petre sălcudeanu

ochiul și marea

PETRE SĂLCUDEANU • OCHIUL ŞI MAREA

PETRE SĂLCUDEANU

OCHIUL SI MAREA

— roman —

19
89

CARTEA ROMÂNEASCĂ

19
89

Lector : GABRIELA ADAMEŞTEANU
Tehnoredactor : GH. CHIRU

Apărut : 1989. Bun de tipar : 2.03.1989.
Format : 16/61* X 86. *Coli tipo : 23,25.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1352 la
întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918”,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-9T
Bucureşti,
Republica Socialistă România

ISBN 973-23-0005-1

Plecarea lui nu era plecare, era o fugă, aproape o dezertare. Nu spusese sorei şefe că are de gînd să-şi facă ieşirea în acea zi; dăduse tuturor de înţeles că în oraşul de jos nu-l aştepta nimeni, n-avea de ce să se grăbească ; neliniştea îl apucase dintr-odată. Simţise că nu mai poate. Dorea din tot sufletul să părăsească hardughia albă, cu cincizeci şi cinci de ferestre şi patru solarii. Ar fi fost un act necugetat să mai aştepte, o crimă. Pindise noaptea ; ea venise, neagră, cu părul despletit în fîşii de ceaţă de culoarea indigoului, o pîndise cu plăcere, cu o bucurie ascunsă, ca o pasăre de pradă, de după un brad uriaş, la marginea pădurii; din partea aceea avea obiceiul să vină *noaptea*- De atîtea ori o urmărise încît i se părea o întruchipare omenească, nu era o noapte oarecare, era o noapte numai a lui, plutea cu pas moale, de femeie, nu i se vedeau decît ochii, strălucitori, umeziţi, trişti.

în seara aceea noaptea zvîcnise ca o capră de colţ, îi auzise în urechi salturile mai întîi peste întinderile de brazi, apoi peste cele de foioase ; pe urmă cerul se întunecase, nu mai era cer, ci o deschizătură de puţ. Se bucură la vederea hăului, în ceasul acela de istovire lăuntrică îi era cel mai bun prieten. Simţi părul rece al nopţii trecîndu-i peste faţă ; îl biciuise vălătucirea de întuneric peste chip şi, temător de mîngîierea aspră, îşi duse palmele la obraz. Cînd le luă şi le privi i se părură unse cu tuş ; numai atunci bucuria îi fu deplină.

Noaptea aceea era ziua mult aşteptată, abia acum sorocită să-l dezlege de teamă. Pe lumină i-ar fi fost frică

să plece. Ar fi însemnat să vadă multele figuri străine şi altele
cunoscute, să-şi ia rămas bun, să fie condus pînă la poartă sau, cine ştie, poate s-ar fi oferit cineva să-l însoţească la gară. Teama de despărţire, de o despărţire cuviincioasă, îl determinase să aleagă noaptea; singur martor al gîndului ascuns. Pachetul legat cu sfoară într-o pungă de plastic îl avea sub braţ. 11 luase dintr-o mai veche obişnuinţă. De fiecare dată cînd pleca la plimbare îl vira sub cureaua de la pantaloni, pachetul preţios îşi avea locul lui ; între cele două buzunare de la spate îşi cususe pe dinăuntru un săculeţ de pînză. Acolo îşi ascundea caietele de şcoală, dintr-o grijă superstiţioasă să nu i le fure cineva. Cum ajungea pe drumurile stinghere ale pădurii îşi scotea comoara de la locul ei şi o purta sub mîna stingă. De atîta purtat haina se tocise la subţioară.

Nimeni n-avea să-i observe lipsa. Nu era prima dată cînd îşi lua tălpăşiţa, fără să spună cînd se întoarce. îşi cucerise dreptul la independenţă prin anii mulţi ai şederii în acel loc al suferinţei. Nici prezenţa şi nici absenţa nu-i mai erau luate în seamă. Devenise un obiect, pe lîngă care treci, un trunchi bun de sprijin, fără să-ţi mai pui întrebarea de ce trebuie să te sprijini de el. Nu i se mai dădea nici bună ziua ; de la o vreme încetase să mai salute şi el. Mînca pe furate, speriat, privind mereu în jur, în colţul cel mai întunecos al bucătăriei, acolo unde se adunau resturile măturate de bucătărese, ca apoi să fie duse, cu coşul, la crematoriul din apropiere. Se săturase lumea de el, era un reper viu al timpului, un timp incredibil de lung; însemna că în acel loc se putea sta o viaţă de om, trăită cu intensitatea a zece vieţi. Sau viaţa nu era trăită deloc, era ca o scurgere printr-un făgaş sorocit dinainte de cineva, iar el era obligat să se petreacă prin el ca o umbră, ca o pală de vînt. Nu dorea să fie văzut umblînd prin curtea mare, deschisă ca o palmă ; cei ce-l urmăreau cu privirile aveau coşmaruri, erau sătui de propria lor boală, nu mai aveau nevoie de spectrul ei întruchipat în altcineva.

Acum era fericit; negrul de la început se adîncise, se făcuse şi mai dens ; parcă îl îndesase cineva în spaţiu cu o măciucă. Depozitat aşa, condensat în formele nefireşti,

smoala curgătoare închegase cerul. Şi cerul se oprise din scurgerea lui.

De mult nu mai folosea drumurile. Potecile ştiute erau preferate cărăruilor aflate la îndemîna tuturor, ori el, pînă în locul unde avea de mers, voia să meargă pe drumeagul său. Pămîntul se adîncise între răzoarele de iarbă, verdeaţa se tocise sub încălţările scorojite şi ele, dar şerpuirea întortocheată, ca un rîu născut într-un timp îndepărtat, îi aparţinea, el o răsucise ca pe o frînghie, pe după copaci, prin poieni de nimeni străbătute. Păsările nopţii tăcuseră auzindu-i mersul grăbit ; poate îşi amuţiră glasurile din alte pricini, nu el era cauza tăcerii şi a spaimei ce domnea în jur.

Se opri. Crezu la început că pierduse drumul ; nu, nu-I pierduse, dovada era mesteacănul tăiat adînc în coajă, îl vedea cu simţurile, ca un orb ; cîndva îl crestase şi pusese sub tăietură un pahar de plastic să strîngă licoarea cu gust de pă- mînt. Cu ea îşi spăla ochii şi îşi răcorea măruntaiele primăvara. Aşa îl învăţase un pădurar, plecat de mult dintre vii.

O bufniţă, minţită de tăcerea pădurii, străpunse cu glasul cobitor materia vîscoasă a întunericului. Poate din pricina îngrămădirii de atîta negru ţipătul ei să se fi prelungit într-un ecou continuu ; ultimele sunete, în loc să se piardă, se multiplicară ; pînă şi frunzele mesteacănului se opriră din clătinat.

Neauzind nimic, porni mai departe, de data asta destins, ca şi cum gîndul dinlăuntru îşi pierduse din puterea de la început. îşi şterse fruntea. Gestul era reflex, cutele multe nu erau umezite ; nici la rădăcina părului rărit nu simţea răcoarea pădurii. Urcă o pantă printre doi brazi căzuţi. Furtuna îi trîntise cu ani în urmă ; acum, din scorbura lor se vedeau pîlpîirile jucăuşe ale putregaiului. Scîntei minuscule săgetau în culori verzui spaţiul înconjurător. O pasăre agăţată de marginea găurii putrede voia în zadar să prindă cu ciocul gîngă- niile luminoase desprinse din lemnul mirosind a rînced. Ar fi vrut să sburătăcească vieţuitoarea proastă, altădată şi-ar fi găsit timp pentru aşa ceva ; era şi ea o biată fiinţă, de ce să trudească fără folos. Nici n-o luă în seamă. Ce era al pădurii se cuvenea de acum înainte să

fie zălogit pădurii, el se despărţea de tovărăşia ei. Peste un ceas, două, ori chiar mai puţin pasărea ar fi venit în acelaşi loc conţinuîndu-şi truda pornită dintr-o altă simţire şi înţelegere a vieţii. Poate că în capul ei, cit un degetar, se hrănea cu iluzia luminiţelor ce aveau să dispară odată cu venirea zorilor sau a primelor picături de ploaie.

Inspiră adine. Nu-i mai era teamă de respiraţiile îndelungi. Se temuse atîţia ani de ele. Acum aerul îi era din nou prieten. îi înregistră scurgerea în bronhii, material. Ocoli poiana lupilor. Din partea aceea se ghicea un miros dulce de jîntiţă şi altul încins de lină nespălată. Nările prinseră chiar o urmă de fum, semn că ciobanii mai scurmau jeratecul din spuza groasă de cenuşă. Aşteptă. Putea scurta drumul. La capătul potecii se desfăceau alte trei mai mici, bătătorite cu pasul ani în şir. Pe care să. apuce ? Prima l-ar fi scos la gară, a doua la marginea orăşelului, a treia în şosea. N-avea ce să caute la gară, nici o stare aparte nu-l împingea să vadă primele case ale aşezării de dincolo de munte. Graba acum era aşezată temeinic, îi intrase adine în mădulare, se contopise cu el. Din această contopire se născu prima nedumerire. Unde mergea ? Ar fi trebuit să se întrebe înainte de a purcede la drum, acum era prea tîrziu să mai dea înapoi ; cît mai avea de trăit, în bine sau în rău, totul se afla în faţă. Apucă pe cea de a treia cărăruie, cea care ducea la şosea. Era cea mai neprielnică. Trebuia să urce cîteva pante abrupte, să treacă peste un pîrîu, la vremea aceea de primăvară tîrzie mai mult ca sigur cu albia lăţită, dar acest neprevăzut în loc să-l sperie îi făcu pasul mai ferm ; călca iute, mai apăsat ca pînă atunci. „Numai de n-ar apărea luna”, îşi zise, privind spre înalt. Se temea de lumină, aşa cum se temuse să-şi pună întrebarea simplă şi firească : încotro pleca ? Important era să rupă firul obişnuinţei. Unde avea să meargă se va gîndi mai apoi.

Auzi un urlet îndepărtat de lup. Piciorul drept îi rămase în aer ; lucru rar, urlet duşmănos de lup, la acel ceas. Cu toate acestea, el se repetă şi nu avu îndoieli că noaptea era spartă de un mascul tînăr, în putere. Pe cine chema, sau ce răspuns aştepta ? Acum urletul i se păru mai aproape ; în dreapta, între el şi dihanie nu mai era decît cornişa de stîncă. „Treaba lui”, îşi zise şi păşi pe

drumul ales. Plăcerea de a-şi simţi trupul obosit, supus încercării efortului, se topi. Tăie drumul printr-o poieniţă cu miros reavăn. Ghetele, cu pielea întărită de vreme, cu tălpile roase şi peticite în cîteva locuri, călcau peste cupe închise de iederă albă, de albăstriţă şi, îşi aducea bine aminte, în partea dreaptă, lîngă nişte stînci, văzuse cîteva fire de bujor şi căldăruşă. După cum se loveau cupele de vîrful încălţărilor ştia cu ce floare are de-a face, cu toate că n-avea cum să le vadă ; potirele erau închise. Se opri cînd simţi în aer un miros de garofiţă. Un zîmbet ascuns îi apăru pe chip. Garofiţa era toropită, n-apucase să-şi vîre culorile la adăpost. Rupse un fir şi-l puse sub şapcă, la ureche. Era amintirea cea mai vie şi dragă, singura pe care voia s-o poarte cu el. Simţea pe lobul urechii catifeaua vişinie a florii ; gîdilitura îi făcu bine, îi dădu putere să se despartă de poieniţă, fără păreri de rău. Dacă ar fi fost de meserie şi-ar fi însemnat exemplarele rare, dar aşa preferase să le lase muntelui şi uitării.

Era cum bănuise ; apa ieşise din matcă. Oricît încercă, nu află un loc bun de trecere. Puntea dintr-un trunchi, meşterită de mîna lui, era ascunsă, se transformase într-un baraj peste care puhoiul trecea gros, ca o melasă. Apa se dovedea primul obstacol. Alesese dinadins cărăruia care ducea peste pî- rîu. Se dezbrăcă. îşi făcu din haine şi încălţări un balot legat cu cureaua de la pantaloni. Intră în apa rece ca gheaţa. Nu-i era frică de ea şi nici răceala, pînă nu-i ajunse la brîu, nu-l stingheri prea mult. Ajunsă acolo, frigul îl săgetă pînă la durere. Abia după ce se îmbrăcă simţi că tremură. Cămaşa şi izmenele i se udaseră. Scuipă în albia întunecată.

Urletul lupului se auzi din nou. De data asta mai aproape. Nu teama îl îndemnă să se grăbească cu încălţatul. Acum urletul răzbătea din partea stîngă, semn că animalul îi simţise mirosul şi trecuse cornişa. îşi ascunse cu grijă pachetul cu caiete în trăistuţa secretă, ca şi cum caietele ar fi trebuit păzite în primul rînd. Se lovi de asprimea unei crengi ; refuză să o ia ca armă de apărare. Dihania avea să se îndepărteze simţindu-l aproape sau, dimpotrivă. Tîrziu, îşi auzi propriul fluierat; o melodie inventată şi aruncată printre buzele subţiri.

Cu cîntecul născut din frică ajunse la drumul forestier. Ceva negru se mişcă în şi mai negrul nopţii. Urletul îi dădu de veste că animalul nu putea fi departe. Cunoştea prea bine obiceiurile lupilor, niciodată instinctul nu i-ar fi îndemnat să atace toamna la drum deschis. Se căută în buzunare după chibrituri. înţelese că n-avea. Se lăsase de fumat, nici el nu mai ştia de cînd. Se opri din nou. Sub ciosvîrta de lună apărută atunci pe cer, distinse la cîţiva metri o arătare bru- mărie, tolănită în glod. Era un lup tînăr, cum îl ghicise de la început, după urlet, dar spre deosebire de exemplarele ştiute
pînă atunci, cel aşezat cu capul pe labele din faţă era neobişnuit de lung. Mătura cu coada stufoasă, în mişcări lente, deloc prieteneşti, clisa drumeagului. îi observă picioarele cu ghearele desfăcute, încordate, gata de salt. Ochii verzi, strălucitori, urechile înalte şi drepte pîndeau omul oprit. în locul saltului se auzi din nou urletul, dar urletul nu mai semăna cu cele de dinainte, era un scheunat, o rugăminte ce nu se putea rosti.

Şiroaie de sudoare i se prelinseră pe obrajii încă umezi de apa nemiloasă a pîrîului. Numai cîinii de cuşcă scheunau aşa, ori alcătuirea sură, neobişnuită, din faţă, nu era un cîine de casă, pripăşit sau pierdut, sălbăticit în singurătatea pădurii, înaintă un pas- Lupul se dădu şi el, un pas, înapoi. Făcu al doilea pas şi lupul păstră aceeaşi distanţă, continuînd să plîngă. Nu mai pricepu nimic. Ce voia dihania ? îşi şterse sudoarea sărată din dreptul buzelor, încercînd, în clipa de aşteptare, să prindă zgomotul făcut de animalul ce părea că i se doreşte prieten. Pădurea se liniştise. Luna intră din nou în veşmîntul negru şi bufniţa îi dădu de ştire că în preajmă era pace ; avea şi ea dreptul să se înfrupte în noaptea cu rîn- duielile stricate de zgomote străine. Fîlfîitul aripilor bufniţei aproape îi atinse obrazul şi undeva, într-un pom, se auzi zbaterea neputincioasă, de scurtă durată, a unei veveriţe cu gîtul sfîrtecat.

După cotul mare al drumului se vedeau cîteva luminiţe. Oraşul era aproape. Aerul deveni sălciu, cald, răcoarea pădurii se schimbă în ceva leşios. Cunoştea casa de la marginea suhatului, cu jumătate din acoperiş prăbuşit de greutatea zăpezii unei ierni aspre. Stătuse nu o dată sub ferestrele înguste, acoperite cu obloane de

lemn şi asculta vocea ce se auzea şi acum.

— „Pădurea... Pădurea este ţara mea... Ţara mea este”...

— Ce este pădurea, se auzi întrebarea molcomă, dar fermă a unei femei ; răspunsul se gîtui la jumătate :

— Pădurea este... Pădurea este...

Sub oblonul închis fereastra era dată la o parte. La o masă, lîngă soba de teracotă, o fată cu o coadă lungă şi blondă, adusă în faţă printre gît şi umăr, se căznea să citească fraza ce începea cu : „pădurea” şi se termina cu...

— Ce e pădurea ? se auzi din nou întrebarea şi, pentru că fata se încăpăţînă să tacă, se auzi în continuare vocea ba- ritonală şi neprietenoasă.

— Pădurea e cea care-ti...

Plecă mai departe. Pînă la şoseaua asfaltată nu era mult. Ghicise după uruitul maşinilor. Putea de la distanţă să spună ce fel de camioane circulau, în ce sens, auzul i se ascuţise. Anii de hoinăreală, prin imaşuri, mai ales vizitele dese pe dîmbul de deasupra, de unde putea vedea totul, ca în palmă, transformase plăcerea în curiozitate, apoi din curiozitate îşi făcuse o dorinţă bolnăvicioasă de a spune în gînd, cu ochii acoperiţi cu mâna, ce marcă aveau maşinile, ce tonaj. Cu toate că pînă la banda asfaltată, ce urca de la pod drept, în sus, mai erau cîteva sute de paşi, şi bitumul era ascuns privirilor de dealul aflat înainte, încercă să ghicească ce fel de basculantă cobora spre pod. Era încă prea departe, şi ca să cîştige un unghi mai favorabil auzului, alergă pînă sub cornişă. înainte nu se vedea nimic ; noaptea nu era străbătută de- cît de fulgere îndepărtate, mărturie că nu peste multă vreme, din negrul adunat ghemotoc, din înalt are să pornească una din ploile repezi de primăvară. Diferenţie cîteva autoturisme, dar camionul greu, în spatele căruia se roteau tonele de balast în scîrţîituri îndesate, sau se oprise sau, între timp, trecuse de partea cealaltă a podului. Era o betonieră. Tot mai multe băteau drumurile în ultima vreme.

Din depărtare răzbătu, ca un rămas bun, strigătul chemător al lupului ; tresări şi se întristă totodată. Nu

voia să dea o semnificaţie întîlnirii neaşteptate. Semnificaţia se insinua de la sine ; o alungă, ca pe un vis urît. De ce oprise betoniera, ce aştepta ? Simţea respiraţia grăbită a oamenilor în apropiere. „Poate au avut pană”, îşi zise. îşi ascuţi simţurile. Unul dintre cei trei oameni aflaţi lîngă maşină avea la bocanci blachiuri.

Motorul porni pentru cîteva secunde, apoi un sîsîit, asemănător unei comenzi, îl făcu să se oprească din nou.

Pielea pe spate i se înfrigură. îşi scoase caietele din locul lor şi le luă sub braţ. Nu-i plăcea betoniera staţionată pe întuneric, tocmai în locul unde avea el obiceiul să iasă în şosea. „Temeri exagerate”, îşi spuse, cînd îşi dădu seama că betoniera nu avea nici o legătură cu drumeagul străbătut. Ocoli dealul, aşa cum lupul ocolise cornişa. Putea să coboare la cî- teva sute de metri mai sus de locul unde camionul se afla în aşteptare. Nu putea fi vorba de pană, ea ar fi fost imediat însoţită de zgomote dure, de cric, de manivelă. Poate oamenii obosiţi de drum îşi căutaseră un loc ferit să se odihnească. Dar dacă era aşa de ce unul dintre ei se plimba în lungul şoselei, într-o încordare şi nervozitate trădate, după cum îşi ducea ţigara la gură, din ce în ce mai des. îşi măsură pasul pe iarba jilavă. Ar fi vrut să rîdă de precauţiile lui inutile,, dar instinctul de conservare îl obligă să fie şi pe mai departe atent. Călcă pe lîngă potecă, dorea să-şi amortizeze zgomotul încălţărilor cu ajutorul firelor de iarbă. Unde mergea ? El nu mai avea pe nimeni, cei dragi se înstrăinaseră sau îi îndepărtase el. Se va opri unde-l va duce prima maşină ; el pasager nocturn, cu singurul bagaj de preţ aflat în buzunarul din spate al pantalonilor.

Pe şosea nu se vedea nici o mişcare. Dacă ar fi ieşit luna, şi-ar fi dat seama cît timp trecuse de cînd părăsise clădirea. Dar cerul se întunecase, fulgerele, în loc să se îndepărteze, se apropiau. Simţi un gol în stomac. De cînd nu mai mîncase ? Nu avu timp să-şi răspundă. Dinspre pod îşi făceau drum spre el farurile puternice ale unui camion ; înţelese că era aceeaşi betonieră. Se trezi ridicîndu-se din şanţ şi făcînd cu mîna. „Şoferul n-

are să oprească”, îşi zise ; după cîteva clipe faza mare a unui far îi mătură faţa. Era văzut. Se bucură.

Era într-adevăr o betonieră, auzul nu-l înşelase. Maşina stopă la cîţiva paşi. Din cabină coborîră trei oameni, unul avea în mînă un sac de plastic ; foşnetul materialului se dădu singur de gol. Omul cu bocancii cu blachiuri se opri şi, cînd se convinse că şoseaua era pustie, se apropie de cabina betonierei.

— Mă lonas, e el ?

— De unde să ştiu ?

Din depărtare se auzi, ca un scîncet, urletul lupului. Pregătit să urce în maşină, omul îşi strînse caietele sub braţ.

2.

Se afla într-un cabinet oarecare lingă sala mare a amfiteatrului. îl poftise profesorul Stamate. Nu avusese timp să-şi cugete gestul. Nici prin gînd nu i-ar fi trecut, cu cîteva ore înainte, că are să participe la întîlnirea cu unul din literaţii de vază. Işi rezolvase treaba pentru care sosise şi, coborîrid scările măcinate de greutatea multor generaţii de paşi, işi spusese că s-ar cuveni să revadă locul unde învăţase atîta vreme. Nu intrase în planul lui această vizită ; ar fi putut face alte o mie de lucruri utile pentru cineva sosit în grabă şi obligat să plece cît mai iute cu putinţă. Se pomeni în faţa clădirii, zugrăvită pe dinafară în alb şi vişiniu. La poartă, un afiş anunţa întîlnirea cu... Cel pe care îl aplaudaseră studenţii se afla acum în faţa lui. De ce oare intrase în amfiteatru ? Ca student auzise nu o dată de omul cărunt, cu ochii adumbriţi de pleoape obosite ; de cîteva ori se înghesuise să-l cunoască, mînat de curiozitatea unor colege. îmbătrînise Stamate, îmbătrînise mult de cînd nu-l mai văzuse. Sau bătrîneţea, nesiguranţa erau rezultatul de moment al celor cîteva cuvinte obraznice aşezate pe o hîrtie sub forma unei întrebări : „de ce sînteţi mincinos, domnule scriitor ?” Semnase simplu, cu numele de botez : lonas. Fusese sigur că profesorul are să mototolească peticul de hîrtie în faţa întregii asistenţe, enun- ţînd un adevăr simplu pentru cei certaţi

cu bunacuviinţă. Nu, profesorul citise bileţelul de cîteva ori, cercetă cu privirile amfiteatrul, apoi întrebă, ca şi cînd s-ar fi putut adresa oricui.

— Cine a scris acest bilet ?

Ar fi putut să nu se arate, nu-i fusese pronunţat numele. Studenţii, neştiind despre cine e vorba, se priveau unii pe alţii; începură să vocifereze, interesîndu-se în şoaptă despre ce bilet amintise profesorul.

Se ridicase în picioare, împins de acelaşi resort necunoscut, mai puternic decît el, un fel de a doua voinţă, capabilă să-şi asume răspunderi şi riscuri incomparabil mai mari decît cea obişnuită, de fiecare zi, conştiinţa diurnă cu ajutorul căreia nu uita, de exemplu, niciodată, la trezire, dimineaţa, să-şi aprindă o ţigară. Cea de a doua îi juca feste în ultima vreme, se convinsese singur, nu era prima dată cînd se pomenise făcând o gafă, apoi, uluit, obligat s-o transforme în atitudine personală, într-un adevăr numai al său în care credea sau se străduia să creadă. Ordinul de deplasare era semnat, se afla în mîna lui Stamate, pe el îşi scrisese întrebarea ; biletul de tren în portmoneul de la buzunarul din spate al pantalonilor ; pînă la plecarea trenului mai erau aproape două ore. În loc să fie în drum spre gară, se afla aici, într-o cămăruţă lîngă sala de festivităţi...

— Trebuie să mărturisesc, domnule Ionas, că scontam pe laşitatea dumitale. Ţi-am crezut numele de împrumut, iar pe dumneata unul dintre acele personaje făcute să-şi poarte curajul în spatele unei insolenţe. S-a dovedit că m-am înşelat, cel puţin parţial. Trebuie să mărturisesc că felul cum te-ai sculat şi, mai ales, promptitudinea cu care ai venit aici, unde te-am rugat să mă aştepţi, m-au pus pe gînduri, m-au debu- solat, da, cam ăsta ar trebui să fie cuvîntul cel mai apropiat de starea sufletească în care mă aflu. Ce rău ţi-am făcut, cu ce am putut greşi, încît să merit o asemenea necuviinţă ? Dacă aş fi fost un simplu profesor al acestei facultăţi, m-aş fi interesat mai îndeaproape cine eşti, ce cursuri urmezi etc... Dar eu sînt un invitat, cum eşti şi dumneata ; în drum spre acest cabinet am fost încunoştiinţat de decan că nu te ştie, eşti sau un vechi absolvent, sau un intrus de moment. Poate chiar scrii, un om care vine la o întîlnire literară întîmplă- toare

iubeşte înaintea scrisului altora propriile lui încercări... lartă-mă că-ţi pun atîtea întrebări, n-am dreptul decît la una singură.

Degetele lui Stamate tremurau. Urmărindu-le mişcarea lonas văzu petele albe ale unghiilor, semn al lipsei de calciu. Nu-i scăpă nici amănuntul că unghiile erau disproporţionat bombate, urmare, probabil, a unei boli netratate la timp. Ar fi vrut să-i pară rău pentru gestul său. S-ar fi cuvenit să-şi ceară scuze şi să plece la gară. Micul conflict s-ar fi încheiat. Nu simţi însă în suflet nici cea mai mică nemulţumire pentru bileţel şi nici pierderea trenului nu-i stîrni amărăciune. îl privea pe bărbatul cîndva frumos, cu trăsături efeminate, direct în ochi, cu un soi de participare greu de explicat. Ar fi vrut din nou să găsească resursele să-şi ducă la capăt gîndul venit după intrarea în cabinet, de a-şi cere iertare pentru...

Ochii lui Stamate nu rezistară multă vreme privirilor lui ; îşi aprinse o ţigară...

— Domnule lonas, dumneata ai învăţat la această facultate ? se interesă Stamate, simţind că pornirile celuilalt nu pot fi lămurite decît printr-o discuţie sinceră.

lonas roşi, întrebarea era dezamorsantă ; se montase neîngăduit de mult, pe un fond insuficient pregătit, vorbele calme ale profesorului îi clătinaseră băţoşenia.

— Da, aici m-am pregătit pentru... dar mă ocup de altceva, am terminat acum cîţiva ani... Mă aflu în trecere prin...

înţelese că, dacă nu se oprea în clipa aceea, ar fi continuat, simţea o poftă nejustificată de a vorbi, de a se destăinui cuiva, de a cere... Ce să ceară ? Nu putea să-l lase pe profesor să-l tatoneze în continuare cu ochii lui blînzi, vădit ofensaţi. Cel ce tace are posibilităţi infinit mai mari de a observa, în comparaţie cu celălalt, obligat să-şi adune gîndurile şi să turuie mecanic...

Mustaţa lui Stamate acoperea în întregime buza de sus, cîndva senzuală, acum vineţie, cutată ca o hîrtie creponată... De ce-l interesau amănuntele figurii şi, mai ales, de ce-l preocupa nasul acvilin al poetului, acum şi mai subţire spre terminaţie.

— Domnule profesor, mă credeţi, n-aş avea un răspuns prompt pentru întrebarea mea, de fapt biletul,

dacă îl întoarceţi pe dos, nu este altceva decît foaia de deplasare, n-am avut alt petic de hîrtie la îndemînă. Dacă nu mi-l daţi, voi fi lipsit de diurnă trei zile. La mine aceşti nenorociţi de bani •contează, credeţi-mă...

întinse mîna după bilet; Stamate i-l dădu. Foaia de deplasare se afla acum la lonas şi el bucuros, rînjind, o vîrî în buzunarul de la piept al cămăşii...

— Am simţit nevoia în clipa aceea să scriu ce gîndeam, dumneavoastră nu prea aveţi obiceiul să spuneţi ce gîndiţi, poate acesta să fie motivul...

Tăcu... Pentru a face asemenea afirmaţii s-ar fi cerut să-l •cunoască pe Stamate, cel puţin aşa cum se cunoştea pe sine, dar oare pe sine se ştia îndeajuns ?

— Poate într-o zi am să scriu şi eu, nu ştiu, mă obsedează trecutul, cred că scrisul m-ar ajuta să mi-l reamintesc... Dar n-am să mă pot juca cu... Atît de uşor vorbiţi şi atît de cursiv... Cînd omul n-are ce spune nu are nici un răgaz sufletesc, aşi dă drumul, nu-i aşa, cum s-ar zice, n-are nimic de pierdut dacă în locul... Cuvintele frumoase şi meşteşugite pot lua auzul celor înclinaţi să se lase subjugaţi de...

— Deci nu ţi-a plăcut conţinutul conferinţei mele, înţeleg, zise Stamate, calm. (Işi scutură scrumul de la ţigară într-o. cutie de chibrituri goală, aflată pe masă.) Nu ţi-ai pus întrebarea de ce am vrut să te cunosc ? Puteam foarte bine să trec peste biletul trimis, mi s-au transmis cel puţin patruzeci, poftim, am obiceiul să le strîng, să le păstrez, acasă am un sac întreg ; deci puteam să mă fac că plouă, cum ai spune dumneata. Nu m-am făcut, nu ţi-am trecut întrebarea în rîndul celorlalte la care n-am răspuns, deoarece, aşa cum ai putut vedea, am neglijat cel puţin un sfert din ele... Am şi eu curiozităţile mele. N-aş putea să-ţi ofer un argument serios şi nici mie ; motivul care m-a determinat să cer această întîlnire a venit după ce ţi-am văzut chipul; pînă atunci eram pregătit să răspund usturător unei jigniri fără acoperire morală... Cînd te-am văzut, ceva mi-a alungat intenţia de a fi dur. împotriva dorinţei mele, te-am chemat. Doream să te observ de aproape, ăsta a fost primul impuls, aflarea adevărului despre cele scrise pe bilet nu intra la început în el... Abia acum simt că vreau să-mi explici. înţeleg că nici

dumneata nu eşti în stare să-mi serveşti un argument clar care să mă acuze, sau să te scuze.

Stamate se ridică de pe scaunul scorojit. Se plimbă prin încăperea îngustă, obligat în trecere, de spaţiul restrîns, să se sprijine de scaunul pe care şedea lonas.

Crezuse că Stamate e cu mult mai înalt, în vremea studenţiei aşa i se păruse, suplu, viguros, sau poate această senzaţie să fi fost o simplă iluzie. Fruntea înaltă, neobişnuit de înaltă, trăgea trupul după sine spre altă ştachetă ce nu era a lui... Mirosea a lavandă.

— Ai fost martor, asistenţa m-a ovaţionat îndelung, nu putu Stamate să nu-şi etaleze plăcerea vanitoasă de a repeta, ceea ce lonas auzise cu urechile sale. Fusese doar în sală şi privise îndelung la sutele de palme ce se loveau ca nişte aripi. Oare îţi închipui că şi-au minţit sentimentele, sau au făcut un gest de curtoazie obişnuită uneori cu un invitat... ? Te rog să mă crezi, am practica întîlnirilor, pe deasupra un simţ, nu> neg, pe care îl dobîndesc numai anumiţi oameni ; pipăi imediat graniţa unde începe amabilitatea, şi unde se termină...

Stamate tăcu. Se lăuda. îi păru rău că schimbase discuţia deşi scopul ei era unul singur, de a-l face pe lonas .să înţeleagă, mai mult, mai profund, dezacordul masei de studenţi... El îl insultase, pe cînd ei, studenţii...

— Domnule profesor, lucrez într-un loc izolat, n-are importanţă unde, nu vreau să pierd vremea cu... Dar cit aş fi de izolat, tot mai vin în contact cu localnicii... Chiar dacă nu vreau... Trec ciobanii cu turmele pe lîngă noi, sîntem mai mulţi acolo, aproape o familie şi oierii, aşa cum poate ştiţi, sînt scumpi la vorbă... Cu toate astea, unul m-a oprit într-o zi, stăteam pe malul lacului şi citeam nişte poezii, n-am să vă spun autorul, el ar putea să fiţi dumneavoastră sau altul, la fel de talentat. Voind să-mi bat joc de cioban i-am recitat un catren, trebuie să mărturisesc, reuşit... S-a uitat la mine într-un fel din care am înţeles ce avea să urmeze. într-adevăr, n-a durat mult pînă cînd, dîndu-şi căciula pe ceafă şi scuturîndu-şi ţundra, să zică : „Dumneavoastră aţi merita să fiţi...” Vă închipuiţi singur celelalte cuvinte... Am rămas uluit... Din prima clipă mi-am dat seama că trăsăturile ciobanului erau prea armonios alcătuite ca sub ţundră

să nu se ascundă altceva, dar acest altceva l-am aflat mai tîrziu... în clipa aceea m-a interesat afirmaţia lui, la ea doream răspuns, aşa cum dumneavoastră mi-l cereţi mie, în loc să mi-l daţi, deoarece eu am pus întrebarea. Ciobanul şi-a văzut de drum. Ducînd două degete la gură, a fluierat sălbatic spre cîteva oi ieşite din turmă. Un cîine lăţos a înţeles porunca şi lătrînd a întors răzleţele spre cioporul compact ce urca piscul ghicit sub ceaţa deasă a muntelui... Cînd v-am scris biletul, mi-a venit în minte chipul acelui tînăr ; oierul e de vîrsta mea, poate să aibă cu un an doi mai mult, ori mai puţin, nu contează... Aveam sentimentul că eu sînt ciobanul în aula plină de ovaţii şi dumneavoastră, intelectualul care citea versurile unui poet ce semnează cu numele...

Uşa se întredeschise şi în golul ei se ivi capul unei femei, coafat proaspăt, cu rimelul albastru la un ochi şi verzui la celălalt. Ionas se minună cînd se convinse că ochii femeii erau diferiţi ca nuanţă, urmînd şi ei culorile desenate în jurul lor.

— Tovarăşe profesor, tovarăşul decan vă aşteaptă la c cafea, spuse, voalîndu-şi vocea şi, cine ştie de ce, după ce-i observă pe Ionas, începu să-şi maltrateze buza de jos cu dinţii mărunţi şi regulaţi.

— M-am întîlnit cu o rudă îndepărtată, şi Stamate arătă din cap spre Ionas... Aş prefera s-o beau aici, iar dacă nu vă e prea greu...

— Am una de rezervă, naturală, să ştiţi, mai spuse femeia şi din nou îl privi pe Ionas, înainte de a închide uşa.

— Sper să nu mă refuzi, nu te superi că ţi-am oferit-o în numele meu, dumneata care văd că te superi atît de uşor şi pentru orice... Deci fiecare intelectual, ţi-a spus ciobanul, ar trebui... înţeleg... E atît de uşor să vorbeşti despre alţii şi mai ales să-i obligi la responsabilităţi pe care ei, din comoditate, sau ştiind că n-o pot face, nu şi le asumă... Pînă la urmă cred că nemulţumirea dumitale de aici porneşte, de la lipsa mea de responsabilitate în faţa unei lumi în care s-ar părea că numai noi putem hotărî... Am cunoscut cîndva un om, un scriitor în devenire, cum i se spunea, şi care încerca, integrîndu-se evident şi pe el în lumea literelor, să mă convingă de însemnătatea menirii noastre... Nu ştiu ce s-a ales de el, a plecat din sanatoriu înaintea mea, cred că şi-a dat obştescul sfîrşit undeva, acolo jos, acuzîndu-l în sinea sa pe Dumnezeu că era colaboraţionist cu un sistem mai

presus de noi, din această cauză măturînd sufletele pămîntene nu în ordinea firească în care le-a născut, distrugînd pur şi simplu pe cei care încercau să gîndească altfel decît el... Scriitorul acela în devenire, sînt dator să mărturisesc, gîndea ca dumneata... îşi cerea şi îmi cerea să fim factorii, fermenţii... Cred că s-a transformat intr-un simplu ferment, pe acolo pe unde o fi ; n-am mai auzit nimic de el... Prima dată cînd te-am văzut...

— Adică vreţi să-mi sugeraţi că pînă şi Dumnezeu s-a ridicat împotriva celor ce voiau de la talentul lor...

— Nu vreau să-ţi sugerez nimic, nici nu ştiu de ce mi-am adus aminte de nefericitul care îşi făcuse din intransigenţă a doua natură, falsă bineînţeles, din moment ce o propaga ca pe o dumnezeire... Uite, stau şi mă întreb, de ce mi-am amintit de acel om, mă chinui şi nici nu mai ştiu cum îl cheamă.

— Doar ideea lui de intransigenţă v-a rămas în minte.

— Da, ciudat, dar aşa este... Domnule lonas, cu ce se ocupă tatăl dumitale ? întrebă brusc Stamate şi se uită la tînăr.

De data asta întrebarea se formulase ca o rugăminte, vocea profesorului se modulase blînd, părinteşte...

— N-am tată, nu ştiu nimic despre el, amintirile se opresc la o vîrstă a confuziilor cînd aş fi putut zice despre fiecare că... Am făcut încercări să dau de urma celor ce m-au zămislit, nu prea temeinice, e adevărat, la un moment dat ţi-e şi lehamite să ştii cine te-a adus pe lume, dacă n-au fost în stare să-ţi dăruiască ceva din căldura lor părintească... Dar ideea de a da de ei nu m-a părăsit, dimpotrivă, uneori mă trezesc noaptea şi duc visul treaz şi visul, ca şi starea de luciditate, îmi cer acelaşi lucru, să caut, să nu mă las... Acum pleacă trenul, spuse lonas uitîndu-se la ceas, mai am unul la şase seara, nu-i nimic, am să dorm în vagon, dimineaţă voi fi proaspăt ca să...

— După cum evoluează discuţia, n-am să înţeleg de ce sînt un mincinos şi nici dumneata nu pui prea multă osîrdie să-mi dezvălui acest păcat, la mine, căpătînd evident, în ochii dumitale, un substrat social, zise Stamate, apăsînd pe ultimele cuvinte ca să le dea un

accent ironic.

Femeia blondă, cu ochii de două culori, deschise uşa larg. Intră cu cafelele turnate în ceşti desperecheate- Era frumoasă, mlădie. Conştientă de farmecele ei, întîrzie în faţa lui Ionas mai mult decît s-ar fi cuvenit, în timp ce -tînărul, ca să perceapă mai exact nuanţele ochilor, îi cercetă atent. Ajunse la concluzia că diferenţa de culoare era subliniată masiv de albastrul şi verdele rimelului... Oricum ciudăţenia atrăgea, la început într-un fel comic, apoi altfel. Ionas simţi cum pe sub piele încep să i se mişte mici vietăţi. Se aşează mai comod pe scaun, ca şi cum scaunul ar fi fost de vină pentru starea de agitaţie...

— E secretara decanului, nu se poate să n-o cunoşti dacă spui că ai învăţat aici...

— Nu, n-o cunosc, răspunse Ionas.

Cafeaua era amară, de mult nu mai băuse cafea atît de bună. Ionas o sorbi cu zgomot, lichidul era fierbinte...

— Domnule profesor, cred că vă răpesc timpul, al meu nu mai contează, pînă la viitorul tren pentru mine e un cîştig. Acolo unde lucrez există un lac uriaş, nu-i poţi vedea malul celălalt, malul de vis-â-vis pluteşte permanent într-o ceaţă strălucitoare, chiar şi atunci cînd cerul este înnorat şi apa n-are de unde să primească o sursă străină de lumină... Unii dintre noi spun adesea că văd malul de dincolo, eu vă mărturisesc cinstit, nu l-am văzut şi, ce mi se pare şi mai bizar, ■culoarea lui... jumătate din apă, totdeauna calmă, fără nici un val, chiar şi atunci cînd vîntul bate îndrăcit, este neagră, iar ■cealaltă, aşa cum v-am spus, argintie... Lumea mi se pare asemănătoare acelui lac şi culorile lui se transpun aproape identic existenţei noastre umane... Unii văd limanul acestei omeniri şi culorile ei ce se topesc într-una singură, poate singura posibilă, cea strălucitoare, pe cînd alţii... Eu nu pot avea o opinie despre ea decît pentru anii pe care îi ştiu, mie această lume mi s-a servit de-a gata, n-am făcut-o ; cei din generaţia mea, vreau să spun, lumea vă aparţine ca formulă... Formulă la care eu pot adera sau o pot respinge, intim, se înţelege, altfel n-aş mai avea de ce să mă urc în trenul de şase seara ca mîine dimineaţă să contemplu lacul nemărginit şi anapoda în privinţa culorii. Vreau să vă spun că mi-e greu să mă integrez într-o istorie clădită de alţii...

Pentru mine lumea începe din clipa cînd am înţeles că sînt singur şi limitat la periferia unor ani; n-am fost capabil să văd peste ei. Dumneavoastră, domnule profesor, aţi călătorit sufleteşte dintr-o lume în alta, le cunoaşteţi la fel de bine pe amîndouă. Cea de a doua nu se putea naşte fără aportul considerabil al cuvîntului... Numai cuvintele pot da zidire, fie şi efemeră, unei minciuni sau unui adevăr, capabile să dăinuie... Cred că, în forul dumneavoastră intim, sînteţi mulţumit cu ce-aţi făcut, vă adunaţi bileţelele cu întrebări, cele mai multe neavînd şansa să primească răspuns, aşa cum nici întrebarea mea nu l-a primit... Dumneavoastră mă chestionaţi, cînd de fapt... Instinctual am simţit nevoia să vă întreb, mai ales că am intuit în tonul dumnea-voastră o gravitate plină de mulţumire în legătură cu tot şi cu toate... Piramidele, dacă n-ar fi fost construite în deşert, văduvite de ploi şi zăpezi, n-ar fi ajuns pînă la noi, n-ar mai fi constituit o minune a lumii, după mine o exemplificare a vanităţii. Şi animalei^ sînt vanitoase, domnule profesor, ele însă n-au spart fereastra chimică, datorită căreia noi sîntem raţionali. Numai că natura, drept răzbunare, şi-a gîndit în acelaşi timp şi autodistrugerea, şi-a pregătit-o de milioane şi milioane de ani... prin noi.

— Domnule lonas, nu uita, te rog unde te afli şi mai ales nu uita ce vorbeşti... Pregătirea mea este strict literară, spuse Stamate sorbind ultimele picături din cafeaua răcită între timp...

3.

Se ridicase. Discuţia i se părea inutilă. îl lăsase pe profesor să-şi soarbă zaţul şi el ieşise. Nu-şi amintea dacă-i zisese- bună ziua. De fapt, îi era indiferent dacă îşi luase rămas bun. sau nu. Observase la plecare privirile mirate ale lui Stamate. Ar fi vrut să continue discuţia care pînă la urmă nu dusese- niciunde. Pierduse trenul de pomană. Nu cîştigase nimic. Dimpotrivă, avea în gură un gust amar, pricinuit de încercările- lui Stamate de a ocoli un subiect ce, se vedea cît de colo, nu-i era familiar. Cînd ajunse la etajul doi, se plictisi să coboare- scările civilizat, aşa cum o făceau studenţii. Se aşează pe balustrada de lemn lucios şi, în cîteva secunde,

luneçă pînă la parter, spre nedumerirea unui om în vîrstă. De mirare, acesta- îşi lăsă ochelarii pe cocoaşa nasului urmărind comportamentul de copil al omului în toată firea.

De la subsol urca, adus de curent, un miros de ceapă,, şi Ionas coborî în nişa unde altădată se afla bufetul. Nu înregistra schimbări. Doar femeia care servea în spatele unui frigider cu zgomot de tractor era alta. Ar fi vrut să mănînce- ceva. Se aşează la rînd. în faţa lui era o studentă cu bluza umezită sub braţe. Prăjeala şi mirosul iute al fetei îi tăiară pofta să aştepte. Ieşi din rînd şi plecă. în curte, grupuri de tineri stăteau de vorbă. Auzi în spatele lui asfaltul lovit ritmic de- tocuri cui şi numai cînd zgomotele se precipitară, ca şi cum cineva voia să-l ajungă din urmă, se întoarse. Era fata blondă, secretara decanului- îi zîmbi într-un fel apropiat şi i se alătură.

— Stamate a zis că eşti un ţîcnit, am auzit cu urechile- mele cînd i-a spus decanului. Ce-aţi discutat ? După ce ai- plecat, tot timpul s-a şters la frunte. Parcă l-ai pus să tragă-, la jug. Zicea că semeni cu un duşman al lui.

— Şi dumneata ce vrei, întrebă Ionas, privind înainte şi mărind pasul.

— Nimic deosebit, cînd am auzit că eşti ţîcnit, mi-am luat geanta şi am alergat după tine... Ştii, şi mie mi se zice că sînt ţicnită... Doi ţicniţi se pot înţelege mai uşor, nu-i aşa ? spuse- fata şi-l prinse pe Ionas de braţ. Ascultă, vere, eu te ştiu, te-arn văzut de cîteva ori la universitate... Pe-atunci am încercat de? cîteva ori să-mi ridic condiţia, dar nu mi-a mers ; am căzut la fărîmă, totdeauna prima dintre cei nereuşiţi. Am făcut pe secretara la rector, apoi am coborît, cred că ştii că de la o vîrstă se coboară, chiar şi, atunci cînd nu vrei... Te cheamă Ionas Aron, ai rămas la fel de simpatic şi sper că eşti un focos. Dacă n-ai avea nimic împotrivă, te-aş invita la mâne, am 0 garsonieră proprietate personală...

— Adică vrei să pierd încă un tren, spuse Ionas şi abia acum o privi pe fată cu atenţie. Ochii nu numai că erau diferiţi, dar cercetau împrejurul cu o uitătură de animal rănit, incapabil să spună ce-l doare...

— Să ştii că nu o fac cu fiecare întîlnit, dar cu tine am interes- Pe urmă eşti străin, a doua oară s-ar putea

să nu-mi •treci pragul, aşa că... Mă cheamă Adelaida Jigău, poţi să-mi •spui simplu Aida, aşa mă poreclesc prietenii în bătaie de joc... ,dar mie nu-mi pasă... Iau lumea aşa cum e ; uneori mă plictisesc de moarte şi atunci încerc marea cu degetul, cum am făcut acum, tu eşti marea...

Nici nu-şi dădu seama cum se urcă în tramvai şi cum .coborî în faţa unui bloc cu faţada coşcovită. N-ar fi dorit pentru nimic în lume să piardă trenul de noapte. Cu toate .astea ştia că are să-l piardă ; dacă inconştient făcuse tot ce făcuse pînă atunci, tot inconştient avea să meargă mai departe. Putea să-şi pună frîu, avea puterea s-o facă. După ce înţelese .că era în stare oricînd să-şi subjuge pofta, apăsă pe fierul umezit de mîna fetei, o umezeală, de data asta, plăcută la atingere.

Ceva din elanul de început al Aidei dispăruse. Căută îndelung cheia în poşetă ; se opri, scăpă printre buze o înjură- -tură, apoi simţind usturimea fumului în nări, scuipă restul .de ţigară peste balustradă. Privi supărată la chiştocul oprit pe o treaptă la alt etaj.

— Nu merge liftul, zise.

— Să ştii, nu fac parte dintre cei ce se supără atunci cînd o fată îşi pierde cheful. înţeleg. Cred că te-a refuzat decanul, sau prietenul tău statornic ţi-a făcut figura, iar acum vrei -să-ţi speli vanitatea, invitîndu-mă pe mine să transpir. Nu sînt .din categoria celor care pun în treburi din astea prea multă stăruinţă, dar nici tăvăleala nu mă doboară uşor. Mă laud, ¿puse lonas aşteptînd ca fata să nimerească gaura cheii-

— Şi încă cum, numai că tu te lauzi ca unul sigur de el. Alţii dau pe urmă vinş. pe fel şi fel de fleacuri pe cînd...

îşi scoase pantofii fără să se aplece, ajutîndu-se numai cu picioarele, apoi îşi desfăcu nasturii de la bluză şi îşi suflă în sîn de cîteva ori, încercînd să se răcorească sau dorind să-i arate lui lonas că sub bluză nu avea sutien.

Era o garsonieră, la prima vedere obişnuită ; un pat de două persoane, fără masă şi scaune, pereţii pînă la fereastră înconjuraţi de rafturi din scîndură de brad ars pe care, îngrămădite, la voia întâmplării, fără nici un efort faţă de ordine, se aflau sumedenie de cărţi.

— Toate le faci anapoda ? întrebă Ionas, uitîndu-se la cîteva titluri ce se băteau cap în cap.

îi păru rău de cuvintele rostite ; avea un respect aproape duios faţă de fiecare carte şi asocierea lor cu o altă îndeletnicire posibilă i se păru de prost gust.

— Eu ce să fac, întrebă şi văzînd împletitura de iută cu franjurii ordonaţi îşi scoase pantofii înainte de a ajunge pe linoleumul dintre prag şi covor.

— Ştii ce, Ionas, am impresia că sînt ridicolă, iar tu, complexat de adunătura de hârţoage citite şi, nu puţine, răscitite. Sînt, deci, în ochii tăi o intelectuală, nu-i aşa, nu te-a dus în coşmelia ei o simplă secretară. Ţi-ar fi convenit să lucreze pînă la capăt numai vulgaritatea, am şi aşa ceva, vulgaritatea te-a făcut să nu mă refuzi, dar odată ajuns aici... îmi place să citesc, atîta tot, mai ales literatură... Ce să fac în după-amie- zile şi serile lungi de iarnă ? Auzi, am o conservă de peşte şi nişte ceapă. Zic să-i dăm bătaie. Mi-ar fi plăcut pe drum să mă întrebi unde dracu se poate cumpăra o votcă sau o floare da...

— Votcă am, nu-ţi fă probleme, am trei sticle, le duceam fraţilor să-şi ungă osiile, la flori însă nu m-am gîndit... Mi se pare că într-o casă nouă nu se intră cu votcă.

Aida se bucură cînd văzu sticlele în geanta roasă pe la colţuri ; deschise cu o oarecare frenezie una dintre ele...

— Astea două le duci la ai tăi, ştiu că în mirifica ta lume e greu să găseşti aşa ceva... De, avantajul urbei...

N-o lăsă să se ducă la bucătărie şi nici nu bău din sticlă aşa cum făcuse ea. O strînse în braţe. Era uşoară. Nici sub fustă n-avea nimic. încercă să rîdă. Nu rîse. încolăci trunchiul fragil, cu braţele muşchiuloase şi umede.

— Te rog să nu fugi, toţi fug cînd văd că sînt... E prea multă muncă...

O chinui îndelung, se chinui şi el... Numai cînd se trezi şi o văzu ghemuită, cu degetul mare vîrît între dinţi, simţi un fior dureros. O iubi din nou, cu grijă. Cîtva timp ea crezu că visează, că acel ceva nu se petrecea real. Numai la urmă deschise ochii larg şi se uită cu spaimă în privirile lui.

— Dacă rămîn, îl las ; n-am să-ţi spun niciodată, nici să nu te sperii că am să ţi-l aşez în braţe... Am auzit că la

început fetele se dau de ceasul morţii, promit marea cu sarea, pe urmă mi ţi-l toacă pe iubit... Eu nu fac parte din nici o categorie. De atîtea ori am trăit în visuri această minciună, încît am ajuns să cred că numai acolo poate să fie adevărat tot ceea ce acum, sau azi-noapte, sau niciodată, s-a petrecut între noi... Orezi că trişez, uneori o fac, dar momentul este prea solemn şi, dacă nu mi-ar fi ruşine, aş plînge de fericire •că am scăpat de beleaua asta feminină, atît de preţuită din spusele mamii, altădată... Acum sînt liberă, n-am să mai sperii pe nimeni, poate doar visurile mele să cunoască o întorsătură. Sper să nu fie nedorită... Ascultă, tu cîndva ai făcut dreptul, ţin minte că ai luat cuvîntul, ţi-ai spus numele şi ai rostit <u vocea ta baritonală, ţi-a mai spus cineva că ai o voce...

— Nu mi-a spus, zise lonas şi se întunecă la chip.

— De ce-ţi tragi mîna, nu ţi-am lezat mîndria cu nici o necuviinţă; de ce te superi că am o memorie atît de bună !... Da, aşa ai zis, că eşti student la drept, ca după cîţiva ani, la un cenaclu, să spui că eşti la altă facultate, dar numele nu ţi l-ai minţit, l-ai dat tot pe cel adevărat... La ora asta pleacă trenul tău de noapte, spuse Aida şi, ridicîndu-se, se uită la •ceasul electronic de pe bibliotecă. Ultima cifră, un zero alun- .git, dispărea şi apărea în întuneric ca un ochi de pisică.

— De unde ştii că pleacă acum...

— îl aud, simplu, cum aş vrea să aud din guriţa ta, dar fără să mă minţi, de ce ai făcut acest schimb oribil de facultăţi. în general nu-mi vine să cred că, în acelaşi timp, un ■om poate fi dotat, la fel, în ştiinţa aglomerării cuvintelor intr-un adevăr, şi a descongestionării cifrelor dintr-un întreg pentru a reconstitui altul; să zicem lacul ăla fantastic, negru şi strălucitor, parcă aşa i-ai spus lui Stamate...

— Trebuie să înţeleg că profesorul te-a trimis după mine să mă ademeneşti cu ochiul stîng, celălalt drept părîndu-mi-se prea subliniat de...

— Aiurea, de ce să mă trimită... Eraţi în camera unde se proiectează diapozitive, şi eu, ca să te aud, m-am ascuns în dosul ferestruicii de unde uneori se... Profesorii nu vor ca pro- iecţionişti să fie de faţă la examinări şi reexaminări.

— Deci ai tras cu urechea, descopăr la tine numai calităţi, care mai de care mai... Adelaida Jigău, mă confunzi ; tu ai vrut să faci ceea ce ai făcut cu altul şi te-ai trezit în braţele unui străin, iar străinul am fost eu... N-am făcut nici o facultate, nici dreptul, nici altceva ; e adevărat, mi-am dat uneori importanţă, să nu fiu mai prejos decît alţii, aşa cum l-am interpelat azi pe Stamate cu o întrebare jignitoare ca să mă aflu în treabă.

— Bine, dar nu te cheamă Ionas Aron ? întrebă ea şi respiraţia i se auzi plină de teamă în încăperea luminată doar de cele trei cifre fosforescente ale ceasului deşteptător.

— Mi s-a spus că mă cheamă aşa, şi dacă mi s-a spus... Vezi, eu mă aflu în situaţia de a nu mai crede nimic despre mine, am uneori credinţa că ştiu totul, alteori că sînt o întruchipare iluzorie din care nici măcar numele nu-mi este adevărat...

— Măi, ce mai minţi, minţi de rupi pămîntul... Adică eu nu te-am auzit cum te cheamă, ori te-a cuprins frica pentru pustiul de bine pe care mi l-ai făcut, ori pentru consecinţele lui. Uite, îţi dau în scris, nu mă interesează nimic, ţi-am mai spus-o, îmi trebuia pe cineva cu care să încep şi l-am găsit. Am recunoscut şi că nu mi-a fost uşor... Mi-a trebuit un curaj... Aş fi vrut să rămîn cu imaginea semnului purităţii, cînd colo, vax, m-am uitat, nici o pată, probabil că limfaticele sînt lipsite de culoarea sacrificiului savurat de beţivi în noaptea nunţii... La noi trebuia să iasă naşul cu cearceaful afară şi să-l arate lumii... Tu nu ieşi să arăţi nopţii covorul ?

— Adelaida, tu n-ai glumit despre tot ce mi-ai spus cu facultăţile ? Te întreb cinstit, s-ar putea să-mi deschizi o poartă spre lumină aşa cum ţi-am deschis şi eu un drum spre viaţă, •cu singura diferenţă că descoperirea propriului tău trup te-a •amuzat; spusele tale m-au întors însă pe dos... Simt că mi se amestecă în cap imagini şi întîmplări, dar toate se opresc îa o anumită vîrstă- De acolo, ce-a urmat, mi se pare neclar... Am în buzunar o diplomă, nu sînt sigur dacă se află la mine şi Ionas grăbit, aşa cum era, gol, cu mîinile duse inutil în faţă, se îndreptă spre scaunul unde îşi aruncase pantalonii... Nu, nu e la mine; buletinul şi delegaţia cu care am venit, dar ce-ţi spun este purul adevăr, am o diplomă. Vag îmi amintesc de anii de studii... Am avut un

accident, probabil un accident de maşină...

— Nu văd nimic, spuse ea după un oarecare timp şi, curioasă, aprinse veioza şi-i cercetă creştetul cu părul des sub care nu se vedea nici urmă de cicatrice... Tu eşti nebun, Ionas, aproape că mi-e frică de tine, zău... Pînă acum cîteva secunde am fost încredinţată că vrei să scapi de mine prin tertipuri de doi lei, acum bag de seamă că ieşirea din această situaţie vrei să-ţi fie complicată, adică nici să pari ceea ce nu eşti, nici să-mi laşi iluzia pipăibilă a propriei tale existenţe... Dacă vrei să-ţi iei valea n-ai decît, mai ai un tren la şase dimineaţa, înainte de a alerga după tine prin curtea facultăţii am cercetat mersul trenurilor, la noi corpul profesoral face deplasări de studii şi am aflat... Să ştii că nu-mi pare rău de nimic, în afară de caraghioslîcurile pe care mi le-ai spus, zău, nici nu-ţi dai seama cît ai fost şi continui să fii de penibil... Adică mă iei pe mine drept tîmpită ? Băiatule, la capitolul ăsta nu sînt, şi Aida îşi duse un deget la frunte. Sînt înnobilată cu cîteva grăunţe din care se poate face o pîine mestecabilă... Hai, spune-mi c-ai glumit, că ai fost student şi colo şi colo, în fond ce te costă adevărul, nu-mi închipui că de pe urma minciunii poţi cîştiga ceva... Sau vrei să-ţi dai importanţă ? Mi-ar părea rău, zău, să ştii...

Se uită la chipul luminat de becul din blocul de peste drum : un copil plîngea cu mici intermitenţe, lumina în mansarda aceea fusese de la început aprinsă, dar Ionas abia acum realiză că era vorba de un copil. Fruntea i se umbri, iar la tîmple părul deveni strălucitor sub sudoarea apărută din senin.

— Ce-i cu tine, întrebă Adelaida şi Ionas îşi puse palmele sub cap şi fixă tavanul, fără să-şi mai ascundă goliciunea. Poate că sînt într-adevăr ţicnită, îşi zise, nu de pomană sînt gratulată atît de des cu acest apelativ, continuă ea. Dacă se înşela în privinţa lui ? Tot ce se putea era ca bărbatul de pe covor să fie o închipuire la care visase, închipuire străină însă de realitatea în care dorea să-l aşeze. Voise să-l adune şi să-l scadă din memorie, cu tot ce ştia despre el adevărat sau fals, dar opoziţia la întrebările izvorîte dintr-o curiozitate feminină, sîcîitoare, o făcu să nu fie în largul ei...

— Dacă tu vrei neapărat să fi fost student la drept, atunci bine, am fost, tot ce se poate să fi fost, nu mă

deranjează să mai am o facultate, să adaug orgoliului un plus de...

— Ionas, nu eşti pentru prima dată fals... Fals te-amr simţit tot timpul, pînă în clipa cînd m-am uitat în ochii tăi şi am înţeles că mă doreşti, dar în momentul acela în tine nu mai vorbea raţiunea. Cînd ai revenit la normal, din nou am avut în braţe un străin... Să ştii că n-am de gînd să-ţi arunc în cîrcă resturi din ce s-a petrecut în trecut, că s-au petrecut destule lucruri asta nu poţi să negi, indiferent unde ai învăţat. Situaţia, cu mici deosebiri, a fost generală... Ştiu că au fost destui studenţi codoşi, chiar eu am pus pe seama unuia nişte fapte închipuite, asta deoarece tipului i s-a părut mai interesantă nu ştiu ce întîlnire la universitate decît să vină în parc să facem ce-arrz reuşit să descopăr în această seară cu tine... Lucruri de nimic, desigur, fără vreo importanţă pentru individul în cauză. Am avut azi un moment cînd am transpirat din cap pînă în picioare crezînd că tu eşt cretinul de atunci, cel pe care l-am turnat mai mult în joacă. Am fost la *ceas,* acolo aveam întîlnire cu el, cu băiatul de care ţi-am amintit. Mi s-a luat buletinul şi am trăncănit ca să-l recapăt, lucru ce s-a şi întîmplat. Odată mi-am zis că am procedat ca o turnătoare ordinară, că aş fi meritat. Tu mă asculţi, Ionas ?

— Te ascult, dar în acelaşi timp sînt cu capul în altă parte... Parcă plutesc pe lacul cu care am să mă reîntîlnesc peste maximum zece ore ; el îmi ocupă conştiinţa cu imaginea lui, cu barajul în burta căruia mă ascund deseori ca să aflu cea mai mică mişcare a pietrei, clocotul apei... O noapte întreagă am stat lîngă un pilon să aud mişcarea unui aparat, loviturile inutile ale Peştelui de a sparge zidul şi a coborî acolo unde, pe scara evoluţiei, ştia că nu poate decît urca. Spirala lui era la cota de sus, la acea cotă a fost oprit şi de la altitudinea ei continuă să bată cu capul solzos în zidul mai lat de patruzeci de metri... Cu ce conştiinţă bate Peştele în zid, el, atît de fragil în comparaţie cu barajul ; fier şi beton ? Şi tu mă întrebi de facultatea de drept, ca şi cum toate astea ar mai avea importanţă în comparaţie cu strădania acelui...

Adelaida simţi răcoare în jur. Sau poate nu era vorba de fără nici o legătură cu întrebările ei, dimpotrivă, totul anapoda în comparaţie cu ceea ce voise să afle... Dacă

era ţicnită, ho- tărit el se afla într-o formă avansată, ţicneala ei pornea din- tr-o instabilitate a spiritului, a lui dintr-o fixaţie vecină cu... Frigul nu se datora frigului din încăpere, era un frig interior, ca o umbră. Precaută, socoti că cearceaful în care îşi învelise goliciunea o putea apăra de toate necazurile.

— Tu eşti nebun de-a binelea, Ionas...

— Nu-s nebun deloc. Nu suport însă ideea să mi se aducă mereu aminte că am fost ba acolo, ba dincolo, că am făcut aia şi n-am făcut altceva. De ce n-am dreptul să-mi anulez trăirile, mai ales că nu mi le ştiu şi, după cum vezi, mă pot mişca foarte bine şi fără ele. Şi de data asta am refuzat la început să vin în tîrgul ăsta care mă ameninţă cu frînturi de aduceri aminte, cu întrebări pe care nu le pot dezlega. M-am obişnuit cu lacul singuratic şi fiecare revenire la o stare pe care nu mă îndoiesc că am avut-o, îmi dă spaime. Ca astăzi, de pildă. Ce-am avut cu Stamate ? De ce i-am pus întrebarea aia stupidă ? Tot cîştigul din venirea în oraş ai fost tu, un cîştig de pe urma căruia habar n-am cît voi pierde. Senzaţiile, atunci cînd sufletul îţi este gol, pier, odată consumate. Eu te-am consumat întîi în cap, restul n-a fost decît o continuare. Aş fi vrut ca la cîteva minute să mă îmbrac, să plec spre lacul meu, să socot întîlnirea doar o descătuşare aşa cum s-ar fi putut să fie şi pentru tine... Adică de ce să fi făcut eu facultatea de drept, cînd cealaltă, cea unde ne-am întîlnit, o ţin minte doar după mirosul bufetului de la subsol ? Eu am acceptat o experienţă, fată dragă, vreau să trăiesc fără trecut.. N-ai să mă crezi, dar singurul lucru pe care îl ştiu despre-mine este că la vîrsta de cîţiva ani o femeie, probabil mama,, m-a lăsat singur în faţa unei porţi. Aveam legat ceva cu sfoară de gît şi în acel ceva se afla numele meu. Dacă atîta ştiu despre acei ani, la ce bun să-mi amintesc de restul lor ?

— Minţi, Ionas, minţi sau te minţi, dar de data asta cu neruşinare. Fugi de ceva, pentru mine e clar, nu atît de tine- fugi, să fim bine înţeleşi, sînt oameni care se nasc cu această incapacitate de a-şi aduce aminte, fără a fi însă nişte invalizi. Tare mi-aş dori să-ţi cunosc oaza din care îţi transpar mereu afirmaţiile şi negaţiile. Şi în clipa cînd am simţit că eşti „victorios” – şi te-ai dat uşor de gol –, în loc să strigi de fericire, ai zis : „îi văd

marginile”. Care margini ? Ale cui ? Te obsedează lacul ăla împuţit, numai împuţit poate fi de vreme ce îţi consumă toată fibra şi în clipele cele mai frumoase. Ce-i cu tine ? Cred că Stamate ţi-a adus aminte de ceva şi asta te frămîntă. Uite că se luminează. Intoarce-ţi frumosul cap să văd locul unde zici că ai fost accidentat.

lonas se întoarse.

— Minciună după minciună, dragul meu, n-ai nici urmă de lovitură, ţi-am mai spus, poate rana să fie în tine, deşi nu-mi vine să cred. Ai inventat o întîmplare, ca să te ascunzi în spatele ei, cînd nu-ţi convine să răspunzi. Te-ai obişnuit să întrebi. Lasă, nu nega, am văzut aproape toată discuţia cu Stamate.

lonas se frecă la ochi, apoi se apropie de mal. Tiptil, ca şi cum s-ar fi temut să nu facă zgomot, intră în apă. Cînd apa îi ajunse la gît, se scufundă. Din adînc se auziră loviturile ritmice, la intervale egale, în colosul de beton ; era Sturionul.

4.

Stătea cu mîinile sub cap în patul din camera-garsonieră de la etajul întîi. Fereastra dădea spre lac, dar numai pe sfert; de acolo, lonas vedea corpul barajului, curbat, să poată înfrînge forţa apei ce izbea pe tăcute în toate nervurile zidului- De la început se simţise legat de lac şi de baraj. Se calificase în cîteva profesii pînă cînd ajunsese să o înveţe pe ultima. Controla prin galeriile mari presiunea apei asupra betonului şi nu era centimetru din aglomerarea de ciment, piatră şi fier, să nu fie radiografiat cu precizie. Cel mai preţios instrument se socotea a fi însă el. O dovedise odată unei întregi comisii Prin simpla pipăire a betonului ajunsese, în cîteva fracţiuni de secundă, la concluzii pe care datele, furnizate computerului din marele oraş şi reîntoarse apoi după cîteva zile la locul de unde porniseră, le confirmau. într-o anumită parte a barajului, un loc, nu mai mare de o palmă, devenise vulnerabil ; motivul nu-l ştia nimeni, iar aparatele continuau să-l neglijeze. lonas însă susţinea că pericolul era real. Nu putea demonstra ştiinţific ; aparatele introduse în baraj,

în timpul construcţiei, nu localizau prin senzorii lor nimic alarmant. Staţia terminală de înregistrare tăcea şi ea. Numai Ionas continua să afirme, îm-- potriva evidenţei, că se pregătea ceva neştiut de tehnică. Datoria lui era să spună, dar tot datoria îi cerea şi să argumenteze. Demonstraţia n-o putuse face... Aşa ajunsese să se înjghebeze o echipă de cercetători cazaţi într-o clădire, rămasă doar ca o amintire, de pe vremea forfotei ce domnise cîndva, acum o dărăpănătură în care tinerii locatari se mutaseră, fiecare cum putuse : clădirea fostei administraţii a şantierului. Întîi îi dispăruseră caloriferele, centrala termică, uşile şi ferestrele, apoi instalaţia electrică. Nu avea lumină şi nici nu se putea conecta peste noapte la reţea ; pînă în oraşul cel mai apropiat erau cîţiva zeci de kilometri, iar curentul de înaltă tensiune, ce trecea pe lîngă ei, ar fi necesitat... Nu era nevoie de lumină... Veniseră doar pentru cîteva săptămîni. Voiau să stabilească netemeinicia simţurilor lui Ionas. Să le dezvăluie şubrezenia ştiinţifică, se înţelege. Deşi fuseseră convinşi că îşi vor termina treaba în cel mult o lună de zile, pipăind şi repipăind, cu cel mai sofisticat aparataj, fiecare fibră a barajului şi a presiunii apei din marele lac, iată că trecuse destul timp şi nu reuşiseră să fie convingători. Mai mult, Ionas cîştiga în presupunerile sale. O mică pată albastră, transformată apoi într-o liniuţă şerpuitoare, nu mai înaltă de cîţiva centimetri, apăruse în cea de-a treia galerie. însemna că din partea cealaltă, dinspre aglomerarea de apă, se producea un fenomen pe care instrumentele erau incapabile să-l sesizeze. Apăruseră din nou uşile şi ferestrele la fosta clădire, cu cele zece camere ale ei. Numai lumina nu fusese racordată, iar încălzirea centrală... Cîteva sobe, aduse cu un camion, lăsate în faţa clădirii, fuseseră urcate în „garsoniere” şi doritorii îşi luară în grabă cîte una, convinşi că cercetările puteau să dureze... De curent electric nici nu prea era nevoie. Nopţile erau scurte. Nu pentru că ar fi fost în acel loc o zonă neinclusă în orarul general. Partea de lac ce se pierdea undeva în depărtare, spre celălalt mal mereu nevăzut, iradia pînă seara tîrziu o lumină caldă. Se putea citi la ea. E adevărat, literele aveau culoarea roşie, semn al unui amurg permanent, dar Ionas şi ceilalţi se

obişnuiseră. Dimineaţa, cînd în satele din apropiere, casele zăceau în liniştea întunericului dens al nopţii, aici, lîngă apă, lumina domnea în jur, radiaţiile influenţînd împrejurimile. Flora şi fauna se schimbaseră atît de mult încît Gavra, nu numai geolog, dar şi botanist, ajunsese la concluzia că ştiinţa
n-ar fi avut decît de cîştigat dacă sutele de hectare, aflate în apropierea lacului întunecat, într-o parte, şi luminat de adîncu- rile celeilalte părţi, ar fi fost studiate cu atenţie- Nu-şi dusese gîndul la îndeplinire. Alte îndeletniciri mai importante îi răpeau timpul.

Foloseau lumînări. Albinele dăduseră peste scorburi calde şi umede, şi stupii sălbăticiţi, ascunşi prin hrubele pomilor, fabricau ceară din care tinerii cercetători îşi confecţionau lumînări de cea mai bună calitate. Cererile pentru introducerea electricităţii încetaseră. Ce aveau de făcut puteau face foarte bine în intervalul dintre întuneric şi zi. Ore în care întunericul nu era deplin. Ţinutul parcă s-ar fi aflat undeva lîngă cercul polar şi soarele, în virtutea rotaţiilor, pămîntului nu se îndura să-şi lase vieţuitoarele lipsite de lumină.

lonas privea prin fereastră porţiunea de baraj deschisă vederii ; geamul era vopsit pe jumătate în alb. Nu-l vopsise el. Un ţăran se oferise, în schimbul unei sume modeste, să aducă înapoi o parte din lemnăria şi sticlăria furată la dezafectarea clădirii. Recunoştea că furase, nu fusese singurul, dar timpul trecuse, ceea ce constituise o ilegalitate acum se transformase într-un drept al lui, negociabil. lonas cumpărase o fereastră şi o uşă ; fusese primul venit şi un simţ prevăzător îl îndemnase să se gospodărească. Cineva îi spusese în somn că avea să mai stea pe acele meleaguri şi, cum credea în subconştient, califica visele drept un semnal de alarmă al acestuia. Se supuse. Deşi clădirea era cu etaj, nu avea corpuri sanitare. Existaseră cîndva în apropierea grădinilor cu zarzavat, dar, odată cu plecarea oamenilor, dispăruseră şi boxele pentru spălat. lonas îşi făcu singur un coteţ din scînduri şi nuiele, iar pe două bîrne confecţionă, cu ajutorul aceluiaşi ţăran, un scaun cu o gaură rotundă la mijloc. Ţăranul făcuse proba şi numai după ce îşi încheie strîns brăcinarii, îndrăzni să ceară cuvenita plată pentru trudă.

lonas privi umbrele negre aşezate la distanţe egale.

Păzeau digul. Armele nu străluceau, căpătaseră şi ele ceva din întunecimea primei părţi de lac şi, dacă se puteau totuşi distinge, asta se datora barajului a cărui culoare alburie arunca asupra mogîldeţelor de deasupra o lumină difuză. La intervale regulate paza se schimba, dar nimeni nu putea să surprindă momentul schimbului ; ritualul scăpa privitorului de rînd. Nici Ionas nu reuşise decît o singură dată să vadă cum noii veniţi luau, după un anumit număr de ore, locul celor ce-şi făcuseră pînă atunci datoria. Corpul de pază locuia undeva la nivelul primei galerii în camere săpate în zid. Paznicii ieşeau la suprafaţă printr-o scară interioară, asemănătoare celei de piatră prin care se intra în puţurile de control. Barajul se afla la peste o sută de metri sub nivelul apei lacului, partea spectaculoasă fiind între apele negre, de o parte, şi cele strălucitoare, de cealaltă. Deteriorarea unui asemenea baraj ar fi însemnat...

Ionas se şterse la frunte. Calcule simple puteau demonstra posibilele urmări ale catastrofei. Dar catastrofa era de negîndit, barajul era durat pentru veşnicie, n-avea cum să se strice. Chiar dacă s-ar fi depistat uşoare defecţiuni, se puteau lua măsuri din timp pentru îndepărtarea lor.

Se ridică. Se aşezase în pat să se poată gîndi, dar gîndu- rile îi săreau de la una la alta, nu se legau între ele. Se duse la fereastră şi cercetă lacul în toată întinderea lui. Nu o dată luase din dulap binoclul puternic. Privise prin el apa fără valuri, dar nici lentilele măritoare nu reuşiseră să descopere celălalt ţărm ; malul se furişa undeva în scînteia orbitoare ; nu şi—l putea apropia. O iluzie optică sau un defect de vedere, îşi spuse Ionas. Nu auzise pe nimeni să-i vorbească decît în termeni obişnuiţi despre imensitatea apei lucitoare şi despre împărţirea ei în cele două culori. I se păru firesc ca porţiunea de pe marginea unde locuiau ei să fie închisă pînă la negru. Muntele dinspre nord umbrea un spaţiu ce putea fi măsurat în kilometri pătraţi, la care trebuiau adăugate rocile calca- roase, putrede, dislocate pentru a face albia mai adîncă. Nu o dată se întrebase, ca şi acum dealtfel, de ce dădea atîta importanţă unor nimicuri; lucrul cel mai de seamă, pentru care se afla acolo, era legat de descoperirea sa ; ea se cuvenea să-l

îngrijoreze. Nu... Nu-l îngrijora în măsura în care s-ar fi cuvenit. Aproape se convinsese că raţionamentul ştiinţific al celor ce-l contraziceau era adevărat, şi cu toate astea... Poate siguranţa colegilor să-i fi dat linişteа la care n-ar fi avut dreptul, sau calmul venea din altă parte... Auzi uşa scîrţîind încet, apoi scîrţîitul prelungindu-se, enervant. Nu putea fi decît Co- toban. Nu se întoarse să privească spre intrare.

— Eu sînt, lonas, se auzi o voce şoptită şi noul intrat, convins că nu greşise uşa, o închise cu iuţeală.

Cotoban era potrivit de statură, cu nişte umeri firavi iar în dreptul locului unui fost vaccin, pe mina dreaptă, se mai vedea urma unui tatuaj. Fusese de-o şchioapă cînd taică-său voise să-i facă desenul ca să-i poarte noroc. într-un moment de neatenţie al celorlalţi, copilul muşcă mîna ce-i inocula sub piele cu ajutorul unui ac o culoare roşie şi se urcă pe casă. Două zile nimeni nu fusese în stare să-l convingă să se dea jos, în a treia coborîse singur. De atunci îi rămăsese în ochii mari o spaimă ce lua proporţii de fiecare dată cînd existenţa îi era real sau fals ameninţată.

— Stai, Ilie... Să ştii că nu aleargă nimeni după tine.

— Ştiu şi eu că nu aleargă...

— Atunci de ce intri aşa ? Parcă ai vrea să te ascunzi sau să surprinzi pe cineva...

lonas ar fi vrut să zîmbească, să dea cuvintelor un sens glumeţ, dar cuvintele îi ieşiseră pe gură aspre şi Ilie Cotoban, în loc să se aşeze, preferă să rezeme uşa cu spatele.

— A venit de dimineaţă o echipă de control... Numai de super-control poate fi de vreme ce datoria noastră este să controlăm, să te controlăm în primul rînd pe tine...

Vocea lui Ilie devenise mai sigură. De fiecare dată cînd' intra într-un subiect apropiat meseriei stînjeneala îi dispărea, iar buzele nu-i mai tremurau. Şi acum albastrul lor se schimbă în rozaliu, semn că inima începuse să-i bată normal... încă- lecă un scaun din apropierea ferestrei şi se sprijini cu mîinile de spătarul înalt. Restul de tatuaj era transpirat şi lonas, fără să vrea, se uită la el.

— Locul a devenit sensibil, de fiecare dată cînd mă emoţionez arsura se umezeşte... Tîmpitul de tata, cu

apucăturile lui... îl fac tîmpit cu toate că nu merită, s-a purtat cu mine omenos... dar gestul de a-mi... Dumnezeu să-l ierte...

— Ilie, tu ai venit să-mi spui altceva şi te-ai apucat să-mi vorbeşti despre tatăl tău... Nu-ţi mai justifica prin el jucăria aia de pe braţ. Ce vor, mă rog, cei care au venit să vă controleze pe voi, deoarece vezi bine, cel controlat de voi sînt eu...

— Gayra i-a cazat în camera de sus, singura rămasă neocupată.

— Şi ce fac acum ?

— Au întrebat de şef. Chestia asta cu şeful chiar că m-a pus pe gînduri. lonas, tu ai habar cine e şef dintre noi ?

lonas se încruntă. într-adevăr, printre ei nu era nici un şef, adică nimeni nu-i spusese vreodată, „măi fraţilor, vedeţi ce faceţi, cum munciţi, că eu sînt şeful, eu răspund de voi, de ce se întîmplă în acest”...

— Nu ştiu cine e şeful, spuse lonas...

— Parcă nu ne putem vedea de treabă fără un şef ! Importantă este seriozitatea muncii. Din acest punct de vedere nimeni nu ne poate reproşa nimic. Din douăzeci şi patru de ore cred că douăsprezece le muncim pe brînci, fără să cerem de la cineva recompense şi bani pentru ore suplimentare.

— Ilie, pentru ce-ai venit... Stai, stai, nu mă deranjezi !...

— Am venit pentru altceva, spuse Ilie şi îşi şterse buzele învineţite din nou... Cred că ideea ta cu cei cîţiva centimetri din baraj supuşi eroziunii este o gogoriţă şi noi trăim cu spaima ei şi i-am înspăimîntat şi pe alţii cu ea... Ce ţi-a trebuit să tragi concluzii care în concepţia unor profani pot însemna o catastrofă... Te asigur, firicelul albastru nu poate fi decît...

— Decît ce, insistă lonas şi-l privi pe Ilie cercetător, aproape cu furie... Explică-mi ce poate fi... dar să-mi dai un răspuns ca lumea, să nu-mi umbli cu fleacuri.

— Am putea excava locul cu pricina... zise Ilie, dar repede îşi lăsă privirile în pămînt, sursa fisurii ivite în zid putea să fie la adîncime şi atunci....

— Hai, dă-i drumul, curaj, văd că din nou tatuajul de pe mînă s-a transformat într-o... Nu te supăra, dar...

Ilie bătu aerul cu mîna. I se păru inutil să se aventureze într-o discuţie ce nu ducea nicăieri. Nu pentru asta venise. Toate barajele din lume îşi aveau propria lor transpiraţie, infiltraţii ce se integrau într-un grafic admisibil. Infiltraţia găsită de Ionas era însă albastră. Dacă ar fi fost apă obişnuită, nimeni n-ar fi dat faptului vreo importanţă. Mai întîi, neliniştise culoarea apoi loviturile percepute la răstimpuri egale, numai de seismografe şi de urechea lui Ionas. Analiza cîtorva granule de beton dovedise că în interiorul colosului se petrecea, într-un perimetru restrîns, un proces de corodare. Să se evacueze apa din lac pentru atîta lucru ar fi fost o nebunie. Specialiştii argumentaseră că numai un aventurier ar fi dat o asemenea aprobare. Pentru ce să se sece lacul ? Pentru a-i putea spune lui Ionas Aron că presupunerile lui erau false ?

— Ionas, azi dimineaţă am văzut echipa de înotători an- trenîndu-se. în clipa cînd unul dintre ei a vrut să treacă de balizâ s-a auzit închizătorul unei....

— Balizele pentru asta au şi fost puse, să avertizeze...

— De ce nu înoată de-a lungul malului... pasiunea de a se duce în larg... Este într-adevăr o pasiune. Şi eu am uneori tentaţia să-mi încerc puterile. Chiar am avut o discuţie cu unul din paznici, îl cunosc de mult. M-a implorat să nu mă încumet, senzori aflaţi între balize ar semnala imediat prezenţa cuiva dincolo de punctul admis şi atunci..

— Personal n-am nici un fel de curiozitate pentru ce se petrece dincolo !... înţeleg prin dincolo locul unde presupun că apa îşi schimbă culoarea. Explicaţia dată de Stavropol este verosimilă. Cine altul dacă nu el ştie ce fel de roci ascunde acest adînc, deşi...

— O simplă curiozitate, pînă te obişnuieşti... Nici n-o mai bag în seamă, spuse Cotoban, căutînd cu ochii mari şi speriaţi undeva dincolo de fereastră... Tu nu simţi uneori că te sufoci în acest aer umed şi cald, arbitrar într-un climat temperat ?... Mi-e teamă de acest lac, Ionas, şi-ţi mărturisesc că m-aş căra de aici cît mai iute... Ai putea şi tu să te încăpăţînezi mai puţin... Să fiu cinstit, nici nu ştiu de ce ţi se dă atîta crezare, de ce...

— Simplu, îl întrerupse Ionas, am descoperit o imperfecţiune într-un perete considerat perfect.

Descoperirea mea deranjează şi totodată pune pe gînduri...

— Ţin minte, interveni Cotoban trecînd la alt subiect, cel pentru care venise, ţin minte cînd aveai vreo patru sau cinci ani... eram mai mare ca tine cam tot cu atîţia... Apropo, tu cîţi ani ai, întrebă Cotoban şi văzînd că Ionas e gata să rîdă, răspunse tot el... Dacă eu... Te ducea maică-ta la creşă, era o creşă lîngă tribunal. După mutarea închisorii într-o porţiune a vechii clădiri, se amenajase o creşă şi mama ta te ducea dimineaţa... Plîngeai şi ţipai că nu vrei să te duci. De atunci m-am mirat şi am rămas cu mirarea nedezlegată, de ce la vîrsta aceea atîta încăpăţînare...

— M-ai văzut tu cu mama, pe mine ? întrebă Ionas şi se şterse pe frunte... Creierul îi refuza o asemenea amintire.

— Ştii de ce ţi-am răscolit acest episod ? Nu numai pentru că încăpăţînarea ta îşi dovedeşte pe deplin originea încă ■din acei ani, dar aveam şi eu la vîrsta de-atunci ciudăţeniile mele... Nu ştiam cu ce se ocupă tata şi chiuleam de la şcoală să-l pot pîndi, să văd unde intră, de unde iese. Dacă de cîteva ori l-am surprins dispărînd în aceeaşi curte, niciodată nu l-am văzut ieşind tot de acolo... Asta a fost dilema tinereţii mele, poate numai a unei părţi din ea... M-a bătut cumplit cînd am îndrăznit să-l întreb şi cînd am încercat, aşa cum fac copiii, cu o cinste exagerată, să-i dovedesc că răspunsul lui era măsluit... În ziua aceea plecase de acasă vesel, bine dispus ; l-am văzut ieşind de sub coama muntelui stors ca o cîrpă... La început am crezut că venea de la o întîlnire, că o înşeală pe mama. L-am urît pentru ceea ce, în capul meu, crezusem că făcuse acolo, în clădirea ca o cazarmă, greu de observat dacă nu erai destul de atent... Despre ziua aia l-am întrebat; mi-a aruncat o privire ucigaşă şi cînd l-am pîrît mamei m-a bătut cu sete, cu plăcere aş spune ; cu toate că îi ţinusem partea mamei, mama nu s-a amestecat, nici n-a tresărit la loviturile lui icnite. Am crezut că nu ies viu din mîinile lui. Şi fuga pe casă, ca să nu fiu tatuat, a pornit tot ca o reacţie a... Ei bine, în ziua aceea ai ţipat şi tu, nu voiai să traversezi strada să intri în creşă... Uite că trece Stavropol, se duce să-şi privească construcţia, spuse Ilie

Cotoban şi lonas privi la bărbatul cu părul cărunt ce se îndrepta, sprijinit într-un baston, spre arcuirea de beton.

— Opera lui, are dreptul, spuse conciliant lonas, gîndin- du-se la întîmplarea povestită de Ilie.

— Am început să-l iubesc cu adevărat pe tata după ce-a murit, nu era zi să nu mă gindesc la el şi acum, uneori, îl văd în faţa ochilor, cu privirile lui blînde, apoase, atunci cînd nu era măcinat de amărăciunile ascunse cu grijă. Cînd nu ştii exact cu ce s-au ocupat părinţii parcă te simţi frustrat de o parte din propria ta viaţă... Nu se poate trăi fără trecut, lonas, chiar fără trecutul altora, al celor străini de tine... Şi străinii fac parte din aceeaşi familie, cu interese, bucurii şi dureri asemănătoare... Uneori cred că o ţară este o singură familie şi părţile neştiute din trăirile acestei familii îmi schimbă propria mea existenţă...

— Deci tu susţii că eşti din acelaşi oraş cu mine, că îţi aduci aminte cum eu şi mama... Mi-ai mai spus...

— Da, lonas, îmi aduc aminte foarte bine... îţi pot servi un amănunt, erai îmbrăcat într-o bluziţă albastră, iar pantalonii, în spate, aveau o tăietură pe unde ieşea o parte din bluză... Tăietura era făcută ca să-ţi poţi face nevoile fără prea mari probleme ; te aşezai Ia marginea unui boschet, crăpătura se deschidea singură şi...

Cotoban tăcu. Descrierea minuţioasă i se păru ridicolă, în faţa lui avea un om cu umeri largi şi muşchii bine pronunţaţi,, semn că lonas se antrenase în anii primei tinereţi.

— Adică ce-ar trebui să înţeleg din tot ce mi-ai spus,. Ilie ?... Te doare că nu ştii amănunte din viaţa părinţilor, te simţi deposedat pe nedrept de istoria concetăţenilor tăi, în acelaşi timp îmi dai de înţeles că necunoscutul din acest baraj,, din această apă, rezultat şi el al muncii oamenilor, îţi este indiferent... Poate m-am exprimat prea direct, ştiu, aş fi putut găsi nuanţele cuvintelor, spiritul tău altfel reacţionează cînd adevărurile lumii îi sînt servite delicat, nu tăiate cu cu- tit...

lonas se îndreptă spre haina atîrnată de un cui... De sub ea apăru un gîndac galben, aproape de două ori mai mare decît goangele obişnuite... îl apăsă cu cutia de chibrituri. Ilie suferi fizic la vederea masacrului. lonas curăţă cu un chibrit resturile gînganiei, apoi cu acelaşi

chibrit îşi aprinse ţigara...

— Sînt plini pereţii de ei, spuse şi arătă cu capul spre ceea ce mai rămăsese din şvab... Uite şi acum, după ce e mort de o veşnicie, îşi mişcă antenele, picioarele din faţă, vino şi priveşte capul e complet zdrobit, cu toate astea... Se pare că au un sistem nervos diferit, nu le provoacă durerea, nici nu şi-o creează inutil, de aici convingerea unora că vor fi supravieţuitorii acestui pămînt... îţi închipui că el îşi pune probleme sau are deziluzii că o parte din societatea gîndacilor nu i-a sărit într-ajutor ?

— Nu cred în fetişizarea betoanelor, Ionas, spuse Ilie nemişcat, privind cu ostentaţie spre baraj, scîrbit de insecta terciuită pe care colegul se străduia s-o adune pe o fîşie de ziar... Nu va rămîne nimic din tot ce vezi, omenirea viitoare are dreptul la propria ei imaginaţie şi orgoliul de a face ceva pentru totdeauna mi se pare...

— Şi eu am aceeaşi părere, dar aici nu e vorba de orgoliul altora, de ce ar face alţii peste o sută de ani, acum e vorba de propria noastră existenţă, pentru că în existenţa barajului intrăm şi noi. Şi apa, apa asta sărată... de unde ? Eu an gus

tat-o, am acest prost obicei să beau din orice apă întîlnesc în cale... Te sfătuiesc, cu toată greaţa ta, spun greaţă deoarece te cunosc şi-ţi citesc pe chipul spăimos scîrba pentru propunerea mea... Deci înghite măcar cîteva picături şi dă-mi explicaţia cum din apa asta, cîndva dulce, s-a ajuns la alta cu o concentraţie de... Vei zice că apa s-a infiltrat într-un strat de sare, am cercetat rezultatele forajelor geologice înainte de construcţie, de altfel Gavra îţi poate confirma spusele mele, cu toate astea...

— Ţi-am spus că nu mă interesează aglomerările de forţă hidraulică decît în măsura în care ele pot fi de folos oamenilor... pentru asta şi sînt aici... Pentru asta n-am dat un aviz nefavorabil presupunerilor tale... Pentru asta nu m-am mutat cu slujba în altă parte şi prefer în continuare să inhalez aerul ăsta sălciu.

Ionas rise. Rîdea în felul său, fără să se audă nici cel mai mic zgomot, numai dinţii şi buzele rîdeau şi cîteva cute din jurul gurii, dispuse asimetric pe faţa altfel imobilă, cu ochii străini de bucuria pe care o afişau maxilarele. Nu, rîsul nu era rîs, era o fotografie a unui rîs de demult, nefăcînd altceva decît să reediteze clişeul scos dintr-un vechi sertar sufletesc.

— Putreziciunea nu-i în aer, Ilie, trăim într-un microclimat cu cel mai pur ozon. Intîlnirea dintre această întindere de apă, munţii şi dealurile din preajmă, dintre aceste straturi geologice maltratate de maşini şi radiaţiile emanate de ele...

— Doamne, nu pricep de ce în acea zi strigai, dacă ai ştii cum strigai, Ionas ! Mama ta se grăbea spre creşă ; cred că în clipa aceea sincer te ura şi o urai. Lumea se oprise în jur, ochii o admonestau pe femeia care te tîra, pur şi simplu. În concepţia lor nu era o mamă ca toate mamele, era...

De undeva, dintr-o aripă a clădirii se auzi un ţipăt, apoi la scurt timp se văzu ieşind un om cu mîna ţinută caraghios în sus. Arătătorul era descărnat pînă la a doua falangă ; parcă cineva, cu o mişcare dibace, desfăcuse pielea, ligamentele şi porţiunile de muşchi...

— Ăsta e Mitrofănică, el îi aduce brînză lui Bulat şi Sta- vropol. Ce dumnezeu s-o fi întîmplat ?...

Mitrofănică se opri la marginea lacului şi îşi vîrî mîna, cu degetul rănit într-un pîrîiaş ce scotea un abur

leşios, apoi, cu ajutorul celeilalte mîini, şi al dinţilor, îşi legă cu o batistă degetul desfigurat. Amănuntul îl remarcase Ionas, el se uita cu binoclul militar la ce făcea ciobanul cu restul de deget...

— Ce dracu s-o fi întîmplat, se întrebă Ionas...

Ilie Cotoban ridică din umeri...

— Ura lui Stavropol împotriva Sturionului, sau ce o fi acolo pe fundul lacului,... sau Bulat cu ciudăţeniile lui...

Ionas aruncă ochianul pe pat...

— Doar nu vrei să-mi sugerezi că Bulat l-a muşcat de deget. Ionas rîse din nou fără glas, dar rîsul era ceva mai omenesc, buzele nu dezveliseră decît o mică parte din dinţii frumoşi, puternici...

— Mai degrabă Stavropol, l-ai văzut, nu era cu dulăul, s-a îndreptat spre baraj singur, cred că Mitrofănică a vrut să intre în camera inginerului şi Mutul i-a făcut figura... Şi pe mine a vrut odată să mă înhaţe. Nu ştiam că nu latră, ca alţi cîini... Am deschis uşa şi norocul a fost că Stavropol era la un pas... Se spune că bătrînul îşi poartă cu el toţi banii cîş- tigaţi în peste patruzeci de ani de muncă.

— Un însingurat, n-are pe nimeni, doar barajul, parcă i-ar fi amantă... L-am surprins într-o seară cum mîngîia piatra şi pe urmă, cînd dulăul, paznicul lui de nădejde, i-a dat siguranţa că nu poate fi văzut, a sărutat betonul de cîteva ori... M-am uitat cu binoclul, de aici.

— Da, s-ar putea să ai dreptate. Dulăul lui Stavropol poate fi pricina, te pomeneşti că Mitrofănică... dar Ilie nu-şi continuă presupunerile... Ionas, tu chiar nu-ţi aduci aminte de ziua de care ţi-am vorbit ?... Nu te cred... Am senzaţia că vrei să ascunzi de noi, sau poate chiar de tine, ceva important...

— De cînd ne-am cunoscut, Ilie, m-ai pisat la cap cu...

5.

Ionas se uită la cadranul ceasului. Minutarul se oprise. Era un ceas automat, cu contragreutate. Trebuia să-l mişti ca mecanismul să funcţioneze. Uitase ceasul pe

marginea mesei. Coala albă de hîrtie se afla în faţă. Creionul alăturea. După plecarea lui Ilie Cotoban simţise nevoia să scrie. Un în
ceput de amintire i-ar fi fost suficient ca restul să se înşiruie de la sine. Niciodată nu simţise ca acum nevoia de trecut, de viaţa lui de odinioară, în mod obişnuit străină; n-avusese nevoie de ea şi cînd n-ai nevoie de o parte din tine... Insistenţa lui Ilie cu acea zi de pomină cînd voise să fugă de mai- că-sa i se păruse la început o glumă, apoi o invenţie a colegului de trudă, ca pînă la urmă, prin repetare, să capete alt înţeles. Şi dacă era adevărat tot ce-i spusese Ilie ? Ce motiv avea Cotoban să-l mintă ? Frămîntarea venise după aceea, şi capul, limpede pînă atunci, începu să-l doară ; mai întîi avu impresia că tîmplele i se umflă, apoi calota craniană căpătă proporţii. Pe urmă i se împăienjeniră ochii şi lacrimile se prelinseră pe obraji. Le simţea calde, binefăcătoare, nu-şi aducea aminte să mai fi plîns vreodată. Erau lacrimile lui, nu se îndoia nici o clipă. Palma stîngă dusă sub una din pleoape îi confirmă acest adevăr simplu... Da, şi atunci plînsese, în ziua aceea de demult, poate nici n-a fost el în povestea ce i se contura cu repeziciune din durerea neomenească a creierului. Durerea o mai simţise şi în alte dăţi. Remediul era unul singur. Un masaj uşor al frunţii cu spirt curat şi o fugă grabnică din sine. Numai că acum, cu tot efortul, nu se putea relaxa cum îl sfătuise medicul; dimpotrivă, mai presus de durere simţea nevoia să afle ceva de lacrimile altui timp, iz- vorîte acum. Se şterse la ochi. Dorea să se convingă încă o dată de minunea existenţei lor. Erau lacrimi, aşa cum văzuse odată sub pleoapele lui Bulat, numai Bulat avea obiceiul ca din... Umezeala din palmă era mai convingătoare decît ceea ce văzuse la Bulat, era propria lui durere sau emoţie. Nici nu ştia cum s-o numească. însemna că dincolo de viaţa lui de acum mai avusese una, tot atît de a lui. Altfel la ce bun încercarea de a aşeza cuminte, şcolăreşte, pe hîrtie, primele amintiri despre cele povestite de Cotoban... Da, da, plînsese şi atunci. Era într-o după masă, se juca undeva într-o curte... Nu, nu era curte, era o cămăruţă prin care treceau o mulţime de ţevi de diferite mărimi, o gleznă îi era legată de piciorul patului ca să nu poată ajunge nici la sobă, nici la chiuveta de metal aflată lîngă horn...

lonas se opri din scris. Nu atît durerea îngrozitoare

a capului îl determina să-şi lase creionul deoparte şi nici teama că distrugea în el un legămînt de a-şi lăsa trecutul în voia soartei. îşi ridică pantalonul de la piciorul drept şi işi privi glezna. O porţiune de piele părea arsă. Se cercetă mai atent. Firişoarele de păr crescuseră peste fosta rană. Poate nici nu era vorba de o rană. Glezna în acel loc fusese strangulată, ca un trunchi de .copac legat multă vreme, coaja din această cauză crescînd pe de lături. La lonas adîncitura era aproape ştearsă.

Durerea tîmplelor deveni de nesuportat. Ar fi vrut să lege amănuntul de celălalt, de demult... „Coborîse din aşternut unde fusese lăsat dimineaţa şi se dusese la gura sobei". Aşa îl găsise maică-sa, pregătit să-şi vîre mîna în culoarea albastră a flăcării gazelor. Ca pedeapsă, fusese legat cu o sfoară de piciorul patului.

Nu putea fi nimic adevărat, îşi zise lonas, simţind că durerea începe să-l lase la ceafă. Amintirea altcuiva rămăsese în el şi o asimilase ca pe o proprie amintire. Locul de la picior, legătura care subţiase pielea se datora altui eveniment, cu siguranţă că altuia.

Durerea copleşitoare de la început se stingea treptat. în locul ei apăruse însă părerea de rău, mai dureroasă decît durerea propriu-zisă. în această stare se afla cînd îşi făcură apariţia în încăpere Vugnar şi Calafat. Numai într-un tîrziu, cînd îşi ridică privirile de pe coala pe un sfert acoperită de scrisul său ordonat, înţelese că nu mai era singur...

— Costin, Costin Vugnar, spuse bărbatul elegant din faţa lui şi, ca să nu piardă momentul, se uită spre însoţitorul de lîngă el cu mult mai tînăr. Colegul e ajutorul meu, Calafat, nu-i aşa că vă surprinde numele lui ? Pe mine m-a surprins, zise Vugnar şi căută cu privirile un scaun, dar cum nu-l descoperi, îşi scoase pălăria şi, fără să-şi ceară voie, şi-o aruncă pe pat, apoi, cu un suspin, se aşeză pe marginea tare a dormezei... El nu se odihneşte din principiu cînd e cu mine, are impresia că aşa mă respectă mai mult. Dar asta o crede numai el.

— Eu...

— Lasă, Calafat, te ştiu, mai bine zis vă ştiu, generaţia voastră are duplicitatea în sînge, pe vremea mea... Vă spuneam de numele lui, aş fi vrut să vă povestesc, dar cred că vom avea timp suficient să vă

pună singur în temă cu... Orice s-ar zice, e un nume neobişnuit... Nu-i aşa Calafat ?

— Eu... se mulţumi să bîiguie Calafat, rostind doar pentru sine ceea ce voise să spună cu voce tare. „Aşa face de fiecare dată cînd este nervos, vrea să scape de nervi printr-o glumă şi atunci mă alege pe mine drept ţintă...”

Nu pronunţase nici un cuvînt din cele gîndite şi Vugnar îi aprecie gestul. Se uită duios în ochii mai tînărului prieten.

— Domnule Ionas, eşti în temă, ştii pentru ce-am venit şi mai ales, cu ce vrem să ne ocupăm... Sîntem energeticieni, deşi vreau să-i acord termenului o înţelegere superioară. Colegul meu, Calafat, i-ar fi zis „înţelegere juridică”... Generaţia de azi, domnule Ionas, este cu mult mai bine pregătită decît a fost a mea, cu toate astea se dă mai uşor bătută în faţa greutăţilor... Vezi acest baraj ? A fost construit de noi, cei de vîrsta mea, unii dintre ei, poate chiar mai vîrstnici, exemplu poate fi Stavropol pe care am avut onoarea să-l revăd aici, îl ştiu de mai bine de treizeci de ani...

Vugnar îşi desfăcu nodul de la cravată şi Calafat, ştiind lecţia, se duse la Costin şi i-o scoase grăbit, apoi o vîrî în servieta de unde se răspîndi cu iuţeală un miros de salam şi ceapă dospită. Eliberat de cravată, Costin îşi cercetă buzunarele şi zîmbi fericit cînd înţelese că batista se afla în interiorul hainei. Se şterse la ochiul stîng, la colţul ochiului ; ştia că acolo se adună zemuiala albă, rod al unei nefericite conjunctivite... Calafat se şterse şi el cu buricul unui deget : simţea nevoia să procedeze la fel. Vugnar, fără să fie poftit, îşi scoase şi haina. Ionas îi văzu bretelele late săltate peste pieptul osos.

— Ne împlinim cu timpul, domnule Ionas, hai să ne spunem aşa, ideea apelativului oficial, de tovarăş, în meseria mea, mă face să-mi uit intenţiile ori fără intenţii de procedură, procedura ca atare nu mai impune... Nu-i aşa, Calafat ?

Calafat înclină din cap, fără să-l slăbească din priviri pe Ionas, vădit amuzat. Prezenţa celor doi distrăgîndu-l de la o preocupare ce-i crea o suferinţă fizică, îi readusese liniştea de la început.

Dacă n-ar fi fost trecutul pe care dorea să şi-l reînvie, ar fi socotit scrisul inutil. Simţea cuvîntul dar, cu toate

astea, fraza gata constituită nu voia să se înfiripe, domesticită, pe albul din faţa lui. Hîrtia îşi avea religia ei, tocul sau creionul, de asemenea. El parcă făcea parte dintr-o altă sectar refuzată de misticismul primelor. Era încredinţat că are să domine însă pînă la urmă coala de hîrtie cu acea parte de suflet activ de care se ştia capabil şi se bucura de clipa cîndl avea să se confunde cu adevărul trecutului său. Creionul şi mina nu erau altceva decît o continuare a creierului, o uşurare a lui de puţinul ce-l ştia despre sine.

— Deci, domnule lonas, acum că sîntem la primul contact uman, se simţi Vugnar obligat să adauge, nu fac altceva decît să te observ şi să mă declar în intimitatea mea funcţionărească mulţumit. Mă simt în acelaşi timp dator să te previn să nu iei prezenţa noastră ca un amestec în profesie şi în preocupările dumitale de fiecare zi... Am venit dintr-o teama superstiţioasă pentru pata albastră, şi Costin rîse cu toată faţa, mai puţin cu ochiul sting, din nou şters cu grijă de batista curată şi egal împăturită. Ce ne pune mai mult pe gînduri este exodul, da, hai să-i zic aşa, deşi... Adică de ce n-aş zice fugă, poate că nu strică să dăm cuvintelor sensul lor exact atunci cînd le întrebuinţăm... Fug oamenii din sa-tele învecinate... Au auzit ceva ?... Sigur, nu e vorba de mişcări organizate, sînt plecări ale dezvoltării, aşa le-aş numi ; oraşul înghite omenire, domle, şi cei de jos confundă marea migraţie, în care individul e totul, cu mutaţiile care... Pentru că, domnule lonas, te întreb, dacă nu este aşa cum spun, de ce acest adevăr nu este valabil şi pentru localităţile din amonte ? Şi Vugnar se ridică de pe pat şi îşi aranjă pantalonii la genunchi, de teamă să nu le strice dunga. Asta-i o întrebare doar... Totul se va rezolva, te asigur, domnule lonas, toţi se vor calma pînă la urmă ; avem noi prostul obicei să facem probleme dintr-o nimica toată... Ca să te conving că e aşa am să-ţi arăt într-o zi pensulele mele şi culorile... Le-am adus, semn al deconectării... Profit de acest peisaj ca să-mi aduc aminte şi de suflet...

— Şefule, mi-aş permite să-ţi spun că n-am venit să ne deconectăm, se amestecă Călafat cu sinceră părere de rău că trebuia să contrazică. Aş vrea să atrag respectuos atenţia că...

— Vezi, domnule lonas, noua generaţie se crede mai intransigentă decît cea veche, adică a mea, care a dus

tot greul şi a făcut toate sacrificiile... Dumnealui, ajutorul meu, acest Calafat, vrea să ne demonstreze amîndurora, dar cu precădere mie, să las la o parte largheţea de odinioară din cauza căreia am avut atîţia duşmani. Chiar cu riscul de a fi pus la punct de ajutorul meu de neînlocuit, vreau să precizez – Vugnar desenă cuvîntul în aer ca pe o ieroglifă – că duşmani există şi acum. Desigur, disimulaţi, cu conştiinţa nesupunerii în ei, ceea ce în ochii mei... Deci, domnule lonas, dumneata ai ajuns la concluzia că în peretele central, la adîncimea... a apărut o pată albastră, indiciu fără doar şi poate» al deteriorării barajului. Te întreb de ce deteriorarea a apărut doar acolo şi dacă nu există pericolul ca asemenea pete să apară şi în... Răul trebuie curmat din timp, sau curmate zvonurile neacoperite de dovezi... în capul meu construit, trebuie să recunosc, puţin altfel, netemeinicia dovezilor este mai importantă decît... decît ce, Calafat ?

— Decît proba lor...

— Exact, deşi, la prima vedere, s-ar părea că avem de-a face cu un paradox... Sînt şi paradoxuri logice, domnule lonas... Nu, nu te speria de mine, nu mă interesează pregătirea dumitale, nici nu vreau să intru în posesia unor elemente străine punctului nevralgic aflat în discuţie...

— înţeleg că sînt supus unui interogatoriu prietenesc ? se încumetă să întrebe lonas şi se ridică de pe scaun.

— Discuţie prietenească, domnule lonas, nu interogatoriu, doamne fereşte, v-am spus, sîntem energeticieni cu o solidă pregătire în materie, chiar dacă noile teorii ştiinţifice despre rezistenţă şi altele personal îmi scapă... Pentru asta am acest cap tînăr, ca să-mi completeze propriile mele lipsuri... Ţi-am spus, fac parte din altă generaţie.

Calafat scoase din servietă o hartă a barajului, o întinse pe masă, peste coala de hîrtie abia scrisă pe un sfert; lonas înţelese că sub hartă se află şi celelalte planşe care desfăceau întregul în bucăţile componente.

— Vreţi să vă arăt pe hîrtie spaţiul ce m-a pus pe gîn- duri şi vă îngrijorează pe dumneavoastră, se oferi

lonas şi se aplecă asupra hîrtiei de calc unde erau configurate, în culori diferite, schema de amenajare a barajului în fazele de execuţie cele mai importante. lonas începu să cerceteze harta cu atenţie; i se părea străină, cu toate liniile desenate cu o grijă uimitoare, cu cotele înscrise caligrafic... Privea la cel doi oameni curbaţi ca şi el deasupra hîrtiei de calc. Ceva îl făcu să-şi ridice capul. Prin hîrtiile transparente se vedea albastrul scrisului său ; albastrul cernelii se dovedea mai puternic decît multele şi întortocheatele linii cu explicaţiile lor»

Albastrul de dedesubt se decupa cu ostentaţie chiar în locul unde celălalt albastru ieşise în corpul barajului. O simplă întîmplare, îşi spuse .

— Ce vedeţi aici, domnule Vugnar ? întrebă lonas ară- tînd cu degetul spre locul bine subliniat pe hartă.

— Avantporturile aval, răspunse sigur Vugnar, între cotele 58 000—72,00 metri, construit pe un coronament...

— Numai atîta vedeţi, domnule Vugnar ?

— Numai atît, se simţi dator să-l continue, în acelaşi sens, Calafat pe superiorul său...

lonas bătu în retragere. Fixă locul cu degetul, apoi se îndreptă spre fereastră. Brusc se întoarse şi scoase de sub hîrtiile de calc propriul său manuscris dar şi fără el locul arătat înainte cu degetul se delimita clar.

— Te văd tulburat, domnule lonas, spuse Vugnar şi îşi prinse cu degetele mari, de la ambele mîini, bretelele late, apoi le dădu drumul într-o plesnitură jucăuşă şi uniformă.

— Cel mai bine putem localiza defecţiunea ce vă interesează la sursă, spuse lonas. Putem coborî cînd doriţi în galeria principală de control...

Vugnar făcu un semn discret cu ochiul şi Calafat strînse hîrtiile de pe masă şi le vîrî cu grijă în geanta scorţoasă. Pe faţa lui Costin Vugnar apăruse o plictiseală vădită. Fără jenă se şterse cu batista imaculată, păstrată doar pentru ochi, la ceafa năpădită de sudoare. Figura căpătase ceva trist, iar statura se deteriorase parcă şi ea, în loc să i se pară normală, ca la început; lonas îl văzu dintr-o dată pe Vugnar caraghios în pantalonii ridicaţi de bretele mai sus de buric.

— E limpede, nu-mi prieşte aerul, zise el şi se rezemă de canatul ferestrei, lingă lonas. Mi-am dat

seama în timp ce urcam... Am călătorit cu o maşină de ocazie, mijloacele de transport din cadrul serviciului au devenit o raritate... Des- curcă-te, cam asta se spune, asta spun şi eu subalternilor, cu toate că ştiu, cum ştiu şi ei, că a te descurca înseamnă... Ei bine, trecînd printr-un sat cu casele pe jumătate părăsite, ceva m-a gîdilat la nări şi nu mi-a trebuit mult timp să-mi dau seama că de vină era aerul rarefiat, şi nu atît aerul, cît compoziţia lui... Asta pînă am trecut de baraj... De acolo am venit pe jos, adică ne-am descurcat, spuse Costin voind să mai încălzească cu o glumă propriile lui constatări şi sînt dator să mărturisesc că aerul de aici mi-a întărit credinţa că puteam, dacă aş ii voit, să-l prind cu mina... Densitatea aerului de jos, de dincolo de baraj, din aval, şi a celui unde ne aflăm, în amonte, validează ideea că cel de-al doilea... Poate tocmai această cantitate uriaşă de ozon să nu-mi priască, spuse el şi se depărtă de fereastră... Am înţeles că n-aveţi lumină şi nici nu doriţi. Mi se pare curios ca tocmai aici să fiţi lipsiţi de cel mai la îndemînă mijloc... Cu ce dumnezeu o să-mi prăjesc pîinea ? şi Vugnar îşi împinse cu vîrful limbii protezele cu dinţii mărunţi, dîndu-i lui lonas de înţeles că nu putea mînca decît miezul prăjit al pîinii... Ditamai baraj şi lac, şi nu tu două fire la care să-ţi citeşti noaptea însemnările de peste zi... Cred că vă culcaţi odată cu găinile, spuse şi îşi mai plezni o dată pieptul cu latul celor două bretele.

— Nu, domnule Vugnar, ne culcăm chiar foarte tîrziu... Avem luminări de cea mai bună calitate, eu mi le fabric singur, alţii le achiziţionează de la un cioban care ne vizitează des... Le cumpără de la el aproape pe gratis... I se dă în schimb tutun ; un fel de schimb elegant, Ia care se mai adaugă, pentru a nu-l jigni, conserve, iar el, ca să nu rămînă mai prejos, îi răsplăteşte cu urdă şi brînză ca untul... n-avem timp să ne plictisim, domnule Vugnar... Unii calculează posibilitatea măririi petei albastre în barajul deversor, alţii fac experienţe privind fauna şi flora lacului. Avem şi un doctor pensionar, iubitor, la anii senectuţii, de plante medicinale şi pescuit... Ne e de mare folos... A lucrat pe şantier... El l-a castrat pe Mut, dulăul lui Stavropol, să nu mai fugă în perioadele de rut spre satele din vale... Un Alsacian mut, domnule Vugnar, un lup curios, amestec de lup adevărat cu o căţea autohtonă, cel puţin

aşa îi explică originea doctorul Cameniţă.

— Totuşi mi se pare ieşit din comun că acceptaţi să trăiţi în condiţii atît de modeste, spuse Vugnar şi îşi împinse cu limba proteza şi mai în faţă, buza de deasupra dispărînd aproape cu desăvîrşire deasupra dinţilor deveniţi, în plasticul rozaliu, ascuţiţi. Calafat, ce-ai zice de o cafea ? se interesă Vugnar şi Calafat deschise un alt compartiment al servietei. Scoase o spirtieră, două cutii de tablă şi un set de pahare de inox. în cîteva minute cafeaua aburea în ceştile de diferite mărimi, cea mai mare, în care intrau celelalte fiind, după cum observă lonas, folosită de Vugnar. Pe o margine a ei se vedea gravată prima iniţială a numelui.

— Şi pe ce gătiţi, eu dimineaţa nu-mi revin fără două ouă jumări, am obiceiul meselor la ore fixe, şi Vugnar îşi pipăi stomacul, ca şi cum printr-un impuls ascuns acesta i-ar fi dat de ştire că se apropia mult aşteptata oră de seară...

— Avem o bucătărie comună la demisol... Vechea bucătărie a clădirii. A rămas intactă... Nu ducem lipsă de lemne... Produse căpătăm, atunci cînd nu ne putem deplasa luăm cu împrumut de la corpul de pază al barajului... Duc o viaţă singuratică şi ei... Beneficiază de lumina electrică, e unicul avantaj faţă de noi, în rest...

Vugnar tresări... Işi scoase din buzunar un aparat nu mai mare decît un ceas şi se uită la el...

— Ce se întîmplă... parcă ar fi o mică trepidaţie, zise şi Calafat, întrebător, cercetă o limbă de culoare roşie, subţire ca un fir de păr, care alerga peste primele litere ale unui cadran cu cifre negre...

— Nu vă speriaţi, nu e un cutremur şi nici barajul nu se află în pericol... Unii spun că ar fi vorba de un peşte de dimensiuni anormale care la anumite ore, cu o regularitate de ceasornic, loveşte în... De ce ţine să se lovească, nu ştie nimeni... Loviturile se simt foarte bine la patruzeci de metri adîncime, cînd debitul instalat nu depăşeşte 8 700 metri cubi pe secundă...

— Un peşte să lovească construcţia, asta-i bună, se miră Vugnar, dar Calafat se încruntă la afirmaţia făcută de lonas şi se mulţumi să noteze informaţia pe hîrtie.

— Mă mir că nu aţi fost pus la curent, zise lonas.

— Un peşte încăpăţînat, în orice caz, prea

încăpăţînat, constată Calafat. S-ar putea să fie altceva, nu un simplu peşte... N-ar strica să ne aplecăm puţin asupra problemei, continuă el şi îl privi pe Vugnar cu înţeles.

— Fiind vorba de un peşte, nimeni nu-i acordă prea mare importanţă. Pe urmă n-avem scafandri de adîncime şi nici vreun interes să descifrăm taina, de vreme ce numai aparate senzorizate, cum sînt cele ale domnului Vugnar şi al inginerului Stavropol, se dovedesc capabile să înregistreze fenomenul.

— O să vedem, o să vedem, notează Calafat, notează la capitolul „o să vedem", sînt de aceeaşi părere, nimic nu trebuie trecut cu..

lonas sorbi cafeaua. Era tare, avea un gust bun. Mai mult spumă densă de cafea, o pastă neagră, amăruie, cu un parfum pătrunzător...

— îţi place, nu-i aşa ? Formula mea... Desele deplasări nu-ţi permit să porţi în bagajul personal vase prea mari... Am redus volumul vaselor şi am mărit concentraţia cafelei... în plus, pun pe lîngă zahăr şi puţină sare... Sînt convins că> acest mic amănunt nici nu l-ai băgat în seamă... Calafat face totul cu o iuţeală remarcabilă... Poate nu mă crezi, dar simt nevoia să fiu lăudat cînd e vorba de cafea... De ce or fi ţinînd oamenii atît de mult să se facă remarcaţi în domenii atît de diferite de meseria... Nu m-ar supăra o părere proastă despre capacitatea mea de inginer, dar cafeaua... Cu retribuţia cum staţi ?

— Domnule Vugnar... Numai un singur coleg n-are salar... Bulat, care este pensionat, a lucrat cîţiva ani în Centrală, apoi s-a îmbolnăvit... S-a întîmplat mai demult, tatăl lui dorea să fie înmormîntat în satul natal. Dar nevasta, mama lui Bulat, s-a împotrivit, a zis că n-are bani de aruncat pe fereastră cu transportul şi, ca să-l denigreze pe răposat, a povestit întîmplări ale celui dus în lumea nefiinţei. După ce-a bătut-o, Bulat a fugit din oraş, a umblat prin munţi, s-a dus chiar la un sanatoriu de tuberculoşi să se intereseze de nur ştiu ce şi de atunci... L-am cunoscut, fără să fim prieteni. A avut şi continuă să aibă o fire închisă. Vrea să devină crescător de peşti, domnule Vugnar, e singura lui preocupare, în rest se comportă normal, chiar mai normal decît cei consideraţi sănătoşi... De altfel am convingerea că fiecare

om pasionat are o stare particulară. Nu-i de mirare că cei aflaţi aici au ajuns obsedaţi de sănătatea barajului. Sigur că locul şi singurătatea îi fac pe oameni să pară, la prima vedere, ciudaţi... Deci la capitolul retribuţii n-avem probleme... Mă bucur că aţi venit. Am şi eu pasiunile mele, zise lonas, în- cercînd să zîmbească şi vreau de la început să faceţi cunoştinţă cu ele... în baraj se simte o tensiune dezordonată, moleculele materialului turnat au tendinţe de dilatare. Asta nu se poate observa decît punînd urechea pe beton. Aud, domnule Vugnar, materia încordîndu-se... De cîtva timp tensiunea a început să crească, fără ca nivelul apei să se schimbe, fără ca acţiuni exterioare să denunţe modificări în viaţa intimă a betonului... Are şi betonul răsuflarea lui, domnule Vugnar^ o ştiţi ca şi mine... Este viu, lucrează tot timpul, are propriile sale contradicţii. Chiar după turnare, molecule de o anumită categorie, necunoscute ca formulă chimică, se grupează şi se opun altei categorii de molecule. Rezultatul tensiunii poate fi şi încrîncenarea taberelor adverse, obligate prin voia noastră, a oamenilor, la o convieţuire forţată, nedorită...

— Exagerăm, domnule lonas, exagerăm teribil, spuse Vugnar şi albit la faţă îl privi pe Calafat, care se încrunta... într-adevăr, singurătatea îi face pe oameni să capete ciudăţenii... Altfel s-ar comporta cei de aici, poate, în cazul unei convieţuiri colective... Cred că ar trebui să ajungem la concluzii precise, pozitive, privind structura întregului baraj, să vedem şi cu ochii minţii, nu numai cu cei ai auzului, micile pete, după mine fără nici o importanţă asupra întregului... Dumneata ştii cîte milioane de metri cubi de fier şi beton se află încorporat aici ?

Şi Vugnar arătă spre zidul cenuşiu, curbat, profilat pe cerul încă roşu al unui amurg ce avea să se continue în aceeaşi stare încă multe ceasuri înainte.

— Mă iertaţi, mă iertaţi, strigă deodată Vugnar, ţinîn- du-se de pîntec... Cred că apa din care ai făcut cafeaua, prietene Calafat, are o compoziţie... Unde se află instalaţiile sanitare ? întrebă şi Calafat, luîndu-şi geanta jerpelită şi paharele de inox, aşa cum erau, nespălate, deschise uşa şi îşi conduse şeful în spatele clădirii.

6.

Dulăul lui Stavropol călca în urma stăpînului la o jumătate de pas. Din cînd în cînd îi atingea cu botul genunchiul stîng. La colţul buzelor negre, cu franjuri, lăbărţate spre capăt, lăsînd să se vadă din loc în loc pielea fină alb-rozalie a mucoasei, se scurgea un lichid subţire pe care Mutul încerca să-l prindă cu limba lui, mai groasă şi mai scurtă decît a altor cîini. Căscă plictisit. La zgomotul cunoscut, Stavropol se uită spre el ; era semnul pentru stăpîn că putea merge liniştit mai departe. Stavropol mingile clinele între urechi. Mutul clătină din cap mulţumit şi îşi fixă stăpînul cu ochii verzi, suspicioşi. De cînd doctorul Saie Cameniţă îl castrase, Mutul •se îngrăşase ; pieptul i se făcuse dublu, spatele se lăţise, în schimb ferocitatea, în loc să-i scadă, se accentuase, ca şi cum dulăul ar fi fost conştient că luîndu-i-se o parte importantă din organism, era dator s-o suplinească altfel. Acest altfel era dragostea crescîndă faţă de Stavropol. Nu mînca din mîna nimănui, putea sta zile întregi cu carnea fezandată lingă bot, nu s-atingea de ea. Stavropol avea obiceiul să-i ungă felii de pîine cu unt, iar cînd Mutul simţea nevoia de carne şi-o procura singur, fără încuviinţarea cuiva. Avea un loc lîngă un intrînd în apa caldă, în marele lac, un fel de japşă năpădită de limbariţă şi cucută de apă. Stătea acolo ceasuri întregi, nemişcat. Ştia cînd mergeau paznicii la vînat. Atunci, după primele împuşcături, dintr-o latură a imensei adunături lichide, alergau spre golfuleţ în şiruri nesfîrşite lişiţe cu labele albe. Calcarul şi sărurile minerale le schimbaseră culoarea picioarelor. Mutul, ca un trunchi cenuşiu, lovea puternic cu laba. Nevoia de carne pentru cîteva zile îi era asigurată. Cînd se nimerea să omoare mai mult vînat, îngropa ce-i prisosea într-un loc cu stînjenei de baltă. După alte cîteva zile se înfrupta din pasărea urît mirositoare. Stavropol se făcea că nu ştie de micile lui incursiuni ; Mutul nu se lega de fiinţe omeneşti decît atunci cînd cineva se încumeta să intre în camera stăpînului sau cînd instinctul îi spunea că acesta se află în pericol. Acum pe Stavropol, nu-l păştea nici un necaz; făcea o plimbare de rutină spre baraj şi de acolo,

pe scările în spirală, urma să coboare într-o galerie unde ore în şir avea să urmărească respiraţia barajului. El şi cu Ionas erau singurii care puteau intra în interiorul colosului cenuşiu fără autorizaţie ; paznicii nu le cereau permisul de intrare, aşa cum procedau cu ceilalţi, deşi îi cunoşteau la fel de bine. Stavropol şi Mutul se bucurau de o stimă neîngrădită de nimic şi nimeni.

Stavropol se opri. Mutul îi prinsese uşor cu dinţii pantalonii, semn că stăpînul ar fi făcut bine să fie atent. Stavropol rămase cu piciorul drept înaintea celuilalt, neştiind ce se întîmplase. Se uită spre stînga şi-l văzu, printre nişte tufe dese de ciuma bălţii şi papură, cu nelipsita-i ţundră de oaie, pe Spîrcu Toma. Toma era galben la faţă şi încruntarea de pe chip neobişnuită, încît o clipă Stavropol se gîndi că în familia ciobanului s-a întîmplat o nenorocire.

— Mutule, culcat, ordonă Stavropol, calm. Cîinele, cu părul de pe spate ridicat, se supuse comenzii. Se aşează pe burtă, cu picioarele din faţă încordate, cu ghearele scoase din învelitorile ca nişte teci, gata la nevoie, dintr-un salt, să fie lingă inginer...

— Ce s-a întîmplat, domnule Toma, nu te-am văzut niciodată atît de *cătrănit,* se interesă Stavropol, utilizînd unul din cuvintele des folosite de cioban.

— Necazuri, domnule inginer, necazuri de tot felul...

— Cine n-are necazuri, domnule Toma, se linişti Stavropol şi, odată cu el, Mutul... Ghearele i se retraseră încet în pungile de piele şi uitătura, pînă atunci ameninţătoare, îşi pierdu din răutate. Maxilarele, la locul unde se uneau, începură să se umfle, semn că animalului îi era cald...

— Necazul de-acuma e mai deosebit, domnule inginer, sună a bătaie de joc. E vorba de Mitrofănică... L-am luat de jos cum am luat oile, pe răspunderea mea, acum are cu un deget mai puţin. Cum să-l duc acasă să-l arăt părinţilor ?... A fost ieri şi v-a adus brînza, i-aţi dat banii, pe urmă s-a întîmplat, nu ştie să spună, ori îi e frică să zică ce-a făcut!

— Nu ştiu nimic, domnule Toma.

— Adică dumneata, la care a fost, şi de la care a ieşit, nu ştii ce s-a întîmplat ? întrebă Spîrcu şi privirile i se aprinseră.

Mutul îşi ridică din nou din iarbă coama cu perii

ascu- ţiţi şi negri, ca tăciunele...

— Domnule Toma, eu pe cuvînt...

Spîrcu lovi aerul cu mîna. Plecă, fără să-i pese de cîine ; o rnînă şi-o ţinea sub şerpar şi sub şerpar Stavropol ştia că ciobanul are un toporaş cu ascuţişul ca briciul şi cu cotorul umplut cu plumb ; la izbitură, arma era de zece ori mai grea. Nici ciobanul, nici cîinele nu se temeau unul de altul. Ca dovadă, cuvintele blajine ale lui Stavropol îl liniştiră şi-i schimbară Mutului intenţia, care fusese să sară şi să muşte.

— Dacă el e de vină, vi-l omor cu mîna mea, domnule inginer, şi brinză să nu mai aşteptaţi de la mine, nici cu aur de-o să plătiţi nu vă dau... Mîncaţi beton, beton armat, cu apă sălcie, strigă Spîrcu Toma, călcînd apăsat prin iarba groasă şi afinată.

— Domnule Toma, domnule Toma, încercă Stavropol să-l reţină.

Dar ciobanul nici măcar nu privi în urmă...

Mutul reveni lîngă stăpîn şi-i linse degetul mic de la mîna stingă, degetul pe care inginerul avea un inel de familie. Cu timpul falangele i se umflaseră şi fusese obligat să mute inelul de pe inelar pe degetul mic, singurul care nu-l durea. Ii părea rău lui Stavropol că de acum încolo avea să rămînă fără porţia zilnică de brînză ; ceaiul băut dimineaţa fără cî- teva pătrăţele albe de caş i se părea o pedeapsă nemeritată... Ce se întîmplase cu Mitrofănică ? Nu înţelesese de la Toma mare lucru. Tînărul venise, îi adusese pachetul, el îi dăduse banii, apoi oierul plecase, iar el, Stavropol, ce făcuse mai apoi ?... Nu-şi aducea aminte... Scleroza îi dădea deseori de furcă; odată Cotoban îl surprinsese pe bătrîn cu mîna oprită în faţa feţei; uitase ce voise să facă cu ea.

Se îndreptă spre baraj... Avea să se ducă singur pînă la stînă; stîna nu era departe.

Stavropol se uită spre pajiştea ce se zărea între cornişele celor doi munţi... Prin verdele crud, ca un covor, se ghiceau puncte albe... Erau oile lui Spîrcu Toma... Nu-şi putea pierde prosteşte un prieten şi un furnizor fără caşul căruia zilele i-ar fi fost searbâde. Se întristă. îi trecu prin minte să plece din acel loc. în aceeaşi fracţiune de secundă înţelese că numai aici ar fi putut trăi, lîngă barajul de piatră şi fier, lîngă apa cu

aerul dens. Izvoarele calde, descoperite de Gavra, îndreptate cu scurgerea spre lac, schimbaseră clima. Stavropol era neliniştit pentru puţurile lui Gavra cu apă geotermală... Dacă apele calde aveau vreo influenţă asupra structurii betonului, dacă ?... Stavropol nu mai voi să continue... Era prea sigur de barajul său... în alte părţi, stăvilarul s-ar fi făcut cu o economie de zece ori mai mare, deci în corpul peretelui se aflau în realitate zece alcătuiri similare, toate avînd ca scop rezistenţa împotriva neprevăzutului...

„Pata lui lonas”, îşi zise Stavropol, sărind cu gîndul de la una la alta. Voi să rîdă şi ar fi rîs dacă Mutul nu l-ar fi privit încordat, plin de precauţii. îi reveni în minte planul geologic al amplasamentului : pînza getică cu şisturile cristaline cu grano-gneisele, amfibolitele etc., apoi autohtonul, neo- genul cu faliile principale, alcătuite din roci puţin permeabile. îşi strînse buzele mulţumit, zecile de mii de tone de materie dură erau aşezate pe miliarde de tone de roci la fel de stabile... N-avea de ce să se teamă...

lonas, cu pata lui, îi reveni din nou în minte. De data asta rîse de-a binelea... Mutul se uita la el fără urmă de înţelegere... Barajul era opera lui de-o viaţă în care îşi pusese tot ce mintea avea în ea mai inteligent, lui îi dedicase tot timpul; timpul şi viaţa erau acest zid. Cu trecerea vremii, Stavropol începuse să uite mulţimea de oameni, sutele de ingineri şi tehnicieni, utilajele grele ; pînă la urmă se vedea numai pe sine cu zămislirea vie, cu dinozaurul său, cum îi plăcea să spună asemănîndu-şi „fiinţa” blindată cu uriaşul dispărut în era...

Paznicul îl salută. îşi întinseră mîna. Mutul se retrase spre celălalt parapet; ştia obiceiul stăpînului, odată intrat în această zonă, nu mai simţea nevoia unor comenzi inutile.

Coborî cincisprezece etaje cu liftul. Liftul cel mare, de materiale, culisa blînd pe şinele unse, era un lift bătrînesc, solid, făcut şi el să urce şi să coboare o veşnicie. Pe măsură ce intra adine în carnea barajului, aerul devenea jilav şi rece. Stavropol îşi strînse ţundra luată de la paznic şi, ca să fie sigur că Mutului n-o să-i fie frig, îl luă sub pulpana miţoasă. Mutul refuză căldura. Nu-i plăcea mirosul de oaie ; de fiecare dată adulmeca îndelung haina îmblănită şi, cu toate că se lăsau în

adînc, poate pentru a mia oară, cîinele nu voia să se obişnuiască cu mirosul cunoscut, dar ostil.

Prin faţa pereţilor din ţesătură de sîrmă ai liftului, puţul negru, cu dire umede, urca în sus cu încetinitorul. Stavropol îl urmărea atent, rotindu-se ca să înregistreze, cu o dragoste paternă, scurgerea lină a galeriei spre înalt. Privi în sus. Undeva, departe, se zărea o geană de lumină. Nu, aici era marea lui plăcere, în adînc, dacă ar fi fost să moară, în trupul barajului ar fi vrut să-şi petreacă lucid ultimele clipe. Pe urmă n-aveau decît să-l dea uitării în cripta secretă, construită de el. Invîrti de manivela liftului şi carcasa îşi încetini cobo- rîrea. Aici, în subsol, avusese cele mai multe probleme. La această cotă, în noaptea aceea, cineva îi spusese că o bucată de beton închegat se prăbuşise din benă ; crezuse că înnebuneşte de spaimă şi, mai ales, ciudă. Fusese singura noapte cînd işi permisese să lipsească, prefera să doarmă pe apucate, ziua dar atunci îl chemase Cameniţă ; la turnările de noapte nu lipsea pentru nimic în lume, noaptea se puteau petrece cele mai multe nereguli... Se calmase cînd nu descoperise nimic, cînd meşterii şi inginerii de serviciu, la acel ceas tîr- ziu, îl liniştiseră; fusese o părere a celui aflat sus, lingă benă. în bezna luminată de reflectoarele puternice n-avea cum să nu fie observat de jos bolovanul închegat, a cărui priză superficială ar fi dat apoi de furcă... Nu, nici nu-şi putea închipui o asemenea neglijenţă. Pusese perforatoarele în acţiune. Nu găsise decît beton compact, aşezat strat peste strat, bine omogenizat... Cîteva perforatoare se rupseră, semn că betonul cu priza rapidă devenise mai tare decît metalul...

Mutul îşi zbîrli blana ; Stavropol bănui că îi e frig... Liftul porni din nou, încet, mai nesigur... Mina lui Stavropol tremura pe manivelă... Ar fi fost timpul să se lase însoţit de un paznic, schimbarea bruscă de temperatură şi mai ales umiditatea şi presiunea scăzută puteau... Ce puteau face toate astea împotriva celui care le determinase ? Stavropol rînji de mîndrie ; era mai puternic şi decît aerul rece şi decît presiunea şi decît...

Opri liftul la indicatorul patruzeci... Deci coborîse douăzeci şi două de etaje. Uşa se dădu singură la o

parte şi în faţa lui, sub lumina palidă a becurilor de control, se deschidea galeria fără capăt a barajului, cu cele două şanţuri pe margini, prin care se scurgea, în sens contrar, în nişe speciale, apa infiltrată prin peretele gros. Apa i se păru ceva mai mare ca de obicei... însemna că barajul respira greoi în acel început de noapte şi Mutul, simţind ce se petrece în sufletul stăpînului, se apropie de genunchiul lui, dînd şi cerşind, în acelaşi timp, siguranţă...

Stavropol îşi înmuie un deget în pîrîiaşul tăcut, apoi îl duse ud la gură... Apa era rece, curată, nu avea nici culoarea celei de deasupra, nici gustul sărat... Ce se auzea ? Nici nu mai era nevoie să-şi cerceteze seismograful portabil, nici nu deschise cămăruţa cu uşă de metal în interiorul căreia se aflau multele aparate de control... Sunetul îl auzise întîi cîi- nele, apoi îl percepu şi el, cu timpanele pregătite pentru în-fruntare... Nu o dată îi spusese lonas de acest zgomot repetat la distanţă egală... Coborîse de atîtea ori, dar pînă acum nts auzise nimic ; nici instalaţiile nu înregistraseră vreo modificare în tăcerea de mormînt a pietrei... De data asta izbiturile se auzeau distinct. Nici într-un caz însă nu erau provocate de un material dur, îşi zise Stavropol. în zona de impact lovitura era mai puternică, dar aici, în interior, la jumătatea grosimii peretelui, sunetul aducea a ciocănit într-o uşă grea. Numai că el, Stavropol, n-avea cum să vadă cine bate în partea cealaltă a porţii ferecate.

îşi scoase cronometrul... Loviturile se repetau la cinci secunde... Numai un mecanism putea declanşa cu atîta precizie impulsurile ce se transmiteau în porţiunea de zid, la cîţiva metri de pata albastră descoperită de lonas. îşi aducea bine aminte; probele de apă extrase din foraje dovedeau mari cantităţi de sulf. însemna că piritele aflate din abundenţă fuseseră alterate în paragneise. Personal ceruse să se intervină la toate forurile, pentru a se lua măsuri împotriva posibilei degradări a betonului şi Centrala, atentă la momentele lui de criză, totdeauna justificate, de un motiv real, schimbase cimentul.

Stavropol respiră liniştit... „Doamne, zilele acelea parcă fuseseră ieri, mai precis cu cîteva secunde în urmă” ; inima îi bătea puternic, gata să spargă pieptul

coşcovit. Totdeauna fusese slab, dar din clipa cînd Ionas descoperise mica abatere în ordinea lucrurilor stabilite de el, se pergamentase, pielea i se scămoşa, oasele tindeau să iasă de sub învelişul lor, ca şî cum în interior agenţi patogeni necunoscuţi le atacau, su-pradimensionîndu-le.

Apropie lanterna de peretele uscat. Mutul se cuibări cu capul între gleznele stăpînului; emoţia lui Stavropol, puternică, se transmisese patrupedului şi cel care tremura acum era cîinele.

Pata se distingea cu ochiul liber ; un firicel albastru, crescut în lungime cu cîţiva centimetri, semnala că în interior s-ar fi putut afla o plagă cu mult mai mare. Privită calm,, noutatea n-ar fi căpătat în ochii lui vreo importanţă deosebită. De ce nu-l deranjau dîrele negre sau umezeala, de ce-l neliniştea tocmai acea scurgere colorată ; nici nu era scurgere, îşi zise Stavropol, dorind fără să poată diminua importanţa descoperirii lui Ionas.

Dacă ar fi fost tînăr, ar fi trecut pe lingă fisură fără s-o observe ; bătrîneţea era de vină şi nesiguranţa ochiului, numai ea exagerase o observaţie ce se cuvenea ignorată. îşi scoase mănuşa de piele şi pipăi locul bolnav din zid, apoi îşi cercetă degetele, încă reci de atingerea cu peretele. Culoarea se afla sub stratul de suprafaţă, degetul nu se pigmentase cu albastru, doar cîteva firicele albe, de cretă, se luaseră pe buricul arătătorului. încercă cu vîrful limbii praful alb, şi gustul ascuţit şi acru, de aguridă, în loc să-l liniştească, îi spori excitaţia nervoasă.

Mutul părăsi culcuşul dintre genunchii stăpînului şi, îndemnat de un alt simţ, se duse lîngă perete. îşi aşeză urechea aproape de zid, schimbîndu-i deseori unghiul. Auzea ceva, deoarece încerca să-i transmită lui Stavropol propria lui simţire. Aparatele încetaseră să mai înregistreze sunetul, nici seismograful de buzunar nu indica vreo mişcare în scoarţă, cu toate astea Mutul dădea din cap la fiecare cinci secunde, semn pentru stăpîn că afară, la peste cincizeci de metri adîn- cime sub apă, animal, om sau maşină continuau, dintr-o altă poziţie, să izbească obstacolul din faţă.

„Să nu fie vreo undă elastică”, îşi zise Stavropol, dar •în minte îi erau proaspete forajele şi măsurătorile

undelor longitudinale... Nu, nu, aici era vorba de altceva... lonas trebuia îndepărtat de acest loc sfînt, nu avea ce căuta, cu suspiciunile şi cu puterea lui de sugestionare, între oamenii aflaţi la un ■control de rutină. Şi pînă la venirea lui, probabil, pata albastră existase... Nimeni n-o băgase însă în seamă, nimeni nu-i acordase atenţie. Se cuvenea ca şi de aici înainte să fie ignorată, pentru ca frumuseţea întregului să nu se piardă cu nimic. Pata era o simplă idee bolnavă în mintea lui lonas şi, prin contagiune, în mintea celorlalţi.

Mutul ascultă din nou, apoi se apucă să lingă cu limba scurtă şi groasă, ca o limbă de porc, semnul în formă de fulger. Stavropol îndreptă lanterna spre beton ; betonul continua să păstreze în ţesătura lui dură firişorul albastru, iar limba cîinelui refuza şi ea să se coloreze. Cîinele se propti pe picioarele din spate, privind cu tristeţe în ochii stăpînului şi dezvăluindu-şi în acest fel sub burtă lipsa însemnelor de ¡mascul. Stavropol regretă că nu-l lăsase pe dulău să-şi înfigă colţii în beregata celui care îi fusese cîndva prieten, Saie Cameniţă.

Mutul intrase într-o curte din satul apropiat şi rupsese gîtul cîtorva oi. Aşa îl surprinsese ţăranul ivit cu lămpaşul într-o mînă şi cu furca în cealaltă... Cîinele îl doborî, lovind -cu pieptul în partea unde se afla lumina, apoi se făcu nevăzut. Dulăul lui Stavropol era însă ştiut. Saie Cameniţă îi împăcase pe oameni, arătîndu-le ce mai rămăsese din bărbăţia Mutului. Ţăranii se liniştiră şi se obişnui şi Stavropol cu noua stare a animalului, cu toate că de atunci îl ocolea pe •Cameniţă. De ce ţinuse Saie să-i cruţe cîinele în acest fel, dezonorîndu-l pe el, pe stăpîn în primul rînd, deoarece el era conştiinţa vie a animalului, el era gîndirea acelei voinţe atît •de fidele ? De ce nu-i pretinsese să plătească daune păgubaşului, se întreba deseori Stavropol, cu toate că atunci, pe loc, în zgîrcenia lui, fusese fericit că Saie nu atinsese punctul nevralgic, banii...

Stavropol avea o avere economisită, bani munciţi cu mintea şi palmele ; pornise de jos ca simplu fierar betonist, făcuse cursurile la seral, dar citise atîtea despre construcţii, încît nu o dată ingineri cu experienţă

apelau la soluţiile sale.

îşi luase diploma în trei ani în loc de patru; cunoştinţele proaspătului absolvent, după spusele profesorilor, depăşeau prin vastitatea şi profunzimea lor nivelul oricărui student şi Stavropol nu se miră cînd Rectoratul îi propusese să dea toate ■examenele într-o lună, pentru ultimul an de curs... Examenul avusese loc în marea aulă ; examen public. Cadre didactice, mai apoi studenţii, din invidie sau din pură curiozitate, îl asediară cu întrebările vreme de şase ore şi Stavropol, uitîn- du-se într-un punct fix, răspundea calm. Acolo unde cuvintele nu erau în stare să convingă, exemplifica prin cifre : modalitatea îi era mai la îndemînă. Nu-i plăcuse niciodată să vorbească, considera vorbirea o continuare nedorită a calculelor. Cifrele n-aveau nevoie de argumentări pentru cei cu o gîn- dire ca a lui. Nu toţi o aveau însă modelată la fel. După examen, se dusese în parcul din apropiere. Leşinase de oboseală. Se trezi singur, tîrziu, probabil nu-l văzuse nimeni chircit pe banca unde înţelesese că emoţiile luaseră sfîrşit. Din clipa aceea urî oamenii. Nu cu o ură obişnuită, la îndemînă oricui. Cu ura lui, ura omului ce se ştie superior în domeniul său.

Examenul făcuse vîlvă. Totul pornise de la numele puţin comun : Stavropol. Dacă l-ar fi chemat altfel, poate că spiritele s-ar fi liniştit. Cu siguranţă, ziceau gurile rele, avusese o diplomă de inginer înainte de a se angaja ca fierar betonist. Voia să-şi ascundă trecutul; niscai rude peste graniţă sau vechi proprietăţi naţionalizate, fugise de ele şi se ascunsese pe şantier. Aşteptase momentul potrivit. Momentul venise şi el dăduse lovitura. Se impusese. Urmînd cursurile normal, chiar dacă ar fi fost şef de promoţie, n-ar fi fost singurul... Dar aşa era unic şi unicitatea transforma invidiile în venin.

Stavropol venise în anii secetei de undeva din Moldova, n-avea acte, nici martori că îl chema aşa... Crescuse în curtea unui ţăran pînă la majorat. Pe urmă luase viaţa în piept. Nu-şi uitase binefăcătorul. îl răsplătise cu vîrf şi îndesat. Pînă într-o zi. În ziua aceea socotise că a-i mai trimite ţăranului bani ar fi însemnat să se fure pe el. Nu voia şi nu era nici demn. Muncise în curtea binefăcătorului cît cinci slugi. De atunci, toţi

banii îi pusese deoparte.’ Avea gîndurile sale care, acum, în acest ceas de amurg întîrziat, îi luau de pe suflet o parte din griji. îşi făcuse testamentul. O parte din avere revenea echipei de întreţinere. Menirea ei era să spele, tot la două zile, partea superioară a barajului şi, în cupa uriaşă de beton, ridicată ca semn al marilor construcţii, undeva la drumul de acces, să se pună în fiecare zi flori. O altă parte din bani îi lăsa paznicilor, iar o sumă destul de importantă i-o dăruia lui Ionas, pentru că îndoiala lui îi dăduse viaţă, i-o lungise în orice caz, îi făcuse mintea să se irige cu sînge din nou. Simţise din plin această binefacere. Tot mai des îşi aducea aminte de lucruri socotite de mult pierite din memorie ; îi revenise memoria, deoarece viaţa îl rechema la viaţă. Şi mai prevăzuse ceva în testament. Să fie îngropat în corpul barajului. Proiectantul se lăsase copleşit de rugăminţile sale. O uşă mascată ascundea un cavou unde putea foarte bine să fie strecurat un sicriu. Pe o latură scria : Stavropol. Nici anul naşterii, nici anul morţii. Dorea să se odihnească în baraj. Era cea mai grăitoare veşnicie, îşi zicea deseori Stavropol. Nu amintise nimic de cîine în testament. Ştia însă că Mutul avea să moară lîngă el, de moarte bună sau împuşcat. Pe urmă trupul n-aveau decît să-l arunce unde doreau. Barajul nu putea fi întinat de nimic neomenesc. Ori Mutul, cu toată devoţiunea lui, era un simplu cîine. O singură dată îşi vizitase nişa unde avea să se odihnească. Era sigur că dorinţa lui are să fie respectată. Pentru asta nici nu încerca să părăsească barajul şi nici nu i-ar fi făcut plăcere ca îndoiala lui Ionas să fie înlăturată prea iute. De el, de acest Ionas, se lega prelungirea vieţii sale. O clipă, luminat de binefacerile aduse de Ionas existenţei sale, se înnegură din nou la gîndul că un oarecare îi putea pune sub semnul îndoielii soliditatea construcţiei. Dacă în clipa aceea Ionas ar fi murit, Stavropol ar fi fost fericit. Ştia însă că nu e suficient să-ţi doreşti un lucru. Ionas nu era o creaţie a lui, nu-l putea distruge. Era un om ca şi el şi asupra lui veghea alt destin, asupra căruia nu avea putere.

Luminile becurilor de control, alungite de-a lungul galeriei, se contopeau. Erau înşiruite la distanţe egale, dar, după cîteva sute de metri, nu se mai zărea decît unul singur. Dincolo de el, întunericul se continua pînă

la mare distanţă. în- tr-un anumit punct lumina se autodizolva, lăsînd dincolo de ea să plutească o pată densă, neagră.

Nişa lui mortuară era furişată în zidul gros, la cincizeci de paşi de becul puternic, dacă măsurai paşii din acel loc, de unde se afla acum, adică din apropierea scurgerii minuscule. Ar fi fost tentat să se ducă pînă la ea. Nu-şi îngădui plăcerea. Altădată nu şi-ar fi refuzat-o. Acum se gîndea să găsească soluţii împotriva tatuajului de sub pielea albă-brună a zidului. Să dispară ea, sau credinţa celorlalţi în existenţa ei.

Mutul îşi vîrî capul din nou între genunchii lui Stavropol. Acum loviturile din partea exterioară erau mai puternice. Unghiul de atac se mutase. Pînă la el ajungeau ecourile regulate a ceea ce se petrecea sub apă, în dreptul său, şi Stavropol, făcînd un calcul, ajunse la concluzia că în o sută de ani, în acel loc al agresiunii, barajul abia dacă ar fi îngăduit, în pîntecul său, o gaură de un metru. Refăcu socotelile. Rămase pe gînduri. Desigur, dacă intensitatea loviturilor avea să se schimbe, în funcţie de puterea lor, se cereau amendate şi calculele.

— Hai, prietene, se adresă el Mutului şi cîinele, bucuros, îşi depăşi cu o jumătate de pas stăpînul.

Liftul îi aştepta cu uşa larg deschisă. Afară amurgul era proscris să nu amurgească.

Ionas se afla în bucătărie ; ar fi făcut pe bucătarul şi pentru ceilalţi, dar colegii îşi aveau propriile lor gusturi. Cine ar fi mîncat din ţiparii lui, rîme uriaşe de peste un metru, groase cît un deget butucănos ? într-o japsă plină de noroi turbos, în apropierea unui puţ forat de Gavra, dăduse peste o colonie de ţipari. O dată pe lună îşi permitea să se afunde pînă la coapse în mocirla caldă, cu iz fieros. Ajutîndu-se de mîinile făcute greblă, nu prindea mai mult decît îi trebuia pentru trei mese. O masă în fiecare zi. în spatele casei, nu departe de barăcile cu instalaţii sanitare, îşi săpase o groapă. Pivniţa, acoperită cu snopi deşi de stuf şi papură, era în stare să conserve pentru cîteva zile alimentele ; ţiparii se păstrau în pătratul umed şi întunecos, la fel de bine ca în orice frigider. Acolo îşi ţinea şi butoiul în care fermentau alături de floarea de soc zeci de plante culese din poienile înalte ale munţilor. Era de ajuns să soarbă o jumătate de cană de ceai, seara, înainte de culcare, însoţită de cîteva hapuri nevinovate şi gîndurile pătimaşe, duşmănoase se linişteau. Dormea pînă a doua zi, neîntors. Formula ceaiului şi bulinele îi aparţineau lui Saie Cameniţă.

În bucătărie nu venise nimeni; Ionas putea să-şi dără- buţească vînatul în linişte. Cuţitul, un cosor, bun şi pentru altoit pomii şi pentru spintecat burţile ţiparilor, tăia ca briciul. înainte de a arunca pe fereastra deschisă maţul lung şi negru, Ionas îl disecă la lumina multelor luminări aprinse sub tavan. îl surprinse forma inimii ţiparului, alungită. O gaiţă aflată pe un arin, în apropiere, îşi înhăţă porţia din zbor.

Soba cu lemne, cu patru rotocoale deasupra, împrăştia în bucătărie miros de brad. Băgase în foc cîteva bucăţi din tulpina unei tise, specie ce se înmulţise în toată zona, odată cu schimbarea climei.

Ionas îşi mişcă nările gîdilate plăcut de mireasma amestecată cu fum. încremenise, într-o mînă ţinînd cuţitul în cealaltă capul ţiparului; nu auzise nici chemarea nervoasă a coţofenei, atentă şi obraznică, altfel n-ar fi coborît pe pervazul ferestrei să îşi ceară dreptul la un surplus de tain. Dormise bine noaptea, dar dimineaţa aceleaşi întrebări cu care se culcase

îi răscoliră mintea. Nu ştia, să dea crezare puţinelor fapte amintite de Cotoban sau, dimpotrivă, să le zăgăzuiască în locul mort al scoarţei unde creierul nu voia să închege nimic din viaţa de odinioară ?... Capul începuse din nou să-l doară. Mici impulsuri îi dădeau de ştire că, în stingă craniului, sub acoperămîntul de oase, materia cenuşie era prost hrănită cu sînge, altfel nu-şi putea închipui de ce în ceaţa tulbure, întunecată, a trecutului, nu răzbătea nici o urmă de lumină.

— „Tu n-ai avut părinţi, tu n-ai avut pe nimeni, înţelegi, repetă după mine, repetă."

lonas înlemni : le auzise cîndva, aceste vorbe demult, în cealaltă existenţă, aflată în întuneric.

— „N-ai avut pe nimeni, ' repetă, că tu n-ai avut pe nimeni."

lonas se trezi strigînd cu voce tare :

— N-am avut pe nimeni, n-am avut...

Coţofana îi fură capul de ţipar. I se aşezase, fără teamă, pe umăr şi pîndise momentul prielnic; înhăţă partea cornoasă şi zbură cu ea prin geamul deschis, pe craca unde se vedeau urmele roşii ale ospăţului de dinainte.

lonas albise la faţă şi fruntea îi era transpirată, altfel Cotoban nu s-ar fi uitat la el, curios şi totodată temător.

— Ce-i cu tine, lonas, nu te simţi bine ?

lonas ridică din umeri... Trezit la realitate, se calmă din nou ; capul încetă să-l mai supere, iar cuţitul, ascuţit ca o lamă, se reîntoarse la menirea lui ; ţiparul fu tăiat cu repeziciune în părţi egale. Pe foc, într-o tigaie din tablă neagră, uleiul de bostan adus de Spîrcu era încins ; din el începeau să iasă norişori dulci, de grăsime.

— Nimic nou, nimic. Vrei să te ajut ? Ce mănînci în seara asta ?

Cotoban îşi scoase mîinile din buzunar şi îi arătă două ouă ; unul era încă o dată cît celălalt ca mărime...

— îmi fac o papară şi un ceai. Găina porumbacă m-a fericit cu un ou dublu, am să-i dau să mănînce mai puţin, nu-mi plac malformaţiile, zise, şi căută pe raftul mare un pahar în care să-şi spargă recolta din ziua aceea, lonas, ce s-a întâmplat cu Mitrofănică ? La ora aceea în clădire eram noi doi, tu şi cu mine, cei veniţi de la centru, Saie Cameniţă... M-am informat, brînză i-a adus numai lui

Stavropol, dar Stavropol a ieşit pe dig, deci Mitrofănică, după ce a lăsat caşul, a mai intrat undeva, altfel Stavropol l-ar fi văzut. Stavropol afirmă că pe scări şi în faţa clădirii n-a observat pe nimeni ; eu îi pot fi martor. Din fereastră de la tine l-am zărit mai întîi pe inginer, apoi pe Mitrofănică, ţinîndu-şi degetul în sus, ca o luminare.

Cotoban se opri înainte de a sparge cel de-al doilea ou, cel dublu.

— Te-am întrebat ceva.

— Şi eu ce trebuie să-ţi răspund ? Şi-o fi prins degetul la uşă, de unde să ştiu ? Numai că dacă şi-a prins degetul, te întreb, am şi eu dreptul să întreb, ce uşă a deschis şi cu permisiunea cui ? Sau tu i-ai dat permisiunea ?

Ionas se uită la Cotoban cum îşi bătea gălbenuşurile şi albuşurile în pahar, cu o furculiţă de alpaca.

Cotoban se apucă să fluiere. Nu se opri din fluierat de- cît în clipa cînd văzu privirile rele ale lui Ionas. O bucată de ţipar îi rămăsese în mînă, iar cele cîteva, băgate în tigaie, sfîrîiau, gata să se ardă. Focul era puternic.

— Ionas, la ce dracu’ ţi-a trebuit să descoperi pata care dă oamenilor întregi la minte atîta bătaie de cap ? Priveşte pe fereastră, sînt cincisprezece, cu antrenorul şaisprezece... Proşti, nu ştiu să se prefacă, în fiecare zi altul dintre ei face pe antrenorul. Ce nu le place ? Ce vor, ce speră că vor reuşi să... cu înotul lor ?

Ionas întoarse bucăţile de ţipari, rumenite, apoi îi făcu loc şi celei uitate în mînă. Uleiul sfîrîi, Ionas se feri să nu-i ajungă stropii la ochi.

— Ilie, pe tine nu te-a interesat niciodată construcţia de aici, poate nici celelalte pe unde ai lucrat, cu toate că pe diplomă scrie că eşti hidroenergetician...

— Tu m-ai rugat să vin. De ce ?

— Vugnar a venit să afle cîte ceva despre noi toţi... El şi aghiotantul lui, Calafat... Ce nume...

. – Parcă l-am auzit odată pe tata pronunţînd numele ăsta, o poveste de-a lui cu nişte... Ştii la ce m-am gîndit, Ionas, noi nu prea avem biografii, tu nu-ţi aminteşti de nimic, eu îmi amintesc absolut totul, dar nu prea am ce să-mi amintesc... Se cască o groapă între mine şi ai mei, o groapă peste

care nu pot să sar, cu toate că dacă o privesc bine – şi Co- toban privi bucătăria ca şi cum în locul podelei de lemn s-ar fi aflat groapa cu pricina –, nici nu-i aşa de largă şi adîncă... Aş putea-o sări şi cu toate că uneori o sar, dincolo, adică pe malul celălalt, nu descopăr nimic, trecutul se îndepărtează, în faţa mea apare altă groapă, pe care nu mai sînt în stare să o... În ceea ce priveşte constatarea cu diploma, plus alte chestii, ţin să te calmez, sînt tot atît de hidroenergetician ca şi tine, cu toate că n-am obsesiile tale. Să nu uiţi că satele din Vale încep să se pustiască şi de vină nu e diploma mea onorată, ţi-o pot dovedi prin cartea de muncă, ci descoperirea ta şi vîlva pe care o faci... Uneori te surprind privind spre grupul de înotători care încearcă să-şi mărească rezistenţa fizică ; citesc în ochii tăi porniri sufleteşti amestecate.

Papara, bine rumenită, era aşezată, cu tigaie cu tot, pe masa grea de brad şi Cotoban, luînd din partea de dulap rezervată lui, o pîine ţărănească, îi făcu întîi semn cu cuţitul, un semn în cruce, apoi îşi tăie o bucată nu prea mare. Firimiturile le strînse cu grijă, le vîrî în gură şi după ochii măriţi de plăcere se putea deduce că gustul pîinii, făcută jos, în sat, era ademenitor...

— Nu vrei din pîinea mea ? Mi-a adus-o Mitrofănică, spuse Cotoban.

Ionas nu auzise sau se prefăcea că nu aude, aşa că nu se grăbi să încerce pîinea cu cartofi, înaltă, maronie, cu urmele frunzelor de varză întipărite pe partea unde pîinea fusese aşezată în cuptor...

— Deci Mitrofănică, după ce a dus brînza la Stavropol, a fost la tine să-ţi aducă pîinea, pe urmă la Bulat, nu în altă parte...

— Pîinea mi-a adus-o cu trei zile înainte, dacă îţi mai... atunci mi-a adus şi mie caş.

— Nu-mi aduc, de unde să-mi aduc, dacă pîinea e proaspătă e semn că nu poate fi de trei zile cum spui şi Ionas, ca să-l convingă, îi apăsă mijlocul cu un deget; coaja se lăsă sub apăsare...

— Eşti liber să crezi ce vrei, mai spuse Cotoban şi din acelaşi dulap unde ţinea pîinea luă o bucată de caş din care mîncă încet, cu măsură ; parcă rodea un şoarece din creasta albă, cu găuri, a caşului...

— Poate Bulat i-a strîns degetul la uşă, spuse

Cotoban^ oarecum supărat pentru sîcîiala la care era supus...

— Eu n-am spus că i l-ai strîns tu, o uşă nu-i poate rupe carnea de pe os, o uşă zdrobeşte, cel mult poate rupe degetul de tot, eu l-am văzut alergînd spre apă cu degetul în sus, degetul nu mai avea carne pe el... Şi tu l-ai văzut. Alerga aşa cum alergi tu seara, ca să nu te vadă nimeni, după apă din lac... De băut n-o bei, de asta sînt sigur, în camera ta n-am- fost ca să ştiu la ce-ţi foloseşte.

— Şi eşti curios, nevoie mare, lonas, aşa-i ? Asta te doare, că nu te-am chemat la mine... N-am chemat pe ni menişi nici n-am să chem dar, dacă vrei să ştii ce fac cu apa, atunci linişteşte-te, mă spăl pe cap, e ca apa de ploaie... Fac vreo crimă ?

Intră Saie Cameniţă şi Cotoban, cînd îl văzu, se strîmbăp ca să fie observat. Doctorul, într-adevăr, îl observase...

— Ai mai putea, domnule Ilie, să-ţi schimbi grimasa, de fiecare dată mă întîmpini la fel, ce te costă să fii mai inventiv.

— Cînd îţi văd, domnule Saie, arama aia de la mîna stîngă, cu care înlături razele nefaste ale soarelui, raze ce-ar putea să-ţi văduvească sănătatea de fier, îmi zic că la ce dumnezeu mai sîntem medici şi materialişti...

— Medici da, materialişti, depinde în ce sens accepţi termenul.

— Dialectic, se înţelege, răspunse Cotoban, spălîndu-şi tigaia într-o cratiţă în care turnase praf de sodă calcinată.

— Dialectica, domnule Cotoban, e o stare aparte a organismului vis-à-vis de lumea înconjurătoare. Eu mă îndoiesc că această stare a poposit vreodată în dumneata şi nu cred că lumea înconjurătoare îţi oferă probleme de meditaţie... Pentru mine te afli într-o stare primară de înţelegere a lumii şi a structurilor ei, aşa că nu-mi judeca brăţara de aramă şi nici nu-mi ţine teorii tocmai dumneata care la fiecare cinci minute îţi faci două cruci... Dumneata n-ai ajuns întîmplător în această profesie, cu toate că în cea de preot te-ai fi descurcat mai bine. Eu, da, cu totul şi cu totul întîmplător sau poate, puţin interesat. însă acest puţin pe dumneata şi pe toţi ceilalţi, cu o singură excepţie, nu vă priveşte.

Saie se duse la dulăpior. Caută într-o cutie ceai de

plante şi, după ce găsi punga, îşi aşează cana de aluminiu pe sobă.

— Sper că nu te superi pentru tot ce-am zis, spuse Saie şi Cotoban ridică în sus mîna, cu spălătorul, semn că nici nu putea fi vorba de aşa ceva.

— lonas, tu de cînd îl ştii pe domnul Saie Cameniţă ? Mie mi-e antipatic, sper că nu te superi, doctore, de sinceritatea mea !

Doctorul nu răspunse. Era atent la ceaiul ce începuse să fiarbă. îi răspunse lonas, tîrziu, după ce îşi înghiţi, cu gîn- durile duse cine ştie unde, ceaiul, amestec de floarea voinicului, genţiană şi rododendron, fiertură mai veche la care adăugase alta, abia atunci făcută, din caprifoi de munte, cununiţă şi păltior.

— Lucra pe şantier cînd am venit eu, Ilie... Şantierul avea un dispensar şi un staţionar, am avut accidente destule, domnul Saie le ştie mai bine... Chirurgie generală, asta era ocupaţia domnului doctor şi, crede-mă, mulţi ar trebui să-i fie recunoscători că au scăpat cu viaţă...

— Nu numai chirurg, domnule lonas, nu numai! într-o noapte, eram de gardă, ploua cu găleata, apele creşteau din minut în minut, peste cota de inundaţie şi eu, atent la buletinul meteo, nici n-am auzit cînd s-a deschis uşa... Mărturisesc, m-am speriat. Cînd m-am uitat spre noul venit, l-am văzut pe domnul Aron, răvăşit şi ud din cap pînă în picioare. Am crezut ca a avut un accident sau voia să-mi anunţe un accident întîmplat altcuiva... N-a vrut să-mi răspundă...

— Domnule doctor, cred că maladiile pacienţilor intră în secretul obligatoriu al profesiei dumneavoastră...

— Secret pe care îl ştie toată lumea, domnule lonas, spuse Saie, sorbindu-şi satisfăcut ceaiul în care înmuia, din cînd în cînd, un biscuit amestecat cu brînză şi sămînţă de chimion. Se sculase din somn, terorizat de un coşmar... continuă Cameniţă, referindu-se la lonas. Cineva îi spusese, în vis : „lonas, nu te mai chinui, tu n-ai pe nimeni, ai fost un copil găsit, tu n-ai pe nimeni, lonas”... Cu aproximaţie, acestea erau cuvintele, dacă am greşit cu ceva, n-are decît să mă corecteze, spuse Saie, aşteptînd să fie întrerupt. Dar lonas nu-l întrerupse... Mi-a rămas în minte ce mi-a mărturisit,

deoarece avea impresia că ceea ce i se spusese în somn i se ceruse de către cineva şi în realitate. Nu putea localiza în timp trecutul fărîmiţat, rămas într-un subconştient tracasat de coşmaruri; asta era boala lui. I-am explicat că visul nu reprezintă altceva decît o exagerare, o exacerbare a unor întîmplări într-un moment de emoţie puternică. Atunci emoţia se datora apelor în continuă creştere, de la pericolul iminent de a se inunda lucrările la Centrală... M-am ocupat, ca student, înainte de a-mi alege profesia de bază, cu psihanaliza, văzînd în Freud descoperitorul mecanismelor latente din conştiinţa individului, capabile de răbufniri neaşteptate... Poate te întrebi, domnule Ilie, de ce ţi le spun toate astea; aş fi putut să tac !... N-am comis o indiscreţie profesională... Cred că domnul Ionas s-a născut cu memoria alterată, nu i s-a şters prin inocularea alteia străine... Dar dumneata, ce ne poţi spune despre trecutul dumitale ? După mine este la fel de mort ca şi al domnului Ionas...

— Te înşeli, domnule doctor, ripostă imediat Cotoban, eu îmi aduc aminte şi cum am făcut pe mine la vîrsta de doi ani... Aşa că nu mă compara, domnule Saie, cu Ionas, el n-are memorie pentru că şi-a pierdut-o, pe cînd a mea, nu m-a interesat.

— Adică dumneata crezi, domnule Ilie, că prietenul Ionas n-are memorie... De cînd ţi-ai pierdut memoria, domnule Ionas ? întrebă Saie, ştergîndu-se cu prosopul de pînză, prins de gulerul cămăşii, să nu se păteze.

Cu toată căldura şi aerul jilav, Saie Cameniţă nu umbla fără cravată, iar cămăşile pe care şi le spăla singur, cu pricepere de gospodină, erau de un alb imaculat.

Ionas ridică din umeri...

— Nu-ţi aminteşti, domnule Ionas, e firesc, dacă ţi-ai aminti ar însemna că ai fi vindecat pe jumătate... Sînt cazuri cînd amănuntele pot sparge zidul opac al minţii... Numai că în anumite momente ale vieţii amănuntele pot fi atît de neplăcute, încît este de preferat uitarea lor.

— De unde ştiţi că ar putea fi neplăcute ? întrebă Cotoban.

Degetele lui Ionas tremurau pe cana cu ceaiul băut pe jumătate, cu sorbituri mărunte...

— Dacă ţine cu orice preţ să le afle, eu l-aş putea

ajuta... Pentru asta trebuie să nu mai înghită hapurile din plante medicinale pe care i le-am prescris şi pe care, văd, mi le solicită cu regularitate... Am avea cu ce să ne pierdem timpul amîn- doi, eu mai ales. Să ştii, lonas, că acuitatea simţurilor de acum, auzul fin, de pildă, îţi va dispare pe măsură ce porţiunea de creier se va hrăni nu cu medicamente ci cu datele necunoscute ale vieţii, ce se vor lupta să-şi găsească şi ele un spaţiu vital... Şi în creier există o luptă pe viaţă şi pe moarte, creierul nu face altceva decît să urmeze, la altă scară a evoluţiei, fenomenele naturale ! Şi acolo sînt porţiuni mai bogate în vase san-[k] guine, mai bine, ori mai slab irigate. Nici materia cenuşie nu se află în nemişcare, unele celule vor să le pună în dificultate pe celelalte, vii, dar mai leneşe, inactive ori mai puţin active decît primele... De vină este aici şi acest microclimat prea bogat în ozon, minat în acelaşi timp de bioxidul de carbon aflat în suspensie... De ce nici unul dintre noi nu se plînge de dureri de picioare ? Bioxidul de carbon circulă pretutindeni, pînă la înălţimea de douăzeci de centimetri.

Şi Saie, ca să fie şi mai convingător, aprinse un chibrit şi-l apropie încet de podeaua de lemn. Deasupra podelei flacăra lemnişorului se micşorase. Cînd ridică chibritul, flacăra işi reveni la normal.. Experienţa nu-l impresionă pe lonas...

— Părerea mea este să-l lăsaţi în pace, domnule Saie, mai bine să uite omul. Aduceţi-i memoria la zi lui Stavropol, şi pentru că veni vorba de el, nu înţeleg cum de prietenia dumneavoastră, cîndva la cataramă, s-a destrămat atît de uşor... se amestecă Bulat, care ascultase cîteva minute în dosul uşii întredeschise. într-o zi l-am văzut oprindu-se, şi luînd-o pe după clădire cînd a observat că aţi dat colţul, şi dacă nu schimba ruta, vă întîlneaţi faţă în faţă...

Bulat se uită cu ochii mijiţi apoi, surprins de doctor, începu să rîdă. Un premolar al medicului era îmbrăcat în aur...

— Domnule Bulat, nu vreau să crezi că mă deranjează întrebarea ! O prietenie poate dura doar atîta vreme cît este sinceră. A continua să fii prieten cu cineva, după ce ai convingerea că la mijloc s-a cuibărit minciuna, mi s-ar părea curată ipocrizie... Eu urăsc

ipocrizia...

Afară se auzi eşapamentul unei motociclete. Nu putea fi decît Gavra. El bătea coclaurile cu motocicleta în căutarea unui presupus tezaur. Aşa descoperise apele termale, forînd puţuri ca să dea de eventuale indicii ale unei vechi aşezări. Pînza freatică descoperită se dovedi bogată în carbon şi ioni negativi. Presiunea mare aruncase în sus vapori şi apă... Pînă la lac nu era o distanţă prea mare... în nici un an, zeci de albii feruginoase se adînciseră, căutînd ieşire la larg. Apele lacului, din reci ca gheaţa, se transformaseră într-o întindere nesfîrşită de lichid leşios.

Era intr-adevăr Gavra. Pe cap purta o caschetă de piele, legată sub bărbie. Numai urechile îi erau descoperite. Pîlnia lor arăta caraghios ; două ciuperci rozalii apărute de o parte şi de alta, ale unui cap lunguieţ. Gavra îşi scutură de prag talpa cizmelor, apoi, scoţîndu-şi cascheta, se uită roată, împrejur. Trecuse de şaizeci de ani. Cu toate astea, se ţinea bine.

— A, sînteţi aici, se adresă el, cu o voce groasă de bas, lui Saie... Pe dumneata te căutam, doctore... Ghedeon nu se simte bine... Poate mergeţi cu mine să-l vedeţi, sau dacă nu vă omoară graba, puteţi face o plimbare... Merită...

— I-am spus, domnule Gavra, că ozonul de-aici, în parte datorat dumitale, nu-i prieşte... A scăpat ca prin minune cu bojocii ciuruiţi... S-a vindecat... Ce i-a trebuit să vie aici, unde...

— Domnule Saie, de teorii sínt sătul pînă peste cap... Sínt convins că îţi pui întrebarea de ce tot forez şi pe banii cui, căutînd ceea ce nu voi găsi niciodată... Poate te întrebi şi de ce rămîn, de ce nu plec. Simplu. Spîrcu mi-a spus că această zonă poate ascunde altceva... în timpul liceului a avut un profesor de istorie care venea des pe aceste meleaguri... Torna e convins că în perimetrul în care profesorul lui de istorie a făcut săpături arheologice, pînă la moarte, s-ar afla ceva de preţ... Şi mi-a mai desconspirat un amănunt : profesorul n-a murit de moarte bună... N-are cum s-o dovedească, dar e credinţa lui... Forez în perimetrul desenat de Spîrcu... De petrol n-am să dau, vă asigur... dar s-ar putea să găsesc altceva... Deci n-ai chef, domnule Saie,

să-l vezi pe Ghedeon...

— Domnule Gavra, crede-mă, sînt obosit şi prezenţa mea nu i-ar face cine ştie ce bine... Pe urmă, ştii, se fereşte de mine... Ani de zile a lucrat pe şantier ca electrician, pe urmă dintr-o dată s-a făcut popă... Am rîs de această schimbare... S-a uitat strîmb la mine, aşa cum a făcut-o şi domnul Ilie. Ce să-i dau, aspirină şi piramidon ? N-am altceva decît pilule din plante, fabricate de mine ; într-o zi a urinat pe ele. Ai împuţit aerul, domnule Gavra, cu puţurile dumitale... Scoarţa în care s-a intervenit brutal, nu cu cercetări de durată...

— Doctore, ţi-am spus să mă laşi cu teoriile în pace... Semn de ramoleală... Preferi să glagoriseşti în loc să-ţi mişti fundul mare şi burta grasă...

— Domnule Gavra, măsura totuşi, zise Saie şi zîmbind, semn că-l apostrofa în glumă, îşi cercetă buzunarele în căutarea unei ţigări.

— Vreţi un ceai de plante, domnule inginer, se oferi Ionas...

— O ţuică, Ionas, şi încă una de şaptezeci de grade... Asta aş bea... Mi-e gura plină de praf de pirită şi de praf pur şi simplu...

Inginerul geolog se aşează pe un scaun şi privi îndelung pălinca. Turnă din ea în capacul ceasului de buzunar apoi, cu un chibrit, o aprinse. O flacără albăstruie îi dădu de ştire că ţuica era rafinată de două ori.

— Am venit de jos... Lumea se cam mută... Degeaba stă administraţia pe la ieşiri şi-i îndeamnă pe oameni să-şi vadă de pămînt, de case, şi vite... Panica, panica, şi pentru ea se pare că de vină eşti dumneata, domnule Ionas ! spuse Gavra.

— Exageraţi, nu e vorba de panică, îl amendă Saie... Am şi eu cîţiva pacienţi... Se vorbesc vrute şi nevrute, oamenii nu sînt lipsiţi nici ei de imaginaţie... Pata lui Ionas este doar pretextul... Ar fi plecat oricum...

Saie îşi descheie un nasture de la pantaloni, cel de deasupra curelei. Pînă şi un biscuit era suficient ca să-l baloneze. Cureaua fu desfăcută fără jenă, deşi ceilalţi se uitau la el... Burta lui Saie atîrna acum dizgraţios peste

cordonul care gemea sub greutatea ei.

— Sînteţi un cinic, domnule Saie, spuse Ilie Cotoban... Nu pentru că n-aţi avea dreptate... Ci pentru că vă opriţi, doar enunţaţi ideea...

— Şi, mă rog, ce-ar trebui să fac cu ea mai departe ? întrebă Saie şi chicoti. Buzele umede, vinete, acoperiră dinţii galbeni, mărunţi.

— Ceva ar trebui făcut, răspunse în locul lui Ilie lonas, neconvingător.

8.

Satul din vale i se păru lui lonas mai cenuşiu ca prima dată. Totul era construit din beton, de la temelie pînă la acoperiş. Ţiglele, acum aproape negre, cu urme de mătreaţă verde pe la olane şi, prin rariştele dintre ele, cu pete de pecingine de culoarea oului de raţă, semănau cu orice altceva, numai a ţigle nu. Cerul era şi el închis la culoare, iar norii păreau fîşii de carton gudronat. Cele mai multe dintre locuinţe fuseseră turnate direct în cofraje ; se zărea, sub streşini, fierul de opt şi zece milimetri. Gardurile erau tot de beton ; cuştile pentru cîini, coteţele de porci şi găini, de asemenea cimentate, iar cînd lonas privi printr-o poartă deschisă văzu curtea întreagă pavată în gri. Cîţiva pomi rahitici, cu spaţii de-o palmă în jurul lor, ca să poată pătrunde apa, erau singurele repere mişcătoare în bătaia vîntului; cazematele aveau multe ferestre strîmbe, după forma deschizăturilor rămase în betonul închegat. Numai drumul arăta ca totdeauna, gloduros şi cu hîr- toape, puţinele căruţe de pietriş aruncate la întîmplare denivelaseră şi mai mult panglica şerpuitoare dintre case. Un cocoş de beton, vopsit în roşu, deasupra unui acoperiş, era răsucit cu coada spre stradă... Cineva îl ochise bine, altfel penajul n-ar fi fost rupt în cîteva locuri, iar ciocul n-ar fi atîrnat, cu armătură cu tot, spre un picior, înjumătăţit şi el. Joaca unor copii, fără îndoială, în jur erau ţigle sparte, iar în jghia- bul de beton odihneau grămezi de pietre, semn că tirul durase mult pînă cînd înaripatul să ajungă în halul în care se afla. Geamurile din zidul gros erau şi ele sparte sub

scîndurile bătute cruciş şi Ionas văzu nu puţine ferestre purtînd însemnele pustiului. O poartă se zbătea singură, scîrţîind în balamalele neunse, iar pe un grajd înalt, cu fînar la mijloc, o elice de lemn se învîrtea bezmetică în suportul din fier crenelat.

Ionas se opri în faţa unei clădiri mai arătoase decît celelalte. Ţigla era din pămînt ars, iar zidurile vopsite într-un albastru dulce. în apropierea casei cu două ferestre largi, se ridica o uşă din lemn înaltă, încît pe sub porumbarul cu multe găuri deasupra putea pătrunde un car încărcat gospodăreşte cu fîn. în continuarea porţii, zidul de beton prelungea curtea pînă la o altă construcţie de cărămidă. Acolo era grajdul de vite, şi, mai departe, acoperit de data asta cu olane de beton, ţarcul pentru oi. Un ţarc mare, incit Ionas fluieră de mirare cînd din faţa porţii deschise, privi la cetatea din interior, spatele curţii fiind şi el împrejmuit cu blaturi de beton de peste doi metri, cu sirmă ghimpată deasupra, prinsă pe drugi de fier, curbaţi spre interior.

Un dulău lăţos, cu lemnul atîrnat de zgardă, îşi arăta dinţii la noul sosit, dar lanţul greu, cu belciug puternic, îi dădu de înţeles lui Ionas că nu-l pîndea nici un pericol...

Din bucătăria de vară ieşi o femeie cu un şorţ pătat de zăr... Era nevasta lui Spîrcu ; ea se ocupă de brînzeturi. Tot la două zile laptele era adus în burdufuri de la munte şi îl pregătea singură pentru telemea şi urdă, urmînd ca zărul să îngraşe porcii ce guiţau în coteţele cu scurgători de beton, podite cu bîrne groase de lemn, ca animalele să nu facă aprinderi de plămîni. Dinspre latura aceasta a curţii se vedea barajul... Satul se afla cu aproape o sută de metri mai jos şi imensitatea de beton, care se pierdea undeva în strălucirea unui mal ce nu se lăsa privirii, semăna cu o aripă pregătită de zbor.

Ionas se şterse pe frunte, înainte de a păşi pragul porţii, cu toate că femeia uitase să-l poftească în curte.

— E în casă, spuse ea, arătînd spre pridvorul ce dădea în încăperea largă ; că era largă Ionas înţelese după geamurile şi uşile aflate la distanţă una de alta...

Nu-l căutase anume pe Spîrcu. Se oprise în faţa gospodăriei deoarece nu semăna cu celelalte. Numai

după ce se văzu în curte îşi dădu seama că încă de la început paşii îl purtaseră spre cioban.

Spîrcu doftoricea un miel ; îi lega în scîndurele piciorul rupt. Vietatea behăia stins şi cu înţelegere pentru efortul făcut de omul aşezat pe covorul gros ce acoperea parchetul. Pe pereţi se vedeau în rafturi cotoare de cărţi. între două trebi, Spîrcu îşi arunca ochii peste tomurile legate în piele de porc. Se pricepea şi la legatul cărţilor.

— Ce te aduce la mine, domnule lonas ? întrebă Toma domol.

lonas, fără să se aştepte rugat, se aşează în genunchi şi ţinu el piciorul mielului pentru ca Spîrcu să poată înfăşură mai uşor feşele înmuiate în vasul cu zeamă de gips.

— E nebunatic, de cînd s-a născut se ţine după mine, nu pot face un pas fără să-i simt botul în preajmă. Din grabă l-am călcat... L-am luat în spate, şi l-am adus aici, dacă eu i-am rupt piciorul, eu i-l pun la loc, mi-am zis... înţelege, ui- tă-te la ochii lui, parcă sînt ochi de om.

Intr-adevăr, la intrarea lui lonas, mielul încercase să se ridice şi ochii îl împunseră cu privirile.

— Ai venit să vezi cum se pustieşte satul, aşa-i ? Oameni proşti... M-am apucat să cumpăr case, le iau pe nimic, ar fi cazul să-ţi cumperi şi dumneata... Dacă ai face-o, aş avea convingerea că necazul de care vorbeşte lumea nu ne poate strica rosturile. Pe urmă, eu m-am mai mutat o dată de pe coastă, a doua oară nu mă mai mut, fie ce-o fi... Mi-e destul să mă uit la arcul barajului să mă liniştesc şi să-i socotesc pe cei care-şi lasă avutul nişte fricoşi...

— N-am venit să văd satul, domnul Spîrcu, am trecut doar să verific spusele lui Gavra. Văd că are dreptate... Cît despre descoperirea mea nu cred că ea ar fi pricina pustiirii. Realitatea e alta, indiferent ce se ascunde în baraj... Atîta vreme cît a existat şantierul, oamenii îşi aveau un rost, lucrau, cîştigau, îndeletnicirile străvechi, ca aceasta practicată de dumneata, cer trudă grea. Pe urmă, după formarea lacului, terenurile arabile au fost inundate, casele s-au ridicat pe coaste... Cu ce să se ocupe localnicii ?

— Pentru omul harnic, domnule lonas, totdeauna e

cîte ceva de făcut... Puteau creşte oi, dar oieritul e o treabă mai de suflet decît şoferitul, să zicem, sau decît statul în crîşmă, ca să-ţi cheltui miile de lei luate la chenzină... Eu m-am făcut oier nu din nevoia de a mă întoarce de unde am plecat, ci în semn de nemulţumire pentru că nu m-au lăsat să fiu învăţător în satul meu. N-am vrut să trăiesc obligat... Acum, că m-au văzut făcînd avere şi că mă descurc, s-au pus pe capul meu... Să ştiţi însă că brînză şi urdă nu vă mai aduc, am zis...

— N-am nici un amestec cu Mitrofănică, spuse lonas, ştiind că Toma la el se referise...

lonas se uită la cărţile înşiruite pe lîngă pat şi Toma, nu prea fericit că i se ghiceau preocupările din timpul liber, deschise uşa. Mielul o zbughi afară şi Toma ieşi în curte, obligîndu-l pe lonas să-l urmeze...

— Citesc, sus n-am ce face, cu toate că viaţa ciobanului e aspră, al dracului de aspră... Am cîţiva oameni de nădejde, pe ei mă bizui, acum că Mitrofănică e cu degetul rănit iau asupra mea şi truda lui şi nu-i deloc uşoară... Să mulgi zilnic trei sute de oi, partea lui, nu-i de glumă...

— Nu ştiu ce s-a întîmplat, domnule Toma, l-am văzut ieşind din clădire cu degetul rănit, asta după ce Stavropol plecase, dar unde a zăbovit intre timp, n-am de unde să ştiu. Dumitale nu ţi-a spus ?

— Tace ca mutul, ca Mutul lui Stavropol, şi cînd îl înghesui cu întrebările zice doar atît: am băgat degetul în apă şi cînd l-am scos... Dar în ce apă a băgat degetul şi cum de l-a scos descărnat, asta nu mai poate spune... Cred că de frică şi-a stricat judecata... Degetul ca degetul, dar spaima rămasă în el e mare, că tot el zicea că de deget atîrna ceva mişcător şi nu s-a lăsat acel ceva mişcător de carnea lui pînă n-a înghiţit-o...

lonas rîse, apoi se opri din rîs.

— O explicaţie, domnule Toma. N-a ştiut ce să inventeze şi atunci a născocit povestea cu apa, deşi...

lonas nu-şi termină gîndul. Mitrofănică era ştiut pentru puţina lui imaginaţie, n-avea cum să inventeze prea mult şi degetul cu două falange albe şi cleioase, cu aţele ligamentelor atîrnînd pe lîngă ele, era o dovadă că ceva se întîmplase, totuşi...

— Cineva şi-a bătut joc de el... Numai că eu

răspund ; poi- mîine trebuie să merg la vale, mă apucă groaza cînd mă gîndesc să dau ochii cu maică-sa...

— Haideţi la ciorbă de salată cu balmoş, se auzi din bucătăria de vară vocea femeii şi Toma se îndreptă spre fîn- ,tînă. Apăsă pe un buton şi pompa aduse pe ţeavă, în făgaşul de lemn, ca o copaie, apă rece.

Toma îl îndemnă pe Ionas să se spele...

— Mulţumesc de invitaţie, doamnă Spîrcu, dar nu trebuia să...

— Laşă că ştim noi ce trebuia şi nu trebuia, puţină vitamină nu strică, ştiu că nu te hrăneşti decît cu ţipari...

Toma scoase în curte masa de lemn din bucătărie şi trei scaune, apoi femeia veni cu castronul în care aburea ciorba groasă, cu smîntîna de un deget deasupra, mirosind puternic a mărar... Apăru şi alt castron în care amestecul de mămăligă şi brînză lăsa să se vadă urmele untului prelins.

— Copiii sint sus, la munte, ar trebui să fie la şcoală.... Nu i-am înscris, îi învăţ eu ce trebuie să ştie, iar cînd coboară, îi pregătim împreună.

— Toma s-a supărat ca văcarul pe sat, spuse femeia, în timp ce împărţea în farfurii ciorba cu abur de slănină afumată...

— Şcoala din sat s-a desfiinţat, nu mai sînt copii destui, iar copiii rămaşi trebuie să se ducă la douăzeci de kilometri... Nimeni nu se încumetă să-şi lase odraslele... Vin la mine şi-i instruiesc, fac ce pot, n-am nici un ajutor, mi-e greu şi cu gospodăria şi să le predau bruma de carte să poată apoi, cind vor fi mai mari, să intre direct în clasa a doua sau a treia... Ea e profesoară de franceză, dar a trebuit o vreme, pînă ne-am adunat şi ne-am luat, să predea... Ştii ce voiam să-ţi spun, domnule Ionas, schimbă Toma vorba, să vii odată acolo, la mine, la stînă. Apa se vede limpede ca lacrima. La mare adîncime am observat un fel de trunchi negru cu capul gros şi cu coadă de peşte... Era spre ziuă, soarele se furişa printre pomi, atunci m-am uitat şi am văzut cum lemnul ăla lung, ca un brad de o sută de ani, se întoarce încovo- indu-se şi porneşte greoi, apoi tot mai iute spre baraj... II atinge doar cu capul şi se întoarce. L-am văzut făcînd asta de cîteva ori, pînă ce soarele şi-a schimbat direcţia. Atunci apa m-a orbit şi mi-a luat pentru o clipă vederea.

lonas rămase cu mămăliga în lingura de lemn.

— Poate a fost o umbră, zise, mai mult ca să se liniştească.

— Aşa am crezut şi eu, spuse Toma.

— Şi mie mi-a povestit, cum a coborît, se amestecă lu- liana. A trebuit să-şi schimbe cămaşa, tot era ud...

— Nu de frică, lulianã, graba cu care am alergat m-a făcut să transpir...

— Şi pentru asta toată noaptea ai citit din Biblie ?

— De cîte ori vin de pe munte citesc. Am cărturării destul la viaţa mea, domnule lonas, cartea mi-a fost şi a rămas cel mai bun prieten, dar răspuns la întrebările de nedezlegat nu ţi le pot da. Nici ea nu-i în stare să-ţi ofere decît semne de întrebare sau nedumeriri şi mai mari decît cele pe care ţi le-ai fi dorit lămurite.

lonas nu răspunse. Işi umpluse lingura cu lăcomie şi acum cerul gurii i se opărea sub cleiul mămăligii. Ochii i se făcură cît cepele. Spîrcu îl observă. Calm îi dădu o cană cu apă, turnată din ulcior.

— Nu înghiţi, scuipă, caldul se duce la stomac, numai pe afară îl răceşte apa.

lonas îi ascultă îndemnul. Se îndepărtă cîţiva paşi de masă.

— Asta e semn bun pentru gospodină, zise lonas, încercînd într-un fel să iasă din încurcătura în care se băgase singur.

Mîncă mai departe, dar cumpătat.

— Biblia, domnule Spîrcu, poate linişti doar pe cei ce n-au de dezlegat decît probleme sufleteşti... Am citit şi eu cîteva pagini, sau poate numai mi se pare că le-am citit... Cert este un lucru, doream din tot sufletul să-mi găsesc mîngîierea sufletească de care eram lipsit, zic eu, de un accident mai vechi, sau de o boală care a evoluat fără să ştiu şi fără s-o pot vindeca. Nu prea m-am dus la medici. Ce poate să-mi prescrie mie un doctor cînd îi spun, de exemplu, că nu-mi amintesc de anii copilăriei ! Adică să nu-ţi închipui că mîine sau peste un an nu voi şti ce am mîncat azi şi cum m-am ars în cerul gurii. Nu pentru un astfel de trecut mort sufăr eu... Nopţi întregi stau şi mă întreb ce-am făcut în toamna anului... Un an oarecare, n-are importanţă care... Că de făcut am făcut ceva, simt fizic că am făcut şi încă ceva important, dar ce anume, mă poţi omorî, n-am puterea să reconstitui. Vag îmi aduc aminte de un zgomot de blachiu lovind

asfaltul...

— Dumneata, cred, nu eşti în stare să vatămi o muscă, se amestecă soţia lui Spîrcu... Dacă se uită cineva la ochii dumitale, îmi dă imediat dreptate, continuă ea şi zîmbi... Vă mai pun ciorbă ? Vă mai pun, văd că vă place, cred că Toma, înainte de a mă lua de nevastă, a gustat din ciorba de salată cu balmoş, era singura pe care ştiam s-o fac; am predat cîţiva ani într-un sat de oieri, dar el a crezut că...

— Acum ce te lauzi, femeie, spuse blînd Toma... Că te-am luat pentru ciorbă, că te-am luat că mi-ai plăcut, bine că am avut atîta minte să te iau... Mă puteam lega de o apucată şi cum apucat sînt şi eu, unde am fi ajuns ? <

— Eu îl potolesc, domnule Ionas, cînd e supărat... Ştiu ce are în suflet după cum latră cîinele care-l însoţeşte... Şi

dacă e cătrănit, atunci mă duc degrabă şi fac un duş, mă îmbrac curat şi mă. parfumez şi îl aştept în poartă... Ştie că-mi bat joc de supărarea lui şi atunci se pune pe rîs... Ce poate să-mi facă mie că, în loc să miros a brînză, din capul satului ajunge pînă la el mirosul de parfum...

— luliană, ce-o sa creadă domnul lonas despre tine ?

— Ce vrea, spuse luliana .şi trase cu ochiul, dar aşa, ca să vadă şi Torca... -

— Femeie, omul ţi-a spus un mare necaz şi tu vrei să-l faci să uite cu parfumul tău ?

— Ar trebui, domnule lonas, .să iei lucrurile gospodăreşte. Mai adineauri ai zis că nu ştii anul sau n-are el, anul, importanţă... Ba are, tocmai anul are importanţă, după el poţi Să legi şi celelalte lucruri pe care le-ai uitat... Sau le-ai uitat ca să-ţi fie mai uşor să trăieşti fără ele...

— Nu vreau să trăiesc fără ele, doamnă Spîrcu... Poate că nici nu m-ar fi interesat ce-am făcut înainte dacă un coleg de-al meu, inginer, din acelaşi oraş cu mine, nu m-ar fi văzut în anii copilăriei... Şi după ce mi-a zis el, mi-am adus aminte şi de alte amănunte. Dar peste barajul acelei zile, n-am putut trece. De fiecare dată cînd încerc, simt că-mi plesneşte ţeasta...

Se auzi, undeva în depărtare, motocicleta lui Gavra. Toma lăsă lingura în farfurie şi deveni atent.

— Forează de patru luni în acelaşi loc. N-a dat de nimic... Pînă la urmă o să-mi spună că mi-am bătut joc, cu toate că martor mi-e cel de sus că i-am dat desenul exact aşa cum l-am păstrat de la profesorul de istorie... N-am crezut că domnul Gavra e şi dumnealui un apucat cum: a fost domnul Ristea, omul care a plecat din sat şi s-a reîntors, pentru că fostul lui profesor i-a povestit ceea ce mi-a povestit Ristea mie... Că aici, sub fruntea dealului, unde se văd pietrele aşezate de mîna omului, una peste alta, ar fi o veche aşezare sau un mormînt. Şi uite că harta mea învechită şi desenele lui Ristea i s-au agăţat de suflet... De atunci nu s-a mutat cu oamenii de-acolo... Dar mult n-o să mai stea... Muncitorii vor bani şi Gavra nu le poate da, deocamdată, decît eşantioane de roci.

— S-a sucit lumea, domnule lonas, se amestecă din nou luliana, strîngînd farfuriile şi aducînd în locul lor altele curate...

— Eu nu mai pot, doamnă Spîrcu, nimic nu mai

pot...

— Nişte ciuperci cu smîntînă ai să poţi, să-ţi spună Toma ce fel de ciuperci a strîns, că nu mănîncă decît culese de el. N-a dat greş niciodată...

Tocana de ciuperci era gustoasă şi lonas nu se putu abţine să nu mormăie de plăcere.

— Eu cred că pentru ciuperci, doamnă luliana, domnul Toma...

— Nu, pe vremea aceea nu ştiam să pregătesc decît iu- ţani, pe tablă încinsă, cu brînză şi slănină prăjită... Toma nici nu s-atinge de iuţani.

Motocicleta mai pîrîi de cîteva ori şi se opri în dreptul porţii lui Toma. Poarta se deschise doar atît cît să poată inginerul să-şi vîre prin ea capul cu caschetă.

— Nimic, domnule Toma... Nirrnc, dar să ştii că am dat de un strat interesant... A, vă salut, domnule lonas, cu siguranţă că ai fost cumpărat cu o ciorbă de salată şi cu o ghiulea de balmoş...

— Nu vrei să guşti şi dumneata, domnule inginer, se oferi femeia, dar Gavra ambală motocicleta.

— Mă duc să văd ce e cu Ghedeon, domnul Cameniţă a refuzat să-l viziteze. Am mîncat cu muncitorii. Mai sus ursul a omorît vaca lui... Răsufla încă... Am taiat-o şi omul ne-a vîndut şi nouă cîteva kilograme... Pe ziua de azi am fost conectat la proteine. Nea Spîrcu, matale ai armă, de ce nu-l pui pe Moş Martin cu botul pe labe ?...

— L-aş pune eu, domnu inginer, dacă aş avea voie, dar voie n-am şi fără hîrtie, nu mă încumet.

Ultimele cuvinte, Gavra nici nu le mai auzi. Motocicleta se opintea să urce panta spre baraj.

— Domnule lonas, acum că ţi-a plăcut atît de mult ciorba şi ciupercile, spune-mi cinstit, crezi că se întîmplă ceva cu barajul ? înainte de a-mi da dumneata vreun răspuns să ştii că la centru, pe unde am umblat cu brînza, lumea numai de asta vorbeşte.

— în măsura în care descoperirea acelei pete îmi aparţine, daţi crezare şi spuselor mele : n-are să se întîmple nimic... Dar nici nu vă pot ascunde că pata creşte, că vine de la o adîncime care mie... Eu sînt pus să măsor tensiunea şi presiunea barajului, a apei, asta e meseria mea, doar întîmpla- rea a făcut să dau peste vinişoara aceea... Dar pe dumneata, domnule Toma, nu vreau să te mint, apa ce curge de acolo are un gust al ei. Dacă o pui pe limbă şi o compari cu cealaltă, strecurată firesc printre miile de tone de betoane armate, îţi dai

seama că între ele este o mare deosebire... Mă pune însă pe gînduri arătarea de care ai amintit dumneata. Animalul ar putea fi la fel de bine şi o maşinărie, cu toate că nu-mi vine să cred. Scoate un sunet pe care adesea îl aud. Am un dar, domnule Toma, prind sunete pe care alţii nu le pot percepe... Dumneata auzi respiraţia mielului ce doarme la picioare ? N-ai cum s-o auzi, dar în urechile mele ea sună ca un sforăit.

Toma turnă în pahare apă rece de la fîntînă.

— De cîtva timp se petrece ceva în natură şi nu numai în ea, şi în noi... Uite, eu, cu ea, aş mai fi vrut un copil, dar nu ne-a mai fost dat să avem. în schimb anul ăsta, în iarnă, n-am avut oaie care să nu fete gemeni, iar una a fătat trei şi un miel avea patru unghii la un picior în loc de două... Atunci de ce te miri că Gavra cu apele lui calde şi, mai ales, pata aceea strălucitoare ce duce spre celălalt mal, pe care nu-l poate vedea nimeni, au putut schimba firea lucrurilor de aici!... Oare mintea dumitale care refuză să-şi amintească de trecut nu e tot un semn ? Pe mine ea m-ar îngrijora, domnule lonas, chiar mai mult decît toate celelalte luate la un loc... N-am ştiut decît din auzite de necazul dumitale, dar de cînd am auzit m-am întrebat, cum mă întreb şi acum, dacă nu cumva te-au trimis intenţionat în acest capăt de lume ca să nu afli niciodată ce-ai fost înainte şi nici alţii să nu ştie despre dumneata.

— Mi-a zis, domnule lonas, îl turnă pe soţ luliana, cu graba pornită din teama de a nu fi întreruptă, că dacă se întîmplă ceva preferă să se înece, cu toate cele aflate aici decît...

Toma zîmbi... .

— Zi-i femeie, zi-i dacă tot ai pornit... Nu te opri.

— Eu una nu mă sperii de nici un animal, nici de firişoa- rele albastre care udă zidul, astea sînt năluciri în care nu cred, domnule lonas... Eu ştiu că am de gătit, de crescut copii, de învăţat cîte ceva pe cei ce au rămas aici, fără frică de ce-o să se întâmple, eu fac parte dintre oamenii ce nu şi-au pierdut încă în ei credinţa în viaţă şi viitor... Am uitat să vă spun, azi noapte am văzut la transformatoare o flacără albastră, am auzit şi un ţipăt de fiară rănită... Lumina s-a stins pentru o clipă, adică nu s-a stins, mergea aşa cu o fază, cum mai merge la noi din cînd în cînd, apoi şi-a revenit, puternic de tot; au ars toate becurile din

casă...

— Domnule lonas, eu nu mă închin în faţa prezicerilor, dar nu mă poate opri nimeni să nu mă gîndesc la ele... Lumea s-a înrăit, prea nu ştie să-şi încapă în piele. Că m-am uitat la Mutul lui Stavropol, observă-l, ai ce vedea, nu e numai un cîine, e un om transformat în cîine de cine ştie ce putere ne-pămînteană... Mitrofănică l-a auzit gîngăvind şi mîrîiala lui semăna cu o limbă omenească din care nu prea puteai înţelege mare lucru, era limba lui, dar nu limba cîinească... Nu mi-a plăcut niciodată scopitul ăsta cu nume de om necuvîntător. într-o zi am coborît cu cei şase dulăi ai mei care, nu mă laud, pot doborî o haită de lupi. L-am pîndit pe Stavropol cînd a intrat în baraj... Mutul rămăsese să-i păzească o traistă cu unelte ; inginerului îi place să meşterească, din cînd în cînd bate în beton, ascultă, cînd e mulţumit fluieră de fericire, alteori numai dă din cap, semn că acolo, în burta zidului, ceva nu e pe placul său.... Văzînd eu că e momentul, am asmuţit cîinii asupra Mutului şi Mutul numai ce s-a zborşit; cîinii mei s-au oprit pe loc, scheunînd ca nişte pisici... Atunci i-am dat dreptate lulianei că Mutul nu e cîine, ci întruchipare omenească cu trup de cîine. Poate mă întrebi ce-am cu cîinele lui Stavropol ? M-am înfruptat şi eu cu cîte ceva de pe şantier, nu mult, se poate vedea, casa am făcut-o cu cumpătare, nu ca alţii. Cînd oamenii ordinii au venit la cercetări ne-ar fi lăsat în pace dacă n-ar fi fost Stavropol şi mai ales cîinele. în timp ce la ceilalţi furtul era uşor de dovedit, şi pînă la urmă oamenii au mărturisit, la mine cîinele nu s-a mişcat de lingă casă o zi şi o noapte ; apoi s-a dus în spatele gardului şi s-a oprit la o cruce de beton. O făcuse cineva sus, în vremea lucrărilor, pentru vreun mort, apoi omul renunţase s-o mai folosească, uitase, cum se mai întîmplă, de mort... Şi eu acolo, în spatele casei, după gard, în partea de deasupra a vechiului cimitir/ am îngropat o femeie, adică ce mai rămăsese din ea... O fe-meie îmbrăcată în alb... Barajul nu era terminat nici pe jumătate atunci... Ce era să fac ca bun creştin ? Oficialităţile au constatat, Saie a dat o hîrtie că poate fi îngropată, dar de îngropat n-a voit s-o îngroape nimeni. Atunci eu, că luliana încă nu venise, am îngropat-o pe

puţinul pămînt rămas din vechiul ţintirim. Şi i-am aşezat la cap crucea adusă de pe şantier... La crucea aceea s-a oprit Mutul şi Stavropol, vă- zînd-o, n-a mai vrut să facă nici o expertiză a betonului, şi-a luat taşca şi s-a dus în ale lui... De atunci i-am urît cîinele, l-am urît de moarte şi nu-ţi ascund că, dacă pot, tot eu am să-i fac felul...

— ...Fă-i-l, Tomo, mie tot timpul mi-e frică de el cînd ştiu că-mi coboară pruncii de la munte şi sînt obligaţi de drum să treacă pe lîngă clădirea fostei administraţii...

Nu-i plăcuseră lui Ionas ultimele destăinuiri... Adevărul lor parcă luase ceva din gustul bucatelor mîncate pînă atunci ; şi apa rece, scoasă de la cincizeci de metri cum se lăuda Toma, nu mai era rece, paharul aburit nu-l mai bucură ca la început...

— Adică dumneata ai îngropat o femeie aici, în spatele casei, în locul vechiului cimitir, întrebă Ionas şi cuta dintre sprîncene i se adînci.

— Mulţi s-au înecat atunci, domnule Ionas, dumneata nu lucrai încă aici... Sanepidul a strîns ce era de strîns, oameni şi animale, dar restul de femeie de care am vorbit era agăţat într-un rămuriş desfrunzit, am dat de el după miros prin drumurile mele şi dacă îmi aduc bine aminte, pe femeie am mai văzut-o înainte, în tovărăşia lui Stavropol... S-ar putea să greşesc, n-am dovezi, numai rochia de pe ea, adică un petic de rochie îmi spunea că înainte cu două săptămîni o zărisem în tovărăşia inginerului şi a Mutului. O rochie albă... Poate te întrebi de ce n-am spus mai departe ? De ce să-mi aprind paie în cap şi pe urmă, dacă n-aveam siguranţa că era aşa... Cîte nu i se pot părea unui om. Niciodată nu l-am avut drag pe Stavropol, o ştie şi el, dacă îl trimiteam pe Mitrofă- nică cu brînză şi urdă asta era că doream să priceapă că am făcut pace şi pentru treaba cu crucea şi pentru că atunci, cînd am vrut să mă angajez, ca simplu salahor, mi-a aruncat în obraz că am o diplomă şi se cuvine să-mi fac datoria unde am fost trimis... Dar el şi-a făcut-o ? Parcă eu singur am zvonit că numai fierar betordst n-a fost la viaţa lui ?

— Lasă, Tomo, uite s-a făcut tîrziu. Vremurile acelea au trecut, am îmbătrînit, nici noi nu mai sîntem tineri... Nu te-a angajat, nu te-a angajat, era dreptul lui, nu-i mai purta pică pentru asta... Poate că nu i-a convenit ce se zicea pe seama lui şi tu ştii cum sînt

oamenii care au ceva de ascuns...

9.

lonas trecu întîi pe acasă. Semnul pus într-un loc ştiut numai de el era neatins ; nimeni nu voise să-i forţeze uşa. Găsi în gaura cheii, răsucită, o bucată de hîrtie. Era de la Vugnar : „Te-am căutat dragul meu coleg şi prieten”. Un scris ordonat, fiecare literă, înainte de a fi rotunjită, parcă fusese îndelung cumpănită, ca să semene cu celelalte. lonas rîse de această grijă de a demonstra o totală lipsă de personalitate, sau pentru a silui personalitatea cu o scriitură copilărească. Lăsă peticul de hîrtie unde îl găsise. Coborî scările cu grijă. Nu voia să facă zgomot. Scara a patra, spre parter, scară de lemn, era pe jumătate putredă, cineva îi bătuse în cele două părţi laterale întăritoare şi lonas se feri să nu se împiedice. Doar în dreptul uşii lui Bulat zăbovi. Auzul lui fin prinse un clipocit de apa şi nişte sunete, multe la număr, a căror origine n-o ghici...

îşi văzu mai departe de drum cu aceiaşi paşi de pisică.

Soarele se apropia de ceasul cînd vieţuitoarele pămîntului, toropite de căldură, se ascund la umbră, să se ferească de arşiţă.

Ocoli clădirea prin partea stîngă, să nu fie văzut de la fereastră. Trecu pe lîngă corpul sanitar. Observă că lacătul lui Stavropol atîrna doar într-un belciug, semn că inginerul se afla înăuntru. Lîngă veceu, Stavropol avea şi o magazioară. lonas îşi zise că inginerul îşi pregăteşte uneltele pentru controlul de seară ; la fiecare apropiere a amurgului intra în baraj.

în spate începea stufărişul des, iar prin el, o potecă se afunda sub acoperişul verde al unor plante ce căpătaseră dimensiuni neobişnuite. Toma bătătorise drumeagul ; era singu- gurul în stare să deosebească pămîntul bun de celălalt, gata oricînd să se scufunde, cu omul de deasupra lui, cu tot. Zeci de -plauri se uniseră la marginea lacului, la cel mai mic pas greşit puteau să se dea peste cap, arătîndu-şi rizomii negri, bulbucaţi, îngropînd în iarba broaştelor, cu frunzele ei reni- forme, orice vietate s-ar fi aflat deasupra. Aşa i se înecaseră odată ciobanului zece oi. Acolo, în mîlul cald cu miros de

gaz metan sfîrşise şi un funcţionar, odată ; nimeni nu reuşise să-l găsească, deşi încercări se făcuseră. Autorităţile ar fi vrut să arunce vina pe Toma ; *impozarul,* cum îi ziceau oierii, voise să urce la stîna lui Spîrcu. Păşise pe lingă cărăruie, cu toate că Toma îl rugase să se lase însoţit de unul din oamenii săi. Nu ascultase sfatul; sfîrşise sub un plaur. La un an, cînd grindurile se mişcaseră din locul lor pentru a face loc unei alte împărţeli între plante, mortul ieşise la suprafaţă, învăluit în rădăcini şi frunze din care stăpîne păreau să fie roşăţeaua apei şi limbariţa. Numai hainele nu putreziseră. Oasele erau de un alb imaculat, iar printr-un găvan gălbui un peştişor ieşise la lumină să vadă cine îi stricase casa gata făcută. De atunci nimeni nu mai scurta cărăruia lui Toma. Nevinovăţia îi fusese dovedită şi răzdovedită, casierul călcase greşit, se du-sese la fund ; nu mai ieşise de acolo.

Poteca parcă intra în negrul lacului şi Ionas rămase locului, privind spre partea cealaltă a malului. Nu văzu decît o lumină orbitoare. Uitîndu-se la înclinaţia soarelui faţă de apă, dădu din cap, neconvins că fenomenul putea fi explicat prin unghiul ce dădea luciului străluciri obositoare.

Auzi un clipocit nu prea îndepărtat. îşi deschise pleoapele cu grijă ca fulgerele apei să nu-i vatăme vederea şi zări, la nici o sută de paşi, în lac, apărînd pe după nişte trunchiuri groase de sălcii, cu rădăcinile aţoase, maronii, cîţiva înotători. Nu li se zăreau decît capetele, şi ele doar din cînd în cînd. Mîinile abia atingeau faţa limpede a apei într-o plutire aparent leneşă, dar în realitate trupurile alunecau cu repeziciune, deoarece Ionas, cînd voi să-i numere, nu mai văzu decît nişte pete aflate la mare distanţă de ţărm... Grupul înota într-o formaţie asemănătoare zburătoarelor, cu vîrful mereu schimbător, înotătorul din frunte avînd nu numai menirea de a lua greul curentului în piept, dar şi de a supraveghea efortul celorlalţi... Curînd Ionas îi pierdu din vedere. Apa neagră se vălu- rea dincolo de cortina iluzorie, făcînd imposibilă orice cercetare mai atentă a lacului.

Avertizaţi, tinerii preferaseră să nu mai dea cu ochii de păznicii barajului şi se retrăseseră mult înapoia arcuirii de beton. De aici cu greu i-ar fi descoperit cineva şi, chiar dacă i-ar fi descoperit, cei

cîţiva kilometri despărţitori făceau orice puşcă inutilă... Exagerase Cotoban... Ionas era convins că undeva prin apropiere se aciuase o tabără de studenţi. Sau erau geologii veniţi odată cu Gavra şi care îşi foloseau timpul liber înotînd în voie.

De pe mal se auzi un ţipăt, parcă un pescăruş singuratic îşi chema confraţii la locul de odihnă şi, nu după multă vreme, în larg, din nou se auzi clipocitul undelemnos al braţelor abia furişate deasupra apei. I se păru ruşinos să privească fără să fie văzut. Ocoli cîteva sălcii şi ajunse din nou la cărăruia lui Toma. Scăpată de apa sulfuroasă, cu puzderie de băşici gazoase, cu capcane la tot pasul acoperite măiestrit de otrăţel, de foarfecă şi de ciuma bălţilor, cărăruia se transformase în cărare ; era cu mult mai dreaptă, cu pămîntul mustos. În locul papurei apăru un covor înalt de trestie cu frunzele scorţoase şi spicele ramificate, cu florile în buchete galben-violet. Ionas începu să tuşească. Un praf stîrnit de pala de vînt îi intră în nări şi, nemaiputînd respira în voie, deschise gura. Noroc că perdeaua verde se lăţea în partea dreaptă şi pierea acolo unde poteca înainta spre munte. Treptat, începură să apară arbuşti de corn şi lemn cîinesc, tufe dese şi încîlcite de păducel, de sînger şi verigariu, legate între ele de hamei şi liane, inutil tăiate din loc în loc de toporişca lui Toma, pentru că alte frînghii răsucite şi noduroase luaseră repede locul celor văduvite de viaţă. Şi, dintr-o dată, Ionas zări la umbra unui stejar o scroafă dungată şi cîţiva, purcei. Din prevedere, o ocoli.

Se aşează pe un trunchi doborît de furtună. Scoase din buzunar hîrtia albă împăturită, ţinută într-un plic, ca să nu i se îndoaie colţurile. Nu-şi dădea seama dacă în cele cîteva rînduri începute se afla viaţa lui, cert era însă că simţise nevoia să se elibereze de ceva dureros, altfel cuvîntul durere n-ar fi fost întrebuinţat de cîteva ori, pe o pagină doar pînă la jumătate scrisă. Da, da, s-ar fi cuvenit să le lase pe toate baltă şi să...

Pe potecă, din sens contrar, se auziră paşi; o împuşcătură cu amortizor, urmată imediat de alta. Un guiţat sparse liniştea, apoi crăcile arbuştilor fură cu brutalitate date la o parte. Se întoarse pînă la stejarul pe lîngă care trecuse. Doi purcei zăceau în frunzişul roşu, uscat; unul îşi mai zbătu cîteva clipe picioarele din

spate, apoi se linişti lîngă celălalt, cu capul zdrobit de proiectil...

Ghedeon îşi aşează arma pe umăr şi, fără să-l observe pe Ionas, prinse purceii de cîte un picior ; îi cîntări pe fiecare în cîte o mînă, apoi îi vîrî în raniţa mare şi pătată, aşezată la picioare.

— Şi eu care te credeam pe patul de suferinţă, domnule Ghedeon. Aşa a zis Gavra despre dumneata acum cîteva zile...

Ghedeon era potrivit de statură, îmbrăcat cu nişte pantaloni bufanţi de culoare kaki, peste care o haină din aceeaşi stofă îi atîrna pînă aproape de genunchi, .'agată la mijloc cu o curea militară, lată, avînd la catarama un pătrat de alamă cu o stea în cinci colţuri, bine lustruită.

— A, dumneata erai, spuse Ghedeon într-un tîrziu, plictisit. Veneai la mine, întrebă luîndu-şi rucsacul în spate, sau mergeai spre stîna lui Toma necredinciosul ?

Ghedeon apucă pe cărăruia ce se despărţea de drumul bătucit de pasul ciobanului.

— Veneam la dumneata, eram îngrijorat. Saie Cameniţă n-a vrut să te vadă... Dar să ştii că Toma nu e necredincios, am fost pe la el, l-am găsit cu Biblia în mină.

— Eu sînt mai necredincios, dar asta nu înseamnă că nu citesc zilnic Biblia şi celelalte cărţi sfinte... Dar cel mai necredincios dintre toţi eşti dumneata, domnule Ionas, pentru că nu eşti străin de cuiele Mîntuitorului...

— Din nou faci aluzie la ceva ce nu ştii, părinte.

— Nu-mi zi părinte, că nu sînt, m-am despărţit de mult de credinţa aflată în stare de dogmă... Dacă mi-au ridicat schitul, se cade să fie slujit. Oamenii acestor locuri au şi ei dreptul la un cărturar care mai ştie cîte ceva din cano'anele mucegăite în cărţi... Ei n-au nevoie, domnule Ionas, de sfinţenia mea şi nici de leveleandra ce, vezi bine, n-o port; eu sînt pretextul credinţei sau necredinţei din ei, aşa cum dumneata alergi după credinţă şi nu eşti în stare să dai de ea...

— Eu nu alerg, domnule Ghedeon, pentru un om care nu-şi aminteşte aproape nimic despre viaţa lui, credinţa nu e cu putinţă. Credinţa se cere legată de ceva, de faptele vieţii, ori fără ele, ce credinţă mai pot avea eu !...

— Credinţa nefaptelor şi a întrebărilor ce-ar trebui să te ardă pe dinăuntru ca focul gheenei, deoarece pui atît de puţină lucrătură pentru aflarea propriei dumitale vieţi... Aici toţi vă ascundeţi, toţi vreţi să vă furaţi căciula. Parcă nu te-am văzut uitîndu-te la o icoană şi încercînd să-ţi faci cruce... Bine că nu ţi-ai făcut, îţi trimiteam din altar un potir în cap, să mă pomeneşti, în vecii vecilor... Nu te-am dat afară ca pe-o spur- oăciune pentru că eşti om ca toţi oamenii ; înşelăciunea n-am iubit-o însă, nici la mine, nici la alţii. Mai ales la alţii.

— Adică dumneata mă crezi de alt neam ?

— Ce importanţă are ce cred, de vreme ce nu ştii dumneata ce să crezi... Doar nu eu ţi-am dat numele, nu eu te-am botezat... Eu te-aş fi botezat...

îşi scoase din buzunarul larg al hainei un pachet de ţigări ; trase cu nesaţ un fum, fără să-l întrebe pe Ionas dacă pofteşte.

— Eu nu primesc bani şi altele, spuse Ghedeon, merg la lucruri concrete şi de întrebuinţare imediată. M-am dat dracului, mai zise el şi îşi săltă raniţa pe-o parte.

— Dă s-o duc eu, domnule Ghedeon, se vede cît de colo oă ţi-e grea, arma la fel...

— Lui Isus Hristos i-a fost cu mult mai greu să poarte erucea şi pe deasupra *a* urît tovărăşia celor doi ucigaşi ce urcau Golgota cu el... Eu îmi duc prada şi pedeapsa odată cu ea, în asta stă forţa păcatului meu, că-l fac singur şi tot singur îl port. Ai putea să mă sărăceşti de-o ţigară, le capăt şi datorită dumitale ; fără stricăciunea de care se tot vorbeşte că a apărut în baraj, enoriaşii mei ar fi fost mai puţini, poate cîţiva din oamenii lui Toma ; unu, doi, din clădirea împuţită în care locuiţi... O ştiu de pe vremea cînd am lucrat ca electrician... Schitul e plin, fac pe zi, după cum cer nevoile, cîte trei, patru slujbe ; începînd cu cea de a doua obosesc... Aş vrea într-o zi să-ţi spun de ce se spovedesc oamenii. Bate teama la uşa sufletului lor ; eu nu le-o îndepărtez, n-am nici un interes, dar nici nu le-o aţîţ. Tăcerea mea este însă o acceptare a fricii şi fraierii îmi spun lucruri de mi se ridică puţinul de păr ce-l mai am, măciucă... N-am nici o jenă din a face publice păcatele lor, unele din cale-afară de grele şi ruşinoase... Dacă vrei să te spovedeşti m-oi convinge singur ce hram te-a

adus aici, pe aceste locuri, că de bună voie şi nesilit de nimeni nu cred să fi venit...

— Sînt inginer, domnule Ghedeon, şi asta e meseria mea să măsor...

lonas fu întrerupt mai întîi de un gest de lehamite, făcut de Ghedeon cu mîna, apoi de un scuipat gros şi verde, ca un trup de lăcustă...

— Toţi sînteţi ingineri ! Cum dracu a fătat ţara asta atî- ţia ingineri şi, mai ales, de ce ţi-o fi trebuit diplomă ca să descoperi cu ochiul ceea ce pot descoperi şi eu ?... Dar hai să acceptăm că eşti ceea ce zici, Bulat e tot inginer, Cotoban la fel, unul şi unul... Cotoban îmi dă tîrcoale, are ceva de spus, ascultă ce-ţi zic, a pus un miar în cutia milei. Tare mult aş vrea să nu dau ortul popii pînă ce nu vă am pe toţi la tăr- tăcuţă, exact în partea aia de creier care zici dumneata că îţi lipseşte... Pentru asta m-am şi pus pe mîncat şi adăpat, nu mai vreau să mor, cu toate că şi moartea vine ca o izbăvire... Simt că nu trebuie să mor, aşa cum dumneata simţi că n-ai putut trăi fără să ai o viaţă a dumitale. Numai că atunci te întreb, cum de-ai învăţat şi ai ajuns inginer, doar trebuia să ţii minte ce citeai la examenul ultim, toţi dăm un examen ultim, nu puteai trece mai departe, în viaţă, cu diplomă luată, fără să ştii ce-ai învăţat.

lonas simţi că-l sfredeleşte ceva la tîmplă, apoi partea stingă a creierului îi trimise în mâna dreaptă un semnal dureros. Parcă s-ar fi fript la un deget, atît de iute îşi ridică mîna. Ghedeon îl observă. Dădu din cap la teama pe care i-o citi în ochi.

— Te-am pus pe gînduri, ţi-am dat cum se zice cu leuca în ceafă. îmi pare rău, domnule lonas, sincer îmi pare rău, a doua oară n-am să mai fac asemenea gafe... Ţi-am spus că îmi eşti de folos în mai multe chipuri... Şi ca să te am aliat de la bun început, uite, te rog să nu te duci să mă torni la ceilalţi cu lucrurile auzite, dacă le spui sînt pierdut, n-au să mai vină la mine, cu păcatele lor, au să se ducă la alt nepricopsit, mai sînt prin munţii ăştia cîţiva păduchioşi ca mine... Faptul că nu mă fandosesc şi mă port omeneşte îi determină pe oameni să mă caute ; mi s-a dus vestea de sfînt. Auzi unde au ajuns cu tîmpenia... Tîmpenie într-un fel, ascultă ce-ţi zic, schit aşa cum am eu nu prea se află, nici cîntăreţ ca

mine, mai ales de cînd bag în stomac zilnic zece ouă amestecate cu un kilogram de miere.

— Stau şi mă întreb de ce o fi spus Gavra că nu te simţi binf». A insistat ca Saie Cameniţă să vină să te consulte. Poate are şi el plăcerile lui cînd e vorba să afle cîte ceva mai mult despre tovarăşii de cvartir şi interese, zise lonas.

— Te apropii, te apropii.

Şi Ghedeon, ca să nu piardă un chibrit, îşi aprinse de la chiştoc o altă ţigară, dintr-un pachet colorat în roşu.

— Mă gîndesc să-mi fac şi un alambic, acolo în altar aş putea distila sutele de kilograme de ţuică adusă de oameni : ţuică bună uneori, poşircă cel mai adesea ; aşa e creştinul, pe el îl doare pînă nu dă, după ce a dat, nu se întreabă ce calitate a avut darul... Că doar Domnului i-o dau, nu mie... Aş scoate o pălincă de prima clasă şi aş îndulci viaţa celor de la fosta clădire a administraţiei, mai ales că Spîrcu e pornit împotriva alcoolului... Cred, pînă la urmă, domnule lonas, după viaţa pe care o duce, că Toma e cel mai sfînt, poate nu sfînt în înţelesul obişnuit al cuvîntului, sfînt ca om cu scaun la cap, pe care te poţi bizui. Mi-a zis într-o zi că decît să vină de Paşti să se spovedească la mine cu familia mai bine le taie la toţi beregata... A spus-o pe un ton din care am simţit că ne putem tîrgui, el cu intransigenţa, eu în privinţa tăcerii... Pe un om ca el nu l-aş trăda, nu din prietenie, din cu totul altă cauză : în el am încredere...

lonas călca cu grijă, nedorind nici să fie înaintea lui Ghedeon, nici să rămînă în urmă. îl respecta pe Iova Ghedeon aşa cum era, spurcat la gură, pentru felul direct, pentru miile de înţelesuri despre lume, citite şi rămase într-o ordine desăvîr- şită în capul său, de o formă ciudată ; partea din spate a ţestei era neobişnuit de mare ca şi cum acolo s-ar fi aflat creierul, în timp ce fruntea se teşea între arcade. Nu-şi dăduse seama cum reuşise Ghedeon să-l influenţeze. îşi aminti că cel ce-l făcuse să nu-şi retragă referatul în legătură cu descoperirea din baraj fusese Iova. îl îndemnase, pornind de la alte temeiuri decît cele de acum, strict comerciale. îi spusese că Cel de Sus a făcut lumea să fie

cunoscută pînă la capăt şi n-a avut niciodată nimic împotrivă ca lutul din care l-a mlădiat pe om să capete puterea de a îmbunătăţi la nevoie chiar Dumnezeirea. Dumnezeu e perfectibil, e un mare inventator şi căutător în propriile lui taine, nu se dă înapoi să refacă ceea ce n-a găsit zidit cu sîrguinţă şi aplicaţie la început. Omul s-ar cuveni să ia aminte şi să-i urmeze, nu atît vorbele rămase prin cărţi, cît adevărurile observabile de către oricine îşi îndreaptă ochii spre cer. Dumnezeu nu e Natura, ci prefacerea ei, din praf în lut, şi lutul din nou în colbul de la început, din care s-a născut...

— Taci, domnule lonas, taci, semn că te gîndeşti la trecă- toarea dumitale viaţă neştiută... Cată şi ad-o la mal, pe urmă strînge-o de gît pînă scoate pe gură tot; viaţa trebuie sugiu- mată, domnule lonas, dacă vrei s-o supui şi mai ales s-o afli... N-ar trebui să pierd atîta vreme cu un păgîn, dar o fac din motive bine gîndite. Poate nici nu eşti evreu, şi o să te spovedesc. Şi Iuda s-a spovedit argintului cu care şi-a vîndut înţelepciunea, cu douăzeci de arginţi... Hai, că am o ciorbă bună de fasole, deşi confraţii dumitale glăsuiesc că te-a cumpărat regele ţiparilor. Te caută Cel de Sus pe dinăuntru cu şerpii lui neveninoşi şi dumneata vrei să-i ucizi, tăindu-i bucăţele şi mîncindu-i... Adică te răzbuni de două ori pe ei...

Drumul se lăţise şi începuseră să calce pe resturi de beton. Din pădurea deasă se îmbulzeau la lumină pilcuri de paltini tineri, scoruşi de munte şi goruni ; se deschise o poiană, plină de narcise. lonas nu era pentru prima dată în acel ioc. dar pînă atunci nu mai prinsese înflorirea masivă a florilor albe şi galbene. Rămase o clipă descumpănit de atîta frumuseţe.

Trase adine în nări aerul înmiresmat şi Iova, pentru prima dată cucernic, aruncă scîrbavnica ţigară direct sub talpa cizmei.

Schitul cenuşiu se zărea prin frunzişul des de carpen şi lonas rămase înmărmurit de turnul de beton, triunghiular, ca o căciulă moţească în vîrf, ieşit deasupra coroanelor ce acopereau restul lăcaşului brumăriu. Nu se încumetase pînă acum să se apropie prea mult de construcţia Cetate ; odată un muncitor zidar scuipase în dreptul lui, iar a doua oară unul îl po- văţuise calm să nu mai treacă pe acolo. Atunci nu înţelesese nevoia

oamenilor de a-l îndepărta. Acum Ghedeon i-o spusese deschis. îl socoteau de altă credinţă. Niciodată nu se întrebase cărei religii aparţinea. Era sincer convins că nu-şi avea decît propria lui religie interioară, incapabilă să se plieze sau să se supună alteia. Abia acum, însoţit de Iova Ghedeon lua cunoştinţă de amănuntele zidirii din beton şi fier, armata ca o linie de apărare cu traverse de toate dimensiunile ; ce putuseră sustrage drept-credincioşii în nopţile fără lună de pe şantier... Şoferii îşi făcuseră drum pînă aici în poiană, lăsînd parte din încărcătură lingă trunchiurile copacilor. Aşa se ridicase schitul, din truda fără bani a tuturor. Doar cîţiva meşteri de batoane zăboviseră mai îndelung în acel loc. Ei făcuseră planurile după cum îi dusese capul, ei turnaseră în cofraje groase aluatul, cald iarna, rece ca o pivniţă, vara. Pînă şi icoanele erau din betonul de cea mai bună calitate, negativul în gips îl modelase Ghedeon, el era cu talentul. La început îl ajutase şi Gavra. Se descoperiseră şi îşi făcuseră cruce cînd icoana negrie, cu urme de unsoare pe ea, se desprinsese din gips. Fuseseră atît de îndrăgostiţi de izbînda lor artistică încît mai turnară împreună cîteva duzini şi Ghedeon, în zilele lui de odihnă, se apucase să le coloreze cu vopsele vegetale, amestecate cu praf de cretă. Dacă unele icoane păreau ca nişte biete pietre, altele, prin urîţenia lor expresivă, îi făceau pe enoriaşi să îngenuncheze, parcă loviţi de trăznet.

lonas se opri în pronaos, un simplu intrînd, ca un beci, cu urme de bureţi în locurile umede sau nepătrunse de soare. După ce intră, aplecat, prin uşa scundă, largă cît grosimea unui trunchi, îl izbi tavanul ce se urca spre turn în aceleaşi forme triunghiulare, parcă fără sfîrşit. Un clopot cu limba legată de o sfoară, atîrnat chiar sub căciula turnului, putea fi bătut d.'n mijlocul schitului. După ce îşi lăsă arma şi raniţa în- tr-o nişă de lingă intrare, Ghedeon mişcă frînghia de cîteva ori şi limba de fier se tîngui, aducînd în încăpere un strigăt de spaimă. Pe o fereastră a altarului, un cocoş negru cîntă de doua ori şi Ghedeon lovi cu talpa cizmei în podeaua de lemn. Cocoşul zbură înainte de a putea scoate cel de-al treilea strigăt.

— Se tem de vulpi şi atunci îşi caută adăpost aici, spuse, ca o scuză, Ghedeon... Am lipsit cu treburi pentru schit şi la întoarcere, din altar a ieşit o găină cu

doisprezece pui, toţi albi, cu toate că găinile mele, ca şi cocoşul, sînt negre aşa cum ai văzut.

Ghedeon îl prinse de braţ, voind să-l ducă spre altar, dar Ionas se smulse din strînsoarea lui.

Calm, ieşi afară. Latura stingă a schitului era îmbrăcată în flori de un roşu vişiniu, parcă cineva ar fi aruncat pe ea cîteva găleţi de vopsea şi Ionas avu un tremur la stomac vă- zînd cupele deschise ca nişte guri, cu limbile tăiate, din rădăcina cărora sîngele nu contenea să curgă...

— Gavra a cumpărat într-o zi peşte oceanic, lămuri Ghedeon ; leneş cum e, a aruncat resturile lîngă schit şi din maţe uite ce frumuseţe a ieşit... Cine ştie de unde o fi înghiţit peştele ăsta sămînţa care a adus pe pămînt atîta frumuseţe. Gavra i-a adus spre rădăcină, cu ajutorul unei ţevi, apă călduţă, şi cum iarnă nu prea avem pe aici, floarea se întinde spre bucuria mea şi a lui, spre nedumerirea şi spaima enoriaşilor care văd în vişiniul amestecat cu griul zidului întruchiparea Jude-căţii celei de pe urmă... Te-a impresionat şi pe dumneata, să nu mă minţi, zise Ghededn.

înfrigurat, îşi căută ţigările.

— Şi data trecută cînd ai fost cu Cameniţă ai ieşit din lăcaş, să nu crezi că nu te-am văzut. Atunci am socotit că te temi de supărarea mea, dar acum am înţeles că nu supărarea te-a scos... Ţi-ai amintit de ceva, nu se poate ca acest cenuşiu, acel tavan ridicat în unghiuri ascuţite, gîtuit de turn, să nu-ţi fi adus aminte... Să ştii că am glumit mai înainte, pentru mine oamenii sînt o apă şi un pămînt, am nume de păgîn, ca şi dumneata, iar dragostea şi ura pentru fiecare o împart nepărtinitor, nu după cum o merită, ci după cum îmi vine mie... Azi e linişte, au citit că m-am dus la mai-marii mei.

Şi Ghedeon luă cartonul pe care era scris cu roşu : „Plecat cu treburi urgente”.

— Ce trebuie să ştie ei că m-am dus după friptură.

Şi Ghedeon se îndreptă spre o clădire anexă, legată de lăcaş, făcînd parte din arhitectura lui. Din interiorul schitului se putea vedea una la fel, în partea stîngă a zidului...

— Aici e locuinţa, mi-au făcut-o băieţii pe cinste.

Credeau că făcînd construcţia îşi spală păcatele şi îl vor face pe Cel de Sus să uite că au fost de acord să se strămute cimitirul din adîncul lacului... Acolo era cel mai mare cimitir de prin aceste părţi. Abia după ce m-am instalat ca lumea aici şi au înţeles că nu sînt un navetist mi-au arătat o galerie părăsită în care şi-au băgat ceea ce au mai putut aduna în grabă din rămăşiţele ţintirimului... Prin galeria asta fugea apa cînd s-a construit o parte din baraj... Ştiu că nu ţi-e frică de galerii şi nici de morţi, glumi Iova şi aproape îl tîrî pe Ionas spre patul grosolan, de o mărime neobişnuită, aşezat în mijlocul unei camere cu acelaşi plafon conic terminat într-un vîrf de ac... Sub pat e uşa, dar n-am de gînd să te duc acolo... Mi-e o foame de lup.

Dînd o perdea la o parte descoperi pentru Ionas un cuptor în care îşi avea rînduite proviziile.

— Dacă n-ar fi vorba de pîine, nici n-aş avea de ce să cobor în satul din vale sau să urc în cele de pe munte... Pune mîna pe cratiţă... Rece, spuse Ghedeon după ce îşi lăsă oala, pipăită de degetele tremurătoare ale oaspetelui.

Ciorba era cenuşie, iar acrimea îl făcu pe Ionas să saliveze după prima înghiţitură. Ghedeon o acrise cu corcoduşe, un sîmbure nestrecurat i se opri în ultimul moment în gură şi Ionas scuipă rotundul taninos, mai aspru la gust decît zeama tuciurie.

Ghedeon sorbea sălbatic, fără să-i pese că nu e singur la masă ; prindea lichidul din lingură în zbor. Odată cu mîncarea sorbea şi o porţie zdravănă de aer, altfel n-ar fi rîgîit tot la a treia înghiţitură...

— Ceapă nu mănînc astăzi, am spre seară cîteva fete de spovedit şi-i făcu cu ochiul lui Ionas... Mai poate bătrînul, e un dar nemăsurat al Domnului să poţi la anii mei să te bucuri de viaţă, chiar dacă nu mai mult decît mi-ar îngădui buna-cu- viinţă. Să nu-mi spui că eşti un sfînt, nu te cred, continuă Iova, un om cu înfăţişarea şi trupul dumitale e făcut pentru dragoste, cred că şi în privinţa femeilor ai rămas fără ţinere de minte ; am în vedere numărul lor, habar n-ai pe cîte le-ai pus în gura raiului. Nu-ţi plac, aşa-i ? ţistui Ghedeon, cură- ţindu-şi dinţii cavernoşi din faţă.

— Nu, domnule Ghedeon, de ce să mint, nu numai că am prea puţină afecţiune faţă de dumneata, dar ceva

mai presus de mine mă face chiar să-mi fie greaţă... Poate cuvîntul e greu, dar sensul e exact, simt în dumneata o doză exagerată de lăudăroşenie şi o brutalitate care nu ţi-e proprie... Cred că vrei să recuperezi ce-ai pierdut de-a lungul unei vieţi trăite fără o credinţă adîncă, ori poate vrei să mă convingi că ai rupt-o definitiv cu starea înaltă cu care se îmbracă cei ce-şi scot leveleandra de pe ei... Numai că pe mine nu mă duci, după ce te-ai lăsat de preoţie, în sinea dumitale ţi-a părut rău ; n-ai ştiut cum să te întorci la ea şi te-ai întors, nu spăşit cum face omul ce-şi simte vina, te-ai întors, negîndu-ţi sentimentele şi încă într-un fel zgomotos... Ştiu că vrei să întemeiez! o altfel de credinţă, nu a supunerii, nu te mai mulţumeşte plecăciunea în faţa neantului şi a acestei scurte vieţi, vrei să înfrunţi nemurirea, să-i pui cu botul pe labe pe nemuritori...

Ghedeon mestecă încet, graba îi dispăruse din mişcări, acum rumega fiece îmbucătură şi de cîteva ori rămase cu lingura la gură, gîndindu-se cine ştie la ce...

— înseamnă că ai auzit bine, cu toate că le-am cerut enoriaşilor să-şi ţină limba. Da, nu mai cred că biserica, aşa cum e, mai poate fi de vreun folos acestei omeniri, sărăcite pînă în măduva sufletului... Credinţa în Cel de Sus cere un bici cu plumbi la capăt ca răii să poată fi opriţi... Şi biciul meu este arma, domnule lonas, nu obrazul celălalt întors...

Ghedeon se ridică, apropiindu-se de pat; îl trase cu uşurinţă la o parte. Sub el nu era greu de ghicit, în podeaua de lemn, un chepeng cu belciug metalic : fără prea mare efort ridică spre el capacul, lăsînd privirii o spărtură în care hăuli vreme îndelungată un clipocit reîntors spre suprafaţă de zeci de ori. Pe pervazul nişei se afla un Petromax vechi, de alamă, bine lustruit. Ghedeon, după ce pompă în el de cîteva ori, coborî primul scările late şi umede ce duceau spre adînc, făcînd un semn cu mina. Într-adevăr, era vorba de o galerie cu pereţi de beton, al cărei afund nu se putea ghici. Galeria cobora destul de abrupt şi Ghedeon călca cu grijă pe scîndurile bătute din loc în loc cu leţuri pe orizontală, ca să nu lunece piciorul. Pe măsură ce înaintau, aerul era tot mai jilav, clipocitul tot mai aproape...

lonas se opri. De pereţii de beton, în saci de plastic, erau atîrnate la distanţe egale rămăşiţe pămînteşti. Sub ele o mînă neştiutoare scrisese numele. Un şobolan sau o mişcare neglijentă a cuiva spărsese un sac şi hîrca privea prin ochii goi spre lumina petromaxului, într-un fel mirat. în faţa unui sac îşi lungea gîtul o sticlă şi Iova nu se sfii să se oprească şi să-i scoată dopul. Trase o duşcă bună şi îl îndemnă şi pe lonas să facă la fel. înţelese că acesta, înspăimîntat de privelişte, ar fi dorit. 11 mai îndemnă o dată. lonas înghiţi de cîteva ori din pălinca tare şi galeria cu sacii de plastic, în care se aflau rămăşiţe pămînteşti, în diferite faze de descompunere, nu-l mai sperie atît. Scîndurile ce duceau, ca nişte scări, spre adînc, se opreau în faţa unei limbi lichide. Apa umpluse o parte din

galerie. Era apa lacului, de bună seamă, pînă la acel nivel se găseau marginile lui şi Ghedeon, ca şi cum tot ce văzuseră pînă atunci ar fi fost floare la ureche, făcu un semn prin care cerea linişte deplină.

— Auzi, întrebă el...

Ionas ascultă şi nu-i trebui mult să audă o răsuflare, apoi o lovitură moale.

— E el, spuse Ghedeon, de cînd mi-au arătat minerii grota, bate în baraj la fel, el, prietenul meu !

Şi Iova, cuprins de emoţie, se apucă să ciocănească cu inelul în peretele galeriei, exact în ritmul în care se auzeau celelalte bătăi, gelatinoase, grave. De undeva, de departe, venea răspunsul la timpul cuvenit. Jocul între Iova şi făptura nevăzută dură citva timp.

— Vor să-l omoare, şi-au pus în gînd să-i curme bătăile, le e frică de încăpăţînarea lui, îi deranjează mai mult decît efectul ei... Bătăile sînt atît de slabe încît barajul nu poate, după mine, suferi cu nimic. Şi cu toate astea le e teamă, teamă de ce, te întreb eu ?... Tot aşa vor încerca să te...

...într-o zi, odată cu bucata de ţipar, ai să înghiţi şi altceva şi atunci Ionas va fi trimis în fundul lacului, să-i putrezească oscioarele lui cinstite, în timp ce prietenul meu va bate mai departe în curcubeul de beton. Nu-i aşa că m-ai strînge de gît ? Fă efortul ăsta, altfel s-ar putea să-ţi spun prea multe deodată.

Ionas, cuprins de mînie, se îndreptă cu mîinile desfăcute spre gîtul lui Ghedeon. Iova nu vedea decît palmele mari cu degete butucănoase, incomparabil mai butucănoase acum cînd se îndreptau spre grumazul lui decît atunci cînd se uitase la ele prima dată. Mîinile îl fascinaseră, muşchii mari, muşchi munciţi, nu cu sapa. Ghedeon fu aproape fericit cînd simţi atingerea acelor muşchi pe pielea lui de găină, zbîrcită şi, sub nodul lui Adam, căzută, încreţită pînă la adîncitura dintre cele două clavicule.

— Aşa, strînge, dă-i drumul, mai avu vreme să spună şi Ionas strînse, fără să depună efort, strînse în joacă.

Numai ochii ieşiţi din orbite şi mai ales duhoarea ce ieşea din pielea transpirată îl făcu să înţeleagă că jocul lui îl putea duce pe Ghedeon la moarte.

Atunci îşi descleştă mîinile şi se concentră adine, rămî- nînd cu palmele enorme în aer, ca şi cum ar fi vrut să bine- cuvînteze pe cineva de care îi era teamă..; O durere groaznică îl chinui în moalele capului. Nu îşi reveni din ea decît în clipa cînd văzu lîngă buric strălucind lama unui cuţit cu vîrf de sulă cizmărească. înţelese că dacă nu şi-ar fi curmat strîn- soarea la timp, metalul ascuţit i-ar fi trecut prin măruntaie.

— Dacă nu-mi dădeai drumul, reuşi să îngaime Ghedeon, freeîndu-şi cu mina liberă burlanul gîtului, mai alungit din cauza strînsorii... Dar ce ţi-am spus şi ce te-a supărat e adevărat, au să te alunge, dacă te încăpăţînezi mai departe, cu toate că ai să te încăpăţînezi, pentru că îţi place starea curată în care te-ai învelit ca un Isus Cristos în giulgiu neprihănit. Nu mai vrei să te întorci, chiar dacă ai putea, la vechea adu- cere-aminte. Te-ai sugruma cu mîinile taie.

Ghedeon tuşi, aruncă lîngă petromaxul răsturnat un cartuş verzui de scuipat, după el alte cîteva negre, pline cu firişoare sîngerii. Ghedeon le privi, nu le dădu importanţă. Din- tr-un spirit devenit obişnuinţă în ale curăţeniei terciui sputa bolnavă, să n-o vadă, să uite de ea...

— Hai, fiule neştiutor al lui Dumnezeu, hai şi nu te amărî, moşul Iova nu e supărat... Eu te-am provocat din dorinţa de a afla ceea ce tu încă nu ştii şi n-ai cum să afli... Eu ştiu multe şi mai adun ca să am ce pune deoparte. Prima verificare am făcut-o pe pielea mea, a doua însă n-am s-o mai încerc, ai mîini de asasin...

— Bine, dar nici nu te-am strîns pe măsura unei jumătăţi din puterea mea, spuse lonas şi îşi privi cu mirare mîinile... Acum le vedea şi el. Erau mari şi late, cu muchiile groase ca nişte cărămizi.

— Ţine minte, lonas, îi zise bătrînul, numindu-l direct pe nume, tu ai să-mi fii prieten şi eu ţie la fel... Dumnezeu te-a vrut aşa, curat cum eşti, şi tot Dumnezeu mi-a zis să fiu pentru o clipă diavol, să te zgîndăresc să-ţi ieşi din firea calmă şi supusă... Aş mai fi vrut să-ţi arăt ceva, mijloacele noii mele credinţe... Nu ţi le arăt, m-ai strîns prea tare, simt cum fasolea s-a urcat pînă la locul de intrare şi dacă nu ies cît mai iute de aici, degeaba am mîncat-o... Auzi, iar bate prietenul meu; s-a odihnit în vremea cît ai vrut să mă omori. Acum îşi reia liniştit

îndeletnicirea de unde a lăsat-o. Nu bate în zadar, şl nici fără urme, încăpăţînarea în dreptatea lui vine de dincolo de el şi numai întîmplător se încrucişează cu a mea, pentru marea lucrare, cerută de Dumnezeu pe acest pămînt betegit.

10.

Primul ţarc din împletitură de sîrmă nu intra în lac mai mult de un metru, al doilea era dublu ca mărime, ultimul măsura vreo cincizeci de paşi. Apa avînd o oarecare adîncime, Bulat fusese nevoit să înnădească ţesătura metalică şi să o sprijine la colţuri în stîlpi de lemn. Numai partea dinspre mal nu era îngrădită ; nici nu era nevoie, roca negricioasă se îndulcea spre ieşire.

Nu ştia nimeni de cele trei rezervaţii construite undeva într-o margine de japşă, bine camuflate de vegetaţia din jur. Deasupra lor se aplecau trei coroane de salcie a căror umbră era binefăcătoare în zilele călduroase. în cîteva săptămîni, sîrma ţarcurilor îşi schimbase culoarea ; din argintie ajunsese verde ca o plantă. Doar un ochi încercat, urmărind linia dreaptă vizibilă din apă, putea să presupună că sub sîrmuliţa unduitoare, încurcată în tulpina mlădie a cosorului de baltă, se afla un indiguitor cu pătrăţele mărunte, anume pus pentru ca peştii să nu poată ieşi în largul lacului. Bulat căutase îndelung acest smîrc letras, greu accesibil, ferit de trecătorii rătăciţi, cu apa însă la fel de moale şi sălcie ca pretutindeni, din cauza unui pîrîiaş ce bolborosea la cîteva sute de metri, izvorît dintr-un puţ forat cîndva de Gavra. Apa pîrîului era rece. Amestecată cu cea călduţă a lacului, era exact ceea ce îi trebuia lui Bulat pentru crescătoria lui. Peştişorii, de mărimea unor obleţi, negri la culoare, cu ochii roşii, cu burţi sticloase, în care se vedeau intestinele ca nişte rîme roşii, nu suportau deocamdată nici apa de lac, nici pe cea curgătoare. Acum Bulat îi adapta noilor condiţii. îşi începuse treaba cu cîţiva ani în urmă ; primul peştişor îl adusese în termos Cameniţă, iar al doilea i-l procurase tot el la scurt timp.

Acvariul, Bulat şi-l construise singur ; geamuri se aflau pe fostul şantier, corniere de asemenea. Ce altceva avea de făcut? Să urmărească descreşterea sau creşterea apei albăstrii în zidul barajului şi să-şi vadă de peşti, treabă migăloasă, dar plină de promisiuni. Avusese noroc. Cei doi peşti alcătuiră o bună pereche şi Bulat fu de-a dreptul fericit cînd văzu la o margine a eleşteului improvizat, între frunzele de foarfecă bălţilor, plantate într-un pahar cu nămol, cîteva ouă roşii de mărimea unei gămălii de ac. înţelese că reproducerea, chiar în acele condiţii primitive, era posibilă. Şi peştii erau primitivi. N-aveau inimă, nici bronhii, respirau prin intestinul spongios, inelat, ca la şarpe. Tot mecanismul vieţii lor era dirijat de inelele asemănătoare unei trahei omeneşti... Amănuntele acestea Bulat le află cu ajutorul unui exemplar mort din cauze necunoscute. Rămăsese impresionat cînd văzu întreaga familie veghind îndelung cadavrul cu burta plesnită din care maţul încă mai făcea încercări disperate să muşte. A doua zi dimineaţa, Bulat nu mai găsi nimic din peştele răposat. în zadar cercetă uşa ferecată cu trei lacăte şi ferestrele cu un sistem de închidere prin interior ; nimeni nu-i violase încăperea modestă unde îşi făcuse crescătoria. „Sufleţeii”, cum le zicea el, se înmulţeau de două ori pe an. Aşa ajunsese la cele trei îngrădituri. Pagubele din primele trei zile cînd îi trecuse aici din acvariu fuseseră însă atît de mari, încît Bulat slăbi cîteva kilograme ; îşi pierduse cu desăvîrşire pofta de mîncare şi, căzut într-o criză de misticism, se înfăţişă spăşit la Ghedeon. încercă un fel de mărturisire din care se opri îngrozit, înţelegînd că se dădea în vilag. Pe urmă îl urî pe popă cîtva timp. Se pare că rugăciunile date canon şi mătăniile, în urma cărora îşi ju- lise genunchii de betonul pivniţei unde se ascundea să le facă, se dovediseră tămăduitoare pentru „sufleţii” săi. Peştii încetară să mai pleznească, să-şi arate burţile despicate, cu intestinul roşu plutind. De la o zi la alta, odraslele începură să se adapteze noii vieţi. Bulat îşi înzeci rugăciunile şi îşi dublă mătăniile, dîndu-şi singur penitenţe. în ziua cînd nu mai descoperi în bazinul cel mic nici un „sufleţel” mort îl înjură aprig pe Ghedeon, dorind astfel să vadă reacţia forţelor cereşti; nu exista nici o forţă, peştii înotau şi se zbenguiau ca nişte draci împieliţaţi. Bulat îşi zise că are să i-o plătească falsului preot pentru că îl obligase la slăbiciuni de care nu se

ştiuse în stare.

După o ploaie amestecată cu nisip roşu, epidemia se cuibări din nou în bazinul mic. Nu supravieţuiră decît vreo zece exemplare. Bulat îşi făcu din nou drum, ca din întîm- plare, pe la schitul din pădure... De data asta se rugă fierbinte să-i fie salvate „sufleţelele” şi Ghedeon, neştiind despre ce e vorba, se lăsă înduioşat. După cumineca tură, îşi îngădui să se îmbete cu Bulat din ţuica adusă.. Atunci Buiat îi spuse că peştii îi erau trimişi de Dumnezeu şi că aveau o menire sfîntă de vreme ce le făceau bine rugăciunile ; ca dovadă, numărul mare de urmaşi. El stătuse ore în şir lingă ouă, ca să urmărească metamorfozarea lor în vietăţi. Se închină cînd înţelese că, după un anumit timp de clocire în apa călduţă, ouăle erau înghiţite de masculi apoi eliminate sub formă de peştişori. Un singur ou se pierduse în măruntaie, restul se transformaseră în fire de praf, vii. Acum stăpînea „sufleţele” din trei generaţii. Pentru ele construise cele trei bazine în aer liber. Bulat avea totuşi o neliniş te : prinzînd un peştişor în cangioc îi văzuse dinţii ascuţiţi, de fierăstrău ; vietatea încerca să se elibereze, muşcînd plasa de metal. Se temu şi se bucură totodată. Lăsă peştele cu grijă în bazinul mare, apoi luă dintr-o traistă de pînză, aflată în apropiere, cîteva broaşte şi le aruncă în îngrăditura pentru mezini. Apa începu să spumege apoi, în cîteva clipe, se liniş ti. Rar se mai vedea cîte o- mişcare fulgerătoare la suprafaţă şi pieliţele de culoare albă, rămase deasupra, dispărură şi ele. Celelalte două crescătorii nehrănite începură să se agite. Bulat studie reacţia peştilor flămînzi. Cocoţat pe o ramură groasă de salcie, deasupra modestei rezervaţii, observă cum „sufleţeii” de mărime mijlocie se grupează în părţile laterale, păzindu-şi eventuala pradă de duşmanii aflaţi în celelalte îngrădituri. Lăsă o crenguţă cu cîteva frunze spre luciul apei, dar peştii nu se lăsară înşelaţi. Doar unul făcu o săritură, se agăţă cu dinţii de ramul fragil care căzu secţionat, cu peşte cu tot, în apă. La scurt timp, ver- zitura apăru la suprafaţă cu frunzele neatinse. „Nu le plac vitaminele”, îşi spuse Bulat. Voi să coboare. De la înălţimea la care se afla zări ceva mişcîndu-se printre trestii, parcă o rochie înflorată. Scoţînd o înjurătură, nu mai pierdu vremea şi sări pe verdeaţa moale. Ascunzîndu-şi traista, cangiocul, haina de ploaie

şi un cuţit de vînătoare la rădăcina sălciei, se ascunse şi el. Mai bine de o jumătate de ceas nu apăru nimeni în poieniţă. Nemulţumit că putuse fi descoperit atît de uşor, se retrase prin altă parte a păpurişului spre cărarea principală. Cu mîinile în buzunare, ca şi cum s-ar fi întors de la plimbare, începu să fluiere o melodie. Nu văzu pe potecă nici urmă de rochie înfloratâ.

Cărarea se lărgea, peste cîteva minute avea să intre în drumul pietruit încă de la începutul existenţei şantierului. Bulat cercetă în stînga, în dreapta. Nu se vedea urmă de om. Crezu că avusese vedenii. Era pe punctul de a face calea întoarsă şi ar fi făcut-o dacă la marginea lacului n-ar fi observat o valiză galbenă, deschisă, iar în spatele ei un cap blond- Musafira avusese timp să se dezbrace şi să-şi pună costumul de baie. Acum căuta cine ştie ce printre lucruri. Nu voi să dea buzna. Nu din jenă. Nu voia să sperie femeia ridicată în picioare, al cărui mers săltat, pe vîrfuri, deşi era desculţă, îl făcu să zîmbească. „Uite ce mică e şi cu toate că e singură, vrea să pară mai înaltă", îşi mărturisi Bulat, fluierînd.

Fata tresări. Nu se pierdu cu firea, văzîndu-1. Călcă mai departe, aruncînd bărbatului proţăpit în drum o privire prietenoasă. Bulat voi să înceapă discuţia; era firesc, ca om al locului, să o întrebe pe străină ce căuta acolo. Nu mai avu timp.

— Ascultă nene, drumul ăsta pe care vii mata duce la un schit sau la o catedrală ? Eu sînt Adelaida Jigău, prietenii în bătaie de joc îmi zic Aida. Zi-mi pe nume şi mai ales dă-mi răspunsul cerut, pe-aici oamenii sau sînt muţi sau n-au mai văzut femei în viaţa lor !

— Dar ce-aveţi cu schitul ? întrebă la rîndu-i, aproape răstit, Bulat, suspicios, mai ales că drumeagul spre lăcaşul lui Iova Ghedeon începea din spatele clădirii fostei adminis- traţiii, nu de acolo de unde se aflau ei...

Din locul unde se găsea fata şi pînă la clădire era mai bine de un kilometru.

— Nene, eu m-am recomandat, s-ar cădea să-ţi spui numele, zise cu obrăznicie Adelaida şi, legănîndu-şi şoldurile mici, se apropie de bărbatul rămas împietrit în cărare.

— Bulat, Bulat Ion mă cheamă, se spovedi rapid Ion, neputîndu-şi lua ochii de la forma picioarelor femeii : un fel de opt prelungit şi închis la genunchi.

— Eu la toţi le dau un nume, nu te superi, nu, că-ţi zic nene. Eşti cam de vîrsta lui Ionas, pe el îl caut. Un boşorog cu burtă de cămilă mi-a zis că e la schit... Ce să caute Ionas la schit ? comentă tot Aida şi prinse între degete un fir de iarbă pe care şi-l duse, după ce-l mirosi, la gură.

Bulat nu-şi putea lua privirile de la ochii ei. Adelaida, dîndu-şi seama de încurcătura bărbatului, se răsuci, îşi acoperi faţa cu mîinile, apoi din nou se întoarse spre Bulat. Acesta deschise gura de mirare. Ochiul stîng, verde înainte, devenise albastru, cel albastru luase culoarea primului, adică se înverzise... Acum ochii păreau mai lucioşi, mai ales că rimelul cu care erau vopsite genele contrasta cu culoarea lor...

— Te-am făcut praf, aşa-i ? Şi lui Ionas i-au plăcut ochii mei... Dacă nu se uita la ei, nu mă vedea pe mine, aşa m-a descoperit. Pînă la urmă, m-a plăcut. Nene, cred că şi ţie îţi plac...

Bulat nu ştiu ce să răspundă... întotdeauna se simţise mic şi neajutorat în faţa femeilor tinere, din acest motiv preferase să nu aibă de-a face cu ele. Numai maică-sa era de vină. Ca să devină bărbat, îl încurcase de copil cu o vecină de vîrsta ei. Bulat îşi zisese că .dacă asta era dragostea, atunci se putea trăi şi fără ea. Nu regretă faptul că se putea lipsi de femei... O fată ca Adelaida nu văzuse însă niciodată. Hocus-pocusul făcut cu ochii îi tăie spaima şi zîmbi căpreşte, apoi rîse, cu întreruperi, nesigur că rîsul pe care-l auzea în urechi era rîsul său. Da, el rîdea. Ca să se convingă, mai rîse o dată.

— Rîzi frumos, nene... Văd că-ţi place de mine, din primul moment am observat, dar să ştii că eu ţin la Ionas... Sînteţi prieteni ?

— îhî, se mulţumi să spună Bulat... E la schit, l-am văzut. Numai că schitul e în partea cealaltă, pe după clădire... Treci o parte de baltă, apoi se face un drum...

Tăcu. Ce rost avea să-i explice unde vine lăcaşul lui Ghe- don, cînd ea era în costum de baie în faţa lui şi la un kilometru distanţă de clădire.

— Cameniţă v-a spus de... El are burtă de cămilă şi bretele cu care ai putea să prinzi o şea, pe sub burta calului...

— Aşa-l cheamă, Cameniţă ?... Pe dumneata, nene,

te cheamă Bulat, pe ăla Cameniţă, pe Ionas... Doamne, ce nume... De unde le-aţi cumpărat ? Hai, nu vrei să stai cu mine la soare ? Pînă acolo n-am de gînd să mă duc... Te superi dacă nu mă duc ? Şi pe urmă, să ştii, eu sînt complet necredincioasă... Dacă ar fi existat Dumnezeu, cît m-am rugat de el, m-ar fi luat un arab şi aş fi fost acum în lumea celor o mie şi una de nopţi... Simt că ceva nu-ţi convine, sau poate nu-ţi mai plac....

în loc de răspuns, Bulat rîse şi se îndreptă spre bagajul fetei. Aida îl urmă, călcînd pe vîrfuri. Ajunsă la valiză, îşi în- călţă pantofii cu toc înalt şi, ca să fie observată, luă o piatră de pe mal. Aruncă cu ea pe deasupra luciului de apă... Piatra se lovi de lichid, se săltă, de şapte ori la rînd, pînă ce ajunse să se scufunde.

— Eu m-am născut pe malul unei ape. Scuipam pe piatră cum scuip acum. Şi Adelaida, după ce umezi cu scuipat piatra plată, o aruncă cu mai multă forţă decît o făcuse prima oară. Unu, doi, trei... de nouă ori... Pun pariu că nu ştii să arunci ca mine, zise ea, şi se lungi pe prosopul întins lîngă poşetă. Nu-şi scoase pantofii din picioare.

— Cred, domnişoară Jigău.

— Zi-mi Aida, ţi-am spus, nu mă simt deloc jignită şi pe urmă nu-s mai bătrînă decît tine... Cîţi ani ai ?

Lui Bulat nu-i plăceau întrebările directe sau neaşteptate. Aceasta era directă şi nici nu se aşteptase la ea. Se mulţumi s-o privească pe Adelaida pe sub sprîncenele stufoase, împreunate la rădăcina nasului, apoi se puse pe rîs, arătîndu-şi dinţii cu strungăreaţă. Faţa îi deveni, datorită dinţilor, cu mult mai plăcută şi Adelaida, ţinînd în continuare verdele ierbii într-un colţ al gurii, rîse săltîndu-şi un picior de la genunchi în sus. Flecul de la toc era mîncat, pielea cu care era învelit metalul se răsucise în sus, lăsînd să se vadă aluminiul din care era confecţionat.

— Treizeci şi patru, spuse Bulat, cu ochii la toc şi înduioşat de sărăcia fetei.

îi era milă de oamenii cu tocurile scîlciate, mai ales cînd era vorba de femei. Şi celălalt e la fel de tocit, observă Bulat.

— Ce tînăr eşti! Pari mai tînăr decît anii pe care îi ai ! Zău, nene, eu nu ţi-am dat mai mult de douăzeci şi

cinci... Climatul ăsta, mi-am dat seama de cum am trecut de baraj că în aer pluteşte ceva străin, parcă aş fi într-o grădină tropicală, pe cuvînt. Asta a fost motivul pentru care am preferat să mă dezbrac decît să mă duc la mînăstirea aia, cu toate că intenţia mi-a fost să dau de lonas... Mi-a spus domnul ăla cu burtă de cămilă că aici sînteţi numai bărbaţi. Cînd mi-a spus, zău, nene Bulat, m-am înroşit, nici nu ştii ce mişto e să te afli înconjurată numai de masculi.

Bulat nu înţelese la ce anume se referea Adelaida. Dădu din cap, aşa era cum zicea ea, ce-l costa să nu fie de acord ?

— Eu am fost secretară, adică mai sînt, dar dacă o să-mi placă aici şi lonas o să vrea, rămîn cu voi. Ador clima asta. Am tuşit tot timpul, acum însă nu mai tuşesc. Şi Adelaida Jigău se forţă să tuşească, fără rezultat însă. Doar faţa i se înroşi în urma efortului, şi la fiecare nouă încercare sînii, cu sfîrcurile ascuţite, săltau sub sutien. Bulat se bucură copilăreşte de jocul femeii.

— Şi tu eşti inginer ? întrebă ea, continuînd să-şi ridice cînd un picior, cînd altul în aer, în timp ce-şi căuta în poşetă o ţigară. Am să-mi aprind o mărăşească, de-al dracului şi să vezi că tot n-am să tuşesc.

— Sînt inginer hidroenergetician, spuse el, în vreme ce Adelaida îşi aprindea ţigara. în geantă se vedeau mai multe pachete de Mărăşeşti.

— Uite, nu tuşesc, ţi-am spus, cred că din cauza climatului faceţi voi atîţia purici aici... Vă place, nene, trageţi chiulul, mamă, mamă... Ştii, îşi aduse aminte Adelaida, cînd veneam, m-am întîlnit pe şosea cu nişte camioane încărcate cu mobilă. Voiau să treacă spre oraş, dar nu-i lăsau, cred că cineva păzea ieşirea. Am înţeles că erau bejenari, pînă la urmă au fost obligaţi să se întoarcă... M-a luat şi pe mine unul, stăteam pe un fotoliu, femeia lui tricota în hurducăturile maşinii şi înjura că nu erau lăsaţi să scape de potop... Auzi, potop... Cică barajul ar fi pe cale să crape şi apa... Păi ce, ăsta-i baraj să crape ?... M-am uitat o oră la el, crapă omenirea, dar el... Nu ţin minte să te fi văzut la facultate la noi. Sau ai făcut-o în altă parte ! avu îndoieli Adelaida, convinsă că pe cei care învăţaseră la „noi” trebuia să-i ştie.... Eu îs mai mare ca tine, nene, cu nişte luni bune,

spuse ea rîzînd, în vreme ce cu mîna liberă îşi maltrata un coş aflat între perii argintii şi fini crescuţi deasupra buzei superioare şi îşi turnă puţină colonie pe locul unde piela se înroşise. Eu pe toţi foştii şi actualii studenţi îi ştiu,... Nu trece unul pe lîngă mine să nu se uite la ochii mei şi dacă se uită, pînă îmi dau seama de ce se uită, le reţin faţa. Aşa am cunoscut sute de nătăfleţr, dar pe tine nene, nu te-am filat... înseamnă că n-ai făcut la „noi”... Pe lonas îl ţin minte, el a venit de la drept, cu toate că nu vrea să recunoască... îi place să facă pe nebunul ! Nici nu-ţi dai seama cît îi place... Mie mi-a căzut cu tronc de prima oară cînd l-am văzut, numai că el zice că nu m-a zărit în viaţa lui. Mincinosul...

Bulat era vesel, uitase de cele trei ţarcuri cu peşti, uitase de toate ; se simţea bine lîngă fata asta „haioasă” cum îi zise în gînd. Nici umezeala parcă nu mai era atît de pătrunzătoare, nici soarele prea puternic ; permanenta lui transpiraţie, neuro- vegetativă cum îi spusese omul cu burta de „cămilă”, se evaporase. Se mira cînd îşi duse mîna la fruntea veşnic brobo- nită ; era uscată, netedă.

Ar fi vrut să-i spună fetei ceva frumos, un lucru deosebit, în orice caz interesant, chiar inteligent dacă s-ar fi putut... Trebuia să se grăbească; Adelaida îşi aprinsese ţigara, pufăia semiplictisită, aşteptînd o vorbă, aştepta poate gîndul lui, mult 'căutat; şi Bulat se dădu de ceasul morţii să inventeze ceva.

— Aş da mult să fii fericită, domnişoară, spuse el; nu-i veni pînă la urmă să creadă că erau vorbele lui, îi izvorîseră din inimă, îi veni să scîncească cînd le repetă în minte pentru a treia oară... Da, într-adevăr ar fi vrut să fie fericită. Măcar tot atît de fericită cum era el; parcă deasupra lui coborîse din înalturi un înger şi îi şoptise cuvintele de care se emoţionase cînd le auzise, mai mult decît ea.

Se auzi clipocitul apei; Adelaida îşi duse o mînă streaşină la ochi. Grupul de înotători îşi făcuse din nou apariţia undeva în larg, la mare distanţă. Caschetele albe li se zăreau ca nişte păsări plutitoare. Fericirea lui Bulat se strică, nu putea suporta în preajmă pe alţii mai mulţumiţi decît el. Că înotătorii erau veseli, nu era greu de ghicit; acum înotau dezordonat, se hîrjoneau, formaţia îşi pierduse din unghiul ascuţit în care

înaintase pînă atunci, albul caschetelor se amesteca, se auzeau chiar cîteva chicoteli, repede reduse la tăcere de o voce baritonală.

— Ce minunat trebuie să fie acolo, zise Adelaida, lungind acel acoloooo neînchipuit de mult.

Ca să nu piardă nimic din spectacolul din larg, îşi duse cealaltă mînă în dreptul sprîncenelor...

— Şi eu ştiu să înot.

Adelaida se ridică şi, aruncîndu-şi pantofii din picioare, voi să se îndrepte spre apă.

— Nu-i voie, domnişoară ! Aici unde sîntem, paza te poate lua la ochi, oricînd.... Descreieraţii ăia sînt la cîţiva kilometri depărtare, liniştea apei, contrastul dintre negrul de aici şi strălucitorul de dincolo, face posibilă... Te rog eu, nu te du, te rog din suflet... Iţi promit că în curînd n-ai să-i mai vezi, de ce să-ţi strice ei bucuria asta de pe mal, fericirea de care am vorbit...

— Chiar, nene, că mi-au stricat-o ! Dar malul celălalt nu se vede ! Parcă ar arde un foc acolo sau ce dracu, mi-au dat lacrimile, dar de văzut...

— Nu se poate observa ceea ce nu există, domnişoară Ade- laida. Inginerul Stavropol ne-a explicat că tot ce vezi mata acum e o iluzie optică ; a prezis-o încă înainte de inundare ; strălucirea de care vorbeşti rezultă din contrastul culorii rocilor. în lac se formează o oglindă uriaşă şi prin refracţie lumina capătă întinderi nebănuit de mari. Apa la fel...

Bulat era mulţumit de felul cum vorbise : fusese cursiv» nu se poticnise.

— Nene, dumneata eşti fericit ? întrebă Adelaida, întor- cîndu-se spre prosopul abia părăsit, după ce înţelese că înotătorii erau prea departe ca să-i mai poată zări... Cînd i-am văzut pe ei, parcă înotam eu, în timp ce tu, nene, te întristai. De ce te-ai întristat ?

— Fericire, repetă Bulat ca pentru el. Ca să fiu fericit trebuie să fac ceva de seamă ! Nu se poate să fim fericiţi, de-a valma, toţi ! Unde am ajunge dacă fiecăruia i-ar fi dată fericirea fără să aducă societăţii binefacerile de care ea are atîta nevoie... Eu sînt pe cale să-i dăruiesc ceva deosebit, dar pînă atunci nu pot să fiu fericit.

Rîse din nou, înţelesese din privirile ei că tonul spuselor lui fusese prea sobru. Adelaida se speriase,

altfel nu şi-ar fi prins fusta peste talie şi n-ar fi legat-o cu şnurul de aceeaşi culoare albastră.

— Eu aş interzice fericirea superficială, domnişoară !‘ N-aş lăsa decît fericirile adînci... Barajul acesta este pentru mine suprema bucurie... Fericirea noastră constă în a-l păzi, ca ochii din cap, să nu apară în el nici cea mai mică defecţiune de ordin tehnic... Defecţiune interioară, se înţelege, pe dinafară nu ne facem probleme, n-are cum să i se întîmple nimic, e păzit. înotătorii ăştia nu mi-au plăcut niciodată, oricine poate, de la o anumită distanţă de baraj, să facă baie...

Cu toate astea te întreb, dacă unul dintre ei are un aparat special, se apropie de...

Bulat nu mai pronunţă substantivul, atît rămăsese de perplex din cauza posibilităţii îndeplinirii propriei lui idei... Da, într-adevăr, dacă unul dintre ei... Nu, n-avea cum... Plasa de metal păzea barajul pînă la adîncimea de patruzeci de metri... un om n-avea cum să... Bulat respiră liniştit. Zîmbetul îi reveni pe faţă...

— Nici nu ştii, domnişoară Adelaida, ce piatră mi-am luat de pe suflet! Singur mi-am luat-o.... Părerea mea este să te întorci la clădirea de unde ai plecat. N-aş vrea să mă vadă lonas cu dumneata. Eu îmi respect prietenii...

— Mă, nene, ce de cuvinte spui pentru o prostie ! zise ea şi—1 privi pe Bulat dispreţuitor.

Răutatea lui Bulat împotriva înotătorilor, ivită din senin, nu-i plăcuse.

Soarele se ascunse sub o perdea subţire de ceaţă. Căldura deveni apoasă şi Adelaida simţi nevoia să-şi aerisească pielea de la ceafă, săltîndu-şi coama blondă cu o mînă apoi, răsucind-o, şi-o legă cu o bentiţă. îşi făcu din păr o coadă groasă, ca un fuior.

— Mă, nene, dacă şi aici unde am crezut că e raiul pe pă- mînt sînteţi răi, atunci... Am fost de faţă într-o zi cînd lonas a stat de vorbă cu un profesor, mai mult un literat decît profesor. De-atunci n-a trecut o zi fără ca ăla să nu-mi dea telefon şi să mă întrebe dacă m-am văzut cu cavalerul Bunei Speranţe ! De ce i-o fi zis aşa lui lonas, poţi să-mi crăpi capul, tot n-am să pricep... Măgarul de profesor mi-a dat de înţeles că nu-i sînt

indiferentă; într-o seară m-am trezit cu el la mine, fără să mă anunţe în prealabil. Mi s-a aşezat în genunchi, adică, vezi doamne, el de mult mă avea la suflet, dar numai în- tîlnirea în trei l-a făcut să-şi dea seama de înaltele sentimente ce mi le poartă !

Şi Adelaida Jigău îşi înalţă o mînă în sus, cu degetele resfirate graţios, ca o balerină, lăsînd să i se ghicească sub braţ perii, incredibil de negri în comparaţie cu părul de pe cap.

Bulat se uită la ghiocul atrăgător şi-i păru rău cînd femeia îşi readuse mîna în poziţia de la început, apucînd cu ea o altă ţigară.

— Ţigările astea de la el le am, zise, lungind elul în bătaie de joc. Nu venise profesoraşul literar cu mîna goală, pe lîngă un calup, a adus şi-o votcă. M-a apucat o dulce scîrbă cînd am priceput că intuiţia mea n-a dat greş ; tipul se grăbise nu pentru că avea nevoie de mine. Venise cu speranţa că, vă- zîndu-mă cu lonas, puteam afla cine ştie ce... Ce puteam afla eu de la lonas, care nu prea ştie nimic despre el ? Tu ştii, nene Bulat, că lonas nu are habar ce lapte a supt de la mă-sa? După ce profesorul şi-a dat cravata jos, cu toate că eu nu-i dădusem nimic de înţeles, m-a întrebat, pe un ton aproape rugător, de cînd îl ştiam pe lonas ? după ce s-a despărţit de el la facultate, nu mi-a povestit nimic despre viaţa lui ? I-am păstrat ţigările, votca ; i-am dat cu tifla, zicîndu-i că trebuia să vină un boxer la mine... A plecat val-vîrtej, uitîndu-se urît, cum te-ai uitat tu, nene, la ăia care se zbenguiau în apă... Păi eu am citit în cărţi că la noi ura a fost abolită.

Adelaida îşi schimbă pantofii... După îndelungi căutări îşi scoase din valiză o perche de sandale cu două barete de culori diferite, culoarea ochilor.

— Caracteristicile de deformabilitate şi de forfecare ale • rocilor au fost determinate prin numeroase măsurători „în situ”, în galeriile săpate pe maluri, în puţul adînc şi în galeria de sub albie...

Bulat se opri, zîmbi la fraza pur tehnică rostită din dorinţa de a schimba subiectul.

— Mă, nene, te crezi deştept! Să ştii că eu sînt mai deşteaptă de zece ori decît tine şi lonas, amîndoi luaţi la un loc... Eu am cumpărat o maşină de calculat, toţi banii

mei de secretară i-am adunat pentru ea. De-a dracului, am cumpărat-o, ca să-mi verific mintea. Am demontat-o, fără să numerotez nici o piesă şi după două săptămîni am montat-o la loc, adăugind cu ajutorul unor tranzistori încă două circuite. Maşina merge perfect... Vrei s-o vezi ?

Adelaida scoase de la fundul valizei, învelită într-o cutie de tort, o maşină de dimensiunile unei plăci de patefon cu o claviatură sofisticată. Rîse, cînd îl văzu pe Bulat înmărmurit.

— Şi cu toate astea, mă nene, n-am putut intra la facultate. Ai înţeles ? Dar ca să-ţi dovedesc că sînt deşteaptă, vreau să-ţi spun, nene, că în alt an am dat, fără nici o pregătire, la drept. Am reuşit, dar n-am vrut să rămîn, mie îmi plăcea electronica şi am preferat să rămîn secretară la un electronist curat ca lacrima... Şi tu faci pe inginerul, pe deşteptul, cu mine... Păi, nene, mie îmi vorbeşti de lunecarea construcţiilor, păi eu toate astea le-am fumat de mult... Eu am venit aici cinstită, mă nene, pentru amărîtul ăsta de lonas, că mi-a deschis o poftă de viaţă de te doare capul. Şi Adelaida rîse îndelung, în timp ce mîinile dibace apăsau fără pauză pe claviatura modestului computer... Păi dacă plec cu lonas, cumpăr unul din generaţia a treia, îl demontez şi-l montez, într-un an învăţ cinci limbi aplicative, el două, e mai greu de cap.

— Adică ai vrea să pleci cu lonas, asta ai vrea ? Pentru asta ai venit aci, aşa-i ? întrebă Bulat, dar Adelaida se mulţumi să tragă din ţigară şi să cotrobăiască în valiza mare cu mîna cealaltă... Dădu peste votcă.

— Ca să vezi că nu te mint. De deschis n-o deschid, numai în prezenţa lui lonas o fac...

— Şi o să-i spui şi lui, domnişoară, cum a venit profesorul la dumneata ?

— Ţi-am spus să-mi zici Aida, aşa îmi spun prietenii în bătaie de joc, dar eu nu mă supăr, sînt superioară, nene... Bineînţeles c-am să-i spun, adică de ce nu i-aş spune ?

Se văzură spicele trestiilor din apropierea cărăruii mişcate brutal, apoi se auziră paşi grei lipăind prin ochiurile de apă. în poieniţă îşi făcu apariţia lonas, cu

pumnii strînşi. Se uită încruntat la cei doi. încercă să zîmbească, fără să reuşească, buzele se întinseră peste dinţi, dar în locul bucuriei pe care dorise să o afişeze, nu putu decît să îngîne...

— De ce-ai venit, Ida ?

Adelaida se răsuci spre el, apoi se ridică şi-i sări în braţe, îndoindu-şi picioarele de la genunchi.

— Cum mi-ai zis, lonas ? Cum mi-ai zis ? Te rog, repetă... lonas nu voi. Dimpotrivă, încerca s-o respingă, fără brutalitate, ca şi cum gestul de tandreţe al fetei l-ar fi descumpănit.

— Merita, mă, să vin numai pentru cum mi-ai zis ! Ai auzit şi tu, nene Bulat, că mi-a zis Ida ! Păi mie nimeni nu mi-a spus aşa ! înseamnă că şi tu te-ai gîndit la mine.

— Saie... Saie Cameniţă mi-a zis că ai luat-o în partea asta. Tot el a adăugat că încă de azi dimineaţă şi Bulat e aici.

— Şi ce, ţi-a fost frică ? Păi o femeie dacă nu vrea, nu vrea şi pace. Nenea ăsta, care zice că ţi-e prieten, s-a purtat ca un dulce.

— Ida, de ce-ai venit ? întrebă din nou lonas.

— Ca să te văd, dragul meu. Să mă iubeşti... Pentru asta a venit Ida ta...

11.

Din apropierea barajului deversor, Stavropol privea în depărtare. Soarele se căznea să apună. Razele lui topeau lacul şi, intre luciul apei şi astrul ceresc, se clădise o punte ; pe acea punte urcau privirile inginerului. Cu toate că oamenii de pază ştiau cine se află lîngă pila numărul şapte, o cercetau totuşi. Dar inginerul, încremenit lîngă balustradă, nu dădea nici un semn că ar fi avut de gînd să facă ceva cu cele două bucăţi de tablă, mari de patru metri pătraţi. Tabla o adusese Stavropol cu un cărucior ; la un capăt de ham trăsese Mutul, la celălalt, stăpînul. Sub tablă, ascuns privirilor, se afla un mosor cu un cablu de oţel, gros cît o sîrmă obişnuită, rezistent însă şi uşor manevrabil. Paznicii nu pricepuseră prea bine ce avea de gînd

inginerul cu echipamentul jucărie, dar Stavropol îi asigură că voia să facă doar o mică experienţă. II lăsară în plata Domnului, cu toate că un paznic tînăr dădu din cap ; nu-i plăceau experienţele, el se afla acolo ca nimeni să nu se apropie de construcţie...

Ceasul seismograf, din buzunarul lui Stavropol, începu să ţiuie. îl scoase şi-l privi neliniştit. Acul fin se mişca din nou, aşa că se grăbi să-şi pună ideea în aplicare.

Experienţa se anunţa simplă. Voia să afle forţa cu care era lovit barajul şi obiectul ce se încăpăţîna să-l lovească. Tabla era găurită în cele patru colţuri; Stavropol pregătise în cărucior toate uneltele de trebuinţă ca să nu piardă timp. Lucrase cîteva zile în magazia de lîngă grupul sanitar ; întîi construise o machetă, apoi făcuse calculele necesare, în funcţie de ele topi bucăţile de plumb, pentru ca undele longitudinale să-i împingă bucata de tablă exact în dreptul fisurii din interiorul barajului. De la locul unde apăruse pata albastră pînă unde voia să scufunde tabla, distanţa arăta a fi ceva mai mare de douăzeci de metri. Nu era o problemă să coboare tabla şi contragreutăţile cu ajutorul cablului sub plasa de protecţie. Dacă cel ce izbea cu atîta regularitate era un animal, atunci tabla avea să fie lovită, cu siguranţă, în schimb, dacă pătratul de tablă, aflat la locul stabilit, înceta să fie atins, concluzia nu putea fi decît una : în adînc, o minte omenească, duşmană, punea la cale ceva împotriva trudei lui de-o viaţă. Nu voise să ştie nimeni ce intenţionează să întreprindă. Numai lui Bică Stupariu, şeful paznicilor, îi povestise ; acesta se mulţumi să ridice din umeri ; era bucuros dacă mag-ea construcţie, aflată în grija sa, se bucura de o proteguire în plus.

Stavropol aştepta apusul soarelui, atît cît putea el să apună; se străduia în acelaşi timp să se nască şi să moară, moartea se consuma incomparabil mai chinuit, altfel limbile roşietice, umede, n-ar fi străpuns fîşia de cer dintre cei doi munţi. Stavropol voia să evite ca razele să se reflecte în tabla galvanizată, curăţată, ca să nu emane nici un miros, dată apoi cu o soluţie sensibilă ; orice urmă de lovitură ar fi rămas întipărită la cea mai mică atingere. De pe acum inginerul se bucura de

reuşita experienţei aflate încă la început.

La capătul drumului ce lega barajul de mal, printr-un strat gros de argilă, pardosit cu pămînt şi îmbrăcat în ciment pe ambele laturi, cineva cu o voce piţigăiată se certa cu Bică Stupariu care răspundea rar, cu vocea lui de bas. Se opunea ca inginerul să fie deranjat. Cu toate acestea se petrecuse ceva neobişnuit, altfel Vugnar, însoţit de Calafat n-ar fi trecut de cea de a doua barieră unde un paznic tînăr îi salută ceremonios, după ce ascultă în aparatul minuscul, prins pe piept, ordinele lui Stupariu, aflat la postul principal de control.

Vugnar înainta primul, încercînd să-şi desfacă din mers cravata incomodă; la acel ceas căldura era sufocantă, iar umezeala din aer se lipea de trup ca un albuş de ou.

— Trudim, trudim şi nu spunem la nimeni. Ce zici Calafat de atîta abnegaţie, extraordinară, nu ?

Calafat se mulţumi să-şi treacă servieta din mîna stingă, în dreapta. Voise să se uite la ceas. Era trecut de zece, mai exact era ora douăzeci şi două şi patru minute şi Calafat îşt

propuse să consemneze în carnet cu exactitate locul şi timpul întîlnirii, pentru a da raportului lui Vugnar precizie.

Stavropol îl ştia foarte bine pe bărbatul chel, cu pungile duble sub ochi. Noutatea era alta. Niciodată Vugnar nu adusese calmul, dimpotrivă, cînd apărea el spiritele se nelinişteau. Sub zîmbetul lui curtenitor totdeauna se ascundea altceva. Pe vremea cînd făcuseră cunoştinţă, Vugnar nu avea însoţitor, ca acum, semn pentru Stavropol că inginerul cu problemele speciale îşi consolidase poziţia. Sau dimpotrivă, bătrîneţea era de vină, superiorii prevenitori punînd lîngă el un sprijin tînăr şi viguros, pe Calafat.

— Aşteptam apusul soarelui, domnule Vugnar, răspunse Stavropol calm.

Strînse mîna molatecă şi asudată a lui Costin şi cealaltă, uscată şi feminină, a tînărului inginer.

Stavropol privi tabla de pe cărucior, apoi se uită la Calafat. Plictisit, îşi dezbrăcă haina şi se aşeză pe bordura de beton, nu înainte de a pune batista sub pantalonii largi, dublaţi cu piele la fund.

— Ce aer, domnule, ce aer ! Ce zăpuşeală, domnule, ce zăpuşeală ! mormăi Vugnar.

Şi, scoţînd din buzunar o altă batistă, îşi şterse gîtul umed, guşat.

— Te-am căutat, domnule Stavropol, te-am căutat, am fost chiar pînă la Ghedeon. în ultima vreme toţi vă faceţi drum la el... Un simplu calcul îmi spune că de pe acest şantier s-a furat nu glumă, numai schitul necesitînd... Cît a necesitat, Calafat ? întrebă Vugnar, nevoind să pronunţe singur cantitatea de beton şi fier furată pentru lăcaş.

— Patru mii de metri cubi de beton de două sute, peste cincizeci de mii de kilograme de armături... opt mii metri cubi de...

— Nu, nu, Calafat, să nu exagerăm ! Armăturile sînt mai puţine ! în partea de sus a cupolei ar mai fi fost necesare vreo două tone pentru o siguranţă deplină a clopotului şi a barei de susţinere ! Şi mie îmi plac, domnule Stavropol, lucrările solide, nemuritoare, ca să întrebuinţez termenul preferat, cu toate că acel clopot... Mai ţii minte cînd ne-am cunoscut, cum mi-ai răspuns ? se grăbi Vugnar să lase în plata Domnului clopotele. „Vreau o construcţie nemuritoare !” îl imită Vugnar.

Rîse îndelung, privind cele două bucăţi de tablă unse cu răşină.

— A trebuit să fac eforturi supraomeneşti să-l conving pe Bică să-mi dea drumul, aici, unde dumneata vii fără nici o oprelişte. Stupariu mă ştie, e acelaşi de pe vremea cînd eram ceva mai tineri, cu toate astea mi-a cerut delegaţia şi dispoziţia scrisă că am acces pe coronament... Mie, auzi, să-mi ceară mie ! se indignă Vugnar.

Calafat îşi scoase grăbit pachetul de ţigări, ca să-şi servească şeful.

— Vă rog, vă rog, fără... ! Jarul ţigării poate fi interceptat la fel de bine şi de sus şi de jos !

Şi Stavropol arătă cu mîna spre adîncul apei, negre la acea oră, ca tuşul.

— În privinţa lui Bică, să nu uitaţi, domnule Vugnar, eu am purtat răspunderea acestei construcţii. Sufleteşte, o mai port şi acum, cu toate că sînt un simplu pensionar... Am preferat să-mi petrec restul zilelor aici, unde mi-am trăit cea mai mare parte din viaţă, eu care...

— Da, da, mai ştim şi noi cîte ceva, domnule

Stavropol- Avem memoria bună.

Ca să-i ajute memoria, Calafat deschise servieta şi scoase de acolo un carnet cu scoarţe negre. Vugnar făcu un semn dispreţuitor, n-avea nevoie de memoria carnetului, a sa se dovedea într-o zi bună...

— Aţi fost un fenomen, domnule inginer şef, spuse Calafat ferm, dar înclinîndu-se subaltern ; Vugnar îl zdrobi cu o privire de plumb.

Calafat se dădu doi paşi înapoi... Mutul îşi zbirii blana de pe spate. Calafat se apropiase prea mult de pătratele de tablă şi Stavropol se simţi dator să-i atragă atenţia.

— Staţi acolo, domnule Calafat, e imprevizibil, cu oamenii imprevizibili...

— Auzi, Calafat, că noi sîntem imprevizibili ! Intr-adevăr, domnule Stavropol, nu eşti prea departe de adevăr... Nu vrei un sandviş cu ţipar dat prin ou ? lonas, cu tinerica lui proaspăt sosită, a ţinut neapărat să ne facă deplasarea agreabilă, iar domnişoara Jigău ne-a urat „drum bun” în scurta noastră călătorie spre dumneata... Nostimă fată...

Calafat despachetă al doilea sandviş ; îl mirosi, i-l întinse lui Stavropol, dar acesta îl refuză, făcînd un semn semnificativ cu capul.

— Dumneata crezi, domnule Stavropol, că lonas întîm- plător mănîncă în fiecare zi ţipar ?

Vugnar îşi privi inferiorul. Acesta se lansă într-o amplă expunere.

— Ţiparul conţine cea mai mare cantitate de fosfor, în plus o substanţă nedepistată încă medical, dar ale cărei influenţe sînt de netăgăduit în conservarea memoriei vii... Am a<ici cîteva analize temeinic verificate.

Şi Calafat scoase alt carnet, de altă culoare. Grăbit, cu degetul udat între buzele bine conturate, dădu cîteva file şi tresări găsind-o pe cea de care avea nevoie.

— Este unul din cei mai vechi peşti, se pare că face parte chiar din specia care, cu milioane de ani în urmă...

Vugnar închise pleoapele. Era plictisit de noutăţile ştiute atît de bine, subalternul nepermâţîndu-şi să emită opinii în afara celor cenzurate de el colegial...

— Lasă, Calafat, lasă, mai avem timp să determinăm concentraţia de vitamine din acest peşte... Al dracului de

cald, mai adăugă Vugnar şi brusc se lumină la chip.

întunericul ce începea să domine împrejurimile îl bucura pe Stavropol, dar bucuria se domoli de la primele cuvinte rostite de Vugnar.

— Cu foarte mulţi ani în urmă, o asemenea zăpuşeală a anunţat o ploaie de pomină, nu se poate să nu-ţi aminteşti de ruperea aceea de nori. Potop nu altceva...

Stavropol se mulţumi să privească orizontul. Atîtea ploi dezlănţuite trecuseră peste el încît nu ştia cu exactitate la care anume se referea Vugnar. îl deranja prezenţa acestui inginer, tocmai în ceasul cînd el avea nevoie să se concentreze asupra experienţei şi nu...

— Se vorbea că te plimbai atunci cu o femeie, domnule Stavropol, trebuie să recunosc, o femeie al dracului de frumoasă... Am remarcat-o după îmbrăcămintea albă, altfel poate nici n-aş fi băgat-o în seamă. Nu-i aşa, Calafat, că femeile neinteresante m-au lăsat totdeauna rece ?

— Este foarte adevărat, şefule, dar sînt dator să vă mărturisesc că pe vremea aceea eram cu douăzeci de ani mai tînăr. N-aveam cum să remarc ceea ce dumneavoastră...

— Aşa-i, n-aveai de unde să ştii, Calafat ! Pe vremea aceea tatălui tău nici nu-i trecea prin minte că n-ai să rămîi ţăran la plug... S-au transformat ţăranii, mai adăugă Vugnar, din nou plictisit de cuvintele care n-aveau nimic comun cu gîndurile lui adevărate. Reveni la primele.

— Frumoasă femeie, la început am avut chiar senzaţia că e o iluzie, numai a doua zi spre amiază, cînd am trecut pe lîngă coronament, am văzut-o şi am auzit-o vorbind... Accent... Da, da, ca să fiu mai exact... Şi crezi, domnule Stavropol, că această experienţă va lumina neluminata idee a lui Ionas de a descoperi în corpul barajului, neapărat, o defecţiune ? Am observat pe hîrtie că fisura seamănă cu un ţi- par spintecat, aflat în stare de convulsii.

Stavropol se mişcă de lîngă pila de care stătuse rezemat. Intr-adevăr, semnul aducea cu un ţipar pe care singur Ionas îl gîtuise după ce îl scosese din nămol.

— Ca formă da, dar numai ca formă, domnule Vugnar... Sînteţi în cunoştinţă de cauză că orice corp

viu, la presiunea uriaşă a betonului, se transformă, se amestecă, se confundă pînă la urmă cu particulele cimentului... Colosul are o dublă presiune : asupra spaţiilor din afara lui şi asupra celor interioare. Ambele presiuni protejează... Culoarea, numai culoarea fisurii seamănă cu a ţiparului, în rest...

— Şi, mă rog, domnule Stavropol, de ce nu vă începeţi experienţa ? M-ar bucura, să văd ce faceţi cu...

Stavropol se mişca ferm. Nu mai avea nimic din lentoa- rea ultimelor secunde. Nici vocea nu îi mai era moale şi gîfîită.

— Domnule Vugnar, mă deranjează prezenţa dumneavoastră la acest ceas, şi nici n-am de gînd să întreprind nimic cit staţi aici. Singurul martor viu al meu doresc să fie Mutul...

Cîinele se scutură. Cu paşi moi se apropie de stăpîn. Ochii îi erau lucioşi, verzi, răi, şi Vugnar se temu un moment că bestia cu limba groasă şi cu dinţii ascuţiţi n- are să poată fi ţinută în frîu.

— Culcat, sună melodios vocea lui Stavropol, şi cîinele se duse supus la locul de unde plecase.

— Mă rog, mă rog, dădu înapoi Vugnar, dacă vă deranjez... în orice caz, femeia era foarte frumoasă, domnule Sta- vropol! O ţin minte.

Rîzînd îi făcu semn lui Calafat. Cu servieta neagră sub braţ, Calafat îşi urmă şeful, păşind în spatele său în acelaşi ritm.

Umbrele lor se pierdură pe digul de pămînt. Soarele încerca să se ascundă după coama muntelui. Cei doi îi furaseră lui Stavropol bucuria pentru ceea ce avea de gînd să facă. Rămăsese singur cu cîinele şi supărarea stăpînului îşi făcu efectul şi asupra patrupedului; se gudura la picioarele inginerului, făcînd încercări disperate să schiaune, dar gîtlejul şi coardele vocale îngroşate, cu elasticitatea pierdută, nu scoaseră nici un sunet. Ceea ce ar fi trebuit să iasă prin botul jilav i se citea în ochii cuprinşi de o tristeţe egală în intensitate cu a inginerului. Ce voise să insinueze Vugnar cu amintirea de demult şi mai ales cît de mult ştia despre legăturile lui cu femeia în alb ? Simple supoziţii, Vugnar, grosolan ca întotdeauna, se interesa nu atît de meseria lui, de inginer supra- calificat, ci de... Se plictisise de

vara prea fierbinte a marelui oraş de unde venise şi îşi aranjase un concediu, ascuns sub interesul stîrnit de pata depistată de Ionas. Dovadă pensulele şi culorile ţipătoare cu care picta Vugnar, plus lansetele şi mulinetele lui Calafat, curăţate cu o dragoste aparte şi încercate zilnic, pe „uscat” la punct fix.

Se auziră paşi grei de bocanci ţintuiţi; dintr-o încăpere întunecată îşi făcu apariţia Bică Stupariu, un om la vreo patruzeci şi cinci de ani, greoi pînă în clipa cînd profesia îl obliga să fie activ. Atunci întreaga fizionomie i se schimba ; Bică Stupariu întinerea cu douăzeci de ani.

— Nu vă iubeşte ăsta, domn’ inginer, îl auzii cînd trecu pe lîngă mine zicîndu-i celui tînăr... „Se preface că a uitat, că nu ştie, las că-l fac eu să-şi aducă aminte”... Am vrut să vă spun, dom’ inginer, ştiţi că vă respect şi nu e seară să nu-i scriu neveste-mii de dumneavoastră... îmi cere s-o informez zilnic ; eu îi scriu... Despre ce să-i scriu dacă nu despre plictiseala noastră, a tuturor şi... Adică mi-am permis chiar să bag un fir poliţist în scrisori, chestia asta cu semnul lui Ionas... I-a plăcut, a zis că niciodată n-am distrat-o aşa de mult... Dintre toţi cel mai mare respect îl are pentru dumneavoastră, ea îmi zice pe cine respectă şi pe cine nu ; eu îi dau faptele şi ea trage concluziile... Vugnar ăsta nu-i place, tocmai de aia l-am frecat cu legitimaţia cît am putut, cu toate că îl cunosc şi nu era cazul să fac mare tărăboi cu...

— Mulţumesc, domnule Bică, deşi îmi permit să-ţi dau un sfat... Nu da în vileag prea multe amănunte, nu se ştie niciodată cum pot fi interpretate şi mai ales de cine... Desigur, nu mă gîndesc la soţia dumitale, ea reprezintă discreţia întruchipată, dar pînă nu descoperim cauzele adevărate ale acestui *nimic* supărător care, cum vezi, a început să te preocupe şi pe dumneata, lumea străină s-ar...

— Puteţi avea încredere, domnule inginer... Soţia mea e nu numai un păzitor al meu, ci şi al barajului, în general... Dacă v-aş arăta scrisorile, aţi roşi, aşa de bine vă ştie din spusele mele. Vă zice : „Ce mai face drăguţul de inginer”, şi Stupariu îşi şterse sudoarea apărută sub bărbia puternică... Poate aveţi nevoie de ajutor... Nu văd cum o să vă descurcaţi singur. Tablele astea... Tamburul cu cablu... Plumbii... Eu, domn inginer, n-am auzit, ca să fiu cinstit, să trăiască pe aici peşti aşa de mari... Au fost

cîndva în aval, acum... Nici n-au cum să urce pînă la noi...

— Nu, mulţumesc, domnule Bică, mă descurc singur. E chiar timpul să mă apuc de treabă. Cît despre ajutor, nu uita că Mutul trage cît doi oameni şi e supus comenzilor mele...

— Cum vreţi, domnule inginer. Şi vă promit să fiu mai atent cu ce-mi iese pe gură, chiar foarte atent.

Bică Stupariu se întoarse spre postul de pază, lăsat pentru cîteva minute în grija subalternului mai tînăr.

— Nu i-aţi mai văzut pe înotătorii ăia ? întrebă tot el, după ce făcu cîţiva paşi... Am auzit că şi-au mutat corturile la vale, spre coada lacului, ca şi cum cineva ar şti unde vine coada, mai zise Bică şi, salutînd, îşi continuă drumul, fără să aştepte răspunsul inginerului.

Soarele îşi arunca suliţele micşorate sub fierăstrăul munţilor din faţă în vreme ce Stavropol îşi pregătea uneltele trebuincioase pentru experienţă. Mai întîi verifică seismograful şi, cînd se convinse că loviturile continuau, îşi scoase haina şi o aşeză lîngă el. Ceasul cu cifrele fosforescente îl puse deasupra şi, cu mînecile suflecate, cu nodul de la cravată desfăcut, se apucă de treabă. Mai întîi legă contragreutăţile de belciuge, apoi, de celelalte două găuri ancoră cablul de oţel. Fixă mosorul de balustrada de metal, folosindu-l acum ca scripete. Tabla se ridică de pe cărucior pînă ce ajunse aproape de înălţimea pilei de beton. Mutul, ştiind de la repetiţiile din baracă ce are de făcut, împinse tabla cu botul. O clipă, Stavropol avu certitudinea că a scăpat ceva din vedere, bara de sus era aproape de bara de jos, ceea ce ar fi făcut imposibilă lansarea. Nu, nu greşise cu nimic. Cînd ea ajunse la nivelul barajului, Mutul se propti cu picioarele din faţă în tablă şi greutăţile de plumb o afundară în apa neagră, cleioasă. Mutul se uită la stăpîn. Cînd acesta îi făcu semn, se retrase lingă cărucior, în aşteptarea celui de-al doilea moment. Mosorul scîrţîia uniform. Stavropol se mustră că nu unsese şi pîrghia de susţinere. Se opri din învîrtit. Aşeză piedica la scripete şi din găleata cu mărunţişuri scoase o sticlă de plastic şi unse metalul. Scîrţîitul încetă. Cablul se derula normal, urmând mişcarea egală a mîinii lui Stavropol. Indicatorul de pe tambur arăta treizeci şi doi de metri. Tabla se apropia de locul unde barajul continua să-şi primească loviturile, înregistrate de acul

seismografului. Stavropol puse piedica. Se şterse la încheietura mîinii drepte, udă de emoţia care îl cuprinsese. Mutul îl urmărea. Limba nu-i mai atîrna apoasă, prin dreapta caninului, cu toate că zăpuşeala din aer nu scăzuse, dimpotrivă, pe măsură ce cădea întunericul, se accentua.

Deasupra întinderii de apă o ceaţă rară se ridica din valurile abia ghicite. Negrul şi strălucitorul, la linia de demarcaţie, aflată undeva departe, spre stînga lui, se uniseră, năs- cînd o a treia culoare, de un roşu pal. Stavropol se uită la cîine. Cîinele îl fixă, aşteptînd. Pe coronament se auziră paşi. Ciţiva doar. Apoi paşii se pierdură undeva deasupra lacului, ca şi cum omul ar fi trecut cu bocancii din betonul drumului pe un alt coronament, lichid, continuînd să-şi facă auzit mersul. Mutul alergă spre balustrada dinspre care urechea fină înregistrase un sunet cu mult mai important. Un peşte sărea din apă şi se afunda la loc, dar de fiecare dată trupul lui, după saltul făcut în aer, se micşora. Pînă la urmă peştele mai făcu o ultimă încercare să iasă din mediul în care îşi găsise adăpostul pînă atunci. Căzu înapoi şi, în vînzoleala ce urmă, în bulbucii spumoşi ai apei clocotite, nu se mai zări decît un ochi gelatinos, curînd omorît de întunericul sîngeriu. Mutul se întoarse. Ce se petrecea în apă îl interesa mai puţin. Pe drumul pe unde venise cu stăpînul său nu se anunţa nici un pericol. Stavropol, liniştit, desfăcu piedica. După încă un metru, simţi că de firul de oţel nu mai atîrna nimic. Văzu coarda de metal ţîşnind răsucită şi retrăgîndu-se în cercuri
•spre mosorul de unde fusese desfăcută. Stavropol înlemni. Mutul alergă grăbit şi stăpînul, involuntar, îl mîngîie între urechi. Cîinele se încordă. Nu intra în obiceiul lui Stavropol să-şi arate afecţiunea în acest fel.

Inginerul nu-şi putea explica ce se întîmplase. Invîrti de manivelă în sens invers şi, cînd capătul cablului ajunse în mîna liberă, înţelese că ruptura era accidentală. Cablul avea cîteva fire mai lungi, semn că nu fusese secţionat din- tr-o dată. Presiunea apei nu putea fi de vină. Tabla, la acea adîncime, era incomparabil mai uşoară. Ce se întîmplase atunci ? Nu avea timp de răspunsuri pripite. Alături se găsea cea de-a doua tablă. Grăbit, îi legă contragreutăţile, puse două

şuruburi, în loc de unul, la belciugele unde prinse tabla de cablu şi pentru mai multă siguranţă, înveli legătura cu o ţesătură de sîrmă. Nu întîmpină nici o dificultate cu cea de a doua lansare care ajunse la cota verificată. Cincizeci şi trei de metri. Se uită la ceasul seismograf. Limba se aşezase cuminte la cifra zero, anunţînd în acest fel, în adîncul lacului, un calm desăvîrşit. Stavropol se retrase de lîngă balustradă. Umbra, cît ar fi fost de imprecisă, nu putea fi zărită din adînc. Privi îndelung şi tot mai speriat cadranul fosforescent. Acul continua să stea la punctul iniţial. Cele cîteva minute scurse, cu ochii pironiţi pe ceasul de mînă, i se părură inginerului o veşnicie. în adînc, tabla rămînea nemişcată, cablul de care era atîrnată nu tremura. Stavropol lăsă acele ceasornicului în voia lor. Fără ele, timpul se scurgea mai uşor. Faptul că împletitura de oţel nu reacţiona anunţînd atingerea aşteptată, şi nici seismograful nu ieşea din starea de lîncezeală nu însemna că experienţa era ratată. Tăcerea adîncului însemna şi ea un răspuns, şi încă unul îngrijorător. Deci loviturile uşoare, dar neîntrerupte, se datorau unei ingeniozităţi umane, nu unui fenomen întîrreplător. Luni în şir, de cînd lonas dibuise pata din zidul barajului, şi auzise zgomotele, confirmate apoi de aparate, calculase şi răscalculase toate posibilele greşeli tehnice. Presiunea interioară a barajului putea produce frecări, transmise pînă la urechea omului, sau în fibra intimă a aparatelor de înregistrare, altfel de cum porneau de la sursă. Calculele erau perfecte, perfecte fuseseră de la început, şi Stavropol, cînd ajunse definitiv la această concluzie, respiră adînc, uşurat. Computerele aduse mai tîrziu, şi folosite de specialişti cu datele furnizate de Stavropol, încorporate în măruntaiele betonului, dăduseră în cîteva ore aceleaşi rezultate la care el muncise ani de zile. Atunci, cine atenta la durata trudei lui ? Trudă pentru care renunţase la viaţă şi odată cu ea la micile şi marile bucurii omeneşti ? El nu avusese decît bucurii şi necazuri tehnice, celelalte îi erau străine, le duşmănea din principiu chiar şi numai cînd le simţea, ca Mutul,, apropierea. Ce voia Vugnar. Ce căuta, după atîţia ani, pe locurile pline de forfotă odinioară, de ce-i pusese întrebări ce- ascundeau capcane, cînd esenţialul în existenţa lui era curat ca lacrima ? Esenţialul era betonul, fierul şi noua construcţie ce ieşise din ele. Şi

m*ai era ceva adăugat acelui zid, aparent fără simţire. Tocmai *simţirea* lui, jertfa acelei *simţiri.* Mîngîie cu palma udă curbura pilei, apoi îşi apropie obrazul de cenuşiul rece al pietrei. Se auzea în ea mugetul adînc al apei, fantastica ei forţă, zăgăzuită cu folos pentru oameni. El nu fusese un simplu inginer, fusese altceva, cu mult mal important ; în puterea lui stătuse totul. Peste zeci şi sute de ani cine urma să-i descopere numele scris cu litere armate în nişa oferită ca loc de odihnă viitoarelor rămăşiţe pămînteşti,. avea să înţeleagă cît de mult îşi iubise construcţia. Nu, la viaţa barajului nu putea atenta nimeni, nici dinăuntru, nici dinafară. Pavăza lui cea mai bună nu era în oamenii înarmaţi, capabili să reacţioneze prompt, cu uluitoare iuţeală, la jorice încercare de sabotaj de altfel nimeni pînă acum nu încercase vreodată un asemenea act necugetat – pavăza era în calcule, în creierul construcţiei existînd în miile de aparate încorporate cu grijă şi în deplină siguranţă la distanţe şi adîn- cimi variabile în baraj, să nu scape terminalului tehnic nici un zgomot, aşa cum nu-i scăpaseră nici neînsemnatele lovituri pornite din adînc.

Stavropol mîngîie din nou curbura rece, dar atît de caldă sub degetele lui îngroşate de reumatism. Nu era un zid oarecare, era carnea cea mai perfectă în unduirea ei feminină şi Stavropol închise ochii de plăcere. Nu, barajul, nu era o construcţie inertă, era o creatură cu un puls propriu şi numai palma lui lată, de betonist obişnuit cu munca grea, era capabilă să reacţioneze la răspunsurile venite din interiorul ei. Colosul răspundea în felul său la mîngîieri prin mici zgârieturi ce răneau pielea moale a palmei.

Mutul se uita la tamburul pe care metrii de cablu neîntrebuinţat erau înfăşuraţi ordonat, în cercuri, ultimul con- tinuîndu-se prin firul întins spre adine. Firul începu să tremure. Urechea fină a lui Stavropol surprinse zumzetul şi, cînd văzu urechile cîinelui îndreptate într-un anumit fel, înţelese că şi patrupedul înregistrase esenţialul. Lăsă la o parte aducerile-aminte. Se apropie de mosor. Ochiul nu sesiza nimic. Cu toate astea Mutul, prin atenţia cu care asculta coarda, îi dădea de înţeles că în adînc liniştea încetase. Prinse cablul între două degete şi abia atunci simţi în fibra lui mişcarea delicată din interiorul metalului. Cercetă

cadranul seismografului. Acul continua să rămînă inert. Oare ce se petrecea sub apă ? Că ceva se întîmpla, era indiscutabil. Cablul continua să-i transmită un tremur continuu şi palma asudată îl percepea în toate nervurile ei. Nu era mişcarea normală a undelor la acea adîncime. Era cu totul altceva. Presiunea lichidului lipise pătratul zincat de corpul barajului. Undele, cît ar fi fost de brutale, nu erau în stare să afecteze bucata de tablă. Apoi brusc, tremurul încetă. Coarda de oţel deveni mai puţin întinsă, iar numai la cîteva secunde tamburul pîrîi sub o nouă greutate – alta decît a plumbului atîrnat. Şi, din nou, linişte deplină. îi făcu Mutului semn să păzească instalaţia şi, cu toată iuţeala de care era în stare, alergă spre cabina liftului. Stupariu era acolo, ţinea uşa deschisă. Asta fusese rugămintea inginerului. Liftul cel mic se prăbuşi în adînc. Stomacul inginerului se ridică în sus, vinele de la tîmple, sub presiunea schimbată, îl făcură să-şi piardă pentru o clipă cumpătul. în cîteva secunde, Stupariu îl dusese la cota de la care aştepta răspunsul. Drumul pînă la semnul lui Ionas i se păru kilometric, cu toate că de la lift pînă acolo nu erau mai mult de...

Rămase cu gura deschisă. Prin pata cu formă de ţipar se strecurau acum picături violete. Şiragul picăturilor se prefăcuse într-o dungă continuă. Stavropol se apropie şi scoase lupa din buzunar. Nu era nici o crăpătură. Porii betonului lăsau să treacă prin ei culoarea pe care acum o ura, cum nu urîse nimic atît de mult în viaţă. Simţea zbuciumul milioanelor de tone, suferinţa lor ; în acel loc, nu mai mare de o palmă, se concentra parcă întreaga forţă de apărare a barajului împotriva duşmanilor. Cercetă seismograful. Tăcere dincolo de zid. Privi din nou cu atenţie prin lupa mă-ritoare o picătură ce voia să se strecoare neobservată din strînsoarea particulelor cenuşii. Da, betonul suferea, se chinuia, îşi putea da seama ; cine altul, dacă nu el putea fi conştient de bucuria şi suferinţa unui lucru neînsufleţit ? Pentru alţii neînsufleţit, pentru el o vietate în care globulele roşii erau atacate cu duşmănie şi parte din ele, moarte, începeau să curgă în afară, ca dintr-o plagă. Ce dimensiuni avea însă plaga în interior, cît de mare era durerea şi în ce măsură forţele de apărare erau în stare să se opună acelei deşănţate deteriorări ? îi veni să pună mîna pe tîrnăcopul aflat la punctul de

intervenţie – asemenea puncte erau cu zecile – şi să lovească în pata şi mai ales în balele violete ce se scurgeau din ea. Se opri la timp. Stupariu l-ar fi socotit ieşit din minţi şi, dacă paznicul intra la idei, atunci adio linişte, rămas bun definitiv de la plăcerea zilnică de a-şi vizita monumentul. Mîna aplecată spre tîrnăcop reveni la ceasul seismograf. Ştia că orice lovitură încetase şi aparatul i-o dovedi prin limba moartă. Stavropol urî şi aparatul, dar mai mult urî pe altcineva. Duşmănia se îndrepta împotriva celui ce o descoperise şi Stavropol făcu semn cu mîna, arătînd că ce avusese de cercetat cercetase.

Liftul urcă la fel de rapid precum coborîse. Stavropol îşi simţi picioarele de plumb, capul golit de sînge ; se clătină, de data asta nu numai de ameţeală. Era plin de venin împotriva omului care îi stricase liniştea. Duşmanul lui poate, în acea clipă, se bucura de mîngîierile femeii abia sosite în- tr-un loc ce s-ar fi cuvenit cruţat de vulgaritate. Dragostea, pentru el, în afara marei iubiri din piatră, era un desfrîu. Se hotărî să-l curme-

Mutul era la post. Cablul îşi încetase tremurul. Fibra zumzăitoare din adînc era o simplă fibră de care era atîrnat un pătrat metalic. învîrti de manivelă, vlăguit de curiozitatea pentru un semn cît de mic dorit pe cei patru metri de folie. Tabla apăru la suprafaţă aşa cum intrase în apă. Cu toate astea, ceva se schimbase pe faţa ei argintie ; purta urmele unei guri. Stavropol întinse „clişeul” pe pardoseala de beton, lîngă el; aprinse lanterna de buzunar. O purtă grăbit peste întreaga suprafaţă, apoi reluă primele observaţii cu ajutorul lupei puternice. ¡Într-adevăr, se vedeau contururile unei guri monstruoase. Sau poate nu era gură, era altceva, o maşinărie ce-şi trimisese senzorii să cerceteze obstacolul aflat la faţa locului, bombardat zilnic, noapte şi zi.

Experienţa eşuase. Stavropol era mîhnit. Se aşteptase la cu mult mai mult. Dar şi din acest puţin se putea deduce un lucru cu tîlc. Prezenţa unei inteligenţe, acolo în adine, în stare să observe, să-şi ia măsuri de precauţie, să se oprească din activitatea ei la cel mai mic semn ostil : tabla fusese o mărturie. Dacă tabla fusese cercetată, apoi lăsată ostentativ, în plata

Domnului, era încă o dovadă că eşecul experienţei se transformase în certitudinea necesităţii de a o folosi. Bică Stupariu, curios şi intrigat în acelaşi timp de lanterna jucăuşă, mutată nervos, cu cîte o rază de lumină scăpată cînd ici, cînd colo, de-a lungul ori de-a latul construcţiei, apăru pe neobservate.

— Ce s-a întîmplat, domnule inginer ? V-aţi jucat de pomană, aşa-i ? dori el să se liniştească şi inginerul, intuind spaima paznicului, se mulţumi să murmure ca pentru sine :

— Nimic deosebit, domnule Bică, nimic. Barajul e făcut să reziste la un cutremur de gradul unsprezece, ori mişcările auzite de lonas n-au nici o zecime de grad.

— Atunci de ce nu-l lăsaţi în pace, domnule inginer, şi vă măcinaţi nervii ! Pe deasupra mai băgaţi şi lumea în spe- rieţi... Uite, din satul de pe coastă iar au plecat zece familii... Au plecat noaptea, fără să-şi ia cu ele nimic. Au fugit ca nişte hoţi, lăsîndu-şi gospodăriile la voia întîmplării. Ca să nu-şi lepede vitele, muritoare de foame, le-au tăiat, domnule inginer... S-au sălbăticit oamenii, s-au sălbăticit, adăugă Stupariu, îndepărtîndu-se.

Stavropol nu înţelese dacă vorbele lui sunaseră a reproş sau nu. Pricepuse însă altceva. Paznicului începuse să-i fie şi lui lehamite de cercetările lor şi de semnele lui lonas.

12.

— Mă, tu eşti gelos, ce dracu ? Adică eu vin, fac efortul, stau pe culoarul trenului o zi cu gîndul la tine şi tu în loc să-mi sari de gît, mă întrebi de Bulat; ce mi-a spus, ce-a zis, ce aluzii a făcut... Hai,-mă, lonas, vino să-ţi dau un fum din gura mea, am văzut că-ţi place, zise Adelaida Jigău şi trase adînc un fum în piept.

Sînii rotunzi, strînşi prea tare de rochia sugrumată în talie, îi dădeau un aer copilăresc, iar obrajii supţi de efort, în timp ce se silea să-şi vîre în plămîni cît mai mult fum, îi făceau o feţişoară caraghioasă. lonas stătea turceşte pe podea, cu spatele rezemat de zidul ce da

spre fereastră, în timp ce Aida, tolănită pe patul tare, încerca în zadar să-l ademenească cu fumul ţigării şi picioarele dezgolite.

Nici măcar n-o îmbrăţişase ca lumea. Pe drumul de întoarcere, Adelaida înţelesese că nu numai Bulat era de vină pentru primirea atît de rece, dar nu luă în tragic felul lui de-a se purta. Asta o şi atrăsese la el, dacă nu l-ar fi auzit cum îl interogase pe Stamate, modul brutal cum i se adresase literatului, poate acum, n-ar fi fost acolo, nu s-ar fi „sacrificat", cum îi spusese de cîteva ori partenerului posac. Aştepta de la el un răspuns măcar, dacă simţurile, atîta vreme neaţîţate, nu-i vibrau în nici un fel sau poate, aruncă ea o ipoteză, ăştia de aici îşi fac mendrele... îşi trase pe sub rochie elasticul de la chiloţi; o strîngeau, în tren cumpărase de la un şperţar un set de şapte perechi, una pentru fiecare zi a săptămânii. Poate greşise ziua, se mulţumi ea să dea o lămurire în doi peri şi pentru că el nu veni să-i soarbă fumul din gură, aşa cum o făcuse nu o dată, în noaptea aceea, în oraşul de jos, se înfurie ; stinse ţigara direct pe podea.

— E o scrumieră pe etajeră, spuse el şi ridicîndu-se i-o aşează în faţă, fără să uite să adune mucul cu scrum cu tot, gospodăreşte, cu palma.

— Doamne, cum te-ai schimbat, zise ea şi se întoarse pe burtă, lăsînd să i se contureze formele, sub rochia de pînză topită. Dacă ştiam că am să dau de un mut şi de un sfînt nu grăbeam compasul în baia asta de aburi cu miros de pucioasă, vere Ionas, pe cuvînt... Trebuia doar să trag cu ochiul verde spre Bulat, omul ar fi înţeles, ceea ce eu n-am vrut de la început să înţeleg din privirile lui... Ăla m-a dezbrăcat din prima clipă, vere Ionas, zise ea, după ce stătu o clipă pe gîn- duri, ca> să aleagă un grad de rudenie convenabil. Nu prea pricep nimic din ce se petrece aici, parcă nici nu sînteţi vii, parcă v-a trimis cineva forţat la odihna asta patriarhală din care-mi plac luminările şi brînza de la oierul de care mi-ai zis... Păi, dacă asta e staţiune de cercetare, cum îi zici, atunci eu sînt împărăteasa Bizanţului, pe cuvînt...

— Ida, începu el şi reveni grăbit asupra apelativului utilizat... Adelaida, nu trebuia să vii, nici nu ştiu cum ai reuşit să dai de mine, de noi, de acest loc despre care oamenii din împrejurimi n-au ce vorbi, deoarece în afară de o teamă a lor, instinctivă, pricinuită de o catastrofă

posibilă, habar n-au cu ce ne ocupăm... încep să cred că puţinul descoperit de mine n-are, din punct de vedere tehnic, nici o importanţă... Un nebun~ a aruncat piatra în baltă, nebunul sînt eu, şi tot cu mine în frunte ceilalţi încearcă s-o caute. Căutăm de atunci întruna... Nu-mi place c-ai venit, nu-mi place deloc... Acolo te ştiam în siguranţă, aici cu toţi ăştia...

w ~ lanos^ să nu-mi spui că mă iubeşti... Ţi-am zis că-s fată desteaptă, psiholoagă trebuia să mă fac.... Din prima clipă ţi-am citit pe faţă plictisul că mă vezi, ce mai calea-valea, dar de^ ce te deranjez atît de tare nu bănuiesc, doar nu ţi-am mîncat din salar şi, aşa cum mie nu mi-a fost ruşine să te duc la mine acasă, nu văd de ce pe tine te sperie prezenţa mea aici... Mă~ copile, dacă m-ai făcut femeie, mai lungeşte-o şi tu puţin, să simt gustul pîinii, pînă mă plictisesc, eu sînt dm alea care se plictisesc repede...

w . Adelaida, tu n-ai venit pentru asta... Acolo jos puteai găsi exemplare cu mult mai reuşite... N-ai venit să te iubesc, deşi aş fi măgar dacă n-aş recunoaşte că nu o dată, de atunci, m-am gîndiţ la tine^ şi tocmai la acel amănunt despre care oajnenn se jenează, în general, să vorbească... Vezi, tu ai fost cum ai fost, dar pe lîngă noutatea evenimentului am sim- J în tine altceva, poate aţîţare sună necuviincios ; fiecare fi- ra a trupului tău respira o dorinţă şi o dăruire care pot face pe oricine fericit... Ţi-am spus-o sau ţi-am îngînat-o atunci, cina ma pierd totdeauna spun ce gîndesc, fără perdea, fără sentimentul ruşinii. Ce te-a făcut totuşi să vii şi, mai ales, cum ţi-au dat drumul să ajungi aici...

Pai ce, n-am delegaţie ? Şi încă ce delegaţie... Mă vere, cînd Stamate a fost la mine cu gînduri necurate, a avut în el şi unul cuviincios, se interesa de tine ; această curiozitate l-a făcut să-mi facă rost de o hîrtie specială, semnată de... Unde-i. geanta ? Patru ştampile, cinci semnături, plus trei deştepţi fără ştampilă mi-au îngăduit să galopez să te găsesc stors de cine ştie ce muieruşcă ori ţigancă ; mi-a zis cineva pe drum că aveţi tarif fix. Iţi dă, îi dai şi brăcinarii la loc... Ştii de ce-am venit, vere lonas ? Hai, să nu te mint...

Dar pentru asta, iubeşte-mă mai întîi, fără plata asta n-am răgazul să intru în detalii, mi-e teamă că am să fiu prea scurtă, neconvingătoare, ori eu vreau să te încredinţez că e aşa cum îţi spun...

— S-ar putea să fiu eu neconvingător. Atunci tu ai să fii mai falsă. Prefer să-mi povesteşti, n-am o întrebare anume ; instinctul, doar el îmi dă ghes să fiu precaut, cum sînt şi cu alţii. Şi cel mai suspicios sînt cu mine însumi...

Adelaida nu mai insistă cu farmecele ; se răsuci cu spatele la perete, îşi prinse genunchii în mîini apoi, cu coada ochiului, se uită la una din coapse să vadă cît se alungeşte sub rochia scurtă, transparentă. Acoperi unghiul cald descoperit privirilor cu cotul, apoi suflă spre chiştocul ce începuse să fumege în scrumieră...

— Mă, vere Ionas, la început am crezut că mă minţi în chestia aia cu facultatea de drept; doar eu te-am văzut şi acolo şi la cenaclu, ţi-am spus, eram secretară, tu erai student şi după ce-ai fost la mine în pat şi ai făcut pe prostul, negînd o evidenţă, m-am dus la secretariat; am căutat în hîrţoage, n-am dat de tine, mai bine zis numele de Aron n-a existat în arhive niciodată. Abia atunci mi-a fost teamă, teamă pentru tine, nelămurită, derizorie la început... Am crezut că-mi joacă memoria o farsă ; astăzi memoria nu mai e un tipar viu al timpului trăit, dar eu credeam că tiparul meu e în orice caz cu scaun la cap ; s-a dovedit a nu fi... Nu m-am lăsat cu una cu două, Jigău nu e o Aidă tembelă, tata a fost notar într-o comună, m-am născut cu simţul actelor în sînge ; atunci m-am dus la facultatea pe care ai absolvit-o, în dosarul tău scria că ai intrat ca student în anul trei, deci eşti hidroenergetician făcut peste noapte, Ionas, vere, şi treaba asta iar nu mi-a plăcut deloc... Sînt directă, cum vezi, n-am simţul despicării firului în patru şi nici nu-l pot inventa după atîtea ore de stat în picioare cu gîndul la alte detalii omeneşti. ...Mă, să fiu clară, dincolo de acest modest interes al plăcerii, am şi altul. Ionas, nu m-ar deranja să te însori cu mine de formă, şi, după ce mă duci în ţara lui Israel, să mă laşi în plata Domnului... Am să mă descurc, îţi promit... Dar înainte de a ţi-o cere, am vrut, ca orice femeie, să te subjug cu armele aflate la îndemînă, am simţit că îţi plac, să nu zici că nu-i aşa... Şi, ca să fiu mai convinsă că nu-ţi cer o prostie, m-am dus din nou la documente, din acest punct de vedere am distrus milioane de hectare de pădure pe inutilităţi consemnate agramat, dar ce vrei, asta-i viaţa; hîrtiile nu mi-au spus nimic. La dosar nu exista nici o explicaţie din care să deduc de unde ai venit, cine îţi sînt părinţii, ce

nume ai purtat şi dacă este autentic numele pe care-l porţi acum. Şi atunci mi-a venit mie una, aşa, în cap; m-am dus la Stamate, prea te-ai repezit în el ca să n-ai un motiv, trebuia să existe, el nu putea să fie în afară... Să nu crezi că a venit să-mi facă cu şarpele şi cu necuratul fără ca necuratul din mine să nu-i întindă mărul Evei... Numai că eu am făcut-o cu interes, interesul conta, în sufletul meu chinuit, mai mult... Şi-atunci mi-a zis că semeni cu cineva, cu cine anume n-a fost în stare să-mi spună, dar că semeni, de asta a fost sigur. Şi că cel cu care semeni îl urmăreşte, nu-i dă linişte, îl atinge mereu cu mîna lui nevăzută şi-i reproşează... Uite, nu ştie nici el ce-i reproşează fantoma aia ce-ţi seamănă. I-am mărturisit că n-am putut afla nimic despre tine ; atunci m-a trimis într-un oraş de jos, aşa-i zicea el, *de jos,* la un orfelinat; am întrebat de lonas Aron... Ce crezi ? O femeie în vîrstă şi-a adus aminte, o spălătoreasă, rămasă singură pe lume, dormea în subsol, mînca din porţiile copiilor. Directoarea era îngăduitoare. Şi-a zis, spălătoreasă, că a existat o femeie în alb care te-a găsit pe scări cu o trăistuţă legată de gît şi în trăistuţă era o hîrtie în care scria că te cheamă cum ţi-am zis ; era un fel de certificat de naştere neautentificat, cum m-am convins mai apoi, iar lîngă certificat erau şi trei rînduri, cum că femeia care te-a însoţit şi-a sfîrşit zilele ; singură şi le-a sfîrşit... Deci dacă ea te-a adus, înseamnă că şi-a sfîrşit zilele după ce te-a părăsit, sau te-a lăsat pe scări altcineva ? Scrisul era al aleia de te-a adus, dar oare era scrisul mamei tale ?

lonas asculta impasibil, parcă Adelaida ar fi vorbit de altcineva ; o singură dată tresări : prin fereastra deschisă Saie Cameniţă îi povestea ceva grăbit inginerului Stavropol...

— lonas, tu mă asculţi ?

— Te ascult, Ida...

— Mă asculţi pe dracu. Mă laşi să vorbesc ca o proastă, tot ce-ţi spun tu ştii de mult, de mult şi cu mult mai amănunţit decît mine... Sau tu nu ştii că lonas a fost... Dar o evreică nu-şi părăseşte copilul în orice situaţie s-ar afla, cu toate astea mama ta te-a părăsit, ţinînd să se afle cum te cheamă şi de ce neam eşti...

— Adelaida, înţelegi că pe mine nu mă interesează trecutul meu ? Dacă de la mine vrei, acum, ceva, sînt

gata să fac tot ce pot, dar ce-ai cu trecutul meu ? Vag îmi aduc aminte că cineva, tot o femeie, îmi spunea mereu că n-am pe nimeni, că sînt un copil găsit şi atîta tot. S-ar putea să nu mă minţi, atracţia faţă de mine să fi fost interesată, din prima clipă te-ai gîndit că te-aş putea ajuta să pleci de aici, dar eu te întreb, unde şi de ce, mai ales ?

— Ionas, tu nu mă iubeşti nici cît negru sub unghie ?

— Ţi-am dus lipsa Ida, ţi-o duc şi acum, chiar în clipa asta. în timp ce vorbeai, voiam să mă mai nasc odată cu cuvintele rostite şi am înţeles că este o naştere provocată, nu eram eu cel găsit în scripte de tine, în scripte era cel dorit de trupul tău... Nu înţeleg nici acum ce-am avut cu Stamate, de ce m-am purtat aşa... Cred că mi-a rămas pe scoarţă o rămăşiţă din vremea cînd mergeam la cenaclul condus de el... în acelaşi timp îmi dau seama că puţinele ore, în timpul cărora l-am cunoscut, nu mi-ar fi dat dreptul să-l bruftuluiesc, cum am făcut-o, deci pornirea duşmănoasă era rodul unui rest de aducere aminte real, dar mai mult nu ştiu. N-am decît o singură preocupare acum, să văd ce-i cu porcăria apărută în baraj, ea este ţelul vieţii, de ce este ţelul meu suprem, nu ştiu... Cred că între pata aceea şi viaţa mea există o legătură, aş vrea s-o descifrez ; nu pot, de fiecare dată cînd încerc, îmi crapă ţeasta, cum îmi crapă în momentul de faţă. Un filtru dureros se interpune între mine, cel de azi, şi cel de odinioară, cu toate că n-am senzaţia că pentru mine a existat vreodată cuvîntul odinioară... Unde să plec şi de ce ? înţeleg că ai avut probleme de dosar din moment ce tatăl tău a fost notar, dar argumentul mi se pare minor, aici avem de făcut lucruri fundamentale, nu...

Adelaida sări din pat, îşi aprinse o ţigară... Scoase din valiză sticla de votcă, o deşurubă cu greutate, mîna ei mică n-avea forţa să rupă cele două legături metalice ale dopului... Pînă la urmă, reuşi. Bău două înghiţituri zdravene şi lăsă sticla destupată...

— Ionas, tu eşti lovit în cap, tu eşti damblagii sau te-a damblagit cineva... Auzi, aici avem aşa, pe dincolo... îi fi avînd tu, pentru tine totul e curat şi drept, tu nu ai ce înmormînta, nici ce-ţi aduce aminte, tu eşti fără trecut, te afli la vîrsta viitorului, prezentul fiindu-ţi... Atunci află că eşti din neamul lui Iuda, mi-a spus spălătoreasă; de la sinagogă veneau.în fiecare săptămînă să se intereseze

de tine. La cinci ani te-au tăiat împrejur... De ce n-ai curiozitatea să te verifici, eu am încercat, n-am reuşit, nici nu ştiu cum arată, nu te-am avut decît pe tine.

— Eşti vulgară Ida, nu mi-am închipuit...

— Sigur că sînt vulgară, dar tu eşti de nerecunoscut... în noaptea aceea n-am fost, şi nu ţi-am reproşat micile tale vulgarităţi, desigur, inconştiente... Dar să lăsăm acest capitol, n-au intrat zilele în sac, nici să nu te sperii că vreau să te duc la altar să-ţi legi viaţa ta, atît de importantă, de a mea... Ce mă doare este faptul că n-ai tresărit, nici nu mi-ai mulţumit pentru efortul de a afla ceva din trecutul tău, ceea ce mă face să cred că te interesez foarte puţin... Vere, n-o să-ţi mai povestesc nimic, trec greutăţile venirii mele la capitolul „afacere nereuşită", n-are să fie nici prima, nici ultima, sînt sigură... Pot pleca dacă vrei, dar nu înainte de a-mi termina concediul, am dreptul, după atîtea strădanii de a da de tine, să plec cel puţin bronzată de aici... Parcă-i o mare moartă lacul ăsta.

Afară se auziră din nou vociferări, apoi Ionas fu strigat de Saie Cameniţă.

Se ridică, se aplecă peste tocul geamului, dar Saie dispăruse, Ionas voi să iasă, Adelaida îi făcu semn că vrea să-l însoţească. Fără jenă, îşi lăsă pînza topită, ce-i acoperea trupul, la o parte; îşi căută în cuierul acoperit cu o perdea, de lîngă uşă, o rochie uşoară, albă, atîrnată pe un umeraş. Trupul gol îl făcu pe Ionas să se încrunte ; ceva se dizolva în el fulgerător, cineva lovise în vasul neînsufleţit cu toporul, lichidul stătut se scursese gălăgios, dar cu aceeaşi grabă vasul se umpluse; conţinutul nou îi dădu lui Ionas alte porniri. Se îndreptă spre Adelaida şi o prinse în braţele vînjoase, dorind s-o ducă în pat. Ida, cu un calm şi o forţă nebănuită, reuşi să se desprindă din îmbrăţişarea lacomă. Deschise uşa de la intrare.

— Cînd am vrut eu, ai dat cu piciorul, acum adună-ţi poftele, să ai ce risipi la noapte.

Zîmbi şi coborî cîte două scări deodată, desculţă, călcînd pe vîrfuri, să pară mai înaltă. în bucătărie, Saie Cameniţă, Gavra şi Ghedeon se uitau, aplecaţi deasupra mesei ; la ce,

Ionas nu-şi dădu seama decît în clipa cînd îşi făcu loc printre ceilalţi. Pe o muşama se afla un peşte cu cîrligul

în gură, dar peştele rămăsese peşte numai pe treisferturi, partea de la coadă nu era altceva decît un schelet. Vietatea încerca să se mişte capacele branhiilor se ridicau în sus, în timp ce ciotul osos al cozii bătea aerul cu o uşurinţă de necrezut.

— M-am dus cu lanseta, doream să mănînc o saramură ; uite ce s-a dat la rîmă... E o ştiucă, un răpitor adică, dar dacă acest răpitor arată aşa, vă întreb, eine i-a mîncat partea cărnoasă a cozii ? Ştiuca este suverană în materie de şmecherii..., iată însă că cineva e mai...

— O pură întîmplare, îl întrerupse Gavra şi-i făcu loc Adelaidei lîngă el.

De mirată ce era, ea îşi dusese un deget la gură şi îl sugea.

— Eram sigur că cineva o să pună pe seama întîmplării această mutilare, eram...

Şi Saie, grăbit, îşi aduse traista de pescuit, de lîngă uşă, şi scoase ţinînd de cap un crăpcean, nu mai mare de un kilogram, cu coada la fel de mutilată... Se uită la cei din jur, fără să spună nimic.

— Şi asta e o întîmplare ? întrebă el, cu un soi de triumf în priviri.

— Ce nostim, zise Aida şi îşi scoase degetul dintre buze. Abia atunci fu remarcată cu adevărat. Ghedeon îşi miji ochii, surprins.

— Sfîrşitul lumii, dragii mei, sfîrşitul lumii, murmură el şi nu-l refuză pe Gavra cînd acesta îi dădu să guste din sticla plată de care nu se despărţea.

— O fi o boală, se mulţumi să adauge geologul.

— Bine, dar aici se observă clar, mai ales la ştiucă, a fost atacată şi mîncată din spate... Peştii, de obicei, înghit prada în întregime şi de la cap, ori, precum vedeţi aici, e cu totul altceva, duşmanul care a atacat aceste exemplare este acelaşi, iar metodele de atac identice, comentă Cameniţă şi îşi aruncă traista.

Se apucă să scoată cîrligul din falca ştiucii. Se ajută cu un cuţit şi cîrligul ieşi, fără prea mari dificultăţi. Ochii ştiucii sclipeau apos, în timp ce gura însîngerată se mişca leneş, ca şi branhiile, tot mai vinete din pricina lipsei de oxigen...

Ionas se duse la căldarea aflată în colţ. Fără să ceară încuviinţarea cuiva, luă ştiuca şi o aruncă în apă. Peştele pluti cîtva timp cu burta în sus apoi începu să înoate molatec. Coada lipsită de carne bătea apa într-un

fel care o făcu pe Aida să se retragă un pas.

— Crapul e mort, cu el nu mai avem ce face, dar ştiuca, dacă o putem ţine în viaţă, trebuie dusă...

Ionas se întrerupse. Ceilalţi înţeleseră şi ei de ce Aron nu-şi terminase fraza. Unde s-o ducă ? Ionas intenţionase să propună o deplasare pînă la un laborator de specialitate ; aşa ceva nu exista, iar dacă fiinţa totuşi pe undeva o asemenea instituţie, îi era necunoscută. Ceea ce crezuse la început a fi o simplă întîmplare acum, prin existenţa celui de-al doilea exemplar, mutilat la fel, căpăta o semnificaţie nouă. îşi aduse aminte de Mitrofănică, de degetul descărnat. Imaginea ciobanului ce alerga spre lac cu arătătorul ridicat îi stăruia şi acum în minte.

Intră inginerul Stavropol cu. cîinele. Gavra luă crapul de pe masă şi-l aruncă dincolo de uşă. Mutul se hrănea cu peşte viu, chiar Stavropol, deseori, pescuia pentru el. Cîinele se uită la stăpîn, acesta îi făcu un semn. Stavropol nu băgase de seamă coada peştelui acum acoperită de noroi, cu scheletul, din această cauză, ascuns. Mutul se apropie de peşte, îl mirosi, mai privi o dată la inginer, apoi se îndepărtă. Se aşeză pe labele din spate, uitîndu-se la mortăciunea ce zăcea în faţă.

— Nu vrea sau...

Şi Stavropol îl cercetă pe Cameniţă, fulgerat de un gînd. Se îndreptă spre peşte, îl ridică din colb; îl duse în încăpere şi-l privi cu atenţie.

— Nu-i otrăvit, domnule inginer, am martori. Adineaori l-am scos din traistă. Dacă nu mă crezi, vino şi vezi. Ştiuca arată la fel.

Şi Saie întinse un deget spre găleata în care peştele zăcea la fund, mişcîndu-şi tot mai spasmodic capacele branhiilor-..

Stavropol privi cîtva timp crapul în tăcere. Cuvintele lui Saie într-un fel îl liniştiseră, într-altfel îl neliniştiseră. Era pentru prima dată cînd vedea aşa ceva. Nu ! Cameniţă nu se putuse preta la şmecherii. Era de necrezut să fi mutilat peştii cu mîna lui, numai din dorinţa de a da atmosferei un plus de tensiune. Ar fi vrut să arunce peştele mort. Nu se clinti din loc. Veni spre el Adelaida şi, fără să-şi ceară permisiunea, apucă crapul de scheletul cozii şi îi făcu vînt pe fereastră. Coţofana, la post pe vîrful pomului din apropiere, pluti spre pămînt;

se apucă să ciugulească, începîndu-şi festinul din locul de unde duşmanul necunoscut şi-l încheiase. Toţi se îndreptară spre geam. Coţofana îşi vedea mai departe de îndeletnicirea ei ; în curînd peştele fu dezgolit cu dibăcie, încît Cameniţă rămase surprins la vederea părţii curăţate cu atîta acurateţe încît şira spinării, cu oasele ce porneau din ea, rămăsese albă. Ca şi cum ar fi ştiut că e privită, coţofana îşi întoarse prada pe partea cealaltă ; după cîteva minute, pe iarba verde şi jilavă, cei aflaţi în bucătărie nu mai zăriră decît scheletul, cu găvanele ochilor goale. Nimeni nu scoase o vorbă. Adelaida se depărtă prima. Trecîndu-şi o mînă prin păr, zise :

— O coţofană subacvatică a făcut acolo ceea ce a făcut asta aici.

Era o explicaţie sub formă de glumă, dar Gavra, luminîn- du-se la chip, o acceptă.

— S-a înrăit lumea, s-a înrăit, murmură Ghedeon şi îşi strînse cureaua la pantaloni. Diavolul ne dă tîrcoale, îşi arată adevărata faţă schimbătoare...

Nu se feri să o privească direct pe Adelaida. Nu ştiu însă la ce ochi să se uite ; atunci îi luă la rînd, de cîteva ori, încer- cînd să dezlege taina culorii lor.

— Nu vom mai trăi în bună pace, o să vedeţi, spuse tot el şi, luîndu-şi raniţa, se îndreptă spre ieşire... Ziua de apoi se apropie...

Ghedeon trecu prin dreptul ferestrei, fără să mai privească înăuntru. Cărăruia pe care apucase nu ducea însă spre schit şi lonas se încruntă.

— Acu de ce tăceţi, ca şi cum n-ar fi ora prînzului ? Oare nu s-ar cuveni să mîncăm ? lonas, după o votcă merge o ţuică ?

— Cum să nu meargă, domnişoară Adelaida Jigău, se grăbi Saie să dea răspunsul. Ca să fie şi mai convingător, se duse la dulap, cotrobăi cîtva timp şi scoase de acolo sticla cu ţuică.

Adelaida îşi turnă cu delicateţe şi ridică paharul. Mirosi întîi lichidul, abia apoi îl bău...

— Domnişoară, dumneata joci şi teatru, se mulţumi să afirme Stavropol şi chemîndu-şi cîinele se duse spre magazia din spatele clădirii. în curînd se auzi un ciocănit bramburit.

— Şi totuşi, Ionas, în apă se află un răpitor nou, în privinţa asta n-am nici o îndoială, spuse inginerul.

— Nici nu mă mir, se amestecă Gavra, scoţînd din buzunar un săculeţ de pînză cauciucată. Răsturnă conţinutul pe masă.

— Vedeţi, aparent e un simplu praf, luat dintr-o sondă geologică. în realitate este altceva, cu mult mai interesant. Probele făcute de mine confirmă existenţa pe aceste locuri a fundului unei mări, dispărute cu milioane de ani în urmă, într-un cataclism greu de explicat. Cert este că această catastrofă a fost provocată de mîna omului. Natura s-a autodistrus din motive de conduită morală. Imoralitatea o introdus-o omul şi naşterea acestui lac fără margini nu face decît să recompună, în timp, fosta mare, cu toate datele ei de altădată. Şi descoperirea lui Ionas e un semn. Şi acest praf peste care am dat după ani de forări... Şi mai oferă o mărturie acest praf. Că la adîncimea de două sute de metri a fost cîndva o aşezare omenească, cu o cultură a metalelor avansată. Iată dovada.

Gavra scoase din alt buzunar un săculeţ albastru ; îşi turnă în palmă cîteva firişoare aurii.

— Veţi zice că-i simplu praf de aur. Vă înşelaţi... Nu l-am putut omogeniza. Concluzia, domnilor ? Are în amestec un aliaj străin, o componentă ce scapă ştiinţei mele. Am să-l trimit mai departe, să văd ce vor spune savanţii. Sapa are marginile din diamant, cu toate astea s-a rupt de cîteva ori... Duritatea aurului mă uluieşte. Devoratorii de ocazie, sau legici, ai acestui lac sínt o nimica toată pe lîngă ce-am aflat eu... Dar vă întreb, prin ce împrejurări a dispărut această civilizaţie, fără îndoială superioară celei de azi ? Spusele părintelui Ghedeon pot fi luate în seamă pînă vom găsi adevărata motivaţie.

— Domnule inginer, interveni Adelaida, în timp ce-şi mai turna în pahar o doză dublă de ţuică. Sînteţi un caraghios, iertaţi-mă că îmi permit să vă spun aşa. Văd că vă strofol- caţi să complicaţi lucrurile, şi viaţa. Sfîrşitul lumii... Civilizaţii apuse ! Catastrofe în amor... De ce n-aţi descoperit, domnule inginer, o maşinărie să putem zbura : uite, eu simt nevoia să mă transform într-un condor, cu aripile de trei metri şi să plec, domnilor, că din moment ce am venit pe lume, se cade să trăiesc

optimist, nu interpretînd semne şi dînd, în fiece moment, de înţeles că sîntem la sfîrşitul lumii... Păi dacă sîntem la sfîrşitul lumii, cum zice preotul acesta răspopit, măcar să-i dăm un brînci, să terminăm mai repede... Am venit la prietenul meu din motive pe care n-am să vi le explic, dar din motive serioase, oricum... Ce-am găsit ?

— Adelaida, Ida, te rog !

— Ce mă rogi ? Domnilor, nu sînteţi întregi la minte, dar absolut nici unul, zise Adelaida şi încetă să mai continue, deoarece în uşă îşi făcură apariţia Vugnar şi nelipsitul Calafat.

— Pardon, pardon, stimată domnişoară, şi Vugnar îşi şterse colţul buzelor umede şi albe din cauza rămăşiţelor unor miezuri de alune mîncate pe drum... Nu chiar toţi, sau în nici un caz eu şi prietenul meu. Dacă mă uit bine, nu văd semne de degradare nici pe chipul celorlalţi. Atunci de unde această blasfemie ? şi ca să atenueze gravitatea ultimului cuvînt, rîse, arătîndu-şi pieliţa albă de sub limbă la capătul căreia se puteau observa cîteva buburuze roşii... Exagerez, domnişoară, exagerez, dar exagerării dumitale vreau să-i dau dimensiunea exactă... Toţi sîntem cum sîntem, pasiunea ne dă fiecăruia, în specialitatea lui, fanatismul simplu al preocupării omeneşti. Ori dumneata tocmai în aceste îndîrjiri ale pasiunii vezi degradarea.

— Domnule Vugnar, a te lega de domnişoara Adelaida este ca şi cum ai dori să întuneci soarele acestui minunat ceas de amiază. Priviţi peştele din găleată şi încercaţi, evident, cu îndîrjire omenească, să descifraţi mutaţiile biologice. Eu nu le-am putut elucida, spuse Saie şi îşi turnă o jumătate de pahar de ţuică, după ce înainte măsurase porţia într-o eprubetă gradată. Mai mult de o sută de grame este contraindicat pentru oameni de vîrsta mea, se explică Aidei şi plescăi de plăcere după prima înghiţitură.

Calafat fu primul care se îndreptă spre găleată. Vugnar îşi atîrnă haina în cuier, îşi dezlegă cravata, neglijent înnodată, şi cercetă chipul ajutorului său.

Calafat nu părea surprins. Fără teamă, îşi vîrî mîna în apă şi scoase ştiuca mutilată. Vugnar se învîrti în jurul lui Calafat. „O ştiucă fără carne pe coadă”, gîndi el, dar gîndul nu-l mulţumi. Felul în care era rănită ştiuca presupunea existenţa în lac a unui răpitor cu un sistem

de atac „original”. Dacă n-ar fi fost vorba de un peşte, ar fi zis „bine gîndit”. Nu se hazardă să treacă sentimente proprii fiinţelor raţionale unor specii, fără îndoială, impulsionate spre distrugere doar de instinct.

— Cine a prins ştiuca asta ? se interesă Vugnar.

— Eu, răspunse Saie şi Calafat, ca să-şi poată nota răspunsul, dădu drumul ştiucii de la înălţimea la care se afla. Peştele pluti un timp cu burta în sus.

— La ce oră ? sună întrebaread în nou, dar Saie se mulţumi să-l privească pe Vugnar intens, preferind să-şi bea restul de ţuică.

Vugnar se îndreptă spre dulap. Apăruse în bucătărie un dulap nou lîngă sobă, cu uşile din scîndură de brad, întunecat pe alocuri din cauza flăcării lămpii de benzină. Bulat făcuse dulapul. Tot el îl decorase, cu o plăcere de artist.

— Nu vă mai interesează ora, se interesă Cameniţă, privind ceasul şi creionul din mîna lui Calafat.

— N-are importanţă... Colega, aruncă hoitul ăsta în devenire, spuse scîrbit Vugnar.

Saie se împotrivi, apucă găleata şi o trase lîngă uşă, în apropierea lui.

Adelaida se uită la cei adunaţi acolo altfel decît o făcuse pînă atunci. Gesturile păreau autentice, cuvintele logice, personajele definite, cu toate astea un simţ necunoscut îi spunea că nimic nu e în ordine. lonas îi făcu un semn, ar fi voit ca Ida să-l urmeze. Adelaida răspunse gestului, dar nu se mişcă de lîngă sobă. Era curioasă. Se părea că Saie avea asupra colegilor, inclusiv asupra lui Vugnar, o influenţă ce depăşea importanţa dialogului purtat cu ceilalţi. Vugnar îşi lăsă privirile în pămînt. Ca să nu fie obligat să pună altă întrebare, se apucă să fluiere, urmărind flăcările din sobă.

— Cine e de rînd la lemne ? se interesă, rupînd şirul discuţiei.

— Bulat, răspunse Gavra şi, preocupat, îşi legă pungile de piele. Le vîrî cu maximă precauţie în buzunarele interioare.

— Domnilor, spuse Vugnar preţios, aşezînd cu un cîrlig cercul de fontă la loc pe plită... Ar fi cazul să

terminăm cu coada de ţipar descoperită de lonas... Vin din aval. Am umblat prin cîteva sate. Nici nu vă daţi scama ce se vorbeşte pe seama noastră.

— Cine vorbeşte, domnule Vugnar, în ce sate aţi fost ? îl interogă Saie...

Vugnar îşi şterse nervos nasul cu dosul mîinii.

— N-are importanţă. Nu sînt obligat să dau socoteală unde umblu şi ce discut. Pot să afirm că în tot ce fac am în vedere interesele barajului şi, în egală măsură, ale noastre. Oamenii simt nevoia unei explicaţii argumentate în privinţa destinului lor. Prin ceea ce întreprindem sîntem datori să-l dăm. Domnişoară, eşti de-a dreptul fermecătoare, încheie el, înclinîndu-se elegant şi demn în faţa Aidei. Mi s-a spus de către paza locală că sînteţi ziaristă, corectă el pronumele de reverenţă, că doriţi să cunoaşteţi munca... Aceasta este o faţetă, i-aş zice exterioară documentării şi arătă cu mîna întinsă spre cei adunaţi... Fondul ţine însă de suflet... Ferice de cel ce vi l-a cîştigat... Sper că veţi rămîne mai mult, continuă Vugnar şi, întîlnind privirile lui Saie, tuşi discret...

Rîse uşurel şi se îndreptă spre dulapul de lîngă sobă de unde luă o cratiţă.

De afară se auziră cîteva cuvinte aspre. Stavropol se certa cu lonas. Adelaida uită de intenţia de a rămîne în bucătărie. Dorise să pregătească o mîncare comună. Adusese cu ea cîteva conserve de carne ; învăţase ca nimeni alta să prăjească din ea şniţele trecute prin făină şi ou.

Plecă spre baraca aflată lîngă instalaţiile sanitare. Uşa era deschisă. lonas, cu mîinile în buzunare, asculta calm injuriile inginerului. Stavropol agita un ciocan de lemn. Jos, pe o bucată de şină, se vedea un pătrat de tablă.

— Sînt convins că totul e făcut ca să mă compromită pe mine... Şi doar te-am ajutat, ţi-am fost ca un părinte. De acum vei fi duşmanul meu declarat, da, domnişoară, declarat, repetă el cînd o văzu pe Adelaida în spatele lui lonas... Să n-ai încredere în el, te rog eu să n-ai încredere. Pînă la urmă va descoperi în dumneata exact ceea ce a descoperit şi în construcţia mea. Deoarece este a mea, să-ţi intre bine în cap, şi cine se leagă de baraj, se leagă de mine. înainte de a cere oficial

începerea unei intervenţii în locul ăla blestemat doresc să perforez pata. Sînt sigur că nu are în profunzime mai mult de cîţiva centimetri... Vreau să te fac de rîs. Da, asta vreau...

— Domnule inginer şi eu sînt răspunzător de ce se petrece în construcţia pe care... Poate chiar mai răspunzător. Dumneata uiţi că eşti un simplu pensionar. Din clipa cînd ţi-ai luat talonul, răspunderea de care vorbeşti ţine de amintire. N-am să-ţi dau voie să faci nimic... Nici un cui nu vei mai bate de acum înainte în zidul...

— Poftim, domnişoară, poftim... Vrea să-mi răpească dreptul la răspundere şi plăcerea de a demonstra siguranţa construcţiei mele... Vrea să mă compromită, nu în ochii celor care mi-au dat cîndva, este adevărat, legitimitatea să fac ce-am făcut, ci în faţa propriei mele conştiinţe pe care mi-o doresc senină şi corectă pînă la capătul zilelor... Uită că l-am apărat, că l-am liniştit... Ştiţi, domnişoară...

— Domnule Stavropol, urlă Ionas...

— Nici un Stavropol... A dormit cu mine în cameră, apoi cu mine în pat... îi era frică să doarmă singur, domnişoară... îl urmărea trecutul, asta striga noaptea prin somn, de asta se temea... Eu l-am însănătoşit, eu i-am vîrît în cap că se poate trăi fără trecut... Să porneşti, matur fiind, de la zero, să ştii că nu-ţi apasă umerii nici un păcat, că sufletul şi conştiinţa îţi sînt imaculate... Cît aş fi dat să pot uita... Să nu mai ţin minte. De cîte ori nu m-am sculat noaptea din somn şi am stat ore în şir de vorbă, împreună, pînă la ivirea zorilor, ca să-şi recapete liniştea, spuse Stavropol şi ultimele vorbe le adresă lui Ionas, cu ochii umezi.

Supărat, aruncă ciocanul de lemn peste tablă. Multă vreme zgomotul ascuţit îi sună Adelaidei în urechi...

— Şi acum vrea să mă distrugă, vrea să arate lumii că în barajul meu...

— Iartă-mă, domnule inginer, iartă-mă.

— N-am să te iert, să ştii. De astăzi...

Stavropol se poticni. Obrazul i se tulbură. Pete albe îi apărură peste roşul intens de pînă atunci.

— Plecaţi de aici, plecaţi amîndoi... Altfel pun Mutul să vă...

Cîinele, cuminte, întins pe o rogojină în locul cel mai umbros al magaziei, nu dădea însă semne de agresiune.

— Hai, lonas, îl îndemnă Aida şi lonas, cu mîinile în buzunare, se îndreptă spre clădirea fostei administraţii.

în urma lor se auzi un chiţcăit ca de şoarece. Stavropol plîngea.

— lonas, ce se petrece aici ? întrebă Adelaida, aflată la un pas în urma bărbatului.

lonas nu-i răspunse. Nici nu avea ce să-i răspundă, cu toate acestea o explicaţie era dator să-i dea. Se opri în drum şi o aşteptă. Adelaida aproape se lovi de el. Nu crezuse că o să se întoarcă şi o să se pironească în faţa ei atît de iute. Chipul îi era palid, buza de sus, spre colţul din dreapta, avea un spasm abia perceptibil şi Aida înţelese că lonas era tulburat de cele auzite de la Stavropol.

— Aida, Ida dragă, simt în mine o frică nelămurită ! Stavropol a avut dreptate, dar e un porc, un porc ordinar ! Nu trebuia să-mi reamintească cu tine de faţă... A făcut-o ca să mă desconsidere în ochii tăi, să mă...

Aida îl prinse de braţ şi-l trase după ea spre clădirea din apropiere. Pe drum îşi schimbă însă gîndul. în loc să urce scările, se întoarse spre lonas şi el o secondă docil, fără să pună întrebări. Urmară o cărăruie ce ducea într-o japşă de nuferi. Din mers, îşi scoase întîi rochia, apoi sutienul. Sînii abia tresăreau. Aida nu se sfii să rămînă pînă la urmă goală. îl ţinea cu o mînă, în continuare, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu-l scape, în timp ce sub celălalt braţ, îşi purta îmbrăcămintea uşoară. La malul japşei se debarasă de haine. Copilăreşte, se apucă să-l dezbrace. lonas se opuse la început. Cedă mai apoi îndemnurilor ei. Apa era caldă. în jur, nuferi roz şi albi, galbeni şi portocalii îşi ţineau cupele deasupra luciului lichid. lonas crezu că în apă a sărit o broască. Nu, clipocitul venise de altundeva. Aida îl strînse în braţe, apoi se lăsă cu el cu tot în vernilul crud al mătreţii de baltă. Simţi spaima în el, o spaimă cumplită. Apoi spaima dispăru şi lonas o iubi acolo, pînă uită de toate.

Niciodată nu fusese atît de fericită. Cînd se ridicară

din apa caldă începea să se însereze. Amîndoi erau plini de lipitori. Ghidilitura lor le făcu bine, nu-i sperie şi lonas, rîzînd, o strînse pe Aida în braţe şi o duse din nou spre baltă, de data asta într-un loc mai adînc. Se uitau amîndoi cu ochii închişi în soarele ce se chinuia să apună, în timp ce în jurul lor japşa făcea vălurele. îşi aşează capul pe umărul lui. Unghiile ascuţite se înfigeau adînc în lonas.

13.

Vugnar se aşează în genunchi în dreptul frînghiei atîrnate de cupolă ; aşa cum stătea, cu gîtul îndreptat în sus, ca privirile să poată cuprinde vîrful triunghiului unde se ascundea clopotul, părea un om spînzurat în poziţie îngenuncheată. Rămăsese înmărmurit de tot ce văzuse. Nu atît cantitatea betonului cărat în pădure îl copleşise, cît floarea stranie cu cupele roşii, din care se scurgeau la acel ceas de dimineaţă picături de rouă de aceeaşi culoare. Nu auzi în spate bocăniturile lui Ghedeon. Iova, ca să nu-l deranjeze, rămase nemişcat lîngă uşa de la intrare.

Ziua urma să fie neînchipuit de plină pentru Ghedeon. Vreo cincisprezece tineri, pripăşiţi cu corturile pe marginea lacului, aflaseră şi ei de schit şi se înţeleseseră cu Ghedeon să-l viziteze. Nu-i spuseseră despre ce era vorba, dar Iova nu se găsea la prima cerere de acest fel, de cînd construcţia lăcaşului luase sfîrşit. Se spovediseră şi alţi turişti. Cu toate că îi promiseseră că au să-l mai caute, nici unul dintre ei nu se mai întorsese. Cu siguranţă, credincioşii acelei zile aveau să procedeze la fel. Voiau să-şi lepede păcatele, apoi să dispară curaţi, ca şi predecesorii lor.

Vugnar nu-i anunţase vizita. Ghedeon părea cu atît mai mirat, cu cît în aceeaşi zi se văzuseră întîmplător pe malul lacului; în afară de un salut respectuos, Vugnar nu-i spusese altceva.

Ghedeon tuşi. Tuşea se amplifică şi turnul triunghiular, ca un vîrf de suliţă, golit în interior, îi transmise hîrîiala din piept. Vugnar nu se întoarse. Se ridică într-un tîrziu, se apropie de altar şi sărută o icoană din beton, colorată hidos cu un roşu vjşiniu.

Numai atunci îl zări pe preot. Sărută şi cea de a doua icoană, pictată cu albastru, şi, ca să se convingă de stabilitatea pigmentului, se şterse la gură cu o batistă albă. Buzele nu lăsaseră pe pînză nici urmă de culoare. Vugnar se aşeză într-o strană de beton, asemănătoare unui fotoliu cu spătarul curbat, acoperită cu perne înflorate şi-i făcu semn lui Ghedeon să se apropie. Ceremonia împăcării cu sine terminată, Vugnar aproape uită că se află într-un loc de cult. Se bucura copilăreşte că scăpase de Calafat. îl lăsase să-l aştepte într-o poiană, la cîţiva kilometri, spunîndu-i că are de rezolvat o treabă intimă şi importantă. După ce rupsese intenţionat cîteva rămurele de brad, să-şi facă auzită prezenţa, călcînd cu maximă precauţie, fugise de ajutorul său.

Se rătăci de cîteva ori înainte de-a ajunge la cărăruia ce ducea la schit. Planul făcut de Saie pe hîrtie nu era perfect şi Vugnar se miră cum de Cameniţă nu cunoştea topografia acelei văi străbătută...

Ghedeon, neobişnuit să i se facă cu degetul în propriul lui lăcaş, avu un moment de reţinere, repede depăşit. Se apropie cucernic de Vugnar şi se înclină, înainte de a se aşeza lîngă el, pe un scaun de beton, similar cu primul, la fel de frumos colorat de pernele cusute cu arnici. Ghedeon era îmbrăcat într-o rasă de culoare kaki, aşa cum erau înveşmântaţi în campanii preoţii militari cu singura deosebire că în picioare purta cizme de cauciuc, iar în spate arma cu care avusese de gînd să purceadă la vînătoare. Cei doi porcişori se topiseră în propriul lor suc ; mîncaţi fără garnitură, se prăpădiseră în gura lacomă, în cîteva zile.

— Nu te superi, domnule Ghedeon, că am venit neanunţat. Am considerat, ca fiu al Celui de Sus – privi spre cupolă, îngîndurat – că am dreptul să intru în lăcaşul lui... A propos, schitul ăsta a fost sfinţit ? se interesă el, dar repede bătu aerul cu mîna, mărturie că puţin îl interesa acest detaliu fără importanţă.

Deşi era ateu, rămăsese din copilărie cu o spaimă idioată faţă de biserici şi cimitire ; spaima, nu altceva, îl făcuse, să se apropie de cele două icoane şi abia apoi curiozitatea faţă de desen şi culorile stranii cu care erau pictate.

— Recunosc că sînt impresionat de arhitectura

schitului, de ideea de a fi construit din acelaşi material ca... Analogia mă face să cred că şi aici, în acest interior, se zăgăzuieşte ceva, kilometri de spaţiu spiritual. Senzaţia copleşitoare am încercat-o imediat ce am intrat. Te simţi apăsat, iar aerul rece şi uscat, în comparaţie cu cel de afară, mă face să cred că prin mijloacele fireşti credinţei ai creat un microclimat conspirativ pentru mine. Să nu-mi spui că oamenii nu vin să se destăinuie, o biserică, redusă şi la denumirea de schit, n-ar mai fi biserică fără un depozit de sentimente, iar un preot n-ar avea ce sluji fără credinţa dominatoare asupra supuşilor. Spovedania este actul nescris prin care un credincios, odată descătuşat, intră sub pavăza protectorului spiritual.

Vugnar zîmbi, nodul de la cravată îl deranja. îl slăbi din strînsoare, se simţi cu mult mai bine. Ar fi vrut ca discuţia cu acest fals preot să o aibă în altă parte, nu sub icoanele ce-l priveau acuzator, dar aerul jilav din poiană îi era neplăcut, îl făcea să transpire.

Deasupra turnului se vedeau două răsuflători, cu ieşirile în jos, pentru ca ploaia să nu poată pătrunde în cupolă ; Vugnar se bucură că descoperise sursa curentului plăcut şi a şuieratului molcom ca şi cum în înalt ar fi curs un pîrîiaş obligat să treacă, în scurgerea lui, peste cîteva obstacole.

— Domnule Ghedeon, ştii foarte bine ce m-a adus pe aceste meleaguri. Nu vreau s-o lungesc. Sper să am ajutorul dumitale. lonas a descoperit o fisură fără importanţă după modestele mele cunoştinţe, dar care a căpătat amploare prin culoare şi mai ales, în ultima vreme, prin zemuiala ce se prelinge din ea. Datoria mea este să curm zvonurile, să readuc încrederea în această frumuseţe pe care n-aş fi bănuit-o cînd se afla în faza de proiect. Ce motive speciale are lonas să divulge cui vrei şi nu vrei mărunta lui descoperire ? M-ar ajuta enorm datele în posesia cărora prin graiul preoţesc le afli, aş zice, cu imensă plăcere.

— Domnule Vugnar, cu alte cuvinte, vreţi să trădez...

— Dragul meu, n-o lua aşa, te rog, pentru numele lui Dumnezeu... Eu vreau să colaborăm, atîta tot... Nu te întreb dacă ai permisiunea să profesezi, aici, această meserie de suflet, nici nu pun întrebări legate de materialele de construcţie aduse, cu siguranţă, fără

aprobarea cuiva... Discreţia m-a caracterizat totdeauna. Pe urmă, nu sînt nici eu altceva decît un inginer. Pentru asta am renunţat astăzi la colaboratorul t meu, tînăr şi curios din fire, permanent temător că în spatele fiecărui argument s-ar putea afla altul împotriva celui exprimat de mine. Nu, eu vreau doar, în măsura în care se poate,, să aflu ceea ce altfel n-aş putea decît pierzînd o groază de timp. Cred că îţi dai seama ce înseamnă o fisură în corpul barajului care reţine în spate o cantitate de energie egală cu... Am în vedere energia ca forţă de distrugere, în primtul rînd... Un ţinut ar avea de suferit, un iminent dezastru... S-au luat măsurile de precauţie... Cu toate astea, zvonurile se amplifică, populaţia din împrejurimi nu mai crede în soliditatea lui... înţelegi ce s-ar întîmpla dacă în aval s-ar şti că noi nu deţinem garanţia preîntîmpinării procesului de degradare şi nici capacitatea de a-i apăra pe localnici de puhoaiele ce s-ar revărsa peste ei ? Un păstor este omul păcii, al liniştii, al calmului sufletesc şi în...

— Şi în consecinţă, îi luă Iova vorba din gură, sînt dator, în numele acestei linişti, să-ţi transmit gîndurile omului ascuns sub patrafir... Domnule Vugnar, Ionas nu este de credinţa mea, nu s-a spovedit niciodată... A fost aici de două ori, atîta tot, dar alte motive l-au adus decît cele la care te referi... Sigur, te poţi întreba ce mă determină să-i acord o atenţie evlavioasă în comparaţie cu ceilalţi găzduiţi în clădirea unde am lucrat ca electrician la... Seamănă cu cineva, cu cine nu ştiu ; s-ar părea că în sufletul golit de aduceri aminte s-a reîncarnat spiritul unei existenţe cîndva cunoscute doar de mine, într-un sanatoriu de tuberculoşi. De unde să iau acest chip de demult, cum să topesc în tiparul lui Ionas plămada celuilalt, nu ştiu ! N-ar fi cu mult mai simplu să se sondeze acel loc blestemat, să reparaţi ce se poate...

— Domnule Ghedeon, dincolo de motivele ştiute, există şi altele... Dacă această pată şi fisura care ar preceda-o este actul duşmănos al cuiva dintre cei aflaţi aici ? Parcă nu ştiu ce faci dumneata cu puşca aia veche, din timpul războiului !... Sînt copil, îţi închipui că nu înţeleg că braconezi ca un hoţ de rînd !?... Toate le ştiu, şi Vugnar îl bătu pe Ghedeon cu mîna pe umăr. Să nu crezi că vreau să te şantajez... Departe •de mine un

asemenea gînd... Vreau să-ţi aduc un argument .geologic, chiar Gavra mi l-a sugerat... Scurgerea bruscă a •cantităţii uriaşe de apă ar crea în spatele ei un vid, mişcări tectonice de o forţă nemaipomenită, în urma cărora şi acest lăcaş ar fi înghiţit de pămîntul ce se va surpa... Nici nu bănui ■că sub această construcţie bizară curge un fluviu oprit de o placă bazaltică nu mai groasă de o jumătate de kilometru, placă ce se deplasează anual spre interiorul lacului cu cîţiva centimetri... Oare forţa acestei ape, odată pornită, mai poate fi zăgăzuită de ceva ? Domnule Ghedeon, Stavropol s-a mărturisit... o ştiu... Eu nu-ţi cer să desconspiri legămîntul unei profesii... Meseria dumitale nefiind însă legalizată, nici lucrurile aflate nu-ţi pot schilodi sufletul...

— Depinde ce înţelegi dumneata prin legalizat, domnule Vugnar. Nimeni nu ţi-a cerut vreo aprobare, să nu crezi, nici mie sa-mi dedic aceşti ultimi ani ai vieţii unei credinţe anume... pun *anume* deoarece ideologia mea depăşeşte cadrul religios conformist şi mă îndoiesc că cineva mi-ar’ da consimţămîntul pentru alta, din capul locului înnoitoare... Religia nu mai este în s are prin dogmatismul atotliniştitor, asimilat pînă la lipsă e ecenţă, nu atît de propovăduitorii ei, ci de sclavii ei, să mai schimbe ceva în această lume ! Religia a devenit o piedică m ţaţa adevăratei religii. Voinţa şi ruga mea sînt să propag °capabilă să redea omului ochi să vadă, urechi să au a... Vezi, eu vorbesc deschis, n-am de ce mă teme, nici rica nu-mi este... N-a mai rămas decît dureroasa mea evlavie, numai ea mai e capabilă să schimbe ceva. Pentru ea mă upt. Or, cum crezi că aş putea să te ajut eu, care sînt împotriva dumitale ?

pe rîs. Felul deschis al fostului electrician, liberalismul lui clerical îl înveseliră. Rîsul îi dădea în ace aşi timp răgaz să se gîndească la răspunsul cerut de francheţea lui Ghedeon.

• t,T~’.^.°^c^ *n ar gu mente şi incapabil să mai fi modelat, ca rfnSeîÎeF°+re^ de beton’ Parinte> spuse Vugnar, scoţîn-

Ş a ls*a dm buzunar ; nu avea nevoie de ea. în interior x Vaafoafe". – ^niponă transpiraţia imaginară, gîndindu-se

deschisă[6 U1 ^"° ^ear®ă] pe cea reală odată ieşit în poiana r?[ar]-^[U]- *[n]t[ra] î[n] cupele florilor răsfirate pe zidul – oron \ i[asau] să treacă mai departe bucuroase ca erau furate de culoarea lui sîngerîndă.

..E[b’ e]h> [se] mulţumi să îngîne Vugnar... Cum îşi uită

menii trecutul, cum se lasă înşelaţi de ideea că nu mai există pe lume mmem să le aducă aminte de el... Domnule Ghedeon, poate iţi aminteşti de femeia venită la Stavropol ? Tiparul aiuto [e]<- ^[urnuse]t®— Nici n-aş putea spune exact cîţi ani au trecut de atunci. În orice caz ai văzut-o şi dumneata, nu o data, intimplator, cum am văzut-o şi eu.

. Şi scoase din buzunarul unde îsi vîrîse batista

[0] ografie. O duse sub nasul preotului. Ghedeon îşi miji ochii, îşi îndepărtă capul să poată privi mai bine, apoi îşi trecu palma prin faţa ochilor, ca şi cum ar fi vrut să şteargă un vis.

— Nu stau prea bine cu ţinerea de minte, domnule Vug- nar, o femeie este uitată ca şi o cruce străină, sărutată demult. Omul e om...

— Sigur că e om pînă cînd... Nu, nu te am în vedere pe dumneata, nici vorbă... Dacă nu-ţi aminteşti de ea, nu-i nici o nenorocire, nici eu nu-s sigur că aceasta e fotografia ei. Am crezut că-mi împrospătezi dumneata memoria...

Ghedeon îşi miji din nou ochii. Pentru o clipă voi să-l prindă pe Vugnar de gulerul hainei şi să-i facă vînt, dar gestul fu îndepărtat de un alt gînd ; nu era al lui schitul, nu-l putea pîngări cu purtări necugetate.

— Ai vrut să mă dai afară, aşa-i ? şi Vugnar rîse din nou... *Innoitorule,* bine ai făcut că n-ai transformat intenţia în fapt... Chiar te felicit. în acelaşi timp mă întristez, eşti mai inteligent decît mi-am închipuit şi, fiind deştept, îmi va fi incomparabil mai greu să te conving că-mi eşti necesar...

— De ce să te dau afară ? N-am nici un drept... Casa e a Domnului, nu a mea, zise stins Ghedeon, străduindu-se să tuşească...

— Văd că te-am obosit, scuză-mă, n-am vrut.

Ghedeon nu răspunse. Privea cupola triunghiulară.

Prin cele două răsuflători, vîntul pornit din senin fluiera continuu şi limba clopotului se clătina unduind la rîndu-i frînghia mlădioasă. Părintele îşi mută ochii roată, de la intrare pînă la altar, cercetă chipurile monstruoase turnate în icoanele de beton, apoi din nou privi prin uşa deschisă razele soarelui, acum palide, de un sîngeriu închis. Se simţi încremenit sufleteşte. Tot ce se putea vedea cu ochiul şi pipăi cu mîna făcea parte din viaţa şi conştiinţa lui, el era stăpînul acelor lucruri şi păstorul sufletelor ce-şi aflau liniştea. Numai că în locul cuminţeniei obişnuite, căutate de enoriaşi, le inocula neliniştea şi neîncrederea în lîncezeala liniştii lor. O făcea cu brutalitate, cu cuvinte aspre. Adeseori cînd întîmpina rezistenţe, simţea nevoia să blesteme, crezînd sincer că turma Domnului se pervertise. O recitire proaspătă a Noului Testament împrumutat de la Toma Spîrcu îi întări convingerea că biserica s-a autodizolvat, trădîndu-şi funcţiile. Era de datoria *lui* să le repună în drepturile de la început. Vugnar, cu toate aerele pe care şi le dădea, i se părea mărunt; pe furiş îi privea ochii temători de şuieratul vîntului, de limba grea de fier atîrnată în- tr-o clătinare primejdioasă. Se strîngea aţa, Ghedeon o simţea. Se cerea să fie atent, de zece ori mai atent ca pînă atunci. Vugnar intrase în posesia unor informaţii. Intrase sau le ştiuse de mult; acum le scotea la iveală, folosindu-le pentru un act de vînzare. Greşea Vugnar. Dacă nu ar fi amintit micile detalii legate de trecut, nu i-ar fi dat posibilitatea să-şi ia din vreme măsurile de prevedere. Nu era înţelept Vugnar. Sau era prea sigur de sine.

— Domnule Vugnar, mă gîndesc la tot ce mi-ai zis. Mă tem şi eu de consecinţele catastrofei, chiar dacă n-are cum să mă atingă. Viaţa noastră, a celor de o credinţă, este topită în credinţa celorlalţi, aşa că indiferent ce se va întîmpla, sufletul mi-ar fi îndurerat întîi de nenorocirea aproapelui. Cu orice te pot ajuta, dacă e vorba de a ajuta pe oameni. Credeţi că pata descoperită de Ionas ar reprezenta în mic starea lui de dinăuntru, în mare. Zic şi eu. N-am de unde să ştiu ce se petrece în inima muntelui de beton. Nu căuta vina, chiar dacă ea există, doar în trăitorii de aici. Lasă mai ales ameninţările. Şi dumneata poţi fi ameninţat. Nu cu fleacuri. De-o pildă, n-am să uit nici eu o noapte, cum n-

ai s-o uiţi_ nici dumneata, cînd l-ai lovit pe însoţitorul benei şi cred că nu eşti străin de schimbarea, la acel ceas de noapte, a macaragiului. Jos, la staţia de betoane se produsese un mic scurtcircuit. Reflectorul proiectat asupra macaralei ţi-a luminat faţa. Nu mi-a scăpat înjurătura macaragiului, cam băut, ce-i drept, cînd a trecut pe lîngă mine ; înjurătura viza un nume şi numele nu era al meu. Pe urmă starea de agitaţie a lui Stavropol că în zid s-a prăbuşit ceva ; plecarea lui, în acea noapte, de la turnări, singura dată cînd cineva îl ispitise să-şi lase locul de observaţie. Sigur, sînt simple întîmplări pe care ochii mei le-au fotografiat, mintea le-a developat şi din ele întreagă rămîne o singură făptură ; nici chipul ei nu e al meu. Deci vina pentru tot ce se poate întîmpla cu viaţa şi liniştea oamenilor poate fi a multora. Datoria cu care m-a obligat credinţa este de a-i întări sufleteşte pe fricoşii Domnului, dar altfel decît ar face-o un laic, obişnuit cu lenea spirituală la care l-a obligat o scîrbavnică înţelegere a dogmei...

Vugnar se scărpina în podul palmei de la mîna stingă. De mult i se ivea în acel loc, la mîini, o eczemă urîtă. Pielea se descuama, mici băşicuţe asemănătoare rîiei supurau şi-l mîncau. Nu totdeauna. Atunci cînd nu-şi putea descărca supărarea. Nici acum nu se ivise din alt motiv- Mîncărimea venea de la cele auzite din gura lui Ghedeon. Neştiind cît anume ştia Iova, nu voia nici el să arunce anatema asupra lui, printr-un gest necugetat.

Salvarea veni din pădure.

— Şefule, şefule, se auzi vocea lui Calafat şi Vugnar ridică din umeri.

Nu mai avea ce face. Ghedeon îl urmă pînă la ieşire. Vugnar nu-i întinse mîna. Mîna dreaptă era ocupată cu scărpinatul celei stingi.

11 privise pe Iova blind şi cu compasiune, apoi rîse din nou.

— O să ne înţelegem, zise el, în timp ce în poiană, speriat, îşi făcu apariţia Calafat...

Ajutorul lui Vugnar era vînăt de furie. în acelaşi timp, sub spaima ascunsă îşi făcea loc bucuria că dăduse pînă la urmă de superior. Nutrea pentru Vugnar o dragoste dincolo de supuşenie şi obligaţii de serviciu. îl iubea aşa cum Mutul îşi iubea stăpînul, fără să se dea de gol, fără să-şi manifeste în vreun fel dăruirea. în ceasul

de aşteptare, apoi de căutare, îi trecuse prin cap fel şi fel de presupuneri, una mai neagră decît cealaltă. Se temea să nu i se fi făcut rău, inima lui Costin nu mai era tînără. Fusese prevenit în acest sens. Acesta era şi motivul pentru care plînsese la început. Purta cu el geanta lui Vugnar. Obţinuse cu greu acest drept. Dar îl obţinuse, tot aşa cum seara îi spăla picioarele obosite în apă fierbinte cu sare. Făcea bine la umflături, iar unul din izvoarele calde descoperite de Gavra era remediul necesar să-i uşureze şefului suferinţa pricinuită de o proastă circulaţie. Nodul lui Adam se mişca nervos. Calafat înghiţi în gol. Supărarea îi trecuse. Vugnar era întreg, nu descoperise pe trupul lui nici o deteriorare.

Costin Vugnar îşi înfrînă bucuria pentru devoţiunea colegului, împinsă, dacă i s-ar fi cerut, pînă la sacrificiu. Fericirea i se transformă în mîndrie. O mîndrie pe merit, îşi zise şi, ca să-şi ascundă plăcerea pricinuită de gluma făcută lui Calafat, tuşi scurt. Nu era pentru prima oară cînd îşi încerca subalternul copilăreşte. îi plăcea să se ascundă de el, apoi să-l privească, fără să fie văzut, cum tînărul se şterge la ochi terorizat de ideea că *idolului* i se putuse întîmpla o nenorocire. Manifestarea de dragoste era la subordonat lăuntrică. Nici el nu voia să se dea de gol.

—— Altă dată cînd vă mai îndepărtaţi, vă rog să luaţi o sfoară, am să v-o leg de mînă ca să ştiţi de unde aţi plecat, zise Calafat, făcînd pe autoritarul şi prevenind astfel un răspuns stereotip pe care Costin îl dădea de obicei : „Şi de ce te sperii ca un copil că m-am rătăcit ?”

— Am văzut printre pomi arhitectura asta grotescă şi mi-am zis că n-ar fi rău să-mi aduc aminte de vremile cînd mă trimitea mama cu prescurile. Ghedeon mi-a fost de ajutor. M-a oprit la timp să-mi dau în vileag sentimente vechi şi redescoperite acum, odată intrat în lăcaş. Nu-i aşa că-i sfînt, domnule Ghedeon ? întrebă Vugnar, dar nu-l lăsă pe Ghedeon să-şi spună părerea. O să mai viu, cum ne-am înţeles, cred că ne leagă lucruri şi interese comune. Să ştii, eu cred în Judecata de Apoi, chiar dacă odată cu ea nu va veni şi sfîrşitul lumii. Ce pricepem noi despre universul acestui biet pămînt ? Mai nimica. Nu ştim nici măcar de ce peştii prinşi de Saie Cameniţă n-au carne la coadă. Dar o să aflăm, părinte,

mai spuse Vugnar.

Cei doi se îndepărtară.

Ghedeon se uită la soare. Se căznea să apună. Florile roşii agăţate cu tulpina şerpuitoare de betonul clădirii îşi aveau cupele întoarse spre el. Pe măsură ce pe lăcaş cădea umbra, cupele rubinii se închideau.

14.

Adelaida Jigău se trezise ca dintr-un coşmar la cuvintele rostite de lonas. La început crezu că are febră. îi puse palma la gît; în afară de umezeala transpiraţiei, nu se simţea nici urmă de căldură. Se gîndi că lipitorile erau de vină. Neştiind ce se întîmplă, se sculă şi aprinse o luminare. Prin geamul vopsit pînă la jumătate în alb, se zărea pe întinderea lacului urmele unei strădanii de răsărit de soare. Nu puteai să ghiceşti din ce parte vin razele, atît de intens colorate. Cînd Aida se îndreptă spre fereastră, înţelese că astrul zilei încă nu apu- sese. îşi aprinse o ţigară. Reveni cu luminarea la căpătîiul lui lonas. Aşează sfeşnicul de metal pe lada somierei şi privi fruntea îmbrobonită. încercă să-l trezească ; întîi îl mîngîie blînd pe creştet. Cînd văzu că gemetele continuă şi vorbele dezlânate, fără sens, nu se opresc, îi dădu cîteva palme. lonas nu se trezi. Avea buzele întredeschise. Printre ele, limba îşi făcea loc, vînătă, spre vîrf. îi şterse din nou fruntea şi îi scoase cămaşa de la pijama. Urmele ventuzelor unde lipito- rile îl supseră de sînge se conturau ca nişte buze de copil. Adelaida se uită la pîntecul ei. Semnele erau la fel. Vieţuitoarele umflate cu sîngele lor, în timp ce ei se iubeau, nu le putuseră face nici un rău. Adelaida, la aducerea aminte, simţi că-i e foame. N-o mai îngrijora starea semiinconştientă ; de cînd venise, aproape în fiecare noapte coşmarurile lui lonas se repetau, la altă scară. Niciodată însă gemetele şi vorbele amestecate, cu frînturi logice, n-o treziseră din somn ca acum, încercă să-şi aducă aminte dacă la prima întîlnire lonas se purtase la fel. Nu-şi amintea. Dormise tun, pînă aproape de dimineaţă, după plăcutele chinuri

prelungite. Ce straniu i se părea omul din pat, în comparaţie cu celălalt, cunoscut cîndva şi cu care se iubise mai apoi, nu din nevoie, ci din teama de a nu rămîne în noaptea aceea singură. Voise să scape cu orice preţ de fetie. îşi zisese că dacă nu are să-l aibă pe lonas, atunci nu va mai avea niciodată pe nimeni. Făcuse un pariu cu ea însăşi. îl cîştigase, spre bucuria ei. Ce se întîmplase între timp însă cu el ? Poate nu se întîmplase nimic, natura lui adevărată să fi fost aceea în care dormita acum, excepţia făcînd-o legătura de-o noapte în oraşul de jos.

înmuie prosopul pluşat în găleata cu apă şi—1 şterse pe lonas pe piept. Picături mari de sudoare se prelingeau de sub bărbie pe gît, de acolo lunecau printre firele uleioase ale părului cîrlionţat, des, încurcat, între muşchii aţoşi. îl ştergea şi îl mîngîia în acelaşi timp, fără să-i pese de gemetele şi cuvintele amestecate.

Ar fi dat mult să afle ce visa lonas. Ştia însă că în clipa cînd se va trezi n-are să fie în stare să-i povestească nimic. Uita cu desăvîrşire epica întîmplărilor din subconştient sau se prefăcea că le uită. Cu o noapte în urmă reuşise să-l scoale. Ionas, buimăcit, spusese doar atît: Sturionul. Apoi privise pereţii camerei, ca un somnambul. Numai în ultimul moment ochii se pironiseră pe chipul ei, atunci se trezise deplin, altfel n-ar fi prins-o în braţe, n-ar fi strîns-o cu o dragoste vecină cu spaima de moarte. Fusese convinsă că mărunţişurile biografiei lui l-au surprins în măsura măcar în care o uluiseră pe ea. Ionas se uitase adînc în irisurile de două culori ; nuanţele lor i se părură o glumă. Nu dăduse crezare spuselor Aidei sau aceste spuse îi erau cu totul indiferente. Coşmarul de acum nu era altceva decît aducerea aminte a întîmplărilor de demult, ce aveau să fie date uitării, cînd conştientul urma să pună stăpînire pe el. Un ecran dur, mat, despărţea cele două *Euri;* în momentul lucidităţii, fiecare parte rămînînd în final cu trăirile ei. Ce voia să însemne acel cuvînt: Sturion ? Se referea la specia ca atare sau sensurile aveau alte înţelegeri în cugetul lui bîntuit de furtuni ?

Ionas gemu din nou. îşi răsuci capul. Adelaida se uita la el, dar gîndurile îi alergau aiurea. Ar fi vrut să se rupă de trecutul ei. I-ar fi fost mai uşor să meargă

înainte, fără să-şi amintească, la tot pasul, viaţa de odinioară. Simţi că o podidesc lacrimile. Era suficient de tare să le domolească scurgerea, printr-un efort de voinţă. La urma urmei, nici nu ştia dacă trebuia să-şi lege viaţa de a lui. îl iubea prin carnea trupului, nu prin dăruirea sufletească. Sau legătura dintre trup şi suflet era atît de puternică, încît acum, în acel ceas de noapte, stînd lîngă omul mirosind a transpiraţie, era incapabilă să le despartă ? I se părea că era singura lucidă dintre toţi cei adunaţi acolo. Sigur, normală sută la sută nu era nici ea, recunoscu Adelaida, privind prin ochii de două culori spaţiul imens, verzui, vizibil prin fereastra şi ea verzuie.

Soarele murea undeva după o coamă de munte ; zbaterea lui se reflecta în luciul de oglindă al lacului. Simţea o tentaţie bolnăvicioasă să ajungă dincolo, unde apa arunca lumini şi scînteieri nefireşti. Unde se termina lacul şi unde se despărţeau cele două culori, sugerînd, fiecare dintre ele, sentimente atît de încîlcite ?

— Dragul meu Ionas, se pomeni murmurînd, dar bărbatul continua să-şi mişte capul, cufundat într-un delir adînc.

Se duse spre fereastră. O deschise. Flacăra luminării ardea în continuare ; drept. Nici urmă de curent în cameră, nici urmă de adiere din afară. Adelaida avu impresia că este capabilă să vadă aglomerarea de molecule ; că le poate deosebi unele de altele, cele mari şi albastre fiind, fără îndoială cele care îi umpleau pieptul, dîndu-i senzaţia de vigoare. Particulele mici, gălbui, se risipeau în jur, incapabile să-şi organizeze zborul spre ea. Se dădeau înapoi din faţa celorlalte hulpave, gălăgioase, aflate într-o permanentă luptă pentru a-i domina plămînii.

— Sînt scrintită, ce mai, zise Adelaida, convinsă că, deşi era trează, nu se deosebea foarte mult de omul cufundat în- tr-un somn tulbure. Nu mai putu suporta gemetele. Inmuie din nou prosopul în apă rece şi-l şterse pe frunte, apoi îl frecă pe piept.

La celălalt etaj, auzi un zgomot. Curioasă, ieşi din nou la fereastră. Pe sub clădire se vedea umbra alungită a lui Sta- vropol, însoţit de Mut, ultimul adulmecînd aerul ferestrei lîngă care se afla. Se îndepărtă de geam.

Nu voia să fie zărită. înţelesese din primul moment că venirea ei acolo nu fusese dorită. Privirile lui Saie Cameniţă, alternînd între dorinţă şi ură disimulată, fuseseră primul semn. Pînă şi Ionas fusese stînjenit de apariţia ei, ca şi cum s-ar fi temut că venise să-l anunţe că era însărcinată. înţelesese că spaima nu ţinea de pensia alimentară ; avea altă motivaţie, dar care, anume, era departe de a-şi da seama. Deranja, aceasta fusese unica senzaţie, pînă la urmă. înjurase în gînd, bărbăteşte şi pentru moment îl iubi mai puţin. Crezuse că are să se dea peste cap de bucurie văzînd-o acolo. O întîmpinase egal, rostind doar un nume nou. Numele îi devenise drag de la început. Poate sub el Ionas să-şi fi ascuns sentimentele faţă de colegi ? Dar ce sentimente, şi de ce să le ascundă ? De ce se temea ? Pentru ce îşi rotea privirile speriate cînd voia s-o ia în braţe, cum se întîmplase în japşa cu nuferii coloraţi ? Se înfurie cînd văzu că Ionas, cu toată străduinia ei, nu voia să se trezească.

Căută degetul de la mîna stingă a bărbatului şi înainte de a-l maltrata cu unghia îl privi intens. Era un deget bu- tucănos, curbat între cele două falange. Adelaida îşi înfipse unghia în el. Capul lui Ionas încetă să se mai tînguie pe pernă.

Ochii i se deschiseră mari şi curioşi. Nu înţelegea ce se petrece. Nu se trezise încă. Adelaida îl menajă un timp. Cînd se convinse că ochii priveau în gol nu se mulţumi să strîngă cu unghia. îi duse degetul la gură şi-l muşcă cu brutalitate, Ionas sări în sus.

— Ce s-a întîmplat cu Sturionul ? întrebă el, apoi, dezmeticit îşi masă cu mîinile fruntea umedă.

— Ce ai visat, Ionas ? întrebă Adelaida şi-i aduse un pahar cu apă.

Ionas sorbi lichidul cu precauţie, temător.

— Ce să visez, n-am visat nimic...

— Cum n-ai visat, se înfurie ea. De mai bine de o oră stau lîngă tine şi-ţi şterg zoaiele în timp ce tu vorbeşti vrute şi nevrute. Acum îmi spui că n-ai visat!... Ionas, tu îmi ascunzi ceva ? Să ştii, vere, începu ea pe tonul obişnuit, nu mă dau în vînt să-ţi aflu secretele, dar dacă nu mă respecţi nici atît ca să-mi spui ce te frămîntă, să ştii că eu mă car. Renunţ la propunerea pe care ţi-am făcut-o, la dragostea ta de care simt că încep să mă

plictisesc. Dacă n-aş fi avut eu fantezie, te-ai fi mulţumit cu acelaşi ritual bovin... Băiatule, dacă am început-o tîrziu, vreau să-i prind iubirii toate subtilităţile. Mă crezi ? Te-ai obişnuit să sari ca pe-o bicicletă, apoi să pedalezi la voia întîmplării, fără ca măcar să strigi, cînd te loveşti de pomul plăcerii : Evrica !!!

— Aida, am visat... am visat...

— Ce ai visat, întrebă ea şi roşi; se dovedise vulgară cînd în sufletul lui lupta cu întunericul continua, cu toate că spaima trează era domolită.

Se ridică în şezut. Aşternutul, sub spate, rămăsese pătat de transpiraţie. Aida îl frecţionă între omoplaţi pînă ce pielea se înroşi. lonas părea străin însă de strădania de a-l scoate din starea de amorţeală. îşi ţinea capul în mîini. Uneori îşi lovea tîmplele cuprinse de durere.

— Am visat ceva straniu, Ida, ceva, cum să-ţi spun... dacă aŞ putea lega la loc toate firele visului, să le dau un sens, poate nu aş fi atît de zăpăcit... Mă obsedează nu de acum, simt asta, de mult... Tot ce mi-ai spus tu şi Cotoban, tot ce a încercat să-mi povestească Ghedeon, fără însă să-mi dezlege nici unul măcar o fărîmă de... Aparent, s-ar părea că nici nu-mi pasă, numai în somn simt adevărata nevoie de personalitate, atîta cit o am se dezlănţuie în vis ; cred că dacă te-aş iubi în vis aş face-o altfel, cu mult mai inspirat, mai profund, cred că adevăratele mele sentimente faţă de tine numai la cumpăna dintre trezie şi moarte sînt cinstite, /doar acolo nu trişează... Am visat că mă cheamă la el un peşte, nu i-am putut zări decît un ochi, un ochi uriaş, în care fiinţa mea se reflecta neputincioasă. încercam să scap de pupila cu deschideri de prăpastie, gata să mă înghită sau să mă arunce în abis. Eram hipnotizat, nu mă puteam mişca din punctul negru în care mă pironise. Eram de vină cu ceva faţă de el, faţă de ochiul neiertător ? Sigur eram de vină, altfel nu m-ar fi obsedat, nu mi-ar fi promis la despărţire că nu voi scăpa pînă nu-mi voi ispăşi păcatele. El va fi martorul Judecăţii de Apoi şi tot el va veghea ca pedeapsa să fie pe merit... Mi-am făcut o corabie şi am încercat să ies din apele adînci ale ochiului fără margini : spun ochi, deoarece pleoapele

grele, ca nişte falii, se mişcau, voind să mă prindă între loviturile lor. De fiecare dată cînd se apropiau de mine, cu genele ca nişte arbori ascuţiţi, gata să mă străpungă, începeam să mă rog ; ochiul îmi asculta ruga şi îşi retrăgea peste cornee carnea încreţită şi apoasă ; încercam să ies de sub pleoapele ucigaşe, luptam să scap din acel spaţiu al mor- ţii... Cînd m-am deşteptat, am auzit ochiul depărtîndu-se, cu un zgomot de clopoţel. Ochiul era încălţat, avea un blachiu sunător la bocanci ; în acel zgomot metalic, ire-am trezit fără să-i pot spune că n-am nimic pe suflet, că îmi simt conştiinţa curată ; trecutul, puteam proba, neexistînd pentru mine... De ce a trebuit să te întîlnesc, Ida, să-mi spui ce mi-ai spus, puteam trăi fără întrebări, somnul pînă la venirea ta era o odihnă, o cufundare în calm. Inţelege-mă, reproşul ţine de moartea acelei linişti. Mi-am dat seama că o să se întîmiple aşa în clipa cînd mi-ai adus aminte de facultate... Am crezut că glumeşti pînă am rememorat dialogul cu Stamate ; numele lui de ce nu-l uit ? Dialog brutal din parte-mi, fără îndoială, pornit dintr-un somn la fel de adînc ca acel trăit de mine cu cîteva minute înainte. Deci şi Stamate a existat, cu toate că îmi aminteam vag de el. Dacă nu l-aş fi văzut în aulă n-aş fi recunoscut în el pe omul ce mi-a apărut nu o dată în vis cu trăsăturile clare. Deci o legătură între subconştient şi realitatea unei existenţe necunoscute de mine există, ea nu este întîmplătoare şi coşmarurile nu fac altceva decît să încerce dezvăluirea legăturii. dintre mine, cel de acum, şi cel de ieri, acel ieri reprezentînd partea neştiută a vieţii mele... Sturionul m-a chemat să-l însoţesc în adînc, el bate în corpul barajului cu fruntea ; el îmi va decide soarta dacă n-am să-i dau ascultare... Desigur, ultimele lucruri pe care ţi le-am spus rezumă simple supoziţii, dar dacă *El* n-ar dori asta, de ce mi tulbură viaţa şi somnul ? Poate acest Sturion nu există, reprezintă o închipuire născută din- ce-am auzit în trupul barajului... Poate să fie o invenţie a minţii mele bolnave din orinţa de~ a găsi o~ explicaţie zgomotului egal ca o picătură c inezească, capabilă în timp, prin îndărătnicie, să spargă cel mai puternic beton... Cred că Stavropol are dreptate, ar tre- -[U1] [s]a [c] [_] [°°]P[erez] mai temeinic cu el, să

intrăm cu pichamerul în pata în creştere. Ieri după masă, în timp ce dormeai, m-am us m galeria unde am făcut descoperirea ; am rămas buimac... ata s-a lărgit, betonul pufos, ca o făină pe deasupra, impraş lat la o simplă atingere, s-a fisurat, gaura este cu mult mai adinca decît mi-am închipuit. Explicaţia este simplă ; dis-

- . intre fisura şi zidul exterior s-a micşorat. Sturionul a felegi j[C]^r°[namentu]l' [res]^[u]î îl va face presiunea apei... în-

Ida se duse la fereastră. lonas continua să vorbească ca destăhiifire[S-ar a]^[a]^ ^[a]ţ[a] l[u]î> îngăduitoare cu întreaga lui Mă auzi Ida, mă auzi ?

« Si£[ur ca]~l auzea, nu era surdă, numai că vorbele lui îi mtareau convingerea că sufletul bărbatului, cu care împărţise urerea şi plăcerea primei iubiri, se străduia să-şi descopere, cu preţul unui efort imeens, propria lui naştere... Cine i-o Pjmnecase sau cine ştersese în creierul său cu'buretele fapte rain de care nu-şi mai aducea aminte? Intîmplarea cu

- ,[1-0] Povestise şi în garsoniera din oraşul de jos ; intilnirea i se părea dintr-o altă viaţă.

j,, ‘ ^[a]> trebuie să mă duc, spuse gîfîit lonas, îmbrăcîn-

- -[e] S[ra]‘-[>a]— Nu-şi dădu seama că îşi luase ciorapii pe dos, ca incalţase un pantof maron şi altul negru, nici că se înche- l[aš]e [s]ţ[r]imb la cămaşă. Adelaida înregistra amănuntele calm, fara sa-i atragă atenţia.

îl privi prin luciul ferestrei. îmbrăcatul în oglinda gea- [ȷ][ı] [1] -[S]e ^^4 P[e] d°[s]- Se sperie pînă ce înţelese că sticla era de vină. Se întoarse spre lonas.

— lonas, nu vrei să vin cu tine ?

— Unde să vii cu mine ?

— Unde te duci tu, din moment ce te-ai îmbrăcat înseamnă că ai o ţintă.

lonas nu-i răspunse, căuta mai departe un obiect ce nu se lăsa găsit. Pînă la urmă renunţă, ieşi val-vîrtej.

Adelaida îi auzi paşii coborînd scările în grabă, apoi îi privi fuga prin faţa fostei clădiri a administraţiei. Curînd se pierdu pe cărăruia ce ducea spre stufăriş.

— De ce n-or fi racordat lumina electrică, se întrebă Adelaida, apoi întrebarea i se păru fără rost, şi noaptea

se vedea, ca acum de exemplu ; lumina soarelui era prezentă cu toate că rotundul de foc se ascunsese după munte.

lonas nu privi în urmă. N-avusese nici o clipă senzaţia că împreună cu el se mai afla cineva în cameră. Nici măcar nu-i spusese o vorbă Adelaidei la plecare. Da, cizmele de cauciuc le uitase. Nu-şi mai suflecă pantalonii. Intră în apa caldă a japşei şi străbătînd-o, scurtă o bună parte din drum. Ri- zomii îl răniseră la ambele picioare, dar mocirla cleioasă astupase rănile şi el călcă fără grijă mai departe.

îl întîmpinară la început sălciile tot mai dese şi scorbu- roase, apoi locul lor fu luat de arini şi de ulmi, ca la scurt timp foioasele să-l înconjoare din toate părţile. Auzi în depărtare clopotul de la schit; suna undeva spre dreapta, dar lonas mergea în partea opusă ; nu se opri să-i cugete dangătul. Urca pieptiş coama dealului, fără să simtă oboseala. Doar tîmplele continuau să-l doară neomeneşte şi ştia că orice ar fi făcut nu le putea astîmpăra. Sîngele colcăia prin vine, gros, veninos, altfel ochii nu i s-ar fi împăienjenit, iar ceafa, la rîndul ei, nu l-ar fi înţepat. Ajuns într-o poieniţă de frasini, zăbovi. Privi valea de unde pornise urcuşul. Nu se vedea decît o porţiune de lac. Ştia însă că din acel loc, pînă la lăcaşul de vară, unde se afla stîna lui Toma Spîrcu, drumul îi mai cerea vreo două ore de mers ; fără să stea prea mult pe gîn- duri. îşi iuţi paşii. Curînd, oboseala îl doborî. Coasta cu păşunile largi era înclinată ameninţător ; urcase pe ea ocolind drumeagul întortocheat al cărăruii făcută de oi şi ciobani.

Soarele se ridica lin ; pe măsură ce înainta muntele ceţos îşi descoperea păşunile verzi. Ascultă atent. Nu se auzea nimic. Doar vîntul îndoia vîrfurile cetinilor rare de brad şi lonas avu o străfulgerare de teamă. Ce bine ar fi fost dacă ar fi luat^o cu el pe Adelaida. N-o chemase, dar nici ea nu se omorîse să-l însoţească. Era terorizat de visul chinuitor şi numai coşmarul îi dădea forţa de a escalada un munte pe care oierii, obişnuiţi cu urcuşurile, îi străbăteau întinderea, în- tr-un timp de două ori mai lung.

Zări în depărtare un foc. Nu putea fi decît stîna. N-ar fi vrut să fie simţit de cîinii lui Toma, cu toate astea nici nu apucase să-şi rostească dorinţa că auzi un lătrat stingher apoi altul, gros, bătrînesc. în mai puţin de o

jumătate de oră avea să ajungă la Spîrcu. Culese de sub brad o creangă uscată ; înarmat, sui mai departe. O pasăre cu aripile largi zbură pe lîngă el, tăind aerul apăsat. Aştepta să-i vină cîinii în întâmpinare, dar în locul lătratului auzi ca dintr-o mare adîncime o voce omenească.

— Mă, care eşti acolo ? Era Toma, numai el striga aşa.

— Eu sînt, răspunse Ionas cu mici întreruperi între silabe din cauza gîfîitului.

— La ceasul ăsta, domnule Ionas ? se miră Toma şi se arătă de sub tulpina unui brad cu arma în mână, însoţit de cei doi cîini, amîndoi cu pripoane de lemn atârnate de gît.

— Mi-ai spus ceva în ziua cînd am fost la dumneata, zise Ionas şi se aşează la picioarele ciobanului, obosit. Işi şterse cu dosul unei mîini transpiraţia de pe obraz.

— Nu-i de umblat singur prin părţile astea, domnule Ionas. Urcă lupii şi urşii prin locuri altădată străine lor. Mai acum cîteva zile am văzut un rîs de o mărime neobişnuită, poate nici nu era rîs... Era vărgat, coada o avea lungă şi cu vîrful gros, ridicat ca o secere... Noaptea m-am trezit la stână cu două oi furate. Cîinii nici n-au avut vreme să se ridice din culcuş. Numai arătarea vărgată, de care am amintit, m-a putut păcăli. Urşii şi lupii, de la o vreme, trăiesc în bună pace, sau frica să-i fi mînat împreună la asemenea înălţimi. Animalele simt cel mai bine apropierea necazurilor, cu toate astea goana lor spre piscuri nu cred să pornească numai de la frică... Toate s-au întors cu fundul în sus, domnule Ionas, altfel nici eu n-aş fi ridicat stîna cu şase sute de metri mai spre vîrf ca anul trecut, deşi iarba, cum ai putut vedea, nu-i de ocolit nici aici. Toma călca, în acelaşi ritm, nu-i păsa că Ionas se grăbea.

— Mi-ai zis atunci la dumneata, domnule Toma că...

— Ţi-am zis, cum să nu-ţi zic... Eu te-am chemat să vii, dar credeam că ai să mă anunţi din vreme.

— Un vis, un vis cumplit m-a făcut să mă grăbesc, şi Ionas îi povesti coşmarul din care îl trezise Aida.

Toma dădu din cap, fără să răspundă ; nu-i plăcuse nici lui visul. Mai visase şi el, dar ca un om să se trezească în ochiul unui peşte, aşa ceva nu-i mai fusese dat să audă.

Stîna era aşezată la loc deschis, sub poala unei păduri, nici prea aproape de ea, ca sălbăticiunile să se apropie nestingherite, nici prea departe, ca vîntul să-şi facă de cap cu saivanul. Oile dormitau sub adăposturile semicirculare acoperite cu un frunzar des, iar un măgar îşi ridică botul, adulmecînd aerul, ca un cîine. în preajma îngrăditurii, din ostreţe de brad, se afla cabana proprie-zisă ; lipite de ea două magazii. Agăţat de uşciori înalţi, caşul se storcea lăsînd să cadă în ciuberele dedesubt picuri grei şi graşi de zer. Cîinii, ajunşi la poteca ce dădea spre casa din bîrne, se culcară la locul lor ; unul, la intrarea animalelor, altul lîngă pragul de lemn. O' vacă mugi prelung, apoi se auzi cum îi intră din stomac între fălci golo- moţul de iarbă, apoi rumegatul uniform şi leneş.

— Poate ţi-o fi foame, domnule Ionas, se interesă Toma, dar Ionas dădu din cap ; nu-i era foame.

Din singura încăpere ieşi Mitrofănică şi Ionas se grăbi să-i privească degetul mutilat.

— Arată-mi şi mie, Mitrofănică.

— Ce să vă arăt, nu vă arăt nimic, zise el supărat, dar Ionas tot apucă să-i vadă degetul scurtat cu două falange.

— I l-am tăiat eu, nu se mai ţinea decît în nişte aţe, spuse Toma. N-a vrut să se ducă la medic, nici să povestească cu de-amănuntul ce s-a întîmplat cu el...

— Poate a încercat să fure ceva ? îl întăritâ Ionas şi Dumnezeu l-a pedepsit.

Acuzaţia îl înfurie pe tînăr.

— Eu nu fur, domnule. Baci Toma poate să spună cum sînt ai noştri că nu m-o luat din drum. Mie nu mi-a plăcut şcoala, dar sărăntoci nu sîntem, eu am venit la dumnealui să învăţ meseria asta, de la un străin înşcolat altfel o furi..- Avem oi mai multe ca Baci Toma, dumnealui e martor, poate să spună...

— Lasă, Mitrofoane, c-am să-i zic, şi-o să-i mai spui că pentru degetul ăla am plătit douăzeci de oi şi un tăuraş... Şi taică-său tot n-a fost mulţumit, dacă m-ar fi dat în judecată, zicea el, legea i-ar fi dat dreptul la mai mult...

— Oile am să vi le dau înapoi, Baci Tema, tata şi aşa nu le ştie numărul... Pe urmă, pentru un bărbat, nu-i

mare lucru să n-aibă un deşt. Rămîn nouă, destule-s ca să mulgă oile şi să-şi bată nevasta, zise Mitrofănică cu răutate neprefăcută.

— Du-te, Mitrofănică, şi te culcă, peste două ore soarele răsare, treaba nu ne-aşteaptă, că la noi soarele răsare de unde apune, domnule Ionas, aşa ceva n-am mai văzut, parcă face ocolul pămîntului peste munte şi tot acolo îmi dă de veste că începe o nouă zi. Ţi-am văzut femeia, aşa a spus domnişoara, că-i femeia dumitale... A cumpănit-o şi Iuliana. Zice că nu-i stau ochii bine în cap.

— Domnule Toma, eu am venit...

— Ştiu pentru ce-ai venit... dar dacă te ţin de vorbă o fac să treacă vremea, numai eu ştiu cum trebuie să cadă lumina, să vezi ce te interesează atît de mult... Putem merge, zise el, luîndu-şi un toiag şi fluierînd un cîine, porni spre vale.

De unde se aflau, lacul abia se ghicea, negru. Toma o luă spre dreapta, apoi urcă din nou muntele, cu pasul aşezat.

— Nu se arată totdeauna cînd vreau, de cîteva ori m-am dus de pomană, cu toate că apa era limpede ca lacrima ; n-am zărit urmă mişcătoare în adine.

— Să nu fi fost şi la început o părere, domnule Spîrcu, zise Ionas abia acum simţind cu adevărat oboseala. Genunchii îi tremurau, muşchii îl dureau.

— Am auzit că Vugnar vă cercetează pe toţi, în felul lui... Mai acu cîteva zile a venit la mine şi m-a pus să-i arăt locul unde a fost îngropată femeia aia...

— Nu-mi place omul ăsta... Nu-mi place...

Toma se odihni. Aşa cum se proţăpise în măciuca noduroasă părea mai înalt, iar cioarecii albi, strînşi pe picioare, îl făceau suplu. Ochii albaştri, cu bătăi spre verzui, din pricina luminii difuze, rîdeau fără ca faţa să se supună veseliei lor.

— Cineva a păcătuit, domnule Ionas, numai păcatul poate ii la mijloc, altfel n-ar fi apărut semnele astea de care lumea se teme... În curînd n-o să mai rămînă om prin părţile astea, toţi pleacă, lăsîndu-şi agoniseala la voia întîmplării... Eu îs de partea lui Vugnar, adică boala nu trebuie întinsă mai mult de- cît se cuvine.

Trecură printr-o pădure deasă şi Toma se aplecă să culeagă gălbiori şi laba ursului. îşi scoase din buzunar o punga şi puse ciupercile în ea. Găsi cîteva familii de

urechiuşe cu foliile încă umede de aerul jilav şi Toma, după ce le cerce a, le aşează în altă pungă să nu le fărîmiţeze.„

— Dumneata îl crezi pe Mitrofănică ? întreba lonas.

— E cinstit, n-are de ce minţi, cu toate că mi-e greu să cred că s-au agăţat peştii de degetul lui... Eu n-am mai auzi de asemenea peşti... Poate să fi fost acolo altceva, Ş[au] P°[a] e degetul să fi suferit schilodirea în altă parte şi lui u [e] eama să recunoască... Dar de minţit nu l-am prins niciodată cu min^ ciuna... Ba da, o singură dată, mi-a furat mielul şi l-a dus sa doarmă cu el, a zis că îi e urît să doarmă singur... [c^m] uită-te, domnule lonas ; lonas privi în jos ; nu ghici în depărtare decît o pînză albastră, fără margini, cu puncte s ra- lucitoare din loc în loc. Uită-te cu binoclul, spuse Toma şi-i dădu tînărului ocheanul puternic scos din traista a irna*a* de umăr. Lui lonas nu-i veni să creadă că, la o dis anţa p care singur n-ar fi putut să o aprecieze _numai~ din oc 1, afla luciul de apă. Avea altă culoare şi altă forma... şi P ocularele. Lacul se apropia de el; era la nici [c1^?1 e] paşi. Se puteau distinge şi peştii, aurii în razele calde a e relui... O ştiucă se aruncase de sub o tufă de nuferi spr biban, dar apa începu să clocotească în jurul ei şi onas n înţelese ce anume se petrece în învolburare. Apropie de' baraj. Putea să observe plasa de protecţie şi sub straniei, de mărimea unui ban, ceva sidefiu. în rest, apa, a i P s-o cuprindă, era netedă, nu se ghicea în ea nici o Ş • Apoi dintr-o dată lichidul începu să~ fiarbă în adine ; clabuci mari se iviră la suprafaţă ca nişte băşici de săpun, un val năprasnic se formă ca o coamă chiar în locul unde cele doua culori ale lacului se uneau şi lonas avu senzaţia ca imensul baraj se clatină sub lovitura primită din plin. Dar ce anume lovise barajul îi scăpă privirii. Din nou domni cîtva timp niş ea peste lac, valul se spărsese şi el, ceea ce văzuse lonas a suprafaţă era zbaterea în străfund, apoi din nou îi. fu dat să observe răsucirea apei într-un vîrtej imens. Zări bine peşte [6] cu gît de taur, şi pentru un timp ochiul din vis îl privi dintre pleoapele căscate. lonas, asudînd, reuşi să îngîne, cuprins de spaimă :

— E el, i-am văzut ochiul, e el...

15.

Bulat îi ieşi în întîmpinare. Era supărat că al doilea om, într-un răstimp scurt, îi descoperise ascunzătoarea cu atîta uşurinţă. înainte de a construi cele trei bazine, împrejmuite cu sîrmă, căutase îndelung ; umblase pe jos kilometri întregi pînă să găsească japşa. Cu toate astea Adelaida fusese la un pas de ea, iar acum Stavropol şi Mutul înaintaseră prin pă- puriş, spre el, chiar mai adînc decît o făcuse Aida.

Aşezase de-a lungul cărăruii cîteva sfori la nivelul malului. Oricine ar fi încercat să treacă, se împiedica de ele. Sforile se continuau prin stufăriş cîteva sute de metri pînă ţa cele trei sălcii aflate deasupra ascunzătorii. La cel mai mic semn o creangă se mlădia adînc în apă, dînd semnalul că un nedorit se afla pe drum. De data asta, Stavropol sau cîinele călcase de la început pe mai multe din „soneriile" improvizate. Cele trei crenguţe se lăsară deodată ; Bulat abia avu timp să-şi tragă pantalonii şi să fugă în întîmpinarea intruşilor. Ce căuta Stavropol ?

Bulat începu să fluiere. Cu secera, tăie cîţiva snopi de papură. Voia să fie găsit lucrînd şi Stavropol, cînd dădu de el, nici nu se bucură, nici nu se miră. în spatele lui cîinele stătea cu părul zbîrlit; stăpînul îl mîngîie de cîteva ori şi Mutul se linişti.

— Ce vînt vă aduce pe aici, domnule inginer ? Tai nişte papură, am o înţelegere cu Spîrcu. I-o dau uscată şi el o vinde altcuiva pentru coşuri şi pălării... Uite cît am tăiat, adăugă Bulat arătînd spre un stog. Papura de prin aceste locuri e mai mlădie. Domnul Gavra mi-a spus că din pricina climatului. Seamănă cu o papură de pe alte meleaguri, uşoară, în ace laşi timp rezistentă.

Bulat tăcu. Era furios că dăduse atîtea explicaţii. Stavropol vedea doar foarte bine ce face. Nu trebuia să se justifice. Ga <dovadă că inginerul luase peroraţia drept justificare era zîm- betul ce se dorea ascuns ; aşa ar fi şi rămas, dacă dungile, plecând din colţurile gurii, nu s-ar fi adâncit urmîndu-şi drumul •spre cele două părţi ale bărbiei.

— Domnule Bulat, unde putem sta de vorbă, se interesă Stavropol şi cutele se aşezară cuminţi între celelalte mărunte ale feţei, lăsând să se adâncească şănţuleţele aflate la rădăcina nasului, dispuse asimetric, de o parte şi de alta a sprâncenelor.

— Despre ce să vorbim noi, domnule inginer, răspunse Bulat inspăimintat. într-o clipă rememoră faptele ultimelor zile ; ceva nu fusese pe voia inginerului, numai aceasta putea fi pricina pentru care Stavropol îl căuta cu atîta grabă. Se fistici. Cu o săptămână ân urmă âi pândise pe lonas şi Aida din spatele unui grind cum intraseră în apa miloasă. Nu-i putuse urmări până la capăt. Avusese impresia că în spatele lui se mai .află un curios şi atunci işi părăsi ascunzătoarea. Când se întorsese, în japşă nu mai era nimeni. Poate Stavropol să fi fost curiosul şi acum venise să-i spună...

— Domnule Bulat, mă aflu aici pentru a avea grijă de baraj, asta este menirea mea, fără a fi obligatorie...

Bulat respiră adînc. Lăsă secera deasupra papurei abia tăiate şi îşi şterse fruntea de cîteva ori.

— Nu înţeleg, domnule inginer, spuse Bulat şi se uită la cîinele tolănit, dar pîndindu-l de fapt pe Stavropol.

— Hai să mergem la sălciile alea... Nu suport soarele, ;spuse inginerul, descheindu-şi singurul nasture de la haină.

— Eu treaba mea mi-o fac, domnule inginer, încercă să se disculpe Bulat, neştiind despre ce e vorba... Veghez la cantitatea de apă infiltrată, fac analizele de cuviinţă, trimit eşan- tioanele unde...

—- Ştiu, domnule Bulat, ştiu că eşti un om conştiincios, dar acum despre altceva vreau să mă sfătuiesc cu dumneata...

Bulat se uită spre sălcii, de sub ele s-ar fi văzut japşa cu cele trei bazine. Nu-i convenea. Zări nu departe de el, dar mai jos, spre mal, o altă salcie, pe jumătate trăznită, cu coroana mult aplecată spre apă.

— Să mergem spre aia, e mai aproape.

Şi ca să nu existe nici un dubiu, Bulat arătă cu mina spre trunchiul găunos şi negru. Stăvropol zîmbi.

— Mutule, du-te înainte, porunci Stăvropol, arătînd

cu mina spre salcie şi cîinele, docil, înlătură cu capul primele trestii apoi, pătrunzînd prin verzitura papurei, începu să calce cu grijă.

— Se vede, domnule Bulat, că n-ai fost nici dumneata la salcia la care vrei să discutăm, altfel ai fi ştiut că la fiecare . P^as greşit poţi ajunge la doi-trei metri sub apă şi numai norocul... Uită-te la cîine cum calcă, ce ocoluri face... Sau poate ţi-ai pus în gînd să... tot mai mult am credinţa că cineva de aici doreşte să-mi pierd urma.

Bulat nu ştia ce să răspundă. Fusese de mai multe ori la salcia cu pricina, dar cărăruia folosită ţinea marginea ţărmului. Niciodată nu încercase să ajungă la ea din locul în care se aflau acum.

Un picior al cîinelui alunecă, dar patrupedul se redresă- Se întoarse de cîteva ori spre stăpîn şi Stăvropol, cu figura încruntată, se luă după animal. Păşea sigur ; dacă Mutul îi făcuse semn ştia că îl putea urma fără nici o teamă. Supărarea îi venise de la felul cum voia să-l mintă Bulat, mai ales pentru locul unde voia să stea de vorbă cu el.

— Domnule inginer, eu mi-am lăsat cămaşa mai încolo,, în două minute te ajung din urmă.

Grăbit, Bulat se întoarse spre potecuţă şi alergă spre- grindul unde îşi lăsase cămaşa. Luă şi secera aşezată pe papură şi, ţinînd acelaşi drum, făcut de cîine şi Stăvropol, îi ajunse- repede din urmă. Pînă la salcie nu erau mai mult de douăzeci de paşi. Cîinele, oprit, privea înapoi. Dădea un semnal, dar cefei de semnal nu ştia nici inginerul. Se auzi un grohăit, apoi din tufiş zbură, zvîcnind, o arătare neagră, dungată. Era un- pui de mistreţ. Fîşîitul papurei încetă. Cîinele îşi continuă drumul, de data asta cu mult mai grăbit ca pînă atunci. Cînd’ atinse pămîntul ferm, de la marginea sălciei, Mutul se gudură la picioarele stăpînului.

Umbra era deasă, plăcută, soarele nu mai dogorea cu- atîta putere, parcă şi aerul îşi pierduse din pulberea umedă ce-i însoţise pînă atunci. Cîteva cuiburi de păsări se zăreau printre- crengi şi inginerul se miră că în aceeaşi coroană vieţuiau mar multe specii. La o margine de cuib se văzu ciocul galben al unui stîrc, ca la numai cîţiva metri să se zborşească la el c>

gaiţă : coborî cîteva crăci şi de acolo, cu aripile

desfăcute, îi certa, scoţînd ţipete scurte. Stavropol îşi mută haina şi pasărea nemulţumită rămase încă multă vreme pe o creangă din apropiere.

— înainte cloceau o singură dată, acum de trei ori pe an... Şi-au pierdut bunul simţ, altele, călătoare, nici nu mai migrează, stau peste iarnă, dacă asta se poate chema iarnă...

— S-au schimbat multe pe-aici, domnule Bulat, pînă şi încrederea între oameni... Să nu crezi că nu ştiu de ce m-ai adus aici, de ce n-ai vrut să poposim lîngă cele trei sălcii lîngă care dumneata trudeşti zilnic.

Bulat se uită la inginer, încruntat.

— Degeaba te încrunţi, domnule Bulat, n-ai de ce. Deocamdată sîntem singurii oameni care ne putem înţelege deşi, în mod normal, ar trebui să avem cu toţii acelaşi punct de vedere asupra ciudăţeniilor apărute în baraj.

Bulat tuşi de cîteva ori, nici într-un caz nu voia să înceapă el discuţia. Personal n-avea să-i comunice inginerului nimic, acesta îl deranjase, deci era de datoria lui să-i spună ce doreşte. Cu toate acestea Stavropol, aşezat pe o margine a hainei, să nu-l prindă răceala pămîntului la măruntaie, se mulţumea să-şi cerceteze unghiile unei mîini, unghii bine îngrijite ; avea oroare de unghiile murdare.

— întîmplarea a făcut, domnule Bulat, ca acum cîteva zile să te văd ascuns după un stog de păpuriş, unul din cele multe pe care zici că le vinzi lui Toma Spîrcu... Numai că de un an tot număr stogurile, ele se înmulţesc, dar nici unul nu a fost cărat de la locul lui.

Stavropol tăcu, voia să vadă reacţia lui Bulat, dar acesta arunca cu pietricele în apă, vesel că de fiecare dată lovea aceeaşi frunză.

— Nu s-ar putea spune că lonas n-are gusturi bune, sări la alt subiect Stavropol, nevoind să primească un răspuns .grăbit la amănuntele povestite, în legătură cu stuful, din care Bulat ar fi trebuit să înţeleagă că minciuna cu vînzarea papurei nu mai era o taină.

— Ce vreţi să spuneţi, domnule inginer, se interesă Bulat •şi încetă să mai arunce cu pietre.

îşi scoase cuţitul şi aplecînd o ramură de salcie arcuită spre apă, o tăie dintr-o zvîcnitură. Descoji cu abilitate coaja verzuie, prefăcîndu-se că nu-l interesează

spusele omului de alături.

— Nimic deosebit, domnule Bulat, doar nu eşti lipsit de imaginaţie... Dacă nu te-aş fi urmărit şi nu te-aş fi văzut cum strîngeai stuful, n-aş fi avut curiozitatea să-mi arunc privirile spre jocuri date de mine de mult uitării. Sínt bătrîn, domnule Bulat, cu toate astea chinul dumitale, acolo, ca peştele pe uscat, m-a făcut să-mi aduc aminte de tinereţile mele ; am încercat, sínt dator să recunosc, sentimente de părere de rău că am dat vieţii acesteia, de fiecare zi, atît de puţină importanţă... Viaţa mea au fost construcţiile, în esenţă acest baraj de care mi-am legat visurile, din cauza căruia n-am avut timp să-mi judec bucuriile la care am renunţat... Dumneata eşti tînăr, am înţeles după felul cum îl invidiai pe Ionas, ai fi vrut să fii în locul lui... Ştiindu-te puţin, iar viaţa învăţîn- du-mă să cîntăresc oamenii, am ajuns, nu din ziua aceea, ci cu mult mai de mult, la convingerea că eşti capabil să-ţi închini existenţa unei cauze cu mult mai pozitive ; uneia singure, dacă e nevoie... Din clipa cînd i-am văzut degetul lui Mitrofă- nică mi-am pus întrebarea ce s-a putut întîmpla, ieşise doar din clădirea unde locuiam, a intrat cu mîna întreagă şi...

— Şi atunci, zise Bulat, ce ţi-ai zis, hai să-l urmărim pe Bulat, numai el putea să-i ciuntească degetul nenorocitului de Mitrofănică...

Stavropol era calm, efectul spuselor era cel scontat. Bulat se uita la el, nemulţumit; momeala fusese muşcată.

— Da, da mi-am zis, domnule Bulat, numai dumneata eşti capabil de pasiuni constante, pasiuni care fac din oameni modeşti oameni mari... Pentru mine a fost limpede, după felul cum mi-a povestit Spîrcu Torna, nu era vorba de o agresiune voită împotriva ciobanului, altceva s-a întîmplat cu el. De atunci v-am pîndit. Recunosc, pe fiecare în parte, la început,, apoi la cîteva zile, numai pe dumneata. Eşti omul cel mai retras dintre noi, singurul cu două lacăte, al treilea la fereastră prin interior, trei închizători, la aceeaşi uşă... Era firesc să-mi pun întrebarea de unde nevoia unei asemenea paze. M-am. chinuit să înţeleg de ce cumpărai de la acelaşi Torna Spîrcu. de trei ori mai multe lumînări decît ceilalţi... Dacă ai observat, în fiecare om moare, într-o stare mai avansată sau mai puţin dezvoltată, un... detectivul din

mine a început să se nască în. clipa cînd mi-am zis că ascunzi de confraţi ceva de preţ... Nu,. n-am intrat în camera dumitale, n-aş fi îndrăznit, e împotriva principiilor mele. Pe urmă chiar dacă aş fi trecut peste o morală adînc înrădăcinată ar fi fost în zadar, locuinţa dumitale, cum am zis, seamănă cu o cetate... într-o zi am zărit, prin fereastra deschisă, greutatea de cinci kilograme prinsă deasupra uşii, greutate al cărui rost mi se pare a nu fi altul decît acela de a cuminţi pe cel ce face imprudenţa să-ţi violeze intrarea. Vrei o ţigară, domnule Bulat ?

Bulat voia. întinse mîna şi o luă de la Stavropol, gata aprinsă ; o ţigară bună, după cum îşi putu da repede seama, cu toate că inginerul nu fuma decît rar şi atunci tutun ordinar.

— Cele bune le am pentru musafiri, nu vreau să par cărpănos, deşi în realitate cu mine sînt, dar mi se pare strigător la cer să dau atîţia bani pe... Prefer să-mi strîng pensia cu grijă, banii depuşi fac pui... în fine... observi cum arde, se consumă singură, ştiu cum să fabrice ţigările, te obligă să tragi cu sete din ea, altfel se fumează...

— Adică dumneata cu de-alde astea te ocupi, domnule inginer, tragi cu ochii după alţii cum fac dragoste, numeri căpiţele de papură, ajungi la concluzia că te mint, nu-i aşa, nu mi-ai spus-o, dar asta gîndeşti, te uiţi în casele oamenilor prin fereastră, nu te sfieşti să-mi spui de la obraz că am intenţii răzbunătoare faţă de cei curioşi...

— Exact, domnule Bulat...

— Cu toate astea, nu ca să mă serveşti cu ţigări, nici ca să-mi povesteşti fleacuri din astea cu care mi-ai împuiat capul, ai venit la mine...

— Nu, domnule Bulat, recunosc...

— Şi eu sînt curios, domnule inginer, viaţa celorlalţi ni se pare furată din viaţa fiecăruia şi atunci alergăm după semenul nostru să-i aflăm micile taine, să facem din universul lui secretul nostru, dacă se poate, sau cînd e cazul îl înghesuim cu propriul lui trecut, aşa cum vreau eu să te înghesui, domnule inginer, înainte de a şti ce vrei de la mine... Cînd omul e conştient că nu calcă pe un teren sigur, se gîndeşte înainte de a întreprinde ceva ; nu întîmplător ţi-am spus să venim la salcia asta.

Eram convins că Mutul va căuta un drum stabil, fără el de mult ai fi fost în lumea dreptilor, numai eu ştiu că în stînga şi în dreapta potecuţei, în afară de mîlul gros de care te temeai, sînt nisipuri mişcătoare, priveşte dacă nu mă crezi...

Bulat luă un pietroi, îl aruncă cu precizie chiar la ieşirea din cărăruia pe unde intraseră. Bolovanul poposi deasupra nisipului umed cîteva secunde apoi începu să curgă odată cu el în cealaltă parte a clepsidrei. în curînd Stavropol nu mai văzu decît o cupă de mărimea unui adînc de palmă, cupă ce dispăru şi ea, terenul rămînînd neted pe locul unde bolovanul se afundase. Bulat hohoti. Stavropol era speriat, nu ştiuse pînă atunci că erau grinduri în stare să nască şi asemenea capcane.

— Domnule inginer, eu nu-s uşă de biserică, cum vrei să pari dumneata, sînt pur şi simplu om cu toate păcatele unuia care ştie să iubească şi să urască.

— Mai ales să urască, se amestecă Stavropol, care nu voia să piardă puţinul cîştigat cu atîta greutate. Nu intenţiona să lase balanţa înclinată în favoarea adversarului, mai ales că abia acum se convinsese că Bulat putea să-i fie duşman. Domnule Bulat, am văzut în plimbările mele grupurile de tineri înotători; s-au mutat cu mult mai jos de cînd domnul Bică s-a supărat pe ei. I-a fascinat partea strălucitoare a lacului care v-a tulburat la toţi minţile şi care nu e decît o iluzie creată în urma excavaţiilor de un depozit monstruos de *mică ;* în viaţa mea n-am văzut o asemenea aglomerare de ţesut mineral transparent... Razele soarelui, cît ar fi de palide, se refractă din oglinda subacvatică, difuzînd lumina în exterior pe distanţe mari... Ţi-a luat şi dumitale ochii, spaţiul ce pare fără margini din cauza ecoului luminii, da, nu te mira, există şi un ecou al luminii, în cazul nostru el dînd senzaţia infinitului lichid. Eşti singurul om căruia i-am făcut această mărturisire şi asta deoarece te vedeam cu cîtă ură priveai la tinerii ce se antrenau cînd în apele calde, cînd în reci. Dar din ura dumitale am înţeles şi dragostea ascunsă pentru ceva ce nu ştiam, de-oarece în om ura se naşte dintr-o mare iubire, numai din dragoste poate creşte celălalt sentiment care te chinuia de fiecare dată cînd grupul de tineri – să-i zicem aşa – se arunca în. apă şi se avînta cu forţa braţelor şi picioarelor spre o simplă fata Morgana. Cu intuiţia mea am înţeles

că echivalentul nemulţumirii era născut din prea marea dăruire pentru acest^ locuri şi tot ce s-a zidit pe ele. Să nu-mi spui că barajul nu intră în zestrea de suflet, atît de activă la dumneata. Te-am surprins, urmărindu-te, cum mîngîiai peretele de beton cu o plăcere de care nici eu h-aş fi fost în stare, te-am văzut gravîndu-ţi cu o daltă numele, cu discreţie, acolo unde se îngemănează apa cu ploturile : voiai să fii şi al apei şi al luminii, născute din frumuseţea acestei construcţii.

Bulat se încruntă, nu ştiuse că fiecare pas îi era urmărit cu atîta insistenţă. O clipă se temu pentru marile lui secrete : cele trei îngrădituri la care ţinea mai mult ca la ochii din cap. într-adevăr, îşi cioplise numele în peretele de beton, se chi- nuise zile în şir, peretele avea ceva din duritatea oţelului, stricase două dălţi cu vidium la capete, îşi pocnise de cîteva ori degetele lovind cu sete în muchiile de metal ca să-şi poată lăsa nemuririi numele în zidul dur. Acum bucuria ascunsă se topise, ca orice lucru ce încetează să mai fie o taină. Bulat transpiră abundent şi-l urî pe Stavropol pentru tot ce-i povestise.

— Domnule Bulat, bazează-te pe discreţia mea, nimeni nu va afla despre dorinţa de a rămîne viu prin acea inscripţie, trebuie să recunosc, migălită cu măiestrie. Toţi vrem să dăi- nuim după ce ne vom trece în lumea nefiinţei. Ca să mă apropii şi mai mult de dumneata vreau să-ţi dezvălui că orgoliul m-a împins şi pe mine la nesăbuite legături cu misterul ce va veni după noi. în cripta dăltuită cu mîinile mele, mi-am scris numele ; numai eu ştiu cum se poate ajunge la ea şi cei ce-mi vor deschide testamentul. Pentru că am un testament, domnule Bulat. Sper să fie respectat din stimă pentru mine şi, totodată, pentru cel mai drag baraj pe care l-am cunoscut vreodată... Dar eu sînt bătrîn, am încă o dată anii dumitale, deci toate şansele să mă sting curînd. Nu vreau însă să mor lăsîn- du-mi iubirea în pericol. Sînt pus în temă că eşti la curent cu fisura descoperită de lonas, şi că nu-ţi este străină sporovăială care se face pe seama unui animal care loveşte, de mai bine de cinci ani, curbura, în acelaşi loc. Te întreb, eu, cu ce scop ? N-am fapte doveditoare, dar cele pe care le deţin m-au convins că nu poate fi vorba decît de o uneltire, peştele uriaş este creaţia unei mîini rele. A fost crescut în adînc cu scopul de a-mi ruşina truda unei

vieţi. Am făcut experienţe la nivelul unde se produce impactul de care ţi-am amintit; sînt sigur de existenţa unei fiinţe raţionale, acolo, în adînc.

Stavropol se ridică de pe haină. Scoase dintr-un buzunar un plic, apoi dădu la iveală o hîrtie pergamentoasă cu nişte desene ciudate.

— Vezi, reluă Stavropol, acesta este planul în urma experienţei. O tablă de zinc a fost atinsă chiar în mijloc ; vibraţiile, transmise printr-un cablu, la suprafaţă, au notat, după cum se observă din acest contur, existenţa uneltei criminale ce atentează la soliditatea construcţiei. Iată, aceste cercuri, calculate la cota de unu la o sută, demonstrează că lungimea obiectului, aflat într-o continuă manevră de lovire, e de peste cincisprezece metri. Deci numai o minte omenească a putut crea un monstru, dînd instrumentului de distrugere forma unui peşte. Calculele atestă existenţa în baraj, din exterior, a unei găuri de cîteva picioare adîncime şi lată cam tot de atîta ; uşor de dedus, deci, grosimea şi forţa maşinăriei care ciupeşte zi şi noapte, prin atacurile repetate, din carnea mea...

Bulat asculta încruntat destăinuirea inginerului. Auzise de monstrul care îşi făcuse un obicei din a se buşi cu capul de corpul masiv de beton. Socotise povestea o glumă. înregistrările seismografelor mărturiseau mici şi neînsemnate zguduiri, echivalente ca importanţă cu lovirea... Era pentru prima dată cînd afla în detaliu temerile lui Stavropol. încetă să mai fie supărat pe inginer pentru că-l urmărise. lonas ar fi trebuit să-l ţină la curent, era de datoria lui, amîndoi lucrau în aceeaşi echipă de întreţinere, dar în afara petei, observate şi de el, Aron nu-i mărturisise altceva.

— Poate că exageraţi, domnule inginer, cine să se încumete la un rău de o asemenea durată ; după cîte înţeleg, făpturii aceleia i-ar trebui încă cincizeci de ani ca să poată primejdui... Poate nici nu e vorba de un peşte construit, cum credeţi dumneavoastră, ci de un peşte pur şi simplu, lacul l-a prins în amonte şi el se încăpăţînează să cpboare în aval; de milioane de ani asta ştie şi asta face...

— Domnule Bulat, chiar dacă ar fi cum spui, tot ar trebui reprimată încăpăţînarea de a lovi, la fiecare cinci

secunde, în zid ; nu-ţi dai seama că din punct de vedere psihologic o asemenea vanitate ţine pe loc o echipă de ingineri, pune pe drumuri mii de oameni înspăimîntaţi, stîrneşte temeri sus, implicit pune sub semnul întrebării inteligenţa constructorilor ? Datoria noastră este să ne apărăm prin toate mijloacele, acesta este motivul pentru care am apelat la dumneata.

— La mine ! se miră Bulat; cu ce vă pot ajuta eu !

— Domnule Bulat, se supără Stavropol, degetul lui Mi- trofănică n-a fost muşcat de cîinele meu.

Bulat îşi scoase din nou briceagul, ca un pumnal, şi tăie dintr-o zvîcnire o altă creangă de salcie.

— Nici eu nu i l-am muşcat, domnule inginer... Crede-mă...

Bulat descoji salcia şi, fără să-şi dea seama ce face, se apucă să toace între dinţi coarda gălbuie şi umedă.

— Deci cu toată sinceritatea mea, continui să-mi ascunzi secretele dumitale... Şi eu aş fi tăcut, domnule Bulat, dacă n-aş avea credinţa că pericolul este mai mare decît mi-am închipuit şi incomparabil mai dăunător. Mitrofănică a mărturisit că în locuinţa dumitale a văzut un bazin de sticlă cu cîţiva peşti. Din curiozitate şi-a vîrît mîna să prindă unul. Cînd şi-a scos-o, îngrozit de durere, a constatat că degetul arătător arăta aşa cum ştii foarte bine că arată. Ce anume ai în îngrăditură, domnule Bulat ? Nu-mi da nici un răspuns, nu vreau, în continuare, să-mi ascunzi lucruri pe care le ştiu, să te oblig la interminabile minciuni. Te vreau aliat şi meritul, dacă vom salva barajul, va fi al nostru, în primul rînd... Te-am urmărit zi şi noapte, domnule Bulat, nu eu, l-am pus pe cîine s-o facă. Mutul mi-a îndeplinit dorinţa ca nimeni altul. Mi-a fost destul să te pîn- desc la întoarcere, cînd veneai să te culci, ca Mutul să mă ducă la locul abia părăsit. în acel loc, sub cele trei sălcii, în japşa în care era să-mi pierd viaţa, dacă nu eram suficient de atent, am dat de crescătorii. Le-am vizitat de zeci de ori înainte de a-mi lua răspunderea actului pe care l-am făcut cu de la mine putere. Eu am scos cu mingiocul cîteva exemplare şi le-am dat drumul în lac, voind să verific dacă în condiţii naturale peştii se comportă la fel ca în îngrădituri. Cum se comportă în bazin, am văzut. Nu m-am mirat cînd Saie Cameniţă a venit cu crapul şi ştiuca pe jumătate mîncaţi. Am înţeles că autorii erau exemplarele lăsate libere. Atunci mi-a venit ideea să-ţi cer ajutorul în legătură cu tot ce ţi-am povestit. Dacă le dai drumul la toţi, peştele cel mare, monstrul, înţelegi...

Bulat albi. Aruncă creanga din gură şi închise lama cuţitului.

— De ce-ai făcut asta, domnule inginer... Mă aflu la început, nu cunosc felul lor de-a trăi şi a se înmulţi.

Poate în momentul de faţă, în lac, puietul aruncat de dumneata să pună în pericol... Vrei un lac mort ?

Undeva în depărtare se auzi un fluierat şi Stavropol, împingîndu-şi proteza cu gingiile de ebonită rozalie, arătă spre grupul de tineri care înota undeva la limita dintre cele două ape.

— Sînt întregi şi nevătămaţi, spuse Stavropol.

— întregi şi nevătămaţi, deoarece au costume de cauciuc. La mijloc lacul are curenţi reci, puternici, termometrul nu se ridică peste cinci grade... Peştişorii mei nu rezistă la o temperatură mai mică de douăzeci şi cinci.

Chiar în clipa aceea, apa se vălătuci spre mal. în păpuriş intră, lăsînd o urmă de sînge groasă, un somn de cîteva kilograme. Spatele îi era forfecat. Spinarea groasă, înaltă, se mai zbatea convulsionată de muşcăturile aprige ale unor vietăţi de forma unor săbii, străvezii. Stavropol, ca să nu mai vadă suferinţa peştelui, luă un bolovan, lovi cu el de cîteva ori în capul negru, cu ochii dilataţi.

— Şi-a căutat salvarea la apă mică, fără să ştie că aici îşi va afla sfîrşitul, zise Bulat.

Ochii înroşiţi la început de bucurie se aspriră, după cîtva timp şi, întors la locul său, inginerul nu mai scoase o vorbă. Doar din cînd în cînd se uita la somnul întors cu burta în sus, cu maţele ieşite prin găurile pe unde peştii intrau şi ieşeau cu repeziciune tîrînd după ei măruntaiele albe. Stavropol nu putu rezista tentaţiei. Se apropie din nou de peştele ce se zbă- tea neputincios încercînd să se elibereze de necruţătoarele răpitoare. Privi gurile deschise, dinţii de fierăstrău ce forfecau carnea şi Stavropol se înspăimîntă cînd observă iuţeala cu care devorau şi eliminau prin intestinul transparent carnea nemacerată, densă, ca o rîmă. Resturile plutitoare erau repede înghiţite, ca la cîteva secunde din nou să fie eliminate, stoarse, printr-un simplu procedeu chimic, de substanţele hrănitoare.

Stavropol înfipse un vîrf de trestie în pîntecul unui răpitor, apoi decupă cu o piatră capul de trup. Multă vreme capul, singur, continuîndu-şi destinul instinctual, făcea eforturi disperate să se apropie de pradă. Odată ajuns la carnea albă a somnului începu să se înfrupte lacom, eliminînd, prin intestinul rupt, bucăţile de hrană,

aşa cum le înghiţise. Stavropol voi să vomite, se abţinu. în spatele lui era Bulat.

Privea capul peştelui tot mai lent în mişcări, pînă în clipa cînd moartea îl prinse aşa cum era, cu gura deschisă. Capul se scufundă în apă, lipsit de viaţă. Cu ajutorul crenguţei, Bulat îl aduse la mal ; cu cuţitul, scobi pămîntul şi vîrî restul în nămol. Pe faţa lui Stavropol apăru din nou bucuria. Odată greaţa învinsă, trăsăturile îşi reveniră la starea lor de dinainte. Cu mina tremurîndă, îşi scoase dintr-un buzunar un plic sigilat.

— E testamentul, domnule Bulat, testamentul meu... Sînt gata să-l schimb, să-ţi ofer jumătate, dacă mă ajuţi să scap de lighioana care nu-mi dă linişte şi nici plăcere să trăiesc.

Bulat se răsuci spre locul unde şezuse pînă atunci. înnegurat, se apucă să cioplească o altă crenguţă.

— Domnule Stavropol, în urmă cu nişte ani a venit la dumneata o femeie... o femeie despre care lumea spune că umbla numai în alb... Mi-ai aflat cel mai mare secret... Nu mă pot învoi să deschid bazinele pînă nu-mi spui ce s-a întîmplat cu femeia căreia Ghedeon şi Gavra i-au turnat o cruce de beton cu un Isus sculptat grosolan, cu capul aplecat spre piept, cu braţele strînse pe pîntec, cu ochii plini de ură faţă de lumea pentru care el s-a jertfit, dorind s-o izbăvească... Crucea e înfiptă în spatele casei lui Toma Spîrcu, sub ea, din spusele ciobanului, s-ar afla trupul ei. Nimeni însă n-a putut spune dacă era al femeii cu care dumneata ai sucit minţile oamenilor...

Stavropol avu un zîmbet rău. Se uită la Mut. Cîinele moţăia cu un singur ochi deschis, cu urechile însă drepte, tremurînd la fiecare cuvînt mai răspicat.

— Domnule Bulat, nu mi-ai spus cel mai mare secret al dumitale... Ştii bine că nu mi l-ai spus... Treaba cu peştii este un adevăr intermediar la care am ajuns... Aş fi putut cu uşurinţă să renunţ la acest ajutor. Nu mi-e greu să spun tuturor cu ce anume te îndeletniceşti, că pui nu numai viaţa lacului în pericol, dar însăşi a oamenilor de pe malurile lui ; a noastră în egală măsură. M-ai mintit şi cu Mitrofănică... Greutatea de deasupra uşii l-a trîntit la pămînt... Anume ai lăsat uşa deschisă ca el să intre şi, ciobanul, curios, a intrat. Ameţit de lovitură l-ai dus cu forţa la bazin, i-ai băgat degetul în apa plină de răpitori. Pe urmă i-ai arătat degetul şi i-ai

spus că va fi mîncat pînă la ultimul oscior dacă va spune cuiva ce-a văzut în casă...

— .Domnule Stavropol, ce s-a întîmplat cu Mitrofănică s-a aflat, puţin mai contează dacă întîi l-a lovit greutatea şi pe urmă şi-a pierdut degetul. Varianta cu vîrful degetului e a lui, nu e a mea, ea mă exclude pe mine şi face din întîmplare ceva de necrezut. Puţin îmi pasă ce spune lumea, faptul e consumat! Nimeni nu crede că un peşte i-a putut amputa degetul, în afară, bineînţeles, de dumneata... Eşti singurul care ştii, singurul care a intrat fără voia mea, nu numai în îndeletnicirile mele, dar în viaţa mea. Şi ca să-ţi dovedesc că nu mi-e teamă, nu mă feresc să-ţi zic că pe femeia în alb dumneata ai omorît-o.

Stavropol rîse, un rîs numai din proteze şi Mutul, văzîn- du-i dinţii în afara maxilarelor, se apropie de stăpîn...

— Deci se spune că eu am omorît-o, repetă Stavropol şi bărbia ascuţită începu să-i tremure. Domnule Bulat, în acest caz vei înţelege mai bine dorinţa de a salva această construcţie. Nu, n-am să-ţi spun dacă e adevărat ce bate lumea din gură. Insinuări asemănătoare mi-a făcut şi Vugnar... Treaba lui... Un adevăr mai trebuie şi dovedit... De dovedit n-au cum să dovedească... Vreau însă să înţelegi că barajul e tot ce am mai scump pe lume, pentru el am fost şi sînt gata să fac orice... Numai supravieţuirea lui mă interesează... Mijloacele pentru a-l dărui veşniciei nu contează... Să nu-ţi închipui că mă sperii de cuţitul dumitale... Te sfătuiesc să te stăpîneşti... Cîinele nu te-ar lăsa viu... Pe urmă n-ar avea nici un rost... Din clipa cînd ţi-am aflat secretul nu mai sîntem decît un singur om, indiferent de trecutul meu atît de diferit de al dumitale...

— Domnule Stavropol, spune-mi doar atît... E adevărat că atunci cînd lucrai ca fierer betonist aveai o diplomă de inginer ?

Stavropol tăcu cîtva timp. Privi la cuţitul vîrît în buzunar, apoi la cîinele care încetase să-şi mai zbîrlească blana pe spate. Zise :

— Am dorit să construiesc, şi-am construit, asta contează ; nu pentru binele meu personal, nu numai pentru orgoliul bolnav... Hai, Mutule, ajunge pentru ziua de azi,

spuse Stavropol şi strîngîndu-şi fălcile o apucă primul pe cărăruia descoperită de cîine.

Călca ferm, tinereşte. Ajuns în cărăruia mare strigă :

— Colaborăm, domnule Bulat, asta am înţeles, colaborăm, eu îţi pot fi de folos, poate chiar mai de folos decît îmi eşti dumneata.

16.

— Vai, domnişoară Adelaida, de cînd te caut, era cît pe-aci să renunţ, dar un Saie nu-i făcut să renunţe... Nu-i aşa că nu te superi că n-am renunţat ?

Adelaida era întinsă pe un strat de papură uscată la marginea lacului ; un golfuleţ cu apă limpede, străjuit spre larg de o perdea groasă de trestie, oprea privirile indiscrete, dacă ele ar fi existat cumva. Adelaida nu se sperie de apariţia neaşteptată a omului cu „burtă de cămilă”, cum îl botezase. Indiferentă, îşi luă sutienul, îşi acoperi cu el sînii mici, cu nasturii întunecaţi, din care porneau sfîrcurile, punctate din loc în loc cu alb.

— îmi place să mă bronzez fără pete, spuse şi îşi strînse slipul ; două bucăţi de pînză, frumos colorată, legate la mijloc cu un lănţişor auriu.

— M-am întîlnit cu Ionas, mi-a spus că sînteţi aici, altfel n-aş fi îndrăznit, preferă să fiu eu în preajma dumitale decît un... şi Saie se opri rîzînd, fără să pronunţe numele atunci ivit pe buze... Poate te întrebi, domnişoară Adelaida Jigău, de unde la mine acest interes matinal de a te găsi, eu un om... Sînt bucuros că nu te-ai speriat de apariţia... Anii mei nu mai pot duce, în nici un caz, în ispită o femeie de_vîrsta dumitale... Nu-i aşa că-mi dai dreptate ?

Adelaida Jigău se uită la pîntecul mare al doctorului ; rîse gălăgios, ducîndu-şi un căuş al palmei la gură.

— Aveţi o burtă aşa de caraghioasă... Cînd v-am văzut prima dată v-am zis „omul cu burtă de cămilă”.

Saie se încruntă ; la multe comparaţii s-ar fi aşteptat, la una atît de grotescă pentru nimic în lume... îşi dădu haina jos, cămaşa, şi rămase într-un maiou de bumbac strîns pînă aproape de gît, cu fermoar la spate. La vederea acelei vestimentaţii, mai ales cînd intui la ce putea servi fermoarul dus pînă le fese, ea rîse arătîndu-

şi dinţii mărunţi.

— Prefer să transpir decît să răcesc, v-aţi putut da singură seama cît de capricios e climatul, şi Saie îşi cercetă cu palmele late dimensiunea burţii catalogată atît de puţin delicat de fată, într-adevăr, e cam mare, poate chiar exagerat de mare, zise Cameniţă, concentrat asupra propriilor lui dimensiuni... Toată viaţa, cu modeste intermitenţe, am fost obez, domnişoară Adelaida Jigău, de cînd m-am născut am avut cîteva kilograme în plus... Biata mama m-a dus pe la toţi doctorii să-mi găsească hiba care-i dădea concepţiei ei despre estetic de furcă. Bineînţeles, nimeni nu mi-a găsit nimic, în afară de o poftă de mîn- care ieşită din comun, cum în general, ieşit din comun prin gabaritul meu, eram şi eu... A murit biata de ea ; ultimele cuvinte i-au fost : să slăbeşti, dragă Saie, altfel nici o femeie n-are să te ia de bărbat... Eram student la medicină în anul trei cînd s-a stins. îmi aduc aminte că am dat fuga la bucătărie şi am mîncat o franzelă întreagă cu un pachet de unt, amestecate amîndouă cu lacrimile de tristeţe pentru viaţa aceleia ce mi-a fost cea mai dragă pavăză în viaţă... Nu s-a adeverit decît prezicerea ei cu slăbitul... Slăbind, m-am însurat de trei ori, motivele deselor despărţiri au fost rezultatul nestatorniciei mele în greutate... Vezi, domnişoară Adelaida Jigău, ce înseamnă să ai o părere prea bună despre tine ?... Eu aveam... Dar mă îngrăşasem din nou. înainte de a ajunge pe acest şantier am descoperit un regim împotriva obezităţii, un regim eficient... repede însuşit de cele mai de seamă doamne din anturajul meu ; regimul bine dozat în proteine şi grăsimi a dat cele mai neaşteptate rezultate. Am ajuns în curînd o somitate. Oamenii veneau şi ieşeau ca de la un loc sfînt. în curînd n-am mai ştiut ce să fac cu banii, nici cum să scap de femeile care mă copleşeau cu darurile lor. în lumea noastră nu oricine se îngraşă, stimată domnişoară, ca să ai proporţiile mele trebuie... Dacă anumite atenţii nu-mi displăceau, în schimb cele legate de epidermă mă oripilau de-a dreptul, în- tîlnirea între doi supraponderali e dizgraţioasă mai ales în pat, şi Saie rîse copios, lăsîndu-şi burta să tremure în cele patru straturi ale ei. Pînă vine lonas va mai trece cel puţin un ceas, s-a dus la Ghedeon, are din nou ceva pe suflet iubiţelul du- mitale, altfel n-ar fi coborît de pe munte şi nu s-ar fi grăbit să ajungă la închisoarea Domnului, că a

închisoare seamănă schitul, domnişoară Adelaida Jigău... Nu te superi dacă-mi dau şi pantalonii... Sîntem la ştrand, ştrandul e pentru toată lumea şi Saie rîse, de data asta numai din maxilare, burta nu-i mai tremura.

Adelaida observă o încercare de a-şi suge pîntecul în timp ce făcea efortul să-şi scoată pantalonii prinşi cu bretele late, să ţină la efortul pe care îl făcea burta jucăuşă sub ele. Adelaida intuise perfect, maioul era dintr-o bucată, chiloţii avînd posibilitatea să fie deschişi de fermoarul de culoarea şi strălucirea alamei.

— Domnule Saie, dacă aţi venit pînă aici cu consimţă- mîntul lui Ionas, scopul n-a fost, cred, numai de a vă prăji la soare în prezenţa mea... Dar dacă numai pentru asta aţi venit, s-ar cuveni să vă cer o recompensă... recunoaşteţi că nu aveţi cel mai agreabil fizic pentru o companie ca a mea...

— Domnişoară Adelaida Jigău, dacă vrei să mă jigneşti în continuare, n-ai decît s-o faci, sînt convins că nu peste multă vreme ai să te legi şi de chelie, la fel de respectabilă... Vreau să-ţi atrag atenţia că dacă m-au iubit femeile aşa cum sînt, asta pentru ce s-a ascuns şi se ascunde sub chelie şi, cu îngăduinţa dumitale, şi sub... Nu toate lucrurile preţioase au nevoie de un acoperămînt şi Saie, bucuros pentru cele spuse, îşi lovi palmele mici, grăsuţe, una de alta, făcînd să se atingă inelele delicate, de aur, de la ambele mîini... îmi pun toate inelele pentru că n-am siguranţă ; dacă mi le fură cineva, la noi în clădire...

Saie se opri şi se încruntă, îşi dădea seama că lărgise prea mult aria conversaţiei pe care, de la bun început, şi-o dorise altfel ; de vină era Aida, cu pieptul dezgolit, cu picioarele în formă de opt prelungit, cu o vagă atingere la genunchi, poate tocmai din această pricină obligîndu-te să te uiţi la ele.

— Am glumit, am glumit golăneşte, se acuză el, nu-mi intră în obicei... în sălbăticia asta omul uită de bunele maniere... Dacă te deranjează costumaţia, sînt gata să mă îmbrac, spuse el şi se alungi după pantaloni. îşi vîrî un picior, normal ca dimensiune în comparaţie cu burta, singura lăbărţată, apoi pe celălalt şi, săltîndu-se tinereşte, îi ridică în sus. La urmă, îşi trecu peste umeri bretelele.

— Nu mă deranjaţi deloc, domnule doctor, spuse

Aida cu întîrziere, de ce să mă deranjaţi, ieri m-am ... de mi-au ieşit' ochii din cap, aşa că dacă ar sta lîngă mine şi... plictiseala pentru cele lumeşti ar fi...

Saie rămase perplex. îl încurca o asemenea sinceritate.

— Uite, mi-au şi apărut pete pe mîini, am crezut că tovărăşia dumitale are să mă scutească de buburuzele astea... Se cuvenea să mă gîndesc, nu e prima dată cînd mă umplu de rîie... Nu suport soarele... Nici nu mi-am dat seama cînd m-am dezbrăcat, spuse el, spăşit, luîndu-şi fără grabă cămaşa şi haina. Viaţa, domnişoară Adelaida Jigău, viaţa fir-ar să fie, ea îşi bate joc de om. Altfel la ce bun graba cu care m-am... Vina o poartă masculul din bărbat, vrea cu orice preţ să cucerească, uitînd că gabaritul chiar şi la... contează al dracului de mult... Cînd tot timpul eşti cum eşti, îţi uiţi proporţiile, te încadrezi în propriul tău normativ ; cum n-ai cunoscut de-a lungul timpului un alt grad de comparaţie pentru tine, te socoteşti... Nu înţeleg un lucru, domnişoară Adelaida Jigău, de ce ai venit tocmai aici, ce te-a făcut să laşi oraşul fericiţilor şi să alegi acest perimetru atît de puţin ofertant... Puţin ofertant din toate punctele de vedere... Locul se cuvenea să rămînă o oază pură, calmă, lipsită de invidii bărbăteşti... Or dumneata ai adus discordia, deocamdată tăcută, nemărturisită, prezentă însă în fiecare dintre noi, şi în mine, de ce te-aş minţi... Sîn- tem un colectiv de cercetare, desigur, fiecare în domeniul său, şi Saie încercă din nou să rîdă fără să reuşească, cu răspunderi pe care prezenţa unei femei le-ar putea diminua... Acum în mine vorbeşte masculul obligat să iasă din competiţie, dar mă grăbesc să te avertizez, s-ar putea pînă la urmă să fiu mai competitiv decît alţii... Nu e bine c-ai venit ; ce e mai grav că, stînd cu noi, ne poţi cunoaşte slăbiciunile, odată cu ele preocupările atît de secrete încît, după cum ţi-ai putut da seama, le ştie sau le intuieşte toată lumea...

— Vezi, domnule Saie, cum ţi-ai îmbrăcat pantalonii, ai devenit sobru, ca să nu zic oficial. Dacă îţi pui şi pălăria, tonul dumitale are să capete accente grave şi am convingerea că o să aflu şi adevăratul motiv pentru care ai venit să faci rîie.

Saie, grăbit să-şi aşeze pălăria de papură pe cap, nu auzise ironia Aidei. Era cu mintea la întrebarea ce voia

s-o pună fetei şi avea îndoieli în privinţa formulării ei. Prima i se păru brutală, acum era prea ocupat să alcătuiască alta – cu acelaşi conţinut – dar exprimată mai delicat.

— Voiam să-ţi mărturisesc părerea de rău, domnişoară Adelaida Jigău ; datorită prezenţei dumitale, lonas are să piardă nu numai din greutate, dar şi din convingerea privind importanţa fisurii buclucaşe. Poate nu acesta ar fi dezastrul cel mare – Saie voi să-şi atenueze spusele cu un zîmbet de circumstanţă –, ci faptul că lumea exterioară, dumneata faci parte din ea, îi poate produce un dezechilibru fatal, astă ţi-o spun ca medic.

— La ce dezechilibru vă gîndiţi, domnule dcctor, eu ştiu că o femeie normală nu poate da unui bărbat decît echilibru...

—’Nu mă refeream la echilibrul biologic, atît de necesar unora, dar puţin important cînd ţi l-ai scos din preocupări... Nu-i aşa, un organ cînd nu funcţionează stinge în organism şi dorinţa de a-l activiza. Dumneata i-ai agresat conştiinţa cu cîteva date despre trecutul său... Vezi, nimic nu poate rămîne ascuns, lumea noastră e mică, fără să vrem ne spunem unul altuia tot ce ştim, iar eu dezvolt cu insistenţă această preocupare în ei, nu te mint... Nu-i bine ca un om să se frămînte despre ce-a fost, ce hram a purtat cîndva, într-un cuvînt e rău să nelinişteşti sufleteşte pe cineva cu fragmente despre... Eu fac tot posibilul să i le alung, dumneata vii şi-mi strici, ca să nu spun că-mi dai peste cap strădania...

Adelaida deveni atentă. Se întoarse pe-o parte, îşi rezemă capul de palma sprijinită, cu braţ cu tot, pe cot, şi se uită lung la Saie.

— V-am supărat cu ceva, domnişoară Adelaida Jigău ? şi pentru că Aida scuturâ din cap, se şterse la colţurile gurii şi continuă... Ce ţi-am spus ţine de experienţele mele, deloc obligatorii, timpul îmi permite, la anii de pensie, să-mi pun în aplicare curiozităţi mai vechi... E nemaipomenit, domnişoară Adelaida Jigău, să nu te poţi referi la nimic din viaţa ta, sau printr-un exerciţiu zilnic de anulare a unor trăiri, să plantezi pe terenul defrişat un alt trecut, adică să sădeşti şi să clădeşti un destin nou... De exemplu, nu ţi-ar conveni să fi descendenta unei familii de vază, să poţi spune la toată lumea, dar fără să minţi, că eşti verişoara, hai să

zicem, a reginei Angliei ? Nu însă cu sentimentul că înşeli, ci cu cea mai sinceră credinţă... Ca să fiu pînă la capăt drept, cred că obezele feminine, pe care le-am tratat, nu au dat cantitatea de grăsime mărturisită la cîntar, ci cealaltă, oferită de mine, tratamentul fiind doar un prilej zilnic de-a le avea sub ochi şi de a le convinge cit de mult au slăbit... Poţi să numeşti preocuparea hipnotism, deşi, după mine, hipnotismul este o... în veacul nostru, de o importanţă... Procedeul meu nu se înscrie în această latură o cercetării umane, nici nu-şi trage seva dintr-o persuasiune intimă... Domnişoară Adelaida Jigău, nu vreau să-ţi împui capul cu teorii, exemplul lui Ionas este, prin sine, destul de grăitor. Crezi că l-ai putut convinge că la o anumită vîrstă maică-sa l-a lăsat în faţa unui orfelinat cu o trăistuţă atîrnată de gît ? L-ai tulburat, atîta tot; în capul lui s-a înrădăcinat o altă credinţă, aceea că datorită unor cauze necunoscute şi-a pierdut memoria legată... De ce vii dumneata să răstorni... N-ai observat că din clipa cînd te-a cunoscut, acolo jos, n-a mai fost om ?... A fost şi vina mea că am împins experienţa în- tr-o altă etapă, nu trebuia să-l las să plece în delegaţie, delegaţia pentru el trebuia să fie o ieşire într-o lume cu care nu avea nimic de împărţit... Dintr-o dată, dumneata şi acel Sta- mate, factori minabili... Aşa-i numesc eu şi Saie voi din nou să zîmbească. Dacă nu te întîlnea, nu şi-ar fi adus aminte de profesorul de literatură pe trei sferturi dispărut din memoria lui vie, s-ar fi întors, precum a plecat, iar eu, în clipa aceasta, n-aş fi fost ridicol în faţa dumitale cu chiloţii cu fermoar aurit, ci un mare savant... Poate încă nu-i tîrziu, pînă la urmă am să te şterg şi pe dumneata din memoria lui, dîndu-ţi o altă destinaţie. Recunosc, nu mi-ar fi aşa de simplu... Ca medic acţionez asupra psihicului celor care se tem de trecutul lor sau ar dori, dacă ar exista această posibilitate, să şi-l schimbe... O femeie grasă vrea să devină slabă, un om complexat doreşte să scape de complexul lui, un urît vrea să pară în faţa celorlalţi frumos ; aş putea să lărgesc la nesfîrşit sfera exemplelor... Dumneata nu vrei să fii nici urîtă, nici grasă, nici nu doreşti să fii verişoara reginei...

— De unde ştii, domnule Saie, că nu vreau... Poate că este lucrul pe care îl doresc cel mai mult pe lume...

— Da, domnişoara Adelaida Jigău, te rog vorbeşte mai departe, nici nu ştii ce plăcere îmi faci auzindu-te,

deci şi dumneata doreşti... Poate ai ceva de ascuns, de ascuns nu neapărat faţă de alţii, faţă de propria-ţi persoană...

— Nu, domnule Saie, în general nu am de ascuns nimic, dar cred că dacă aş fi verişoara cui ştiu eu, aş avea toate şansele ca lonas să vină după mine, să scape de atîţia înţelepţi cîţi se află aici... Şi, pe urmă, ce minunat ar fi să mă scol dimineaţa într-un pat cu baldachin, să văd cameristele cum se strofloacă să mă bine dispună, să mă spele, să mă îmbrace... Nu-i .aşa că atunci picioarele mele ar avea altă valoare, ar fi cu mult mai atractive ? Aida rîse sincer. Dar nu, n-aş vrea să fiu verişoara reginei, banal pentru secolul nostru, aş vrea să fiu... Deci dumneata, domnule Saie, cu asta te ocupi, poţi face oamenii nefericiţi fericiţi... Am crezut că lonas suferă pentru lipsa de trecut şi încercările de a i-l descoperi, pe cel adevărat, nu pe celălalt, cu care s-a obişnuit, i-ar face bine, acesta a fost motivul... Unul din ele... Chiar înainte de a veni stăteam şi mă întrebam dacă îl iubesc, domnule doctor ; n-am găsit încă în mine un răspuns pe măsura adevăratelor sentimente... Dacă l-aş iubi aş avea şi forţa să-l salvez din falsul lui prezent... Pentru că nu mă poţi convinge că ştergînd cu buretele o viaţă poţi să-i dai, celei fabricate, valoarea celeilalte. O viaţă este o viaţă, cum o prăjitură... Deci cauza e asta... Se chinuie... Aleargă după adevărata lui identitate, iar dumneata, ca un bun prieten, faci tot ce-ţi stă în putinţă să-l ajuţi s-o uite... Ce nostim, zise Adelaida şi îşi scoase din geanta de plajă un măr... II lovi cu pumnişorul la mijloc şi mărul, pe jumătate tăiat, se frînse în două... Nu vrei din mărul Evei, domnule doctor ? Să ştii că nu te va duce în ispită... Ce colosal, să fii altceva decît eşti... Nu, chiar că ar fi grozav ca în două zile să mă cred regina nu ştiu cărui trib, să stau în cuşcă, să ajung la patru sute de kile, deoarece pe iubitul meu îl înfierbîntă femeile umflate cu tapioca... Zău, m-ai putea face obeză ?

I – Domnişoară Adelaida Jigău, sper că nu-ţi baţi joc de o concepţie ştiinţifică dovedită... Nu mi-aş îngădui să-ţi promit nimic, dar cunoscîndu-te, în timp, mi-aş putea da seama care îţi sînt poftele ascunse şi prin ele aş găsi cărăruia ce duce, în subconştient, la încăperea în care realitatea se confundă cu dorinţa. Am avut cazuri, cum ţi-am spus, reuşite, domnişoară Adelaida Jigău, şi ochii lui Saie sclipiră nefiresc, pupila i se dilată, mai ales la

ochiul stîng.

Adelaida simţi cum o furnică pie[ea. În clipa aceea ar fi vrut să se întindă într-un pat imperial.

îşi lăsă pleoapele peste ochii de culori diferite şi avu senzaţia că în aer nu pluteşte mirosul de baltă al golfuleţului lîngă care se afla, ci un parfum de o finețe... O aduse la realitate un ţînţar, îi auzi la început bîzîitul, apoi îi înregistră cu un ochi întredeschis rotirile tot mai mici. Cînd i se aşează pe lobul urechii se plesni cu furie. Pe deget îi rămase un firicel de sînge. Adelaidei i se făcu greaţă ; cu siguranţă sîngele era de la Saie, pe el îl pişcase ţînţarul înainte de a suge din sîngele ei, aflat pînă cu cîteva clipe înainte într-o somnolenţă plăcută.

— Domnule Saie, ştii ce cred despre dumneata ?

Saie îşi mişcă gîtul gros, necugetat de iute ; un muşchi nepregătit pentru o asemenea mişcare îl duru şi Cameniţă, aşteptînd ca fata să continue, se frecţionă îndelung.

— M-ar interesa să ştiu ce crezi despre mine, zise el şi clătină din cap cu o oarecare teamă. Faţă de propriile dureri avea o compasiune exagerată.

— Cred că eşti un fel de părinte al lui Ionas, l-ai adoptat, nefăcînd nimic, ca să nu te plictiseşti, iar eu un mic intrus care încurcă, nici eu nu ştiu cui, socotelile...

— Domnişoară Adelaida Jigău, sînt obişnuit cu toate fran- cheţile de pe lume, un doctor aude destule la viaţa lui, dar dă-mi voie să-ţi mărturisesc că aşa-zisa dumitale sinceritate frizează...

— Obrăznicia, îl completă Adelaida, după ce văzu că Saie face o mică pauză, alegîndu-şi un cuvînt mai puţin aspru...

— Nu, nu asta am vrut să spun, frizează un curaj străin firii dumitale... O femeie singură între atîţia bărbaţi, dintre care potenţiali sînt doar cîţiva ; o femeiuşcă îşi poate permite orice, ea e cea mai frumoasă, cea mai femeie, cea mai inteligentă...

— Cea mai verişoară dintre toate verişoarele reginei Angliei, adăugă din nou Adelaida şi, grăbită, îşi aprinse o ţigară. Trase cîteva fumuri cu repeziciune şi poftă.

— Domnişoară Adelaida Jigău, îţi dau dreptate, nu mă prefac, nici nu sînt într-o ureche... Nu văd însă ce te determină să crezi că ceilalţi sînt. Poate sentimentul unei catastrofe să-i facă mai puţin măsuraţi, mai neccntrolaţi în gesturi şi porniri, dar întregi la minte

sînt, domnişoară Adelaida Jigău, cine altul le-ar putea da, aici, un certificat de sănătate, dacă nu eu ? Aş adăuga şi condiţiile pedoclimatice, cantitatea de umezeală, aburul pe care Gavra l-a scos din măruntaiele pămîntului ; toate astea oferă naturii înconjurătoare o altă stare, lesne de observat în floră şi faună, în egală măsură, şi în oameni. Crezi că preocuparea de care ţi-am vorbit e lipsită de importanţă ; o preocupare ca oricare alta, să scap de plictisul care deseori mă omoară ?... Nu domnişoară Adelaida Jigău... Ambiţiile mele sînt mari. În orice tîrg aş fi cîştigat cu ceaiurile împotriva obezităţii o avere, cu toate astea am renunţat, ştiinţa se sacrifică ştiinţei, nu echivalentului ei material, cu toate că nici banul, în zilele noastre, nu-i de lepădat... Ştergîndu-le trecutul îi aduc la starea pură de dinainte de-a se naşte, le inoculez inocenţa. Dacă vrei să ştii, purtarea lui Ionas faţă de dumneata, timiditatea lui, în comparaţie cu lipsa ei la prima întîlnire, acolo jos, îşi trage esenţa din nemulţumirea că a pierdut din terenul cîştigat. Pe sfert$_r$ conştiinţa lui s-a întinat din nou... Lucrez şi mă străduiesc în folosul acestei purificări, dumneata împotriva ei. Este limpede că în competiţie adversar direct eşti dumneata. Dumneata avînd în plus şi îndrăzneala sexului, n-am decît de pierdut... Dar nu te grăbi să jubilezi, nu te grăbi, domnişoara Adelaida Jigău... Nu mă serveşti şi pe mine cu un Mă- răşeşti ? Au un miros de pleavă ; anumite stări de alergie îmi dispar la acest miros...

Adelaida îl servi. Saie, înainte de a lua ţigara, se uită la degetele prelungi, la unghiile cu vîrfurile ascuţite, proaspăt vopsite ; îngîndurat, îşi încălecă brutal buza de jos cu cea groasă de sus.

— Domnişoară Adelaida, ar fi bine să pleci, zău ar fi numai spre binele dumitale...

Saie îşi aprinse ţigara de la bricheta ei. Cu nările largi aspiră parfumul degetelor Aidei.

— Deci pentru asta ai venit, domnule Saie, să mă rogi să plec... Această rugăminte i-ai comunicat-o şi lui Ionas, iar el, grăbit să ajungă la puritatea de care vorbeaţi, s-a declarat de acord şi, ca să se ştie curat ca lacrima, s-a dus la Ghe- deon să se spovedească...

— Nici chiar aşa, nici chiar aşa, răspunse înveselit Saie. N-am nimic împotrivă să vă întîlniţi din cînd în cînd în folosul experienţelor mele, dar aceste întîlniri m-ar

bucura să fie rare, domnişoară Adelaida Jigău. Mai întîi s-ar cuveni să cîştige ce-a pierdut, apoi ar fi de dorit, o perioadă, să-şi găsească liniştea pentru a pregăti terenul pentru noi răsaduri interioare... Abia pe urmă ar fi fructuoase, pentru toţi trei, întîlnirile... Credeţi-mă, ar fi spre fericirea tuturor... Mai ales că, domnişoară Adelaida Jigău, surparea barajului nu este o invenţie de-a lui Ionas, ea este...

Se auzi trestia dată la o parte, Saie se răsuci cu mult mai vioi decît şi-ar fi închipuit Adelaida, avînd în vedere volumul diform. Printre trestii se văzu capul lui Ilie Cotoban. Fruntea îi era transpirată ; Ilie era îmbrăcat într-un costum închis, cu cravată asortată. Nici nu luă aminte la Adelaida, femeia parcă n-ar fi existat, privirile îi erau aţintite la doctor, numai pe el îl vedea.

— Te-ai întors din deplasare, Ilie ?

— M-am întors, domnule doctor, vin direct de la gară, mi-a fost greu pînă am găsit o ocazie, maşinile se îndreaptă în ultima vreme spre oraş, rar cîte una să vină spre noi...

— Ilie, spune-mi tu mie, dragule, cum te cheamă, întrebă Saie şi, privindu-şi ţigara stinsă, o aruncă în apă.

— Ilie, domnule doctor, dar de ce mă întrebaţi ?

— Precis aşa te cheamă ?

Tînărul se fîstîci, îl încerca un moment de derută, apoi răspunse la fel de senin.

— Ilie.

— N-ai auzit vreodată de numele Cotoban ?

Ilie stătu pe gînduri, îşi mută servieta în cealaltă mînă, scoase batista din buzunar şi se şterse sub gulerul cămăşii, apoi fruntea.

— Domnule doctor, ce-aveţi cu mine ? înainte de a pleca în delegaţie mi-aţi pus aceeaşi întrebare...

— Bine Ilie, foarte bine, spuse Saie şi se uită victorios la Adelaida.

— Dacă îmi aduc bine aminte, Ionas mi-a amintit de numele Cotoban, zise Aida şi temătoare se ridică şi îşi legă, din cîteva mişcări sigure, fusta.

— E domnişoara Adelaida Jigău, prietena lui Ionas, a venit în vizită la el, dar sînt sigur că nu va zăbovi prea mult după graba cu care se îmbracă.

— Vă înşelaţi, domnule doctor, vă înşelaţi, zise ea şi la înclinarea tînărului se mulţumi să zîmbească.

— Cum ţi-au mers treburile, Ilie, ai adus probele ?

— Le-am adus, domnule doctor, poftiţi, zise el şi desfăcu grăbit servieta ; scoase din ea cîteva hîrtii ţinute într-un dosar.

— Vorbim deseară, Ilie, deseară, repetă Saie cînd văzu că tînărul nu-şi mai dezlipeşte ochii de la bluza Aidei. Bluza se agăţase într-un ac cu care Ida îşi prinsese părul şi fata făcea eforturi să şi-o desprindă.

Ilie se grăbi să-i vină în ajutor. Saie, ocupat cu hîrtiile abia primite, încuviinţă gestul tînărului cu o mişcare din sprîncene.

Ilie se îndepărtă, mai întîi de-a-ndăratelea, apoi se răsuci şi alergă pe cărăruia ghicită printre trestii.

— Da, se mulţumi să spună, ca pentru sine Saie şi vîrî dosarul răsucit în buzunarul de la piept.

— Ce vă nemulţumeşte, domnule doctor, se interesă Ade- laida şi îşi luă geanta de pe legătura de papură.

Saie îşi ţuguie buzele. Era nemulţumit, nu numai de ceea ce citise în cele cîteva rînduri, dar şi de faptul că Adelaida pomenise un nume pe care şi el, medicul, l-ar fi dorit uitat...

— Deci Ionas ţi-a spus că-l cheamă Cotoban, iar Ilie te-a deconfirmat neamintindu-şi de el... Domnişoară, nu te mint, cu toate că ora marilor sinceităţi n-a venit, cum ar zice Ghe- deon, pe Ilie îl cheamă aşa cum i-ai spus... Aşa îl ştiu şi ceilalţi... Cu toate astea, ai văzut reacţia lui la mirarea dumitale şi la întrebarea pusă privind adevăratul lui nume ! Te văd speriată, domnişoară Adelaida Jigău... îmi pare rău... Cred că în sinea dumitale mă socoţi un spirit malefic, pus să mistific conştiinţa umană, să mă joc cu ea, să-i iau omului plăcerea de a avea un trecut, fără să-i ofer nimic în loc. îi ofer... Nu totdeauna, aşa cum presupui dumneata, trecutul îl fericeşte pe om... Ilie a ajuns inginer hidroenergetician, cu alte cuvinte i-am dat posibilitatea să se califice în altă meserie decît cea pe care a avut-o ; era nu numai interesul lui să se despartă de cea veche. Văd că te-am uluit, mă bucur. Măcar în acest fel am reuşit... Dacă Ionas nu te cunoştea pe dumneata, acum...

— Domnule Saie, zise Adelaida şi îşi făcu loc spre cărăruia pe unde dispăruse Ilie ; înseamnă că dumneata le cunoşti trecutul, ştii ce a făcut fiecare, eşti într-un fel depozitarul lor. Ca să-l faci pe cineva să uite un lucru, mergînd pînă la propriul lui nume, trebuie să fii la

curent cu datele vieţii sale şi mă îndoiesc că pacienţii au alergat, cu voia lor, aici, să dea de dumneata şi să-i bucuri cu amnezii necesare purificării...

Saie nu răspunse... Nu voia să-i dea fetei nici o confirmare. O vedea pe Adelaida interesată de experienţele sale. Acest joc îi făcea plăcere. Nu avea însă nici un interes să împingă curiozitatea prea departe. Şi aşa întrecuse măsura.

— Desigur, reală din toată pălăvrăgeala mea, domnişoară Adelaida Jigău, este preocuparea pentru soarta barajului, restul sînt simple maimuţăreli cu care-mi umplu timpul... Ilie mi-a adus nişte analize, mi le-a adus mie, cu toate că cel în măsură să le descifreze importanţa nu sînt eu. Numai Stavro- pol poate să ne confirme cît de mare este nesiguranţa în care ne aflăm. Spune-mi, dar sincer, Ionas nu te-a dus în galeria principală să-ţi arate comoara cu secreţii albastre ?

— Nu m-a dus, nici nu mă interesează.

— Ar trebui să te intereseze, domnişoară Adelaida Jigău, mai mult decît activitatea tinerilor pe care-i admiri pentru felul curajos în care înoată. Şi mie îmi place sportul, teoretic vorbind... Grupul care se zbenguia mai acum o oră şi care nu s-a întors din larg, cum prea bine ţi-ai putut da seama, este antrenat de un individ care se ambiţionează să împingă rezistenţa umană pînă la limita imposibilului... Ce se ascunde în spatele acestor antrenamente habar n-am... Dar plăcerea cu care te uitai la ei, pofta de a fi în mijlocul lor nu mi-au scăpat... Lui Saie rar îi scapă lucrurile esenţiale... Oi fi avînd burtă de cămilă, în schimb am ochi ageri, în spatele lor o încăpere solidă, spaţiul vital al creierului, în care înmagazinez milioane de impulsuri pe care mi le furnizează sufletul omenesc... în momentul de faţă, spaţiul rezervat persoanei dumitale este ame-najat... curăţat, mai trebuie să-l mobilez cu tot ceea ce crezi •că ştii despre dumneata şi presupui că eu n-am de unde să aflu... Adică trecutul dumitale, domnişoară Adelaida Jigău... Te fac atentă, dacă nu pleci pînă intru în posesia acestui mini- calculator unde se află înregistrată întreaga dumitale viaţă, n-ai să mai poţi pleca. Singură n-ai să mai vrei să pleci. Firele lui te vor lega de sistemul meu de ghidaj. Pînă la urmă vei voi cu adevărat să devii verişoara reginei Angliei... Ştiu că nu

doreşti să-ţi uiţi trecutul, că-l aureolezi, că-i dai semnificaţii fără rost în ziua de azi. Eşti gata să arunci anatema asupra întregului numai din cauză că dumneata, ca o umilă parte a lui, ai avut mici necazuri de existenţă. Ei şi ? Au trecut ? Au trecut... Dă-le uitării. Unei uitări care să depindă de dumneata... Dacă te ajut eu să uiţi, nu e bine... Nici n-aş putea... Dumneata eşti o înrăită... Cu înrăiţii nu pot lucra. Cum n-am putut lucra cu femeia în alb. M-am convins că Stavropol... Ne cunoaştem de atîta amar de vreme... îşi ascunde trecutul ca nimeni altul... Dacă îl ascunde înseamnă că ţine la el, deşi ar fi fericit să nu-l aibă, să-l ştie pierdut, aşa cum ţi-ai pierde portmoneul într-un şanţ şi apa l-ar duce la vale sau l-ar îngropa definitiv în nămol. El nu vrea să piardă nimic, în acelaşi timp nu vrea să se afle despre persoana lui nici pe atîta... Nu se poate... Asta e strigător la cer...

Peste vîrfurile trestiilor se vedea clădirea fostei administraţii. După încă o sută de paşi intrară în drumul principal. Saie se bucură.

— Aş minţi dacă nu ţi-aş mărturisi, domnişoară Adelaida Jigău, teama mea ori de cîte ori mă strecor prin smîrcurile astea care reprezintă în mare parte împărăţia lui Bulat şi Sta- vropol... Nu e zi să nu-i vezi afundîndu-se în mlaştinile astea puturoase. Dumnezeu ştie ce-or fi căutînd, zise Saie şi o stră- fulgeră pe fată cu privirile. La gabaritul meu fiecare pas îmi poate fi fatal... Cînd eram prieten cu Stavropol, cîinele lui mă scotea din impas, aşa am ajuns să cunosc o bună parte din împrejurimi. Dar întîmplarea a făcut să-i rănesc amorul propriu,, de-atunci Stavropol mă ocoleşte... Nu vrea să înţeleagă că l-am salvat castrîndu-i cîinele, că l-am ferit în acest fel de mii de primejdii. în viaţa mea n-am văzut cîine mai perfid, mai ascuns, mai periculos. Or cîinii împrumută uneori, pînă la identificare, caracterul stăpînului. Mutul este un Stavropol la o altă scară a înţelegerii sau invers dacă îţi face plăcere...

— Mi-e egal, domnule doctor, spuse Adelaida şi îşi puse pantofii după ce înainte îşi curăţase tălpile picioarelor cu un prosop umed... Domnule Saie, întrebă ea pe neaşteptate, şi Cameniţă luat prin surprindere, se întoarse speriat. Dumneata eşti chiar doctor ?

Saie rîse copios, dîndu-şi capul pe spate. Avusese impresia că în locul întrebării cineva îi vîrîse în ceafă ţeava rece a unui pistol şi acum aceeaşi burtă eliberată

de teamă tresărea ca o piftie la hohotele sale.

— Ce te determină să crezi că nu sînt medic ? Nu-ţi doresc să faci vreo complicaţie în climatul ăsta, mulţi au sfîrşit. rău. Unii au contractat boli tropicale, străine pe aceste meleaguri înainte de construcţia barajului... Sper să n-ai nevoie- să-mi cunoşti profesionalismul... în orice caz, nu strică să iei. înainte de a te culca, o aspirină şi la două zile cîte o chininã... Paza bună trece primejdia rea. Saie rîse iar.

Clădirea apăru în faţa lor, scăldată în soarele de seară, în dosul ei se ghiceau magaziile şi instalaţiile sanitare. Uşa în spatele căreia îşi ţinea Stavropol uneltele era dată în lături. Mutul, aşezat pe prag, dormita cu urechile ciulite. Adelaida se uită la fereastra camerei lor. Geamul era deschis. Nu mal ţinea minte dacă la plecare îl lăsase aşa.

— Domnişoară Adelaida Jigău, dacă nu te deranjează, vreau să te invit la masa de seară. Mi-a adus Ghedeon o pulpă de căprioară. Am pregătit-o cum scrie la carte. înainte îţi pot da o ţuică de afine şi nişte brînză cu ceapă. Precis n-ai să te îngraşi. în schimb mie mi-ar face o deosebită plăcere să-mi primeşti invitaţia. Ai observat, aici fiecare se duce la bucătărie după ce se convinge că înăuntru nu e nimeni... în clipa de faţă chiar că e pustie... Uită-te la coş... Nu iese fum...

— Mulţumesc, domnule doctor, prefer să-l aştept pe lonas...

Saie ridică din umeri. Zări capul lui Stavropol în uşa magaziei şi scoţînd dosarul primit de la Ilie Cotoban îl ridică în sus.

— Veşti, domnule inginer, veşti proaspete, spuse el şi, ca să nu se apropie prea mult de cîine, aşează mapa cu hîrtii pe pervazul ferestrei de la bucătărie. Saie privi în interior. La masă, singur, încruntat, Bulat mînca şi plîngea.

17.

lonas îl văzuse cu ochii lui, acolo în adînc, cu toate

că ceea ce se lăsase priveliştii era mai mult o umbră. O umbră însă conturată, cu mişcări legate. Corpul negru, cu dungi argintii nu putea fi o maşinărie. Venit acasă încercă să-l deseneze. în urma proaspetelor observaţii arătarea semăna cu o balenă, cu singura deosebire că partea unde se afla capul era mai ascuţită iar ochiul, neînchipuit de mare, singurul pe care-l zărise, avea în luciul lui sclipiri furioase. Nu era mulţumit de desen. încercă să-l refacă de cîteva ori. Nu reuşi o variantă mai bună. Pînă la urmă, din corpul animalului nu mai rămăsese decît ochiul imens şi lonas se sperie de propriile lui linii. Rupsese hîrtia ; de ce să vadă şi alţii o dimensiune exagerată pornită dintr-o stare sufletească la fel de exagerată. Cel mai bine ar fi fost să-l descrie în amănunt, creierul îi fusese incomparabil mai tensionat decît ochiul, cu toate că prin ochi ajunsese la impresia covîrşitoare de care nu putea scăpa nici acum.

Numai scrisul ar fi putut să-l secătuiască de senzaţiile obsedante pînă la durere ale unui trecut ce refuza să i se dezvăluie. Din cîteva legături de cărţi îşi înjghebase o măsuţă într-un colţ al camerei, pe măsura scaunului nu prea înalt. Aşezase peste cărţi două scînduri; pe masa improvizată încercă să-şi pună pe hîrtie trăirile pînă în momentul...

Adelaida, întinsă pe pat, citea o carte de dragoste. Nu participa la încercarea lui de a aşterne măcar un cuvînt pe coala albă din faţă.

La început lonas îşi zise că masa prea joasă era de vină, din cauza ei spatele, cu junghiurile dureroase, nu-i dădea posibilitatea să se concentreze. Pînă la urmă înţelese că masa n-avea nici un amestec în neputinţa lui. Deoarece de neputinţă era vorba. îl deranjă pînă şi mirosul străin al încăperii, un miros taninos, cu amestecuri acre ; nu înţelese de unde putuse intra în cameră o asemnea duhoare. Nu voi s-o întrebe pe Adelaida. Ar fi dorit ca şi ea să-i confirme aerul viciat, să-i explice proveniența.

Aida continua însă să-şi balanseze picioarele îndoite, strădu- indu-se să atingă cu genunchii marginea somierei. Exerciţiile le luase din carte; o eroină citea la fel, cum citea ea, în clipa aceea, şi autorul descria mişcarea picioarelor în sensul în care voia să-l repete şi Aida. Simţi în zona inghinală o înţepătură. Se apostrofă.

Era o prostie să-şi recreeze viaţa după viaţa cărţilor...

lonas o privi de cîteva ori, crezînd că, pînă la urmă, mirosul de vopsea are s-o facă să întoarcă privirile. Nu, Adelaida îşi balansa corpul, uitînd că din nou reface întocmai mişcările personajului din roman.

De unde provenea mirosul ? Sobă nu era în încăpere, geamul era închis, pe sub uşă nu putea intra pînă la el izul scîr- bos fără să treacă întîi pe la nasul Aidei.

— Aida, ţie nu-ţi miroase nimic ?

Fata se întoarse, inspiră aerul de cîteva ori, apoi negă.

— A ce-ţi miroase ? întrebă ea şi lonas nu fu în stare să răspundă.

— N-aş putea să-ţi spun.

Adelaida închise cartea şi se apropie de lonas. Se uită la hîrtia albă, aşa cum o văzuse cu aproape o oră înainte ; puse o mînă pe umărul bărbatului.

— Ce vrei să scrii, lonas ?

— Din pricina acestui... se justifică el, de cînd m-am aşezat aici... Straniu este că am mai simţit undeva acest miros,, dar poţi să mă tai, că nu ştiu unde.

— lonas, un om cînd n-are ce spune nu poate să scrie...

— Şi tu crezi că n-am ce spune ? Poate că am ce spune §i nu ştiu cum... Mirosul, numai el e de vină...

— Nu, lonas, nu, şi Aida se apucă să adulmece ca un cîine locurile mai ascunse din încăpere. Nimic, nici urmă de miros, un deodorant, asta-i tot, nici într-un caz o balegă. Mutra ta e atît de scîrbită încît ceea ce simţi tu şi nu-mi dau seama eu nu poate fi asemănat decît cu... Dar pentru că tot te-ai întrerupt, răspunde-mi, rogu-te, de ce l-ai trimis pe Saie la mine şi, mai ales, de ce te-ai dus la Ghedeon... Puteai să-mi spui şi, în general, dacă ai impresia că-ţi stau ca o piatră de moară pe umeri, mă pot căra frumos, frumuşel... Tot ce se poate ca regretul lui Saie, că n-am şters-o chiar de a doua zi, să fie şi al tău, destăinuieşte-te vere, mă pot volatiliza. Cu toate că trebuie să-ţi mărturisesc un secret, oaza asta a voastră mă atrage din ce în ce mai mult. Pe tine te doare capul cînd vrei să-ţi aminteşti de trecut, pe Saie îl furnică burta cînd are convingerea că n-a făcut suficient să-l uiţi, pe mine mă apucă pan- daliîle văzîndu-te ca un mieluşel pus cu botul pe labe, dumnezeu ştie de cine...

— Te-ai întîlnit cu Saie ?

— Ţi-am spus că m-am întîlnit... Şi nu ne-am întîlnit oricum, ne-am întîlnit pentru că ştia unde m-am dus să fac plajă, ori locul l-am ales împreună, numai tu puteai ştii.. lonas se încruntă.

— Eu nu i-am spus nimic de tine şi nici la Ghedeon n-am •fost, am urcat la Toma Spîrcu. Ida, am văzut dihania care vrea să spargă barajul, spuse lonas şi, ridicîndu-se de pe scaun, se apropie de somieră şi se trînti pe ea cu faţa spre tavan.

— Pe cuvîntul tău că nu i-ai spus lui Saie nimic ?

— Dacă vrei să ştii, ieri nici nu l-am văzut. Cînd am plecat, te-am lăsat în casă, pe urmă te-am observat cum mă urmăreai pe fereastră. Ţi-ai putut da singură seama că n-am luat-o pe cărăruia care...

Aida se duse la valiza aşezată sub cuier, scoase din ea punga cu cafea, luă de sub fereastră spirtiera, puse două bucăţele de spirt solid, aprinse modesta instalaţie şi, nervoasă, aruncă trei linguriţe de cafea în cana cu apă rece.

— Mă, voi aicea toţi minţiţi, zise plictisită. Burta de cămilă mi-a reproşat că din cauza mea îţi aduci aminte de •trecut, că eu stau în calea purificării tale. înţeleg că, înainte, ai făcut ceva murdar de vreme ce vrei să uiţi atît de uşor. Puţin m-ar interesa ce te obligă să ştergi din tine cu buretele ce a fost, dacă în lonas cel prezent n-ar fi amestecat puţin din trecutul meu, trebuie să recunoşti, la fel de pur...

— Aida, mă chinui de mai bine de o oră şi sînt incapabil să scriu, iar tu îmi dai în cap cu un trecut despre care... Dacă nu erai tu, nu aflam despre el nici pe sfert...

— Deci Cameniţă are dreptate, eu sînt de vină că încerc să te aduc pe linia de plutire.

— Ce linie de plutire ? Eu îţi povestesc ce-am văzut de pe munte, în lac, îţi reproduc fotografic pata din galeria principală, refuz să păstrez un secret impus de profesie, te ţin la curent cu loviturile monstrului şi dumneaei...

— Deci am şi ajuns *dumneaei...* Vere, eu te las, să ştii, mie nu mi-e greu.

— Mie mi-e greu, Ida, de ce nu înţelegi ? Am crezut că mă pot reîntîlni cu trecutul prin scris ; nu merge.

Singurul lucru omenesc pe care îl fac fără complicaţii, dar şi asta datorită ţie, este dragostea, numai iubindu-te mă comport normal, tu mi-o spui...

— Ionas, aminteşte-ţi, după ce ai fost lăsat pe pragul casei de copii găsiţi, ce-ai făcut ? Nu se poate să nu-ţi aminteşti cum arăta chipul femeii care te-a dus acolo... Dacă te-a lăsat înseamnă că i-a fost neînchipuit de greu, că n-a putut altfel, că era singura soluţie de a-ţi oferi ţie viaţa şi ei... De ce nu-ţi zbaţi creierul ăsta anchilozat să-ţi refaci în el trăsăturile femeii. Nu înţeleg cum de n-ai încercat pînă acuma, o mamă este fiinţa cea mai preţioasă de pe lume.

— O mamă adevărată nu-şi lasă copilul cu o traistă atîr- nată de gît.

— Nu şi—1 lasă, dar pe lume te-a adus, te-ai putut bucura de viaţă, fie şi numai cunoscîndu-mă... îţi spun asta, deoarece fără tine, fără cele cîteva clipe de uitare şi pentru mine viaţa ar fi fost searbădă. Ionas, femeia care te-a părăsit a avut o justificare, femeia a fost mama ta şi dacă...

— Şi ce vrei să fac ? Sîntem la un pas de o catastrofă de pe urma căreia ar avea de suferit atîţia oameni şi tu-mi ceri să-mi pierd vremea căutînd o femeie care, fără nici o părere de rău, m-a aruncat pe nişte scări, lăsînd în loc de afecţiune un nume, şi acela poate fals ?

— Oare n-ai în tine atîta curiozitate să afli dacă e adevărat sau nu ? în fond, dacă lucrurile fundamentale îţi trec pe lîngă urechi, pe tine ce te interesează, de fapt ? Mama s-a sinucis în clipa cînd pe tata l-au luat; un simplu notar. Da, asta mă face să trec lacul şi am să-l trec, singură, dacă tu nu vrei să pleci...

— Aida, spui nişte bazaconii... Unde să plec ?... Cum să las barajul ?... Cum să las nişte oameni care nu mi-au făcut nici un rău... Tu nu vezi că vor cu orice preţ să mintă, fără ruşine, în loc să recunoască deschis că au făcut o greşeală, o greşeală de construcţie, de vreme ce materia plînge, nu se mai poate suporta, numai că nu ne înjură cu grai omenesc pentru incapacitate. În aceste condiţii tu îmi vorbeşti de plecat, de Saie căruia i se scurg ochii după tine ?... Aida, lampa se mişcă sau numai eu o văd mişcîndu-se ?

Adelaida se uită spre tavan, într-adevăr becul cu abajurul, rămase încă de pe vremea cînd clădirea era

conectată la curent, oscila.

— Se clatină, lonas... E cutremur, spuse precipitat Adelaida. Ca şi cum singurul obiect din casă ce merita să fie salvat era cartea lăsată pe pat, se duse şi o luă grăbită.

lonas nu se mişcă de la locul său. Urechea fină simţise oscilaţiile pămîntului, ridicarea lui pe verticală şi, odată cu el, şi a clădirii în care se aflau. în acelaşi timp îşi reprezenta vizual cum cărămizile se încrîncenează una împotriva celeilalte, cum grinzile frontale se opun forţei subpărrnntene aflată sub tensiune. Apoi tija neagră, ca un pendul, încetă să se mai mişte, pereţii îşi intrară în calmul de piatră şi abia atunci lonaş realiză pericolul. Nu era singurul.

Stavropol alerga cu Mutul pe sub fereastră, semn că înregistrase seismul.

— Plec, Ida, să nu se fi întîmplat ceva...

— Vin şi eu.

— Nu se poate, n-ai ce căuta acolo.

— Asta s-o crezi tu, spuse, dar lonas fu mai rapid; scoase cheia din broască şi o introduse în lăcaşul ei pe dinafară. închise uşa în urma lui. lonas nu luă aminte la înjurăturile Idei. Coborî scările şi alergă spre coronament. Stavropol era înaintea sa cu cîţiva paşi.

— Domnule inginer, întrebă el, rugîndu-se aproape.

— Ai auzit şi tu, lonas ? murmură inginerul, numindu-l simplu. înseamnă că e adevărat, am crezut că e doar o părere, vorbi Stavropol din mers, cu o voce calmă, plină de afecţiune, ca şi cum ar fi avut în vedere acelaşi copil, crescut şi îngrijit de amîndoi.

— Domnule inginer, dacă e vorba de un seism, el n-a putut afecta cu nimic... Teama mea este însă alta...

— Teama ta e şi teama mea, lonas... Nu-i aşa că te-a dus gîndul că barajul este cauza acelei mişcări pe orizontală a clădirii ?

— Eu am crezut că pe verticală...

— Dacă ar fi fost pe verticală nu mă oboseam să mă scol din pat...

— Ce s-a întîmplat, domnule inginer, îl întîmpină Bică Stupariu...

— N-ai simţit nici o mişcare, domnule Stupariu ? întrebă Stavropol.

Paznicul ridică din umeri, nu simţise şi nu auzise

nimic.

— Linişte şi pace, se mulţumi să uziteze formula cu care preda schimbul celorlalţi paznici şi cu care îşi întîmpină inginerii cazaţi în clădirea fostei administraţii.

Clinele călca înainte. Coama îi era zburlită, iar un ochi trăgea discret spre lonas. La cîţiva zeci de metri se vedea marginea de sus a scărilor care duceau la liftul de serviciu. Stavropol se făcu nevăzut primul, după el Mutul. lonas rămase surprins de agilitatea cu care clinele cobora pe treptele de fier. Nu-şi mărturisi uluirea. Nu se miră nici atunci cînd, în spatele lor, auzi o voce cunoscută. La scurt timp, deasupra o văzu pe Adelaida. Alerga cu iuţeală în urma lor.

— Adelaida, strigă lonas în semn de nemulţumire.

— Am sărit pe fereastră... Bună ziua, domnule inginer... Dumneavoastră dacă aţi fi avut o iubită atît de frumoasă aţi fi închis-o în casă, cum a făcut lonas ?

Inginerul n-avea timp de comentarii. Mai erau cîteva trepte şi umezeala de pe ele îi tăiase lui Stavropol respiraţia. Papucii vechi, cu talpă de crep lunecaseră nu o dată.

— Cum ţi-a dat drumul Stupariu, voi lanos să lege o conversaţie şi în acelaşi timp să curme supărarea de care era încă stăpînit.

— I-am spus că ţi-ai uitat aparatul de măsurat.

— Ce aparat ? se miră lonas.

— Stiloul, ce era să iau, stiloul şi cartea de dragoste... De unde să ştie Stupariu al tău ce avere ştiinţifică port sub braţ...

Ajunseră la lift. Stavropol apăsă pe butonul roşu, dar liftul refuză să-şi deschidă uşile. Inginerul îl privi pe lonas întrebător. lonas, pentru mai multă siguranţă, apăsă şi el. Se auzi un clinchet, semn că nu contactul era de vină, dar uşile rămăseseră pe mai departe zăvorite.

— Cobor pe scări, zise lonas şi, fără să mai aştepte răspunsul inginerului, se duse spre puţul unde braţele metalice se încolăceau pe marginea găurii ce ducea în adine. Becurile de control, aşezate la intervale egale, abia reuşeau să arunce atita lumină îneît să-şi dea seama pe unde calcă.

Inginerul Stavropol şovăi. Scările erau umede, se putea prăbuşi. Se îndreptă spre puţ, dar Mutul se postă

ostil în faţa lui. Cînd stăpînul voi să facă un pas înainte, cîinele îl prinse pe tăcute de picior. Stavropol nu mai putu înainta.

— Aida, du-te pînă la Stupariu şi spune-i să cheme echipa de intervenţii. Domnule inginer, te rog eu, nu risca. Defecţiunea este minoră... Dacă nu se repară între timp, într-o jumătate de oră sînt înapoi cu primele impresii. Sînt convins că nu barajul...

Stavropol îşi strînse maxilarele din pricina neputinţei. Nu-şi ascunse lipsa de simpatie faţă de lonas, iar acesta înţelese că numai teama comună îl făcuse pe inginer să-i vorbească pe drum.

în curînd capul lui lonas se pierdu, iar picioarele subţiri în formă de opt ale Aidei se precipitară în sus, spre ieşire. Metalul care ţinea loc de bară de sprijin era cleios. Crescuse pe el un muşchi mărunt, neplăcut la atingere. lonas înjură în gînd echipele de supraveghere. Era de neconceput ca o scară atît de importantă să nu fie curăţată zilnic. Era adevărat, liftul se defecta rar, dar uite că acum se defectase, nu le trecuse prin cap să-l încerce pe cel cu care se cărau materialele şi iată-l obligat să calce cu precauţie pe cele peste o mie de trepte pînă în tunel... Ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi coborît spre servomotor ?

Un picior îi lunecă. Se auzi un chiţcăit de şobolan. Pînă la urmă, lanos se dumiri. Era un liliac, pripăşit cine ştie cum în puţ. Făcea încercări disperate să se înalţe. Zgomotul încetă. Scara se derula ca pelicula unui film lăsată la voia întîmplării să atîrne. lonas trăgea, din cînd în cînd, cu coada ochiului, încercînd să surprindă becul puternic aflat pe un mic podium metalic. Nu vedea nici becul, cu atît mai puţin podiumul. Se opri. Privi în înalt. Nu surprinse decît botul cîinelui aplecat peste hăul găurii. Auzi nişte vorbe neinteligibile venite din... Probabil inginerul Stavropol îi comunica ceva, fără să-şi dea seama că n-are cum să-l audă.

Continuă coborîrea. Pe marginea galeriei se auzeau picăturile de apă şi lonas, după liniştea cu care se pierdeau, înţelese cît de fără capăt era puţul vertical.

Se opri. Cercetă rotundul de beton prin care se afunda. Nu văzu nimic demn de luat în seamă. Zidul gros, bine armat, nu avea în netezimea lui nici cea mai

mică fisură. Umezeala obişnuită, atîta tot. Se afla exact la punctul unde undele longitudinale scoteau un muget cînd se loveau de peretele încovoiat dinafară. lonas le ascultă cîtva timp. îl încerca un sentiment straniu. Nu de frică. Altceva era în sufletul său. Era pentru a doua oară cînd cobora aceste scări. Prima dată o făcuse din simplă curiozitate, ca să se familiarizeze şi cu acest mijloc de pătrundere în galerie. îi pocnise şi atunci ceva în urechi. Numai că de data asta, pe lîngă semnele presiunii schimbate, încerca o tristeţe pe care nu şi-o putea explica. Poate de vină să fi fost Aida ? Se simţise atît de bine fără ea şi atît de singur după ce se despărţise de trupul ei, acolo, în oraşul din aval. Singur ar fi luat viaţa aşa cum era. împreună, o vagă responsabilitate îl făcea să-şi piardă din siguranţa şi calmul dobîndite cu atîta greutate. La gîndul că acolo, deasupra, alerga pentru el, cu picioarele ei subţiri, o fată care încetase să-i mai fie străină, se bucură. Simţi că un picior îi alunecă din nou în gol. Se prinse cu mîinile de bară. Palmele puternice îi înfrînară căderea pînă la întîlnirea cu cealaltă treaptă. Ce se întîmplase ? La lumina slabă a becului văzu că treapta de metal era corodată, greutatea lui o rupsese. Ar fi vrut să privească cu atenţie locul rupturii. Nu avu timp. O nouă mişcare laterală şi un muget din adînc îl făcură să transpire. Din afară se auzeau, cu o altă forţă decît cea percepută la început, loviturile animalului văzut cu o zi înainte din vîrful muntelui. Oare el să fi provocat mişcarea seismică ? se întrebă lonas, înspăimîntat. Ca să-şi alunge frica, începu să fluiere. Nu putea nici un animal de pe lume să mişte din loc construcţia făcută pentru sute şi sute de ani. Văzu podiumul aşteptat. Un bec de o sută de waţi lumina dintr-o nişă placa de metal, zimţată, ca piciorul să nu lunece. Picături mari de apă se loveau de tabla groasă, scoţînd un zgomot plescăit. Mişcarea laterală se opri. lonas auzi încă multă vreme în corpul metalului tremurul materiei. Palmele ude înregistrară şi ele fiorul ce se scurgea încet, prin barele groase, spre adînc. Puse piciorul pe podeaua galeriei principale. Răsuflă uşurat. Abia acum simţea oboseala pricinuită de încordare şi durerea violentă de sub genunchi. Călcă cu greu. Celălalt puţ, al liftului, se vedea slab luminat, în apropiere. Iar sus se distingeau zgomote de fier lovit.

Echipa de intervenţii sosise.

— Hello, auzi o voce vag cunoscută şi speriat se apropie de gura galeriei. Văzu mai întîi picioarele dezgolite ale Aidei, apoi fusta ridicată peste mijloc din cauza curentului.

— E complet nebună, şopti fără să-şi dea seama că zgomotul se propagă în sus mai uşor-

— S-o crezi tu ! auzi răspunsul ţipat al Adelaidei.

Cuprins de furie şi bucurie în acelaşi timp, urcă în în- tîmpinarea Idei. în loc s-o certe, îşi rezemă fruntea de piciorul ei. Zîmbi, cînd înţelese că micile asprimi de care dăduse pielea feţei nu erau altceva decît firele de păr de pe picioare. Uitase de cîteva zile să şi le depileze.

— Ai crezut că am să te las singur ? Dacă fugeai pe undeva, pe un drum ştiut numai de tine, glumi, dar lonas înţelese că sub tonul glumeţ se ascundea şi o spaimă adevărată.

O prinse în braţe. Aida îşi desprinse mîinile de pe drugii de fier şi-l strînse puternic. Abia acum, aflată în siguranţă, îşi dădu drumul spaimei. începu să scîncească.

— Nici nu ştii ce teamă mi-a fost.

— Ai merita să-ţi trag o mamă de bătaie, zise el, dar strînsoarea ei aproape îl sufocă şi în curînd, din pricina buzelor umede, lipite de gura lui ca o ventuză, nu mai putu scoate un cuvînt.

— Dacă aş vrea aş putea face din tine...

Aida se dezmetici. Nici ea nu ştia prea bine ce voise să zică. Rămase cu gura întredeschisă şi braţele, pînă atunci strînse în jurul lui, se lăsară moi. în faţa ei se deschidea galeria cu becurile de gardă. La început avu impresia că se afla în
trupul unei vieţuitoare ; intestinele multicolore erau întinse pe marginea pereţilor unui stomac ce nu se mai termina. Voi să ghicească punctul terminus al acestei galerii. Nu reuşi. Becurile de la o anumită distanţă se comprimau, creau o altă impresie despre aproape şi departe. Marginea putea fi la cel mult un kilometru, cum tot atît de bine putea fi la o sută. înţelese că reveria o împiedicase să-l urmeze pe lonas. Numai cînd îi auzi sunetul metalic al tocurilor înţelese că o lăsase singură. Furioasă, Aida fugi după el. Lumina piezişă nu-i dădu posibilitatea să-l vadă. O umbră uriaşă cerceta pereţii, umezi pe alocuri. Umbra devenea tot mai întunecată pe

măsură ce lonas se depărta. Aida renunţă la pantofi. îi luă în mînă. Fără să-i pese că lipsa tocurilor o diminua în propriii ei ochi alergă cît o ţinură puterile. Recele betonului, zgrunţuros, clipocitul apei, ce se scurgea prin cele două canale, apoi căderea ei în puţurile de colectare îi dădeau sentimentul desprinderii de lume.

— lonas, murmură ea, dar un ecou amplificat îi mutilă murmurul. Numele omului rostit ca o chemare se întorcea la fiecare fracţiune de secundă, lovind-o peste obraz ca o palmă rece. Nici nu-l observă pe lonas, stînd aplecat, cu genunchii rezemaţi de marginea canalului de scurgere.

Pe perete, la înălţimea unui om, se vedea o pată albastră din care şiroia, prelingîndu-se o zeamă de aceeaşi culoare, lonas, cu urechea lipită de zid, auzi fierul vibrînd. O clipă voi să se ridice şi să fugă. înţelese că numai urechea lui era în stare să audă metalul suferind. Nu se clinti din loc. O nouă ruptură se produse în interior. Pentru cîtva timp, prelingerea lichidului se opri, apoi se porni din nou. Dacă înainte cu cî- teva săptămîni *ţipatul,* cum numise Stavropol fisura, avusese mărimea unei jumătăţi de braţ, acum ea căpătase proporţii, în spatele petei, loviturile, din cealaltă parte a barajului, se auzeau cu claritate.

lonas îşi dezlipi pîlnia urechii de pe zid. îi îngheţase. Abia atunci o văzu pe Aida. Stătea în spatele lui şi privea emoţionată la pata atît de deosebită, în comparaţie cu albul murdar al betonului.

— lonas, din partea cealaltă parcă bate ceva, constată ea nesigură pe zgomotul uniform.

— Bate, Ida, de cîţiva ani bate, şi va mai .bate de aici înainte dacă nu vom lua măsuri... Cu toate că această pată n-are nimic comun cu ce se petrece în afară. Lichidul este rodul unei eroziuni din adînc, un izvor subteran ce şi-a găsit în această zonă punctul slab prin care a penetrat. Ce este ciudat, Ida, că îmi dă tîrcoale acelaşi miros pe care l-am simţit în casă în timp ce încercam să aştern pe hîrtie amănuntele alea despre trecutul meu uitat.

— într-o anumită stare de tensiune oamenilor li se par... Te afli într-o asemenea stare, lonas, acesta este mirosul pe care-l simţi tu, el e în tine, o simplă excitare nervoasă din care îţi faci acum o problemă.

Se auzi uşa liftului deschizîndu-se cu zgomot, apoi paşii de puf ai Mutului şi pantofii cu talpă de crep ai inginerului. Tălpile calde ale crepului, ajunse pe betonul rece, umed, se lipeau de suprafaţa tare, scoţînd un zgomot de carton des- cleiat.

— Ce-ai constatat, lonas, întrebă Stavropol cu sufletul la gură.

— Uitaţi-vă şi dumneavoastră, spuse lonas şi o feri pe Aida de cîinele interpus între ea şi stăpîn.

Inginerul se apropie de locul unde pînă atunci stătuse lonas. Privi zidul apoi, grăbit, îşi scoase seismograful de buzunar. Acul oscila puternic. La distanţă de cîteva secunde avea chiar tendinţa să sară din lăcaş, mînat de o forţă explicabilă doar prin tensionarea zidului din afară. Mîinile inginerului tremurau. îl preocupau mai puţin loviturile din exterior, pentru ele credea că a găsit remediul, în presupusa înţelegere cu Bulat. îl îngrijora puroiul vînăt ce se revărsa din rana largă. Figura trasă a inginerului părea mai palidă, becul de deasupra fila, pierzîndu-şi din intensitate, ca la puţin timp să-şi revină la voltaiul normal.

— Am auzit, domnule Stavropol, că aţi primit foile cu analizele, poate ele...

— Nu dau nici o cheie... Compoziţia apei în amestec cu un colorant de indigou. Am reluat toate schiţele, toate planurile din perioada forajelor de control, n-am găsit nicăieri pînză de apă asemănătoare cu... lonas, aici nu poate fi vorba decît de un sabotaj, un sabotaj uman, un duşman mînat de ambiţia de a nărui cu orice preţ sensul existenţei mele. În afara barajului, lonas, viaţa mea nu mai are rost...

Tonul plîngăreţ al inginerului i se păru lui lonas exagerat. îl ştiuse pe Stavropol ferm, dur în felul lui ; nu îl cunoştea de ieri de-alaltăieri... Cineva rîcîi zidul. Toţi trei se întoarseră spre cîine. Culcat pe-o rină, cu ochii bulbucaţi, cu picioarele într-o poziţie de animal paralizat, Mutul, cu limba vînătă, ieşită afară, făcea încercări sufocante să respire. Adunătura de sub picioarele din spate, lipsită de păr, se umflase, iar cele două proeminenţe scopite lăsau în spatele inciziei o umflătură de pungă goală.

Stavropol uită de baraj, de ceasul seismograf. Năpădit de transpiraţie se apropie de cîine. încercă să-l

mîngîie după urechi. Limba grea, vîscoasă, tot mai vînătă, era un semn că animalul se sufoca. Aida, fără să stea pe gînduri, luă din canalul de scurgere un căuş de apă şi-l aruncă pe capul patrupedului.

Mutul se scutură. Primul gest fu acela să-şi scoată limba şi să lingă mîna salvatoare. Din gură îi curgeau bale galbene şi Aida să dădu un pas înapoi.

— Temerile mele i se transmit şi lui, dar incomparabil mai puternic... E a treia oară de cînd vin cu el aici că îmi face... îţi mulţumesc, domnişoară, zise Stavropol şi lăsînd clinele la o parte, ca şi cum prezenţa lui nu-l mai interesa, colectă cu o pensetă cîteva fragmente de beton macerat de substanţa ce izvora din el.

Graba inginerului, ca şi cum imensitatea de beton era gata să se prăbuşească dacă nu aduna la timp descuamările minuscule, ca şi chipul împietrit al lui Ionas i se părură Aidei groteşti. Simţi la picior o undă de aer cald. Cînd privi în spate văzu limba Mutului încercînd să-i lingă glezna. Avu un sentiment de repulsie ; pînă la urmă socoti apucătura cîi- nelui suprema lui recunoştinţă. Nu-şi retrase piciorul.

— Domnule inginer, nu simţiţi un miros ? întrebă Ionas apropiindu-şi obrazul de umezeala vînătă a zidului. Inginerul se opri din îndeletnicirea ce-l absorbise pînă atunci. îşi duse şi el nasul spre izvorul violet apoi, nemulţumit că simţul olfactiv nu-i fusese agresat cu nimic, îşi scoase vîrful limbii şi de cîteva ori atinse peretele.

— Acriu, acrişor, parcă e o poamă oarecare, spuse el... dar de mirosit nu miroase, cel puţin eu nu simt, zise Ştavro- pol şi îşi continuă, cu penseta, îndeletnicirea întreruptă.

— Aida, nu ţi-e frig ? Nu trebuia să vii, îngînă Ionas văzînd umerii strînşi ai fetei. îşi scoase haina, o aşează pe spatele ei. Aida se scutură nervos, gîdilitura de la picioare o enerva. Neavînd alt mijloc de a îndepărta cîinele, se dădu la o parte. Aruncă haina în braţele lui Ionas şi desculţă începu să alerge în lungul coridorului.

La început Ionas crezu că fuga este o simplă încercare de a-şi pune sîngele în mişcare. Numai cînd trupul începu să i se confunde cu umbrele multiplicate de becurile tot mai îndepărtate, înţelese că Aida sau era pradă unei tulburări interioare, incapabilă s-o poată

controla sau...

Nu se mai auzea decît ecoul vag al paşilor. În locul siluetei, Ionas distingea doar un punct luminos. Trupul se făcuse una cu lumina. începuse să-i fie frică. Niciodată nu încercase să depăşească graniţa unui sector pe care ea o trecuse acum de mult. Pe pereţii uscaţi văzuse, nu o dată, inscripţiile prin care se atrăgea atenţia că... Linia roşie de demarcaţie se putea delimita, cu ochii liberi. Aida sărise peste ea.

Stavropol se opri din îndeletnicirea lui. înţelesese că se întîmplase ceva grav.

— Am spus de totdeauna că investiţiile privitoare la ventilaţie sînt prea mici, cred că bioxidul de carbon, mai spuse el... Noi sîntem aproape de gurile lifturilor... Domnule Ionas...

Ionas nu mai aşteptă să audă părerea inginerului. Alergă cît îl ţinură puterile spre locul unde dispăruse Adelaida. Avea senzaţia că o vede, ca la scurtă vreme să înţeleagă că umbra ei nu era altceva decît grilajul becului din tavan, proiectat pe pereţi la dimensiuni anormale. Strigă de cîteva ori. Repede îşi duse mîinile la urechi. Sunetul se întorcea înapoi cu atîta furie încît avusese senzaţia că un timpan îi fusese spart. Simţi cum plămînii nu se mai pot alimenta cu aer. Era poate o simplă părere. încetini goana. Respiraţia nu-i reveni la normal. în trecere se uită la pereţii albi ca varul. Nici urmă de umezeală. Canalele de scurgere erau uscate. Deci greşeala de construcţie se petrecuse doar în acel perimetru detectat de el. Lăsă grijile pentru baraj la o parte. îşi refuză orice alt gînd în afara celui legat de dispariţia Aidei. Undeva, în depărtare, lumina din jur se transforma în altceva, aşa cum şi apele barajului, de la o anumită distanţă, din negre deveneau argintii, ca apoi să se schimbe în strălucitorul orbitor. Fenomenul din exterior se continua aici şi Ionas simţi transpiraţia rece alunecîndu-i pe frunte. Explicaţia lui Stavropol cu plăcile de *mică,* dacă putea fi reală, pentru fundul lacului nu-şi găsea nici o adeverire aici, în galeria principală.

Se auzi un alt fel de zgomot decît cel provocat de tocurile cu metal. Ca o umbră alungită, Mutul săgetă pe lîngă el. Curînd nu se mai văzu. Un strigăt doar îndepărtat ascuţit la început, apoi tot mai stins, îl făcu să-şi mărească efortul. Aproape că nu mai putea alerga. Avea senzaţia că picioarele merg înainte în timp ce

trupul rămîne pe loc, dovadă acelaşi bec pe care îl vedea deasupra capului îmbrăcat în sîrmă. înţelese, pînă la urmă, că becurile fiind la fel, goana pe lingă fiecare nu-i mai dădea imaginea exactă a numărului lor. Alerga sub acelaşi bec, singurul oferit privirilor de spaimă- Undeva, spre dreapta, o văzu întinsă pe Aida. Mutul, cu botul larg deschis, o strîngea de gît. Un firicel de sînge se prelingea încet spre bluza cu nasturii desfăcuţi. Mîna i se odihnea pe o uşă de beton prinsă în balamalele grele de bronz. Uşa era deschisă. Pe zidul interior se vedea scris, tot cu litere de beton, numele lui Stavropol. Clinele, cu părul zbîrlit, îşi descleştă fălcile. lonas închise uşa. Scîrţîitul ei neuniform, dar ascuţit, o făcu pe Aida să deschidă ochii. Rana de la gît nu era adîncă. Cîinele o împiedicase doar să privească în interior. Nu avusese intenţii ucigaşe. O spuneau ochii lui cu sclipiri domolite.

Stavropol îi striga. Nimeni nu-i răspunse. Aida se ridică, lonas cu o batistă îi tamponă rana de la gît. Dîra roşie nu se lăsă ştearsă. Se aplecă şi înmuie batista în firişorul ce se scurgea pe marginea galeriei. Pe gît nu se mai vedeau decît cei doi canini ai Mutului, singurii care sfredeliseră pielea albă.

— Aida, de ce-ai fugit, de ce-ai fugit, draga mea ? întrebă lonas în timp ce se întorceau spre locul de unde plecaseră.

Adelaida nu răspunse. Avusese impresia în halucinaţia de-o clipă că în nişă se afla o femeie şi chipul femeii semăna cu al ei.

18.

Iova Ghedeon îşi hrănea păsările. Numai după ce boabele de porumb se răspîndiră pe suprafaţa de tablă cu zgomot, pe o fereastră a schitului îşi făcu apariţia cocoşul negru, păzitor al unei găini ce-şi făcuse cuibarul sub masa de beton a altarului improvizat. Cocoşul îşi desfăcu aripile largi, scoase un cucurigu neconvins, apoi văzînd celelalte galiţe ciugulind pe întrecute cîntă de două ori, răguşit şi puternic. După el ieşi o găină de aceeaşi culoare, cu ciocul galben şi creasta roşie bătută; Zburlindu-se de cîteva ori coborî într-un zbor nesigur

spre tava largă, meşterită de Ghedeon, ca boabele dăruite de Toma Spîrcu să nu se piardă prin desişul ierbii. Ghedeon aşteptase vreme de mai multe ceasuri sosirea tinerilor înotători, fixase cu ei chiar ora la care să-i primească pe rînd, ca spovedaniile să nu se încurce, iar oamenii să nu se aştepte prea mult unul pe altul; iată însă că amurgea, soarele încerca fără putere să se ascundă după coama golaşă a muntelui, dar nici unul dintre ei nu-şi făcuse apariţia.

Spovedania nu prea era spovedanie, Ghedeon se dezobiş- nuise ; se mulţumea să-i asculte pe oameni şi să le dea canoane şi curaj ; îi îndemna să nu pună prea mult la suflet păcatele omeneşti, ele fiind orînduite, pînă la urmă, tot de Domnul, de vreme ce în puterea lui stătea să le ierte.

O găină se învîrtea pe lîngă cocoş, se prefăcea că nu poate înghiţi bobul prea mare ; cocoşul cu penele strălucitoare îi dădu întîi tîrcoale, apoi în cotcodăciri mărunte încercă să- mînţa de porumb din mai multe poziţii. Găina luînd aminte o' înghiţi cu repeziciune ca şi cum i-ar fi fost teamă să n-o piardă.

— Curva dracului, a mîncat cu douăzeci de boabe mai mult, zise Ghedeon im<presionat de repeziciunea şi precizia cu care culegeau boabele găinile în comparaţie cu cocoşul, nesigur, pierzînd destulă vreme cu îndemnul prostesc adresat suratelor care mîncau şi aşa îndoit decît el...

Auzi dinspre pădurice un fîşîit şi Ghedeon îşi zise că, în sfîrşit, tinerii au venit. Mai aruncă un pumn de boabe apoi, ca să fie sigur că găinile au să poată sări pervazul ferestrei, deschise oblonul larg şi rezemă de zid o scăriţă de scîndură. O încercă cu mîna. Era bine priponită.

Florile roşii, cu cupele sîngerii, din latura aceea a construcţiei erau mai palide ca cele din partea opusă altarului. Ghedeon, după ce vreme de mai bine de doi ani, încercase să dezlege taina, se lăsă păgubaş. Peretele din stînga era mai bogat în flori, tulpinile agăţătoare mai groase, cu nervurile puternice, deşi soarele bătea mai multe ore pe zi în partea sa- răcită de plante, a clădirii. „Poate că tocmai soarele nu le place” îşi zise Ghedeon, voind să se dea bătut şi de data asta în privinţa argumentelor ce i se refuzau.

Foşnetul din pădure se repetă şi Ghedeon nu mai

avu nici o îndoială că erau întîrziaţii săi, altfel nu ar fi auzit spre intrare o tuse omenească.

Lăsă oala cu grăunţe pe masa aflată între cei doi brazi, printre care intra pe uşa din spate în presbiteriu şi, după ce se spălă pe mîini, îşi aranjă ţinuta. Nu se cuvenea să purceadă în sfîntul lăcaş cu hainele gospodăreşti. îşi lepădă . zdreanţă de toate zilele, peticită pe la coate, într-un cuier, îşi aşează peste umeri un soi de leveleandră de o culoare incertă, acum decolorată şi cîrpită la poale. încropise în minte cîteva cuvinte de admonestare pentru nepunctuali, dar încercarea 'Ie supărare se dovedi inutilă deoarece în locul grupului de tineri o văzu în faţa bisericii, cercetînd florile de culoarea sîngelui, pe Adelaida Jigău. îsi umezi buzele şi, involuntar, îşi cercetă mîinile. Nu erau nici pe departe atît de curate pe cît ar fi trebuit, nici ţinuta la înălţimea acelei întîlniri. Avea şi haine mai bune, iar pe policioara din camera unde trebuia să se afle baia, o sticluţă cu apă de colonie primită în dar.

— Aşteptam pe altcineva, se scuză Ghedeon, frămîntîn- du-şi degetele osoase ale unei mîini în cealaltă. Vă ştiam bolnavă, continuă, dorind mai mult să-i spună fetei că era la curent cu tot ce se întâmplase în galeria barajului.

— Domnule Iova, am auzit că oamenii vin la dumneata şi se mărturisesc, zise ea şi—1 măsură pe Ghedeon din cap pînă în picioare, într-un fel atît de direct, încît Iova se simţi obligat să-şi parcurgă încă o dată ţinuta.

— Nu prea m-am învrednicit să-mi întreţin straiele. Cerinţele credinţei, ştiu...

— Lasă asta, părinte, nu sînt formalistă, te-am întrebat ceva, dacă răspunsul este da, aş vrea să am o discuţie creştinească cu dumneata.

— Adică vrei să te spovedeşti, draga mea, întrebă cald Ghedeon, luînd loc pe banca de lîngă pridvor, din beton, ca tot ce se vedea împrejur... w .

— Da balaurul ăsta ce înghite ? Văd cum intră prin limba de foc tot felul de trupuri, bănuiesc pline de năravuri din vreme ce pictorul a ţinut să le înjumătăţească spre a fi pildă păcătoşilor de rînd..,-

Ghedeon nu răspunse la a doua întrebare legată de desenele pictate în culori ţipătoare. Era interesat de

spovedanie, curios de ce putea să-i spună fata.

— Din cînd în cînd mai ascult sufletul enoriaşilor de pe coclaurile astea... S-au împuţinat de cînd cu teama că barajul... Zilnic îmi bat gura că sînt simple zvonuri, că...

— Nu sînt simple zvonuri, spuse Adelaida. Iar dumneata ştii la fel de bine că nu sînt scorneli... Aş putea chiar să-ţi spun că ruptura din corpul betonului se va lărgi şi odată fisurată îngrămădirea de fier şi beton, apa nu va mai putea fi oprită.

— Văd că te-a impresionat tot ce-ai văzut; nu trebuia ca lonas să te ducă, nu avea nici un drept...

Aida rupse o floare roşie spre nemulţumirea lui Ghedeon, dar cînd fata o duse la nas o îndepărtă cu grabă. Floarea mirosea urît.

— Domnule Ghedeon, ceva s-a petrecut în zid. Dumneata ştii mai multe decît vrei să pari că ştii... Iar dacă taci, nu e bine... Un dumnezeu avem toţi, spre deosebire de alţii, eu cred în puterea lui. Am fost făcută să cred... Dacă va veni, odată şi odată, ziua aceea, aş vrea ca dumneata să mă cununi cu lonas, asta ar fi voia mea... Dar pînă atunci, spune-mi de ce se urăsc atît de mult aceşti oameni despre care se zice că au fost cîndva prieteni.

Iova Ghedeon rîse ; se şterse cu mîna butucănoasă la gură. Fata de lîngă el i se părea un copil, un copil frumos şi atîta tot; pornirile din el erau stăvilite de vîrstă şi, înainte de anii bătrîneţii, de o convingere sinceră că deşertăciunea lumească trece întîi şi întîi prin trupul femeii. Işi mai schimbase cu timpul părerile, dar după ce se convinsese că fusese prea aspru cu trupul său, se linişti zicîndu-şi că şi trupul se plictisise de înţelepciunea minţii sale, îmbătrînind înainte de vreme.

— Domnişoară, văd că în loc să-mi spui ce ai pe suflet, vrei să mă iscodeşti pe mine...

— Poate nu acesta este cuvîntul potrivit, dar sensul nu-i departe de presupunerea dumitale. I-am ,spus odată lui lonas o poveste, acelaşi lucru l-am auzit apoi de la Saie Cameniţă... Or lonas numai dumitale îţi spune puţinele lui secrete... O ştiu de la el... Nici nu are ce-ţi povesti prea mult.

Ghedeon se încruntă. Fata îl acuza deschis, odată ca preot, apoi ca om.

— Domnişoară, aş putea să nu-ţi dau nici un răspuns, aş putea să mă ridic şi să-mi văd de treburi... M-am îmbrăcat crezînd că nişte tineri ce s-au aciuat pe marginea lacului, şi se ocupă cu îndeletniciri sportive, vor veni la mine... Văd că în locul lor ai apărut dumneata... M-am bucurat şi în acelaşi timp, ascultîndu-te, m-am întristat... Să ştii că eu nu trădez sfînta împărtăşanie, nu dintr-o convingere a scriptelor, a sufletului meu chinuit, deoarece nu numai al dumitale se află subjugat de neputinţă... Ştiu, e adevărat, cu mult mai multe decît îţi închipui, despre unul sau altul dintre oamenii aflaţi în clădirea fostei administraţii, dar ce ştiu, ştiu în folosul meu, nu al lor şi nici n-am trădat pe cineva vreodată... Nu ţin minte ce i-ai spus lui Cameniţă, dar pot să jur- că...

. – Nu te jura, juri strîmb sau ai să-mi spui adevărul numai pe jumătate... Eu nu confund dumnezeirea cu slujitorii ej P® pămînt. Ce mă face să fiu interesată este faptul că enoriaşii, cum le zici dumneata, din clădirea fostei administraţii au devenit credincioşi şi nici unul nu se codeşte să ţi se dezvăluie... Ca să supui nişte oameni întregi la minte unei credinţe în care ai îndoieli destule şi dumneata înseamnă pentru înţelegerea mea prea mult...

Ghedeon îşi prinse cu o mînă crucifixul legat cu o împletitură de cînepă. Era şi el turnat din beton, numai că grija pentru amănunt fusese deosebită, amestecul de nisip şi ciment intrase perfect şi se modelase cu gust în cămaşa de argint a ramei. Acum îl apucase cu mîna bătătorită din neputinţa de a vorbi. Ce putea să-i spună fetei cu ochii de culori diferite ? Nu putea să-i spună nimic, în acelaşi timp nici nu voia s-o lase fără răspuns. Iar răspunsul se cuvenea să facă parte din adevăr. Chiar dacă era convins că adevărul, spus numai pe sfert, era în celelalte trei sferturi, trecute sub tăcere, minciună.

— Deci nu vrei să te spovedeşti, înţeleg, mai încercă Ghedeon cu vocea blajină.

Aida îşi scoase din traista-poşetă, atîrnată de gît,

pachetul cu ţigări şi o brichetă. îl servi pe Ghedeon. Acesta n-o refuză.

— Mă duci în ispită, draga mea, rîse el, lăsînd să-i fumege pe nări două fuioare de fum la fel de negru ca şi culoarea flăcării prin care balaurul îşi sugea păcătoşii pămînteni.

Deasupra capetelor, scrise cu litere chirilice, se aflau nume de oameni, de păcate, şi Aida citi cu uşurinţă pe fruntea unuia : *ucigaşul,* iar deasupra unui trunchi, tăiat de la mijloc în jos : *măcelarul.*

Ghedeon îşi mută privirile spre locul unde ochii stranii ai fetei se pironiseră de cîteva minute. Mina îi tremură pe crucifix.

— Un pictor aciuat pe aici mai demult... L-am hrănit şi îngrijit... Un analfabet cu vocaţie de artist, adăugă el şi privi cu ciudă la ţigara ce dădea semne să se stingă... Domnişoară, eu am venit aici ca electrician, începu Ghedeon urmărind reacţia vizitatoarei. Numai după ce ochii ei se dezlipiră de peretele pridvorului, părintele aruncă ţigara sub talpa unui bocanc, groasă de două degete. O strivi îndelung. Continuă pe acelaşi ton, fără să se uite niciunde. Privirile erau răsucite în el, ochii i se ascunseseră sub coada nasului şi Aida se temu pentru el. Nu i se mai vedea decît albul ochilor. Pentru o vreme din nou îşi răsuci privirile spre pictura din topor. Vă- zînd ochii balaurului, înţelese de unde se născuse albul lor fără retină.

— Am visat cîndva, continuă Ghedeon, că am venit din- tr-un loc al durerii; m-am chinuit îndelung ca să ghicesc dacă visul era vis sau trăiam într-un adevăr ce mi se refuza să-l fixez în timp. Dar vis sau realitate, nu asta contează acupti. Am venit cu mintea plină de îndoielile unui om ce-şi părăsise menirea, menirea de slujitor al Domnului. Asta nu pentru că mă lepădasem de el. El se lepădase de pământeni ; era singurul fel în care mă puteam răzbuna pe el, trădîndu-l domnişoară, dar nu aşa cum poate fi trădat un bărbat sau o femeie, era o trădare făcută din duşmănie dacă nu chiar ură, pentru că Dumnezeu nu poate fi trădat în termeni lumeşti. Mi se părea că şi eu eram făcut din alt aluat, supus nu umilirii omului de către om, credeam că scăpînd credincioşii din durere prin revoltă, faţă de spiritul împăciuitorist al cărţii sfinte, pot să rămîn ceea ce credeam din suflet că

sînt. Eram pe moarte, pe vremea aceea. Cu atît mai mult se cădea să mă păstrez cucernic, împăcat cu Cel de Sus de la care puteam aştepta mîntuirea. Ei bine, nu numai că nu am vrut să-i cer-

şese tihna veşnică şi fericirea de apoi, dar voiam, atît cît mai puteam, să intru în conflict cu aceste binefaceri iluzorii... M-am angajat electrician, mă învăţase un mare prieten acest meşteşug, dar cum de felul meu eram cinstit, şi scriam pe hîrtiile cerute numai adevărul, am fost înlăturat din această meserie. Decăderea, de la o zi la alta, a fost aşa de mare îneît n-am mai avut loc pe şantier nici ca simplu cărăuş. Atunci mi-a venit ideea să sfîrşesc cu această scurtă petrecere prin lume, numită viaţă. Cu gîtul atîmat de un stejar m-a găsit Gavra, plecat cu treburile lui geologice nu ştiu pe unde. Pe locul unde atîrna capul meu într-o parte, gata să asfinţească, cu frînghia deasupra lui, oamenii au ridicat acest lăcaş. Capul de altădată, aplecat, s-a mutat în sus, sub formă de clopot, iar frînghia se lasă slobodă la îndemîna oricui paracliser învrednicit să tragă de ea. Vezi, domnişoară, în loc să te despovărezi dumneata, am făcut-o eu, atît cît am putut. Ştiu că-ţi vine greu să-mi dai crezare, dar eu pun puţin preţ pe ce crezi.

— Părinte, n-ai cumva o tărie ?

Ghedeon o privi speriat, ochii, cu greu reveniţi la norma], cu irisurile strălucind, o ţintuiră, dorind să afle dacă fata nu glumea cumva. Nu, Adelaida n-avea vreme de glume.

— Eu beau numai vin, domnişoară, vin făcut de mine din fructe de pădure amestecate cu miere de albine, dar am şi tărie, de ce să te mint.

Ghedeon grăbit, curbat de spate, ca şi cum ar fi fost conştient că săvîrşeşte o necuviinţă, se duse în chilia de la dreapta altarului şi reveni la fel de iute cu o sticlă dolofană, cepuită cu cocean de porumb. Iova voi să scoată din buzunarul larg al sutanei un pahar, dar fata îl îndepărtă cu mîna. Bău direct din sticlă, cîndva un galon englezesc. Rămase cu gura deschisă, pe jumătate asfixiată. În clipa cînd îşi reveni, mai bău un gît. Ghedeon, cu dopul în mînă, voi să apuce clondirul bur-■duhănos, dar Adelaida puse singură dopul. Temătoare, aşează sticla între tălpi, bucurîndu-se de răceala ei. Pantofii se odihneau alături şi preotul zăbovi îndelung, nemulţumit în sinea sa, că fetişcana mîngîia glaja

pîntecoasă cu picioarele.

— Cumnate, n-am băut ca să prind curaj. L-am lăsat pe Ionas să se certe cu Bică Stupariu; aseară am vrut să plec, dumneata nu te supăra că-ţi spun aşa. Eu la fiecare îi găsesc cîte un grad de rudenie, pe dumneata te-am aşezat sus de tot, de vreme ce te-am numit atît de frumos. Mi-a plăcut revolta interioară cu care te-ai lăudat, dar mai ales ţuica făcută pe măsura unei asemenea nesupuşenii. Vorbeşti frumos, e drept şi n-am nici un motiv să nu cred calvarul prin care ª* l-aş putea povesti şi pe al meu, numai că al meu ar fi fără ocolişuri, adică adevărat, cumnate, pînă la capăt... Poate te întrebi de ce-am venit aici ! Am venit şi gata, spovedania a început, dar nu-i spovedanie, cum crezi...

. . Ghedeon se foi pe scaunul de beton, duritatea şi răceala pietrei nu-i făceau bine la sciatica veche, dar de plecat nu pleca şi nici s-o invite pe fată în schit, să se aşeze în lata lui, pe banca de piatră, nu-i convenea. „Tot un drac", îşi zise pînă la urmă „mai bine stăm aici". Trase cu coada ochiului spre geana de soare ca să afle cam peste cît timp locul unde şedea avea să intre în umbră. : ■

draga mea, zi-i, o îndemnă el.

Te întreb pe dumneata, dacă ieri am vrut să o şterg, de ce nu mi-a dat drumul Bică Stupariu, iar Vugnar de ce mi-a spus la plecare, cînd m-a văzut cu bagajul în mînă, „la revedere, *donşoară,* vezi că peste o jumătate de oră ţiparul lui Ionas are să fie prăjit, am să-l prăjesc eu pînă te conduce el la autobuz"... îşi bătea joc de mine... Nu era nici o staţie e autobuz, placa văzută de mine la venire dispăruse, se mai observa doar locul cuiului unde fusese bătută... Pe urmă de ce m-a rugat Bică Stupariu să mai rămîn, el care m-a lăsat atît de greu să ajung aici ? Cumnate, pe cuvînt, am avut senzaţia că sînt sechestrată, că am venit de bună voie şi n-am* să pot pleca la cerere, aşa cum am vrut...

Dar de ce-ai dorit să pleci, fetiţa mea.? întrebă Ghe- deon şi ochii din nou se ascunseră la rădăcina nasului, ca şi cum întrebarea era pusă de altul... Nu-i bine aici ? Cu ce ţi-au greşit oamenii ? Nu-ţi ascund că m-am bucurat de venirea dumitale... O fată între atîţia bărbaţi este un dar ceresc. Oare s-a purtat cineva în

afara bunei cuviinţe ? Dacă s~ar. întîmplat aş fi fost primul care să afle... Păcatul să- vîrşit cu o femeie este cel mai greu dintre toate, cu el ar fi început spovedania aceşti enoriaşi de soi... Că se mai uită, la femei, schimonosiţi de aduceri aminte, asta nu-d rău, dar să nu te temi de uitătura lor. De ce să pleci ? Dacă îţi place său bei, băutură am, iar Saie te poate ferici să mai uiţi, nici Cel de Sus nu vrea ca omul să trăiască mereu cu ce-a fost ! Nu
intenţionează nimeni să te ţină cu forţa, dar de ce îi cerţi că le pare rău că te pierd ?

Ghedeon se încruntă. Avu o clipă impresia că exagerase deşi voia sincer ca fata să rămînă şi tot cinstit credea în vorbele grăbite, ieşite pe gură.

— Cumnate, eu beau şi dumneata vorbeşti ca un om beat.

— Eu beat ? se miră Ghedeon, fără să se supere... Sînt beat de credinţa mea, de nevoia de a face din ea altceva decît este. în dumneata văd ajutorul trimis de puterea la care mă închin. Deoarece bunul Dumnezeu nu este altceva, domnişoară, decît întruchiparea năzuinţelor noastre despre El, noi îl întruchipăm cum voim, eu voindu-l în felul meu mă dezic de Cel în care crezi dumneata. Al meu nu mai suportă nimic din nimicul blestemat în care respirăm aerul acestei ape ce se va preface în mlaştină. Dumnezeul paşnic, cinstit în toate bisericile, este de mult îmbătrînit, trebuie să se nască altul, un alt Mesia, care să strice din temelii jocul supunerii. Pentru că Dumnezeul dumitale ne vrea pe noi supuşi, să fie el de-a pururi puternic, al meu este egalul din mine şi numai prin mâne se va preamări şi se va transforma în pământean aşa cum sîntem amîndoi.

Adelaida, cu toată ţuica băută se uită la Ghedeon, altfel decît la început. Pricepea fiecare cuvînt în parte, dar sensurile filozofiei lui, dacă era filozofie, îi scăpau. Ghedeon intui echivocul din sufletul fetei.

— Domnişoară, Dumnezeu, cel de altădată, cel pe care eu vreau să-l renasc, n-a fost aşa. Să mă înţelegi

bine, domnişoară, eu nu sînt împotriva Celui de Sus, eu mă învîrtoşez să-i fac pe oameni neîncrezători în lenea lui actuală... Numai revolta faţă de el ne va aduce la adevărata noastră faţă şi-l va scoate pe el din contemplarea visătoare în care se află...

Ochii lui Ghedeon scînteiau. Se uitau direct într-ai ei şi Ghedeon nu se sfii să apuce sticla de la picioarele fetei şi să bea.

— Eşti un păcătos, cumnate, zise ea, cînd îşi aruncă ochii la sticla înjumătăţită... Chiţcăi din nou. Sticla rece o gîdilase la tălpi.

— Toţi sîntem păcătoşi, altfel n-am fi aici, numai că unii sînt mai păcătoşi decît alţii şi vor trebui să plătească şi păcatele celorlalţi. Domnişoară, îţi spun doar atît că Ionas a avut o mamă ca toate mamele, un tată cinstit între taţi, ma- mă-sa, neavînd încotro, s-a sfîrşit cu mîna ei. înainte de asta a vrut ca el să scape şi să trăiască şi...

Ghedeon, trezit parcă dintr-un somn adînc, tăcu. îşi albi din nou ochii iar gura i se strînse pungă. îi păru rău că n-o strînsese mai devreme. Cedase îndemnului de a fi pe placul fetei de lîngă el. Pălinca îşi făcuse efectul, dar nu ea ci un neastîmpăr interior, mai puternic decît orice ţuică, îl obligase să se oprească.

— Cumnate, te rog, te rog mult, cerşi Aida, dar preotul nu se mişcă de la locul său. Buzele subţiri se făcură şi mai subţiri, intrînd una în alta, încît între ele nu se mai văzu nici o linie ; fălcile fuseseră parcă ţesute pe dinăuntru.

— Visează oamenii, visează... spuse el într-un tîrziu, dorind să-ncurce în sine, în primul rînd, cele spuse pînă atunci..

Adelaida puse dopul la sticlă şi aşează galonul lîngă perete. Aflase ceva neştiut. Simţi că tremură de frig, deşi soarele era în unghiul clopotniţei şi o încălzea cu razele lui, filtrate prin cupele sîngerii ale florilor.

Frigul venea din altă parte.

— Te-ai oprit, cumnate, să-ţi duci gîndurile mai

departe... Te-ai ferit de mine, deci n-ai încredere în nimeni...

— Domnişoară, de aproape cinci ore trebuiau să ajungă la mine tinerii de care ţi-am vorbit. Se întunecă şi nici unul n-a ajuns aici.

Era o încercare nedibace de a schimba vorba. Adelaida înţelese şi-i păru rău. Credea că în Ghedeon va găsi un prieten ; jumătatea de prietenie ce nu i-o putea oferi lonas. îi venea să fugă, aşa cum: fugise cu cîteva zile în urmă în galerie,. fascinată de lumina şi întinderea ei... Putea să fugă. N-o oprea nimeni, cum nimeni n-o oprise nici atunci... îşi duse mîna la gît. Pipăi cele două locuri ascunse privirilor lui Ghedeon cu fond de ten, unde caninii Mutului îi zdreliseră pielea. Voi să zîmbească. Nu putu. Trecea printr-o stare de surescitare. De vină era ţuica. Poate că nici nu voise s-o oprească cineva să se reîntoarcă în marele oraş. Poate dorinţa de plecare era doar cea de a doua conştiinţă nefructificată. începea să aibă îndoieli că aşteptase la autobuz. Nu, nu era o minciună. Voise să plece. îşi amintea perfect. lonas fusese la Stavropol. Puneau ceva la cale în legătură cu spărtura din baraj. Din duşmani declaraţi, în cîteva zile deveniseră de nedespărţit. lonas nu mai avea timp pentru ea. Stavropol reuşise să-l năucească cu calculele sale. Se simţise singură, de prisos, iar dragostea lui dezlănţuită la început...

— Domnişoară, soarele a trecut de turlă... Zic să te întorci, dacă nu vrei să te mărturiseşti... Enoriaşii întîrzie, aş vrea să merg să văd ce s-a întîmplat cu ei, zise Ghedeon şi făcu un gest care voia să însemne că şi aşa pierduse prea mult timp... Tuşi de cîteva ori puternic, apoi tot mai discret. Adelaida îl văzu că-şi duce batista la gură.

— Ai răcit, cumnate, spuse ea.

în poiană năvăli un miel. Alergase ca un bezmetic pe picioarele moi pînă în faţa bisericii. Odată ajuns lîngă cei

doi se opri, botul îi era deschis, ochii plini de spaimă.

în spatele lui, într-un tufiş se văzu rîsul dungat. Preotul se grăbi spre dormitor. Ieşi cu arma gata încărcată. Dintr-un salt animalul sări într-un copac stufos. Ghedeon luă puşca de la umăr. Nu voia să tragă în faţa bisericii. Mielul căzu pe genunchii picioruşelor din faţă. Adelaida se duse la el şi-l luă în braţe. Ochii mielului păreau omeneşti. O priveau pe Aida cercetător. Behăi de cîteva ori ca şi cum ar fi vrut să vorbească. La scurt timp, pe potecă, se ivi Toma Spîrcu. Se linişti, chiar zîmbi cînd văzu mielul în braţele fetei. Se apropie, fără să zică nici măcar bun găsit. Numai după ce se convinse că animalul n-a păţit nimic, îl luă în braţe, îl mîngîie îndelung, cu o mînă şi îşi ridică pălăria fără boruri, din postav îndesat la piuă.

— Credeam că l-a omorît... S-au înmulţit animalele pădurii, Iova, semn că te preocupă mai mult sufletul decît haitele de rîşi şi lupi.

O privi pe Adelaida, apoi sticla de la picioarele lui Ghe- deon.

— Dumneata eşti fata lui Ionas, nu-i aşa ? Mi-a spus că ai venit... Poate n-ar strica să dai pe la noi... Ieri cînd aţi trecut prin faţa casei am crezut că o să ne vizitaţi... V-aţi dus şi v-aţi întors. Poarta mea nu s-a deschis... Mi-am zis că îţi fi supăraţi... Nevastă-mea se plictiseşte... Nu poate sta tot timpul la stînă... Iar jos îi e frică de baraj... Am auzit că spărtura s-a mărit; în aval n-am rămas decît noi.

— Nu se va întîmpla nimic, domnule Spîrcu, zise Ghedeon pe un ton blajin, altul decît cel cu care discutase pînă atunci cu Aida. Se simţea în vorbele lui o căldură falsă şi Adelaida ar fi vrut să-i spună „cumnatului” că noua haină în care îşi învăluise gîndurile suna mai mincinos decît cea de dinainte.

— Am plecat de sus, cu el, continuă Spîrcu ; nu mi-am luat carabina... A fugit, spre vale, ca un bezmetic... îi e dor de luliana, de asta s-a grăbit. Graba era să-l coste... Acu vă las... Iertaţi-mă că v-am deranjat, mai spuse Toma şi lăsînd mielul din braţe, îşi şterse bine haina de pănură de părul alb prins de ea...

— Nu mi-ai mai adus caş, Tomo, îl mustră Ghedeon... E adevărat că nici pe celălalt nu ţi l-am plătit... Nu-i vina mea că Mitrofănică n-a vrut să primească banii...

— Lasă, caşul să rămîie de sufletul celor adormiţi... Pentru sufletul meu, şi alor mei, am să-ţi mai aduc. Nu se ştie ce va fi cu noi...

Spîrcu dispăru cu miel cu tot, precum venise. Mielul mergea lîngă el, cu un pas înainte.

Ghedeon duse grăbit zebeul la umăr. Glontele porni spărgând liniştea din jur. De pe craca înaltă a unui stejar căzu spre pămînt trupul unduios al unui rîs. Adelaida alergă spre capătul poienii. De acolo îl zări pe Toma cum mergea mai departe, fără să se sinchisească de împuşcătura auzită. Fluiera în urma mielului jucăuş.

Rîsul fusese lovit direct între ochi. Părea un al treilea ochi deschizătura de lărgimea unui deget, adîncită în interior, prin care se prelingea, spre botul cu mustăţi albe şi lungi, un firişor de sînge.

— Argăsesc eu blana, domnişoară... îţi iese de o căciulă şi un guler... Cu toate că nu prea ai ce face pe la noi cu căciulile. Şi-a căutat-o singur, spuse el, arătînd sălbăticiunea... Ar fi sărit din nou asupra mielului dacă nu-i observam furişa- rea de pe o cracă pe alta. Ochiul meu a fost mai iute decît mintea lui. El mi-a prădat şi cei patru pui pe care nu i-am găsit, cu toate că nu prea au obiceiul să se dea, de cînd au crescut, la cimilituri.

Preotul scoase jungherul de la brîu. Voia să tragă pielea frumos învîrstată de pe trupul cald.

Adelaida ţinea capul animalului în mîini şi privea fascinată la cel de-al treilea ochi. Ochiul făcut de glonte, singurul deschis, era întrebător.

19.

Adelaida rătăci îndelung pe malul lacului. îi rămăseseră întipărite în minte spusele lui Ghedeon; tinerii uitaseră să vină la el. îi văzuse şi ea înotînd. Se bucurase. Acum bucuria se umbrise.

Ca să n-o mai stînjenească pantofii, îi agăţase unul de celălalt cu ajutorul baretelor, apoi îi atîrnă de un umăr. Picioarele n-o mai dureau ca la început; nici nu

ţinea să pară mai înaltă. O urmărea şi acum ochiul glontelui tras de Ghedeon în sălbăticiunea de culoarea flăcărilor potolite. Tălpile, cu unghiile de la degete cîndva îngrijite şi date cu lac, intrau în băltoace mici, calde. Lipitori cu ventuzele avide de sînge se repezeau la pielea gleznelor încă fină. Erau lipitori liliachii. Cum îşi scotea piciorul din apă, cum se umflau.

Voia să nu se gîndească. Mersul fără o ţintă exactă o ajuta să fugă de cealaltă lume din care plecase. Nu avea păreri de rău nici pentru lumea trăită. Era sigură că, mai devreme sau mai tîrziu, avea să dea de ea. Se cuvenea însă s-o cunoască mai întîi pe asta în care se afla acum. Era convinsă că locul în care poposise, cu aerul lui rarefiat, cu lacul împărţit în două culori, cu arborii şi animalele străine pentru flora şi fauna de altădată, reprezenta un arbitrar pe care natura, în climatul ei temperat, îl suporta cum un om îşi suportă o rană pe trup sau un semn de frumuseţe apărut fără voia sa.

Se înţepă la picior. Numai atunci înţelese că trecuse de partea mlăştinoasă a lacurilor, intrînd într-un alt teritoriu. în faţa ei apăru o poieniţă umedă, cu iarba deasă, înţesată cu flori de toate culorile. Nu cunoştea decît una singură : untul vacii cu pintenul cilindric şi candelabrul pornit de jos în sus, purpuriu-violaceu.

Pe malul lacului, lipsit acum de vegetaţie înaltă, apa se vălurea calmă şi leneşă. Nu departe un izvor – sau un pîrî- iaş născut din sonda lui Gavra – traversa păşunea scoţînd, în mersul domol, aburi subţiri, fosforescenţi în lumina de amurg. Şi soarele acesta ce nu se învrednicea să apună, cu căldura lui maternă, dulceagă, care-i făcea greaţă. O bătea şi acum numai în ceafă. Razele erau ca o palmă omenească, permanent umedă şi oricît încercă s-o dezlipească de pielea transpirată a gîtului nu fu în stare. Adună cîteva flori : papucul doamnei, mlăştiniţă, sîngele voinicului, cu gînd să le prindă cu o agrafă în părul devenit dezordonat şi închis la culoare ; apa conţinea calcar, săpunul nu făcea spumă. Privi florile, le răsuci între degete, le legă cu un fir de iarbă şi abia atunci se dumiri că firul avea o rezistenţă neobişnuită. Cu greu reuşi să-l scoată din rădăcină. Cu el îşi legă snopul de flori, apoi îl puse după ureche.

Se auzi lătrat de cîine, undeva în depărtare, dar Aida nu-i dădu importanţă. Lătratul repetat o puse însă pe

gînduri. Aruncă florile şi se îndreptă spre locul vinde animalul, simţind prezenţa omenească, făcea eforturi disperate să dea de ştire că exista şi avea nevoie de ajutor.

Poieniţa părea înaltă faţă de restul malului, deşi se termina direct în apa lacului. Cu toate astea, de pe tăpşanul în care aruncase florile, se putea vedea în depărtare imensitatea barajului curbat a cărui unică margine se distingea cu dificultate, în timp ce cealaltă plutea, fără să poată fi observată, ca un nor. Clădirea fostei administraţii nu-şi arăta decît coşurile de fum, inutile în climatul cald format de zăgăzuirea de apă şi de izvoarele termale aduse la suprafaţă din adîncul pă-mîntului de Gavra.

Numai lătratul părea real în tot ce vedea şi auzea. Gîndul că' poate lonas, neştiind unde se află, are s-o caute, o nelinişti la- început. „Să fie sănătos", îşi zise, pe urmă, înciudată pe ea însăşi că dădea importanţă unui om atît de puţin preocupat de viaţa ei.

Părăsi poiana. în faţa ei apărură cîteva tulpini de bambus. Nu, nu era nici o greşeală, trestiile înalte, dar incomparabil" mai groase, cu nodurile lucioase, bine legate de tulpină, nu- erau altceva decît tufele grupate riguros ale bambusului atît de familiare regiunilor calde şi umede. Lătratul se auzea în partea stingă. Poate cîinele era legat pe sîrmă, altfel scheu- natul n-ar fi ajuns la urechi din părţi diferite, cînd dinspre lac, cînd dinspre poala muntelui. îşi aranjă pantofii pe umăr, să nu-i cadă şi, convinsă că e singură, îşi dădu fusta, legată doar cu o bentiţă de culoare roşie la mijloc, la o parte. Punînd-o- peste pantofi, rămase în slip. Era aproape sigură că se apropie de locul unde îşi făcuseră tinerii corturile, înotătorii aşteptaţi în zadar de Ghedeon.

Zăbovi îndelung în faţa unui pîrîiaş dezlănţuit ce se strecura fierbinte spre lac. Era mai lat de un metru, curgea aburos, scoţînd clăbuci şi miros de sulf. Adelaida nu ştia ce să- facă. Lătratul se auzea tot mai stins, ca şi cum cîinele fusese- dus de cineva cu cîţiva kilometri mai departe de locul de unde- îl auzise întîia dată. Or ea înaintase, asta se vedea după soarele tot mai aciuat după munte. Coborî pînă la prundiş. Voi să treacă înaintînd prin lac, unde bănuia că apa e mai puţin? fierbinte. Nu se încumetă. Văzu un banc de peşti,

aproape nemişcat, cu guri ciudate, cu capetele de o formă bizară, încon- jurînd laguna fierbinte şi părînd a se simţi foarte bine dincolo de ea, adică în albastrul răcoros din care ieşiseră. Urmă firul pîrîiaşului în sus. La nici o sută de metri, între două maluri,, zări cîteva scînduri aşezate pe două trunchiuri rotunde. Bucuroasă trecu dincolo. îşi duse mina la nas. Hidrogenul sulfurat o îneca. O urmări încă multă vreme mirosul neplăcut emanat de bulele albicioase ca nişte băşici de săpun. Privi în sus. Un- nor alb, mult apropiat de pămînt, acoperi pentru cîtva timp soarele şi Aida îşi şterse fruntea transpirată cu o margine a*, fustei. îi era lene să-şi scoată batista ţinută în săculeţul de voiaj, poşetă făcută din cubuleţe de piele de care nu se despărţea niciodată.

— Domnişoară Aida, dumneata aici ? auzi o voce. Cînd se uită spre dreapta, îl văzu pe Vugnar şezînd pe un scaun colorat, cu suporturile de aluminiu. I se păru stranie apariţia neaşteptată şi mai ales scaunul aşezat între două tufişuri ale unei plante cu totul necunoscute. Cine adusese scaunul acolo ?

Clinele nu mai lătra ; un schelălăit, atîta tot, apoi încetă şi el. Domni liniştea în acel loc cu aerul stătut. Fără lătratul cîinelui, celelalte zgomote intrau în tăcerea peisajului, făceau parte din el, din calmul şi nemişcarea lui.

— Sînt exact cincisprezece kilometri de la locuinţa noastră pînă aici, zise Vugnar; zîmbi cînd aminti de „locuinţa noastră”. E periculos pentru o femeie să se aventureze atît de departe. Sau poate ai avut un scop, o mică întîlnire pe care vrei s-o ţii secretă... Nu mă bag, nu mă bag, se scuză el pe un ton glumeţ, apărîndu-se cu mîna, dorind în acest fel să dovedească totala lui discreţie.

— Eu ca eu, dar ce cauţi dumneata aici, domnule Vugnar ? şi pentru că înţelesese că mai departe îi va fi greu să treacă, se apropie de scaunul a cărui pînză, pe spate, era decorată cu lotuşi aurii.

— La o întrebare am obiceiul să răspund printr-o altă întrebare, asta în mod obişnuit. Dumitale însă am să-ţi spun adevărul şi numai adevărul... Nu te supăra că nu-ţi ofer acest scaun pliant... L-am găsti părăsit aici,

probabil a aparţinut tinerilor de la corturi. Calafat s-a dus să vadă ce-i cu cîinele. Tineri fără suflet. Sînt sigur că au plecat şi au lăsat vietatea în voia soartei. Calafat nu uită cînd facem plimbări, să aibă grijă de un mijloc comod de... Poftim, zise el şi, despachetînd un portscaun, îl aşează pe picioarele subţiri din duraluminiu, ovale, ca să nu se scufunde, lîngă scaunul pe care şedea el.

Adelaida cu greu îşi putu înfrîna ciuda că dăduse peste Vugnar. Din prima zi îi suportase privirile cu greu, nu poftele domolite, ci curiozitatea poftelor moarte. I se părea că şi acum ochii verzi, penetranţi, alunecă pe trupul ei dezgolit, ca o rimă unsuroasă, greţoasă, ea neavînd forţa s-o strivească.

Se aşează pe scaun, cu genunchii uşor desfăcuţi. Vugnar nu ■era interesat de ceea ce putea bănui dincolo de... Senzaţiile pe care şi le crea singur, cerebral, erau cu mult mai plăcute şi se bucură de ele închizîndu-şi pentru o clipă ochii şi lăsînd printre pleoape să se zărească luminiţele de licurici ale pupilelor.

— Deci aşa, dumneata ai venit la plimbare, întîmplător^ noi am venit la plimbare întîmplător, ei au plecat din aceste locuri întîmplător şi aşa mai departe, concluzionă rîzînd... La şcoală, un elev de mîna a doua aşa ar ii răspuns... Şi eu sînt din această categorie, domnişoară Jigău. Nu te superi că-ţi rostesc numele şi nu prenumele.

— Nu mă supăr, răspunse Aida. Nu era prima dată că Vugnar o numea aşa şi nici scuzele lui nu o surprinseseră. Ori avea o slabă ţinere de minte ori calculat dorea să le invoce pentru a doua oară...

— Domnişoară, domnişoară... zise el şi din nou îşi miji ochii verzi, de data asta cu scînteierile domolite... Vezi tufişurile astea între care m-am aşezat ? Sigur că le vezi, doar te afli lîngă unul din ele, dădu tot el răspunsul... Sînt din familia lauraceae, se numesc Cinuamonum zeylanicu... Au frunzele ovale, alungite şi pieloase, cu nervuri ce se arcuiesc spre vîrf... Ei bine, acest zeylanicum absoarbe o parte din umezeală prin porii frunzelor, se desfată cu ea, în schimb aruncă în jur acest miros fermecător... Este după mine cel mai perfect schimb de sentimente dintre plantă şi natura care a

creat-o. Eu mă mulţumesc să fac acest schimb intim prin ceea ce am mai sensibil, ochiul, prin el mă desfăt şi tot prin el dau lumii înconjurătoare aprecierile despre ea. Aş fi preferat să fiu plantă în acest moment, şi Vugnar rîse puternic, arătîndu-şi dinţii sănătoşi, cu toate că aveau culoarea osului îngropat de ani şi ani în pămînt. Dacă mi-ar fi stat în putinţă, mi-aş fi desfăcut porii şi i-aş fi umplut cu aerul proaspăt adus de dumneata. Poate nu atît cu el, ci cu imperfecţiunea acestui trup atît de nepus la punct, luat pe bucăţi, şi atît de perfect privit în întregime... Pentru asta nici nu iau în seamă ostentaţiile...

— Ce vorbeşti, nepoate, uite că m-ai dat gata cu filozofia asta.

Auzi respiraţia lui Vugnar oprită cîteva secunde. Părul ieşit prin nările largi încetă să se mai mişte. Aida înţelese că lovise.

—- Chiar aşa, adică luată pe bucăţele îţi displac... în întregime, merge... Păi, nepoate, aşa cum nu eşti bun nici pentru părţi, mă îndoiesc că întregul are să-ţi folosească... N-aveam de unde să ştiu că te afli aici... Dacă ştiam m-aş fi îmbrăcat ca a profesoară, corect, ca elevul din faţa mea să se simtă apt doar pentru răspunsuri...

Nervoasă, Aida rupse un ram din scorţişor şi cînd dădu 'de gustul acru, înţepător, dulce şi aromat, îl scuipă cum ar fi •scuipat o frunză de tutun îndelung mestecată.

— Hai, nu mai fă pe părintele, se vede după ochi că la vîrsta mea ai fost un afemeiat, zise Adelaida blînd, ca să îndulcească atmosfera încărcată.

— Te înşeli, domnişoară Jigău... Ce ţi-am spus n-a fost o minciună. Mă pot bucura incomparabil mai intens şi simt mai profund privind, decît... Aceasta este după mine forma superioară la care, mai devreme sau mai tîrziu, vor ajunge şi instinctualii... Nu vreau să te jignesc... Nu pentru asta te-am invitat să stai lîngă mine. Puteam să intru direct în subiect, să te întreb de ce anume voiai să te duci la corturile tinerilor, mai •ales cine ţi-a spus unde s-au aciuat.

Vugnar tăcu. Privi undeva înainte, apoi vorbi, cumpănind •distanţa dintre cuvinte.

— Am impresia că Ghedeon începe să aibă limbariţă. Nu-i aşa că el ţi-a spus unde s-au ascuns ăştia ? Sau ţi-a

povestit cu mult mai mult ?

— Ce putea să-mi povestească, sau era un secret acest loc pe care, după cum observ, nepoate, n-am ajuns încă să-l văd ?...

— De ce-mi spui aşa, aş putea să-ţi fiu...

— Las-o baltă, domnule Vugnar, cu ce ai fi putut să-mi fi... Nu puteai să-mi fi, pentru simplul motiv că cei ca mine nu se fac aspirînd aerul din jur şi degajînd senzaţii din care ¡ulterior se nasc copiii. Copiii se fac dacă nu ştii...

— Domnişoară Jigău...

— Deci ştiţi totuşi cum se fac...

— Afurisită mai eşti, înţepi ca o albină... Mărturisesc sincer că în tinereţe, din neglijenţă, am înghiţit o boabă de stru- .gure în care se afla o albină. Noroc că m-a muşcat numai de limbă. îţi dai seama că Vugnar cel de azi n-ar mai fi fost dacă înţepătura s-ar fi produs în gît... Deci, domnişoară Jigău, ai făcut atîta drum ca să ajungi la aceşti viitori prieteni... să intri în relaţii cu ei, eventual să le împărtăşeşti punctul de vedere despre lume... Eu nu merg atît de departe ca Bulat... Un tînăr plin de calităţi, dar mintal cum să zic... Cred că teama lui pentru posibila lor dispariţie provine de la un gînd ascuns, intim, că şi el ar fi capabil de aşa ceva, dar conştient alungă acest simţămînt... Şi simţămîntul îl alungă, urîndu-i pe cer care n-au conştientul atît de subordonat ca al său. El a răs- pîndit vestea că am avea de-a face cu nişte răufăcători şi tot din teamă pentru ei a conceput... Acest om e capabil de orice- pentru a-şi apăra propria convingere despre iubire. Te rog să- mă crezi, nu-ţi pun în cîrcă intenţii pe care, probabil, nu le-ai avut şi nici nu le poţi avea atîta vreme cît ai lîngă dumneata: un om care nu se mulţumeşte doar să aspire aerul parfumat al naturii înconjurătoare...

— Nepoate, nepoate, îl apostrofă batjocoritor Aida şi se- ridică.

— Vrei să pleci ? Te rog, nu pleca... Pe urmă te duci în> zadar... Ţi-am spus, nu e nimeni... Calafat are să se întoarcă- îndată. Are să-ţi confirme spusele mele... Deci falsul Iova ţi-a jalonat acest spaţiu...

— Nu, domnule Vugnar, nu mi l-a jalonat nici Iova adevărat, nici cel fals... Şi pe urmă cumnatul pentru mine nici’ nu e preot, tot aşa cum dumneata nu eşti

inginer hidroenerge- tician...

— Deci nu sînt nici măcar inginer ? Ha, ha, ha, rîse Vugnar şi ochii verzi mişcară ceva negru în adîncul lor.

— Nu sînteţi, pentru că de cînd mă aflu aici v-am văzut preocupîndu-vă doar de oameni. Probabil singurul care ştiţi cele mai ascunse lucruri despre ei...

— Nu chiar singurul, cred că mai multe decît mine ştie- Ghedeon... Acesta este şi motivul pentru care mă tem că ţi-a- spus, exagerînd fireşte, fapte ce ar fi trebuit să rămînă doar în el... Cît despre baraj, domnişoară Jigău, oamenii fac parte- tot din sufletul lui, fiecare în felul său este amestecat în tot ce- se întîmplă cu el. Desigur, sînt doar nişte unităţi ale unei mărimi dispărute acum de aici, cum. era şi firesc, odată ce şantierul a fost închis... Sau poate crezi că nedorind să văd descoperirea lui Ionas asta îţi dă dreptul să mă socoţi în^afara meseriei căreia i-am dedicat anii cei mai frumoşi... îi mai dedic- încă... Sigur, mi-ar conveni să nu se facă tămbălău, să putem- soluţiona singuri acest necaz după mine nesemnificativ... Am- auzit că şi dumneata ai coborît în adînc... Am rău de ascensor, ai mai pomenit aşa ceva ? Pe unde am lucrat, m-am eschivat de etaje, am preferat parterul, cred că numai la parter se află soliditatea maximă a unei clădiri, cu toate că seismele- dovedesc... Dar mie pur şi simplu mi se face rău. Cred că este vorba de o inadaptabilitate la modern, la viteză... Mă crezi, n-am călătorit nici cu avionul... Să fi coborît pe scări, cum ai făcut-o dumneata ? Imposibil. La anii mei... Pornesc totdeauna •de la convingerea că sînt mai important decît imaginea pe care ochii o pot prinde la faţa locului. Calafat face parte, aşa cum vezi, din tinereţea mea, el îmi înlocuieşte picioarele, inima, eu capul lui, mult prea tînăr, fără experienţă... Ser- veşte- te, te rog, ştiu că fumezi; Vugnar o servi cu o ţigară... Trebuie să mă las, îmi face rău la inimă, simt, dar realizez răul numai după ce fumez... Dacă mi-ar face rău înainte...

Adelaida îşi aprinse ţigara. Privea undeva fără ţintă, străină de tot ce auzea de la Vugnar. Ar fi putut să se ridice şi să plece spre corturi, acum era şi mai sigură că distanţa pînă acolo nu era mare, dar ceva îi stricase buna dispoziţie şi odată cu ea îi atenuase şi curiozitatea.

— Te-am plictisit, văd, îmi dau seama, un Vugnar repede îşi dă seama cînd un interlocutor se plictiseşte... în-

seamnă că eu sînt de vină... Da, da, nu nega, eu sînt... Dar domnişoară Jigău, ţin să-ţi amintesc, fiecare striaţie a zidului nefericit, din adînc, îmi este cunoscută şi sînt la curent şi cu proporţiile luate de fisură... E vorba de o defecţiune tehnică, de un calcul neglijat... Ce să caut atunci în subteran ? Greşeala tehnică s-a petrecut întîi în conştiinţa oamenilor, abia apoi s-a repercutat în materie... Eu de conştiinţe mă ocup... Ele sînt ■cele care îmi pot da răspunsul la întrebarea-cheie. Ceea ce numai cu o lună înainte părea o simplă zgîrietură în baraj, a căpătat dimensiuni ce nu pot fi trecute cu vederea, cu atît mai puţin tăinuite... De ce taci ? întrebă Vugnar.

— Te ascult, nepoate.

— Ţi-am spus să nu mă mai numeşti aşa, am un nume şi cred că mă bucur în ochii dumitale de respect...

Adelaida se uită în ochii lui. Ridică din umeri.

— Bine, nepoate, pot să-ţi spun cum îţi face; plăcere.

— Mă bucur, draga mea... Aşa cum aseară m-am simţit fericit cînd am văzut că te-ai întors.

— Să nu-mi spui că eşti străin de această revenire.

— De ce să te mint... Eu nu mint niciodată, şi Vugnar xîse din nou, privind la ţigara ce se fuma singură.

într-adevăr, fumul nu-i făcea bine, obrajii îi căzură brusc, porii pielii se măriră, pielea din bronzată şi netedă cum era se decoloră, mai ales sub ochi şi în pomeţii obrazului.

— Am avut impresia că plecarea mea a fost privită de toţi cu zîmbetul pe buze... Se ştia că am să mă întorc... Cînd am venit în sala de mese unde erai şi tu nepoate, lumea era la curent că aveam bagajul făcut.

— Exagerezi, domnişoară Jigău, exagerezi... îţi închipui că sîntem... Doamne fereşte... Autobuzul a fost scos din raţiuni de economie... Cine mai călătoreşte pe ruta asta ? Ditamai autobuzul pentru Toma Spîrcu şi ai lui sau pentru oile sale bolnave ? Satele din vale sînt pustii, aşa că... De ce tragi concluzii pripite ? Nu-ţi ascund bucuria că te-ai întors şi nici convingerea mea, încă de ieri, că n-ai să reuşeşti să pleci... Ce m-aş fi făcut acum ? Cu cine aş fi stat de vorbă ? Ştiu că nu pot face din dumneata un confident, dar sînt gata să-ţi mărturisesc că munca mea se confundă, pe plan ingineresc, cu o anchetă subtilă... îl vezi pe Stavropol cît este de preocupat să pună la punct defecţiunea ? Pe

lonas al dumitale cum suferă pentru ea ? Ca să nu mai vorbesc de ceilalţi... Cu cît suferă omul mai mult pentru un rău, cu atît este mai implicat în motivele provocării lui... Nu trăim într-o lume simplă, domnişoară Jigău, cu toate că microclimatul o face artificială pentru cei ce n-o ştiu şi nu trăiesc în ea. Sechelele unei lupte de .clasă, pe vremea tinereţii mele în floare, au dispărut doar la nivel verbal. în fond ea există încă, de vreme ce rezultatele ei îşi află deznodămîntul acum... Toţi cei ce ne-am în- tîlnit aici am lucrat cîndva pe şantier, în diferite funcţii, ştim unul despre altul nu puţine trăiri.- Eu, de exemplu, aş prefera să nu dau ochii cu unii din ei... Stavropol s-ar bucura să mă vadă, undeva în fundul lacului, acolo lîngă monstrul inventat să-i distrugă construcţia... Vedeţi, el vrea neapărat să arunce vina pe cineva, numai să şi-o asume, cinstit, nu... De ce nu recunoaşte că a scăpat din vedere perimetrul unde s-a petrecut neajunsul, că n-a coordonat lucrările în sectorul respectiv din vreme... dar nu vreau să intru în mărunţişuri de construcţie... Ele n-au importanţă, deşi ceea ce ai văzut în interiorul barajului te-a determinat să-ţi faci bagajul şi să pleci. Unde să pleci ? Nu uita că noi sîntem în amonte, la adăpost faţă de cei din aval... .. .

Adelaida aruncă chiştocul printr-o mişcare dibace a degetului mare şi mijlociu, departe, în iarbă, şi fumul albăstrui continuă să se ridice, ca fumul unei lumînări stinse.

Işi netezi părul de pe frunte şi printr-un gest mecanic aşi legă fusta de mijloc după ce se ridică în picioare...

— Impresia mea este că toţi ascundeţi ceva şi nu ştiţi cum să aruncaţi răspunderea unii pe alţii, delicat, se înţelege •sau cum s-o reparaţi, fără să aibă cineva sentimentul că e amestecat.

— Domnişoară Jigău, ştii foarte multe lucruri.

— Periculos de multe, nu ? continuă ea.

— Nu asta, n-am vrut s-o zic... dar ai trecut cu vederea ■un amănunt, şi el la fel de important, dacă nu chiar mai important decît celelalte, domnişoară Jigău... Dragostea oamenilor pentru această construcţie. Şi Vugnar, uitînd că barajul ■nu se putea vedea, aruncă mina înainte ca şi cum ar fi vrut ■să arate concreteţea lucrului ignorat şi atît de iubit.

— Las-o baltă, nepoate, las-o baltă... Ştii ce face acum Saie Cameniţă ? E în casă cu lonas şi-l pune să repete că eu nu sînt eu... De ce, domnule Vugnar ? .

Pentru prima oară Vugnar se mişcă în scaunul pliant, •dădea semne de nervozitate şi Adelaida rămase surprinsă cînd inginerul, fără s-o servească, îşi aprinse o nouă ţigară.

— Poate că Saie are ceva cu trecutul lui lonas, are motive personale să-l ştie adormit... Nu-i o noutate că toată viaţa •s-a jucat cu experienţe de genul ăsta. Acum, că e la pensie, •cire şi timp mai mult. Recunosc, multe din hapurile lui au dat .rezultate neaşteptate.

Vugnar se opri, faţa din galbenă i se îngălbeni şi mai mult. Strivi ţigara brutal, sub picior...

Adelaida era convinsă că inginerul, fără voia lui, fusese pe punctul de a da în vileag întîmplări ce se doreau uitate. O clipă de supralicitare nervoasă îl determinase să se confe- •seze. în secunda următoare frîna se strînse brusc în jurul memoriei cu care trăia într-o simbioză perfectă. Saie nu-i •era unul dintre cei mai apropiaţi prieteni, putea să arunce ^asupra lui uşoare bănuieli. în acest fel o făcea pe Adelaida •Jigău mai puţin curioasă cu ceilalţi.

— Desigur, cele spuse în legătură cu Saie sînt simple •supoziţii, reluă plictisit Vugnar. N-am de unde să ştiu exact ce urmăreşte. Cert este că la anii lui ar fi putut să-şi încropească o existenţă în urbea după care tînjeşti şi dumneata. Saie a vrut şi el, la un moment dat, să plece de aici. S-a în

tors, invocînd motivul că nu mai are pe nimeni... Mintea, domnişoară Jigău, s-a întors pentru că nu putea trăi fără baraj... Cînd sînt departe de zgomotele acelui început, de aparenta dezorganizare în care limpede era doar drumul aflat în formulele din mintea fiecăruia dintre noi, parcă sînt al nimănui... Stavropol ?... Nu-l iubesc, dar ce cap, domnişoară Jigău, ce cap !... Se crede singurul constructor, singurul important, dincolo de funcţia de răspundere pe care a avut-o, într-ade- văr... Se crede un demiurg ; în capul lui bolnav a fost şi a rămas unicul creator al acestei lumi pe care vrea s-o salveze, călcind peste tot şi toate, cum sînt convins că a mai făcut-o... Nu-mi plac oamenii care iubesc prea mult, mai ales cei care vorbesc despre iubire şi vor să şi-o dovedească în văzul tuturor... Aceştia ascund în ei porniri vrăjmaşe şi Stavropol este unul din ei. Dacă ar putea ar reîncălzi betonul la temperatura turnării şi în colcăitul cimentului şi al pietrei l-ar băga pe Ionas ; asta numai pentru că i-a pipăit vulnerabilitatea din propria lui conştiinţă... Pricepi, din propria lui conştiinţă, domnişoară Jigău, el nu e în stare să abordeze construcţia în afara lui... Dacă ar fi făcut-o, ar fi rezolvat de mult pata şi excavaţia neimportantă din ea... Nu, el se teme că cineva va excava, că va tăia în propriile lui mădulare să scoată la lumină mirosul pe care Ionas îl simte de la o vreme încoace tot mai des plutind în jur, miros pe care dumneata îl ignori sau nu-i dai importanţa cuvenită.

— Domnule Vugnar, mirosul de care v-a vorbit, cine v-a vorbit, este o simplă excitaţie nervoasă...

— Este şi nu este, domnişoară Jigău... De ce aceeaşi excitaţie nervoasă l-a cuprins mai deunăzi, cînd a avut proasta inspiraţie să pătrundă în măruntaiele barajului ? Vezi, mă acuzi că nu cobor, dar chiar dacă nu mă afund în peştera în ■care ai fost dumneata reacţiile oamenilor îmi sînt vizibile şi de aici, de deasupra.

Se auzi un fluierat dinspre pădurea de arini ; arini cu forme ciudate, altfel Vugnar nu i-ar fi privit cu o curiozitate crescândă, ori poate din partea aceea aşteptase să audă fluieratul. Pomii n-aveau coroană pînă la înălţimea de aproape douăzeci de metri; de acolo în sus ea se forma rotundă, din cîteva crengi puternice. Pe fiecare creangă se zăreau zeci de cuiburi uriaşe şi ţipătul a sute de păsări se auzi de îndată ce

semnalul porni din nou. Un nor negru, dezlănţuit, se ridică acoperind pentru o clipă soarele firav al serii, incapabil să apună, ca apoi norul, lopătînd compact, să coboare cu repeziciune. La început păsările încetară să ţipe în cele două note prin care îşi manifestau furia împotriva celui ce le deranjase de la cuibărit ca, de îndată ce ajunseră mai jos de coroana pomilor, ţipătul lor să devină duşmănos.

Vugnar se ridică de pe scaunul pliant. Privirile nesigure căutau un punct undeva în aer; acel punct se refuza vederii.

— Gavra, cu apele lui tîmpite, el a adus aici fel şi fel de...

Vugnar tăcu, ar fi vrut să-l înjure pe Gavra, dar păsările trecură cu iuţeală deasupra lor şi Adelaida zîmbi cînd îl văzu pe inginer ducîndu-şi instinctiv mîinile la ţeastă, temător că ar putea să se întîmple ceva. Nu, nu se întîmplă nimic. Păsările cu aripile prelungi, cu penele despicate la capăt, cu ciocurile încovoiate trecură fîlfîind din aripi cu o grabă greu de bănuit pentru nişte zburătoare atît de mari. Numai după ce atmosfera se limpezi şi soarele scînteie din nou, Vugnar respiră în voie. Aerul era viciat, un miros putred se răspîndi în jur, iar cele cîteva pene negre, lungi, ce planau, căzură în apa lacului... La puţin timp dispărură în adînc ca şi cum de ele ar fi fost agăţate bucăţi de plumb.

— Să nu se fi întîmplat ceva cu Calafat, se îngrijoră Vugnar. Pentru prima dată îşi cercetă ceasul. îl scutură, apoi îl duse la ureche. Ceasul nu mergea, altfel el n-ar fi întrebat nervos ?

. – Cit e la dumneata ? ..

Adelaida rîse copios după ce privi nasturele aurit de

la mină prins în curele subţiri din piele de şarpe.

— Nici al meu nu merge, nepoate, se pare că timpul aici n-are nici o importanţă... Dar să ştiţi că al meu nu funcţionează de cîteva săptămîni... Puteţi să mă omorîţi, nici nu ştiu ce zi e azi, se pare că atunci cînd toate zilele seamănă încercarea de a le deosebi este inutilă. Am obiceiul să mă orientez după soare, şi Adelaida, închizînd un ochi, ţinti coama muntelui unde parte din astru mai rămăsese deasupra lui. Să tot fie, zise ea nedorind să greşească şi fiindu-i, în acelaşi timp, egal cît arăta sau cît putea să arate cadranul solar. Voi să pronunţe o cifră, una oarecare, de seară, dar păsările întu- necarâ din nou înaltul şi în urma lor, ca o grindină grea, căzu găinaţul, murdărindu-i pe amîndoi.

— Cretinelor, fire-aţi să... strigă Vugnar în timp ce Ade- laida se mulţumi să ţopăie nu atîta din pricina întîmplării neplăcute, cît din cauza furiei lui Vugnar.

— Ne-au pedepsit, nepoate, zise ea şi scoţîndu-şi bluza o scutură de cele cîteva proiectile alb-negrii cu care o pictaseră înaripatele. Numai ciori puteau fi cu toată mărimea lor neobişnuită.

Cele cîteva tufe de bambus mai îndepărtate se văzură mişcîndu-şi vîrfurile, apoi trestiile obişnuite se dădură la o parte, înlăturate de mîinile lui Calafat. Tînărul apăru în poiană, galben la chip. Rămase surprins zărind-o pe Adelaida. înainte de a spune ceva se uită subaltern în ochii superiorului.

— Ce s-a întîmplat, Calafat ? De ce-ai stîrnit păsările ? Uite ce ne-au făcut.

— Am fluierat, atîta tot, zise el nesigur şi înaintă spre sacoşa de unde Vugnar scosese scaunul pliant pe care şezuse Aida.

— Eu merg să mă spăl, sper că n-o să-mi duceţi lipsa, spuse Aida...

— Numai să nu te depărtezi prea mult, domnişoară, o rugă temător Vugnar, cu păsările astea nu-i de glumit. Ce-ai găsit acolo, Calafat, întrebă el voit autoritar. Tînărul ridică din umeri.

— Au plecat, nu mai era nimic. Un cîine legat în sîrmă... I-am dat drumul, spuse el, privind în sacoşa de unde îşi luă un sandviş.

— Te aşteptăm, domnişoară, te rog să nu întîrzii, mai sus e un pîrîiaş răcoros. Calafat mi-a adus de acolo

apă să beau.

— Nu-ţi fă probleme, nepoate, zise ea, şi prin locul pe unde apăruse Calafat dispăru din faţa celor doi.

Cărarea era proaspătă, acoperită pe alocuri cu bălţi calde, dar Adelaida se obişnuise cu terenul schimbător, mereu altul, nou, din preajma lacului. Motivul supărării ciorilor se descon- spiră singur. Jos, la rădăcina unui trunchi, se zăreau cîţiva pui morţi, cîteva cuiburi distruse. Urmărind scoarţa apoasă a copacului, Adelaida nu se îndoi că în drum Calafat se oprise şi, ca un copil curios şi rău, se urcase pe unul din arini. În joacă, le distrusese cîteva cuiburi.

Aida trecu mai departe. De sus se auzeau din nou ţipetele ameninţătoare. Nu voia să aibă de-a face încă o dată cu pedeapsa păsărilor negre. Alergă pînă ce intră din nou într-un ghiol adînc. Nu ştiu ce să facă. Să-l ocolească pe maluri sau să intre direct în apă. O cuprinse frica. Preferă să înconjoare ochiul larg, plin de verzitură. Nu mică îi fu mirarea cînd zări o urmă ; mai tînărul ajutor al lui Vugnar se dezbrăcase şi trecuse direct prin golfuleţ. Se vedeau labele picioarelor des- culţe întipărite în nămolul cleios, plin de rizomi. Avu o presimţire. în aer plutea un miros de ars, cu toate că vîntul o bă- tea din spate. Fumul ar fi trebuit să fie dus în cealaltă parte. Grăbi paşii. Sub nişte sălcii plîngătoare, se vedeau urmele unei aşezări de corturi, acum pustie, martor viu era focul ce mocnea în continuare, ca şi cum cineva, înainte de a pleca, se gîndise să lase poieniţa curată. Se vedeau şi cei doi stîlpi de care fusese legat cîinele. Sîrma era tăiată la mijloc, dar lanţul nu se zărea nicăieri.

Adelaida se înnegură. Poate iarba gălbuie, cu rădăcinile zdrobite, acolo, unde fuseseră întinse cele trei corturi, să-i fi pricinuit amărăciunea. Că erau trei se putea vedea foarte bine după culoarea firelor aurii, spre deosebire de celelalte verzi, semn că acolo iarba nu avusese parte de prea multă lumină. Nădăjduise să găsească pe cineva. Cu acest gînd plecase în căutarea tinerilor, tot cu această speranţă, seara, se întorsese în- soţită de lonas de la staţia de autobuz.

Acum locul celor pe care voise să-i cunoască era pustiu... Se întrebă de ce tinerii nu-l anunţaseră pe Ghedeon, dacă tot îi promiseseră că au de gînd să-l viziteze ! Un miros de cauciuc ars o făcu să-şi lase

întrebările la o parte, să se apropie de focul pe jumătate stins. Cineva aruncase stuf şi trestie uscată deasupra lui ; cu toate astea la marginea jarului Adelaida descoperi un fermoar gros de care se mai zăreau prinse bucăţi de stofă răsucită. Nu, nu era stofă, de acest lucru se convinse cînd cu ajutorul unei tulpini de trestie, pe jumătate nearsă, ridică gunoiul ce împrăştia un miros înecăcios. Era partea de jos a unei îmbrăcăminţi cauciucate. Răscoli cu trestia spuza focului ; descoperi un inel de aluminiu de capătul căruia atîrna o sfoară şi un petic de pînză portocalie... Transpiră abundent. Cine avusese interesul să-şi ardă cortul ? se întrebă. Aruncă, cele două resturi în mijlocul grămezii. Tinerii sau plecaseră precipitat, şi în graba lor voiseră să şteargă orice urmă, sau în locul lor cineva le dăduse foc la echipament. Dacă voiseră să traverseze lacul, nu vedea strădania de a lăsa curat în urma lor. Nu, nu putea fi vorba de nici o traversare şi Adelaida, ca să fie şi mai sigură în presupunerile ei, privi lacul, încercînd să deslușească celălalt ţărm. Aceeaşi apă pînă la un punct de culoare neagră, de acolo, trasă parcă cu rigla, alta, argintie, strălucitoare pînă la orbire, încit era imposibil să distingi dacă avea un mal dincolo de orizont sau nu. Voise să fie de faţă la întîlnirea cu o altă viaţă cu cea a celor abia plecaţi. Ce nădejdi îşi pusese în ei ?

Apa era curată, pe întinsul ei nu se vedea nici o urmă, nici peştii, în amurgul însîngerat, nu săreau cum le era obiceiul, după muştele ce zburau deasupra aburului dulce şi cald. Totul părea pustiu. Acelaşi gol şi în sufletul ei. Dacă ajutorul lui Vugnar găsise poieniţa în starea în care o aflase şi ea, de ce zăbovise atît ? Poate cuiburile să fi fost de vină, îşi zise, şi făcu calea-întoarsă.

De data asta nu mai ocoli japşa. Desculţă, fără să-i fie teamă de adîncime şi ventuzele lipitorilor, intră în baltă. Apa nu era caldă. Dimpotrivă. O răcoare plăcută o gîdilă la glezne iar tălpile în loc să se adîncească în nămolul la care se aşteptase erau mîngîiate de un prundiş mărunt, plăcut călcăturii. Piciorul se agăţă de ceva, Adelaida îşi înfrînă cu greu un ţipăt. îşi ridică talpa unui picior. De degetul mare văzu că atîrnă un lanţ. îl ridică. Celălalt capăt nu se lăsa tras cu uşurinţă. Făcu eforturi ca să-l scoată cu ce era atîrnat de el. Lăsă clinele să alunece înapoi, aşa cum era legat de gît, cu un

bolovan, înaintă spre malul ce părea că se depărtează, cu toate că nu mai avea pînă la el mai mult de cîţiva paşi.

20.

Ionas încerca să scrie ; avusese o dimineaţă bună, două pagini erau pline cu litere rotunde, aşezate spre stînga, îngrijit. Din cînd în cînd, îşi contempla truda, fără s-o citească ; se uita doar la cuvinte, la felul cum se lega din ele o frază. Rămase mulţumit. Spre sfîrşitul paginii se grăbise, rîndurile nu
mai erau atit de drepte, ca la început, iar grafica era departe de a fi ireproşabilă.

— Ionas, mi-a zis Ghedeon că mamă-ta s-a... zise urmărind pe chipul lui o reacţie de surprindere. Ionas se opri din contemplat hîrtia, o aşează la locul ei, peste celelalte ; pregăti alta, o numerotă, apoi îşi întoarse faţa spre Aida.

Adelaida era aşezată în pat, jos pe podea se vedea o carte cu o pagină îndoită, semn de unde încetase să mai citească. Privise tavanul pînă atunci, ca să se întoarcă deodată spre bărbatul aflat la masa improvizată, să-i spună pe şleau ce aflase de la Ghedeon.

Chipul lui Ionas se încruntă, cele două cute se adîncirâ în netedul smead al frunţii, părul, cu firul gros, cîrlionţat spre creştet, avu o mişcare dezordonată, indiciu că pielea capului se cutase la fel ca şi fruntea.

— Tu ce urmăreşti, Ida ? întrebă el. M-am aşezat să scriu, adică să pun pe hîrtie ceea ce ştiu despre mine, acesta este efortul la care m-am înhămat , şi tu vii şi-mi spui... Este limpede că ceva s-a întîmplat cu mama, de vreme ce-am ajuns pe treptele acelei clădiri cu înscrisul numelui meu de gît. Am îndoieli însă, da, că mă cheamă aşa, cum am motive să cred că urmăreşti un scop pe care mi-l ascunzi... De cînd ai venit mereu îmi aduci aminte,. mereu mă tachinezi, ca să nu zic că mă tragi la răspundere pentru acest trecut. Nu mi l-am făcut eu, nici nu port vreo vină că nu-l pot scoate din întuneric. Fiecare dintre noi a avut părinţi, a locuit undeva, şi-a

pierdut mama sau tatăl, poate pe amîndoi, au făcut o facultate sau n-au făcut, îşi văd de meseria lor... Eu îmi văd de a mea... De ce neapărat să nu pot trăi fără ce-a fost, de ce să-mi pierd vremea încercînd să-mi descopăr un dosar mai complet decît cel pe care-l am ? Pentru a cîta oară să-ţi spun că de mic mi s-a spus că sînt singur, că n-am avut părinţi; tu, ca să-mi dai lovitura de graţie, îmi mărturiseşti cu indiferenţa cu care mi-ai spune cît e ceasul, că mama mea s-a... Ai fi vrut să sar în sus şi să urlu de durere ? Nu sar şi nici nu mă doare, cum ai vrea tu, asta deoarece nu mă poate durea o amintire ce. nu există, nici adîncul afecţiunii atunci cînd n-am avut-o.

— Le-ai avut, Ionas, le-ai avut, tu singur mi-ai spus că le-ai avut... Dacă prietenul ăla al tău şi-a adus aminte de tine, de femeia care te-a dus de mînă, femeia care voia să te treacă strada şi tu nu doreai s-o urmezi, înseamnă că această afec-
ţiune a existat... Să ştii că afecţiune nu înseamă întotdeauna dragoste, afecţiunea implică toate sentimentele de care este capabil un om, chiar şi ura dacă vrei să ştii.

— Mă rog, să zicem că Ghedeon... Ce pot să fac ?... Şi mai ales de unde ştie cu atîta precizie cum s-a întîmplat atunci, n-a fost martor, nici eu nu i-am povestit...

Adelaida se ridică din pat, se duse la raftul cu cărţi, luă o sticlă de palincă, darul lui Gavra.

— De ce bei atît ?

— Cum atît ? Beau cit. îmi trebuie, nici mult, nici puţin, suficient însă ca să-mi ascut mintea încît să nu-mi mai fie jenă să-ţi pun întrebări indiscrete... De ce te spovedeşti lui Ghe- don, adică ce păcate faci în afară de cel pe care-l practici cu mine fără autorizaţie legală şi ştampilă de la împărăţie... Ce te macină, dragul meu ? Doar eşti lîngă mine de atîtea luni şi nu-mi amintesc să te fi jignit măcar cit un cîine... Acolo, în galerie, cînd ai văzut dulăul că m-a prins de gît, nici nu i-ai dat un picior, cum s-ar fi cuvenit, dimpotrivă, i-ai vorbit omeneşte, cu teamă, i-ai cerşit înţelegerea să-mi dea drumul... Aş fi vrut să-l strîngi de gît, să te văd îngrozit pentru ceea ce mi se putea întîmpla ; voiam să-l pedepseşti, înţelegînd prin răzbunarea ta puţina dragoste pe care o merit. Canei, nimic din toate astea...

Dacă nici un cîine n-ai putut supăra cu bocancii ăştia ai tăi soldăţeşti, ce te face să te duci la Ghedeon în fiecare săptămînă să-ţi pui patrafirul soios pe cap şi să-i dezvălui ce-ai făcut şi ce n-ai făcut... Eu cred, dragă vere, că tu îl ţii la curent cu intenţiile pe care le ai. Din privirile lui apoase am înţeles că i-ai povestit în detaliu şi cum te culci cu mine... Sper că i-ai spus totul. Nu vreau să-mi dai un răspuns exact, e treaba ta ce-i turui din gură, eu vreau să ştiu ce păcate ai tu, şi ceilalţi, toţi semnaţi condica la Ghedeon, în afară de Vugnar... Am uneori credinţa că Ghedeon nu e preot, nu. din considerentele spuse de el, nu e preot pentru că menirea lui este să vă completeze la fiecare fişa vieţii, ca apoi să... Ştii de ce. am vrut, de ce am ţinut cu atîta încăpăţînare să cobor cu voi în galerie ? Aş fi fost gata să-i dau lui Bică Stupariu un sutar ca să mă conving cu ochii mei că pata există, ca şi galeria, ca şi construcţia asta gigant, că voi nu sînteţi nişte păpuşi care vă jucaţi pe-o temă dată : „catastrofa”... Poţi şă-mi spui de ce am ţinut atît să verific autenticitatea gesturilor voastre ?

lonaş se ridică de pe scaun. Cu mîinile în buzunare, începu să se plimbe prin cameră. Făcea drumul de la pat la fereastră, în faţa geamului se oprea cîteva secunde, apoi se întorcea din nou cu acelaşi mers, mai grăbit... Se uita prin sticla proaspăt curăţată cu apă amestecată cu oţet şi fixa barajul despre existenţa căruia Adelaida îi spusese că...

— Spovedindu-mă mă simt mai uşurat, mai gol sufleteşte, dar nu gol în sensul în care ţi-ar conveni ţie, se grăbi el să adauge...

— Ba din pricina acelui gol, vere, acel gol îţi dă liniştea, el te ajută să nu te sufoci de cele trecute şi înmormîntate în conştiinţa ta... Vere, ave'â tata un obicei : îi plăceau florile, mai ales lalelele, avea şcoală de lalele, pe clase şi dracu mai ştie ce, nu vindea nici o lalea, nici nu dădea cuiva vreun bulb, cu toate că oamenii se rugau să nu omoare bulbii din care nu mai puteau să iasă flori de prima mînă; lui numai cele perfecte îi plăceau. Ca să nu mai aibă nimeni în sat lalele ca el, nici să nu-l poată fura, nu arunca bulbii cafenii la gunoi, săpa în fundul grădinii o groapă, acolo era cimitirul bulbilor de lalele, nereuşite sau prost încrucişate; bulbii nu mai puteau ieşi la suprafaţă din

adîncitura acoperită în fiecare toamnă cu pămînt... Eu mi-am iubit părinţii, lonas, suferinţa ce-a urmat din cauza lor am îndurat-o stoic, am crezut o vreme că a fi notar era ceva duşmănos, ca şi cum acum n-ar mai exista notari... Ei bine, nu l-am iertat pe tata niciodată pentru mormîntul lalelelor, nu puteam înţelege de ce o floare mai puţin reuşită n-are dreptul la viaţă, mai ales lalelele mari, pe care le măsura cu centimetrul, îmi plăceau mai puţin decît celelalte, dacă celelalte ar fi existat.. într-o primăvară umedă şi tristă, ieşind în curte, am văzut în cimitirul din care nu răsărise niciodată nimic, un vîrf verde. Ca o apucată am luat hîrleţul, am săpat o jumătate de zi, tata era plecat. Ceilalţi bulbi erau putrezi, dăduseră colţ, muriseră apoi înăbuşiţi, numai unul reuşise să spargă capcana de ţărînă... Am înţeles repede că o tulpină de doi metri, subţire şi firavă, n-are cum să poată fi răsădită. Atunci am vrut să îngrop tulpina la loc, să rămînă spre soare doar bănuţul verde, dar soarele atinsese deja tulpina şi unica frunză s-a moleşit... Am vegheat-o, lonas, zile şi nopţi în şir. Mi-a părut rău pentru curiozitatea mea. Tata s-a înfuriat. Voia să distrugă... Pînă la urmă n-a putut-o distruge ; i-am zis că mă sinucid şi m-aş fi sinucis, vere, dacă îmi rupea floarea imperfectă, cu petalele de două culori, semn că acolo în pămînt, înainte de a se naşte, viitoarea plantă s-a încrucişat, poate din încrucişarea aceea şi-a tras forţa să iasă la lumină... Uneori am impresia, lonas...

Adelaida tăcu... Nu mai voia să vorbească ; să-i dea sfaturi.

— Ce impresie ai, întrebă el, oprindu-se la jumătatea drumului dintre pat şi geam... De unde ai scos parabola cu florile, din ce capitol al Bibliei sau pe vremea aceea nu erau lalele şi sfinţii aveau alte preocupări... Spune-mi sensul ei, să nu mor prost, orice parabolă are o învăţătură, dragă verişoară...

— Ce frumos mi-ai spus, verişoară, se bucură ea sincer. Nu se mulţumi numai cu ţipătul şoricesc, îşi lovi cele două palme una de alta, apoi şi labele picioarelor. Cînd îşi lovi oasele de la glezne plăcerea se transformă în durere şi născu în ea alt fel de ţipăt, iar după el o înjurătură.

— Nu ţi-am citat nici o parabolă, ţi-am povestit un

adevăr, mă obsedează şi acum... Ar fi fost normal ca un om să aibă înţelegerea matură şi plină de respect faţă de un cimitir... Află că de atunci, cu cimitirul tatei, nu mai am nici o plăcere să intru în locul de odihnă al muritorilor de rînd, parcă văd nişte bulbi băgaţi în coşciuge, nu nişte oameni... Cred că şi pata violetă este o floare, o rădăcină azvîrlită de cineva între tonele voastre de beton, rădăcina a dat colţ, a ieşit la lumină şi viaţa ei vă sperie, vă torturează... Ideea de pe urmă mi-a venit acum, vere, ştii cum e omul, poate supăra pe aproapele său numai de dragul unei comparaţii sau al unui cuvînt ce-i iese meşteşugit pe gură... Eu n-am vrut să te supăr, mi-a venit să zic şi am zis ; ce rădăcină poate creşte în striveala aia de milioane de tone de piatră şi ciment ?... Parabola mea, dacă ai numit-o aşa, e cu mult mai simplă, lonas. Cred că bănuţul verde a ieşit şi în tine, vrea spre soare, dar îi e frică de legătura subţire cu bulbul din care s-a născut; atunci tu preferi să tai legătura decît să-i oferi viaţă imperfecţiunii florale de care am amintit. Poate şi bulbul tău este imperfect, are multe neajunsuri estetice, dar dacă ai fi fost perfect, Aida n-ar fi alergat nici cincizeci de metri după tine, cu toate că eşti un tip...

— Un tip bine, nu ? Niciodată nu m-am gîndit la aşa ceva, nici n-am avut timp, am trăit şi trăiesc cu preocupări de altă natură... Ce poate da frumuseţea unui om ? Ţie ce ţi-a dat ? Cu toate că nici pe departe nu eşti aşa de frumoasă precum îţi închipui... Tu semeni cu laleaua ieşită din cimitirul tatălui tău, poate de atunci îţi plac aşa de mult imperfecţiunile şi pui atît de puţin preţ pe lucrurile ce tind spre desăvîrşire... Nu mă puteai lăsa în pace să-mi continui scrisul ? Poate ieşea ceva, dintr-o idee se naşte alta, dintr-un fapt scos la lumină...

lonas îşi reluă plimbarea, obosit de data asta, fără chef...

— Uită-te jos, în spatele coronamentului... Stavropol face experienţe, el, numai el, dintre noi toţi, ştie cu adevărat să iubească şi să urască, unica lui iubire este construcţia asta în care eu i-am găsit laleaua imperfectă... Fără să vreau m-am apropiat de bulbul, singuraticul tău bulb. Nu sînt departe nici de ideea că cineva a îngropat în baraj o străduanie, o... Am convingerea, Ida, că barajul se va surpa cu toate că nimic

pe lume, nici un calcul, refăcut de zeci şi sute de ori, nu explică forţa acestui nimic ce continuă zi şi noapte să lucreze pentru sine şi împotriva noastră... I-am văzut mapele lui Stavropol, miile de scheme, adnotări, pe zile... O singură noapte, a recunoscut el, n-a supravegheat lucrările... Ce se putea petrece în acea noapte, cu ce-l poate acuza pe el, doar pe şantier, în locul lui, erau zeci de ingineri, mii de muncitori... Ce putea să se întîmple ? El calculează, face şi refăce drumul sinuos al construcţiei, totul îi iese perfect, în afară de laleaua asta cu bube în cap de care ai amintit. Lalea am să-i zic de acum înainte, o lalea născută din dorinţa cuiva ce ne vrea răul, aşa cum din visul tău a înverzit, parcurgînd doi metri, de pămînt – lucru aproape imposibil –, cealaltă floare... Apropo, ce s-a întîmplat cu ea ?

Aida era cu gîndul aiurea ; dacă cineva scăpase în baraj o sămînţă din arborele de... Rîse voluptuos, ceea ce văzuse cu propriii ei ochi nu putea fi floarea arborelui de indigo, din zid nu putea răsări nici o plantă, violetul era rezultatul unui amestec chimic, iar fisura nu făcea parte din tulpina florii cu ramificaţii ciudate, era o fisură şi atîta tot, prin care apa lacului, mai devreme sau mai tîrziu avea să răbufnească, dis- trugînd ce avea să întîlnească în cale...

Din spatele ferestrelor se auzea un ronţăit metalic ; betoniera portabilă se învîrtea uniform... în spatele ei, Stavropol, cu un caiet, iar lingă el zeci de sticluţe cu felurite soluţii în amestec... Din cînd în cînd arunca din nenumăratele lui epru- bete, ca un alchimist, cîteva picături în pasta moale, călduţă a cimentului... Voia să obţină culoarea voită, o culoare asemănătoare celei apărute în galerie, dar picăturile se dizolvau în grămada de balast; pînă la urmă domina tot culoarea cenuşie a cimentului.

— Ionas, tu nu vrei să recunoşti, dragul meu, nişte lucruri simple ca bună ziua... Tu spui că n-ai fost student la drept.

— N-am fost, răspunse grăbit, uşor plictisit, Ionas. Tot ce se poate ca pe coridoarele acelei facultăţi să ne fi întîlnit, ţi-am spus, nu o dată, am frecventat cenaclul de acolo...

— Ionas, tu figurezi din anul întîi în scripte, le-am văzut cu ochii mei... Doar din anul trei dispari din fişele

lor şi reapari la hidroenergeticieni... De ce nu recunoşti că între o facultate şi alta diferenţa este atît de mare încît stau şi mă întreb dacă n-am avut halucinaţii cînd am răsfoit cataloagele. Poate să mai fie vreunul cu numele tău, sau am făcut eu o confuzie, dar din cîte mă cunosc nu-s chiar în halul ăsta de cretină să nu-mi dau seama ce citesc...

— Poate eşti, Ida dragă, şi ţi-e greu să recunoşti, în orice caz, lăsînd la o parte lapsusurile legate de trecutul meu, mă simt lucid şi coerent în tot ce fac, nu mă pot suspecta de nimic care să-mi pună în cumpănă o judecată de care tu te îndoieşti.

— Adică tu eşti coerent şi eu sínt idioată ? Subtil, cam asta vrei să spui !

— N-am spus-o decit în glumă, dar toată purtarea ta îmi dă de... Toată noaptea m-ai asasinat cu cîinele înecat în japşă... Ei şi ? Poate Calafat n-a vrut să lase javra să se prăpădească singură de foame prin stufăriş, poate i-a făcut cîinelui un bine şi tu...

— Tu ai fi făcut la fel, lonas, ai fi fost capabil să omori un cîine ?

— De ce să nu fiu capabil... Desigur, i-aş fi mărturisit lui Vugnar, n-aş fi avut nici un motiv să... Tu pe toţi ne socoţi loviţi cu bírna în cap, numai tu eşti sănătoasă... Bine, fie şi aşa, dar atunci furnizează nu supoziţii, fapte, să-mi dau seama că ai într-adevăr dreptate... Mie mi-e teamă de baraj, în fiecare clipă, iar domnişoara Adelaida Jigău umblă brambura, căută tineretul sportiv şi cînd nu-l găseşte zice că Vugnar şi cu ajutorul lui le-au făcut ceva, numai ei...

— N-am spus asta, am zis că ceva nu mi s-a părut firesc... Focul de pildă, cu restul de cort, clinele înecat barbar. Dacă nu mi-ar fi spus Ghedeon că îi aşteaptă pe tineri poate că bănuielile mele n-ar fi ajuns la urechile tale... S-au dus cine ştie unde, mi-aş fi zis, dar la Ghedeon n-au ajuns, urmele lor au fost şterse... De ce ?

— Aida, mi-am propus să scriu măcar două ore, o oră mi-ai mîncat-o, jumătate de ceas îmi trebuie să-mi revin din multele întrebări fără rost puse de tine... Dacă ai puţină stimă faţă de preocupările mele, lasă-mă să le aştern pe hîrtie. Poate hîrtia să-ţi dea răspunsul pe care în clipa de faţă eu nu ţi-l pot da... Vreau să-mi imaginez trecutul, dacă nu l-am trăit, la asta trudesc dacă te

interesează... îmi dau seama că scrisul presupune imaginaţie, o imaginaţie în stare să deformeze realitatea, prin asta dîndu-i mai mult adevăr. Nu ştiu dacă sînt capabil să imaginez, mă aflu la început; dă-mi o mînă de ajutor, nu-mi tăia aripile cu realitatea ta care, în afară de laleaua violetă apărută în baraj, nu mă interesează absolut deloc...

Aida se ridică. îşi scoase din punga aşezată lîngă cuier o pereche de pantofi cu toc cui, îşi cercetă picioarele, răsucin- du-se ; ceva nu era în ordine. Udîndu-şi un deget cu limba, prinse cu umezeala o scamă agăţată de pulpa piciorului. Se privi în oglindă, acum rămase mulţumită de felul cum arăta, în ultimul moment îşi legă părul la spate cu o fundă rozalie.

lonas o privea curios, nu voia s-o împiedice să plece, în acelaşi timp ar fi vrut s-o determine să rămînă... Scrisese incomparabil mai bine în prezenţa ei, cuvintele se îngrămădeau în creier încît mîna abia prididea să le continue pe hîrtie cu vîrful peniţei... Se mai linişti cînd îi văzu tocurile. Nu avea de gînd să se plimbe prea departe, cu asemenea tocuri risca să rămînă fără pantofi.

Ida privi mărgelele stîrnite de învolburarea lichidului din sticla de ţuică şi ieşi fără să-i adreseze un cuvînt.

Nici el n-o întrebă unde merge. Cîtva timp Adelaida stătu în faţa clădirii şi privi la becul inutil, plin de praf, de deasupra uşii. în perete se vedeau firele tăiate. Nu ştia unde să se ducă. Discuţia cu lonas o enervase. Preferase să se adune de una singură. 11 văzu pe Stavropol cu Mutul lingă el şi împinsă de plictiseală se îndreptă spre ei. Ura clinele, în acelaşi timp ochii lui cu pupilele mărite o atrăgeau într-un fel straniu.

Betoniera era alimentată cu curent de la un generator aflat în apropiere.

Cînd o zări, Stavropol apăsă pe un buton. Maşinăria se opri într-un uruit de piatră lovită de metal.

— Domnişoară, nici n-am avut cînd să vă cer scuze pentru indisciplina prietenului meu, şi Stavropol se uită la cîine cu recunoştinţă, nu cu părere de rău, pentru ceea ce Mutul făcuse cu Adelaida în galerie.

— După cum îl mîngîiaţi, nu s-ar părea că sînteţi chiar atît de afectat că m-a prins de gît... La noi, la ţară,

cînd un cîine muşca un om, venea brigadierul silvic şi-i trăgea un glonte, apoi ducea capul cîinelui la primul laborator... Nici nu v-ani întrebat, e vaccinat ?

Stavropol, încruntat, nu ştiu ce răspuns să dea. Era stupefiat că un cîine putea fi împuşcat numai pentru că îşi apăra stăpînul...

— Domnişoară, Mutul nu e un cîine, este parte din fiinţa mea. Dacă eu aş muşca pe cineva ar exista poate riscuri de turbare, glumi el, pe cînd patrupedul meu... Este vaccinat,, domnişoară, Saie mi-a făcut rost de un triplu vaccin, cu toate că Mutul nu se îndepărtează de mine niciodată, nici nu are de a face cu alţi cîini, de cînd Saie... Nu ştiu ce l-a apucat în galerie, stau şi mă întreb ; nu-mi pot da un răspuns...

— Poate l-a deranjat fuga mea, domnule Stavropol,. cîinii, în general, nu suportă oamenii care fug, spuse Ida şi, în sinea ei, după ce privi îndelung „jigodia”, avu un vag simţă- mînt de nelinişte...

— Nu i-a plăcut că aţi venit după noi... în galeria în care aţi fost, de obicei, nu intră decît doi oameni; lonas şi cu mine, cînd aţi coborît...

— Mutule, vino şi linge-mi mîna, îţi dau voie, în feluli acesta înţeleg că-ţi ceri scuze, spuse Aida şi Mutul, după ce-şi privi stăpînul, se duse la fată, îi linse degetele cu limba groasă, îndelung, cu plăcere.

— Gata, destul, îi jupoi pielea, îl opri Stavropol, gelos pe supuşenia şi mai ales pe afecţiunea arătată Adelaidei... Domnişoară Adelaida, vreţi să vă arăt ceva ? Un ceva pe care

nu-l înţeleg... Poate îmi daţi dumneavoastră explicaţia ce mie mi se refuză.

Stavropol se îndreptă spre dig, urmat la o jumătate de pas de cîine.

Aida ridică din umeri, îi era indiferent unde se duce dacă tot ieşise. Trase cu coada ochiului spre fereastra unde îl lăsase pe Ionas. îi observă chipul furios. Scoase limba. Lovind o piatră cu vîrful pantofului o trimise direct peste parapet, în lac... Auzi un pocnet, apoi altul, şi deasupra apei crescură doi bulbuci albicioşi, repede împrăştiaţi de vălurelele grăbite formate în jur... în dreapta, cu mult mai departe, pocnetul se repetă de cîteva ori. Deasupra apei din nou se văzură băşicu- ţele albe, repede împrăştiate şi ele...

— Cum vă merg experienţele, domnule inginer, întrebă Aida, neştiind ce anume se întîmplă în apa lacului...

— De unde ştiţi că fac experienţe ?

— Mi-a spus Ionas... Vreţi să descoperiţi substanţa care a colorat porcăria din pricina căreia văd că...

— Domnişoară, cred că e vorba de o farsă... Dacă aş şti cine mi-a făcut-o... Sigur, fac experienţe, dar găsirea acelei substanţe – eu sper să o dibui – nu justifică fisura... Ori pe mine mă interesează nu numai culoarea, ci energia şi defecţiunea care au putut-o produce. Nu este exclusă existenţa unei substanţe corozive care macină betonul, îl atacă... Primele analize am fost convins că mă vor îndruma spre o categorie de paraziţi a căror hrană este cimentul. Nu, nici gînd... Computerul şi-a aprins becul roşu, semn de întrebare. Nu ştie nici el ce a provocat apariţia alarmantă.

Undeva, în apropierea ţărmului, din nou se auzi pocnetul ca o explozie ; de data asta Adelaida tresări.

— Ce pocneşte aşa, domnule inginer...

— Pentru asta v-am şi adus să vedeţi.

Se apropiară de baraj, apoi, pe o scară de beton ce ducea spre marginea lacului, coborîră în şir indian spre apă, cu Mutul în frunte.

Apa era netedă, fundul negru, ca smoala, nu lăsa ochiului putinţa să observe mare lucru. Brusc, la suprafaţa apei, se produse mica explozie auzită de Adelaida înainte ; deasupra luciului lichid apăru un

peşte de mărimea unei săbioare cu pîntecul desfăcut. în cîteva secunde, băşica, cu trup cu tot, dispăru în apa agitată din preajma peştelui mort...

— Peştii, se întîmplă ceva cu ei... ies afară şi plesnesc... Stavropol scoase din buzunarul larg al canadiene! un binoclu. După ce privi prin el, i-l întinse Adelaidei... Pe întinderea lacului, pînă acolo unde ocularele aveau putere de cuprindere, văzu sute de explozii asemănătoare celei petrecute sub privirile ei...

— Domnule inginer, ce pot să vă spun ! Tot atît mă pricep la peşti cît la baraje... dar ciudăţenia asta mă sperie, pe dumneavoastră nu ? îi întinse binoclul, se apropie şi mai mult de ţărm unde văzu suind din apă, cu repeziciune, spre suprafaţă, ceva strălucitor. Pocnetul se produse aproape în faţa lor. Adelaida nu putu vedea decît un intestin alb, gelatinos, cum se umflă ca un balon de săpun, apoi se sparge într-un zgomot surd... Alţi peşti se grăbiră să-şi înghită prada moartă...

— Sînt nişte răpitori, domnule inginer. E limpede după felul cum şi-au mîncat confratele mort...

— Că sînt răpitori nu mă îndoiesc, nu înţeleg însă ce anume provoacă aceste explozii repetate, aceste sinucideri în masă... Nu-i aşa că seamănă a sinucidere?

Adelaida ridică din sprîncene, nu ştia că peştii se pot sinucide. De altfel spectacolul nici n-o prea interesa, nişte peşti ce se haleau unii pe alţii, atîta tot...

— Domnişoară Adelaida, te-am adus nu numai ca să-mi dai o explicaţie, ci să te convingi singură că în apa lacului au apărut... Saie Cameniţă, cînd a venit cu ştiuca şi crapul fără cozi... Vă mai amintiţi, nu ? Asta este explicaţia... Lacul e invadat de o specie nouă, de o rapacitate fără seamăn. Ochii lui Stavropol luciră. V-aş sugera să nu faceţi baie în lac, domnişoară, voiam să vă previn.

Faţa lui Stavropol radia o plăcere ascunsă, invazia de care amintise nu numai că nu-l deranja, răpitorii ce-şi înfulecau cu repeziciune confraţii decedaţi se bucurau din partea lui de toată înţelegerea. Scoase din buzunarul de la piept ceasornicul seismograf. Zîmbi la vederea acului imobil- De două zile loviturile în baraj încetaseră. Atinse cu vîrful unei unghii capacul de sticlă. Acul continua să rămînă nemişcat, semn că la nivelul zidului exterior agresiunea încetase.

— Domnule Stavropol, am auzit atîtea despre

dumneavoastră, se grăbi Aida să întreţină discuţia.

Stavropol tresări. îşi vîrî ceasornicul la loc, în învelitoa- rea de pluş apoi, cu ea cu tot, ascunse ceasul în buzunarul lăuntric al hainei.

— Ce-ai auzit, domnişoară ? Aici toţi aud mai mult decît se spune, iar imaginaţia oamenilor, de obicei, n-are margini. Puţina preocupare serioasă faţă de lucrurile fundamentale îi face palavragii.

— Nu vă poate deranja faptul că se vorbeşte de o iubită foarte frumoasă, dispărută în împrejurări greu de explicat ? Mie îmi plac îngrozitor de mult poveştile romanţioase, dumneavoastră nu ? întrebă Aida şi se uită la clinele ce stătea în spate, nelăsînd-o să urce malul.

— Cine v-a spus bazaconia asta ?

— Parcă are importanţă cine mi-a spus-o ? Dacă vă incomodează întrebarea îmi cer scuze, pot să renunţ, am crezut că vă face plăcere... Oamenii, de la o anumită vîrstă, se gîndesc sau ar trebui să privească nu numai înainte. Drumul înapoi, sau spre înapoi, e cu mult mai lung.

— Domnişoară, mie nu-mi place trecutul... Nu pentru că, ori de cîte ori mă gîndesc la el, sînt obligat să-l judec, dar n-am ajuns încă la vîrsta la care vă refereaţi. Eu n-am decît un singur bilanţ... Construcţia pe care te afli... Atîta tot.. Trecutul ? Am avut şi trecut, unul pe care prefer să-l uit; şi numai stima faţă de dumneata mă determină să discut despre el. Trecutul meu a fost concret, mi-l aduc aminte perfect... E cu totul altceva că n-am nici o plăcere să fax: din el un roman de dragoste... Şi eu ştiu cîte ceva despre dumneata ; în această lume restrînsă în care trăim, fiecare devine depozitarul celuilalt... Din motive oarecum; asemănătoare, n-am putut să-mi profesez meseria. Eram nebun după construcţii, acesta a fost visul vieţii mele, să ridic un baraj mai mare decît toate cele de pînă acum, pentru asta am riscat, m-am ascuns, pentru asta în lo'c de inginer m-am angajat ca simplu fierar betonist... încă din timpul facultăţii problema construcţiei acestui gigant a fost pusă în discuţie. Eram sigur că, mai devreme sau mai tîrziu, proiectul se va aplica, că datorită capacităţii mele aş putea...

Stavropol deveni gînditor... Pumnul unei mîini se strînse, lăsînd să se vadă oasele falangelor ieşind ascuţit de sub piele. Trecuse peste un moment de slăbiciune.

Era timpul să-l curme. La ce bun să-şi amintească de ce-a fost, mai ales de ce să povestească unei fetişcane... Nu regreta ce făcuse. Din sacrificiul lui se născuse zidirea pe care se afla. Meritase oare ? Nu era timpul de întrebări. Ar fi vrut ca această iubire adîncă, omenească, pentru tot ce construise să fi atras noi adepţi, preocupările celorlalţi să se fi integrat preocupărilor sale. Nu, pe ceilalţi îi interesau mai mult cancanurile oferite de viaţa particulară decît unicul destin material de care era legată, pînă la urmă, existenţa tuturor. Faţa i se zbîrci. Ruptă de preocupările mai adinei ale lui, melancolia punea încet stăpînire pe el. O adusese pe Adelaida la marginea lacului pentru altceva- Nu să i se destăinuie. Exploziile minuscule din pîntecele peştilor îl puneau pe gînduri. Cu atît mai mult cu cît ele aveau loc lîngă baraj, unde în adînc maşinăria distrugătoare atenta la munca sa. Ce mult ar fi dorit ca acul seismografului să nu se mai mişte niciodată, să rămînă mort, cum rămîneau pentru o clipă peştii cu burta crăpată, după ce erau alungaţi din apă, spre suprafaţă, de o voinţă pe care nu o putea denumi. Nu putea fi vorba de o luptă pe viaţă şi pe moarte, acolo, la patruzeci de metri, sub calmul aparent al apei. Micile vieţuitoare erau prea repezi ca să poată fi nimicite. Cauza era alta. N-o .’ştia şi era trist că n-o ştie. Se uită din spate la fata din faţa lui. Stătea pe ultima treaptă a scării. Un simplu semn şi Mutul ar fi împins-o în apa colcăind de peştii înfometaţi. N-avea rost. Sacrificiul îl făcuse la timpul cuvenit. Poate din el se născuse puterea sa, ea îi hrănise vanitatea, îi dăduse curaj să înfrîngă necazurile hărăzite de soartă. înţelese că lipsa de simpatie faţă de Adelaida pornea din lipsa de afecţiune faţă de lonas. Tot ce atingea el pîngărea sufletul celuilalt şi Stavropol pricepu că ura mocnită îndreptată asupra creaturii suple o hrănea pe cealaltă.

Se simţi murdărit sufleteşte. Intrecuse măsura. Era sigur că gîndul periculos, fulguit prin minte, putea deveni realitate. Era tot mai tentat să facă singur gestul oferit pînă atunci cîinelui. I-ar fi pus mîna pe spate şi, înainte ca ea să-şi poată întoarce capul, cu ochii de două culori, i-ar fi făcut vînt în apa neagră. Sub privirile lui s-ar fi petrecut, la alte dimensiuni, războiul atît de dorit în adînc împotriva celui mai mare duşman. Mutul se răsuci cu tot trupul spre stă- pîn. Coama îi era zburlită. Ochii i

se măriseră, urechile îşi îndreptară pîlniile. Voiau să asculte un ordin. Instinctul îi spunea că stăpînul se pregătea să-i facă o bucurie. Aştepta sem-
naiul. Dar Stavropol nu făcu nici o mişcare. Fiinţa slabă, cu picioarele curbate, îi aducea aminte de cealaltă fiinţă de demult. Se întoarse şi chemă cîinele lîngă el. Mutul se zbîrli. Se aşteptase la astfel de comandă. Stavropol insistă. Cîinele se supuse. Dacă ar fi putut, ar fi mîrîit. Se mulţumi s-o privească pe Adelaida cu răutate şi, urcînd cele două scări, ajunse primul pe coronament. Cînd Adelaida îşi luă privirile de la altă băşică abia explodată şi se uită spre terasament nu-l mai văzu pe Stavropol. Cîinele ajunsese pe ţărm. Stavropol, cu paşi repezi, trecu pe lîngă betonieră, fără măcar s-o bage în seamă.

Adelaida scuipă copilăreşte în apă şi trăgînd o înjurătură bărbătească urcă scările. Nu s-ar fi aşteptat la atîta necuviinţă. Putea s-o prevină că pleacă. El o invitase, nu coborîse singură scările. „Un necioplit şi un apucat ca toţi ceilalţi”, îşi zise, dar cînd văzu că Mutul ocoleşte clădirea şi apucă pe cărăruia ce duce la schit, un gînd o făcu să nu mai zăbovească. îşi scoase pantofii din picioare şi, hoţeşte, îşi continuă drumul spre clădirea fostei administraţii.

Era sigură că lonas, din dosul ferestrei, o urmăreşte. Nu voia să se trezească cu el pe urmele ei. Cînd ajunse sub zid, stătu o clipă locului. Din bucătărie se auzeau rîsul lui Saie şi vocea gravă a lui Gavra. Nu voi să asculte argumentaţia lui Gavra cu siguranţă privind descoperirea marelui mormînt. Aştia toţi descoperă cîte ceva, îşi mărturisi şi, scăpată de fereastra pe unde lonas ar fi putut-o observa, ocoli clădirea şi alergă pe cărăruia unde îl văzuse dispărînd pe Stavropol. După cîteva sute de paşi voi să-şi schimbe planul. îi era teamă de cîine. Se linişti. Stavropol era un fricos. N-ar fi îndrăznit să-şi lase dulăul să se îndepărteze nici zece metri de lîngă el. Fără Mut îşi pierdea siguranţa.

înaintă fără grijă. Cunoştea locurile. Nu era pentru prima oară pe acel drum. Paşii ei nu făceau zgomot. îl auzi în dreapta pe Stavropol, îndemnîndu-şi patrupedul să-l urmeze. Probabil Mutul, simţind-o, se oprise, adulmecînd aerul. O poruncă, de data asta plină de

autoritate, mişcă animalul din loc. Ce bună ar fi fost acum o gură de ţuică, îşi zise Aida. În oraşul de jos avea obiceiul să-şi toarne, într-o sticluţă de colonie, porţia zilnică. Putea fi şi rom, nu neapărat coniac sau palincă. Important era să-şi menţină doza de întreţinere, odată cu ea şi buna dispoziţie. Dacă n-ar fi fost băutura, viaţa i s-ar fi părut altfel. Nu ştia nici ea dacă s-ar fi încumetat [s];° continue. lonas o făcuse, după plecarea lui, să renunţe săptămîni în şir la euforizantul lichid. Pe urmă, după ce nu primise de la el nici o veste, se pomenise încercînd gustul viciului din nou. Nu-i părea rău.

Trecu pe lîngă japşa în care îl tîrîse pe lonas aproape cu forţa. Îşi vîrî un picior în apă. Simţi gîdilitura unei ventuze, prinsă de pielea piciorului. îşi scoase glezna din apă şi urmări mîncătoarea de sînge cum se umflă. O mîngîie cu un deget, apoi, cu scrum de ţigară, o obligă să se desprindă de piele. Locul rămase însă ca o arsură roşie. Tăie cărăruia. Alese alta, cu mult mai mică, prin stufăriş. în nici o jumătate de oră ajunse în poiana de lîngă schit.

Ghedeon dădea de mîncare la păsări. Sticla era lîngă el, semn că se *cumineca* de unul singur.

Nu ieşi în luminiş. Ocoli clădirea prin pădure. Cocoşul se opri din mîncat. Scoase un cucurigu prevenitor şi Ghedeon cercetă încruntat împrejurimile.

Adelaida ajunse în spatele altarului. Nu-i fu greu să escaladeze zidul. Scara pe care se urca, de obicei, cocoşul în coteţ, era la locul ei, destul de solidă ca s-o ţină şi pe ea. Prin vitraliul deschis pătrunse în interior. înţelese că la turn se putea ajunge numai prin altar. în spatele unei perdele se ascundea vederii o altă scară, de beton, şerpuitoare, în jurul unei bare groase de fier. Nu ezită. Cu pantofii agăţaţi pe spate, urcă treptele reci, zgrunţuroase. Erau optzeci şi şase de trepte. Cînd ajunse sus avu senzaţia că se prăbuşeşte. îşi trase sufletul. Bătăile regulate ale inimii îi dădură de ştire că putea explora locul în voie. Scările se terminau sub un întrînd, probabil o parte a acoperişului. Din interiorul întunecat pătrundea pînă la ea un miros cald, încins, de găinaţ. O undă de lumină răzbătea dinspre clopotul a cărui legătură de metal, de care atîrna, se decupa din întunecime. Zăbovi cîtva timp, pînă se acomodă cu lumina puţină. Pe o grindă atîrnau, ca nişte bucăţi de

pastramă, puse la uscat, puzderie de lilieci. Stăteau agăţaţi de cîte un picior. Repulsia de moment-o ispiti să facă drumul înapoi. Se răzgîndi. Nu era proastă ca după un asemenea efort să se dea bătută. Ajunse lîngă clopot, ocolind bara de care' erau agăţate vieţuitoarele nopţii. Prin ferestruicile laterale, din apropierea clopotului, se zărea nu rmmai poienita, dar şi interiorul lăcaşului. Stavropol nu era pe cărăruie. Numai să nu fi mers în altă parte, îşi zise, temătoare. Ii atrase atenţia clopotul. Era disproporţionat faţă de turn. Poate din această cauză sistemul de tras era altul. Sfoara era atîrnată de limbă ; în loc să se deplaseze cupa de bronz, se deplasa lateral doar ghioaga de fier, de vîrful căreia era prinsă frînghia. Un mecanism simplu, poate prea simplu, ţinea greutatea agăţată de o grindă de fier. „Toţi sînt nebuni", îşi mărturisi sieşi, simţind cum o mănîncă ceva la rădăcina părului. Mîncărimea se întinse. Pînă la urmă, socoti prezenţa păduchilor normală. Ca să urce scările fusese obligată să treacă prin cele trei cuibare ale găinilor lui Ghedeon. îşi refuză injuria faţă de un om care pîngărea cel mai ales loc. transformîndu-l în coteţ.

Prin geamul dreptunghiular îl văzu mai întîi pe Mut, apoi pe Stavropol. Inginerul se ştergea cu batista la frunte. Ochii vii, stralucitori, nasul acvilin, pometii obrajilor ascuţiţi şi netezi îi dădeau lui Stavropol un aer de distincţie neremarcat de Adelaida pînă atunci.

— Ce-i, domnule inginer, ce s-a întîmplat ? auzi Adelaida vecea preotului.

Ghedeon aruncă ultimele boabe de porumb la păsări, îşi şterse mîinile umede de anteriul murdar, şi se apropie de Stavropol. Inginerul tăcu, uitîndu-se adînc în ochii bătrânului.

— O clipă, domnule inginer, se scuză Iova, fără o altă explicaţie. Se întoarse la scurt timp îmbrăcat altfel, aşa cum îl găsise Adelaida prima dată. Intrară în schit. Mutul nu voi să rămînă la uşă, cu toate rugăminţile lui Stavropol. Privea spre turn îndoindu-şi ceafa groasă ; inginerul urmîndu-i privirea se uită şi el într-acolo.

— S-ar părea că nu sîntem singuri...

— Singuri, domnule inginer, n-a venit nimeni astăzi.

— înseamnă că oamenii îşi văd liniştiţi de treburile lor.

— Am după masă nişte oaspeţi din satul de munte... Vin, ca de obicei, să se spovedească... Cu toate că, la

înălţimea la care locuiesc, ar fi ultimii care ar avea de suferit în cazul unei... Ce să-i faci, domnule inginer, teama de Judecata de Apoi îi face pe muritori rr.ai credincioşi, mai aplecaţi eternului, decît strădaniilor zilnice pline de fărădelegi şi păcate... Dar ce s-a întîmplat, întrebă moale Ghedeon.

Stavropol era însă cu privirile pe tavan. Mutul îşi ridicase coama.

— Domnule inginer, nu e nimeni... Spre pod numai eu ştiu drumul... E o scară ce porneşte din altar... Eram în faţa uşii cînd ai venit... înainte am stat pe o bancă, aşa că...

— Rămîi aici, porunci Stavropol şi Mutul, cu greutate, -se culcă în apropierea stranei de mărturisiri.

Iova Ghedeon îşi şterse nasul de două ori, suflîndu-şi fiecare nară în parte, apoi cu aceeaşi batistă-prosop absorbi transpiraţia de pe frunte. După căldura de afară răcoarea din interior îl făcuse să năduşească. Ghedeon intră în cuşca de lemn şi prin fereastra ei scoase patrafirul, cu firul auriu ros, cu crucea din mijloc găurită de molii în cîteva locuri. Inginerul şi—1 puse singur pe cap.

— Povestea veche, domnule inginer ? Simţi nevoia să-ţi alungi spaimele ? Ţi-am spus, Dumnezeu te-a iertat de mult pentru tot ce-ai făcut... Şi pe urmă, gîndindu-mă la timp, n-am avut credinţa, cum n-o am nici acum, că ai fi în vreun fel mai vinovat decît alţii.

— Dumneata n-ai de unde ştii ce-a fost în sufletul meu atunci. Cuvintele mele sînt puţine şi nealese pentru ce-am pătimit. Dacă aş putea să mă spovedesc în cifre atunci ai înţelege că spiritul meu e cu mult mai înalt, în plus ţi-ar fi dat putinţa să te convingi că în mine a existat diavolul şi există încă... Am calculat ipotetic tot ce-am făcut; din calcule a reieşit că sînt un criminal. Am trei tomuri de cifre ; printr-o formulă nouă a sufletului, încorporată în uriaşa cantitate de date, am înţeles că sînt mai vinovat decît canonul pe care mi l-ai dat... Dumneata m-ai pedepsit în numele Domnului la înţelegerea vinei mele, or înţelegerea era măruntă, ca şi explicaţia pe care ţi-am dat-o... N-ai nici o vină. Vina e numai a mea. Poate mă întrebi de ce-am venit tocmai astăzi, de ce n-am venit ieri sau în altă zi... Pentru o clipă, am vrut să prelungesc neomenescul din mine şi numai un impuls pe care nu mi-l explic m-a făcut să n-o împing pe iubita lui Ionas în apă... îl urăsc şi pe el şi pe ea... Pe ea mai mult, deoarece întruchipează nu numai răutatea din el, ci ura împotriva mea, ură instinctuală cum ţi-am zis, nu o dată... în ea sălăşluieşte ■fiinţa creaturii celeilalte, dusă de mult dintre vii : femeia în

alb. Şi pentru că mi-a fost teamă de gestul meu, am venit să-mi cer iertare Celui de Sus pentru gîndul aprig ce mi-a trecut prin cap...

Ghedeon tuşi de două ori, apoi strănută o dată scurt. Iar îşi aplecă fruntea sub gîdilitura venită de undeva din cerul gurii.

Adelaida, chircită, asculta mai departe cuvintele ce abia ajungeau pînă la urechile ei. Unii termeni spuşi acolo, sub patrafir, îi scăpau, inginerul avea o voce moale, vorba se lovea de golul din clopot, o parte din ea era absorbită. Metalul era un mîncător de sunete şi Adelaida simţi vibraţia bronzului, rotocoalele ce se formau în cupa lui, într-o învîrtire continuă. Clopotul era deasupra celor doi, parcă anume instalat aşa ca să fie părtaş la tot ce se vorbeşte.

Deci Stavropol voise să facă ceva cu ea, ceva inuman, îşi zise Adelaida... Ce anume nu înţelesese însă... Era, totuşi, în posesia unor... Şi Stavropol credea în asemănarea ei cu cealaltă femeie. Dacă Stavropol simţise nevoia să se mărturisească şi i se iertaseră păcatele, însemna că avea partea lui de vină în dispariţia sosiei.

— Domnule inginer, se zborşi Ghedeon, care simţea cum îl pătrunde frigul, te mai întreb încă o dată, pentru că eu cu calculele dumitale nu pot ajunge prea departe. Mă încurc şi în tabla înmulţirii... Reiese deci din cifrele alea aşezate de dumneata pe hîrtie că te socoţi vinovat de moartea... de moartea...

— Femeii în alb, părinte, îl completă Stavropol.

— Domnule inginer, fata aia a existat într-adevăr ? Toţi vorbesc de ea, deşi nici unul nu poate spune cu certitudine c-a văzut-o.

— A venit la mine, părinte, a vrut să mă... Şi eu... Nu fizic am omorî t-o... A murit de viitură şi eu ştiam că apa înaintează. În loc s-o previn, am lăsat-o în biroul meu, zicîndu-i să mă aştepte... După o oră, jumătate din şantier a fost măturat de inundaţii. N-am spus nimănui. Măcar dacă aş fi căutat-o pe urmă. N-am făcut-o... L-am lăsat pe Toma Spîrţrn s-o găsească. El a îngropat-o... Dacă nu i-aş fi dorit moartea, pentru ce te-aş fi rugat ca împreună cu Gavra să-i înjghebi a cruce ?

— Domnule inginer, crucea m-ai rugat s-o fac pentru

că nti- strică să fie făcută... 11 poţi întreba şi pe Gavra... Şi noi am asudat, eu împletind armătura şi cioplind sculptura, Gavra ocupîndu-se cu ce-a fost mai greu : turnarea.

— Te-am minţit, în sinea mea pentru ea o doriṣem. Poate nu m-aş fi gîndit la toate astea dacă n-aş fi văzut-o pe fata lui lonas pe malul lacului... Şi ea ştie ceva despre mine, altfel n-ar semăna... Am avut de gînd s-o omor... Nici pe dumneata nu te iubesc. Am momente cînd ura mea este la fel de adîncă... Fisura s-a mărit... Pata violetă e de zece ori mai întinsă. în afara fulgerării din beton mai e şi monstrul care vrea să dărîme truda mea pe dinafară. De ce se ambiţionează Vugnar să mă înspăimînte cu ce-a fost ? Oare n-am plătit destul, oare n-am muncit toată viaţa ? Spune-mi, unde ai mai văzut o asemenea zidire, poate în Apocalips...

Stavropol se opri. De ce îi ieşise cuvîntul pe gură ?

Ghedeon ridică patrafirul, îşi apropie urechea de buzele inginerului...

— Ce-ai zis de zidire, domnule inginer ?

— Nimic, am zis fără să-mi dau seama.

— Te înşeli, domnule inginer, eu n-am trăncănit. M-ai scap eu cîte un mic adevăr la un pahar de voie bună, dar din el nimeni nu poate reconstitui o poveste. Ce-am eu cu Vugnar ?

Adelaida făcu o mişcare nedibace. O durea încheietura unui picior. Stătuse aplecată. De jos nu mai auzea nimic, Sta- vxopol vorbea încet, mai încet ca la început, iar între cuvinte se aşternuse o respiraţie grea, sufocantă, de om sfîrşit. Culese o sîrmă rămasă de la instalaţia veche, electrică, şi cu ea jidări ciorchinii de lilieci ; se clătinau, dar nu se desprin- deau unul de altul. Atunci lovi în aripile lor străvezii cu împletitura de aramă. Prin podul bisericii începură să zboare înaripatele scoţînd ţipete lugubre. înnebunite de lumina ce răzbătea prin cele două geamuri din dreptului clopotului, şoarecii nopţii se izbeau neputincioşi, scoţînd în urma loviturilor sunete sparte. Clopotul era negru de lilieci. Nu mai aveau loc să se agaţe unul de altul. Se înghesuiră sub el. Se prinseră de limba aflată în mişcare. Din cauza greutăţii şi a balansului, limba se clătină întîi lent, apoi se lăsă spre partea dreaptă. Cînd fierul atinse buza de bronz, în biserică şi împrejurimi se răspîndi un

singur dangăt. Liliecii prinşi de ghiuleaua de metal căzură terciuiţi peste preot şi Stavropol.

— Un semn, domnule inginer, un semn că se apropie;..

Adelaida nu mai aşteptă. Aşa cum urcase, coborî treptele de metal. Cînd ajunse afară, soarele se muncea să apună. Nu mai ocoli biserica. Continuă cărarea din dreptul altarului fără, să ştie unde duce. Important era că scăpase de mirosul urît şi de dangătul nemilos. îşi căscă gura şi îşi mişcă maxilarele- în ambele sensuri. într-o ureche pocni ceva. Cu urechea aceea, începuse să audă.

21.

Ion Bulat, cu un topor, se încrîncena să spargă magazia, lui Stavropol. Prin fereastra bucătăriei, Saie îl privea plictisit, încercînd să descopere motivul pentru care peştele prins de- dimineaţă, cu prostovolul, nu avea decît cap, restul fiind doar un simplu... Aruncase pleaşca din bărcuţa de lemn, confecţionată de un dulgher priceput întru asemenea îndeletniciri pescăreşti. În loc de peşte cu grămada, cum prindea altădată, plumbii ce adunau plasa la un loc nu strînseră între ei decît? un schelet. Plin de spaimă aruncă în barcă împletitura de nailon cu ciucurii de plumb legaţi de margini şi, cu singura- vîslă de care se folosea, ancoră la mal. Avea japşa sub o grămadă de stuf, departe de privirile indiscreţilor sau ale răuvoitorilor. Acolo îşi duse barca lată, mai mult o lotcă obişnuită, cu chila supradimensionată anume pentru gabaritul său. Venise cu scheletul agăţat de un cîrlig şi aşează prada pe masa- din bucătărie. Cine mîncase somnul atît de meticulos şi de ce, din această măcelărire, nu rămăsese întreg decît capul?’ Saie, pedant din fire, temător de infecţii, îşi trase pe ambele- mîini mănuşile chirurgicale şi deschise capacul unei branhii.. Se dădu un pas înapoi. Branhia dispăruse. în interiorul ţesteb nu se vedeau decît oasele mari. Ar fi trebuit să-şi dea seama. Dacă s-ar fi uitat dinspre şira spinării spre cap, ar fi înţeles... Dar ochii măriţi ai somnului îl făcură să creadă că şi ce se- afla sub ei era neatins. Se înşelase. Saie, cu ajutorul unuh

cuţit, se apropie din nou de peşte. încercă cealaltă branhie; Era goală şi ea, lustruită în comparaţie cu prima, semn că în partea ascunsă pînă atunci vederii răpitoarele lucraseră la fel de migălos.

Bucătăria era goală. Pe plita sub care focul nu fusese încă aprins, un tipar răcit şi încovoiat îşi dormea somnul de veci într-o tigaie. Alături cîteva ouă sparte. Probabil că o preocupare importantă îl îndemnase pe lonas să-şi lase mîn- carea de seară neatinsă. Saie luă scheletul. îl atîrnă de un cui al cuierului. Se aşeză pe un scaun în timp ce-şi scotea mănuşile de cauciuc, încet, trăgînd deget după deget, străduin- du-se să nu-şi umezească palmele pudrate înainte cu talc. Se duse la geanta pescărească şi le aruncă într-o despărţitură largă. Se spălă îndelung în ligheanul de lîngă uşă, trăgînd cu coada ochiului spre scheletul neînchipuit de alb. Ce se petrecea în lac ? El, care le ştia pe toate, de data asta nu-şi putu oferi nici o explicaţie. Cu cîteva săptămîni înainte prinsese doi peşti cu cozile golaşe de carne. Iată că răpitorii nu se mai mulţumeau cu părţile moi. Sau nu mai aveau ce mînca, presupuse Cameniţă şi, la acest argument, rămase cu mîinile în aer. Şi le şterse tîrziu de prosopul agăţat separat de unul din piroanele bătute în spatele uşii. Rîse, fără să-şi mişte buzele. Numai obrajii bucălaţi, roşii, se adunară spre nasul borcănat, puternic. Nu putea fi adevărat; lacul avea destul peşte, nu-I putea nimeni secătui într-un răstimp atît de scurt, pe urmă micile explozii erau un semnal de necontestat că în joaca lor nebunească, săreau după mîncare. Se duse la dulap. îşi scoase sticla de ţuică. Linia era la locul ei; nimeni nu se atinsese de băutură. Palinca i se păru fără gust. Era terorizat de întrebarea la care nu găsea răspuns. Atunci auzi loviturile de topor ale lui Bulat. Se duse la fereastră. Nu înţelesese de la început de ce Bulat loveşte cu atîta osîrdie. Numai cînd văzu lacătul sărind de la locul lui presupuse că la mijloc era vorba de o supărare amarnică.

Uşa se dădu în lături, împinsă brutal. Bulat îşi lăsă toporul rezemat de tocul de scîndură şi pătrunse în interior. Ieşi la scurt timp, fără să întrebe nimic, luînd din nou toporul cu el ; se îndreptă spre clădirea fostei administraţii.

— „E într-o criză de amoc”, îşi spuse Cameniţă şi ieşi în întîmpinarea tînărului răzvrătit.

— Ce-i, domnule Bulat, ce s-a întîmplat ? întreb^ cu-, rios Saie.

Tînărul nu înţelese de unde vine întrebarea. Se învîrti de cîteva ori în jurul propriului trup pînă ce zări în uşă statura lată a medicului.

— Numai el, numai el, şopti Bulat... dar ceva din supărare, la vederea medicului, îi dispăru. Mîinile şi o parte de obraz îi tremurau ; mai ales obrazul stîng îl îngrijoră pe medic.

— Domnule Bulat, i-ai spart magazia lui Stavropol... Nu se cădea... Ce ţi-a făcut, cu ce te-a putut deranja puţina lui agoniseală ? Magazia, de ea e vorba, cu ce te-a necăjit ?

Bulat îşi acoperi un obraz cu palma. Luat prea repede nu găsi răspunsul potrivit. Cel adevărat nu voia să-l dea.

— Peştii, domnule Saie, peştii, bîigui el, ştii dumneata care peşti şi se uită pieziş şi înrăit la medic...

— Din pricina peştilor sînt distrus şi eu, vino să-ţi arăt ceva, spuse Cameniţă şi fără să aştepte aprobarea celuilalt, îl apucă blînd de braţ şi—1 duse în bucătărie.

Scheletul era la locul său, se clătina la curentul făcut de aerul ce pătrundea prin geamul deschis şi uşa dată în lături. Bulat privi rămăşiţele somnului apoi, cu toporul, zburătăci coţofana intrată pe fereastră, oprită deasupra unui dulăpior. Furase un ochi şi acum ciocănea în el încercînd să spargă pieliţa densă şi lucioasă a corneii. Coţofana zbură. Nu de la prima ameninţare. Locatarii clădirii îi încuviinţaseră cu timpul obrăznicia şi pasărea luase ameninţarea drept o invitaţie la joacă. Cel mai adesea ea făcea pe supărata, îşi desfăcea, ca şi cum s-ar fi pregătit de un salt, aripile, îşi apleca grumazul şi capul înainte, apoi îşi deschidea ciocul negru, lăsînd să se vadă limba ascuţită. De data asta înţelese că lui Bulat nu-i ardea de hîrjoană. Pasărea se opri pe pervazul ferestrei, se găinăţă chiar acolo apoi, cu restul de pieliţe în cioc, zbură pe arinul din apropiere.

— Ce părere ai, domnule Bulat ? Este a doua oară cînd mi se întîmplă ca în loc de peşte... Prima dată dumneata ai luat ştiuca şi crapul şi le-ai aruncat de la locul unde le lăsasem eu... înseamnă că între peşti şi îndeletnicirile dumitale... Iar acum scheletul ăsta care nu prea văd să te înspăimînte cum m-a înspăimîntat pe

mine. Poate nu-ţi este străin nici degetul lui Mitrofănică... A făcut o infecţie, am fost obligat să merg la stînă. Zăcea în ţundră, cuprins de febră. M-am dus cu un catîr, domnule Bulat, se explică Saie, ca nu cumva celălalt să creadă că *a* fost în stare cu burta lui mare să urce jumătate de munte... O infecţie ciudată, de la o muşcătură nici ea pe înţelesul meu... Spîrcu nu m-a aşteptat, i-a tăiat singur degetul din rădăcină... Altfel făcea cangrenă... Nici acum nu sînt sigur că mîna îi va fi salvată... Dacă se dovedeşte că ai vreun amestec în treaba asta, îţi spun de pe acum, n-o să ai linişte...

Bulat sau nu auzise sau se prefăcea că nu aude. Se uita cu faţa radioasă la scheletul agăţat de o margine a uşii. Nu-l impresionase neplăcut încrengătura de oase. Brusc, chipul i se schimonosi din nou, obrazul îi tresări ca la început...

— Asta pentru că n-am vrut să-i primesc oferta, numai el mi-a făcut-o, am să i-o plătesa cu vîrf şi îndesat, spuse Bulat şi apucă din nou toporul.

— Domnule Bulat! Ce vrei să faci ? Vino-ţi în fire...

Saie turnă într-o ceaşcă un deget de ţuică, nu fără părere de rău, rezerva îi era pe terminate, şi—1 pofti pe Bulat să se aşeze. Voia să tempereze elanul inginerului. Şi mai voia ceva...

— Cum te cheamă, domnule Bulat, întrebă Cameniţă, exact în clipa cînd tînărul, refuzînd paharul, voi să plece. Bulat se opri încremenit. Nu se aştepta la întrebare, nici nu-i vedea rostul. Doar Cameniţă ştia foarte bine cum îl cheamă.

— Ion Bulat, sosi numele prompt, dar cu o oarecare ezitare.

— Nu-i adevărat, domnule Bulat, ştii foarte bine că nu-i adevărat... Acesta este numele de împrumut, cel pe care ţi-l ştim noi, dar numele primit la botez e altul...

— N-am alt nume, acesta mi-a fost singurul nume pe care l-am avut.

— Dacă îţi place să minţi, domnule Bulat, nu-i treaba mea... Nici cu Mitrofănică n-ai vrut să recunoşti că ai vreun amestec, nici cu...

Bulat duse paharul la gură. Paharul tremura şi cîtva timp buzele nu se putură lipi de el... Bău. Apoi buzele i se destinseră ca un elastic roz.

— Eu i-am crescut, eu n-am dormit pentru ei, dacă ai

şti, în afară de ei n-am avut la suflet pe nimeni. Dragostea faţă de peşti şi ura împotriva celor ce voiau să treacă dunga
‘■lacului, ele m-au ţinut în viaţă... La început unul s-a îmbolnăvit, îl vedeam cum înoată mai mult cu pîntecul în sus ; pîntecul străveziu era gol, nici urmă de mîncare în el...

Bulat grăbit se duse şi închise fereastra, temător să nu-l vadă cineva, apoi îşi dădu pantalonii jos. îşi arătă pulpa urît •cicatrizată a piciorului drept... Eu am tăiat-o, domnule Ca- meniţă, fără calmante, aşa cum tai dumneata, am tăiat cu briciul, n-am ţinut seamă de durerea neomenească... I-am dat Afroditei firimituri calde şi umede de sînge din carnea mea şi numai cînd am văzut-o repezindu-se la ele, am înţeles că am învins... Cîteva zile am hrănit-o din bucata aceea, apoi am tăiat alta, uite, din celălalt picior. Afrodita s-a înzdrăve- nit, nu mi-a uitat sacrificiul niciodată... M-am vindecat greu. Nu ţi-am spus.

Bulat îşi îmbrăcă pantalonii la loc, îşi strînse cureaua peste ei, apoi deschise fereastra. Coţofana era pe pervaz, n-avea decît să privească în voie. Odată destăinuirea făcută, Bulat se întristă. Micile secrete, după ce se descotorosise sufleteşte de ele, nu mai făceau parte din tainele personale. Parcă pierduse ceva de seamă şi odată cu această pierdere şi voinţa de a fi cel de dinainte. Nu mai avea nimic al lui, era singur, un trup umblător, atîta tot. Ce-l apucase să-şi dea drumul cu -atîta uşurinţă, să se despovăreze în faţa acestui om fără nici un Dumnezeu. Voinţa, acel fir necunoscut, dar atît de puternic ce-l ţinuse pînă atunci dîrz, gata de orice, se rupsese, acum îi era greu să se ridice de pe scaun şi să plece. Lăsă toporul în plata Domnului şi ieşi. Cameniţă nu-l urmă.

îşi clăti gura uscată cu un strop de ţuică ; puse sticla la loc. Prin fereastra deschisă îl văzu pe Bulat cu mîinile în ‘buzunare îndreptîndu-se spre stufăriş. Curînd nu i se mai zări decît capul, apoi şi acesta se făcu nevăzut în verzitura deasă a grindurilor.

Dar Bulat nu-şi schimbase gîndul. Cînd se convinse că •nu mai poate fi văzut, făcu cale-întoarsă, pe alt drum... Simţurile moarte se ascuţiră din nou. Dorinţa de

răzbunare nu murise definitiv. Ceea ce mai rămăsese putea fi alimentat din nou, dacă ştia exact ce avea de făcut. Şi Bulat ştia. Dacă Sta- vropol ar fi fost cinstit ar fi putut ajunge la o înţelegere. Inginerul procedase ca un hoţ de rînd. La ce bun .atusici să-l Ierte ?

Işi revenise la normal. Asta era starea cea bună cu care plecase de dimineaţă de lingă cele trei bazine după ce descoperise dezastrul. Planul îi venise pe drum. Acum îi mulţumea lui Cameniţă că-l oprise de la un gînd prostesc. Omuţ trebuia altfel lovit, să simtă lovitura.

în faţa lui străluci un ochi de apă dintre doi plauri mişcători. Pe unul din ei se afla un mistreţ, cu pîntecele supt. Probabil plaurul se deplasase în timp ce animalul ronţăia, rizomi şi tîrziu înţelese că era departe de mal, că sărind în apă putea să se înece. între cei doi plauri se întinsese o plasă' de ciuma bălţii. Bulat fusese odată prins de frunzele în-, curcate amestecate cu altele de cosor, lipicioase şi înţepătoare, în acelaşi timp.

Nu stătu pe gînduri. Vierul se uita la el, fără spaimă^ Un colţ îi lipsea, celălalt încovoiat, ca o secere, strălucea în bătaia sîngerie a soarelui. Bulat intră în apă îmbrăcat. După primul pas simţi în jurul gîtului ciuma bălţii cum îl înţeapă, cu marginile frunzelor pline de urzici. Nu-i păsă şi nici nu, se temu cînd nu mai atinse fundul apei. înotă cu toată forţa de care era în stare, pînă la plaur apoi, cu mişcări supraomeneşti, încercă să tragă bucata de pămînt spre mal. Nu reuşi. De cîteva ori voi să se lase păgubaş, dar ochii vierului nu-i, dădură pace. îl priveau nemişcaţi, ca nişte ochi de sticlă de sub care, printre pleoapele grele, cernite, distingea o secreţie roşcată... Se încrîncenă din nou. Nu izbuti nici de data asta să tragă plaurul. Atunci se scufundă sub el, rupse cu mîinile, legăturile ce îl ţineau de fund, ca nişte ancore. Refăcu scufundarea de cîteva ori ; pînă la urmă împinse plaurul spre mal. Stătu în apă pînă ce mistreţul sări pe uscat. Fără să simtă oboseala, Bulat ieşi lunecînd de cîteva ori. Se aşează pe, un snop de papură, apoi respiră adînc. Vierul îl privi lung, apoi răsucindu-şi coada, se făcu nevăzut în păpuriş. Bulat.’ ar fi vrut să-şi stoarcă pantalonii şi cămaşa. Nu-i era însă frig, nici oboseala nu-i împleticea picioarele. Plecă mai de-, parte, bucurîndu-se în sinea sa că făcuse o faptă bună. Nici, el nu-şi dădea seama de ce zăbovise atît cînd avea altceva

de-, întreprins, cu mult mai de seamă.

Spre baraj se vedeau băşici mari cum pocneau producînd- un zgomot asemănător baloanelor sparte cu acul. Ochii i se., umeziră. Dacă Stavropol ar fi avut răbdare i-ar fi spus că$_t$

peştii lui nu rezistau decît pînă la zece metri adîncime. Trupurile fragile şi pîntecele străvezii, neacomodate încă, îşi pierdeau puterea de orientare; năuciţi de presiunea prea mare a apei erau aruncaţi la suprafaţă, pe jumătate inerţi, băşica le plesnea, distrugîndu-le măruntaiele. Un an sau doi de experienţe ar fi fost de ajuns pentru ca Stavropol să se poată bucura de dispariţia vietăţii care se lovea cu încăpăţî- nare de baraj. Inginerul se grăbise. Peştii, simţind dedesubtul lor carne vie, se buluciseră în zona coronamentului. Exploziile lor nu erau altceva decît încercarea neputincioasă de a ajunge la animalul pe care voiau să-l devoreze.

Bulat îşi şterse lacrimile. Alergă pe cărăruia ce se lăţea treptat. Alerga încovoiat. Se temea să nu-l observe cineva. Auzi paşi. Se afundă din nou în stufăriş. O văzu trecînd pe lîngă el, cu pantofii atîrnaţi de un umăr, pe Adelaida Jigău. Era numai în costumul de baie. Oare unde mergea la ceasul acela ? Era cărăruia spre care el, de obicei, se îndrepta spre cele trei ţarcuri cu peşti. Nu mai voi să-şi bată capul. îi era totuna unde avea fata plăcere să se plimbe. De la prima lor în- tîlnire simţise în sufletul Aidei o mînă întinsă pe care nu voise s-o strîngă. Era singura făptură caldă, nu pentru că era femeie, sau poate tocmai pentru că era singura femeie ?

Ieşi din ascunziş. Nu mai avea de ce să se pitească. Soarele îşi mai arăta cele cîteva raze de care nu avea să se despartă toată noaptea, dar razele luminau corpul clădirii, nu şi lacul unde avea el treabă. Mergînd pe marginea apei, ascuns privirilor de coronament, ajunse fără greutate la locul unde se auzea betoniera lui Stavropol. Zîmbi. Nu-i era frică de ce avea să facă. Important pentru el era să se răfuiască, atîta tot... Pe urmă... Pe urmă, întîmplă-se ce s-o întîmpla... Ar fi vrut să-şi aprindă o ţigară, pînă la timpul cuvenit mai avea aproape o jumătate de oră. Atunci soarele îşi ridica lumina din partea clădirii şi o trimitea în sus, lingînd cu culoarea roşie panta stîncoasă a muntelui. Ca să nu fie descoperit îşi refuză plăcerea fumului acriu, dovedit nu o dată atît de binefăcător.

Ţigara cu foiţa umezită se rupse între degetele nervoase. Frămîntă tutunul în palmă. Mirosul îi făcu

bine. Era timpul. Urcă taluzul; nu-i mai păsă că sub bocancii cu talpă groasă pietrişul aluneca în apă, clipocind. Se agăţă cu mîinile de ieşiturile betonului neregulat şi priponindu-se de ele ajunse deasupra.

Stavropol nici nu-l observase. Era în culmea fericirii. Se vedea după coada Mutului care se balansa. Pipăia cu degetele unei mîini o pastă, în palma celeilalte, apoi amestecul îl ducea la nas. începu să strige în direcţia clădirii fostei administraţii.

— Ionas, am găsit, Ionas...

Stavropol rămase nemulţumit de strigătul lipsit de forţă şi atunci îşi scutură palma plină de ciment cald, o făcu şi pe ea căuş, lîngă cealaltă, ca strigătul să pară mai puternic, mai precis direcţionat. în timp ce o fereastră se dădea în lături, Bulat se apropie de betonieră. Mutul îi simţi prezenţa, se zbîrli. Aştepta din partea stăpînului un îndemn, dar Stavropol era prea bucuros de descoperire şi prea ocupat cu strigătul ca să fie atent la cîine. Cînd îşi întoarse capul, nu văzu altceva decît om şi animal tăvălindu-se pe taluzul înclinat. Bulat cu mîinile înfipte în gîtul lupului, strîngea cu toată puterea în timp ce picioarele din faţă şi din spate ale patrupedului, lăsaseră pe faţa şi pieptul omului semnele disperate ale ghearelor în luptă pentru viaţă.

Ochii lui Bulat erau ieşiţi din orbite. Prin botul larg deschis al cîinelui limba groasă, vîscoasă, începea să se învineţească...

Stavropol, cu o lopată în mînă, voia să lovească, dar rostogolirile, de o parte şi de alta, erau atit de iuţi încît se temea pentru soarta unicului prieten. O ultimă labă muşcă adînc fruntea şi obrazul lui Bulat. Cîinele horcăi scurt apoi se destinse. Bulat îi simţise sub degetele sîrmoase vena plesnită ca un arc. Se ridică greoi. Nu mai vedea cu un ochi.

Stavropol, aplecat asupra animalului, scîncea. Bulat asta şi dorise. Coborî taluzul şi neţinînd seamă de durerile abia acum devenite neomeneşti, îşi aprinse amînata ţigară. Trase puternic fum în piept, dar fumul, spre mirarea lui, nu-i produse nici o plăcere, dimpotrivă, o greaţă puternică îi supse coşul pieptului şi odată cu ea se topi şi ultima fărîmă de bucurie.

— Criminalule, am să te omor, am să te omor, auzi din spate vocea piţigăiată a inginerului, dar Stavropol, în

afară de faptul că agita lopata cu care îşi dozase cantităţile de balast şi ciment, nu făcea nici o încercare să-şi ajungă duşmanul.

La picioarele lui, cu limba inertă, Mutul îşi dormea somnul de veci, cu ochii îndreptaţi spre inginer. O singură vorbă să-i fi spus şi Bulat n-ar mai fi fost viu. Aşteptase comanda, ea nu venise şi cîinele murise nevoind să atace fără îndemnul stăpînului. O dîră de sînge înroşise dinţii ascuţiţi şi puternici. în zadar încerca Stavropol să-şi readucă amicul la viaţă. Cîinele făcu un efort să-şi dezdoaie spatele. Muşchii puternici îi împliniseră voia. Trupul se destinse, dar viaţa dispăruse 'din el.

Bulat, după ce stătu cîtva timp pe marginea unui grind şi vărsă tot ce avusese în el, se spălă pe gură, apoi porni mai departe. Nu-i păsa pe unde calcă. Nu i se părea curios că imaginile îşi schimbau forma, nici nu era impresionat că «ochiul atins de două gheare puternice i se prelingea pe obrazul plin de sînge. Călca pe acelaşi drum străbătut de atîtea ori cu plăcerea deplină că îşi va găsi măruntele vieţuitoare. îşi •reaminti de suferinţa Afroditei şi se întrebă oare unde se afla favorita în clipa aceea. Nu se putea ca tocmai ea să fi murit inutil, coborînd în negrul adîncului, acolo unde o trimiseseră egoismul şi răutatea lui Stavropol. Era cel mai cuminte dintre exemplare, cel mai apropiat sufleteşte de el, era prima femelă.

Apa tot mai adîncă a japşelor îl obliga deseori să urce pe mal. înţelese că prin apa ce colcăia de mormoloci, broaşte şi lipitori, acoperită aproape în întregime de frunze de peşti- şoară şi ostrăţel, n-avea să ajungă la timp. îşi dăduse întîl- nire cu Afrodita. Cu toate că ceasul, lovit de coronament, îşi •spărsese sticla şi îşi îndoise limbile, Bulat continuă să-l privească ; se mustră că n-avea spor la mers. O fericire fără margini, pentru apropiata întîlnire, îl făcea să fie atent la fiecare vîrf de papură îndoit de vînt, la vălurelele verzui acoperite de sîrmuliţa bălţii, cu florile bărbăteşti desprinse de tulpină şi alergînd pe luciul apei în căutarea celorlalte flori, femeieşti, ca să se împreune.

Din depărtare se auzea strigătul lui Stavropol, acelaşi, de -ameninţare.

îi era indiferent ce se petrecea în spatele său.

înainte se .zăreau coroanele celor trei sălcii plîngătoare, cu crengile apropiate de luciul apei. Voi să ajungă mai repede la mal, dar o altă baltă îi apăru în cale. Ştia că era ultima ; după ea drumul se transforma în poiană. El de poiană avea trebuinţă.

N-o văzu pe Adelaida ascunsă în tufele mari de trestie, speriată cînd auzise paşi şi vorbă omenească bîlbîită. Bulat era singur, deci vorbea cu sine, îşi zise. îşi duse mîna la gură cînd îi zări faţa desfigurată. Voi să ţipe, se stăpîni. Prima intenţie, după spaimă, fu aceea de a se duce la Bulat. Credea că îi putea fi de ajutor. Se răzgîndi. Bulat, aşezat în genunchi, privea spre cele trei îngrădituri cu pereţii din faţă răsturnaţi.

— Dragii mei, unde sînteţi, dragii mei, se adresă el rugător şi neprimind răspuns se ridică şi intră în lichidul călîi. începu să caute cu degetele resfirate ale ambelor mîini în leşia închisă la culoare. în afară de cîteva frunze de salcie, între degete nu rămase nimic.

înaintă spre larg. Cercetă fiecare compartiment al celor trei împrejmuiri crezînd că, din întîmplare, nu toţi răpitorii au fugit în larg.

— Dragii mei, dragii mei, repetă el şi o clipă rămase locului ca şi cum cineva l-ar fi lovit la un picior... Mai făcu un pas, şchiopătînd, dar la al doilea pas, infirmitatea de moment dispăru. Călcă din nou egal, pînă cînd piciorul stîng iar îl dezechilibră la mers.

Adelaida ieşi în poiană din locul ascuns.

— Domnule Bulat, domnule Bulat, strigă cît o ţinură puterile, intuind că ceva s-a întîmplat cu picioarele tînărului, dar Bulat nu o auzea. Păşea clătinîndu-se spre marea lui în- tîlnire. Apa începu să freamăte în jurul său, să bolborosească ; parcă zeci de capete omeneşti căutau să iasă la suprafaţă, să se înfrupte din aerul ce le era refuzat. Unul dintre ele era chiar capul lui Bulat. Numai el se mai văzu cîtva timp, ros- togolindu-se prin apă, rupt de trup, neavînd putinţa să se afunde. Bancul uriaş de peşti, deasupra căruia se afla, era atît de compact, încît ochiul lui Bulat, singurul viu, avu multă vreme putinţa să privească viermuiala cenuşie în căutarea Afroditei. O văzu sau i se păru că o vede. Se îndreptă spre ea, bucuros de întîlnire. Şi Afrodita intră în pupila mărită se înfrăţi cu ultima fărîmă de lumină din ea, apoi

o înghiţi... Numai întunericul mai însoţi bulgărele alb ce continua să se învîrtă şi să sară în sus, ca o minge.

Din spatele unei sălcii apăru Mitrofănică cu ţundra pe umeri. Rîdea cu răutate, în cascade scurte, lăsînd apoi între ele tăceri prelungi.

— A crezut prostul că inginerul le-a dat drumul... Mi-am luat cizmele de cauciuc, ca să nu păţesc cum am păţit cu degetul, şi cu măciuca am rupt plasa de sîrmă. Păcat că am venit prea tîrziu şi n-am putut ajunge să-i dau una cu bîta în moalele capului, să ştie de unde i se trage. La bună vedere, domnişoară, şi nu mai umbla aşa singură că s-o găsi vreun prost nemuierat şi ţi-o face felul, şi Mitrofănică, salutînd din măciucă, urcă înapoi spre vîrful muntelui, de unde coborîse.

22.

Ionas auzise strigătul lui Stavropol. îl auzise de prima dată cînd chemarea sunase mai mult a rugăminte. Nu voise să se ridice de la masă ; era într-o dispoziţie bună, scrisese încă o jumătate de pagină. Nu atît cantitatea conta în clipa aceea, ci cu totul altceva, rîndurile ultime erau doar începutul altora ce aveau să continue un adevăr mărunt, venit în minte după plecarea Adelaidei. Acum era convins că prezenţa ei îi submina puterea de concentrare, deşi fără ea, adevărul, marele adevăr din care se străduia să le descifreze pe celelalte, şi odată cu ele, poate, întregul lui trecut, n-ar fi ieşit la lumină.

Adelaida îi spusese că mama lui îşi pusese capăt zilelor. La început nu dădu importanţă deosebită veştii; maică-sa nu-i era mamă cu adevărat, mamă îi fusese locul unde crescuse, loc uitat ca tot ce fusese înainte de a veni aici. Vag cîte o frîntură de aducere-aminte străpungea nebulozitatea creierului. în ferestruica pîcloasă a minţii răsări o rază şi el n-o lăsă să-i scape.

O îngrijitoare îmbrăcată în alb îl dusese noaptea tîrziu la marginea oraşului ; acolo, într-o cămăruţă, însoţit doar de lumina unei luminări plăpînde, văzu un chip pe care nefiinţa îl schimonosise. Gura femeii aflată

în coşciug era întredeschisă, vîrful limbii, vînăt, nu putuse să se întoarcă la locul său, stătea prins între dinţi. Femeia parcă nu era moartă, zîmbea forţat, scoţînd limba la cei ce voiau, în acel ceas de tihnă, s-o privească. îngrijitoarea în alb îi răscolise copilăria ; ea fusese detaliul în urma căruia simţise că sub frunte întunericul se destramă.

Desigur moartea mamei sale, ca atare, avea mai puţină importanţă, important era altceva ; înlănţuind momentul plecării spre cartierul îndepărtat, cu toate frînturile de aduceri- aminte, avusese putinţa să reconstituie şi să verifice spusele Adelaide!. Erau adevărate. Avusese o mamă, o ştiuse, o şi văzuse moartă...

Luminarea ardea pocnind, deseori, din flacără ; atunci încăperea se lumina mai puternic. în timpul unei asemenea iluminări văzuse gîtul femeii ce-i fusese mamă.

Ar fi vrut să se sperie, să stai alături de o moartă nu era o privelişte plăcută numai că el nu credea că mamă-sa era dusă dintre cei vii, iar dacă era dusă se cuvenea să fie cu ea. Semnul acestei dorinţi era tocmai alunecarea sufletească şi trupească sub acelaşi acoperiş al sicriului. Un nod din scîn- dura capacului era căzut; prin el lonas văzuse flacăra luminării cum pîlpîie, apoi cum se face mai mică. Parcă cineva voit ar fi micşorat feştila ca el să poată auzi în tihnă şi taină vorbele ei. Ce-i spusese atunci ? Simţi din nou că tîmplele îi zvîcnesc.

Auzi pentru a treia oară strigătul lui Stavropol. Aşează stiloul pe hîrtia liniată cu grijă şi se duse la fereastră. Nu văzu mare lucru, soarele era spre asfinţitul de totdeauna ; ceva se mişca pe dig, ceva nedefinit.

Deschise fereastra. Betoniera era oprită şi Stavropol, cu o lopată în mînă, se învîrtea agitat. lonas închise geamul, fusese deranjat de pomană. Descoperirea de care amintea Stavropol, prin chemarea lui lătrată, n-avea nici o însemnătate pe lîngă trăirile sale. Ce putuse găsi Stavropol ? Amestecul de culori aruncate în proporţii meşteşugite riguros peste cimentul şi balastul, aflate într-o continuă rotire, nu putea duce prea departe. Inginerul îi spusese că în corpul barajului se infiltrase o substanţă străină, pornită sau dintr-un foraj insuficient cimentat înainte de turnarea fundaţiilor,

sau cineva în timpul construcţiei sabotase lucrarea aruncînd din benă, odată cu betonul, un sac de substanţă corozivă care le dădea acum atîtea necazuri... Era nebun Stavropol, numai aceasta putea fi explicaţia cercetărilor pe o pistă atît de fragilă. Nici o substanţă, cit ar fi fost ea de corozivă, nu putea ataca betonul. Făcuse nu puţine experienţe înainte de a-şi dezvălui descoperirea, rezultatele fuseseră nule, barajul era măcinat lăuntric de altceva. Poate că nici după catastrofă nu aveau să fie capabili să explice cauza surpării, tot aşa cum nimeni dintre ei nu putea să aducă nici un fapt lămuritor în legătură cu peştele care se încăpăţîna să străpungă, pe cont propriu, truda de ani şi ani a unor oameni care munciseră ca nişte sclavi.

Nu se mai putea aşeza la masa de scris. Stiloul îl privea plin de infatuare, peniţa era întoarsă spre el, puterea ei era incomparabil mai mare decît voinţa puţină de a şi-o face subalternă, s-o pună la treabă, ca pe o unealtă. Intui şi în golul rămas pe hîrtie aceeaşi neputinţă de a se concentra. Ar fi trebuit să lase totul la o parte, să nu-i pese de trecut, viaţa despre care nu putea spune nimic era dc o mie de ori mai puţin sugestivă decît strigătele lui Stavropol, sau truda zadarnică, după el, a nevestei lui Spîrcu. Voise să dea curaj celor ce o puteau vedea ; se apucase să semene trifoi pe taluzuri, în aval, printre trifoi răsăriseră şi puzderie de crizanteme ; *o* specie necunoscută pînă atunci pe acele locuri.

Peniţa aurie lăsă pe hîrtie o picătură de cerneală, Ionas supărat luă stiloul şi înşurubîndu-i capacul îl aruncă pe măsuţa improvizată. Mirosul, mirosul asemănător celui din galeria de control, îi reveni din nou. Nu mai stătu pe gînduri. Se îmbrăcă în grabă şi cu un pulover de lînă, – o vestă primită în dar de la nevasta lui Toma, – sub braţ, ieşi pe coridor.

Rămase nemulţumit de ceva. Se întoarse. De vină era hîrtia cu rîndurile migălite, ea l-ar fi putut da de gol dacă Aida ar fi venit în lipsa lui acasă. O ascunse între filele unei cărţi, apoi, contrar obiceiului, închise nu numai broasca, dar prinse în cele două belciuge şi lacătul mare, ţigănesc. Lacătul nu-l mai folosise de mult.

Coborî scările în timp ce îşi legă cheile la cureaua pantalonilor. Ajuns afară boarea serii îl obligă să-şi

îmbrace- şi vesta. Soarele se prefăcea că se duee spre amurg, ca la nici o oră să-şi arate faţa în acelaşi loc, curbura făcută zilnic mic- şorindu-sc şi ca.

Prin gura deschisă a betonierei cimentul violet curgea într-o căldare. Căldarea se umpluse, iar amestecul dăduse pe de lături. Se părea că inginerului nu-i păsa de risipa ce se petrecea sub ochii săi goi de expresie.

— De ce m-ai chemat, domnule inginer ? se zborşi lonas, neînţelegînd de ce Stavropol nu se grăbea să-l pună la curent cu vestea pentru care îl solicitase atît de insistent. Nu primi răspuns. lonas, supărat că făcuse drumul inutil, voi să se depărteze. S-ar fi întors la masa de lucru sau poate s-ar fi dus înaintea Adelaidei dacă privirile n-ar fi surprins, la cîţiva metri depărtare, în conul de umbră al unui pilon, trupul Mutului, nemişcat. Se apropie de animal încercînd, înainte de a şti adevărul, o bucurie ascunsă. Cine ar fi putut să-l omoare ; se descumpăni singur. Mutul zăcea cu botul deschis, limba vînătă era un semn că ceea ce presupusese era un adevăr. Era mort, nu exista nici o îndoială, altfel o piatră, trimisă copilăreşte, pe ascuns, ca să nu fie văzut, cu vîrful ghetei, spre patruped, ar fi trezit dulăul din picoteală. Nu, cîinele nu picotea, se convinsese pe deplin. Singurul ochi ce se lăsa vederii era ieşit din orbită, iar gîtul gros, umflat, explica şi el...

— Ce s-a întîmplat, domnule inginer ? M-aţi strigat, am simţit în chemarea dumneavoastră că... Şi acum... Cine l-a omorît ?

Stavropol continua să tacă. Privea spre larg la băşicile ce se spărgeau tot mai des deasupra lacului. Rezemă cîtva timp balustrada de metal, apoi se întoarse la prietenul intrat în nefiinţă. îngenunche lîngă el. Murmura ceva de unul singur, în timp ce mîna, cu degetele prelungi, fine, aproape feminine, netezeau coama zburlită a animalului înţepenit. Trecu nu puţin timp pînă ce Stavropol înţelese că nu era singur. Stînjenit, se ridică după ce încercase zadarnic să închidă o pleoapă peste ochiul bulbucat. Pieliţa cu genele scămoşite de timp nu se lăsa întinsă.

— Cine l-a omorît, domnule inginer ? repetă lonas întrebarea, de data asta cu participare. Nu crezuse că Stavropol putea să sufere atît. Oricît de prieten ar fi fost

cu Mutul, cîinele nu era altceva decît un simplu cîine, n-avea în dragostea supusă faţă de stăpîn nimic raţional, omenesc, atunci... Cu toate astea durerea inginerului era atît de sinceră şi profundă încît Ionas se înduioşă pentru afecţiunea împinsă dincolo de...

— Bulat, Ionas, nici nu ştiu de ce, dacă ar fi avut vreun motiv : n-a avut... Clinele nu i-a făcut niciodată vreun rău, dimpotrivă, ţin minte cum a sărit la un şarpe, cum i-a zdrobit capul cu dinţii. Şarpele se pregătea să sară la Bulat, îl călcase, fără să vrea, era un şarpe de apă, spăimos, dar neotrăvitor, cu toate astea Mutul şi-a făcut datoria, fără să aştepte de la mine vreun îndemn... A cumpărat atunci Bulat de la Toma Spîrcu o pulpă de oaie, eu i-am dat-o Mutului în semn de recunoştinţă pentru gestul său.

A fost pentru prima dată în viaţă, lăsînd lunile de început, luni de imaturitate la cîini, cînd nu s-a uitat în ochii mei, cînd nu mi-a aşteptat comanda. A simţit pericolul şi a atacat; şarpele s-a zbătut o vreme apoi şi-a aşezat trupul cu burta galbenă în cearceaful de mătasea broaştei ; cu ea cu tot, ca într-un linţoliu, s-a dus la fund. De ce n-a făcut şi de data asta la fel ? Ce l-a împiedicat să muşte, să se apere, doar era viaţa sa în joc. Eu te strigam, betoniera mergea, n-am avut cum să văd şi, mai ales, să aud că ei doi...

Inginerul îşi scoase batista albă, egal împăturită din buzunarul interior al hainei; se şterse la nas...

— N-am avut pe nimeni în afară de el, Ionas, tu ştii foarte bine... Se statornicesc uneori între oameni şi animale legături tainice, între mine şi Mut o astfel de legătură s-a înrădăcinat. Simţea singurătatea din mine, voia să-mi fie util nu numai ca paznic de zi şi de noapte, ca fiinţă vie, şi mi-a fost, aş fi nedrept să nu recunosc. Deseori în spaimele mele nocturne îl vedeam cum se ridică de la uşă, se tolănea cu partea din faţă a trupului peste pat pînă ce ajungea cu capul la picioarele mele înghetate. Rămînea aşa, transmiţîndu-mi siguranţă şi încredere. El a fost una din speranţele mele de viaţă, Ionas... Nimeni nu mă iubeşte, cu toate că rău, cu voia mea, n-am făcut decît unui singur om ; nici tu nu mă iubeşti, o ştiu, ne- afecţiunea ţi-ai răsfrînt-o şi asupra Mutului, cu toate că nici ţie nu ţi-a pricinuit vreun necaz... Cum am să mai dorm singur, Ionas ? Nu mi-e teamă de moarte, moartea mea fizică şi spirituală ar surveni doar în clipa cînd aş şti că truda mea e sortită pieirii. Există însă şi o altă moarte, nu cea legată de existenţa lucrurilor pe care le vezi, altă moarte m-a speriat pe mine şi numele ei nu-l ştiu şi nici n-am idee

cum s-o de- finesc; Moartea e una singură, dar faţetele ei, în conştiinţa
mea, sînt multiple... Poate de vină sînt şi eu, am păcate nemărturisite şi cum pe lumea asta totul se plăteşte, am plătit cu vîrf şi îndesat prin moartea lui... Dacă m-aş fi uitat cu o clipă mai devreme la el... Strigam şi în timpul ăsta...

Stavropol sărea de la una la alta încercînd să-şi ocolească prin cuvînt frica de care amintise şi care intervenea, fără voia lui, în explicaţiile tot mai scurte, mai ascunse, semn că regreta că se dezvăluise în faţa celuilalt.

— El, care avea atît de puţină încredere în oameni, cum de s-a lăsat de data asta înşelat ? reveni Stavropol la acelaşi subiect, învîrtindu-se în acelaşi cerc al simţămintelor. Numai Cameniţă a reuşit să-l înşele, o singură dată, atunci cînd l-a scopit, din motive lesne de înţeles pentru mine... Cîinele s-a dus la el, Cameniţă îmi era prieten, numai în el avea încredere, o încredere la care aderasem atunci. I-a pus pe bot o mască de cloroform şi fără voia mea, a făcut din Mut ce-a făcut. Să te fereşti de Cameniţă, Ionas, să te fereşti, ascultă ce-ţi spun... Vă văd împreună, ştiu că te îndoctrinează, că face cu tine experienţe. Ele dau rezultate bune dacă intuiesc, deseori în ochii tăi, o detaşare de rest, inclusiv faţă de această construcţie ; sensul şi rostul vieţii mele... Ionas, nu mai mi-e teamă de nimic, ştiu că n-are cine să mă ocrotească, nici cine să doarmă la picioarele mele, gata la cel mai mic zgomot să mă apere... N-a mai fost în stare să se apere pe el, asta din prea marea ascultare, din pricina sclaviei impuse de mine... Numai eu sînt de vină... Cameniţă o să se bucure cel mai intens, e singurul om de pe lume care ştie să se bucure adînc şi ascuns încît nu vezi pe faţa lui nimic. Eu îl cunosc prea bine, ca să nu-i bănuiesc, încă de pe acum, delirul cu care are să trăiască săp- tămîni şi luni de zile de aici înainte... Mutul mi-a fost mai mult decît ocrotitor, Ionas... Venise într-o toamnă la mine o femeie îmbrăcată în alb, rochia, un halat la prima vedere. îmbrăcămintea ei m-a făcut s-o recunosc îndată, cu toate că n-o mai văzusem de amar şi amar de ani... Era îngrijitoare pe undeva, cu toate că avea studii... în alte condiţii ar fi avut altă meserie. Sufletul ei deosebit ar fi rămas însă pe

mai departe la fel dacă ceva ştiut numai de ea şi... Ei bine, Cameniţă s-a îndrăgostit de femeia în alb, mi-am dat seama din prima clipă... Rar s-a întîmplat să mă viziteze pînă atunci, locuiam într-o baracă pînă la construirea blocului administrativ. Cameniţă a început să-mi facă vizite dese şi nu venea cu mina goală. Sticla de vin roze, era cu el, lui numai *roze* i-a plăcut să bea toată viaţa şi cînd n-o vedea pe femeia în alb devenea nervos şi, în lipsă de altceva, se răzbuna pe mine dorind ca un turbat să mă consulte... N-am idee dacă ţi-a fost dat vreodată să se lipească de trupul tău ceva urît, dizgraţios ; cînd Cameniţă apărea în cămăruţa mea asta era senzaţia pe care o simţeam, o reptilă vrea să sugă sînge din mine şi reptila asta era Saie... Doar cîpd femeia în alb se afla de faţă, chipul lui devenea uman, ochii de tăciune, impenetrabili, îi limpezeau adîncul. Îi tremura mîna pînă scotea din sacoşa pescărească rozeul; nu se despărţea de sacoşă niciodată, cum nu se desparte nici acum. în ea îşi avea tensiometrul; casoletele cu bisturiuri şi seringi, iar alături se lăfăiau, în spaţii cu mult mai mari, mai curate, mulinetele, cîrligele, sutele de metri de fir ca şi cum meseria lui adevărată ar fi fost aceea de pescar. Puţea şi atunci a peşte cum pute şi acum ; îi era scîrbă de săpun, zicea că e cancerigen. Pun pariu că nu se spală, mai mult se preface că se spală... Nu întimplător se îmbracă pe dedesubt cu un tricou pantalon, cu fermoar la spate, cred că nu l-a dezbrăcat de ani de zile ; nu are încredere decît în ceaiurile lui medicinale şi în ura lui nemăsurată. Crede că omul e o pastă oarecare, din care o mare voinţă poate face orice. El se crede marea voinţă... De cînd a văzut-o, a fixat-o cu ochii lui veninoşi şi cu toate că nu se bucura de vreun avans, în afară de o politeţă firească, reţinută, el i-a făcut propuneri, fără să-i pese că femeia venise la mine şi nu în altă parte. L-am minţit, zicîndu-i că vreau să mă căsătoresc cu ea, atunci a început să rîdă, i se părea că spusele mele au ieşit din gura unui descreierat... Din clipa aceea n-a fost zi să nu mă urmărească, să nu mă omoare cu sfaturile lui, cu îndemnurile la cuminţenie, eu eram făcut să construiesc, eram un geniu al betonului, nu trebuia pentru nimic în lume să cobor la înţelegerile lumeşti, mi-ar fi dăunat profund... Era atîta căldură şi persuasiune în sfaturile sale, că, nu după mult timp, am început să-l cred, eram

în propriii mei ochi un neterminat biologic, un apendice raţional al unui trup incapabil să desăvîrşească ceva în afara calculelor ; numai în creion şi hîrtie, în avalanşa de idei constructive stătea puterea mea... Eram după el un infirm. lonas, vreau să-mi îngrop clinele, mă ajuţi, şi grăbit Stavropol îşi scoase haina.

Rostogoli cadavrul între mînecile sacoului, apoi îl legă cu ele peste mijloc. Din nou îşi duse mîinile la ochii cîinelui cu genele scămoşate.

Ionas ar fi vrut să audă povestea pînă la capăt, şi el de abia se despărţise de o femeie îmbrăcată în alb, i-ar fi plăcut să vadă destinul celeilalte, poate în el ar fi aflat urme, străine, dar urme, din alt destin... Era o copilărie, ce legătură putea exista între cele două femei fără nume, acum îşi aducea bine aminte, Stavropol n-o numise în nici un fel...

— Unde vrei să-l îngropi, domnule inginer ? întrebă Ionas nemulţumit că era dator, în virtutea vîrstei, să ia asupra-şi răspunderea purtării cadavrului. Stavropol nu răspunse.

Luă trupul în braţe, cum ar fi luat un prunc, mîinile îi erau încă vînjoase în ciuda descărnării lor, fibra aţoasă a muşchilor se păstrase, altfel n-ar fi putut ridica cele peste cincizeci de kilograme. Ionas se precipită spre inginer, i se părea o necuviinţă să nu participe la o rugăminte, cu toate că nici acum nu înţelesese pe deplin adevăratele simţăminte dintre cei doi. Fără să întrebe, înşfăcă el cadavrul învelit în haină. Stavropol qu se opuse. Povara era prea grea pentru puterile sale. Chipul, în urma efortului şi voinţei de a nu se da bătut, se albise, buzele întredeschise lăsau aerul să pătrundă şi să iasă din plă- mîni cu zgomot.

— îţi mulţumesc, Ionas, spuse simplu inginerul şi călcă apăsat pe pietrişul coronamentului pînă ce ajunse la banda de asfalt ce ducea spre barajul propriu-zis.

Bică Stupariu era la post, îmbrăcat în pelerină, fuma mărşăluind pe lîngă parapet în timp ce tovarăşul de pază, aflat în aceeaşi tură, îi repeta mişcările, dar din sens invers. Paznicului tînăr i se auzeau doar paşii, se afla undeva departe, la întretăierea celor două culori ale apei, vizibile de aici, unde se aflau acum cei trei şi clinele mort.

— Era bătrîn, domnule inginer, spuse simplu Bică şi inginerul nu se supără şi nici nu stătu să dea explicaţii. Mutul, cu toată vîrsta lui, ar mai fi putut trăi cîţiva ani buni, în orice caz nici o clipă nu-i trecuse prin minte lui Stavropol că patrupedul n-are să-i supravieţuiască.

Bică scuipă în stînga, îşi scoase leneş din buzunar o ţigară, barînd cu trupul, poate fără să-şi dea seama,

drumul spre scările ce duceau la galeria superioară, unde se afla liftul. Era în ţinuta lui aroganţă ; ceva din respectul de pînă atunci pentru inginer scăzuse, fără Mut Stavropol era un inginer ca toţi ceilalţi, cel puţin aceasta era impresia lui Stavropol.

Inginerul nu era în discuţiile sale departe de adevăr. Mutul reprezentase în ochii lui Bică o forţă, făcea parte din paza barajului ; aşa cum în dotarea lui era automatul legat în două belciuge de o cureluşă moale, dar rezistentă. Cîinele îl înspăi- mîntase şi pe Bică nu o dată. Dacă-i permisese inginerului să pătrundă în miezul coronamentului, chiar şi atunci cînd viza expirase pe legitimaţia roşie, nu personalitatea lui Stavropol era aceea care-l determina să se poarte îngăduitor, ci Mutul, cu privirile mereu atente, cu botul întredeschis, prin care colţii îşi arătau de fiecare dată neprietenia. De Mut îi fusese frică lui Bică Stupariu. Acum Mutul mort atenuase, eliminase ceva din autoritatea secretă reprezentată de inginer.

Scuipă din nou, mai apăsat, mai aproape de picioarele lui Stavropol. Curios, scoase din buzunar un pix. Cu capătul desfăcu, atît cît putu, botul cîinelui, spre stupoarea lui Stavropol şi nemulţumirea lui Ionas, obligat să ţină în continuare greutatea animalului în mîmi. Numai după ce se miră de cîteva ori şi clătină din cap, numai după ce aruncă ţigara, se dădu la o parte cu respect. îşi scoase chipiul de pe cap şi luă poziţia de drepţi. S-ar fi cuvenit să întrebe unde au de gînd să ducă cadavrul cîinelui, dar starea de moment, de uluială, în faţa dinţilor puternici de care se temuse întotdeauna, îl amuţise, era treaba lor unde aveau să-l îngroape. El, Bică Stupariu, nu coborîse niciodată în „adine", meseria lui era să apere barajul, să-l vieţuiască pe din afară şi dacă Mutu intrase viu, împreună cu stăpînul, de sute de ori, ce importanţă avea că intră încă o dată, mort.

— Atenţie la scări, domnule Ionas, sînt umede, în ultima vreme oricît le şterge echipa de întreţinere, nu ştiu ce dracu au că se umezesc, prind un fel de burete verde, se avîntă în explicaţii subalterne Bică Stupariu.

Ionas luă aminte la sfatul înţelept. După prima treaptă era gata să lunece, barele de metal sudate în formă de scări erau cleioase ; îşi încordă şi mai mult

muşchii picioarelor. Cînd ajunse la galerie, aflată doar la cîţiva metri de suprafaţă, Ionas era ud leoarcă, maioul de sub cămaşă se lipise de piele, iar sub braţe simţea cum umezeala se strecura prin păr lunecînd în jos.

Stavropol nu voi să ia ascensorul rapid, îl preferă pe cel de transport, greoi, leneş, cu şinele puternice, dar alegerea era chibzuită, Mutul putea vedea în scurgerea înceată, spre adînc, ultimul lui drum. Becurile de semnal îl salutau din găvanele împletite cu sîrmă, îşi luau un adio prietenesc, existenţa lor de- pinsese nu în mică măsură şi de oamenii şi de animalul ce dormea în braţele lui Ionas. Pe măsură ce coborau, Ionas îşi pierdu bucuria de la început pentru moartea cîinelui. încerca cu totul alte porniri. Şi în el se petrecuse o schimbare. Mutul, cu toată greutatea, în loc să-l stînjenească, îi clădea credinţa unei mutuale iubiri, parcă purta propriul său cîine, nu unul străin.

— Eram sigur că nu l-ai urît aşa cum am presupus, Ionas, dumneata nu poţi urî definitiv ceva, aşa cum cred că nici nu poţi iubi, ţi-a ciuntit din cele două componente principale ale vieţii prietenul dumitale, Saie. Ieri te-am văzut din nou cu el...

Inginerul îi şterse ochii lui Ionas cu propria lui batistă.

Ascensorul continua să se scurgă, pereţii galeriei prin care luneca erau tot mai întunecaţi, mai umezi. Ionas percepu din nou loviturile în baraj ; le înregistră şi Stavropol.

— Se pare că e mai tare decît noi, Ionas... Nu mi-e teamă atît de el. Mă întristează stăruinţa cu care se înverşunează să dărîme un obstacol. Această explicaţie m-a făcut să nu mai cred în varianta unei malformaţii inventate de om. La ce bun să construiască cineva un aparat de forma unui peşte cu care să izbească pînă la Judecata de Apoi în baraj ! Este vorba de un animal, sînt sigur de asta. Un sturion rămas în amonte şi datorită climatului ajuns la proporţii...

Ionas nu răspunse. Era atent la becurile ce urcau, pe măsură ce ei intrau tot mai în afund. Picăturile de apă, căzute de undeva de sus, scoteau un plescăit exagerat. Liftul se opri. Uşile deschise anunţară printr-un clinchet metalic că se putea coborî.

Inginerul luă cîinele din mîinile lui Ionas cu toate

protestele acestuia.

— Te rog, lasă-mă singur, îţi mulţumesc, spuse inginerul şi cu greutatea în braţe, porni clătinîndu-se.

Curînd Ionas nu-l mai văzu. Luminile din tavan se uniseră din nou. Un singur bec, cu puterea waţilor celorlalte concentrate în el, crea senzaţia unui far cu un fascicul puternic ce oprea privirile să treacă de el. Ionas auzi de departe zgomote nedesluşite. Nu era curios să le afle proveniența. îşi aduse aminte că Stavropol îl strigase deoarece descoperise ceva, dar moartea Mutului îl făcuse să uite, iar descoperirea în tragismul momentului nu mai avea importanţă. Ce descoperise ? Ionas se uită la crăpătura din baraj, mai vînătă ca oricînd. Apa se infiltra puternic, iar din spatele ei zgomotul loviturilor putea fi auzit fără dificultate. Ce legătură exista între ce se petrecea afară în lac şi în corpul barajului ? O legătura exista, fie şi întîmplătoare, dar care anume îi era greu de spus. Simţi în nări mirosul de care se despărţise cînd peniţa arogantă îşi lăsase picătura de cerneală pe coala nescrisă pînă la capăt.

Susţinuse cu hotărîre ca apa să fie evacuată din lac şi să se purceadă rapid la reparaţiile de rigoare. Orice intervenţie, în miezul barajului, cu cantitatea uriaşă de lichid, din spatele betonului fisurat, ar fi reprezentat un risc.

Stavropol nici nu voise să audă. Ar fi însemnat să fie pusă sub semnul întrebării propria lui construcţie. N-ar fi admis pentru nimic în lume. Nu numai Stavropol fusese împotriva unei asemenea hotărîri. Ca să fie cu conştiinţa împăcată, Ionas aşezase cîteva cuvinte pe o hîrtie şi trimisese scrisoarea prin poştă organelor de resort. Nu mică i-a fost mirarea cînd a doua zl Aida i-a adus din faţa uşii plicul rupt în bucăţele mărunte. Aida îl întrebase ce conţinuse scrisoarea. Ionas refuzase să-i explice. înţelesese de atunci că amestecul în problemele de fond, ignorînd dorinţa celor aflaţi cu el, l-ar fi pus într-o situaţie fără ieşire. Era obligat să tacă sau să se supună docil dorinţelor Iul Stavropol. El fusese constructorul principal. Pe umerii lui apăsa răspunderea.

Din depărtare se auziră din nou cîteva zgomote amplificate de ecoul prelung, apoi liniştea se înstăpîni din nou atît de grea şi apăsătoare încît loviturile venite

din amonte se defineau cu claritate. Se auzea întîi bufnitura, apoi o învîrtire zgomotoasă, ca şi cum animalul s-ar fi răsucit pe loc, apoi o nouă zvîcnire puternică, urmată de lovitură. lonas privi la ceas. între o izbitură şi alta distanţa era acum de patruzeci de secunde. Atît cît îi trebuia animalului să se răsucească în larg ca să-şi poată lua avînt din nou.

Apăru Stavropol. Nici nu-i auzise paşii. Era fără haină. Doar cîteva acte se vedeau sub cureaua pantalonilor. Stavropol,.

cînd se simţi privit în acel loc, îşi vîrî legitimaţiile şi cîteva hîrtii cu calcule, sfios, în buzunarul pantalonilor.

— îmi era teamă să nu-i fie frig... Nu-l puteam lăsa aşa... Te rog să nu spui nimănui unde am fost, lonas, te rog, îmi pro- miţi ? Cu Bică aranjez eu, partea ce i se cuvine din testament l-a făcut şi îl va face, în continuare, să închidă ochii atunci cînd trebuie. Testamentul a fost cauza pentru care nici nu m-a întrebat unde-l duc pe Mut. Nu respectul faţă de el l-a făcut să fie îngăduitor, pofta de bani. Nu te supăra că n-am vrut să mă las în- soţit la locul de veci. Prietena ta a făcut imprudenţa să se apropie prea mult şi Mutul ar fi gîtuit-o dacă n-aş fi sosit la timp. Acum mă voi transforma eu în paznicul locului său de hodină.

Stavropol se întoarse spre zid. Urmări cîtva timp scurgerea lină a apei prin crăpăturile de formă ciudată.

— Debitul a crescut. Va trebui să intervenim. lonas, dar au aşa cum ai dorit tu... Vom găuri barajul după schiţa asta, şi Stavropol scoase din buzunar o hîrtie mîzgălită cu creionul. Eece găuri cu foreza în jurul infiltraţiei vor capta apa, pe urmă vom face spărtura de investigaţie chiar pe linia fisurii. Am ferma convingere că infiltraţia se află la un nivel superficial, apa vine nu din lac, ci din adînc şi în tentativa ei de a ieşi la lumină a dat peste o soluţie a cărei compoziţie a corodat betonul. Nu vreau să-ţi spun despre ce soluţie e vorba deoarece simplitatea ei m-ar face în ochii tăi ridicol. Vreau să mă conving întîi că e aşa, pe urmă n-aveţi decît să vă puneţi voi întrebări în legătură cu felul în care a putut ajunge în corpul barajului, lonas, eu am rămas singur... Cu toate că prin testament nu ţi-am lăsat mult, adevăratul testament viu se află în dorinţa de a mă ajuta... Nu mă surprinde faptul că nu pui întrebări, că nu m-ai rugat să-

ţi continui povestea cu Saie Cameniţă şi femeia în alb. Mai avem timp pentru frînturile din trecut. Din acest punct de vedere eşti un om fericit. Dacă poţi fi... Deoarece în afara unei vieţi complete, indiferent de cîte falsuri pot intra în ea, crîmpeiele ei dau existenţei doar o valoare aproximativă. Deci tristeţe şi sărăcie lăuntrică...

— Domnule inginer, fiţi sincer, cine mi-a luat scrisoarea din cutia poştală şi mi-a aşezat-o în faţa uşii, ruptă în bucăţi ?

Stavropol se uită la lonas încruntat.

— Ce fel de scrisoare, domnule lonas, eu nu mi-aş fi permis niciodată să...

— Vă mulţumesc, domnule inginer... Consimt să vă ajut, cu toate că nu-mi ascund nici de data asta îngrijorarea faţă de pericolul ce ne poate paşte... Doar în cazul că spusele dumneavoastră vor fi adeverite de... Aş dori din toată inima ca infiltraţia să fie la nivelul superficial de care aţi vorbit... Eu personal nu cred...

— lonas, în noaptea în care am lipsit de pe şantier, s-a petrecut ceva, ce eu nu ştiu... Desigur, multe s-ar fi putut întîm- pla şi în prezenţa mea, dar neprevăzutul care ne dă atîta de furcă s-a concretizat atunci, de asta sînt sigur... Infiltraţia asta păcătoasă e o răzbunare a destinului, mă înţelegi, o răzbunare feroce împotriva barajului şi omului care l-a clădit... Adică împotriva mea... De ce ? Eu n-am făcut, aşa cum ţi-am zis, nimănui un rău atît de mare ca, prin mine, să se producă un rău general... Dacă ar fi să suport consecinţele rupturii numai eu, dacă numai eu aş pieri, mîine m-aş supune experienţei de dragul muncii mele şi al vieţii celorlalţi, aflaţi sub aceeaşi năpastă. M-aş tăia bucăţi; m-aş vîrî în gaura pe unde curge apa, considerînd secret că şubredul meu trup ar putea s-o oprească... Ştiu că e prea puţin pentru a curma o evoluţie de care n-o să ne putem da seama decît în clipa cînd vom face intervenţia de care ţi-am amintit... Trebuie s-o facem, lonas... Te rog să ai încredere în mine... Nu sînt omul clipei, gata să se hazardeze... Infiltraţia este de suprafaţă. Sînt sigur... între ea şi loviturile de afară nu există decît o legătură accidentală... De altfel, răutatea lui Bulat faţă de Mut va fi recompensată de ajutorul pe care o să ni-l dea, fără să-şi dea seama... Dacă eşti atent la lovituri, nu se poate să

nu simţi că o stare de enervare a pus stăpînire pe acest duşman necunoscut... Şi el este duşmănit. Ştii de cine ? De peştii lui Bulat... Ei ne vor scăpa de teroarea de pînă acum. Ascultă, zise Stavropol, şi scoase din buzunar ceasul seismograf. Linia roşie, subţire ca un fir de păr, tremura după fiecare coliziune. Acum o săptămînă impactul era ferm, acul nu avea oscilaţii, vitalitatea, după cum vezi, a animalului, a scăzut, urechea poate înşela, dar aparatul nu poate minţi... Dacă ajutorul îmi va fi dat pînă la capăt îl voi ierta pe Bulat, dar recunoscător n-am să-i fiu niciodată. Nu eu i-am deschis plasele de metal.

lonas rămase surprins, nu ştia nimic de peştii lui Bulat, nici de îngrădituri. Nu voi să întrebe.

— lonas, nu peste mult timp am să mă odihnesc definitiv... îmi vei supravieţui... Să nu laşi să fiu dus în cimitirul lui Ghedeon. Fiecare om are dreptul să-şi pună semnătura pe opera lui. Eu am dreptul, măcar acest drept, să mă identific cu ea şi după ce nu voi mai fi...

23.

Ghedeon lucra de zor. Avea de cîteva zile un ajutor de nădejde, Cotoban ; el învîrtea la manivela betonierei, ameste- cînd cimentul, nisipul de *mică,* cu praful de aur dăruit de Gavra. Lucra Ghedeon la Judecata de Apoi, o icoană mare, plăsmuită într-o noapte de nesomn cînd Cotoban îi bătuse la uşă, ru- gîndu-l să-l primească ucenic în ale suferinţei. îl primise Ghedeon după ce-l ascultase, vreme de cîteva ceasuri, în strana de spovedanie, cu clopotul mare deasupra lor, ca o pedeapsă cu gura larg deschisă îndreptată împotriva celui ce s-ar fi încumetat, în acel loc de taină, să mintă. Cotoban nu minţise, n-avea de ce s-o facă. îşi adusese aminte cine era lonas Aron şi o spaimă neomenească îl făcuse să cadă în genunchi. Alergase, de la clădirea fostei administraţii, pînă la schit, într-o goană fără oprire. Căzuse în faţa uşii de la intrare şi acolo ar fi rămas peste noapte, dacă Ghedeon n-ar fi încercat să retuşeze un sfînt pe o icoană proaspăt turnată în ciment.

Aruncase peste tînăr o găleată cu apă rece ; crezuse la început că e beat. O să se dea pe brazdă în curînd, îşi zise Ghedeon, pipăind între degete amestecul, apoi uitîndu-se la el de la o oarecare distanţă. Ochelari n-avea şi era certat cu vederea. Numai la vînat îl ajutau ca lumea şi la pign1it.nl formelor stranii turnate mai întîi în ghips, apoi cu neasemuită grijă în balast cernut, din dorinţa ca încercările lui artistice să rămînă viitorului, spre deosebire de ale altor pictori, prin rezistenţă. Mulajul Judecăţii de Apoi era întins pe un pătrat de scînduri sub formă de podium, între ghips şi lemn aflîndu-se o folie groasă de nailon. Pozitivul ieşise bine. Iova se scărpina mulţumit în barba rară, în timp ce Cotoban, îmbrăcat în straie confecţionate în grabă de o femeie de la munte, înota în leveleandra de o culoare incertă ; un amestec de negru şi cafeniu, pe alocuri cu picăţele albe, aşa cum o primise de la ţăranca ce voise să fie schitului de folos.

Cotoban învîrtea mai departe la manivelă în timp ce deasupra, pe betonieră, prinsă într-un lănţişor, o Biblie deschisă îi dădea putinţa să şi citească în acelaşi timp. Acesta fusese canonul, să citească Biblia de cinci ori, la fiecare răgaz de zi şi de noapte. De mult nu mai dăduse Ghedeon o asemenea cumplită pedeapsă, dar Cotoban era fericit că scăpase cu atît.

Amestecul era bun. Ghedeon întinse peste ghips armătura de sîrmă oţelită, ca la răsturnare întreaga lucrare să nu se crape, apoi îi zise ucenicului cu voce joasă, autoritară.

— Citeşte, fiule, cu glas tare.

Era partea cea mai migăloasă a muncii, între ghips şi ţesătura metalică existînd cîteva puncte de sprijin, de fier şi ele. Prăbuşirea scheletului la turnare ar fi însemnat muncă făcută în zadar. Greul nu consta în a turna alt beton, ci în praful de aur. Alt praf Ghedeon nu mai avea. Era prima lui experienţă de anvergură după o icoană lucrată doar ca model. Rămăsese minunat de strălucirile metalului fin, ca o pulbere, în cenuşiul dur al cimentului şi cîteva granule mari, oprite întîmplător chiar în pupila unui ochi, îi dădură acestuia o privire omenească, jumătate tristă, jumătate ameninţătoare.

„A treia parte din oameni au fost ucişi de aceste trei urgii, de focul, de fumul şi de pucioasa care ieşea din gurile lor.”

Ghedeon lovi aerul cu mîna, sfaturile Bibliei i se păreau, din acest punct de vedere, neconforme cu evoluţia lumii, lumea de-acum se cerea supusă urgiei altfel, cu propriile ei mijloace, nu cu pucioasă, foc şi alte asemenea nimicuri. Firește nu-i mărturisi tînărului nimic din gîndurile intime ; continua să aşeze plasa cu grijă de artist, în vreme ce Cotoban, aproape plîngînd, de emoţia lucrului citit, de înspăimântătoarele pedepse la care avea să fie supusă omenirea, continua să cînte fiecare verset.

„Apoi am văzut un înger ce cobora din cer învăluit într-un nor. Deasupra capului lui era curcubeul; faţa lui era ca soarele şi picioarele lui erau ca nişte stîlpi de foc.”

— Asta da, zise Ghedeon cu vocea groasă, mulţumită, dar tînărul intrase în transă, nu mai auzea; învîrtea mai departe de manivelă, mecanic, ducîndu-şi un deget la buzele

umede ca să poată întoarce pagina subţire, ca o foiţă de ţigară...

Ghedeon se duse la butoiul de lemn plin cu apă de ploaie şi, udîndu-şi vîrful degetelor, corectă lărgimea unei nări. Numai el putea citi întreg tabloul pe dos, aşa cum era acum, cu nasurile diavolilor şi îngerilor întoarse înăuntru, cu protuberanţele adînciţe, cu găurile din trupuri ieşite în afară, pînă în clipa cînd pasta moale, cu fir auriu, avea să umple totul, acoperind denivelările vreme de douăzeci şi opt de zile. Minunea muncii abia după aceea avea să se observe. Ghedeon se bucura de pe acum văzînd gura hulpavă, ca o galerie de fugă, cu chepeng, în care trupurile măcinate de păcate aveau să fie sfîşiate şi aruncate, ca odinioară, creştinii, în gropile leilor. Era propria lui Judecată de Apoi, poate opera lui capitală, mai importantă decît barajul lui Stavropol sau decît joaca lui Cameniţă de a face pe oameni să-şi uite trecutul.

în partea din faţă se vedea, cu susul în jos, marele zid, curbat, cu o deschizătură adîncă la mijloc, iar după el chipurile celor ce trebuiau să piară. Ghedeon surise. Mîngîie cu un deget umed un loc aflat departe de spaţiul rezervat viitorului supliciu ; acolo se rînduiau îngerii cu trompetele aurite şi Iova Ghedeon avea de gînd să bage, în pasta de beton, mai mult praf auriu decît în capul răzbunător, de deasupra, al cărui singur ochi, cu raze, semăna întocmai cu ochiul său. Aşa îşi închipuise trupul fără cap ; cu un singur ochi de ciclop. Pleoapele avea să le picteze mai apoi, după terminarea turnării, în culori vineţii ; găsise cîteva plante din care îşi făcea singur vopselele, erau mai rezistente ca cele de ulei, nici nu îşi pierdeau strălucirea atît de iute.

„Lăcustele acelea semănau cu nişte cai pregătiţi de luptă, pe cap aveau un fel de cununi, care păreau de aur, aveau părul ca părul de femeie şi dinţii ca nişte dinţi de lei.”

— Mai încet, Cotobane, mai încet, că mă doare capul, cu toate că ideea asta cu dinţii de lei nu e rea deloc, deloc nu e rea şi Iova avu remuşcări că nu-l pusese pe tînăr să citească la timp acest pasaj.

Avea el un personaj căruia nu i-ar fi stricat pe figură cîţiva dinţi de vampir. Se uită la schiţă, cu desenele aşezate normal, aşa cum avea să arate şi marea pictură turnată, şi privi chipul celui care-i tulburase pentru o

clipă liniştea. Semăna aidoma ; păcat că nu-i desenase dinţii de care amintise Cotoban, i-ar fi stat foarte bine. Nu mai avea cum să-i schimbe. Trebuia să se mulţumească cu ce făcuse ; şi de supărare scoase de sub podium sticla cu ţuică ; se cinsti de două ori apoi, cu un deget muiat în tărie, îşi tamponă rana de la mîna stingă. Se tăiase cu un colţ al fierăstrăului în timp ce pregătise imensa ramă pe care se odihnea mulajul de ghips.

— Deci zici că ţi-ai adus aminte de noaptea aceea Co- tobane, cînd cineva, acolo la sanatoriu, te-a rugat să furi gîn- durile unui om, truda şi suferinţa lui de-o viaţă...

— Da, părinte, îmi amintesc, cu toate că... zise Cotoban umil în timp ce trăgea cu coada ochiului spre litera ultimă a cuvîntului din Biblie, abia rostit.

— N-o să-ţi capeţi liniştea, fătul meu, dacă n-o să mergi cu aducerea aminte mai departe, adică dacă n-ai să-ţi baţi capul să afli cu cine ai fost, cine te-a îndemnat la acest pas, altfel ai pus-o de mămăligă, te bag şi pe tine printre nenorociţi! ăştia, spuse el, arătînd cu degetul ameninţător spre figurile, cele mai multe cu gurile căscate, împietrite în spaima albă a ghipsului... Şi aici încă nu-i nimic, să vezi cum au să arate în beton, ai să te cufureşti de frică.

Şi lui îi era teamă. Nu numai de ceea ce făcuse. Credea întocmai în destinul personajelor, inclusiv în al lui, un păcătos de rînd la urma urmei, îşi mărturisi pe tăcute.

— Am să mă strădui, părinte, am să mă strădui...

— Cît mai iute, fiule, timp mult nu mai avem. lonas îi povestise lui Ghedeon cele văzute la stîna lui Toma; ne- crezînd decît în propriii lui ochi şi aflîndu-se în apropierea ocolului de oi, privise şi el în apele limpezi ale lacului ; se cutremurase. Ca să-l sperie pe Cotoban, îl luase într-o zi şi el; tînărul, cu mîinile împreunate, fusese obligat de răspopit să cadă la pămînt, să se roage fierbinte pentru iertarea multelor păcate săvîrşite cu voia ori fără voia sa.

Dacă pînă atunci ucenicul urmărise şi luase parte la truda lui Ghedeon de a prinde în forme pămîntene Apoca- lipsa, cu spaimă doar, acum neliniştea, după ce se lămurise de existenţa judecătorului divin, nu-i mai

dispăruse de pe chip. La tulburare se adăugaseră şi cuvintele citite în cartea sfîntă, cuvinte pline de sînge şi răzbunări, de boli şi ameninţări la tot pasul; numai supuşenia totală în faţa celui *Mai Mare* îl va face pe om iertat de neiertatele lui fărădelegi.

Trăise liniştit pînă atunci Cotoban, din cînd în cînd era trimis chiar în oraşul de jos cu probe şi alte mărunţişuri ; venea de acolo mai proaspăt, mai întremat sufleteşte, imaginile trecute nu-i reveniseră însă niciodată pe retină.

Se nimerise, în ziua aceea, să fie ascuns în barca lui Ca- meniţă ; voise să fure ceva din pasiunea omului care- i tocase mintea zi de zi spunîndu-i că trecutul era o invenţie, că tot ce făcuse înainte trebuia şters cu buretele, că viaţa de abia acum începe pentru el.

Nu prinsese Cotoban nimic, peştele parcă dispăruse din apă. Cu toate astea mămăliga din vîrful undiţei pierea îndată ce arunca momeala.

„Aveau nişte cozi ca de scorpii, cu bolduri. Şi în cozile lor stătea puterea, pe care o aveau ca să vatăme pe oameni cinci luni. Peste ele aveau ca împărat pe îngerul adîncului !...”

„Sigur, sigur, îşi zise Cotoban, în timp ce buzele continuau să citească, numai acel înger al adîncului îl pedepsise pe Bulat, ţinîndu-l cu capul tăiat deasupra apei spre a fi văzut de cei ce aveau ochi să vadă. Şi el, Cotoban, văzuse.

Acum era convins că în vremea de demult între el şi Ionas existase o legătură, tot aşa cum nici numele şi înfăţişarea lui Bulat nu-i erau străine...

„în clipa aceea s-a făcut un mare cutremur de pămînt şi s-a prăbuşit a zecea parte din cetate... Mii de oameni au fost ucişi în cutremurul acesta, iar cei rămaşi s-au îngrozit şi au dat slavă cerului şi Lui”...

Ar fi vrut atunci, cînd se găsea în barcă, să tragă la vîsle, să vadă mai bine ce se petrecea la cîteva sute de metri de el, dar barca era priponită de salcia din apropiere. Came- niţă îi dăduse voie doar să pescuiască din ea, nu să se plimbe, pe deasupra lanţul era prins cu un lacăt şi în zadar se chinui Cotoban cu o sîrmă- şperaclu să se desferece de mal... Ca un ■făcut, tocmai atunci pluta se afundă cu repeziciune ; Cotoban "trase grăbit firul din apă... Agăţase de coadă un peştişor de

formă curioasă, cu scînteieri aurii, dar în graba în care smucise cîrligul, peştele de mărimea unui deget se rupsese de acul subţire şi căzu într-o băltoacă lîngă drum. îi auzise -plescăitul în cădere. Aşezase undiţa cu firul nerăsucit în barcă. «Grăbit, alergase spre schitul lui Ghedeon. Era convins că

sfîrşitul lui va fi asemănător cu al omului al cărui cap continua să se rostogolească pe întinderea lacului.

Nu-l linişti decît Iova, zicîndu-i că iertarea şi pedeapsa stau în puterea adevărului şi în mai mică măsură în a trimisului său ; Ghedeon îşi arătase atunci unul din ochi, cel mai aprig, cel peste care pleoapele nu reuşeau niciodată să se închidă pe deplin, ochiul pictat şi scobit apoi în ghips şi care aştepta acum cuminte să fie nemurit în beton...

în ziua aceea de demult se luase după femeia fără dinţi, cu copilul de mînă, copil ce nu era altul decît lonas.

— De ce nu citeşti, fiule, ori ţi s-a uscat cerul gurii de atîtea cuvinte înghiţite, îl aprostrofă Ghedeon în vreme ce făcea nişte măsurători deasupra mulajului ale căror sens şi importanţă numai el le ştia.

— Nu, preacuvioase, dar mi-am adus aminte de ceva şi...

— Atunci adu-ţi aminte mai departe, dar citeşte în acelaşi timp, nu te lăsa pradă nici grabei, nici lenei, aici avem încă de muncit, nu glumă... Şi ce ţi-ai amintit în afară de cele ce-mi sînt cunoscute şi mie ?

— Părinte, zise Cotoban, bucuros că era îndemnat să vorbească, răgaz în care îşi putea trage sufletul cu cititul... Mi s-a spus că voi fi trimis la facultate dacă nu spun nimănui că am fost pus să fur mîzgălelile unui confrate de boală al cărui nume nu-mi vine încă în minte.

— Atunci aminteşte-ţi numele, dar fără să laşi cititul, pe urmă, la următoarea spovedanie, vii şi-mi spui amănunţit, să ştiu ce loc meriţi în Judecata asta pămînteană care tot a Lui este. Şi Ghedeon, plictisit, se uită spre cer. De mult nu mai văzuse un nor. Peticul alburiu îl făcu să se bucure ca un copil.

Cotoban, încruntat, citi mai departe, cu vocea înceată» creierul continuînd să alerge în noaptea adîncă după numele ce nu se voia luminat în mintea sa.

— Spaima poporului, legea altarului, auzi Cotoban vocea vîscoasă a preotului şi Ghedeon, mirat de propria lui mărturisire, începu să fredoneze o melodie, jumătate bisericească, .jumătate lumească. Citeşte, fiule, citeşte, mi-a ieşit pe nas un adevăr de mult mistuit în mine, numai înspăimîntînd poţi porunci, cu toa,te că frica din tine nu eu ţi-am vîrît-o, ci propriile tale fapte. Din mic în nimic, din nimic în alt nimic
şi mai mare s-a născut spaima veşnică, spaima de moarte şi folosind această nelinişte nemăsurată a nimicului, adevărul a avut puterea să aducă la pragul lui, îngenuncheat, orice încercare a trăitorului de ieşire la lumină... Puterea ta nemăsurată te-a adus la frică şi frica la adevărul meu, nu al credinţei. Putea fi alt adevăr, mai aprig în canoane... Zi-i, citeşte, simt nevoia să aud cuvîntul care să mă facă să-mi fie teamă de sticla aflată sub rama Judecăţii şi care-mi face cu ochiul, ca un păcat femeiesc altădată.

Cotoban se oprise în dreptul unei case pe jumătate dărî- mată. Era prea tînăr ca să le înţeleagă pe toate, dar rugămintea femeii o înţelesese. N-o mai urmă. Plînsul lui lonas se auzi încă multă vreme după ce trecuse colţul unei alte străzi, mai arătoase ca celelalte. Se ţinuse de cuvînt. Se ascunse în spatele unuia dintre zidurile dărîmate. Era aceeaşi femeie, mama lui lonas, numai că de data asta era singură, fără copil... O lăsă să treacă şi numai pe urmă căută strada unde femeia tîrîse după ea pruncul... Strada era pustie, nu se vedea ţipenie de om... Doar în depărtare o luminare pîl- pîi, trecînd drumul singuratică, şi Cotoban fusese aproape lămurit că nebuna i-a făcut copilului de petrecanie. încetă să mai caute copilul, se luă după ea. Nu înţelese de ce arătarea îmbrăcată în negru, slabă, cu dinţii din faţă lipsă, cu un ciorap căzut mai jos de genunchi, în timp ce celălalt era rupt deasupra pantofului, alerga ca o bezmetică. începuse să plouă mărunt, apoi ploaia se transformă în lapoviţă ; cîtva timp, pînă se întunecă de-a binelea, femeia se aciuase în hruba unei pofţi groase cît trei ziduri de clădire obişnuită. Nu se mişcase nici el de la

locul lui de pîndă...

Ploaia se transformase din lapoviţă în ninsoare... Cu greu se mai putea vedea la un pas... Şi cînd Cotoban se apropie curios să afle dacă sub bolta porţii se mai află cineva, nu văzu decît un trup atîrnat de o grindă ; trupul era al femeii pe care o urmărise mai bine de două ceasuri.

Fugise şi rămăsese cu fuga în suflet. Toată viaţa, atît cît şi-o amintea, nu făcuse altceva decît să se ascundă şi să fugă.

— Iar te-ai lenevit, Cotobane, în felul ăsta nu-ţi sfîrşeşti canonul în vecii vecilor, spuse Ghedeon nu prea aspru deoarece calculele îi ieşiseră pentru a doua oară fără nici un cusur, semn că turnarea, deşi urma să fie făcută în etape, nu avea să dăuneze întregului cu nimic.

— Mi-e frică, părinte, se mărturisi Cotoban şi în urma celor spuse, învîrti manivela cu şi mai multă osîrdie.

— E în firea lucrurilor să-ţi fie frică, fiule, de aia te şi afli aici, ea e de vină ; locul acesta, rugăciunile şi canonul te vor scăpa de ceea ce acum îţi tulbură privirile. Simt că dincolo de spaima firească a păcatului te macină alta, poate la fel de mare, dacă nu chiar şi...

Ghedeon se opri din vorbă, măsură uşa bisericii ; ca să nu uite, îşi legă lanţul cu care era atîrnat crucifixul la gît de două ori.

— Ce va zice domnul Vugnar aflînd c-am venit aici ?... Peste cîteva zile trebuia să cobor din nou cu nişte analize.

— Fiule, nu eu te-am adus... Ai venit din voia ta şi numai voiei tale să i te supui, ascultă un sfat bătrînesc... L-am aflat nu din cărţi, din traiul meu şi al altora. Citeşte mai departe, atîta vreme cît limba va vorbi din carte, înseamnă că n-ai de ce să te temi, nici din citit nu te poate nimeni opri, numai eu.

Ghedeon se scărpină în cap, avea chef să vorbească

cu toate că lanţul înnodat la gît îi amintea mereu că altceva trebuia să facă în clipa aceea.

— Acum vezi şi tu cum judeci înţelesurile cuvintelor... Nu te lua după cele spuse de scribi... Poate unul să fi fost ameţit cînd a pus să cadă smochinele după ce înainte a întunecat soarele... Se cădea să pornească întîi vîntul, să ne iasă ochii din orbite urmărind cum scutură pomul; numai după ce smochinele s-ar fi întins pe pămînt ca rîia trebuia întunecat soarele şi luna stropită cu sînge de prunc nevinovat... Vinul nu-i o descoperire nouă, fiule, numai ţuica a adus-o diavolul atît de tîrziu. Dacă pe vremea aceea scribii ar fi băut ţuică s-ar fi lipsit de puterea imaginaţiei. Ţuica înclină pe om spre trudă zilnică, poate de aceea mi-am ales pe lîngă stranä şi meseria de dulgher în piatră, în sudoarea frunţii, pricinuită de efort, aburii tescovinei zboară mai uşor din trup... Nu vrei un degetar ?

— Nu, părinte, mi-e teamă să beau.

— Nu-ţi fie, bea un pahar şi opreşte-te pentru o clipă din citit... Însă cartea să n-o laşi din mînă. Aflîndu-mă la locul unde trebuie să îngenunchez vreau să-ţi aud glasul şi ruga ştiută, mai ales auzindu-te să veghez asupra ta şi a spaimei faţă de Vugnar.

Ghedeon sorbi cumpătat, apoi- şterse sticla la gură.

— Propria ta limbă poate deveni spurcată după ce o pă- cătuieşti cu otravă din asta, zise el şi făcîndu-i semn lui Co- toban intră în lăcaş.

în faţa uşii îşi făcu cruce, apoi merse întins spre altar. Din faţă îi făcu semn lui Cotoban să se oprească în apropierea stranei de spovedanie.

îi părea rău lui Ghedeon că se purta aspru cu proaspătul ucenic, că îşi alcătuia cuvintele cu un dichis duhovnicesc, obişnuinţă de care se debarasase de mult... Nu voia însă ca tînărul să vadă în vînzoleala spirituală numai haina de cult, ci şi forma duhului din ea.

Alungă cocoşul negru din fereastra altarului. Urcă treptele în spirală. Se opri pe drum de cîteva ori. Nu de oboseală. Cu toată tuşea ce-l mai încerca, avea puteri destule să urce scara dintr-o răsuflare.

Un damf străin, dulceag, deosebit de cel lăsat de lilieci îi ajunse la nări şi el îl inspiră adînc. Nimeni nu putuse intra fără ştirea sa în podul clădirii, cu toate astea un parfum slab, muieresc, era prezent, nu se înşela. îşi mirosi mîinile crezînd că ţuica îşi schimbase între timp aroma. Nu, nu licoarea gălbuie, cu miros de tămîioasă, era de vină, mirosul avea altă proveniență şi ultimele scări le urcă precaut ca şi cum la gura podului s-ar fi aflat cineva cu un ciomag hărăzit oaselor lui betege.

Pe ultima lespede se opri ca să alunge ciorchinele împuţit aflat chiar în deschizătură, semn că nici liliecilor nu le pria mirosul muieresc.

în pod nu era nimeni. Prin cele două găuri, ce ţineau loc de ferestruici, aflate în stînga şi în dreapta clopotului, atît în interiorul bisericii, cît şi în afară, spre acoperişul de beton, auzi tînguiala lui Cotoban venită de jos.

— Ce acustică, *domle,* îşi zise Ghedeon mirat el însuşi de căldura cuvintelor rostite încet şi ajunse sus cu o limpezime desăvârşită.

Ghedeon îşi făcu cruce, atît ar fi trebuit să se întîmple în realitate ce se întîmplase sau avea să se întîmple după prezicerile sfinte. Se chirci, ca să nu-şi murdărească levelean- dra kaki, îi ridică poalele şi le vîrî sub brîu. Se tîrî pe genunchi, stofa groasă de lînă, a pantalonilor peticiţi îmblînzea duritatea betonului găinăţat din belşug. Din nou mirosul îl opri din mers, cu toate că pînă la clopot nu mai avea mult. O fi poposit parfumul de la corturile tinerilor, vîntul bate dinspre lac, îşi zise Ghedeon. Făcu o rotocoală şi înţelese că, de la ultima lui urcare în pod, mireasma n-avea cum să fi pătruns, se convinsese singur că tinerii plecaseră, nici măcar nu se învredniciseră să-i zică o vorbă de rămas bun. Ghedeon zburătăci alt chiorchine de lilieci. Unul mai spăimos, gre- şindu-şi ţinta, trecu prin ferestruica din dreapta şi chiţcăi ca un şoarece speriindu-l cumplit pe Cotoban. Căzu în genunchi, cu ochii în pagina cu marginea roşie. Citi cu mai multă aprindere.

Liliacul se prinse de ghioaga de fier aflată în interiorul clopotului şi aripile lui fură îndeajuns să stîrnească un curent ce împînzi lăcaşul cu un fior tremurat. Ghedeon scoase de sub leveleandră o cheie şi fără nici o greutate trebălui la şuruburile ce ţineau în chingi greutatea de bronz a clopotului.

Privi încă o dată prin spărtura grinzii de care era legată cupa de metal. Văzu dedesubtul ei strana de spovedanie şi pe Cotoban care, îngenuncheat, citea pe şoptite, cuvintele cu greu se mai auzeau pînă la înălţimea unde se afla.

„Căci a venit ziua cea mare a mîniei Lui”…

— încă nu fiule, încă nu, dar va veni, îl îngînă popa şi făcu cale-întoarsă, cu spatele înapoi, ţinîndu-se cu

mîinile de trepte, să nu cadă.

24.

— Domnule Toma, domnule Toma, zise Vugnar uitîn- du-se la cîmpia de flori ţesută cu migală în aval de baraj, de soţia lui Spîrcu.

Auzise Vugnar de îndeletnicirea femeii şi venise să vadă cu propriii lui ochi cum se schimbase peisajul din vale. în locul buruienilor şi dunelor de pămînt, pînă atunci neroditor, ea şi Mitrofănică, cu ajutorul unui cal şi-al unei grape, schimbaseră înfăţişarea, aproape respingătoare, a pămîntului sterp, aflat între construcţia de beton şi casa lor. Coborîse de la stînă şi Toma. Vugnar numai pe el îl văzu în clipa cînd îi repetase acestuia numele.

— Pămînt bun, domnule inginer, spuse Toma, dar nu numai pămîntul e de vină pentru frumuseţea de aici... Pă- mîntul, luliana şi, mai presus de pămînt şi femeia mea, climatul, mai jos de baraj e cu totul altfel decît dincolo... Şi-mi spune inima că nu-i departe ziua şi oamenii au să se întoarcă pe locurile lor de baştină.

Calafat vedea că şefului nu-i ardea să plece mai departe, voiseră să-l viziteze pe Gavra; îşi scoase raniţa de pe umeri şi din ea scăunelul pliant. îl aşează în apropierea lui Vugnar şi acesta se aşează cu oarecare greutate ; de cînd venise aici, sus, reumatismul de la picior îi dădea din nou de furcă. îi pierise în schimb cu desăvîrşire durerea de cap şi de şale, cu mult mai chinuitoare decît junghiul de la picior.

Calafat pufăi nemulţumit; întotdeauna şeful făcea altceva decît ce îşi punea în gînd atunci cînd se pornea la drum. Acum îl oprise vorbele lui Toma.

Vugnar simţi nemulţumirea lui Calafat din înclinarea acestuia prea respectuoasă, subalternă; nu-i dădu importanţă...

— Un picior, el nu-mi dă pace, spuse şi rîse, rotund, contagios... Un singur lucru nu pricep, domnule Toma ; eu care am pretenţia că pricep mai multe decît s-ar părea la prima vedere. De ce această nevoie de flori, tocmai aici, ştii doar foarte bine că atunci cînd apele cresc, din pricina viiturilor, deversoarele inundă această

porţiune, acum de vis, nu alta...
Ştiu că vrei să dai curaj puţinilor oameni rămaşi în faţa barajului... Dar dincolo de asta ? Crezi sincer că cei fugiţi se vor întoarce ?

— Domnule Vugnar, să zicem că e ceva adevăr în ce spuneţi, poate nu mult, dar un adevăr tot este. Am pus florile din nevoia de frumos, să-i pară pământului, apei şi cerului rău cînd tot ce se vede acum nu va fi de văzut... Sau să-l îmbuneze pe neîndurător şi să dea linişte oamenilor plecaţi din nelinişte.

Mielul aflat în spatele lui Spîrcu îşi frecă botul jilav de încheietura cioarecului. Toma, fără să se întoarcă, îl scăr- pină între cele două buburuze : viitoarele coarne...

— Deci sufletul dumitale e optimist.

— Nu eu am făcut cîmpul ăsta .de flori, domnule Vugnar, pământul a simţit nevoia, în sufletul nevestei mele, să arate aşa. Ea nu s-a codit să-i îndeplinească dorinţa...

— îmi dau seama, domnule Spîrcu, de influenţa binefăcătoare a acestor locuri asupra oamenilor... Ţin să-ţi mărturisesc că dacă n-ar fi datoria ce-mi cere să fiu mereu pe drumuri n-aş mai pleca de aici pentru nimic în lume ; două boli mi-au dispărut, jena de la piciorul stîng e doar semnul că voi scăpa şi de artroza care mi-a pricinuit atîtea necazuri.

— Şefule, e ora şase şi un sfert, se auzi din spate vocea lui Calafat şi Vugnar tuşi de trei ori, înţelesese că avîntul cuvintelor îl purtase prea departe.

— Domnule Vugnar, în tot ce facem e nevoie de sacrificiu, poate sacrificiul...

— La ce te referi, domnule Toma, teama de catastrofă văd că nu te-a mişcat de aici, mai mult, crezi că bejenarii îţi vor urma exemplul. Atunci la ce bun încercarea de a mă convinge în credinţa unui sacrificiu de care, pînă la urmă, n-are nimeni nevoie...

— Eu sînt vechi pe aceste meleaguri, aş zice că sînt aici de totdeauna. Şi poate nu numai întîmplarea a vrut să fiu eu cel ce te-am cunoscut la alţi ani... Dumneata nu mă mai ţii minte...

— Cum să nu te ţin... Ştiu cînd v-aţi mutat aici, la un pas de şantier, cum v-au dărîmat de două ori, ca să construiţi mai la deal, cum aţi coborît mai apoi, după liniştirea lucrărilor, din nou aici. Atunci ţi-ai clădit casa asta arătoasă de acum... Nimeni nu-i de vină că mama şi

tatăl dumitale s-au închis pe dinăuntru în... spunînd vecinilor că au plecat la oraş, adică la dumneata... Apa a venit, trebuia să vină, cînd s-au auzit ţipetele toţi au înţeles că nu se mai putea face nimic...

— Nu sînt singurii care au murit acolo, domnule Vugnar...

— Mor numai cei ce nu vor să trăiască sau nu le place viaţa, zise el şi mustăci, dar zîmbetul nu i se desenă pe chip.

— Mor şi cei ce nu vor să se supună umilinţei... Poate nu-ţi aduci aminte, nici n-ar fi de mirare, domnul Cameniţă cu asta îşi şi pierde vremea, să-i facă pe oameni să uite, dar cum eu nu fac parte dintre cei ce locuiesc în amonte... Pe mine mintea nu vrea încă să mă înşele, poate acesta e motivul pentru care mă întorc mereu la ce a fost, ca şi cum ce ar fi, de acum înainte, ar avea mai puţină importanţă... Eram la gară, la gara veche, nu se poate să nu vă amintiţi, se afla la vreo doi kilometri sub albia de acum ; sosisem în vacanţă, era vacanţa de paşti, eu mi-am făcut vacanţa respectînd datinile străbune. De la gară n-aveam cu ce veni...

Vugnar îşi pironi ochii direct în pupilele lui Toma, nu ştia ce voia să i se povestească, anii erau mulţi de-atunci, se afla la începutul carierei. Oricum, povestea oierului nu-i plăcea, şi îi părea rău că nu ascultase sfatul lui Calafat să nu se abată din drumul pe care porniseră...

— N-aveam cu ce veni de la gară, linia era întreruptă, se lucra la un pod, circulau numai camioanele şi betonierele... Era la scurt timp după o viitură, camioanele umblau unul după altul, nu-i păsa nimănui de nimeni, te putea călca fără ca şoferul să-şi scoată scobitoarea dintre dinţi... Se zvonise că nu apa fusese de vină, adică nu Dumnezeu cu pedepsele lui, ci un sabotaj pus la cale de înrăiţi. Paza se înăsprise pe şantier, bariera lîngă care stăteam eu nu era nici ea aşezată de florile mărului. M-am rugat de şoferi să mă ducă pînă la ai mei ; nu m-a luat nimeni, era ordin să nu fie luaţi străinii, domnea încă atmosfera durerii pricinuită de inundaţie şi credinţa că duşmanii fuseseră la mijloc. N-am mai putut aştepta... M-am agăţat de scara din spate a unei betoniere care se în- vîrtea bezmetic. Tot trăgîndu-mă în faţă, ca să prind bara de susţinere, am ajuns în dreptul geamului de la portieră;

te-am văzut pe dumneata.

— Pe mine ? se miră Vugnar surprins.

— Pe dumneata, domnule Vugnar. Erai în cabină, înghesuit cu încă doi, m-am căznit pînă am ajuns să-i recunosc : Bulat şi Ionas. Aveai vîrsta mea de-acum, domnule Vugnar, adică tînăr de tot, mai tînăr ca domnul Calafat, numai că la chip, în seara aceea, arătai cu mult mai bătrîn. M-am ascuns în spate, din nou, cu riscul că am să fiu prins de betoniera rotitoare, neagră, ca un sicriu. înainte de a ajunge la barajul de astăzi am sărit, m-am rostogolit de cîteva ori, n-am păţit nimic, dar de-atunci imaginea chipului dumitale, a lui Bulat şi Ionas m-au urmărit fără hodină.

— Poate m-ai confundat, domnule Toma, şi Vugnar rîse, de data asta din plin, fără efort.

— Domnule Vugnar, n-am confundat decît două lucruri în viaţa mea, pentru care am plătit scump, dreptatea amestecată cu minciuna. Şi una şi alta erau să mă omoare... Cînd am venit să văd ce s-a ales de pe urma alor mei, m-am dus la inginerul Stavropol, ştiu că avusese dezlegare să înduplece oamenii încă două săptămîni; n-a vrut să zăbovească, a dat drumul la ape mai devreme, ca şi cum i-ar fi fost teamă că-l ucide cineva dacă mai aşteaptă... Am vrut să-l trag la răspundere pentru viaţa alor mei, ştiu, nu era el de vină, dar, cu puţină bunăvoinţă, i-ar fi putut convinge, n-a vrut şi cînd l-am rugat să-mi spună ce l-a făcut să se grăbească a dat drumul Mutului, adică i-a făcut un semn.

— Nu-mi amintesc, domnule Spîrcu, de ce să te mint, cu vremea creierul omului se comportă după legile lui nescrise... Scleroza... Nimeni n-o doreşte, nimeni n-o cheamă, cu toate că l-am rugat pe domnul Saie să-mi dea nişte pilule... Mi-a rîs în nas. A zis că împotriva naturii se poate lucra doar în sens invers, dar ceea ce ea vrea să desăvîrşească, cu propriile ei puteri, nu-i cale să fie oprit... Nici conflictul cu fostul cîine al inginerului Stavropol nu mi-e cunoscut... Ce rost ar avea să nu-ţi spun adevărul... Acum e mort, nimeni nu ştie unde l-a îngropat. Trebuie însă să recunoşti, domnule Toma, că fără ştiinţa şi perseverenţa lui Stavropol dumneata n-ai mai fi răsădit aici raiul acesta de flori, nici n-ai mai fi avut unde să cobori de pe munte...

— Adică admiţi şi dumneata posibilitatea ruperii barajului de colo, spuse Spîrcu, arătînd cu mîna spre curbura sîH- gerie de beton...

— Nu numai că admit, dar s-ar putea ca, în sinea du- mitale, să ai dreptate şi cu sacrificiul, cu toate că nu ştiu exact ce anume înţelegi prin el.

Toma zîmbi, era sigur că Vugnar are să sucească discuţia, din locul unde el o lăsase şi, dacă pînă în momentul acela avusese dubii în privinţa aducerii-aminte, de demult, acum era sigur că inginerul, tocmai pentru că îşi amintea ce se petrecuse atunci, voise să se abată de la...

— Simplu, domnule Vugnar, zise Toma încercînd pentru un timp să continue subiectul propus de Vugnar... Am avut în vedere un sacrificiu personal... Ce se petrece în baraj nu este altceva decît o plată cerută de legile necunoscute ale betonului, pentru altă plată...

Toma se întrerupse, fixîndu-l ca din întîmplare pe Vugnar.

— Pentru ce plată, domnule Toma ?

— Mi-e greu să spun, sau poate nu vreau să afli, mai multe decît trebuie de la mine... Am avut un vis, domnule Vugnar, nu un vis aşa cum ai avea dumneata noaptea ; era ziua în amiaza mare, mi s-a arătat în crăpătura ochilor o speranţă fără înfăţişare omenească, dar cu grai asemănător graiului nostru şi mi-a zis speranţa aia : nu-i chip de scăpare fără sacrificiul de care vorbeam... Numai că omul ce vrea să fie sacrificat trebuie să fie curat la suflet, nepîngărit în faptele vieţii lui. Or, din acest punct de vedere, am îndoieli că odată zidit în templul de colo – Toma arătă spre baraj – apa nu mă va zvîrli afară, necrezînd că sînt potrivit plăţii de care ea are nevoie... Toma rîse, evident exagerase, voise să-l pună pe Vugnar la încercare.

Vugnar, contaminat, mustăci şi el cu pauze mărunte, fără însă ca ochii să clipească măcar o dată. Erau mereu la pîndă.

— Eu sînt un suflet plin de imperfecţiuni, domnule Toma, dar nu atît de păcătos să nu iau în maşină un om aflat la ananghie.

Vugnar căută cu coada ochiului la privirile lui Spîrcu...

— în noaptea de care v-am vorbit, Ghedeon era la

benă, se stricase ceva la un motor electric. El, ca mare specialist, a fost chemat cu echipa să repare... Se afla pe la jumătatea trebii cînd a apărut maşina în care erai dumneata, Ionas şi Bulat... De unde ştiu că era la benă şi cum a apărut maşina în care eraţi, a fost simplu. L-am chemat în aceeaşi noapte pentru cîteva rugăciuni, era ziua morţilor, domnule Vugnar, Joia mare. Iova, cu toate că lucra ca electrician, nu se dădea înapoi pentru un pol să spună cîteva rugăciuni bine simţite, fusese doar de meserie preot, cîndva...

Lui m-am adresat în acea noapte. Erau înfipte în pămîntul fostului cimitir sute de luminări. Dacă pînă atunci oamenii nu prea dăduseră importanţă morţilor, acum, după ce cimitirul fusese strămutat, luminile gălbui umpleau coama de munte. Ghedeon era acolo, nu pridideа cu slujbele lui mici ; cerinţa era mare... Noaptea tîrziu l-am dus cu barca pe începutul de iac, pe atunci barajul era turnat doar pe jumătate, apa avea vreme să se adune de pe toate coclaurile.

El mi-a povestit cum a venit o betonieră neagră cu o dungă galbenă la mijloc. Şi dumneata, domnule Vugnar, l-ai coborît pe macaragiu din cabina lui şi l-ai trimis după un kil de drojdie. Ghedeon nu uită cuvîntul, i-a fost drag totdeauna ; auzind despre ce-i vorba a încetinit lucrul, crezînd că va fi chemat la ospăţ... Numai că oamenii dumitale l-au obligat să nu-şi lase treaba. După ce motorul a fost reparat, Ghedeon spune, nu eu, dumneata te-ai urcat pe scara interioară în cabina care dirija benele. Ai coborît oala de turnare la doi paşi de betonieră.

— Auzi Calafat ce inventează Ghedeon ? Bine, domnule Toma, am să stau de vorbă cu el... Multe minciuni mi-a fost dat să aud la viaţa mea, dar una ca asta, trebuie să recunosc...

Toată purtarea lui Toma i se păru lui Calafat necuviincioasă. în locul lui Costin n-ar fi admis familiarisme de acest fel pentru nimic în lume. Nu le-ar fi admis, din principiu, şi pentru că în spatele lor, aşa cum se dovedise şi de data asta, erau capcane pe care şeful nu ştia să le ocolească în ultima vreme cu iuţeala şi talentul de altădată. Devenise mai greoi în judecăţi, argumentul cel mai de seamă era rîsul, tot mai prezent în discuţii, semn că avea nevoie de timp de gîndire

înainte de a da o replică tăioasă. Unde era Vugnar de odinioară ?

Din spatele dîmbului, Toma fu strigat. Un glas feminin lungea ultima literă a numelui la nesfîrşit, ca şi cum cel ce trebuia să audă s-ar fi aflat în vîrful muntelui.

— Sînt aici, luliană, răspunse tare, dar arţăgos Toma, fără să se clintească din loc. Din partea de jos a lanului cu flori apăru întîi capul lulianei, apoi femeia mai făcu cîţiva paşi şi se opri. Nu crezuse că bărbatul era atît de aproape şi nici nu-i trecuse prin minte că nu era singur.

— Ce-i luliană ? întrebă Toma şi Vugnar, văzînd că femeia refuză să vorbească, deveni curios. îşi luă scaunul pliant cu el şi coborî spre buza dealului.

— S-a dus să îngrijească mormîntul străinei, zise sec Toma... Poimîine e ziua morţilor.

Vugnar se încruntă. Toma îi mai pomenise o dată de această zi, într-un alt context, dar repetase apropiata sărbătoare cu un scop ascuns. Costin abia mai tîrziu îşi dădu seama.

luliana porni spre spatele grădinii, de acolo îi arătă lui Vugnar crucea albă, cu Isusul prăbuşit în sine. Cu timpul ploile şi vîntul lustruiseră sculptura, îi rotunjiseră colţurile nefinisate după turnare. Răstignitul părea şi mai duşmănos, cu capul răsucit spre pîntecul supt, cu coastele de fier ieşite din beton.

Mormîntul era simplu, îngrădit cu nuiele de alun de aceeaşi grosime, iar deasupra florile de toamnă crescuseră dese ca peria, fiecare tinzînd să cuprindă în corola ei cît mai mult soare.

— Poimîine e ziua morţilor, se explică ea...

— Ai mai zis o dată luliană, nu mai da atîtea explicaţii, domnul Vugnar nu e credincios, puţin îl interesează.

— Nu-i adevărat, domnule Toma, cu tot ateismul meu, ţin să mărturisesc că am o stimă, din convingere, pentru locurile de veci, pentru cei intraţi în nefiinţă... Am cunoscut-o şi eu pe această femeie îmbrăcată în alb. Se scurgea ca o arătare, mai ales seara, cînd se ducea să contemple lacul ce se înălţase binişor. N-o oprea nimeni, nici Bică cu paznicii lui n-au îndrăznit vreodată să-i ceară un permis de liberă trecere, asta poate şi pentru

că cel mai adesea...

Vugnar se uită mai atent la Toma, apoi îşi trecu privirile la soţia acestuia.

— Domnule Toma, mă bucur că m-am oprit să vorbesc cu dumneata... Intenţia primă a fost să merg la Gavra. Doream să-i văd forajul şi ciudăţeniile scoase din adînc, dacă este adevărat că a scos ceva... Dar intuiţia mea n-a dat greş, dumneata

•eşti pornit, m-ai supus la un adevărat interogatoriu, fără să fi vrut, bineînţeles, şi fără ca eu să-mi arăt în vreun fel nesupunerea... Vugnar rîse... Vezi unde pot duce presupunerile ? Presupun şi eu cum presupui şi dumneata că m-ai văzut în acea seară în maşină, apoi urcînd în turnul macaralei.

— Eu nu presupun, domnule Vugnar, eu am spus adevărul, în schimb aluzia dumitale rămîne şi ea în picioare, cu toate că e o...

— Tomo, te rog eu, încetează, ce rost mai are toată povestea asta... mai bine veniţi la o cafea, domnule inginer, de ce dumnezeu nu lăsaţi trecutul în plata Domnului, ce aveţi cu el şi cu sufletele celor duşi de mult dintre noi...

— Iată un sfat înţelept, doamnă, cît se poate de înţelept... Şi pentru că te văd realistă, n-ar strica să-i scoţi soţului dumitale din cap ideea cu sacrificiul... Un om nu poate opri ceea ce tehnica cea mai avansată nu e în stare... Cred că a avut în vedere propriul său sacrificiu, nu-i aşa, domnule Toma ? în privinţa asta, stimată doamnă, este mai bigot decît Ghedeon, Iova are un sens al ridicolului cînd este vorba de propria lui credinţă, n-o împinge pînă la absurd, deoarece, pe urmă, i-ar Ci greu să revină la o purtare lumească... Şi el este om, are nevoie de un echilibru în viaţă, mai ales în relaţiile cu credincioşii... Domnul Toma este radical, împinge lucrurile prea departe.

— Aveţi dreptate, domnule Vugnar, căzu de acord lu- liana, dar în clipa aceea de undeva, de sub deal, se auzi un strigăt din care nimeni nu înţelese nimic, apoi strigătul se repetă, deveni mai clar, vîntul bătea exact din direcţia de unde se pornise. Cineva striga după ajutor, era o singură voce şi Vugnar se uită speriat la Toma.

— De la sonda lui Gavra, spuse simplu Spîrcu, dar nu se grăbi să alerge spre locul cu pricina.

— Ce s-o fi întîmplat ?

Nu ajunseră prea departe. În faţa lor se întindea dealul transformat cîndva în carieră de piatră. La început pămîntul începu să tremure uşor, apoi cîteva secunde, case şi copaci se frînseră, se culcară pe-o parte ca, pe nesimţite, din mişcări pe orizontală, pămîntul să înceapă să se cocoşească. Atunci, îngroziţi, văzură cum din locul unde fusese sonda se ridică spre înalt o ţeavă largă şi lungă, trasă din locul ei subpămîn- teăn de o putere nevăzută. Ţeava, ca un burlan uriaş, pluti cîtva timp în aer, apoi piatra începu să se rostogolească într-un zgomot asurzitor. În alte cîteva secunde, valea se făcu deal de piatră aşa cum fusese înainte de a fi cărată spre staţiile de betoane. Mărturie a unui efort zadarnic era doar tubul gros de fontă culcat pe-o parte a mamelonului, spart în zeci de bucăţi.

— Doamne, ăsta a fost cutremur, spuse luliana şi mielul behăi vesel, ţopăind ca un drăcuşor pe cele patru picioare de gumă.

Fugiră care cum apucară... în locul sondei se înălţa vîrful conic al dealului, de zece ori mai înalt decît cel excavat înainte. Sonda lui Gavra dispăruse.

25.

îl găsi pe Cameniţă coborînd din barcă, cu două lansete şi cu minciocul gol.

— Nimic, domnişoară Adelaida Jigău, nimic, este pentru prima dată cînd mă întorc atît de sărac în vînat. La ora asta, altădată, scoteam pe puţin cinci kilograme, acum nici măcar schelete n-am găsit, Iacul pare pustiu.

Adelaida se uită peste întinderea lichidă ; băşicuţele, ca nişte mici baloane sparte, se vedeau rar, din ce în ce mai rar şi numai în apropierea barajului, în rest linişte, apa dormea parcă într-un lighean de care nu se atingea nimeni. Se precipitase spre medic cu graba omului care vrea să scape de un coşmar trăit, dar Saie, respirînd greu, cercetînd nişte urme rămase pe fundul bărcii,

aproape n-o luă în seamă. Era fără cămaşă, haina şi cămaşa erau întinse pe cîţiva snopi de stuf tă- iaţi, cu multă vreme în urmă, de Bulat.

— Domnişoară Adelaida, Bulat a fost trimis în oraş cu nişte treburi... Domnul Vugnar l-a trimis, spuse el categoric.

Aida, neputincioasă, se aşează pe mal cu picioarele în apa caldă a japşei...

— Adică, nene, eu sînt tîmpită, nu mai ştiu ce văd şi nu văd, ai, se băţoşi ea golăneşte. De data asta tonul nu-l impre- sionă pe medic. O privi îndeaproape, îi cercetă ochii coloraţi diferit şi, ca să se răcorească, îşi descheie cu greutate ferrreoa- rul de la maioul de lină îngălbenit sub braţe.

— Deci acum am ajuns nene, spuse Cameniţă şi îşi strînse cu grijă cîrligele. îşi vîrî lansetele în geanta mare, cadrilată, rezervată pentru transportul uneltelor de pescuit. Domnişoară Adelaida Jigău, ca să fiu drept am îndoieli că te cheamă aşa. De la început am avut. N-am zis nimic, dintr-o discreţie ce m-a însoţit toată viaţa. Dacă oamenii vor să se numească altfel decît au fost botezaţi, ce treabă am eu, nu ! Aş putea să mă revolt, să sar în sus apărînd propria mea teorie despre fals, dar nu o fac... Am pudoarea de a rămîne liniştit, în continuare.

— Unchiule, poate îmi dai şi o pastilă, din alea cu care îl îndopi pe Ionas, am văzut că are opt cutii, pe fiecare stă scrisă ora la care trebuie să le înghită şi scrisul nu e al meu, nene...

Cameniţă îşi întinse bretelele late ; îl deranjau, apoi îşi descheie fără jenă cureaua de la pantaloni, slăbind-o cu o gaură. Acum se simţea mai bine ; respiră în voie şi bău din termos cîteva guri de ceai de plante.

— Unchiule, l-am văzut cu ochii mei, a intrat în apă, apoi s-a micşorat, s-a făcut din ce în ce mai pitic, pînă la urmă...

— Pînă la urmă a ajuns în oraşul de jos, şi a predat probele cu care a fost trimis, iar peste o săptămînă ai să-l vezi înapoi. Atunci, dacă nu te linişteşti de pe acum în privinţa lui, acceptînd varianta mea, ai să înnebuneşti de-a binelea, ascultă ce-ţi spun... Mai bine înghite o pastilă, uite ca să nu-ţi fie teamă că te otrăvesc, iau şi eu, şi Cameniţă, scoţîndu-şi limba, aşează pe ea o pastilă

roz. Cu iuţeală şi-o trase la loc, parcă ar fi fost limbă de reptilă şi, cu ochii pe jumătate închişi, înghiţi lin, de cîteva ori, pînă ce medicamentul lunecă, fără dificultăţi din esofag în stomac.

Adelaida luă pastila, o privi pe ambele feţe, voi s-o rupă dar se răzgîndi. Curiozitatea fu mai mare şi o frînse în două. În pastila roz găsi un praf cu miros de muşeţel şi alge.

— Unchiule, şi a dumitale a fost la fel ?

Saie scoase din cutia aflată într-un buzunar al sacoşei o altă bulină, o rupse în faţa Adelaidei. Pastila era identică. Aida luă resturile celor trei pastile; pentru că zdrobite erau amare, acceptă paharul cu ceaiuri medicinale de la Cameniţă.

— La ce foloseşc, unchiule, spuse ea pe un ton conciliant, plictisită să se mai rîcîie cu omul ce năduşea din greu încercînd şă-şi scoată cizmele de cauciuc, lungi pînă aproape de fese.

Aida îl ajută.

— Nu simţi că miroase, că din larg vine spre ţărm un iz greu, îi ceru părerea sincer îngrijorat că fata putea să creadă că aerul îmbîcsit avea altă provenienţă.

Adelaida se uită în zare, ca şi cum din amurgul roşu, incapabil să se transforme în întuneric, înainta aerul stătut; îl simţise de la început, dar nu-i dăduse importanţă...

— Deci, domnişoară Adelaida Jigău, dumneata crezi sincer că sîntem într-o ureche, singurul dintre noi capabil să raţioneze logic fiind dumneata... Ca medic pot să-ţi mărturisesc că rar ai să întîlneşti un nebun care să spună despre sine că e nebun ; de obicei nebunii sînt doctorii, ei ar trebui să stea sub supraveghere strictă, nu bietul pacient... Crede-mă, am vizitat asemenea instituţii de sănătate. De multe ori am avut impresia că cel bolnav sînt eu... Există la suferinzii din această categorie o putere de persuasiune uluitoare, aproape m-am lăsat convins că mingea ce se învîrtea pe lac nu era altceva decît capul sărmanului Bulat... Toată forţa omului bolnav stă în capacitatea de a-i insufla interlocutorului propriul său crez. în sprijinul afirmaţiilor sale, sistemul nervos, deteriorat, naşte, pe lîngă monştri, şi o acuitate a simţurilor capabile nu numai să argumenteze, dar să şi susţină argumentul, în folosul propriei lui credinţe. Şi

cum credinţa în sănătatea sa e atît de mare, nu face altceva decît să-ţi demonstreze că cel nebun, pînă la urmă, eşti tu.

Cameniţă îşi scoase ciorapii de lînă, şi-i schimbă cu alţii subţiri, de mătase, şi Adelaida rîse eînd îi văzu degetele mari de la picioare lipite cu o pieliţă fină de celelalte două aflate în imediata lor apropiere.

— Puteam s-o tai, de multe ori au rîs colegii de această malformaţie, dar mi-a fost teamă să nu ating cine ştie ce vas de sînge, aparent fără importanţă... Nu uita, domnişoară Adelaida Jigău, cel de-al treilea război mondial a început de mult, cancerul este virtualul cîştigător ; nu vreau să provoc o luptă inutilă în propriul meu organism...

— Vă e frică de moarte, nene ?

— Teribilă, domnişoară Adelaida Jigău, teribilă, aş minţi dacă nu aş recunoaşte...

Aida era incomparabil mai veselă, Cameniţă nu i se mai părea chiar atît de respingător, avea, prin sinceritatea lui, o doză de omenesc neremarcat pînă atunci. Parcă era un frate mai mare, gata să facă pe clovnul numai să provoace bună dispoziţie, or Saie, cu întreaga lui construcţie masivă, lipsită de migală estetică, era un bufon reuşit şi Adelaidei începu să-i placă neputinţa trupului plin de grăsime, neajutorat la prima vedere, dar agil în mişcări atunci cînd Saie avea interes.

— Dacă ar şti sărmanul Bulat ce-ai inventat pe seama lui, vai, vai, repetă Saie în timp ce se ştergea între degetele picioarelor cu un prosop, întrebuinţat înainte, cu aceeaşi meticulozitate, sub braţe...

— Nene, ce dracu, doar nu-s mai chioară decît sînt în realitate, am văzut cu ochii mei, cu toate că...

— Vezi, draga mea, cu toate că... te rog mai spune de cîteva ori, *cu toate că,* în clipa cînd începi să ai îndoieli înseamnă că adevărul este pe jumătate sub semnul întrebării, or dumneata trebuie să pui sub acelaşi semn şi minciuna pentru că asta ai susţinut, o minciună... Bică Stupariu l-a dus la gară, mă crezi sau nu ?

— Din partea mea putea fi el, putea fi altcineva, puţin mă interesează, dar pe luciul apei se rostogolea capul lui, sau...

— Vezi, din nou *sau...* mai repetă acest *sau* te rog eu frumos. *Sau, sau sau...*

Adelaida îşi simţi ochii umezi, apoi se puse pe bocit, simţea că plînsul nu era plîns, dar de plîns plîngea, cu toate că în primul moment îşi pusese întrebarea ce anume îi crease emoţia falsă, de unde pînă unde acele lacrimi străine şi ele de vreme ce nu avea motiv temeinic de amărăciune. Sau motivul exista, era acolo lîngă ea, sub forma unui peştişor cu capul pe jumătate ieşit din apă, cu ochii pironiţi la limba unei broaşte aflată într-un du-te-vino continuu ; frunza unde îşi găsise broasca adăpost era plină de furnici, cine ştie cum ajunse acolo. Saie se uită la peştişor apoi cu talpa pantofului îl calcă de cîteva ori.

— Ce te-a apucat, nene, de ce, era aşa nostim.

Auzi de departe strigătul lui lonas. îşi luă grăbită *pa&toBi,* geanta-poşetă şi, fără să-şi ia rămas bun, alergă pe *căiârzia* ce ducea la fosta clădire a administraţiei.

— Mi-a fost teamă să nu ţi se fi întîmplat ceva, o – pină lonas. O îmbrăţişă cu o căldură neobişnuită pentru felul lui de a se comporta în ultima vreme.

— Ce să mi se întîmple ?

— N-ai simţit cutremurul ?

Adelaida se uită în jur; numai cînd văzu un coş al clădirii căzut la marginea scării şi cîteva găuri în zidul exterior, semn că lonas n-o minţea, îşi duse mîinile la gură.

— N-am simţit nimic, lonas... Am stat pe malul lacului cu Saie, n-a observat nici el, altfel mi-ar fi spus... Am fost foarte supărată pe tine, de ce-ai închis uşa cu lacătul ? Niciodată n-ai făcut-o... Venisem: să-ţi spun că l-am văzut pe Bulat...

Adelaida tăcu.

— Unde l-ai văzut pe Bulat ?

— Saie Cameniţă a rîs de mine, e convins că o stare anapoda mi-a jucat o festă, Bulat nu numai că n-a murit, dar Vugnar l-a trimis nu ştiu unde cu...

— Bulat i-a omorît cîinele lui Stavropol, se pare că —u cîinele nu s-a lăsat răpus aşa uşor...

— Deci Bulat n-a fost trimis nicăieri, minte şi Saie, poate minte şi Vugnar... zise Adelaida şi, cu toate că afară era cald, începu să tremure.

lonas o strînse şi mai tare în braţe, apoi o duse în camera de la etajul întîi. Uşa era întredeschisă. lonas fusese mai iutii înăuntru să vadă dacă cutremurul de care amintise nu i-a deteriorat încăperea. Doar vechiul calorifer, inutilizabil, de prisos, de cînd se schimbase clima, căzuse din cele două cîrlige. Peretele de la fereastră era fisurat tot în formă de x.

— Ida, l-am însoţit pe Stavropol. Şi-a îngropat cîinele. La întoarcere mi-a fost dintr-o dată teamă pentru soarta ta. Te-am căutat peste tot, dacă aş fi ştiut că te afli cu Saie aş fi venit acolo, n-am încredere, Ida, în omul ăsta. Emoţia aşteptării, faptul că la strigătele mele repetate n-ai răspuns, m-a făcut, cum să-ţi spun, am simţit că ceva mi se rupe în cap. Ida, la început am căzut în genunchi, eram aproape sigur că am făcut o comoţie cerebrală... În realitate n-am avut decit un spasm, el m-a trîntit, dar tot el mi-a împrospătat memoria cu ceva teribil. îţi aminteşti de femeia în alb, de care ţi-am vorbit ?

— îmi amintesc lonas, dar te rog, înainte de a-mi povesti... cred că e singurul lucru care m-ar readuce la liniştea de dinainte. Cameniţă mi-a dat o pilulă, simt în mâne o stare de agitaţie, în acelaşi timp o...

— Nu pot, Ida, nu pot acum, nu te supăra. L-am văzut pe tata, Ida. Femeia aceea în alb m-a scos într-o zi la plimbare. A luat cu ea de-ale gurii, într-o sacoşă, ţin minte culoarea, era gri, şi amîndoi, la început pe jos, apoi cu un camion de ocazie, am urcat într-un orăşel de munte... Ne-am apropiat de o clădire albă, un sanatoriu pentru bolnavii de tuberculoză. Era o oră de după-amiază, oamenii se plimbau pe alei, unii sprijiniţi de femei în alb. în clipa cînd prin apropierea mea a trecut un bărbat, am strîns-o de mînă ; i-am zis încet, ăsta e tata...

— „Pentru asta te-am şi adus, să-ţi aminteşti de tatăl tău, numai să nu pomeneşti nimănui de acest drum, nici ce-ai văzut...”

N-a vrut să-mi spună mai mult... Ne-am reîntors la orfelinat. Femeia în alb mă întreba zilnic dacă am vorbit cu cineva despre cele văzute şi de fiecare dată mă săruta pe obraz cînd îi dădeam de înţeles că n-am încălcat, nici n-am de gînd să divulg consemnul stabilit între noi... Deci am avut un tată, Ida, înţelegi, nu sînt al

nimănui. Cred că părinţii mei nu de bunăvoie s-au lipsit de mine, au fost obligaţi, şi mai cred ceva : nu mă cheamă lonas Aron, numele meu a fost altuL

— lonas, hai să fugim de aici...

— Unde, Ida ?... Nu pot fugi, nici pleca fără să ştiu exact cine sînt. Nu pot lăsa nici barajul lui Stavropol şi cu atît mai puţin pe el... Cred că Bulat a înnebunit, n-avea nici urr motiv să se răzbune pe bătrîn, Stavropol nu i-a făcut nimic...

— lonas, Mitrofănică nu ştiu ce a stricat acolo la marginea lacului, l-am văzut, dar asta înainte de a intra Bulat în apă... Dar oare a intrat ? Dacă a intrat înseamnă că a murit, a murit...

lonas se ridică de pe patul cu cerga desfăcută. Se duse la dulăpiorul aflat deasupra ligheanului. Deschizînd o uşiţă luă dintr-o cutie o pastilă roz...

— lonas, te rog, nu mai lua, te rog foarte mult... Mi-a. dat şi mie Saie una la fel, cred că din cauza ei nu mai sînt

convinsă de ceea ce am văzut şi n-am siguranţă nici în adevărurile pe care le rostesc...

— El le face, Ida, din plante medicinale, pentru asta le şi înghit, nu-s altceva decît ceaiuri în formă... are o maşină de zdrobit, de filtrat şi capsulat.

Aida se ridică. Luă cutiile din dulăpior şi alergă cu ele •afară.

— Nu, Ida, te rog nu... strigă el cuprins de o agitaţie neobişnuită. Se luă după ea. Ida era pe marginea lacului. Aruncase cutiile deodată, numai una pluti cîtva timp, restul se înecaseră făcînd în urma lor rotocoale mărunte. Ultima se •opinti, parcă ceva n-o lăsa să se afunde, atunci Ida o lovi cu pietre ; numai lovită de cîteva ori se scufundă nu direct în jos, cum se întîmplase cu celelalte, ci costiş, aşa că multă vreme Ida o mai putu vedea alunecînd spre adînc.

lonas se uită în ochii ei cuprins de mînie, dar pămîntul se cutremură din nou, numai pentru o clipă, şi lonas, îngrozit, o strînse în braţe. Voi să se ascundă de frică în fiinţa ei, •dar Ida, simţindu-i tremurul, se lipi strîns, îl sărută, apoi fără să-i pese de mugetul pămîntului ce se apropia de ei dezlănţuit îşi uni trupul cu al lui. Senzaţia de durere şi plăcut fu atît de mare încît nu mai avură timp să vadă cum pămîn- tul se înalţă, ca o cocoaşă uriaşă, odată cu ei.

Apa lacului scăzu vertiginos alunecînd într-un val uriaş spre amonte şi barajul dezgolit îşi arătă fundaţia. Intr-o zvârcolire scurtă, un monstru gri se învîrti cu repeziciune voind •să prindă apa din urmă. Goana lui se poticni de talazul care îşi revenea în matcă. Cînd Ida se ridică în mîini, transpirată, •dar plutind încă, fără urmă de teamă, toate lucrurile înconjurătoare erau la locul lor, numai clădirea fostei administraţii se rupsese în două, camera lor dispărînd în praful şi molozul „înălţat ca o ciupercă. Ida îl sărută pătimaş. lonas, cînd se convinse că erau vii, nevătămaţi, înţelese că uitase de altceva.

— Barajul, rosti el, ca şi cînd existenţa lui, acum după ce viaţa le era neatinsă, i se părea lucrul cel mai de seamă.

11 văzură pe dig pe Stavropol, alerga într-o partej - de cîteva ori căzuse dar tot atît de iute se ridicase şi îşi urmă goana spre puţul unde se afla ascensorul. Cerul cu amurgul roşu se schimbase; albastrul şi roşul se transformaseră în •auriu, în jurul lunii, galbene, pătate. Ida îşi văzu propriul ei păr despletit, ca şi auriul nopţii de coşmar.

lonas începu să fugă după inginer. Ida, surprinsă de plecarea lui, voi să-l ajungă din urmă.

— lonas, nu mă lăsa, nu mă lăsa...

îl întîlniră pe Stavropol la scara de coborîre în galerie. Era rănit la un genunchi, zgîriat pe faţă. Sîngele îi acoperea o jumătate de obraz, dar inginerul nu părea preocupat de răni.

— Ce bine-mi pare că te-am întîlnit, ce bine-mi pare, eram în barcă în momentul cînd a început; am văzut cu ochii mei clădirea rupîndu-se, am fost sigur că te-am pierdut şi pe tine... Să nu se fi lărgit fisura, sînt îngrozit... Nu-şi mai continuă temerile...

Becurile care însoţeau scara pînă la ascensor erau stinse, în pîntecul colosului nu se auzea nici generatorul, dovadă că oamenii încă nu-şi reveniseră şi fuseseră incapabili să-l cupleze.

— Domnule inginer, daţi-mi mie lanterna, spuse lonas şi inginerul zăbovi, îi era peste mînă să-l lase pe lonas singur, în acelaşi timp era convins că în halul în care se afla n-ar fi putut coborî pînă la lift. Mai mult ca sigur nici ascensorul n-avea cum să funcţioneze de vreme ce becurile de control dormeau învăluite în întuneric.

— lonas, se întoarce ! spuse Stavropol pierit. Se uitară în amonte. Văzură coborînd de sub poala muntelui un val, cu. mult mai înalt decît barajul. înainta încet, cu coama albă a spumei răsucită, ca un vîrtej, lăsînd să se ghicească în mijloc cercul aproape perfect. De undeva de jos se auziră strigăte. La scurt timp luminile de control pîlpîiră, apoi se aprinseră Ia intensitatea normală. Din adînc, un motor puternic gemea, lăsînd pămîntul, în urma efortului, să trepideze. Valul se apropia tot mai mult, pierzîndu-şi însă din putere, lovitura plăcilor tectonice fusese în dreapta mai slabă, nu ridicase în sus decît o parte din lac. Şi această parte era suficientă pentru a distruge totul în calea ei. lonas nu aşteptă nici un semn, se- repezi la scară. înainte de a ajunge lîngă ascensor deschise o uşă de metal unde se găseau tablourile de comandă ale servomotoarelor. Cuplă mai întîi unul. Numai cînd auzi ronţăitul monoton, făcu la fel şi cu celelalte. Barajul se scutura de propria-i frică. Deasupra, Stavropol şi Adelaida asistară Ia priveliştea uluitoare a ridicării porţilor imense prin care-apa urma să se scurgă.

lonas apăru după cîteva minute. Din aval alergau spre coronament cîţiva oameni, cu Bică Stupariu în frunte. O sirenă răguşită încerca să dea semnalul de alarmă pentru cei aflaţi pe locurile unde apa ar fi putut să năvălească.

— Bine c-au pornit generatoarele, spuse Bică aiurit de toate cele prin care trecuse. Cutremurul îl surprinsese în bîrlo- &ul de beton, mişcarea pămîntului îşi multiplicase asurzitoare» clătinare. Crezuse că sosise sfîrşitul lumii.

— Da ce face ăla acolo, spuse el uitîndu-se prin binoclul; puternic.

lonas luă ocheanul şi privi prin oculare spre curtea lui Toma Spîrcu... In grădină, aşezaţi la masă, Toma citea din- tr-o carte în timp ce mielul dormea în braţele lulianei, aflată lingă bărbat.

— Ce dumnezeu, n-aud sirena ? spuse din nou Bică şr îşi luă automatul de la spate voind să tragă o salvă în aer să-i facă pe cei doi oameni atenţi la ce se putea întîmpla.

— Lasă-i, domnule Bică, după calculele mele nu se poate petrece nimic, dacă pînă la răsturnarea talazului uşile vor fi deschise în întregime, barajul deversor va

putea...

— Domnule inginer, domnule inginer, murim dracului cu calculele dumneavoastră, spuse Bică gata să o ia la sănătoasa- cu ajutoarele lui cu tot.

— Plecaţi, domnilor, dacă vă e frică. Eu rămîn, am spus că nu se poate întîmpla nimic, zise bătrînul şi Adelaida citi în privirile lui strălucitoare o siguranţă de om stăpîn pe eJ sau alta, a unui inconştient.

— Ionas, îngînă Adelaida.

Ionas, înţelegînd neliniştea Aidei, o luă în braţe, o sărută pe frunte, apoi pe amîndoi obrajii. Numai la urmă îşi lipi buzele de buzele ei umede, sărate de lacrimi.

— Ida, barajul e în siguranţă, repetă el credinţa lui Sta- vropol; valul se apropia, se lărgise odată ieşit din strînsoa- rea munţilor. îşi diminuase înălţimea, dar îşi îndoise furia dînd de ape adînci.

Izvoarele cînd calde, cînd reci erau singura teamă a inginerului. Pentru aceste izvoare îl dispreţuia pe Gavra, cu toate că, fără el, multe din tainele adîncului stîncos nu le-ar fi aflat şi n-ar fi putut să-şi ia măsurile de precauţie normale în orice construcţie. Fundaţia avea să fie peste cîteva minute salvatorul sau criminalul întregului zidit şi Stavropol refăcu mintal, în grabă, calculul forţei posibile şi rezistenţa, pe centimetru pătrat, a loviturii ce avea s-o primească barajul.

— Ionas, spuse el încet şi Ionas se duse lingă bătrîn. Uitase să stingă lanterna.

Inginerul, calm, apăsă pe buton. Fasciculul de lumină se topi făcînd azuriul amurgului să devină mai clar; parcă era zi, dar o altfel de zi, cu nimic asemănătoare cu celelalte, spuma albă a uriaşului talaz se rostogolea undeva între cer şi pămînt făcînd particulele din atmosferă să strălucească intens.

— E tîmpit, am zis eu de totdeauna că e tîmpit, se auzi vocea lui Bică şi, nemulţumit de constatarea că Toma şi ai lui erau tîmpiţi, le făcu semn ajutoarelor să-l urmeze. Mă duc să văd cum stau cu staţia de conexiuni, spuse el şi alergă bucuros că putuse atît de rapid să găsească o explicaţie plauzibilă dorinţei de a fugi din acel loc, cel mai periculos, valul urmînd să atingă cu toată puterea latura malului de protecţie.

Toma Spîrcu nu se mişca de la locul său ; îi citea ceva nevestei dintr-o carte groasă ; n-avea cum să observe pericolul ce urma să vină, el crezuse că odată cu

liniştea pă- mîntului viaţa îşi intrase în ale ei.

lonas ar fi vrut să alerge pînă acolo, bucuria că nimic din casa lui Toma nu avusese de suferit era umbrită de neîncrederea în cele susţinute de Stavropol. Dar nici el, lanos, cu toate că avea îndoieli în presupunerile şi schemele matematice ale bătrînului inginer, nu îndrăznea să plece, ară- tîndu-şi astfel neîncrederea.

— Lasă-l, domnule lonas, lasă-l, calmul lui mi-l întregeşte pe-al meu, n-am să mă mişc din acest loc cu toate că n-am nici un drept să vă reţin cu mâne. Ştiu, lonas, de ce nu pleci, ai vrea să te convingi, să afli ce s-a întîmplat în adînc, la patruzeci de metri mai jos de locul unde stăm noi. dşti curios dacă seismul a influenţat fisura, acea fulgerare bizară a betonului turnat de mine... Te asigur că nu s-a întîmplat nimic, construcţia e solidă, dacă nu se vede nici o crăpătură în afară mă îndoiesc de producerea ei în interior, cu toate că... N-aş vrea să uiţi ceea ce ţi-am spus odată, ger- rrtenele răului, în acel loc, pe unde apa pătrunde^ nu e de natură tehnică, are o altă explicaţie. Vom afla în curînd. Dacă acest val se supune calculelor mele şi vom ieşi teferi
din această încercare, vom coborî în adînc, ai să te dumireşti că am dreptate... Domnişoară Adelaida, mă bucur că în momentele acestea eşti alături de noi, gata să înfrunţi un pericol pe care nu ţi-l cere nimeni. Am cunoscut o femeie, i-am povestit lui lonas de ea, un om deosebit, femeia în alb, aşa-i ziceam atunci, nici ea n-a vrut să fugă din faţa prăpădului, l-a preferat decît să mă lase singur, aşa cum a făcut Bică Stupariu... Pentru asta îl şi stimez pe Toma, pe nevasta lui ; fără să ştie, îmi confirmă tezele liniştitoare, cu un fel al lor de-a tăcea, de-a ascunde, de-a se mărturisi, o linişte pe care le-o invidiez... Am iubit-o pe femeia în alb, domnişoară Adelaida, dacă un om ca mine poate iubi altceva decît fierul şi betonul, cu toate astea în nopţile de veghe, de acum, cînd îmi rememorez trecutul, înţeleg mai bine că am iubit-o, aşa, cum meriţi şi dumneata să fii iubită... Pe atunci n-aveam vreme de serenade, nici spaţii libere dedicate sufletului, pe atunci munceam, voiam să dovedesc că sînt mai bun în meserie ca alţii, în ciuda neîncrederii faţă de mine... Toată viaţa am fost suspectat, tracasat, dar recunosc, am fost lăsat să-mi duc nebunia la capăt, şi nebunia, priviţi-o, o să reziste

tuturor valurilor, ele se înspăimîntă de creaţia mea, şi Stavropol arătă spre tăvălugul ce cuprindea în lărgime un diametru infinit, capătul ce intra în zona luminoasă a lacului fiind ascuns privirilor. Am încercat, după moartea ei, să refac ceva din puţinul existent în mine, să dau inimii dreptul la ce i se cuvine, dar după încercări infructuoase am înţeles că ceea ce mai păstram pentru ea nu se putea împărţi cu altcineva. Deci o iubisem fără să-mi dau seama. N-am preţuit cum se cuvine sacrificiul ei decît acum, cînd toate se adună, se calculează, dar altfel decît calculez în mod obişnuit. Sufletul, se pare, are alte ecuaţii, el nu le suportă în starea în care eram pregătit să i le ofer. Multă vreme am crezut că rezistenţa ei la toate capriciile mele, la toate jignirile pornea nu din dragoste, din altceva ; de ce să mint, am crezut o vreme că ura o ţinea lîngă mine, după ce a înţeles că de iubire nu putea fi vorba. Nu, nu m-a urît, dimpotrivă, m-a iubit, ca nimeni altul, pentru asta nici n-am fost capabil să-mi încălzesc decît amintirile, să le reevaluez la adevărata lor tensiune, dar asta cînd totul a fost prea tîrziu... Şi atunci, ca să scap de ea, am încercat un vicleşug care a prins, am început să-i povestesc cuiva despre calităţile ei cu atîta con
vingere şi pasiune incit n-a durat mult ca noul confesor să se aprindă din prea multul foc al vorbelor mele. Nu minţi- sem cu nimic, fusesem sincer, credeam în laudele pe care i le aduceam. Voiam să scap de ea. Ca să scap am vrut s-o vînd. Să-mi vînd iubirea de care nu eram conştient, dar de ■care am devenit conştient mai apoi... Am făcut uneori şi pe gelosul, ca omul căruia voiam s-o dau să-şi ascută spiritul, să se angajeze mai mult, să i se pară lupta luptă, cu mizã grea, fără să ştiu că atracţia lui Saie era de altă natură, el nu voia s-o cunoască pe ea, voia să mă ştie pe mine mai bine. Cînd am aflat, era prea târziu. Indiferent de gândurile lui amestecate, din care dominant era cel privitor la mine, nici pasiunea nu era falsă, bărbatul din el era aprins, chiar •dacă flacăra nu era nici pe departe asemănătoare celei ce ardea în sufletul meu. Trăisem atît de ascuns, atît de calculat ascuns, incit crima de a nu mă da în vileag, cu adevărata mea identitate, mi se părea perfectă, ştiam nu numai să calculez rezistenţele şi amestecurile – construcţia îţi dă şi sentimentul artei prin viziunea ce ţi-o creezi înaintea lucrului finit – or traiul meu, pe dinăuntru şi pe dinafară,

mi se părea blindat, nu puteam fi descoperit... Şi, dintr-o dată, a venit ea... Nu s-a desconspirat, cu toate că ştia că trăiesc numai cu numele, numai el mă reprezenta cu adevărat, restul era o falsitate deliberată, pînă ce aveam să cîştig încrederea şi odată cu ea ■dreptul să mă impun, aşa cum aş fi meritat de mult. Dacă m-ar fi căutat atunci, în clipele mele de slăbiciune, de teamă, de nesiguranţă, poate aş fi abdicat, s-ar fi găsit şi aiurea o construcţie mastodont de care să-mi leg viaţa, poate aş fi muncit ca *negru* pentru unul din iluştrii ingineri care n-au timp, aşa cum am avut eu, pentru fiecare minut din chinul betonului, de a se constitui în ceva durabil şi folositor. în aceste •condiţii socotite înjositoare, aş fi cîştigat înzecit... Nu, nu câştigul mă obseda, dorinţa de a le demonstra că greşesc profund ; oameni ca mine erau cu sutele, abnegaţia nu se judecă la nivelul cuvintelor, nici ataşamentul, legat exterior ca o centură de siguranţă, folositoare pentru tine şi inutilă pentru ea. Cel mult îi poţi oferi ceva din valoarea ta acestei centuri de siguranţă, dar lucrurile nu se adună decît cu lucrurile, fiinţele aşijderea, o centură de siguranţă nu era idealul vieţii mele, cu toate că am apelat la dedublarea propriului meu *eu,* însă nu din nevoia de parvenire ; din nevoia de sacrificiu... Ştiam

că am să prind un asemenea timp... Tîrziu, cînd am avut cîteva discuţii brutale cu femeia în alb, liniştită în felul ei, deloc sî- cîitoare, dar de o duritate fără seamăn, atunci cînd considera că am să mă pierd din cauza inconştienţei mele de a vedea starea lucrurilor, am înţeles cît de puţin valoram în faţa lor... N-am priceput însă exact ce voia de la mine, de ce voala un adevăr ce se putea rosti simplu, deschis. Cameniţă dorea să afle biografia mea, aceasta i-a fost întrebarea, de ce mă ascund, ce legături am cu ea, dacă nu cumva urmăresc să arunc şantierul în aer. Atunci eram doar fierar-betonist. O clipă, o clipă, uite-l că vine, spuse Stavropol şi coborînd cu greutate pînă la postul de „ajutor", aflat într-o nişă apropiată celei unde se aflau conexiunile pentru servomotoare, veni cu cîteva frîn- ghii de iută.

— Vă rog să vă legaţi, nu pentru că aş fi nesigur în presupunerile mele ; în faţa vieţii pînă şi hîrtia poate greşi, deşi un val nu face parte decît din forţa majoră a vieţii, cel mai adesea subordonată ei, acesteia din urmă... Eu n-am să mă leg. Dar nu vreau ca voi să aveţi de suferit, suferinţa fizică este minoră faţă de cea sufletească, or văd, domnişoară Aida, că încrederea mea a sădit în dumneata slăbiciune... Nu te învinuiesc... Să plătesc numai eu, dacă nu va fi aşa CUM presupun... Eu sînt căpitanul acestei corăbii, dar spre deosebire de unul ce pluteşte pe întinderile albastre, eu nu vreau să-mi leg liniştea de un punct fix, căpitanul unei minuni ca aceasta se vrea liber, doreşte să piară, chiar dacă barajul nu va fi atins cu nimic... Calculele mele prevedeau acest cataclism, l-am soluţionat teoretic nu o dată, acum practica nu mă mai în- fioară nici a suta parte ca atunci, cînd l-am fabricat artificial, în laborator... Priviţi-l, spuse Stavropol cu chipul transfigurat, priviţi-l cum se teme de ce va întîlni în cale...

Adelaida se uită spre locul arătat de inginer. Valul nu numai că era la fel de mare, dar rostogolirea lui înceată, mugetul neomenesc, neauzit înainte, o sperie şi mai mult. Se legă singură cu otgonul de mijloc, pe urmă trecu frînghia groasă de cîteva ori în jurul unui pilon de beton... Se aşeză apoi în spatele pilonului, el urma să preia izbitura, ea rămînînd în golul dintre stîlpul proteguitor şi apă. Ar fi dorit ca lonas s-o ajute, să-şi neglijeze propria securitate. lonas n-avea timp. Cu. o grabă febrilă îşi lega otgonul de un stîlp apropiat, numai

după ce-i verifică rezistenţa, smucindu-se de cîteva ori, veni.
lîngă Ida, o luă în braţe, strîngînd-o între el şi betonul salvator.

Stavropol încetase să mai vorbească. În mijlocul coronamentului, cu braţele încrucişate, aştepta izbitura ignorată pînă atunci de povestirea nedusă pînă la capăt. Nu-i era indiferent ce se va întîmpla. Nu voia să moară ca un erou de operetă. Voia să înfrunte stihia fizic, după ce o înfruntase mintal...

Valul se apropia, era tot mai aproape, tot mai zgomotos, parcă o putere nepămînteană venită din adînc răscolea măruntaiele apei împingînd-o înainte...

Adelaida închise ochii, strîngîndu-l pe lonas cu disperare.

— De ce n-am plecat, lonas, de ce n-am plecat, ţi-am spus că Stavropol nu e normal, ţipă ea ca să fie auzită.

lonas n-o auzea sau se prefăcea că n-o aude. îi era şi lui frică, dar altfel decît ei. O teamă reţinută, raţională. Măsură lărgimea stîlpului aflat în spate, apoi îşi culcă fruntea între umărul şi gîtul fetei.

— Adelaida, îmi pare rău.

Din pricina strînsorii, Adelaida aproape că nu mai putea respira. lonas nu-şi dădea seama de forţa braţelor lui. Apoi se auzi izbitura. Avu curajul să deschidă ochii, să privească în lungul barajului. Apa se plesnise de pilonii puternici, apoi porni cu forţă printre stîlpii cu porţile ridicate. Pe urmă nu mai văzu nimic, simţi şuvoiul trecînd peste ei, voind să-i smulgă din îmbrăţişare şi i-ar fi smuls dacă pilonul n-ar fi preluat cea mai mare parte din furie, şi dacă otgonul, intrat în carne, nu i-ar fi ţinut pe loc.

Totul dură cîteva secunde. Suficiente însă ca părul auriu al Adelaidei să-şi schimbe culoarea ; semăna acum cu un fuior de cînepă, cenuşiu, pe jumătate albit. Nu se întîmplase nimic cu ea, semn era tremurul mîinilor, al trupului, un tremur răsfrînt şi în el. lanos îşi deschise pleoapele ; barajul era la locul său, în aval apa se domolise, se scurgea lină pe făgaşul vechi, poate doar cu un metru doi mai înaltă ca înainte. Nici casa lui Torrza nu fusese atinsă, apa trecuse doar peste mormîntul femeii în alb, crucea ca şi florile sădite de luliana erau răsucite într-o parte.

Stavropol avusese dreptate. Calculele se adevereau, inginerul putea fi mîndru de construcţie.

Ionas se dezlegă cît putu mai repede, lăsînd-o pe Ida să se descurce singură. Coborî scările spre nişele de unde trebuia să cupleze servomotoarele în sens invers. Apa trecuse cu repeziciune peste deschizătura acoperită metalic, interiorul galeriei nu suferise, motoarele mergeau din plin, semn că generatoarele nu fuseseră deteriorate. Ascensorul funcţiona ; Ionas îl luă pe cel rapid. în patruzeci de secunde se afla în galeria principală. Din tot vacarmul de afară, aici în interior, persista doar mugetul de mult trecut al valului, ecoul lui venea de undeva dintr-o mare depărtare, dar de fiecare dată, prin repetare, zgomotul părea mai intens.

Ionas alergă spre fisura atît de cunoscută. Crăpătura nu se lărgise din cauza şocului, îşi schimbase forma doar. Dar nu lovitura apei fusese de vină. Fărîmiţarea betonului, în perimetrul de zid devenit violet, era rezultatul unei eroziuni continue ; nu avea nici o legătură cu seismul, nici cu milioanele de metri cubi de apă pregătite să doboare totul în calea lor.

Nu, Stavropol chiar dacă era nebun, în nebunia lui era unic.

Ionas respiră adînc, uşurat. Barajul trecuse examenul de fiecare dată cu bine, ar fi fost păcat să se petreacă cine ştie ce cu el din cauza unei amărîte de fisuri. Pînă la urmă Stavropol avea să-i vină de hac. El era cheia rezolvării acestui nimic în comparaţie cu dezastrul la care se aşteptase. Nici o crăpătură în rest, nici o pată umedă, constată Ionas cu voce tare după ce cercetă cîteva sute de metri din galeria devenită mai spaţioasă, mai trainică în ochii săi. îşi aduse aminte de Ida. Alergă la ascensor.

Cînd ajunse la lumina caldă a amurgului o văzu pe Ida dezlegată de stîlp, privind speriată în jur.

— Unde-i Stavropol, întrebă ea.

într-adevăr inginerul nu era la locul unde îl lăsaseră. Nu se vedea nici pe coronament, nici în dreptul barajelor de- versoare, ale căror uşi ciclopice se închiseseră în timp ce el cerceta galeria din adînc.

— Domnule inginer, domnule inginer, strigă el. Nu primi nici un răspuns. O fîşie de cămaşă albă, prinsă de o ridică- tură de beton, rămasă din devierea vechii albii,

îl puse pe lonas pe gînduri. Cum de nu-i trecuse inginerului prin minte că apa, chiar dacă nu era în stare să-i facă construcţiei nimic, îl putea mătura pe el de pe coronament. Se confundase cu propria lui operă. Opera rezistase, dar apele îl smulseseră pe el. Primise valul în faţă. lonas îşi făcu reproşuri. Ar fi trebuit să insiste ca inginerul să-şi ia cel puţin măsura minimă de precauţie. Să se lege cu otgonul. Ţinea perfect de bine minte, Stavropol adusese trei frînghii. Una rămăsese lîngă el. De <ce n-o folosise ? Acum nu mai avea rost să se lamenteze. Mai mult ca sigur că trupul lui Stavropol, luat de valul domolit de izbitură, trecuse pe lîngă ei. Dacă apa se înălţase cu mult mai sus de capul lor, nu mai încăpea nici o îndoială că Stavropol luase lovitura în plin.

Acum lacul era calm, parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. Micile explozii dispăruseră. Doar spre mijloc, acolo unde apa închisă la culoare încercase să se amestece cu partea ei luminoasă, se vedea o umbră mişcătoare, unduind în cercuri mari lichidul. Nu putea fi decît peştele, cel care se luptase cu atîta încăpăţînare, clipă de clipă, cu barajul. Probabil animalul era rănit sau năucit de cele întîmplate, altfel n-ar fi plutit aproape ■de suprafaţă.

lonas ar fi vrut să meargă spre locul de unde mişcarea i se putea urmări mai bine. Aida nu-l lăsă din braţe.

— Nu te las, lonas... Cînd ai fugit spre interior l-am văzut sărind în apă. Şi am mai văzut ceva. După ce apa s-a lovit de zid s-a retras din nou, ca şi cum ar fi vrut să-şi ia un alt avînt. în golul rămas de retragerea ei am observat în baraj o gaură rotundă, şi capul monstrului ieşind din ea.

— Ţi s-o fi părut, Ida, ţi s-o fi părut... dacă nici cutremurul, nici consecinţele lui n-au putut mişca o pietricică din ■construcţie, de acum: înainte nu mai mi-e teamă de peşti, nici de fisuri, socotite pînă acum dezastruoase. Ţi-a fost frică Ida, ■draga mea, spuse el şi-i mîngîie părul schimbat la culoare.

— Ce-i cu părul meu ? întrebă ea.

— Nimic, ce să fie, frica din tine s-a răsfrînt în el, aşa se întîmplă uneori... Ida, cred că Stavropol n-a scăpat cu viaţă, ■doamne, de ce l-am lăsat nelegat, se apostrofă lonas.

Coborîră amîndoi taluzul şi se îndreptară spre grădina •cu flori a lui Toma Spîrcu.

în curte ardea un felinar agăţat de o cornişă a casei. în jur, florile îngrijite de luliana erau neatinse. Doar în partea de dincolo de deal, unde începea să coboare panta, apa, în scurgerea ei, le smulsese din rădăcină dezgolind pe mari porţiuni pămîntul. Toma şi luliana nu erau afară. Cîinele lătra ca turbat, urcat pe un şopron de unde nu avea curajul să coboare. Poarta din spatele grădinii era deschisă. lonas şi Ade- laida pătrunseră prin ea. La cîţiva metri de gardul de cărămidă începea valea şi, lîngă crucea răsturnată, lonas văzu trupul lui Stavropol. Inginerul era gol, numai în piciorul stîng mai avea o urmă de ciorap.

— Asta i-a fost soarta, spuse luliana.

lonas se apropie. Ida rămase în dreptunghiul porţii. luliana despături un cearşaf şi voi să-l acopere pe inginer. lanos o opri. Se uită în dreptul inimii inginerului. Un fir subţire ca o aţă era desprins de minusculul aparat acoperit cu un plasture roz. I s-a decuplat stimulatorul sau şi l-a rupt singur, îşi spuse lonas şi se adumbri la chip. Poate în ultimul moment, nefiind sigur că va avea dreptate, inginerul... Nu ştiuse că Stavropol suferea de inimă.

Prin vîntul ce nu încetase o clipă să bată, se auzea vocea domoală a lui Toma Spîrcu.

„Ascultaţi-mă voi care umblaţi după neprihănire, cari căutaţi pe Domnul. Priviţi spre stînca din care aţi fost ciopliţi, spre gaura gropii din care aţi fost scoşi”...

— Lasă omul să se odihnească, Tomo, tot nu te aude şi dacă te-ar auzi n-ar crede în tine...

Toma nu ascultă de nevastă-sa, citea mai departe, dar cu vocea joasă. Numai el auzea cuvintele.

— Unde să-l îngropăm, domnule lonas, întrebă Toma şi, fără să aştepte răspunsul, continuă ca şi cum decizia n-o luase acum în faţa trupului nemişcat al inginerului, ci demult, de cînd îngropase femeia în alb.

— Aici, cu ea, numai cu ea, îi întări şi luliana vorbele.

— Are un testament, doamnă luliana, dacă se poate, şi nu văd de ce nu s-ar putea, ar fi bine să ţinem cont de el... Cred că ar trebui să-l chemăm şi pe Vugnar, pe Saie, pe părintele Ghedeon...

— Nu chemăm pe nimeni, domnule lonas... Apa l-a

adus aici, nu noi, poate asta i-a fost soarta şi dorinţa sufletească mai presus decît dorinţa scrisă.

— Degeaba spune Toma că cineva a omorît-o, vorbi mai departe luliana ; a murit de moarte bună, eu aşa cred... iar pe Ghedeon de ce să-l mai purtăm pînă aici ?... Inginerul avea altă credinţă ; în ciment şi în beton, asta era credinţa lui... Tomo, apucă-te şi sapă groapă, zise ea şi Toma, ascultător, lăsă cartea şi întorcîndu-se în curte căută două cazmale. Una i-o dădu lui Ionas.

— Şi eu cred, domnule Ionas, că luliana are dreptate... Nu-l putem îngropa lîngă un cîine... Eu îl ştiu bine, n-am stat o singură dată de vorbă cu el, nu-şi putea închipui că Mutul are să moară înaintea lui... Dacă el l-a dus pe Mut în cripta din galerie, se cade ca inginerul să aibă parte de o îngropăciune omenească.

Se apucară să sape amîndoi. Pămîntul era moale, se lăsa lucrat uşor...

— Domnule Ionas, n-am vrut să spun nimănui, nu era treaba mea, eu îs vechi pe aceste locuri, şi ce n-am văzut eu mi-au spus alţii, ce nu ştiau ca lumea, ăştia din urmă, verificam eu, ce îţi zic acum e purul adevăr... El, zise Toma şi arătă spre trupul acoperit cu cearceaful, a inventat-o pe femeia în alb... Uite c-am dat de coşciug, zise Toma, şi lovi stejarul.

— Ce faci, Tomo, te bate Dumnezeu !

— De ce să mă bată ? Toţi ajungem aici... Ce rău vezi în faptul că vreau să ştiu cum arată un mort după atîţia ani ?

Toma ridică cu ajutorul hîrleţului capacul.. în sicriu nu era nimeni... Nici urmă de femeie în alb. Se vedea un rest de floare, atîta tot. Toma se uită speriat la luliana, apoi la Ionas. Ca şi cum toţi trei s-ar fi înţeles, fără nici un cuvînt, îl coborîră pe Stavropol în sicriul gol. Grăbiţi, începură să arunce pămîntul reavăn, mustos, peste rămăşiţele pămînteşti ale inginerului. Toma se propti cu toată greutatea trupului în crucea răsucită şi o aduse la locul ei, de dinainte. Hristosul turnat în beton arăta şi mai ascuns privirilor, se vîrîse cu totul în carnea cenuşie, iar coastele de fier, ruginite, se adînciseră făcînd pieptul şi pîntecul să pară mîncaţi de viermi.

26.

Stavropol dusese cu el în pămînt şi secretul. Ce aflase oare din multele amestecuri făcute în betonieră ? Dacă ar fi ştiut, lui Ionas i-ar fi fost mai simplu. Avea de gînd să continue planul lui Stavropol, să foreze el în baraj, să colecteze sursa de culoare ce le punea atîtea semne de întrebare. Sta- vropol reuşise să-i spună că rezultatele erau neimportante. Nu voise să se facă de rîs cu ele. Intenţionase să le dea în vileag după confruntarea cu materialul extras din baraj. Nu mai avusese timp.

Ida stătea pe pat. Fixa tavanul, apatică, străină de gîn- durile şi încercările lui Ionas de a aşterne pe hîrtie continuarea puţinelor amintiri despre sine.

îl surprinsese pe Ionas afirmaţia lui Toma despre femeia în alb. întîmplarea făcuse ca trei oameni, străini unul de altul, să definească o fiinţă în acelaşi fel. Oare ce legătură exista între femeia care dispăruse din sicriu şi cealaltă, văzută de el, la casa de copii găsiţi ?

— Te frămînţi, Ionas ? întrebă Adelaida şi îşi ridică un picior în sus să se vadă jumătatea de opt.

— Aida, într-un timp atît de scurt, Bulat, Gavra, Stavro- pol... E numai începutul, cum ar spune Ghedeon...

— Ionas, dragul meu, te implor să plecăm. Ar fi cel mai... Trecem prin oraşul de jos, îmi iau lucrurile, cîtva timp ne ascundem să nu ne ştie nimeni de urmă... Apoi n-avem decît să ne ducem unde om vedea cu ochii... M-am săturat de lumea asta sucită, de climatul... în ce lună sîntem, Ionas ?

Ionas îşi ridică tocul de pe hîrtie ; începu să numere în gînd. Nu ştia nici el în ce lună se aflau...

Prin fereastra deschisă Adelaida îl văzu pe Bică Stu- pariu, oamenii lui de pază, pe Vugnar cu nelipsitul Calafat după el.

Vugnar citise testamentul lui Stavropol şi Bică era în culmea bucuriei... îşi luase angajamentul nu numai să aibă o grijă deosebită faţă de baraj, dar să şi răsădească pe mormântul inginerului florile preferate, crizanteme albe, cu petalele cîrlionţate. Bică fredona ceva, era uşor afumat; ieşise din tură. Agita mereu o

sticlă, apoi, cine ştie de ce, aruncă sticla de primul pilon al barajului. Parcă ar fi botezat cu şampanie marea lui Bucurie.

lonas şi Adelaida se mutaseră în locuinţa lui Bulat. Camera nu păţise nimic în urma cutremurului. Doar acvariul se vărsase pe jumătate şi o sticlă cu vitamine pentru peşti căzuse de pe colţul dulapului ; se spărsese. Adelaida adunase conţinutul, cu toate că nu ştia la ce mai putea folosi.

Fusese gospodar Bulat, se vedea după aranjamentul puţinelor lucruri. Avea pînă şi perdele, cusute de el fără îndoială, se vedea după franjuri.

— Tu crezi lonas că Bulat, într-adevăr, a fost trimis în deplasare ? întrebă Adelaida şi lonas, puţin supărat, că era mereu întrerupt, se răsuci spre ea.

— Ce motive ar avea Vugnar să ne mintă. Dacă el susţine aşa şi tu susţii altfel...

— Eu n-am spus că l-am văzut înecat, pentru numele lui dumnezeu, a cîta oară să-ţi... L-am văzut intrînd în apă, fă- cîndu-se din ce în ce mai mic, pînă n-a mai rămas din el de- cît rostogolul ăla ce nu mai reuşea să se afunde.

— Şi mie mi s-a părut într-o zi, Aida, că văd o minge de foc alunecînd pe valuri. M-am speriat la început. Pe urmă am înţeles că era soarele reflectat într-un anumit fel în şisturile cristaline din adînc.

— lonas, mi-am adus aminte de Stamate.

lonas lăsă stiloul pe marginea mesei. Ida nu voia să-l lase să lucreze, se plictisea fără să vorbească.

— Ce-i cu el... ? Aida, sînt într-un punct unde vreau să fac legătura între femeia în alb şi... Nu poate fi aceeaşi... îmi spunea de o sută de ori pe zi că n-am pe nimeni, că...

— Şi Saie Cameniţă ce-ţi cere ? Nu-ţi cere acelaşi lucru ? lonas se ridică.

— lonas, după toate cele întîmplate am parcă mai multă minte, vere, şi ce-i mai curios că încep să-mi dau seama că e cazul s-o întrebuinţez... înainte de a veni aici, Stamate m-a sunat de cîteva ori... Aş fi vrut să mă întrebi de ce-a făcUt-o ? Crezi doar că de ochii mei frumoşi ? Voia să-mi spună un secret, dar înainte de a mi-l spune ţinea să-l verifice, pe urmă să stea de vorbă cu tine. Zicea că semeni cu un făcător de cuvinte, asta

demult, cînd şi el şi cel cu care presupunea că semeni au trăit cîţiva ani într-un sanatoriu. Şi mai zicea Stamate că acest făcător de cuvinte avea un băiat pe care-l chema Aron... Să fii tu ăla, Ionas ? Nevoia asta de uitare la unii, de încercare de a experimenta la alţii, porneşte din aceeaşi dorinţă de a ascunde ceva... Stau de cîteva zile şi mă perpelesc ; cine o fi avut interesul s-o scoată pe femeia în alb şi de ce-a spus Toma că e o invenţie de-a lui Stavropol după ce atîta timp ne-a lăsat vag să credem că el, Toma, a îngropat-o.

Ionas se gîndea la altceva ; poate o auzise pe Ida şi-i era indiferent ce-i spusese sau adevărurile ei, dacă erau adevăruri, nu-l emoţionaseră.

Soarele răsări din aceeaşi parte în care apusese. Razele erau însă mai puternice, după cutremur atmosfera se limpezise, stratul de praf, prezent ca o ceaţă deasupra lacului, se împrăştiase, pomii începuseră să înflorească, în acelaşi an, pentru a treia oară. Partea neagră a întinderii de apă i se părea Aidei mai largă, cea strălucitoare mai întinsă. O rază se strecura pieziş prin perdeaua nu prea curată a ferestrei; ea fu aceea care-i dădu putinţa Idei să observe mişcarea curioasă din dreptunghiul de sticlă.

Din fundul acvariului se înălţară la suprafaţă doi peştişori ; era prea mult spus peştişori, două firicele de aţă, de cîţiva milimetri fiecare. Numai vînzoleala lor disperată o făcu pe Adelaida să înţeleagă că nu se mişcau pe netedul lichid două fire de praf, ci două vietăţi. Rămăseseră probabil în acvariu cîteva ouă macerate de masculi ; condiţii prielnice le dăduseră viaţă. Adelaida se ridică de pe pat. în vîrful picioarelor se apropie de vasul de sticlă plin la fund cu plante de baltă, cu cîteva scorburi în care peştii, crescuţi de Bulat, se puteau ascunde. Adelaida împrăştie pe suprafaţa lucie praf vitaminizat. Cele două firişoare se arcuiră hulpave după hrana plutitoare ; în cîteva secunde din ce aruncase ea nu mai rămăsese nimic. Avu o revelaţie. Şi ea era capabilă să facă o experienţă. De ce nu, îşi zise, dar cînd voi să arunce din nou mîncare, se opri. Se apropie de zidul crăpat în urma cutremurului şi luă de jos mortar. Amestecă molozul cu praful vitaminizat şi—1 presără apoi cu grijă. Firişoarele de viaţă se năpustiră spre mîncare, apoi se opriră privindu-se unul pe altul, în poziţii stranii, cu gămăliile de capete ieşite afară.

— Instinctul, îşi zise Adelaida şi fără să mai dea importanţă acvariului se îndreptă din nou spre pat.

Era cu mult mai interesant să-şi privească picioarele şi, văzîndu-le, să-şi reconstituie pe retină spinarea de pămînt din timpul cutremurului. îl simţise în ea nu numai pe lonas, ci întreaga forţă a pămîntului dezlănţuit. îi fusese frică ? Cu siguranţă, dar frica din acel răstimp, de cîteva secunde, multiplicată la aceeaşi scară cu simţirea lăuntrică, îi zdruncinase echilibrul în asemenea măsură încît o nouă dragoste, cu lonas, în ziua următoare i se păru de un plictis fără seamăn. Era nebună şi ea, nu-ncăpea nici o îndoială, dacă alerga după senzaţii ieşite din comun. Se trezea noaptea, simţindu-se suptă de ventuzele sutelor de lipitori, dar trezirea nu era tulburarea pricinuită de spaimă, ci bucuria născocită cu cîteva luni în urmă în japşă. Cînd îl provocă pe lonas, povestindu-i, el se întoarse cu spatele şi-i zise ironic că un psihanalist, citit de el pe apucate, i-ar fi fost un partener incomparabil mai preţuit...

— Tu crezi că sînt isterică, vere, crezi că am nevoie de nemţălăul ăla... ?

— Aida, să ştii că nu-ţi mulţumesc că mi-ai aruncat medicamentele. Faptul că nu te-am pedepsit cum aş fi dorit s-a datorat cutremurului şi credinţei că tu mi-ai salvat viaţa.

— De două ori ţi-am salvat-o lonas, vere... O dată ne-mailăsîndu-te să înghiţi măgăriile lui Cameniţă, a doua oară făcîndu-te bărbat. Mi-am dat seama acolo jos, după felul cum mă mîngîiai, că te purtai ca un copil, curat, dornic să te afirmi, speriat şi fericit în acelaşi timp că ai izbutit să fii tu... Una cu experienţă te-ar fi dat jos, vere, în doi timpi şi trei mişcări... Noi doi o luaserăm de la zero...

— Ida, uneori eşti vulgară.

Aida îşi ridică din nou piciorul şi-l privi, sedusă de forma lui imperfectă. Dădu neconvinsă din cap, apoi ca să se poată privi mai bine, îşi descheie ultimul nasture de la fustă.

— Vere, noi nu ştim să suferim, am crezut că te va îneca plînsul văzîndu-l mort pe Stavropol, oricum, ţi-a fost naş în multe, te-a ajutat, ştiu precis, cu toate că nu mi-ai spus-o ; a făcut pentru tine ceea ce un tată n-ar prea fi făcut.

— De unde ştii ?

— Vere, într-o noapte de nesomn pentru mine, de coşmar pentru domnia ta, ai vorbit; ai povestit de Stavropol de mi s-a făcut lehamite... Te-am crezut un pervertit, nu-l ştiusem pe Stavropol, abia peste cîteva zile mi-a fost dat să-i văd mutra. Am înţeles că şi eu cînd sînt tîmpită merg cu imaginaţia pînă... Nici o lacrimă n-am văzut pe chipul tău cînd l-ai vîrît pe Stavropol în mormântul celeilalte. Te-a interesat doar sîrmuliţa care lega bateria aflată sub plasturele de la mina stingă şi nasturele din dreptul inimii, adăpostit şi el sub un alt plasture... A propos, lonas, oare în cei doi ani cît ai fost student la drept n-ai lucrat şi în altă parte ?

lonas nu răspunse. Aida îi pusese prea multe întrebări ca să-şi poată explica mai întîi lui, apoi la nevoie ei...

— Ştiu că a avut grijă de mine, dar şi eu i-am fost un slujitor devotat, Ida, am muncit cît zece... Nu vreau să mă laud, dar odată, cu trupul meu, am oprit o infiltraţie apărută dracu ştie cum... Am stat o noapte întreagă lipit de ciment, nimeni nu era în preajmă, nici n-aveam cum să strig, cei de sus erau atenţi la bene, eu eram jos, acolo se făcea o corecţie de turnare. A doua zi au trebuit să-mi taie hainele, peste noapte betonul s-a întărit, eu, cu căldura trupului, l-am ajutat să facă priză şi să astupe gaura ce s-ar fi putut mări. N-am povestit nimănui, nu fac parte dintre cei care se trezesc cu orgoliul pe buze, doritori să se afirme în propriii lor ochi. Sta- vropol a înţeles însă că l-am salvat de la o dandana. Şi a mai înţeles că sînt capabil de dăruire.

— Oare în dăruirea asta a ta n-a putut intra şi acel om de care a amintit Stamate ? Cu ce mă poţi contrazice ? N-ai să mă poţi, cum n-ai alte argumente împotriva lui Stamate decît cele exprimate acolo, faţă de el, cu brutalitate... Tu eşti ca pescarul din Biblie, de care aminteşte Spîrcu; arunci plasa în cincizeci de locuri, nu prinzi nimic şi eşti fericit cînd din adînc s-a oprit în pleaşcă un pescuţ. în loc să-l arunci înapoi, tu te apuci să-i refaci, nu numai trecutul de peştişor, ci şi al părinţilor, bunicilor şi străbunicilor, fireşte şi al duşmanilor. Ce peşte mai e ăla care nu integrează în propria lui familie şi cîţiva duşmani ? Un peşte este peşte datorită factorilor de opoziţie aflaţi genetic în

naşterea lui, ei îl fac sprinten, mai atent, mai cu scaun la cap, cum se zice... Tu nu eşti în stare să scormoneşti în pescuţul din tine nici propria ta cracă genealogică ; să nu mai vorbim de cei care, prin forţa împrejurărilor, te-au făcut să nu-ţi ştii nici apropiaţii duşmani... lo- nas, oare noi ne-am putea obişnui să trăim numai cu ciment ? schimbă Aida discuţia, fixînd acvariul şi scărpinîndu-se cu o unghie sabie, de la degetul arătător, sub genunchiul cald, umezit.

lonas ridică din umeri, punea şi fata asta nişte întrebări...

— Era unul pe şantier, orice i-ai fi dat să mănînce, după masă se ducea pe furiş în spatele cantinei, era acolo excavat un pămînt argilos, halea din el cîte trei pumni. Mi-a zis că în timpul foametei s-a hrănit cu pămînt, i-a spus cineva că pîinea iese din pămînt, atunci în neştiinţa lui... Dar de ce m-ai întrebat ?

— Aşa, vere, dacă aş putea mînca ciment, mi-a venit o poftă nebună să mă îngraş cu mortar... Vrei să-ţi repar stiloul ? întrebă ea, schimbînd din nou discuţia.

Ida, ridicîndu-se, se duse Ia acvariu, mai aruncă în apă o porţie de praf de moloz amestecat cu celălalt, vitaminizat şi urît mirositor apoi se apropie de lonas şi se aşează în braţele lui. Din cuibarul cald începu să-l sărute.

— lonas, cînd eram acolo jos, m-am cunoscut cu unul, un fost student; şi-a depus actele, în patru luni s-a cărat... De ce nu vrei să încercăm: şi noi experienţa asta ? După cîtă dragoste am făcut împreună ne-am putea căsători. Ghedeon ne împreună de formă în faţa lui Dumnezeu. Tu ai un nume de aur, lonas, de ce nu înţelegi, hai să încercăm, mai găsim şi alte ţări calde.

— Chiar ai vrea să pleci, Aida ?

— Mă, vere, am aruncat o vorbă, am vrut să te încerc. Da tu să mă crezi pe cuvînt, cînd am venit aici acesta mi-a fost gîndul, să te leg de mine, să plecăm în lume, am auzit că alţii călătoresc pe unde vor, nu-i întreabă nimeni de unde vin, unde se duc, de ce umblă dezbrăcaţi sau prea îmbrăcaţi... Te-aş minţi vere, dacă ţi-aş spune că-mi ard tălpile să merg pe urmele lui Magelan, cînd te ştiu aproape şi-ţi urmăresc ochii cum mă dezbracă, atunci n-aş mai vrea să plec nicăieri, decît într-un pat bun şi tare... Al nostru, cel de dincolo, era

mai solid, nu-i aşa ? A propos, l-ai văzut pe Calafat cum îşi mişcă fundul ? Odată am încercat şi eu să mi-l salt aşa, n-am reuşit... Hai, Ionas, să învăţăm să înotăm ca lumea, cred că tinerii ăia nu de florile mărului se antrenau în fiecare zi.

— Ce-i cu tine, Ida, întrebă Ionas sufocat de sărutul ei, mai ales de muşcătura nemiloasă ; obicei barbar, îl muşca mereu în acelaşi loc. Buza i se umflase din nou, era de două ori mai groasă ca în cealaltă parte a gurii.

— Ai în tine ceva de răpitoare, Ida...

— Am pe dracu, n-am nimic, sînt o fată cuminte, atîta tot, uneori cu niscai gărgăuni... Poţi face ceva pe stiloul ăsta, ai apăsat de parcă ai fi avut în mină o cazma, uite cum l-ai rupt. Păcat de peniţă, era de aur ?

— Cred că de aur, răspunse el. Tu nu simţi că miroase din nou, întrebă Ionas şi Ida, copilăreşte, sări din braţele lui şi începu să miroasă în jur. Luă călimara, îi desfăcu dopul, o duse la nas, mirosi apoi stiloul, hîrtia, pe care el se chinuise să aştearnă cîteva rînduri, şi zise :

— Cerneala are un miros de cerneală, hîrtia şi stiloul... Stai prost cu ficatul dacă te deranjează pînă şi mirosul de cerneală. Du-te la Cameniţă să vezi ce ai.

— Ida, pe mine nu mă cheamă aşa, spuse el, după un moment de reflecţie, eliminînd dinainte celelalte întrebări ale Adelaidei.

— De unde ştii că nu te cheamă aşa ? Te-ai gîndit la ce-a spus Stamate despre făcătorul de cuvinte al lui ?

— Mama era îmbrăcată normal, dacă zdrenţele de pe ea se puteau numi îmbrăcăminte normală... M-am aşezat lîngă ea, afară era frig, îmi era teamă că şi ei îi e frig ; atunci m-am vîrît lîngă trupul micuţ şi în timp ce ne încălzeam unul pe altul mi-a zis că mă cheamă altfel, că mi-a dat numele nou la sugestia unei prietene, cu numele nou putea să-mi fie mai uşor în viaţă... Avea o prietenă, femeia în alb, ea m-a dus s-o văd înainte de marele ei drum. Nici nu ştiu cînd am ieşit din coşciug, nici...

— închipuiri de copil, Ionas vere, ai închis pentru o clipă ochii şi imaginaţia ta bolnavă, ori chiar sănătoasă, te-a vîrît lîngă trupul ei... Ai ieşit de acolo cînd ai deschis ochii, dar imaginea care îţi persistă în minte este cea care te-a impresionat mai mult... Cu femeia în alb, ce să

zic, văd că circulă numele ei pe aici ca şi cum ar fi vie. Poate e vie, Ionas...

— Şi Cotoban ăsta, sări Ionas la alt subiect, ce i-a trebuit să se ducă să facă pe paracliserul ?

Ionas se încruntă, ăsta era gestul lui suprem de nervozitate, în acest chip şi-o afişa. Ida, ştiindu-i meteahna, îl lăsă în pace şi numai după ce se uită cîtva timp la peştii ce se înfruptau din praful aruncat deasupra apei se reaşeză în pat.

— Mi-ai spus că-l cheamă Cotoban, replică Ida şi sco- ţîndu-şi sticla cu eter îşi curăţă unghiile de vechea ojă, prea închisă la culoare.

— Ţi-am spus eu asta ?

— Sigur că mi-ai spus.

— Ida, îmi aduc aminte, Cotoban ne-a urmărit, mama mi-a scris ceva pe un bilet, biletul l-a vîrît într-o pungă. Punga mi-a atîrnat-o de gît şi înainte de a mă lăsa în faţa uşii, mi-a zis să fiu cuminte că va veni cineva să mă ia. Intr-adevăr, a venit, era femeia în alb, ea m-a luat de nună... Pe urmă, în- tr-altă zi, m-a vizitat Stamate, acum ştiu precis, el era, a venit de un Crăciun cu un pachet de haine. Femeia în alb mi-a spus că e o rudă îndepărtată, eu am protestat, ea doar mă învăţase să spun la toţi că n-am pe nimeni, nici părinţi, nici rude... Femeia în alb m-a mîngîiat pe ceafă, a răspuns că exagerase ?şi ea, Stamate îmi era neam, altfel la ce bun să-mi aducă haine de sărbători.

Ida rîse. Era la ultima unghie, unghia cea mică de la mîna stingă, oja murdărise fusta cu două picături rozalii.

— Ionas, dacă Stamate a venit în vizită la tine, atunci, înseamnă că povestea lui cu sanatoriul, cu tatăl tău, poate să nu fie inventată.

— Nu ştiu, Ida...

— Vere, înseamnă că în căpşorul tău plin de uitări încep să se lege nişte povestioare incredibile, ca să nu zic aiurite... Este şi asta o reacţie că ai încetat să te îndopi cu porcăriile lui Cameniţă ; după un somn lung, mintea poate face sărituri ciudate, eu cred că acum te afli undeva cu creierul în pom şi, pur şi simplu, nu-ţi dai seama cum să sari din el.

— Ida, înţeleg că toate astea nu-mi mai folosesc la nimic, dar tu singură ziceai că fără trecut...

— Da, Ionas, fără trecut... Numai că îşi mai schimbă omul şi părerile, eu de exemplu ţin să mi le schimb,

adică la ce-mi foloseşte trecutul, cu ce mă poate ajuta să fiu mai fericită ?... Dacă mă gîndesc bine, voi nu ştiţi să-l preţuiţi cum trebuie pe Cameniţă. El nu vă vrea decît binele... Spune, sînt tîmpită lonas ?

— Ştiu eu... se întrebă lonas neconvins. Tu n-ai un stilou ? Te *rog,* împrumiută-mi-l, vreau să... N-am scris decît trei pagini şi mintea a început să se dezmorţească. Ida, cred că o parte din creier nu-mi funcţionează ca lumea, fiecare efort pe care-l fac să-mi aduc aminte, nu numai că nu-mi mai provoacă dureri ca înainte, îmi dă o stare de mulţumire sufletească, parcă aş salva pe cineva, parcă aş readuce la viaţă un muribund, indiferent că muribundul sînt eu.

— Tu şi muribund, ţie îţi lipseşte o doagă şi eşti pe punctul s-o recuperezi ca butoiul să nu mai verse din el ce nu trebuie, spuse ea şi suflă, ţuguindu-şi buzele ; unghia cea mică nu voia să se usuce cu repeziciunea celorlalte. Mă, vere, dacă ce se vorbeşte despre femeia în alb e adevărat, înseamnă că şi pasiunea ei pentru Stavropol sau Cameniţă nu e scornească cu toate că nu se poate ca o femeie să treacă cu repeziciune de la un bărbat la altul; şi eu aş fi vrut să trec, numai că... La bărbaţi e altfel... Parcă nu mi-am dat seama de prima dată cum te uitai la mine... O femeie imediat simte, are cel de-al paisprezecelea simţ, unul cu totul şi cu totul special, el îi dă de ştire, cum îţi dă ţie urechea stingă ; am auzit că ea te-a pus prima dată în gardă cu peştele ăla care vrea să vă distrugă şi tot ea... Ei bine, vere, de ce crezi că Saie s-a îndrăgostit de femeia în alb ? Avea oare nevoie de conştiinţa ei imaculată aşa cum ai tu nevoie sau a avut Stavropol ?

— De unde să ştiu, se enervă lonas, apoi căzu pe gîn- duri înnegurîndu-se.

— Ce taci ca un peşte, spune şi tu, vere, că am dreptate, că simţul de care ţi-am vorbit e real sau aproape, ce te costă să fii de acord, tu ai femeia ta în alb lîngă tine.

— Te-am rugat să-mi dai un stilou, te rog foarte mult, insistă el.

Ida se ridică din pat, se duse la sacoşă, singura avere cu care mai rămăsese după cutremur, scoase dintr-un carnet un stilou.

— Poate îl faci praf şi pe ăsta, vere, eu cred că ţie ţi-ar trebui un tractor, să scrii cu el, te rog fii mai

indulgent cu obiectul meu, îl am cadou de la tata, ştii ce înseamnă amintirile... Adică nu, tu n-ai de unde să ştii.

lonas desfăcu stiloul, învîrti de minerul pompei pînă ce în capătul peniţei apăru o picătură de cerneală.

— Ida, miroase la fel, sau aproape la fel, înt-° mirosul ăsta...

— lonas, eu te-am întrebat altceva, tu crezi că te-ai putea hrăni cu ciment ? Cimentul încorporează o cantitate de energie fantastică, eu ţi-aş propune...

Ida tăcu. înţelegea că glumele ei nu-l mai atingeau.

Rămăsese în aceeaşi poziţie în care mirosise cerneala la început. Nu se mulţumise numai cu mirosul, lăsă picătura albastră să-i lunece în palmă ; o tescui cu un deget, apoi o duse la nas din nou. Se debarasă de stilou şi ieşi pe uşă, fără s-o mai închidă.

— lonas, ce-i cu tine ? întrebă Aida, dar lonas se mulţumi, de afară, să-i facă un semn indecis cu mina. Alergă spre baraj.

Ida îi urmări goana, fugea frumos lonas, ca un atlet cu experienţă, văzuse ea odată la liceu un elev care alerga...

Se opri la chepengul care acoperea intrarea în galeria unde se afla liftul. Un paznic tînăr îl opri postîndu-se în faţă.

— Legitimaţia ? întrebă el şi lonas rămăsese năuc ; avusese cîndva o legitimaţie, cu siguranţă că era undeva în haină, acum n-avea însă timp de legitimaţii, el se grăbea, cum nu se grăbise niciodată ; nu voia să i se usuce pata de cerneală.

— Unde e Bică Stupariu ? întrebă lonas ; tînărul nu înţelese sau făcea pe prostul şi atunci lonas se repezi la grumazul tînărului şi cu singura mînă, nepătată de cerneală, strînse cu sete pînă ce văzu că ochii celuilalt ies din orbite.

Coborî cu liftul rapid.

Cei patruzeci de metri i se părură o veşnicie, becurile de veghe urcau în sus cu încetinitorul, liftul în loc să alerge, cum o făcuse nu o dată, cu el şi cu Stavropol, acum stătea pe loc. Ajunse la galeria mult aşteptată, dar din pricina grabei deschise uşa mai devreme ; pînă la pragul nde trebuia să pună piciorul mai rămăsese aproape un metru. Doamne, cît timp pierdea. închise uşile la loc. Apăsă din nou pe buton.

Din fisură apa bulbuca. Cîtva timp privi culoarea apei cu mîna nemîzgălită de cerneală ; luă un căuş şi îl duse la nas. Făcu acelaşi lucru, de cîteva ori; cu ambele mîini. Transpiră abundent. Nu-i venea să creadă. Se spălă pe mîini îndelung, apoi, ca să nu se î ?ele, îşi vîrî întreg corpul sub apa rece-caldă. Mirosul persis ă şi după aceea egal, acelaşi. Cu pasul greoi, calm, se îndreptă spre lift. în faţa lui era Bică Stupariu, cu încă doi paznici, îl aşteptau :

— N-am putut altfel, domnule Stupariu, în sfîrşit, abia acum am înţeles în ce constă descoperirea lui Stavropol, ce anume punea şi mai pune viaţa barajului în pericol... Pare de necrezut, cu toate astea e aşa cum...

în clipa aceea se auzi un zgomot din interiorul galeriei şi Bică, speriat, n-avu curajul să înainteze. Cu toate că înclinaţia canalului de scurgere era într-o singură parte, apa violetă năvăli prin cupa prelungită de beton spre ei şi Bică înţelese că ruptura s-a mărit, apa curgea în interior cu presiune sporită.

— Nea Bică, am nevoie de un pichamer, este unul la postul de prim ajutor, conectează-l la reţea, băieţii ăştia să-şi lase puşcoacele şi să-mi dea o mînă de ajutor... Vedeţi să-l treziţi pe amicul ăla de m-a enervat, e la servomotoare, dacă nu reuşim, nea Bică, sîntem nevoiţi de urgenţă să anunţăm centrul.

— Cum să-l anunţăm, domn’ lonas, numa asta te rog să n-o faci, domn’ Vugnar a zis că pentru nimic în lume să nu anunţăm, toată chestia asta cu scurgerea e o şmecherie de-a lui Stavropol, de-a matale, ca să vă daţi importanţă... El mi-a spus cu gura lui... E adevărat, mă ? se interesă el unui tînăr fără să-i pomenească numele.

— E adevărat, domn şef, chiar adevărat.

Bică se duse la camera de intervenţii urgente. Exista material pentru tot felul de defecţiuni neaşteptate, unelte bine unse, gata oricînd să fie întrebuinţate. Bică fusese miner, ştia ce are de făcut, un accident la şold îl făcuse inapt pentru vechea meserie ; cea nouă îi plăcea incomparabil mai mult...

lonas sprijini pichamerul la aproape un metru depărtare de locul de unde pornea şuvoiul. Zgomotul deveni asurzitor, pocniturile seci nu se puteau propaga decît în linie. lonas fu obligat să-şi astupe urechile cu fîşii din batista cu care se ştersese pe faţă... Işi scoase

cămaşa de pe el, era ud leoarcă ; pînă la urmă simţi că-l deranjează şi pantalonii. Numai în chiloţi şi pantofi, apăsa cu îndîrjire în unealta ce părea, în ciuda rezistenţei, că se va frînge sub umerii şi pieptul său.

— Adă, nea Bică, un pachet de exploziv...

— Domnu lonas, asta eu...

— Dacă vrei să scăpăm de aici şi să scape şi barajul, fă ce-ţi spun. Nu se va întîmpla nimic... Parcă în mină nu puneai exploziv... Ce, ţi-a căzut toată mina în cap ?

Bică se codi cîtva timp, apoi se supuse. Apăru cu dinamita pregătită. lonas rupse în mîini patronul, vîrînd în gaura lăsată de pichamer doar jumătate din trotil. Astupă locul cu cîlţi şi o mînecă de cămaşă, apoi dădu foc la fitil.

— Plecaţi lîngă lift, nea Bică... Bică se retrase speriat.

Ce făcea lonas i se părea sinucidere curată, dar timp nu mai avea, fitilul ardea cu repeziciune. Sub picioare se scutură mai întîi betonul, nu mult, atîta cît trebuia şi lonas, după ce văzu fumul gălbui, se ridică de la locul unde se culcase pe burtă. Apa încetase să mai curgă prin fisura de la început. Noua gaură o aduna în puhoi. lonas o dirijă fără prea mare greutate spre canalul de scurgere. în locul rămas deschis, ca o rană intrată în cangrenă, lonas văzu...

— Ce-i acolo, domn lonas, întrebă Bică şi lonas, frîngîndu-şi teama, scoase cu mîna din spărtură un pachet în care se ghiceau cîteva caiete. Literele albastre se imprimaseră în zid, era un pozitiv al unui scris ordonat şi lonas în zadar încercă să dezlipească foile una de alta, nu reuşi, deveniseră tari ca betonul.

27.

Stăteau de cîteva ore fără să-şi spună nimic. Adelaida cu şezutul pe marginea patului, cu coatele rezemate de genunchi şi cu bărbia sprijinită în palme. lonas, cu faţa la fereastră, refuza să se mai uite la caietul cu scrisul pietrificat.

Adelaida nu crezuse că e posibil aşa ceva, un caiet

din piatră; pînă la urmă cedase, îi era totuna. Caietul era ca oricare altul, caiet de şcoală, cu linii despărţitoare de un centimetru între ele ; literele, cu cerneala ştearsă de apă, luaseră ceva din rezistenţa barajului, nu voiseră să se şteargă, njci să-şi schimbe forma ; păreau neatinse, un scris aplecat în partea de sus spre stînga, în partea de jos, spre dreapta. Scrisul aparţinuse cuiva. Dacă aparţinuse unui om, ce căuta caietul în zid ? Pe urmă un caiet, oricît ar fi fost de gros, oricît de multe pagini şi cuvinte scrise cu cerneală albastru-violet ar fi avut, nu putea, logic, dovedi cantitatea de apă ce izvora zi şi noapte din peretele deschis ca o plagă adîncă. lonas îşi mărturisi convingerea că într-un caiet erau presate mai multe, altfel, unul singur n-ar fi supravieţuit presiunii.

încercase lonas să continue cu Adelaida o discuţie ce se înfiripase greu, după ce îşi demonstrase cu calm supoziţiile, dar dialogul nu se legase. Adelaida amuţise, nu numai că nu avea chef să dialogheze, dar îl privea ca pe un om străin, lonas nu înţelegea de ce... în fond, scosese la iveală adevărata sursă a răului, peste cîteva zile avea să perforeze zidul în alte cîteva părţi, să se asigure că apa nu penetra din lac. Nu crezuse niciodată că vine de acolo, aceasta fusese şi părerea lui Stavropol; dovada cea mai elocventă era însăşi captarea, cu uşurinţă, a unei părţi din sursa lichidă... Fisura aproape se închisese, un doctor meşterit o prinsese în multiple copci, ceea ce fusese o lovitură de fulger, sau o zbatere de ţipar, dispăruse, se mai vedeau doar cicatricele strînse într-o încleştare brutală. Apa curgea prin noua gaură făcută de lonas ; era mai puţin colorată, dar albastrul cernelii nu dispăruse ; lonas îi spusese lui Bică Stupariu că va mai dura, ceea ce se impregnase în beton n-avea cum să...

lonas fusese fericit că indisciplina lui dăduse roade. Bică uitase de incident. Paznicul lovit se apleca pînă la pămînt cînd trecea el, fără să îndrăznească să-i ceară legitimaţia ; numai zgomotul de afară, cel înregistrat de ceasul seismograf şi de urechea exersată a lui lonas, refuză să se oprească. O dusese şi pe Adelaida în galerie, voia să fie sigur că auzul lui, după tot ce se întîmplase, nu-şi pierduse din fineţe ; ceea ce era de auzit auzise, dar Adelaida în loc să se întristeze părea fericită de prezenţa loviturilor.

— Peste cîteva zile vor fi cu mult mai puternice, spuse ea. lanos îi prinse bucuria de pe buze şi se încruntă.

— Adică de ce să se audă mai tare ? Dimpotrivă, trebuie să dispară, sînt sigur că apa violetă a fost cauza enervării Sturionului din amonte.

Ida avusese dreptate, loviturile, începînd de a doua zi, se accentuară. Pînă şi Bică Stupariu le auzise, cu toate că urechile, în interior, erau pline de păr şi de ceară ; zicea că ceara e bună pentru auz, nu trebuia umblat la ea.

Bică vorbise cu Vugnar ; Calafat venise la uşa lui lonas şi ceruse, în numele şefului, să-i fie predate lucrurile găsite în baraj. Nu găsiseră nici un lucru, descoperiseră resturile unor fiinţe, dar pentru Calafat n-avea importanţă, aşa că a doua oară repetase porunca şefului drastic. Dorea să-i fie în- mînate *leroglijele* luate din baraj şi dosite. lonas simţi ameninţarea din acel „dosit” spus pe un ton amical. Supărarea nu-i ••'enea numai din obrăznicia lui Calafat, Ida îi umbrise noutatea descoperirii şi nu numai ea ; caietul cu literele egale îl întristase.

în geam se auzi o izbitură. Camera se afla la etajul întîi şi lonaş, care privise pînă atunci în gol, se aplecă să vadă marginea scării. Nu era Vugnar nici Calafat. îmbrăcat într-o sutană jerpelită, Cotoban îi făcea semne.

îi deschise. Pe scări auzi un zgomot de blachiu metalic. Pentru o frîntură de secundă se încruntă, ca la o veche şi neplăcută amintire.

— lonas, spuse Cotoban, după ce intră în încăpere şi închise clanţa şi zăvorul montate de Bulat. Ascultă, mi-a zis Ghedeon să-ţi citesc şi Cotoban scoase de sub anteriu o carte groasă, cu coperţile negre.

„Au aşteptat multă vreme şi fiindcă el nu deschidea uşile odăii de sus, au luat cheia şi au descuiat; şi iată că stăpînul lor era mort, întins pe pămînt...”

— Atît, Cotobane ? întrebă lonas mirat de acel citat.

— Atît mi-a zis să-ţi citesc şi să-ţi zic prin viu grai să te temi, că răii te vor... Sărut mîna, domnişoară Adelaida, sărut mîna, nici nu v-am văzut, mi-a fost teamă să nu dau de Vugnar sau Cameniţă, de cînd mi-am schimbat credinţa nu mă au la inimă.

— De ce ţi-ai schimbat-o ? întrebă Adelaida ieşind din muţenia de ceasuri, fără să-şi dezlipească privirile de

la caietul aflat pe scaun.

— Ca să uit, domnişoară Adelaida, n-am nevoie de trecut. Mi-am adus într-o zi aminte de Ionas. M-am temut şi m-am dus la Ghedeon. El m-a primit ca pe unul de-al lui ■după ce m-am spovedit.

— Ce ţi-ai adus aminte în legătură cu mine, Cotobane, în afară de ce mi-ai spus mai demult, lucruri în parte adevărate, dar numai în parte.

— Eu m-am jurat să nu povestesc nimănui, Ionas, eu nu mai povestesc ; nici nu mai am ce... Să nu uit, popa mi-a zis să-ţi pui blachiu la bocanci.

Ionas îşi cercetă încălţămintea, nu avea pe tocul nici unuia blachiu.

— Te-ai tîmpit, Cotobane, te-ai tîmpit, spune-i şi părintelui să nu-mi poarte grijă bocancilor, le pot purta şi singur...

Cotoban ieşi; era fericit că scăpase de însărcinarea dată de Ghedeon atît de uşor. Aron era un apucat.

După ce paşii gălăgioşi ai paracliserului se pierdură în spatele clădirii fostei administraţii, Aida se ridică şi se duse lîngă fereastră.

— Ida, indiferent cu ce am putut greşi, eu sau Stavropol, barajul trebuie salvat. Am găsit metoda, ştiu cum să-i vin do hac monstrului din amonte şi Ionas se uită spre apele negre, vălurite, ale lacului... Cunosc timpul exact de la o lovitură la alta, am calculat-o de zeci de ori, în acest răgaz, cu ajutorul unei frînghii las cîteva tuburi de dinamită, sînt sigur, chiar tu ai spus-o, după atîţia ani, El şi-a făcut în piatră o gaură. în dreptul acelei spărturi vreau să las explozivul... Gaura corespunde cu fisura, nu-mi dau seama de ce şi-a ales tocmai acel loc, dar asta pînă la urmă are mai puţină importanţă.

— Chiar, Ionas, nu ştii de ce peştele şi-a găsit acel loc ? Ce-l împiedica să se ducă în altă parte ? Barajul n-are capăt, eu cel puţin nu-i zăresc marginea de dincolo. De ce a vrut el, cu simţire omenească, să lovească exact în faţa acelei fisuri ? De unde ştia că în fisură vei găsi un caiet ? Dacă tu nu ştiai, el de unde să ştie ? între ce simţim noi şi ce-a simţit el există o conexiune, aşa ar fi zis Stavropol, Ionas, numai noi nu vrem s-o luăm în seamă. El a preluat ceva din ceea ce trebuia să avem noi, poate... Tu vezi un monstru, un caiet şi... Atît... El de ce vede mai mult ? Şi de ce vrei să-l ucizi ? Niciodată, de cînd mi-ai povestit despre existenţa lui, nu mi-ai spus că

urmăreşti să-l omori. De ce acum, de unde această nevoie de răfuială ?

lonas îşi aprinse o ţigară. Ida voi să găsească sticla de ţuică, uitase că se afla în camera lui Bulat, că locuinţa lor era moloz, numai la distanţă de cîţiva zeci de metri...

În acvariu, cele două liniuţe se zbăteau neputincioase, le era foame. Ida, răutăcioasă, luă de jos un rest de tencuială şi după ce-l fărîmiţă între degete, îl aruncă în apă. Peştii zăboviră miraţi, cu boturile ieşite în afară, ca şi cum ar fi aşteptat o justificare a bătăii de joc. Cu ce păcătuiseră de erau ne- voiţi să mănînce moloz ? Ida se îmbună, culegînd altă porţie o amestecă din nou cu vitaminele puturoase, ţinute în borcan Peştii, de data asta, se năpustiră spre hrană. Ida aproape că înregistra cum cresc în dimensiune.

— Ce o fi vrut, vere lonas, proaspătul popă ? Mirosea îngrozitor. Mesajul lui duhovnicesc m-a făcut să rîd, zise ea, dar lonas o privi cu asprime, nu voia ca Ida să ia în derîdere cuvintele auzite.

lonas se apropie de masă. încerca să-şi refacă paginile scrise, rămase sub molozul celeilalte jumătăţi de clădire. Nu-i era greu. Aceleaşi lucruri gîndite de sute de ori puteau trece pentru a doua oară pe coala albă fără nici o oprelişte. Păcat că scaunul era prea înalt pentru statura lui. lonas nu voi să-l scurteze.

— îţi place Ida ?

întrebarea sunase în gol. Ida nu mai era pe pat.

Adelaida alergă primele sute de paşi pînă în stufăriş. Trupul subţire se pierdu repede printre trestiile nemişcate.

— A, domnişoara Adelaida Jigău, o salută respectuos Ca- meniţă, stînd pe scaunul pescăresc, în barca agăţată, ca şi altădată, de trunchiul unei sălcii. Eram sigur că o să vii, îmi ziceam că dacă nu apari în zece minute, am să plec... Simţi, domnişoară Adelaida Jigău, cum pute lacul ? Mi-am permis să iau cîteva probe, am în camera mea un mic microscop ; e o apă moartă, domnişoară Adelaida Jigău, plină de celule aflate în putrefacţie.

Adelaida privi la resturile celor trei iazuri confecţionate de Bulat. Venise pentru ele, dorise să le cerceteze starea, poate...

— înghite o pilulă, domnişoară Adelaida Jigău, te

înveseleşte şi voia bună te face să uiţi. Ştiu că îţi doreşti uitarea, eu nu pot fi dus nici de nas, nici altfel, îmi cunosc meseria... Eram convins că după prima ai s-o cerşeşti pe a doua, pe urmă...

— N-am cerşit, dar acum nu mă dau înapoi, unchiule... Numai că nu pricep de unde ştiai că am să viu ?

— Sînt lucruri care se intuiesc, te-a oripilat porcăria de caiet găsit de loans, sensibilă cum eşti...

— Unchiule, ce legătură ai avut dumneata cu femeia în alb, atîtea am auzit despre ea şi dumneata încît acum, după ce ţi-am înghiţit hapul, şi tot o să uit, datorită lui, puţinele adevăruri pe care o să mi le spui, îmi poţi povesti liniştit şi mie... Erai într-adevăr frumos, cum se zice ? Dacă erai, cum Dumnezeu te-ai deteriorat în halul ăsta, aproape nu-mi vine să cred...

— Nu pentru asta ai venit, domnişoară Adelaida Jigău. ca să afli de la mine ceea ce sub formă de bîrfă ai mestecat de la alţii... M-am uitat cum te-ai încruntat cînd ţi-am omorît peştişorul, chiar aici pe malul acesta ; atunci am simţit că ai înţeles cu ce se îndeletnicea Bulat. El a suferit un traumatism, voia să devină peşte, asta era ideea lui fixă, o idee ca asta nu se poate scoate decît tot cu ajutorul peştilor. Nefericirea a fost că nu i-am ales peştii potriviţi... Eram la începutul carierei de pescar, locul ăsta era plin de răpitori ; acolo unde sînt prea mulţi adio caras, mreană, şalău şi somn, ca să nu mai vorbesc că la vreo patruzeci de kilometri, spre coadă, lacul şi-a săpat singur un golfuleţ, apa rece s-a retras acolo şi a făcut îngăduinţă păstrăvului; curcubeul mişună după muscă... Acum...

— A trecut atîta timp, domnule Cameniţă, şi Bulat nu s-a întors, cu toate că domnul Vugnar şi dumneata...

— Nici n-are să se mai întoarcă, draga me, uitarea la el s-a transformat în lege, cred că nu-şi mai aminteşte unde trebuie să se întoarcă... S-a dat un anunţ cu poză, o să-l găsească pînă la urmă, s-au mai întîmplat cazuri din astea, nu-ţi fă griji. Dar dumneata, domnişoară Adelaida Jigău, mă bate gîndul că ai început să ţii la aceşti peşti, te atrage gingaşa lor ferocitate, din cauza căreia eu, în loc să pescuiesc, stau în barcă şi te aştept. Bea un deget de ţuică. Medicamentele mele au marea calitate că pot fi

însoţite de acest afrodisiac, tot mai dificil de obţinut... Numai eu ştiu cum fac rost de el...

Aida bău, îi fusese chiar dor de un pahar şi nu se mulţumi să se oprească la semnul făcut de medic cu degetul, trecu cu mult dedesubtul lui.

— N-aş putea să spun exact pentru ce am venit, se mărturisi Aida pornindu-se pe rîs ; se simţea într-o stare sufletească plăcută. Unchiule, eşti un mare şmecher.

— Eu, şmecher ? se miră sincer Cameniţă.

— într-o zi am găsit într-un pod de schit un teanc de hîrtii, gunoi am crezut la început, în realitate dubluri ale unor certificate de deces. De ce le-oi fi găsit tocmai în podul lui Ghedeon, nu ştiu... Cert este că la dumneata toţi morţii au suferit de inimă, inclusiv femeia în alb... Nu-ţi fie teamă, pachetul cu... E la loc sigur, n-am să-l dau nimănui, cred că nici nu ar avea vreo...

— Eu le-am pus acolo, domnişoară Adelaida Jigău, nu m-ai surprins... Am fost prieten cu Stavropol, cu toate că pe mine m-a minţit cel mai mult, un prieten n-are dreptul să fie minţit... Eram consternat de agerimea minţii, de deşteptăciu- nea lui înnăscută, şi dacă nu eram eu, nu ajungea la facultate în vecii vecilor... L-am ajutat să-şi facă rost de acte, era într-un fel creaţia mea, l-am susţinut din toate puterile... Şi el m-a susţinut pînă şi-a ajuns scopul... A devenit inginer, apoi inginer şef al celui mai important şantier... Au murit foarte mulţi oameni în accidente de muncă, eu eram dator să-l salvez de fiecare dată, fiecare accident aruncînd asupra lui... Nu ştiam atunci de ce se grăbeşte ; lucram în fugă, nu-i vorbă, exista un calendar neiertător, dar Stavropol şi-l avea pe al lui, mai dur decit celelalte... N-am bănuit că voia să ajungă altă vîrstă din urmă, să-şi vadă opera cu propriii lui ochi. Tîrziu am înţeles că, pentru el, ceilalţi nu erau altceva decît instrumente ale fericirii personale de a construi... Om de geniu altfel, domnişoară Adelaida Jigău... Ca să nu dea de bucluc dădeam certificatele de deces ; orice om moare de inimă pînă la urmă, nu ? Ai văzut dumneata om fără cap căruia să-i mai bată inima ? Eu n-am văzut... Pînă a venit femeia în alb pe şantier, prietenia noastră era, cum se zice, la cataramă... Semăna cu dumneata, domnişoară Adelaida Jigău, acelaşi mers, avea obiceiul că calce pe vîrfuri, să pară mai înaltă, îi plăcea ţuica, avea la ochi

particularităţile astea splendide pe care... De la ea am aflat o parte din minciunile lui... dar asta cînd ?... În momentul cînd m-a făcut să pricep că între ei nu exista nimic sentimental, că erau rude îndepărtate, atîta tot... Mi-a vî- rît-o pe gît, domnişoară Adelaida Jigău, ăsta era preţul cu care voia să se disculpe faţă de mine... L-am crezut... O femeie frumoasă te face să uiţi micile neadevăruri sau, invers, să iei drept adevărate micile minciuni. M-am îndrăgostit, eram tî- năr, n-am avut pe atunci din surplusul de grăsime şi lene pe care le am acum... Am avut însă ceva ce am pierdut, credulitatea... Ei au fost colegi de facultate, s-au iubit, el i-a promis că va pleca cu ea... Iar eu am iubit-o ca pe nimeni alta şi ea îl iubea pe el, minţindu-mă că are să fie pentru totdeauna numai a mea... Nu sînt omul care să nu discut ce gîndesc şi în privinţa lui gîndeam multe. Nu l-am putut suferi din ziua cînd am aflat că o iubea şi iubind-o mi-a dat-o mie, termenii nu sînt delicaţi, dar nici adevărul, de multe ori, nu e blînd cu noi. Sigur, dacă aş fi fost mai atent aş fi bănuit că mă înşela şi că trişează... Deseori, de la fereastra unde locuiam cu femeia în alb, auzeam paşi, nu mi-a trecut însă niciodată prin cap că sînt paşii lui, nici n-am înţeles timp îndelungat de ce dimineaţa apărea în cămăruţa de unde diriguia maşinăria uriaşă a construcţiei cu ochii încercănaţi şi alteori plînşi... Le-am aflat pe toate tîrziu şi-am încercat să mai salvez ce se putea salva. îmi era simplu să descotorosesc şantierul de el,
aveam probe, dovezi, dovada cea mai palpabilă era lingă mine, ea, femeia în alb, i-am umblat în poşetă ; nu m-am mulţumit numai cu atît... Aşa cum ţi-am creat dumitale o stare de antipatie, aşa i-am creat ei o stare de confuzie, cu singura deosebire că pe ea am făcut-o să uite prezentul, determinînd fosta ei viaţă să se transforme într-una imediată. De atunci n-a mai vrut să se întîlnească nici cu mine, nici cu el; se plimba singură, de cele mai multe ori noaptea, ca o arătare. Betoniştii nu voiau să lucreze la apariţia ei, îi fascina, dar îi fascina ca o piază... Din nou mi-am pus întrebarea pe cine aleg ?... Şi l-am ales pe el... Trebuia să ne ducem menirea la capăt. A simţit şi Stavropol că în relaţiile noastre ea îl detestă. Dacă aş fi fost femeie, aş fi încercat aceleaşi sentimente faţă de el... Din clipa aceea Stavropol a început să se teamă, dar să se teamă în felul său, fiind

incomparabil mai generos, încercînd apropieri refuzate înainte. Nu ştiu ce-au discutat în noaptea cînd a lipsit de pe şantier. A doua zi l-am văzut abătut, dar gata pentru o hotărîre. Ce fel de hotărîre ? N-aveam de unde să ştiu... în orice caz, nu în folosul construcţiei... Am înţeles că e timpul să acţionez... Ştiam de viitură, eram la curent cu ea, mai mult, cît am putut am ajutat-o şi eu... Un mic baraj, aflat la două mii de metri, a cedat cînd nu se aştepta nimeni ; apa, adăugată la cea trimisă de Cel de Sus, ca un potop, mi-a împlinit voia... Nu puteam însă să-l las pe Stavropol nepedepsit... Sînt lucruri, domnişoară Adelaida Jigău, care nu se iartă, chiar dacă temporar sîntem obligaţi să le uităm. I-am dat un telefon femeii în alb spunîndu-i că Stavropol vrea să-i comunice ceva deosebit. Şi ea s-a dus... Dacă nu se ducea, n-aş fi avut convingerea că s-au înţeles să fugă amîndoi... L-am verificat şi pe el, trimiţîndu-i vorbă că ea îl aşteaptă la mine, pentru o comunicare ce nu suferă amînare. Stavropol n-a stat pe gînduri. Atunci am priceput toată goliciunea faptelor ; el voise nu numai să mă înşele ca să-şi apere falsa identitate, dar îmi lua şi singura dragoste, dragoste adevărată, domnişoară Adelaida Jigău. Telefoanele erau pe masă, vreo cinci, eram la curent cu înaintarea apei. Pe măsură ce un telefon înceta să mai sune înţelegeam că viitura a trecut peste el şi peste oamenii aflaţi acolo, apa îndreptîndu-se cu forţă sporită spre celălalt punct de control. Văd că taci, dom-

nişoară Adelaida Jigău, îţi plac povestioarele dulcege. îmi dau seama după cum sugi chiştocul, ca femeia în alb, cum îţi fug x ochii după sticla de ţuică...

Cameniţă strînse puternic minerul lansetei crezînd că Aida va reacţiona la insinuări. Dimpotrivă, Ida zîmbea, un zîmbet nesilit, un zîmbet apropiat de rîs, cu nimic fals în el. Rîse şi Cameniţă, medicamentul îşi făcuse efectul, fata de lîngă el era într-o stare pe care numai el o înţelegea cu exactitate.

— Domnişoară Adelaida Jigău, nici nu-ţi dai seama cum semeni cu femeia în alb. Te rog îmbracă-te, uite aici rochia ei, o port cu mine, pentru asta îmi este nelipsită taşca de pescuit... Principala ei menire este să-mi poarte visul... Uite-o, te rog, priveşte-o, talia îţi poate spune totul, şi Cameniţă, transfigurat, se ridică

în barcă şi înălţă rochia albă, ca pe un Isus Hristos răstignit. Ida aruncă restul de ţigară în apa tulbure, de un negru verzui, plină de mătreaţă, ca un moloz fin, stînd într-o nemişcare deplină şi, în faţa lui Cameniţă, îşi scoase rochia şi o aruncă pe marginea bărcii. Se uită în jur. îşi încălţă pantofii cu tocuri înalte şi, numai după ce-şi privi picioarele în oglinda apei, începu să se îmbrace. Noua îmbrăcăminte îi venea turnată. Se sperie de exactitatea formelor celeilalte, atît de perfect modelate de formele ei. Rochia avea un miros de busuioc şi Adelaida se jenă de Saie ; voise să se miroasă sub un braţ.

— Cît de pură eşti, domnişoară Adelaida Jigău, zise Cameniţă şi îşi căută grăbit batista într-unul din buzunarele hainei. Adelaida nu-l luă în seamă. Se plimba dintr-o parte a malului în cealaltă. Părea incomparabil mai înaltă şi cîtva timp chiar crezu că e aşa. Se întrebă de unde avea Cameniţă rochia albă, de pînză topită. îşi vedea prin ea umbra genunchilor, ca nişte pumnişori de copil. Nu se feri de privirile medicului să-şi ridice rochia, dorind să înţeleagă exact că mintea nu i-o luase razna... Nu, erau genunchii ei, unul julit, celălalt cu o cicatrice veche. Adelaida se dumiri. Cameniţă înţelese după chip că în mintea fetei se născuse o întrebare.

— De unde am rochia, nu-i aşa ? Nevasta lui Toma mi-a făcut-o, după modelul celeilalte. Nevasta lui Toma coase ca o...

Cameniţă îşi şterse transpiraţia de la ceafă. Nu fusese suficient de convingător. Ar fi vrut să continue, să mai adauge ceva. Buzele i se mişcau, dar vocea gîjîită abia i se mai auzea.

— Mai plimbă-te, te rog, numai puţin, te rog eu mult, domnişoară Adelaida Jigău.

Adelaida nu mai voia să se plimbe. Rochia nu i se mai păru atît de ademenitoare ca la început, nici atît de nouă pe cit ar fi dorit Cameniţă. Saie urmărea mişcările încete şi molcome ale fetei, era şi el cu gîndul la alţi ani decît cei avuţi acum.

— Era atît de frumoasă, atît de frumoasă, spuse el, nici nu-ţi dai seama cît de mult... Te rog, nu te dezbrăca,

te rog, îţi dăruiesc această rochie, este cel mai de preţ lucru pe care îl am pe lume, în ea este toată dragostea mea, tot zbuciumul existenţei mele. Eram aproape sigur că ai să mă înţelegi, din clipa cînd te-am văzut prima dată am fost convins că eşti ea, da, chiar Ea, că ai venit de acolo, de departe, aici. Prima experienţă am făcut-o cu mine, domnişoară Adelaida Jigău, eu am vrut să uit, abia apoi am încercat cu ceilalţi... Uitînd ei, uitau viaţa mea, eu viaţa ei ; intram cu toţii în haosul incertitudinii. Asta pînă cînd te-am văzut. Atunci am înţeles că munca mea este zadarnică... Dumneata ai venit ca o copie a celeilalte, să ne strici traiul calm, să ne reaminteşti unora cine sîntem şi ce mai putem spera de la viaţă... Nu mă supăr, nici nu-ţi port pică pentru că mi-ai redus la neant cercetările atît de aproape de reuşită. Am vrut, la un moment dat, să te îndemn să faci baie în apele lacului, cîndva atît de feroce, datorită vietăţilor lui Bulat. Aş fi vrut să dispari, odată cu monstrul din adînc, mereu la pîndă, aşteptînd fiecare mişcare a celor de deasupra, dejucîndu-le cu atîta inteligenţă pornirile...

— Unchiule Saie, femeia în alb n-a fost găsită, coşciugul ei era gol, l-am văzut cu ochii mei...

28.

în seara aceea Adelaida nu le dăduse de mîncare peştilor, lonas era la masă, se chinuia să scrie. Nici n-o băgă în seamă cînd intră.

Prin fereastră amurgul roşu se strecura în încăpere prin- tr-un colţ de geam. Luminarea de ceară ardea pe masă, lîngă lonas, proiectîndu-i umbra pe zid.

Aida culese cîteva firicele de moloz. Pe acvariu se afla borcanul cu vitamine. Doamne, cînd crescuseră peştişorii atît de mult! Cu o zi în urmă abia dacă aveau mărimea unor mormoloci, acum depăşiseră lungimea unui deget şi Aida, ca să fie sigură că e aşa, îşi alungi inelarul lîngă sticla unde femela îşi depunea ouăle minuscule, de culoare roşie. Prin intestinul translucid urmări icrele cum înaintează, legate de un fi- rişor alb, cum ies şi se înghesuie în dreptul degetului aflat acolo

doar să stabilească o dimensiune, nimic altceva.

Masculul înota prin preajmă, atent la firicelele de moloz, alergînd după ele atunci cînd, prea grele fiind, nu mai pluteau deasupra apei.

Aida nu-şi mai făcu probleme cu timpul, timpul, se pare, îşi avea în acel loc legile lui. Poate trecuse cu mult mai mult de cînd se îngrijea de peştişori sau vremea se dilatase într-atît încît clipa căpătase lungimea unui an, iar ea era incapabilă să-şi dea seama. Aruncă şi cîteva firimituri de vitamină; Se miră cînd observă că masculul le împrăştie cu coada spre un strat gros de verzitură de baltă aflată pe fundul acvariului din belşug. Presără din nou moloz amestecat cu praf de ciment. Spre surprinderea ei se dumiri că firimiturile dure sînt incomparabil mai pe placul micilor vieţuitoare. Pînă şi femela, pur- tîndu-şi firul alb cu bobiţele roşii ca o trenă, se năpusti spre festinul neaşteptat, alungîndu-şi partenerul de la o masă ce părea că i se cuvine numai ei.

Ionas se înverşuna să descifreze ceva în caietul cu coper- ţile albastre, pietrificat din cauza presiunii în care zăcuse; pînă la urmă se ridică de pe scaunul şubred, palid, cu fruntea largă, bombată, plină de picături mărunte.

— Uită-te, Ida, spuse el, ca şi cum ar fi discutat tot timpul, ea nefăcînd altceva decît să aştepte continuarea confesiunii.

— Ce să văd ? răspunse plictisită, atentă în continuare la vietăţile cu burţile pline şi mai puţin la omul impresionat şi tulburat.

— Te rog, altădată te-ar fi preocupat, m-ai fi împins singură spre descifrarea acestui text, acum văd, neinteresant... Ida, te-am rugat ceva, repetă el autoritar, ştergîndu-şi cu dosul mîinii umezeala dintre cutele frunţii.

Ida se îndreptă spre caietul cu coperţile albastre prin care literele pătrunseră prin fosta hîrtie în afară. Nu pricepea nimic. Doar cînd îşi mută privirile pe pagina scrisă de Ionas, înţelese că acesta dezlegase, ca într-un joc de rebus, o parte din text. Se apucă să citească.

„închin această carte fiului meu în speranţa că va înţelege.” Nu mai urma nici un cuvînt.

— Şi, mă rog, ce vezi atît de extraordinar. Cineva a aruncat, împotriva legilor protecţiei muncii, un caiet

şcolăresc în betonul pregătit pentru turnare şi tu...

— Ida, îmi ascunzi ceva, spuse Ionas şi muşchii feţei, pînă atunci palizi dar relaxaţi, se înăspriră. Buzele i se strîn- seră. Preocupat, uită din nou de ea şi se aşeză pe locul de unde se ridicase înainte.

— Doamne, Ionas, se îmbună Aida punîndu-i o mînă pe umărul lat, puternic, cu muşchiul proeminent, modelînd pe dinafară cămaşa de culoare cenuşie... Doar nu crezi că este vorba de persoana ta, că autorul acestor cuvinte s-a gîndit la tine, *Ionas Aron... Ce* poţi avea comun cu autorul acestor rîn- duri, cu siguranţă un începător, un diletant conştient doar de valoarea dedicaţiei şi nu de... Aida se aşează pe pat, lingă el, privindu-l din profil. La atîtea întrebări sînt incapabilă să răspund, zise ea neputincioasă. Uneori am impresia că nimic nu e real, nici măcar zilele noastre cele mai frumoase. Dacă n-aş simţi cum îmi creşte pîntecul nici n-aş avea siguranţa că nu am rămas, aşa cum am fost, fată mare, numai el mă face să cred că ceva s-a schimbat... Cu toate că...

— Cu toate că ce, repetă el întrebarea nepătruns de noutatea dezvăluită de Adelaida.

— Cu toate că ieri nu simţeam încă nimic. între ieri şi azi, s-a scurs o altă viaţă Ionas, eu n-o înţeleg şi cu cît n-o înţeleg cu atît întrebările de la început dispar... Ionas, încep să uit şi eu...

— Ce să uiţi ?

— Cum ce să uit ? Să uit pur şi simplu... E atît de bine să uiţi, să nu mai ştii nimic despre tine, să n-ai nici o fărîmă din existenţa responsabilă, nici pentru propriul trup, nici pentru viaţa altora...

— Ida, ce-i cu tine ?

— Nimic alarmant, dragul meu, totul e în ordinea cea. mai perfectă, atît doar că trăiesc tot mai mult cu teama că ziua socotelilor se apropie, că va trebui să plătesc. Dacă mă întrebi pentru ce trebuie să pătimesc nu sînt în stare să-ţi spun... Nu vrei să vii cu mine ? Nu te duc nici în baltă, nici în altă parte, m-am astîmpărat fizic de plăcerea de a te avea lîngă mine, aş vrea să mă însoţeşti, te rog, fă-mi pustiul de bine şi nu mă întreba de ce.

— Nu, nu pot să vin Ida, simt că sînt legat cu tot sufletul de acest manuscris, pentru mine e un manuscris

Ida, vreau să-i lămuresc măruntaiele, indiferent de cît timp voi avea nevoie... Ar fi trebuit să mă duc în galerie, am auzit că fisura a luat o formă curioasă. Mi-a spus Bică, el m-a rugat, în vreme ce tu umblai hai-hui, dumnezeu să te mai înţeleagă... Ne-am răcit unul faţă de altul, Ida, poate dacă nu te cunoşteam sau rămîneam doar la impresiile de acolo, de jos, ar fi fost cu mult mai bine... Cu toate astea uitîndu-mă într-o zi la ochii tăi am avut senzaţia că semeni cu femeia care m-a dus la mama, în noaptea de despărţire... Mersul, felul cum îţi sună vocea, ochii tăi atît de...

— Nu-s ciudaţi, lonas.

— Ba sînt, draga mea, uite, ţi-am zis dragă, eu care mă feresc de cuvinte atotlinistitoare...

— Vere, nu te fereşti, spuse Aida şi îşi aprinse o ţigară, fugi de ele aşa cum nevenind cu mine, de fiecare dată te îndepărtezi inconştient, cîte un pic, dar picul acesta, pe zi ce trece, capătă concreteţe, lasă între mine şi tine... Pînă la urmă eu fiind pe un mal şi tu pe altul, vom ajunge să nu ne mai cunoaştem...

— Ida, înţelege-mă, între manuscris şi baraj sălăşluieşte o... nu ştiu cum s-o numesc, poate n-am s-o pot numi niciodată, dar relaţia există.

Aida trase cîteva fumuri în piept apoi le dădu afară, proiectîndu-le pe tavan. Se apucă să facă rotocoale, unul după altul, şi rotocoalele se măreau pe măsură ce se ridicau deasupra capului lui lonas, ca nişte cununi. Numai atingînd părul negru, cu firul robust, fumul se dezlîna, împrăştiat parcă de vînt. Se plictisi curînd. Ţigara însă o păstră, îi plăcea să fumeze pînă ce chiştocul îi ardea degetele ; două dintre ele, ară- tătarul şi mijlociul de la mina stingă, erau galbene pînă la un-ghii, cu toate că se vedeau urmele dinţilor. Voise să şteargă petele de nicotină sugîndu-şi şi muşcîndu-şi pielea.

— Vere lonas, tu rămîi cu manuscrisul tău, eu mă duc.

— Cîteva cuvinte mai vreau să descifrez pe ziua de azi, Aida, numai cîteva, poate ele să-rmi dea cheia celorlalte.

— N-o să ţi-o dea, lonas. Dar să ştii, sînt tristă. Credeam •că vestea pe care ţi-am adus-o te va bucura.

Numai atîta aşteptam de la tine, bucurie... o nouă plămadă...

— Ida, cred că este o simplă iluzie, nu poate ii adevărat, mi-ai fi spus acest lucru de o sută de ori pînă acum, n-ai fi aşteptat atîta. Ai vrut doar să mă încerci. Calafat mi-a zis la masă că Vugnar a făcut aceeaşi ciudată confuzie, prea semă- naţi voi amîndouă, tu şi cea care nu mai este... Spui să mă bucur ? Nici nu mă pot bucura, femeia aceea n-a adus pe capul oamenilor decît supărări, viitura din cauza ei a rupt zăgazul, pe unde trecea neapărat trebuia să se întîmple o nenorocire. Aş fi preferat să nu semeni cu ea, Ida, ea venea cu conştiinţa •ei...

Ida îşi şterse nasul cu o batistă bărbătească, luase una •de-a lui Bulat, în ultima vreme avea tot mai mari necazuri cu o răceală lentă, nici nu evolua, nici nu-şi termina ciclul...

Plecă. Ar fi vrut să plîngă, simţea că-l pierde pe lonas, avea o presimţire, tot aşa cum presimţirea îi şoptise în taină cu mult înainte ce avea să se petreacă în pîntecul ei... Ieşi din bucătărie urmărită de privirile lui Vugnar şi Calafat.

Dacă se uita Vugnar nu se putea să n-o privească şi Calafat ; Vugnar îşi încheie nasturele de sus al cămăşii şi Calafat se grăbi să-i strîngă nodul cit mai aproape de guler, cravata trebuia să arate impecabil. Nu ştiuse niciodată Ida de ce Vugnar continua să se îmbrace la patru ace, ce-l determina, aici, unde nu călca picior de om străin, să ţină la o eleganţă... E treaba lui, îşi zise şi porni mai departe ocolind clădirea, ca să nu fie urmărită de bărbaţii aflaţi în bucătărie.

Cu pantofii sub braţ trecu printr-un ghiol pe jumătate secat. Cîtva timp se opri urmărind cum, pe sub nămol, se vedea arcuirea delicată a unui ţipar sau şarpe de naltă. Nu, era ţipar, mişcările îi erau cu mult mai lente, capul îi era complet acoperit, or şarpele.... Lasă vietatea în plata Domnului. După ce făcu un ocol de mai bine de un kilometru, depăşi corona

mentul. Nu mai putea fi zărită din clădirea fostei administraţii. Betoniera portativă zăcea ruginită la locul unde o lăsase ultima dată Stavropol. Cînd îşi aduse aminte de el tresări. îi fusese drag inginerul, abia acum îşi dădea seama. Drag pentru ce ? Nu găsi o explicaţie ; nici nu încercă să o caute. Stavropol zăcea în locul lui de veci. Destinul voise să fie dus de apă lîngă femeia în alb, numai că sicriul fusese gol, el îşi dormea somnul nepămîntean singur. Poate era şi vina ei şi a lui Ionas că în graba de a nu se întîmpla ceva cu ei uitaseră de inginer. Ar fi putut să-l lege de primul stîlp, atunci viaţa i-ar fi fost salvată, aşa cum şi-o salvaseră pe-a lor. Sau inginerul dinadins nu se legase, dorea...

Satul din vale era părăsit, betonul zidurilor se făcuse negru, de vină era şi amurgul sîngeriu, apa care în acea parte nu-şi arăta decît culoarea de antracit.

Prin mijlocul drumului asfaltat crescuse iarba, bucăţi mari, negre, de bitum, erau ridicate de firavele fire de verdeaţă şi o găină golaşă, singură, ciugulea, stînd cu pieptul pe locul cald al asfaltului. Nu avea nici cine s-o calce, nici cine s-o fure. La cîţiva paşi, într-o altă gaură, se vedeau cîteva ouă, erau probabil ouăle ei.

Poiana cu flori răsădite de Iuliana Spîrcu îşi revenise ; scăpate de năvala apei crizantemele se împliniseră, îşi înălţau tulpinile şi mai semeţ răsfrîngîndu-şi cîrlionţii galbeni, ca nişte tăiţei. Din spatele unei case îşi arătă capul o pisică neobişnuită. Adelăida se sperie. Poate nici nu era pisică, era una din acele vietăţi apărute în ultimul timp de dimensiuni anormale, cum totul i se părea anormal acolo, în ultimul timp... Aruncă o piatră voind să sperie sălbăticiunea, dar risul îşi închise doar ochii alungiţi; nu se mişcă din loc. Voi să caute un bolovan. Pînă se întoarse spre grohotişul unde pierise Gavra dungatul nu se mai afla la locul lui. Doar cîteva pene se învîrteau hăbăuce în aer.

O găsi pe Iuliana în curte, spălînd rufe la fîntînă. Le bă- teă cu maiul, apoi le clătea. în apa cu leşie şi, din nou, după ce le storcea, le supunea la cazna bucăţii de lemn ; lovea surd şi cu forţă în albituri.

— Bine ai venit, domnişoară Adelaida, chiar m-am gîndrt la dumneata, să zică lumea că nu există..:

— Era afară o găină, a prins-o o dihanie, poate găina a fost a dumitale...

— Nu, n-a' fost a mea... Şezi, ce vînt te aduce pe la noi ? Toma e în casă, e ziua lui de odihnă, de la o vreme stă mai mult cu Ghedeon decit cu mine şi cînd e cu mine n-are vreme decît pentru îndeletnicirile preotului. A dat în mintea copiilor cu... Doamne, cum semeni cu femeia aia, pînă nu mi-a spus Toma n-am băgat de seamă, acum că mi-a împuiat capul... luliana se uită atentă la Adelaida, o cîntări din ochi, apoi îşi şterse mîinile de şurţă şi se duse să pună de-o cafea.

Pe o masă alăturată se afla un aragaz de dimensiuni reduse.

— Nu mai aprind foc de lemne, mă scapă de la multe jucăria asta, o avem de la domnul Stavropol, el ne-a lăsat-o. Poate pentru toate cafelele băute la mine. El aducea cafeaua, eu o fierbeam.

— Doamnă luliană, am venit cu o treabă, zise Adelaida şi scoase din geanta-sacoşă rochia de pînză topită, cu subţi- rime şi frumuseţe de borangic. Aş vrea dacă poţi să-mi faci una la fel, asta e cam veche. N-am cusut de cînd am venit pe-aici nimic. Mărturisesc că o fustă de stambă m-aş încumeta să croiesc, înşirui metrajul pe un şnur, dar o...

luliana se uită la rochie şi avu o tresărire.

— Ce frumoasă e, domnişoară Adelaida, de unde o ai ? Nu te-am zărit niciodată îmbrăcată cu ea, te-am văzut mai mult... cu toate că, de ce să nu-ţi zic, pe aici bărbaţii, ştii cum...

— S-au împuţinat şi bărbaţii, zise Aida şi îşi acoperi trupul cu rochia albă ca luliana s-o poată privi în voie.

. – M-aş bucura să ştiu face aşa ceva, de croitorie nu m-am ocupat, n-am tragere spre aţă şi ac. Toma nu-şi iese din cioareci şi suman, iar cămăşile de în, cu cipcă şi înfrumuseţate cu arnici, le coase mama lui Mitrofănică... Nici ea nu s-ar încumeta, nu se pricepe femeia la finometuri... Măi Tomo, ia-n vino şi vezi ce n-ai văzut, strigă luliana şi Toma nu se lăsă rugat. Coborî tîrnaţul. Privi la cafeaua aburindă, abia apoi la rochia aflată în mîinile lulianei.

— Deci n-ai cusut-o dumneata, doamnă Spîrcu ?

— Ţi-am spus. Nu m-a învăţat mama, nu credea că

am să ajung pe coclaurile astea, ea m-a pregătit săraca pentru altă viaţă... dar omul îşi creşte copiii, şi nu ştie pentru cine-i creste.

Toma cercetă şi el cusătura fină a rochiei, apoi privirile i se adumbriră.

— Asta e rochia femeii în alb. De unde o ai, domnişoară Jigău ?

— De la Saie Cameniţă, el mi-a făcut-o cadou, la început am vrut s-o mint pe doamna luliana, dar adevărul... Numai că aş mai adăuga ceva : el mi-a zis că dumneata ai cusut-o, că rochia a ieşit din mîinile...

— Din ale ei nu, dar din suflet da, spuse molcom Spîrcu. într-o seară, aminteşte-ţi luliano, cînd am văzut-o amîndoi pe dig, ce mi-ai zis... Că aşa o rochie ţi-ai dori să ai. De cîte ori te-ai apucat să-ţi coşi ?

— M-am apucat, dar... Beţi să nu se răcească.

— Domnule Toma, după ce-am văzut sicriul gol am rămas cu credinţa că femeia în alb nici n-a existat, că dumneata n-ai îngropat-o niciodată, că...

Toma nu răspunse. Voia ca Adelaida să termine, dar Ida, supărată că-i aducea lui Spîrcu acuzaţii neîntemeiate, tăcu.

— Spune, domnişoară, spune mai departe.

— Nu mai am ce spune...

— De îngropat, a îngropat-o, domnişoară Adelaida, după ce-am venit eu n-a fost zi să nu-mi vorbească de ea, să nu mă ducă la mormîntul ei... Mormîntul nu a putut apărea din senin, nici coşciugul gol văzut de mine, odată cu dumneata... Numai că eu cred, continuă luliana, că sau Cameniţă, sau Stavro- pol, într-o noapte, au cărat-o ; poate Stavropol s-o fi ascuns. A fost, din auzite, dragostea lui cea mare. Cum a ajuns rochia la Saie asta chiar că mă pune pe gînduri. Poate a avut mai multe rochii... Tomo, aşa-i că domnişoara Jigău seamănă cu femeia aia cu rochia albă ?

Toma îşi sorbea cafeaua liniştit, privind undeva imprecis.

— Gavra pentru asta a şi murit. Nu o dată mi-a spus în taină, în vreme ce făcea săpături, că în adîncul lucrurilor ceva nu e în regulă, că mormîntul aflat la peste o sută de metri sub noi ne-a blestemat. înainte de ziua acelui cutremur, care l-a acoperit, mi-a lăsat punga cu praf de aur şi un bileţel... Ştii ce scria pe hîrtia aia a

lui ? „Nea Spîrcu, simt că am să pier, m-a ajuns blestemul propriei mele pasiuni, semnul pedepsei nu poate fi decit unul, moartea mea sub muntele pe care l-am găurit fără să ţin seama de ce mi-ai amintit cînd mi-ai arătat harta locurjlor; sacrificiul altora se cere continuat tot prin sacrificiu...”

— Vorbe de om apucat, Tomo, interveni luliana.. Ei, domnişoară, înainte de a fi ce a fost, a stat multă vreme bolnav, şcoala şi-a făcut-o pe apucate...

— Deci, dumneata n-ai fost la înmormîntarea ei, se interesă Adelaida nemaiştiind ce să înţeleagă, unde începe adevărul aflat pînă atunci şi unde se termină...

— N-am fost, domnişoară Adelaida, adică într-un fel n-am fost... Sosisem în seara aceea... înmormîntarea a avut loc la amiază, aşa mi-a spus Torna, dar dumneata vezi foarte bine că aici între dimineaţă, amiază şi seară diferenţe prea mari nu sínt, soarele parcă răsare din sînge şi apune tot în el... Numai la mijlocul zilei lumina e lumină aşa cum o ştiu că a fost totdeauna la cumpăna zilei. Nu voisem să vin. Asta, cu toate că m-a adus pe aceste locuri nu o dată, nu mi-a spus că viitorul meu va fi cel pe care-l vezi. Pînă la urmă, săraca mama m-a mustrat; fiind cununată se chema că sínt nevasta lui şi se cuvenea să merg după el... Şi am mers... Nu mă plîng. Am avut ani frumoşi. Da să n-o lungesc cu ale mele... Cînd am venit, pămîntul éra reavăn, florile proaspete, la capul ei stătea Sta- vropol, la picioare Cameniţă. N-am ştiut atunci cine sínt: prieteni sau duşmani... L-am auzit pe Cameniţă spunînd cu o voce stinsă : „Aşa trebuia să se termine, prietene”. Prietenul era Stavropol; „dacă ar fi trăit te-ai fi dus eu ea, am fi rămas cu inima barajului moartă... E mai bine aşa, e mai bine aşa... Şi eu sufăr, nu numai tu”. Atîta am auzit, domnişoară.... Pe urmă, Torna mi-a povestit cu de-amănuntul. Dar de văzut am văzut-o şi eu, ţi-am mai spus... Nu ştiu dacă înainte de-a muri sau după aceea, Torna m-a adus într-o vacanţă cînd şantierul era la început. Poate atunci s-o fi întîlnit sau din povestirile celorlalţi s-o fi închipuit; dacă cineva îţi bagă în cap în fiecare zi acelaşi lucru, pînă la urmă ajungi să crezi şi tu în vedeniile celuilalt. Avea un mers legănat, pe vîrfuri, cum mergi dumneata, poate mai legănat un pic... N-au lipsit niciodată florile de pe mormîntul ei, veneau oameni care n-o cunoscuseră nici-

odată să pună cîteva tulpini de ghinţură şi albumiţă, pe atunci creşteau aici flori ca toate florile, climatul nu se schimbase,

aveam şi noi patru anotimpuri, nu ca acum nici unul. Poţi dumneata să-mi spui, domnişoară, în ce anotimp sîntem ? Nu poţi, îţi zic eu, le-am uitat de cînd văd soarele în acelaşi loc şi florile murind, fără să-mi dau seama, şi înflorind peste noapte de nici n-ai cum să le urmăreşti creşterea.

— luliană, tu ai fost geloasă pe femeia aia. Vorbeşti frumos despre ea, dar simt în vocea ta altceva, zise Toma.

— Am fost sau poate mai şi sînt, de unde ştii... O femeie nu iartă nici înainte de moarte şi nici după, cu toate că n-ar trebui... Din zisele oamenilor şi tu te-ai încurcat cu ea, cel puţin aşa ţi s-a dus vestea. Dar oamenii multe spun, parcă de dumneaei, spuse luliana şi arătă cu capul spre Aida, nu se zice că trece dintr-un pat în altul ? Uite cum s-au îmbrăcat toţi nespălaţii de cînd a venit, pînă şi Ghedeon şi-a încropit cu ajutorul multelor surate întru credinţă o leveleandră nouă... într-o zi l-am văzut bărbierit. Ţap bătrîn.

— Nu vorbi aşa luliană, că Dumnezeu e sus şi ne vede.

— Lasă, că pînă vede el, văd cei de jos, ochii celor de pe pămînt sînt mai aproape de făcătorul de rău şi de bine.

Aida chicoti. I se părea ciudat că umblau asemenea zvonuri despre ea. Nu ştiuse. S-ar fi bucurat să se ştie curtată deşi nici unul nu se putea compara cu lonas. Poate Bulat. Las că nici Cotoban nu era urît, nici Calafat, cu toată mutra lui de sluguţă...

— Deci mi-au ieşit vorbe, spuse de data asta pe alt ton Aida, făcînd pe supărata.

— Acuma, mă, acuma, răzbătu o voce străină, de undeva de aproape, şi Toma tresări.

Dulăul ciobănesc moţăia sus pe acoperişul magaziei. La el se uitase mai întîi Toma. Dacă el tăcea însemna că nu era nimeni, cu toate acestea vocea o auzise nu numai el şi, în cu- rînd, acelaşi timbru se răspîndi din nou în curte.

— Mai cu putere, ce dumnezeu, că doar nu e de plumb.

Era vocea lui Bică Stupariu ; nu se asemăna cu a nimănui.

Toma se ridică şi, după el, cele două femei. Ajunseră în spatele curţii. Coborîră panta ce ducea spre

gard. Se mai vedeau şi acum pe pereţii interiori, din ciment şi cărămidă, linia umedă a apei care-l omorîse pe Stavropol.

Doi oameni, din corpul de pază al barajului, aruncau pă- mîntul încă proaspăt în groapă, în timp ce Bică, cu alte două ■ajutoare, trăgea un cărucior cu două roate, pe care se afla legat sicriul în care fusese înmormîntat Stavropol.

— Ce faci, domnule Bică ? asta înseamnă...

— Lasă, Tomo, nu te amesteca. A făcut el barajul ? L-a făcut, vorbi dîndu-şi singur răspuns Bică. Scrie în testament că' vrea să fie îngropat în el ? Bică se apropie şi în timp ce paznicii cărau sicriul mai departe, despături o bucată de hîrtie şi-i arătă lui Toma un desen din care nu era prea greu de înţeles locul unde dorise Stavropol, în caz că avea să moară înaintea celorlalţi, să fie îngropat... Pînă şi Toma pricepuse, fără multe explicaţii, mai ales că auzise nu o dată despre această dorinţă a fostului inginer.

— Veniţi cu noi, nu strică să-l petrecem pe ultimul drum cum se cuvine, zise Bică şi, grăbit, mai ales că drumul urca iar cei doi tineri se opinteau din greu...

luliana se uită la bărbat, rupse din mers cîteva flori şi Aida înţelese că voia să urmeze îndemnul lui Bică.

N-avea nici ea nimic împotrivă să vadă nişa în interiorul căreia crezuse că e îngropată femeia asemănătoare ei. îşi duse o mină la grumazul unde se mai vedeau cele două împunsături albe. O amintire, îşi zise Aida... Luarea-aminte îi fusese atrasă însă de altceva. Din sicriu atîrna, pe o latură, ceva alb şi Aida se grăbi să-l ajungă din urmă. într-adevăr din coşciug se zărea o bucată de pînză ; pînza semăna leit cu cea din care era făcută rochia dăruită de Cameniţă. Nu mai ştiu ce să creadă. O privi pe luliana. Nu se putea ca ea să nu observe acelaşi amănunt. Dar luliana sau nu observase sau acel petic alb nu-i •spunea nimic.

Oamenii trăgeau din greu căruciorul de care era prins, cu nişte frînghii groase, coşciugul aproape neatins de pămînt şi de timp. Trăgeau opintindu-se, deşi Stavropol nu putuse cîntări mai mult de şaizeci de kilograme, îl văzuse doar de atîtea ori. Atunci de ce se omorau cei trei paznici, de parcă ar fi tras două trupuri, nu unul singur, îşi zise Aida, şi avu o poftă nebună să se repeadă la sicriu şi să dea capacul la o parte. Făcu un

pas înainte. Cuiele cu floarea zimţată erau lucitoare, bătute, două cîte două, de fiecare parte. N-ar fi putut pentru nimic în lume să ridice acoperămîntul singură, iar ceilalţi doi, Toma şi ne- vastă-sa, cu toate că se aflau la un pas de bucata de pînză, nu păreau impresionaţi de cazna paznicilor. Aidei îi veni să plîngă.
Era pradă unei dezordini lăuntrice, n-avea nici o şansă, eu oamenii în mijlocul cărorâ se afla, să scape de coşmarul adine,, treaz, tot mai adine şi tot mai treaz, calm, aproape nefiresc de calm.

Se apropiară de coronament. Ajuns deasupra, Bică se opri,, îşi şterse năduşeala de pe frunte şi făcu un semn cu mina către Toma.

— Domnişoară Jigău, aici pe hîrtie scrie că numai dumneata ştii locul unde a cerut să fie dus. Şi, ca să fie convingător, Bică ii arătă harta desenată a galeriei principale unde nişa era marcată cu două linii suprapuse.

Adelaida se înfricoşă. De unde ştiuse Stavropol că el are să moară, de unde convingerea că ea va rămîne în viaţă ? îi veni să urle, să ţipe, nu o dată scăpase de spaimele interioare isterizîndu-se pină la leşin. Dragostea pentru ea era tot un leşin, ca şi teama, ca şi viaţa, ca şi... Nu ţipă, nici nu-i dădu de înţeles pazniculuí că nu vrea să-l însoţească. Nu-i venea să creadă că numai ea ştia de nişă ; o ştia foarte bine şi lonas,. doar el o salvase din gura Mutului, fără tragere de inimă însă, ca şi cînd ar fi ţinut mai mult la integritatea colţilor decît la gîtul ei fragil.

Toma şi luliana îşi depuseră florile pe sicriu şi rămaseră, la locul unde le făcuse Bică semn să se oprească.

— Parcă s-a îngreunat, spuse un paznic în timp ce ceilalţi doi trăgeau sicriul pe drumul drept şi asfaltat al coronamentului.

— Rău aţi făcut că l-aţi îngropat acolo, cu ea, dacă aş fi fost aici nu v-aş fi lăsat, dar pînă m-am întors şi am aflat... L-am preţuit, domnişoară, pe domnul Stavropol, dar cine nu l-a. iubit, aici, la noi... De totdeauna a fost alături de oamenii simpli, de jos a pornit-o şi el. Am făcut socoteala, domnişoară, am printre băieţii mei unul căpos, ştie la matematică de te doare mintea, l-am pus

să mă lămurească de unde a putut lăsa inginerul prin testament atîţia bani ; el din ce a trăit ? Omul a adunat şi înmulţit şi pînă la urmă a ieşit că nu cheltuia nici un sfert din ce cîştiga, restul punea deoparte ca să ne lase nouă celor care atîta amar de vreme l-am... Era omenos, domnişoară ; uite, pînă la urmă eu îmi fac casă, acolo jos, cu banii lui şi tot eu am dat dispoziţii să se toarne patru urne din care să nu
lipsească niciodată, cit voi trăi, flori. Că m-am uitat ieri cu binoclul, de la postul meu de control pot vedea la cîţiva kilometri ; am zărit-o pe femeia în alb, mergea singură pe malul lacului, se îndrepta spre noi şi atunci mi-a venit gîndul că sînt dator să mă ţin de făgăduială... Că, de ce să te mint, mi-am spus că acum, dacă tot a fost înmormîntat, nu e rău să rămînă unde e, dar frica m-a făcut să nu-i las rugămintea neîndeplinită. I-o îndeplinesc că dacă o mai văd o dată pe muierea aia în alb trag în ea, diavol, nu femeie.

— Dumneata ai cunoscut-o, domnule Stupariu ? întrebă Aida înţelegînd că Bică numai pe ea o putuse urmări prin binoclu... Cît a trăit, mă interesează dacă ai văzut-o...

— O visam, domnişoară, eu numai în vis am văzut-o, cu toate că umbla pe şantier ca la ea acasă, însoţită sau de domnul Cameniţă sau de Dumnealui, Dumnezeu să-l ierte că a fost un om bun şi inimos. Dar mie numai în vis îmi apărea, cu ochii mei n-am zărit-o decît ieri, cum ţi-am spus, de frica nălucirii am făcut azi ce-am făcut...

Cei doi paznici, cu sicriul încă nedezlegat de pe cărucior, aşteptau cuminţi, la intrarea în puţ, unul îşi ştergea sudoarea şi trăgea cu coada ochiului la capătul de rochie ieşit dintre- scînduri, încercînd în acelaşi timp să-l facă atent pe colegul său. Celălalt paznic nu voia să privească niciunde, era vădit plictisit de tot ce şe întîmpla... Era proaspăt venit, n-avea nici o lună de cînd îşi începuse slujba...

— Cel mai greu e să ajungem pînă la ascensor, de acolo nu-i mare lucru, dar cum coborîm scările cu... Bică se scarpină la ceafă... Putea şi dumnealui să-şi aleagă alt loc sau dacă i-a venit, aşa, să-şi petreacă veşnicia, pînă la Judecata de Apoi, în baraj, se cuvenea să se gîndească

cum se poate ajunge cu un sicriu... Nu s-a gîndit, ne-a lăsat pe noi să ne batem capul... Poate ne dai o mînă de ajutor, domnule Spîrcu, îl rugă pînă la urmă Stupariu, dar Toma dădu din cap, nu voia.

— Eu le-am fost de ajutor în viaţă, i-am îngropat creştineşte pe fiecare şi le-am spus în gînd rugăciuni puţine, dar rugăciuni ; ce faceţi mai departe e treaba... şi Toma se întoarse, luliana nu-l urmă. Voia să vadă cum au să-l scufunde pe Stavropol prin gaura de unde numai un om putea coborî din cauza scărilor multe, fixate în spirală.

— Eii ^tiu că pe-aici a făcut un loc cîndva, zise Adelaida şi păşi înainte spre un grătar enorm ce se vedea la marginea 'coronamentului, aproape de prima pilă de beton.

— Cum să intre prin grătar, se grăbi să răspundă Bică şi abia apoi rămase trăsnit de afirmaţia Adelaidei, adică de unde ştia ce făcuse inginerul cînd venirea ei pe acele meleaguri avusese ioc cu mult după terminarea lucrărilor...

Auzise şi Toma spusele Aidei şi împietrise, uitîndu-se înapoi.

— Da dumneata de unde ştii ? întrebă Bică şi religios, în faţa propriei întrebări, se descoperi şi se curbă de spatele lat şi puternic.

— Dacă dumnealui, zise ea şi arătă spre sicriu, a spus că numai eu ştiu locul, tot ce se poate că numai eu să-l ştiu...

în pas egal, pe coronament, se îndrepta spre modestul cortegiu, Cameniţă Saie, cu nelipsita-i geantă de pescar atîrnată 'de umăr... Avea un zîmbet de bucurie şi de nedumerire totodată. Respira anevoie, burta mare şi trupul greoi nu suportau multă vreme mersul pe jos, mai ales pe loc tare, unde oasele picioarelor parcă intrau unul în altul... Altceva era să calci pe marginea unui grind, în moliciunea de covor a rizomului sau a clisei de nămol, cu care era pardosit malul lacului.

— Am ştiut că n-o să vă descurcaţi, spuse el... M-am uitat cu binoclul, n-ai de lucru, domnule Bică ? Mata care eşti un om serios... De ce nu l-aţi lăsat acolo, nici nu-i legal, nici frumos să dezgropi pe cineva înainte de

şase săptămîni... De cînd şi-a conceput nişa mi-am dat seama că face o nerozie, o nerozie secretă, credea el... Puteam să-i spun, să-l opresc, n-am făcut-o, dimpotrivă, am stat tot timpul şi m-am gîndit cum are să coboare un sicriu în interior ; cel mult făcut felioare, fiecare bucată să fie lăsată pe scări, apoi... Eram sigur că va face ca tatăl lui Toma ; l-am cunoscut, domnule Spîrcu,. avea pe fundul lacului o casă ca a dumitale, cazemată pe dinafară iar el, înăuntru, în curte, şi-a construit corabia, o luntre cît o ju- tnătate de grădină, fără să se gîndească de la început că n-are cum s-o scoată, dacă nu sparge pereţii. Voia el să se urce cu ea pe apa cerului cînd va veni, şi apa a venit şi tatăl domnului Spîrcu, în clipa cînd şi-a dat seama de prostia lui, s-a încuiat în casă şi a murit înecat ca un şobolan, cu corabie cu tot.

Toma ascultase în tăcere, ştia povestea, nu puţini transformaseră tragedia bătrînului în prilej de glumă. Nici Toma nu sărise departe de trunchi, îşi zise în sinea ei luliana, cu toate că nu-l ştiuse aşa; fusese la fel ca ceilalţi, poate mai apucat în privinţa dreptăţii şi mai clănţău decît alţii cînd nu-i convenea ceva.

Adelaida, rîzînd, se apropie de pila de beton şi apăsă pe un buton ascuns, acoperit pînă atunci cu o plăcuţă pe care erau întipărite cu roşu însemnele capului de mort. Grilajul se ridică în sus, frînt de mijloc. Lanţurile îl ţinură larg deschis. Sub grilaj se vedea un podium de metal.

— Liftul de cărat materiale, în caz de urgenţă, din exterior, spuse mirat şi speriat Stupariu.

Cameniţă făcu cale-întoarsă, aproape alergînd de spaimă în timp ce Aida îi făcu semn lui Bică să dezlege sicriul de cărucior. Cei doi paznici desfăcură frînghiile şi, curînd, coşciugul fu aşezat pe placa de metal. Adelaida nu apăsă însă pe butonul de coborîre. Se uită la cei din jur şi, ca şi cum ar fi fost de datoria ei ca sicriul să intre în mormîntul nou, de beton, cit mai neîntinat, se apropie şi smulse ţesătura albă. Peticul de pînză topită ieşi uşor de sub capac şi Adelaida îl privi îndelung. Abia apoi se duse în dosul pilei şi apăsă pe butonul roşu.

Coşciugul coborî în uruitul servomotorului. Cablurile alunecau greoi pe rotilele neunse. Nimeni nu întrebuinţase vreodată acest lift necunoscut lui Bică

Stupariu. Adelaida, singură, însoţi sicriul în timp ce paznicii coborîră pe scările în spirală.

Era conştientă că plutea într-un mare necunoscut, dar trăia acest necunoscut cu micile întîmplări legate de el cu intensitate aşa cum trăise şi momentul găsirii grilajului, cu toate că nu ştia exact ce se ascunde sub el. Nu ştia dar era sigură, nu putea să fie un simplu grilaj. Oare nu era ea femeia în alb ? Se întrebă şi nu se miră că voit întîrzia răspunsul.

Paznicii, cu Bică în frunte, aşteptau liftul în galeria principală.

Prin cele două canale, apa de culoare spălăcit violetă curgea spre colectorul principal. Se opintiră toţi cinci să ridice sicriul, dar Bică nu-şi putu înfrîna mirarea că sicriul era atît de uşor. Chemase şi pe ceilalţi doi paznici care acoperiseră groapa din care fusese scos mortul. Fusese sigur că. n.mual el cu ceilalţi doi n-o să fie în stare să poarte pe umeri ditamai: greutatea ca, dintr-odată, să constate :

— Măi al dracului, se scăpă el. Domnişoară Aida, pă cu- vînt dacă nu-i pe jumătate mai uşor, spuse Bică şi Adelaida- răspunse prompt ca şi cum ar fi fost sigură de ce spune.

— Cum să nu fie mai uşor dacă e singur ?

Bică aproape îngenunche, nu se putea obişnui cu ideea că spusele ei erau adevărate. Adică cum rămăsese singur, cînd' pînă atunci fuseseră doi ?

La cîţiva paşi în faţă, Adelaida cercetă peticul alb de pînză; . topită şi ca să se convingă se uită cu luare-aminte şi la partea de jos a rochiei pe care o primise de la Saie. Peticul alb erai din rochia ei, se potrivea perfect, numai că nu ştia şi n-avea cum să afle în ce fel ajunsese în sicriul unde se veşnicea Sta- vropol. O ciudăţenie, îşi mărturisi, cu siguranţă nu observase lipsa acelui tiv lat cînd se îmbrăcase şi nici luliana nu remarcase tăietura din el.

• Uşa nişei era deschisă. Parcă înainte de venirea lor cineva o descuiase să-i întîmpine. Undeva în spate se vedeau oasele Mutului, adunate, ca şi cum patrupedul, după ce murise, se sculase din nou şi se chircise într-un colţ ca la venirea stăpînului acesta să aibă loc. Sicriul alunecă lin pe panta aplecată spre interior. Cu

siguranţă avusese o halucinaţie : în nişă, în afară de Mut şi sicriu, nu mai era nimic ; nici urmă de femeie în alb.

Uşa de fier se închise şi Bică, cu aparatul de sudură, îndeplini ultima poruncă a fostului inginer. îi sudă marginile ca să nu mai poată nimeni umbla în cavou.

Adelaida se îndepărtă. Drumul îi era cunoscut. Nu voi să utilizeze liftul cu care coborîse. Voia să urce pe scări. Dorea să vadă fisura din zid. N-o mai văzuse de atîta timp şi numai spuma albă, ce se scurgea prin cele două canale, îi dădu de ştire că se afla aproape. Se opri în faţa crăpăturii adînci de unde lo- nas scosese caietele pietrificate... Apa curgea din abundenţă prin locul spart de mica explozie dar, alături de ea, vechea fisură o înmărmuri. Se excavase ; abia de-i mai putea vedea adîncul. Din partea cealaltă se auzea înăbuşit zgomotul sacadat al unor lovituri. Nu atît loviturile şi mărimea găurii o în- grozeau, ci forma fisurii ce semăna cu un lonas răstignit. îşi duse mîna la gură ferindu-se să nu ţipe.

29.

Ghedeon era nemulţumit de lucrare. Nu pentru că marea •sculptură a Judecăţii de Apoi nu i-ar fi reuşit. Pozitivul se afla în faţa lui, pe rama lungă de cincisprezece metri, lată de zece, cu toate detaliile la locul lor ; pasta de beton fusese amestecată ■egal de Cotoban, trudind fără întrerupere cu o mină pe manivela betonierei, cu cealaltă pe cartea sfîntă, cu coperţile ferfeniţite de cît fusese purtată, cînd în traistă, cînd sub anteriu. Nemulţumirea nu venea din tehnica turnării, nici din concepţie, desenul aflat alături rezuma, la scară redusă, dar fidel, marea operă ţesută cu împletituri de fier, întărită la încheieturi cu fir de aramă, să nu se corodeze. Ochiul unic, atît de asemănător cu ochiul ce şi-l voise al. său, se decupase în înţelesurile artistice altfel, ignorînd realul.

Ghedeon se afla la cîţiva metri de tabloul rezemat de zid, vopsit în culori gingaşe. Atît sfinţii, cît şi cei ce trebuiau să se •supună judecăţii acelui ochi, ce-l nemulţumea atît, erau cu mult mai plăcuţi la vedere în comparaţie cu icoanele din interiorul tinzii, naosului şi pronaosului. Motivul era unul singur, •delicateţea nuanţelor şi răbdarea de înger a lui Cotoban, pus să le amestece într-un fel prescris cu sfinţenie de Ghedeon. Culorile răspîndeau un miros plăcut, de plante, încît, înainte de a te copleşi figurile de pe sfînta Judecată, te atrăgea mirosul lor; un miros amestecat, fiecare personaj avînd altă înfăţişare şi îmbrăcat diferit încît să nu-i poată nimeni confunda între ei. Domina mirosul de pădure, cu miile lui de flori, fără să lipsească cel de baltă. într-un spaţiu limitat te aflai cînd pe un versant, cuprinzînd cu văzul, auzul şi nasul pajiştile înflorate, cînd prin smîrcurile şi japşele acoperite de plante nemaiîntîlnite în alte bălţi.

Cel mai bucuros era Ghedeon de culoarea albastră; un amestec de cer de zi cu unul de seară, sub lumina blîndă a amurgului. Ochiul magic, dominator, aflat în locul de unde putea să vadă absolut tot ce se petrecea sub el şi în jur, avea pleoapele în culoarea azurului, şi Ghedeon, dacă n-ar fi fost atît de fericit de

îmbinarea strălucită a albastrului cu auriul razelor ce porneau din pupila verzuie, nu şi-ar fi dat seama că, din cauze necunoscute lui, în timpul turnării, ochiul îşi schimbase nu numai dimensiunile, dar şi expresia...

Cel mai puţin reuşit i se păru a fi argintiul ; utilizase prea mult praf, polizase Cotoban în neştire argintul lingurilor primite în dar. Pentru încleiereă culorii întrebuinţase în amestec o tulpină de baltă şi un nufăr cu florile mov. Argintiul de pe tablou n-avea miros ; se convinsese singur apropîindu-şi nările de diadema unui înger, puţin important în ierarhia stabilită după criterii personale. Şi argintiul ar fi fost, pînă la urmă, de suportat, dacă n-ar fi existat metamorfozarea de neînţeles a ochiului.

„Atunci nu vei mai vedea pe poporul acela îndrăzneţ, pe poporul cu vorbirea încîlcită, de n-o puteai înţelege, cu limba gîngavă de n-o puteai pricepe”, se auzi vocea lui Cotoban, aşezat pe un scăunel şi mestecînd cu un beţişor culoarea aurie, un rest de praf de aur rămas din punga lui Gavra împreună cu alte zece componente, ţinute secret de Ghedeon, ca niciodată Cotoban să nu fie în stare, cu multele lui păcate, să meşterească singur asemenea coloranţi. Surprinzîndu-l odată că i se uită în hîrtiile secrete îi mări canonul, cu încă zece citiri, de la cap la coadă, a cărţii sfinte şi, pentru că altă dată, la o spovedanie, Cotoban îi mai mărturisi un păcat dat uitării la celelalte precedente, îl obligă să citească „lucrarea” şi de la coadă la frunte de patru ori. Cotoban se supunea cuminte, munca nu-i era fără, folos, nici furtul meşteşugului nu-i displăcea. Popa n-avea să trăiască cît lumea, viitorul era al celor de anii lui, iar cum el era tînăr avea toate şansele să ducă mai departe nu numai tradiţiile schitului, dar şi gîndul de răzvrătire al noii religii,, ajuns şi la urechile sale.

îl deranja pe Ghedeon citirea cu voce tare în momentul cînd voia să înţeleagă minunea petrecută cu *ochiul* ce trebuia să întruchipeze voinţa lui supremă. Voinţa supremă exprimată de privirea sa, inconfundabilă ; nimeni nu avea pupila atît de verde ca a sa şi pleoapa de sus atît de coborîtă peste cealaltă. Verdele semăna însă cu verzuiul închis, aflat într-un ochi al Adelaidei Jigău. Nu mică îi fu mirarea cînd, cercetînd atent razele

ce porneau din el, observă că ele păreau smulse din genele ei mari, sfidător de răsucite pentru un ochi ales. Aflat la distanţa cuvenită de tablou, ca să-l poată cuprinde în întregime,, se convinse*că întreagă fizionomie a desenului era schimbată şi„

ceea ce i se păru şi mai grav, din oricare parte ai fi privit, uitătura ochiului se întorcea cu încrîncenare spre privitor. Ochiul s-ar fi cuvenit să zăbovească într-o singură parte, spre gura largă a balaurului ce înghiţea sumedenia de trupuri intrate, moral sau fizic, în putrefacţia înţelegerii sale, nu...

— Ia mestecă mai cu sîrg, Cotobane, că ne apucă noaptea, se răsti Ghedeon la ucenic şi pentru că voia să vadă de aproape mişcarea orgolioasă a acelui ochi, ce nu mai era al său, luă sticla de ţuică şi bău jumătate din ea. îi veni s-o scuipe, enoriaşii nu mai făceau nici ţuica cinstit, amestecau borhotul la fermentaţie cu fel şi fel de compuşi chimici, furaţi... Ţuica avea miros de clor ; cu toate astea, necăjit, Ghedeon mai bău o duşcă ; tăria, după această a doua înghiţitură, i se păru infinit mai puţin greţoasă.

Cotoban lăsă cartea pe iarba grasă, mînjită de vopsele plăcute la vedere şi frecă în cercuri mai largi, apoi mai dese, pasta ce începea să se omogenizeze. Auriul avea să fie culoarea cea mai aurie din lume, era truda lui, ar fi putut pune rămăşag că Iova în vecii vecilor n-ar fi putut face una la fel.

— Să-mi spui cînd pot să continui, azi nu sînt în plan cu cititul, de patru ori m-ai întrerupt şi de fiecare dată ai uitat să-mi spui cînd să pornesc...

Ghedeon nici nu-l băgă în seamă, era tulburat,' nu mai exista nici o înşelăciune, ochiul era al fetei ce-l vizitase de două ori şi o văzuse de patru, suficient ca să-i rămînă. pe retină. Poate că în acel ceas, cînd îl atinsese aripa sfîntă peste mînă, în vreme ce lucra chiar la ochiul sfînt, era cu gîndul la ea., la privirile ce aduceau atît de mult cu ale celeilalte... Da, ochiul nici nu era al domnişoarei Jigău, prin el se filtra. insul celui-*, lalt ochi, dispărut de mult, aflat în suflet ca o dorinţă de puritate şi, în acelaşi timp, ca un simplu ochi femeieşc.

„Vai de tine pustiitorule, care jefuieşti şi n-ai fost jefuit încă”..., rosti Ghedeon, supărat, crezînd că nu el vorbise, ci Cotoban îşi reluase lectura fără să primească

porunca.

Fusese într-^adevăr jefuit de gîndul iniţial ce stătuse la întruchiparea acelui ochi. Poate această transfigurare să fi fost, pînă la urmă, chiar voia Lui, care pe toate le vede şi le aude/ Ghedeon nu era însă pătruns că pedeapsa venise, ca plată a orgoliului nemăsurat. Dacă nu venise de acolo, atunci cine dăduse. poruncă betonului să nu ia forma ghipsulţji; cţeţ., dedesubt ?> Deoarece, era limpede, negativul rămăsese intact, desenul păstra sub pelicula subţire de ulei trăsăturile pleoapei sale şi, în plus, punctul gol din mijlocul irisului nu era umplut, aşa cum era ochiul femeiesc.

Mai trase un gît de ţuică. Licoarea începuse să miroasă mulţumitor, avea chiar un damf de prună.

— Fiule, ai sărit trei sute zece pagini, îl apostrofă Ghe- /ieon pe Cotoban după ce-l ascultase cîtva timp. Citase şi el o parte de text din memorie aşa cum numai cu cîteva minute înainte propriul îndrumător o făcuse. Citeşte de unde ai rămas, dar înainte vino şi vezi acest ochi măiestru şi spune-mi dacă am redat în el bunătatea judecăţii celui Drept şi asprimea celui Blînd, şi Ghedeon, ca să lase privitorului cîmpul descoperit, se retrase cu sticlă cu tot la doisprezece metri .distanţă. Cotoban se ridică şi se şterse grijuliu cu o cîrpă aflată la cingătoare. Se apropie de tabloul imens la care trudise ca un sclav de rînd, dar neştiind exact ce fel de apre- .ciere dorea preotul, nu se grăbi să răspundă-

Se mută spre stînga ; din partea aceea lumina , bătea mai bine, dar nemulţumit de ea, alergă spre dreapta. Şi de acolo ochiul, cu verdele amestecat îndelung, îl privea nemilos. Co- •toban nu .era în apele sale. Oriunde se ducea, ochiul alerga după el, 41 .prindea din urmă, de fiecare dată mai supărat. Se sperie de-a binelea. Nemaiavînd unde se duce îl privi pe Ghedeon. îngenunche în faţa lui.

— Spovedeşte-mă, părinte.

— Dar ce păcat ai făcut, fiule, unul de soi, nu o pornire în firea oricărui om umblător ?

— Ochiul pare a fi al dumitale, dar prin el priveşte altcineva, părinte' şi uitătura e plină de osîndire.

Ghedeon îşi frecă bărbia. Răspunsul îl mulţumise, mai ales că fusese rostit într-o topică duhovnicească pentru care luptase nu glumă, Cotoban avînd obiceiul ca după fiecare cu- vînt să rostească şi o zicere laică.

— Adică prin el mă urmăreşte altcineva, repetă părintele răspunsul plin de înţelepciune al ucenicului. Nu mai avea nici o îndoială, se uita Adelaida Jigău'; privirea ei îl ardea într-un fel plăcut, cum îl arsese în visurile cele mai frumoase uitătura femeii în alb. Cînd o văzuâe ultima dată ? Ghedeon se învîrti de cîteva ori, timpul se răsucea în el .aidoma cercurilpr făcute de o spirală în care tot ce cobora urca la loc. Fusese îndrăgostit, apoi dragostea îi dispăruse cu plecarea ei dintre cei vii, ca apoi să-i reapară la altă vîrstă odată cu venirea Adelaidei. Dacă ar fi poposit măcar o dată la el să se spovedească,'cum o făcuseră ceilalţi, cum avea, pînă la urmă, să se supună dorinţei de dezlegare sufletească şi Vugnar, ar fi ştiut incomparabil mai multe. Dar femeia în alb îl ocolise, aşa cum îl ocolea de la o vreme somnul, dîndu-i însă fără încetare tîrcoale. Oare nu fusese o iluzie femeia în alb ? Cum d/acu să fie c iluzie, iluziile n-au picioare de o delicateţe fără cusur, iluziile sînt ca nişte minciuni frumoase, asemănătoare profeţiilor sale atunci cînd avea de-a face cu cîte o creatură necăjită peste măsură şi căreia, voind să-i ridice moralul, îi îndruga ca un ghicitor apropierea zilei cînd se va ivi Domnul sub formă pămînteană să-i uşureze sufletul şi trupul. Şi aici putea fi o cheie în privinţa schimbării acelui ochi despre care Cotoban îi spusese că prin el blagosloveşte un străin. Una peste alta opera îi ieşise binişor, îşi spuse preotul. Ca să nu se supere cineva pe mulţumirea necuviincios de mare preferă să-şi facă cu limba în cerul gurii o cruce umedă, mîinile fiindu-i în acea clipă ocupate.

Florile de pe peretele lateral al bisericii intraseră parcă în călduri, îşi măriseră volumul, se înghesuiau una în alta cuprinse de o plăcere lumească, încît Ghedeon socoti că în mijlocul sîngeriului s-ar cuveni să-şi prindă lucrarea. în biserică n-avea cum s-o bage, uşa fiind mult prea strimtă. Cînd îşi dăduse seama că nu se gîndise la uşă, îşi aminti de corabia lui Spîrcu bătrînul, semn că amîndoi erau oameni pentru care spiritul se dovedea a fi mai larg decît împrejmuirea. Şi pentru că lumina de afară era cea mai potrivită pentru ce modelase în beton, se ferici cu încă două înghiţituri repetate grăbit, ca să nu aibă timp să se răzgîndească.

— Ce zici, fiule, dacă punem tabloul pe peretele acesta, nu vom influenţa mai mult şi mai adînc

trecătorul rătăcit decît dacă ar fi în interior ? Desele noastre treburi, ba după vînat, ba după mîncare, ca să nu mai vorbim de botezuri şi înmormîntări, ne obligă să ţinem opt ceasuri din douăsprezece biserica zăvorită.

Lui Cotoban îi era totuna unde avea să fie prins tabloul, personal îl ştia destul de bine, nu-l mai putea influenţa în nici un fel. Pentru a nu se chinui prea mult, ştiind că greul va cădea asupra lui, zise prefăcîndu-se dezinteresat.

— Afară, părinte Ghedeon, bineînţeles, o asemenea lucrare poate pune pe gînduri şi o fiară, darmite un om. De cîteva ori am văzut o pereche de corbi voind să se aşeze şi de fiecare dată, fără să fie alungaţi, pluteau peste chipurile sfinte şi apoi, speriaţi, o luau spre turma lui Toma în vîrful muntelui... Nici vîntul sau ploile n-au ce-i face nici culorii, nici materialului, probele, mereu spălate de mine cu apă, au dat cele mai neaşteptate rezultate, numai galbenul a cedat uşor, schimbîndu-şi nuanţa întărită apoi cu amestecul nou ştiut numai de dumneata... Două luni am aruncat apă cu găleata peste eşantioane... Aşa că, fără nici o teamă, o putem expune aici, să-i chiorască pe păcătoşi atunci cînd vor ve- dea-o... îmi pare doar rău de florile nevoite a fi tăiate pentru a face loc...

Ghedeon se uită la el cruciş, tînărul ucenic sau era viclean sau voia să-l ameţească cu laudele dorind în ascuns cine ştie ce. Ce putea dori ucenicul de la el ? Iova se aşează pe un trepied, un scaun acoperit cu piele mânjită de culori şi arsă, din loc în loc, de scrumul de ţigară scuturat neglijent în vreme ce lucra. Mai privi o dată tabloul şi o tristeţe ascunsă începu să iasă la lumină, treptat, dar statornic, mai ales adînc. Sufletul parcă se desprindea de trup, alerga între minte şi inimă şi cea care avea cel mai mult de suferit nu era inima. Ce-i trebuise să cheltuiască atîta timp cu deşertăciunea, cu această răzbunare artistică asupra oamenilor, cînd lăuntrul îi spusese de mult că omenirea avea nevoie de alt fel de răfuieli ! Uitase de revolta interioară, uitase de uneltele atît de trebuincioase acestei revolte, pierduse timp preţios închinat nemuririi ca, pînă la urmă, această muritoare specie a dăinuirii, arta, să-i schimbe lumina propriului său ochi. Uitase de Judecata de Apoi, reală, cea care îl ţinuse în viaţă şi îi dăduse putere să modeleze săptămîni în şir ; utilizase forţa sugerată de *Idee* nu în

folosul ei, ci al lui pentru a rămîne şi a fi preamărit. Pedeapsa venise prompt şi ea nu se afla decît la început. Dacă Vugnar avusese dreptate şi barajul se va duce dracului, cu tot ce trăieşte după el, şi cu ce se află înaintea lui ? Golul de aer ce avea să rămînă în urma apei putea antrena alunecări de teren, dacă nu chiar produce un nou cutremur, mai puternic decît cele două de dinainte.

Cotoban venise din pronaos cu două scripete, apoi aduse frînghiile groase crezînd că n-au de ce să întîrzie cu ridicarea *pe* perete a frumoasei şi pilduitoarei lucrări. înţelese că s-a petrecut ceva cu părintele gîrbovit, cu respiraţia şuierătoare după care începu o tuse seacă, apoi alta, zgomotoasă, incit ucenicul avu impresia că în pieptul lui Ghedeon se întăritâ între ele două armonici, una mai spartă ca cealaltă.

Ghedeon se mulţumi să-şi arunce o mînă greoaie în aer, a lehamite, şi Cotoban închise cartea şi se trase cîţiva paşi spre pridvor neştiind dacă nu era mai bine să dispară pentru cîtva timp din faţa săgetărilor scrutătoare.

— „Să nu-ţi faci chip cioplit”, murmură Ghedeon şi abia atunci înţelese că trecuse de marginea învoită de Cel de Sus pentru muritorii de rînd. Voise să intre şi el în acel chip, şi nu ca oricare altul dintre cei modelaţi, ci ca unul în a cărui putere stă totul, chiar şi veşnicia. Căzu de pe scaun în genunchi, ca şi cum cineva l-ar fi împins de spate. Rămase cu mîinile împreunate, cu umerii aplecaţi, spre pămîntul liniştitor.

— Nu trebuia, nu trebuia, se opinti el să vorbească. Şi cuvintele puţine ieşiră din gîtlej cu greutate. Lipsa aerului îl sperie într-atît încît avu, ca o nălucire prin faţă, chipul Morţii îmbrăcate în negru, dar purtînd în loc de coasă propria lui închipuire artistică rezemată de masa de lemn, unde fusese durată. Obrazul lui Ghedeon se făcu de beton. Se ridică cu greutate, mai întîi săltîndu-şi un genunchi, apoi celălalt şi cu o furie oarbă începu să lovească cu ciocanul greu în propria desăvîrşire.

— Judecata de Apoi trebuie înfăptuită, nu modelată, strigă el ca un apucat, în vreme ce ciocanul de zece kilograme, forjat pentru spartul pietrei, se opintea în mutrele sfinţilor, cu osebire în acel ochi ciuntit de prima

lovitură, dar prin asta mai viu şi mai hlizos la neputinţa omului, incapabil să distrugă ceea ce înfăptuise atît de trainic... Cotoban, din pridvor, urmărea cu spaimă nebunia învăţătorului, neştiind ce să înţeleagă. Se dumiri că putea fi vorba de o rătăcire de moment ce trebuia curmată, altfel Ghedeon, după trecerea aburilor ţuicii, avea să se apuce din nou să repare ce voise să nimicească.

Se repezi spre el şi-i smulse ciocanul din mîinile osoase. Ghedeon parcă asta şi aşteptase, să-i curme cineva truda
neomenească. Nu reuşise să strice mare lucru, ciocanul mutilase cîteva chipuri şi-i dăduse ochiului un unghi de privire mai larg. Uitătura verde se înrăise însă, devenise cîinoasă, nu se mai rostogolea în toate părţile. Se mulţumea să prindă în cercul ei doar obrazul plin de lacrimi al omului spăşit pentru prea marele curaj de a se fi substituit, fără ruşine, Ideii ce s-ar fi cuvenit slugărită, nu să şi-o asume ca un creator al ei. După ce azvîrli ciocanul la cîţiva metri, Cotoban veni lingă Ghedeon şi, tot fără menajamente, îl ridică de subţioară şi-l aşează pe scaunul cu cele trei picioare intrate în pămîntul reavăn, acoperit de iarbă crudă.

— „Ghedeon e un om sfîrşit”, îşi zise Cotoban, de acum înainte căderea are să-i fie lesnicioasă şi ascensiunea sa la fel de grăbită. Iova îşi rupsese singur credinţa datorită căreia reuşise nu numai să trăiască, dar şi să dăltuiască zecile de icoane, mai tari şi mai durabile decît vremea. Poate că Ghedeon îi citise gîndurile, sau gesturile ucenicului să-i fi sporit vitalitatea, pentru moment, secătuită. înlătură cu brutalitate mîna ajutătoare de pe umărul său.

— Du-te şi citeşte nemernicule, parcă nu ştiu ce e în cugetul tău păcătos ? Anume m-ai îndemnat să lucrez, să săvîrşesc Judecata, Marea Judecată, în piatră, în loc să laş răzvrătirii puterea să-şi urmeze calea şi adevărul... Simt aici în piept că nu mai e mult... Aud apa cum vuieşte în trupul ciopîrţit al pietrei. Şi nu ne putem: izbăvi de răutate decît prin răutate, iar menirea

mea uitată din cauza unor îndeletniciri trecătoare, se cade a fi continuată cu mai multă sudoare, să prind timpul din urmă şi lui, acestui timp, să-i cer iertare că l-am uitat...

Ochii lui Ghedeon erau roşii, verdele din ei dispăruse. Ca să-şi dezonoreze, în faţa sa, şi a ucenicului, Chipul cioplit, îşi ridică leveleandra pînă ce i se văzu prohabul, apoi udă în cercuri opera în văzul din nou speriat al învăţăcelului, care, de data asta, tăcea îngrozit.

— Şase sute şaizeci şi şase, strigă Ghedeon, şi, după ce-şi goli băşica, ridică de trei ori în sus cele cinci degete ale mîi- nii stingi şi un deget de la cea dreaptă, voind parcă să le înfigă pe toate în pasta albastră şi pufoasă a cerului. Coto- bane, acoperă cu cîrpe murdare urîţenia asta, zise el arătînd spre tablou. Chinuie-te apoi cu scripeţii tăi să-l duci spre perete, dar să-l întorci cu spatele, ca lumea să crape de curiozitate şi să nu poată vedea, aşa cum am crăpat eu de dorinţa de a-l face din răzbunare pentru aproape, uitînd că răzbunarea o face Domnul, noi avînd doar datoria să-l slujim...

Cotoban se grăbi să ducă la îndeplinire porunca. Vorba de decădere a spiritului în bătrînul şi contradictoriul preot, vioiciunea cu care dăduse porunca şi graba cu care îşi aprinse ţigara şi bău pe nerăsuflate din ţuica socotită la început o po- şircă îi dădură de înţeles că firea omului nu poate fi pătrunsă cu adevărat nici de cel ce se socoate stăpînul ei, darmite de un străin...

Legă scripeţii de grinzile de beton rămase sub streaşină, apoi, înnodînd frînghiile de colţurile tabloului, prevăzute cu belciuge de metal, ridică tabloul în sus, pînă la mijlocul peretelui ; abia după ce legă sforile de un pripon întoarse lucrarea cu spatele şi-o lăsă în jos, pe lingă florile de culoarea mărgeanului. Dar şi prin spate, dacă te uitai atent, se vedeau, din cauza loviturii cu ciocanul, contururile ochiului aflat deasupra, iar îndoitura fiarelor din interior, ce-l salvaseră de la pieire, făceau razele lui să pară în acel amurg şi mai osînditoare ca înainte.

îl lăsă pe ucenic să deretice singur locul unde fusese pînă atunci „marele lui şantier spiritual” şi, grăbit, fără

să-i pese că în sticlă se mai afla tărie, o lovi cu piciorul şi asistă cu greaţă la vărsarea şliboviţei în iarbă. Bucuria că fusese în stare să ia o decizie atît de aprigă îl învioră. Lovi sticla, acum fără valoare, din nou. Nu se mulţumi să-i tragă un singur şut, fugi după ea şi-i mai arse unul. Sticla zbură ca o minge. Satisfacţia zborului ei era incomparabil mai mare decît durerea de la degetele piciorului aproape turtite de atîta ură. Ura lovise sticla, nu el.

Intră în presbiteriu unde se afla locuinţa lumească şi îşi scoase leveleandra nouă de pe el. Cu aceeaşi lipsă de milă, o călcă în picioare. Se îmbrăcă cu cealaltă, kaki, murdară, plină de găinaţ, de resturi de slănină şi intestine de vînat, toate împietrite de cînd voise să-şi schimbe înfăţişarea şi să pară mai artist decît era. Nici îmbrăcămintea albă, curată, de dedesubt, rodul atîtor spălări cu leşie de cenuşă nu-l mulţumi. Se dezbrăcă de ea, scuipă pasta vîscoasă şi verde, abia acum desprinsă de bronhiile vrăjmaşe, apoi o călcă îndelung, îi păru rău că cizmele erau pe tălpi prea curate. Ar fi vrut
să fie pline de nămol, de scîrnăvii ca să-şi poată dovedi, pe deplin, dispreţul faţă de sine. Işi luă pantalonii vechi pe trupul gol şi numai scăpat pentru o clipă de infernul lăuntric uită că îşi pusese sub haină o cămaşă peticită, greţoasă, dar totuşi cămaşă. Işi legă peste sacoul larg, din cort soldăţesc, o curea dintr-o piele tăbăcită rudimentar, cu miros ascuţit de sare şi hoit. Numai după ce-şi descăltă încălţările nepeticite şi le luă pe cele cu care se obişnuise vreme de ani şi ani, unse cu grăsime de peşte, se simţi cu adevărat cel adevărat.

Ridică pătratul greu, de metal, ascuns de pat şi cercetă scările. Urmări prin fereastră statornicia cu care lucra ucenicul să aşeze ce era de aşezat la loc şi, liniştit, coborî treptele. Se umeziseră de cînd fusese ultima dată cu lonas în galeria abandonată. Un miros de mucegai îi lipi nările lărgite din lipsă de aer. îi fu teamă să nu se înăbuşe. Aruncă la o parte netrebnica spaimă. Doar mai fusese de atîtea ori, nu i se întîmplase nimic în acest loc unde atîrnau pe pereţi, prinşi în saci, morţii vechiului cimitir şi morţii mai noi, fără lăcaş de hodină. Pe pardoseala semiovală a galeriei clisa de nămol se depusese groasă, iar pe pereţi, sacii putreziţi îşi arătau, prin găurile sparte, conţinutul osos... Unde era ea ? Aici

trebuia să fie, între cele două plase de cartofi, în care părinţii lui Mitrofănică îşi aduseseră osemintele răposaţilor.

Deci între cei doi saci trebuia să se afle Ea. Acolo îi făcuse loc la rugămintea lui Cameniţă doritor să-i găsească un loc ferit unicei iubiri. Numai că în locul însemnat cu negru de cărbune nu se afla nimic, pironul bătut în perete se afla la vedere, dar de el nu era agăţat... Nu se vedea sacoşa de borangic alb, în care doctorul voise să-şi păstreze amintirea de neuitat. Poate că Saie nici n-o adusese, poate o îngropase în altă parte, sau nici nu îngropase ce nu era de îngropat.

îşi frecă mâinile, mulţumit. Zgomotul paşilor se întorcea înapoi în zeci de variante. Primul, cel mai puternic, făcîndu-l să-şi ducă mîna la urechi. Ultimul era venit dintr-un mare adînc, ca o chemare lungă şi tristă. Pereţii erau tot mai umezi, mucegăiţi, resturile de pînză şi rămăşiţele din interiorul sacilor căzuseră în nămol, lăsînd vederii la flacăra luminării pîlpîitoare cîte un os prea ascuţit să fie înghiţit în întregime de mocirlă. Locul pe care îl căuta era însă curat, uşa aflată la jumătatea galeriei îl protejase, dacă nu de umezeală, de clisa neagră, lăsată de apă.

Dezlegă sacul la vîrf. Unse bine, cu grăsime de gîscă, uneltele răfuielii erau la locul lor.

— Iată chipul cioplit ce nu se cuvenea să-l uit, zise Ghe- deon şi, ca un apucat, începu să sărute cu buzele întredeschise metalul unsuros.

30.

îl găsi pe Ionaş în cameră, hrănind peştii. Se lungiseră şi slăbiseră de cînd uitase de ei colindînd coclaurile de una singură, apărînd ba la stîna lui Toma, ba plimbîndu-se sub amurgul ce nu era în stare să se stingă. Peştii se obişnuiseră cu rnîncarea zgrunţuroasă, calcarul din moloz le făcea bine la dinţii neobişnuit de mari. în acelaşi timp se lungiseră şi se bulbucaseră spre cap. Aida, cînd îi văzu cu boturile deschise, se sperie. Burţile îşi schimbaseră şi ele volumul. Erau mai umflate, mai grele, prin maţul roşu, translucid, pietrişul adunat şi

neeliminat juca rolul de balast. Peştii se scufundau acum uşor şi ieşeau la suprafaţă incomparabil mai anevoios. Modestul computer îi fusese de cel mai mare folos. Peştii se obişnuiseră şi reacţionau la limbajul lui cifrat cu conştiinciozitate de roboţi.

lonas se bucură cînd o văzu ; voi s-o sărute pe obraz, dar Aida se feri. Nu-i ardea de îmbrăţişări. O surprinse zgomotul făcut de bocanci ; ca să se convingă îi săltă un picior de la genunchi, cum ai sălta piciorul unui cal pregătit pentru potcovit. Observă în tocul bocancului un blachiu nou, strălucitor. Nu se mai interesă şi de celălalt picior. În lipsa ei lonas cu asta se ocupase, îşi pusese bocancii la punct, ca şi cum s-ar fi pregătit de un drum lung.

— Ce-i cu tine, Aida ? şi lonas se întrebă cînd avuseseră timp să-i apară Aidei pe faţă coşurile cu punctele gălbui. Cu cîteva zile înainte, mai bine zis în ziua în care plecase, faţa îi fusese curată. Da, şi atunci, de demult, avusese coşuri, aşa o cunoscuse în urbea de jos ; cu coşuri Aida era mai nostimă. în faţa oglinzii, cu ajutorul a două unghii îşi maltrata gămăliile alburii la vîrf, apoi le pudră cu perniţa înmuiată în fond de ten.

— Aida, n-am să te duc nicăieri cu ajutorul numelui meu, numele meu e altul, l-am descoperit deşi n-am nici în momentul de faţă certitudinea... între caietul găsit şi viaţa mea există o punte, sînt sigur, în caiet cineva... Am revăzut calculele lui Stavropol. în nici unul nu era prevăzută forţa... Aida... Stavropol a neglijat acest amănunt. I-am găsit însemnările ultim«. La început a luat în derîdere formula cernelii, apoi a înţeles că atunci cînd vrei să ridici ceva trainic n-ai voie s-o scapi din vedere. Deoarece e... Ce faci Aida ?

— Mă fac frumoasă, nu vezi ? Apa lacului s-a împuţit, lonas, din pricina aerului stricat mi-au ieşit din nou porcăriile astea... Acolo jos, nici nu era de mirare că aveam obrazul plin de buburuze, poluarea... dar ce să mai vorbim... Acum aerul lînced, lipsit de oxigen, şi-a făcut efectul; acesta este numai începutul, dragul meu...

lonas îşi încleştă pumnii. El voia să-i povestească un lucru esenţial şi ea...

— Aida, de ce nu mă asculţi ?

— Te ascult, dragul meu, te ascult, mai ales că şi eu am de gînd să-ţi fac nişte mărturisiri, dar numai după ce

voi fi frumoasă... Să n-ai impresia că-mi spui ceva nou cu Stavropol... Am bănuit... Desigur, n-am avut în vedere cuvîn- tul, decît în măsura în care el poate susţine un adevăr...

— La ce adevăr te referi ? întrebă Ionas şi presără deasupra acvariului praf de ciment. Peştii se ridicară cu dificultate la suprafaţă, dar odată ajunşi în preajma hranei cafenii se aruncară asupra ei hulpavi, după ce computerul arătă culoarea verde. Pînă şi icrele, mărişoare acum, aflate la adăpostul unei frunze de ferigă, fură împrăştiate de nesocotinţa părinţilor hulpavi.

— Nu e vorba de nici un adevăr, cerneala a corodat betonul şi...

— Şi, întrebă Aida întorcîndu-se spre bărbat... Vere, continuă sigură, convinsă după privirile lui incapabile să se fixeze undeva, că nu va fi în stare să-i dea răspunsul cuvenit. Vere dragă, ideea slujită de cerneală i-a scăpat lui Stavropol, nu cerneala. De ce ţi-ai bătut blachiul la bocanci ? Sună atît de urît.

— Nu ştiu, Aida, în timp ce descifram scrisul mi-a venit să-mi bat blachiurile la loc. Aveam cîteva de rezervă. Tocurile fără blachiuri...

Aida îl privi cu milă, apoi mila se transformă în altceva. Ochii îi străluciră vioi, se umeziră ; ca să nu fie văzută în starea de slăbiciune se cercetă din nou în oglindă...

— Dacă Stavropol ar fi calculat... De unde însă să-i treacă prin minte că un fleac... Un fleac, Aida.

— Un fleac... Era dator să se gîndească, un inginer ca el nu putea, n-avea dreptul să nu se gîndească. Şi cu toate astea...

— Aida, n-am reuşit să descifrez decît o pagină, m-am chinuit, nici nu poţi să-ţi dai seama... Cuvintele nedescoperite s-au lăsat pînă la urmă introduse în text, logica le cerea pe ele, şi nu altele, aceasta a fost metoda... Dacă descifram patru cuvinte nu-mi era greu,într-o frază simplă, să le oblig pe celelalte să... Dar nu cuvintele în sine, nici pagina descifrată nu mi-au dat dezlegarea despre care ţi-am vorbit... Numele mi l-a pus mama, crezînd că în viitoarea acelor ani o să-mi fie mai uşor să mă descurc, la nevoie chiar să plec cu el cit oi vedea cu ochii... Poate te întrebi de unde deducţia asta,

deoarece este o simplă deducţie, pînă la urmă... Stamate m-a vizitat la orfelinat... Ţi-am amintit şi înainte de această vizită. Simplă presupunere atunci, acum adevăr confirmat... Mi-a spus să am răbdare, să-mi ascult educatorii, dar, în sinea mea, să nu uit niciodată că am avut şi tată şi mamă, că tata... Ar trebui să intru în zona absurdului să susţin că acest caiet pietrificat ar fi fost al lui, n-am nici o mărturie în acest sens, în afară de o credinţă ascunsă că este aşa... Dar atunci ar trebui să vină din urmă milioanele de întrebări ucigătoare pentru mine, cum au ajuns aceste caiete aici, iar dacă au ajuns caietele ce reprezintă dedicaţia.

Aida se uită la Ionas cu o dragoste pe care şi-o dorea profundă şi adevărată, dar cugetul îi dădea de înţeles că răceala trupului nu pornea din vina ei. Se întoarse spre el. Aşa, încondeiată, era din nou frumoasă, coşurile îi dispăruseră, iar ochii, unul albastru şi altul verde, dădeau înfăţişării curiozitatea pentru care orice bărbat şi-ar fi oprit paşii. N-o întrebase de ce pupilele aveau culori diferite, nici n-ar fi avut rost, fără acei ochi Aida nu ar mai fi fost Aida. Nu-şi dăduse seama pînă atunci că dragostea nu era superficială, pornită din nevoia de a-i da instinctului ce-i aparţine ; legătura trupească, deseori uitată şi ea, nu făcuse decît să înrădăcineze un sentiment ce dăduse colţ pe neobservate ; acest colţ firav se împlinise, crescuse, o parte din el se afla, din spusele ei, în pîn- tecul cald şi odihnitor.

Niciodată Ionas nu trecuse printr-o stare atît de emotivă ; era mai nesigur pe el decît fusese vreodată în adolescenţă, cînd numai apropierea de o femeie dorită îl făcea să-i transpire palmele, iar limba, în gură, să i se încleieze, incapabilă să articuleze simţirea. Rochia de un alb imaculat îi şedea atît de bine ; Aida nu şi-o pusese pînă atunci şi dezbrăcatul, ca şi îmbrăcatul simplu, calm, ca între soţi, fără ostentaţie din partea ei, dar şi fără jenă, ca şi privirile lui voluptuoase altădată, acum reţinute, îi făcu nespus de bine. Ar fi vrut s-o întrebe de ce ţinea, tocmai acum, la acel alb ; se abţinu, dacă asta îi fusese dorinţa trebuia lăsată să-şi ducă plăcerea la capăt.

— Aida, în timp ce lipseai mi-am adus aminte de anii studenţiei, într-adevăr, cred că am fost student la facultatea de drept, nu sînt încă foarte convins, dar

numai acolo... Atunci m-am îndrăgostit de tine, fără să-mi dau seama... Nu înţeleg de ce ţi-ai pus rochia albă, dacă ai vrut să-mi aduci aminte de acea perioadă să ştii că ai reuşit, în rochie albă te-am văzut prima dată. Lipsind de acasă m-am dus la sacoşă, am mîn- gîiat-o îndelung ; era acelaşi parfum de odinioară. M-am întrebat cum de această pînză fragilă, fină, a putut scăpa cataclismului, numai acest veşmînt l-am putut scoate întreg din valiza ferfeniţită de cărămizile şi grinzile rupte, numai ea a rămas intactă şi pură cum îmi apari în faţa privirilor, şi jucăria aia mecanică, un fel de părinte adoptiv al peştilor tăi... Văd că te uiţi ca la un apucat, poate că dezlănţuirea de sentimente să ţi se pară bizară, rar ţi-am vorbit atît, asta nu pentru că aş fi sărac în cuvinte, aveam în suflet un baraj în spatele căruia orice gînd era oprit, orice tandreţe prelungită mi se părea impietate pentru golul din mine. N-am devenit nici mai inteligent, nici mai altfel decît am fost, dar zăgazul s-a rupt şi aş fi nedrept dacă n-aş recunoaşte că meritul tău a lucrat modest, dar constant la această demolare continuă a sufletului meu oropsit. Poate credinţa adevăratei identităţi să-i fi dat minţii dreptul să nu se mai tulbure în faţa unei propoziţii însemnate ; acum gîndirea îmi este cursivă, aşa mi se pare, cuvintele aşteaptă într-o ordine blîndă să fie rostite, stare neavută înainte... Aida, acest caiet este pentru întreaga construcţie nefast, altfel nu-mi pot reprezenta nici fisura, nici scurgerea de apă exact în acel... Tare mi-e teamă că răul îşi va continua existenţa pînă ce nu va fi lămurit în toate amănuntele lui... Sau poate în interior să mai fie şi alte caiete, eu n-am depistat decît şase; cele şase linii albastre, dintre ele, în urma formidabilei presări, nu pot fi altceva decît coperţile pietrificate, una în alta. Dacă aş avea putinţa să le desprind, să pot parcurge conţinutul lor... Din păcate este imposibil, cuvintele s-au transformat în piatră, apa trecută peste ele le-a încorporat în baraj. Nu-mi dau seama ce pericol reprezintă pentru construcţie, nici nu ştiu dacă eventualele manuscrise rămase acolo nu sînt la originea hemoragiei din interior, din spusele lui Bică din ce în ce mai mare.”

Aida îşi terminase pieptănatul, părul auriu, adus pe lîngă gît, în faţă, împărţit egal în două cozi lungi, se

sălta peste sinii împliniţi. lonas, dacă ar fi fost în starea de dinainte, n-ar fi aşteptat prea mult, nici n-ar fi pierdut vremea contemplîn- d-o... Cu toate astea, îşi aducea aminte, iniţiativele îi aparţinuseră, el nefiind altceva decît mijlocul de a le finaliza. Dorinţa de moment de a o strînge în braţe se lovi de stînjenealâ, mai puternică decît pornirea de început... Aida se întoarse cu spatele. Căută din priviri masa şi pînă la urmă o trase în mijlocul camerei, nu înainte de a o elibera de caietele mai puternice pînă la urmă decît betonul, de foile cu scrisul lui lonas, apăsat, încît literele se puteau citi pe coala următoare, imaculată.

Ce voia să facă Aida ? Cele cîteva hîrtii albe închipuiau... Ca hîrtiile să nu fugă le prinse una de alta cu bolduri ; Bulat le lăsase pe o etajeră. Oare la ce i-au trebuit, se întrebă Aida, dar nu-şi pierdu vremea cu răspunsul... Se duse în bucătărie ; nu voi să-şi explice gestul, plecase nu o dată în acest fel şi se întorsese după cîteva zile, nici atunci nu-i spusese unde umblă, ce are de gînd. Răceala statornicită între ei statornicea şi o tăcere calmă. Lipsa de comunicare era doar o consecinţă a ei. Numai că de data asta Aida n-avea de gînd să lipsească prea mult.

Bucătăria era goală, focul pîlpîia în sobă, cineva vîrîse un lemn mirositor, poate chiar lonas coborîse în sala de mese altfel codobatura n-ar fi stat pe creanga sub care găinaţul se ridicase ca un muşuroi. Luă o sticlă de ţuică din primul dulap, pîinea şi tigaia cu ţipari prăjiţi. Pentru că în dulapul lui Bulat văzu şi cîteva ouă nu se sfii să facă din ele o omletă amestecată cu multă ceapă verde, roşii, amestec pe care îl turnă apoi peste ţiparii ce păreau vii, convulsivi. Prăji şi cîteva bucăţi de pîine, nu uită nici cele două păhărele singuratice aflate pe masă. Aşeză totul pe o tavă de lemn. Fără să-i pese de ţipetele înaripatei nemulţumită că nu i se servea porţia cuvenită urcă în cameră.

lonas abia îşi putu reţine bucuria. Crezuse că o apucase iar dorul de hoinăreală, chiar voi să dea crezare spuselor tot mai dese că Aida îl înşelase cu Stavropol, apoi cu Cameniţă. N-avea nici un drept s-o chestioneze, tot aşa cum nici ea nu punea întrebări cum îşi petrece timpul. O undă de gelozie se scurse încet în suflet, ca o

dirâ de ulei încins. Privind-o din nou, se întunecă la chip. Cum de nu înţelesese că Aida era mai mult decît frumoasă, era mai frumoasă decît femeia în alb despre care auzise atîtea, fără însă să o fi văzut de aproape. Cu toate că avea îndoieli temeinice pentru comparaţia ce voia s-o facă înţelese că rezervele n-au acum nici un rost, Ida semăna cu ocrotitoarea lui de la orfelinat. îi fu jenă să-şi mărturisească analogia, creierul eliberat o lua razna ; cu siguranţă că imaginaţia lăsată în voia ei sărise în grădina altei imaginaţii mai bogate, de unde pînă unde Aida... Cu toate astea, pe măsură ce voia să alunge halucinaţia, ea se cuibărea mai adînc; Ida era femeia în alb, nu avea nici o îndoială.

Masa era aşezată, cu toate bunătăţile pe ea ; Aida, pentru prima dată de cînd se afla aici, se îndeletnicea cu lucruri străine firii ei. Ce se întîmplase ?

Ar fi vrut să-i spună că numai cu o oră înainte mîncase o porţie de ţipari, îi mîncase goi, Toma de mult nu trecuse să le aducă pîine ; nici el, prins de treburi, nu coborîse în aval să care pentru el şi colegi porţia săptămînală... Nu avu curajul s-o refuze ; era prima ei masă, nu se cădea s-o ofenseze, nici nu dădu la o parte paharul de ţuică, deşi avea oroare de alcool ; de copil fusese învăţat să nu bea. Ţuica era ca spirtul, lonas nu se strîmbă şi nici n-o scuipă cum îi venise la început. Orice urmă de împotrivire se topi, devenise mecanic, fiecare gest al ei fiind un îndemn la supunere. Pînă la urmă nu făcu altceva decît să repete exact ceea ce făcea Aida pe tăcute. Pînă şi furculiţele erau duse simultan la gură, fără să observe vreunul amănuntul. Mîncară, fără grabă, de multe

-ori bucăţelele de ţipar amestecate cu ou rămînînd un timp între farfurie şi gură, semn de vădită plictiseală, sau poate nu plictiseală să fi încetinit ospăţul intim, în doi, alte cauze erau la mijloc ; la lonas lipsa de apetit, la Aida îngîndurarea şi tristeţea. lonas era aproape pe terminate ; ultimele minute îi dăduseră nu numai imbold spre mîncare, dar şi ghes spre altceva, acel altceva se afla în faţa lui, îl dorea, cum nu-l dorise înainte.

Ţinea minte seara cînţl plecase de la orfelinat, despărţirea de femeia în alb, de mîngiierile ei în cămăruţa dosnică dintr-uu cartier derizoriu al oraşului,

luminat ca lumea doar în serile cînd luna se făcea stăpînă pe boltă. Mîngîierile erau mai mult decît mîngîieri, erau întruchiparea unei... Trecuse de atunci atîta timp... Femeia în alb îl sărutase la plecare pe colţul gurii şi-i făcuse un semn cu degetul, subliniind prin gest că îl va regăsi... Acum se afla la altă vîrstă, numai femeia în alb nu-şi schimbase nici înfăţişarea, nici nu se lăsase supusă trecerii vremii. Exagera cu siguranţă, între cea de demult şi Ida din faţa lui se interpunea o viaţă, poate chiar viaţa lui despre care ştia atît de puţin. În orice caz tremurul mîinii şi buzele albite de poftă erau un semn asemănător celui din adolescenţă, de fiecare dată cînd dorea cu tărie ceva i se albeau buzele, ca şi cum cineva ar fi presărat pe ele un strat de făină. Mîinile, mai ales cea dreaptă, pregătită pentru mîngîiat, îşi pierdea din siguranţă, epiderma se umfla, tremurînd.

Niciodată nu ţinuse, ca în momentul de faţă, să fie singur cu ea, dar această singurătate dintre ei fugise, la mijloc se găsea alt personaj, sobru, de o sobrietate căutată. De cel de-al treilea personaj se temea Ionas, pe el voia să-l ocolească în clipa cînd voi s-o atingă şi degetul, mai bine zis buricul unuia dintre ele, surprinse în căutările lui o altă fiinţă, invizibilă, material prezentă, însă străină, altfel nu şi-ar fi retras mina ca ars...

— De ce nu spui nimic, Ida ? Ce-i cu tine ?

Nu aşteptă răspunsul. Mintea intrase în subordinea unei alte idei şi el o dezvoltă, uitînd pasiunea de moment şi răspunsul la care ţinea atît.

— De cînd s-a dus Stavropol doresc să iau barajul sub oblăduirea mea... îi cunosc punctele tari, cele slabe, punctele slabe reducîndu-se la unul singur, cel în care sînt implicat.

Am calculat posibilităţile săpării unei mici galerii, din galeria ascensorului de materiale, cu ajutorul căruia aţi dus sicriul la locul de veci; prin această gaură, nu mai mare de...

— Ionas, fisura din perete s-a rupt, am văzut-o cu ochii mei... Seamănă cu tine, e pe măsura staturii tale ; închipuie-te stînd în picioare, cu braţele întinse, ca un răstignit, cu capul ţinut spre piept, ca înălţimea să-şi găsească în deschidere... Ionas, cimentul nu mai poate ajuta la nimic, poţi turna zece trenuri de beton, locul se cere închis cu altceva...

Ionas se şterse pe mâini. Aida nu uitase să aşeze pe masă două hîrtii, rupte dintr-un sul menit altor întrebuinţări.

Starea de emoţie legată de fiinţa ei, de acel pat lat, primitor, cu păturile desfăcute, dispăruse, la fel cum îi intrase în trup puţin cîte puţin fiecare cuvînt, rece, de o răceală de gheaţă. înţelese că lenevia ei în mişcări, zgîrcenia cu care vorbise erau rezultatul unei alte trăiri. Cît de copil se dovedise încercînd să creadă că în clipele acelea Aida se gîndise la trupul lui, la îmbrăţişările din care ea se desprindea de fiecare dată cu cîte un ţipăt de pasăre aflată în agonie. Ţipătul ei îl speriase, era imprevizibil, neaşteptat, cu toate că voia să-l prevină uita de el, de aceea spaima, la apariţia lui, era incomparabil mai mare. Nu, Ida nu se gîndea nici la ţipătul precedat de închiderea ochilor, apoi de deschiderea lor atît de pronunţată încit avusese, nu o dată, impresia că le mai lipseşte puţin să iasă din orbite... Ida se gîndise tot timpul la altceva, iar masa nu era masă, un ritual de la care el lipsise.

— Cum are statura mea ? întrebă Ionas voind să zîmbească, dar nereuşind decît să-şi dezvelească dinţii de sus, ordonaţi, de un strălucitor plăcut...

Aida se mulţumi să despice un ţipar în două, cu furculiţa ; nu răspunse pînă ce nu duse la gură ambele bucăţi, cu o încetineală exasperantă.

— Foarte bine, seamănă cu tine.

— Ida, tu mă acuzi de ceva ? de ceva ce nu ştiu, o simt, după ciudăţeniile cu care te-ai însoţit astăzi, după felul cum te porţi, de altfel de mai multă vreme. Dacă ai

motive, îm- părtăşeşte-mi-le şi mie, vreau să ştiu pentru ce sînt vinovat... Cu cîteva minute înainte mi-a trecut prin cap gîndul nebunesc să fugim, puţin mă interesează identitatea adevărată, pot trăi cu cea falsă, cum am trăit pînă acum ; putem pleca în lumea

largă, o să învăţăm să înotăm, aşteptam doar să te văd dorin- du-mă ; de acest lucru mi-am legat hotărîrea... O hotărîre care a murit în tine, Ida, nu-i aşa ?

Ida se uită la el îndelung, voi să adune firimiturile de omletă de pe marginea farfuriei ; ceva o opri, aşează cuminte furculiţa şi cuţitul deasupra bucăţii de pîine nemîncată şi, cîtva timp, preferă să privească în gol.

— Ida, te rog să-mi spui, cu ce sînt de vină ? întrebă el. Ar fi vrut ca întrebarea să sune altfel, autoritar, s-o înspăi- mînte la nevoie, ea sunase însă scîncit, ca o scuză ; era peste puterile lui să şi-o domine.

— lonas, sîntem atît de tentaţi să aruncăm vina pe alţii, sau prin alţii să ne înjumătăţim răspunderea ce altfel ne-ar reveni întreagă pentru tot ce-am făcut, încît uităm ce ne aparţine nouă. Te afli la un pas de aducerea aminte, te-ai străduit să urci pînă aici ; nu te mint, m-am chinuit şi eu să te ajut... Nu o dată te-am minţit cu adevărurile mele, nu erau altceva decît simple bănuieli, le aruncam ca pe o sămînţă în grădina sufletului tău, ştiind că are să crească ceva, chiar dacă nu ceea ce doream... Un adevăr nu se poate constitui, atunci cînd memoria este pe trei sferturi moartă, decît din mărunţişuri de adevăr şi amănuntele vieţii tale, parte inventate de mine, parte aflate de la alţii, au răsădit în tine nevoia de a şti pe de-a-n- tregul cine eşti, de unde vii, încotro te îndrepţi... Numai tu îţi poţi da dezlegare pentru ziua ce va veni, dar orice va urma, să ştii lonas, eu sînt lîngă tine, sînt în inima ta, aşa cum tu eşti în trupul meu, prin acest trup înţelegînd viaţa născută de tine, o continuare curată a propriei tale vieţi. Pentru că omul moare pentru păcat o dată pentru totdeauna, dar urmaşul lui se naşte spre a trăi pentru adevăr... Şterge- te la gură, ţi-a rămas pe barbă ulei, zise Ida şi-i întinse propriul ei petic de hîrtie, murdar de ruj într-o parte.

lonas se şterse neîndemînatic, observaţia ei îl încurcase şi mai mult, voise să ceară cîteva explicaţii, ele muriră înainte de a le putea da la iveală.

— Numai Ghedeon e de vină, el ţi-a băgat în cap cine ştie ce prostii, de fapt, nu e vina lui, e vina mea şi a celorlalţi, am căutat în el linişte, făgăduinţă, iar el, în

schimb, din păcatele noastre a alcătuit o poveste şi iubindu-te ţi-a dat-o ţie să ne judeci... Dar oare tu ai vreun drept asupra mea ? întrebă Ionas. Ar fi dorit din toată inima să se enerveze, numai puţin, restul avea să vină de la sine, dar în locul nervilor o pace necunoscută se scurgea blînd prin ţesuturi ca o apă lină, călduţă, liniştitoare şi Ionas înţelese că nu se putea supăra, nici n-avea cum să-şi întrebuinţeze forţa braţelor. O privea calm, cu un rest de dragoste şi căldură şi avu din nou senzaţia că Ida era femeia în alb, dar de data asta femeia în alb de la început, cea care-i injectase zilnic în conştiinţă, cu brutalitate, că trebuie să se despartă definitiv de ideea că nu era singur pe lume. Ii reveniră în minte spusele Aidei despre forma spărturii din zid, asemănătoare chipului şi staturii sale ; un tremur îi furnică întîi picioarele, apoi furnicăturile se ridicară pînă ce îi ajunseră la capetele degetelor de la mîini. Auzea cu fineţea darului unic un zgomot de blachiu lovind caldarîmul şi se uită la bocanci. Nu se mulţumi numai să-i privească, se întrebă de ce ţinuse aşa de mult să-şi bată singur metalul alb pe tocurile scîlciate, doar mai avea o pereche de încălţări salvate de la cutremur, încălţări de piele, în stare bună, putea umbla cu ele. Preferase să-şi repare bocancii vechi, cu găurile pentru şireturi capsate în metal, erau bocancii cei mai iubiţi, cu ei trecuse prin viaţă, cu ei îşi însoţise bucuriile puţine şi necazurile uitate de mult; tot cu ei fusese încălţat acolo jos, în ziua cînd se întîlnise cu Aida, îşi aducea bine aminte, ea îi desfăcuse şiretul unuia şi se bucurase că fusese obligată să se aplece, el putînd să-i vadă astfel, prin deschizătura de- colteului, sînii promiţători şi darnici.

„Căci cine a murit de drept e izbăvit de păcat”, auzi Ionas prin fereastra întredeschisă vocea lui Cotoban. Abia atunci îşi dădu seama că pe coronament alergau oameni ; ceva se întîmplase.

Deschise geamul. Se uită cu ocheanul spre barajul de- versor. Bică Stupariu arăta ceva cu mîinile spre interior, apoi spre clădirea administraţiei, în timp ce Cotoban, mergînd alene, citea din cartea cu coperţile negre. Devenise ca un corb Cotoban, în anteriul tuciuriu

şi lonas avu o scînteiere de silă împotriva lui. Voise să scape de toate prin credinţă ; uite că reuşise, se izbăvise de fărădelegile ştiute şi neştiute, acum se simţea deasupra celorlalţi citind şi cîntînd psalmi, într-un lăcaş ce-l aştepta ca singur moştenitor. Şi Cotoban avea blacheuri la bocanci, se auzeau destul de bine sunînd pe betonul cafeniu al drumului ce lega clădirea fostei administraţii de coronamentul barajului... Ce bine îşi aducea aminte de ziua cînd apăruse Cotoban aici, unde se afla şi acum, cîte luni, sau poate ani, îi trebuiseră să uite ce-a făcut ? Nu, nu Cotoban nu fusese cu el, zgomotul blachiurilor lui suna fals, era anume făcut să-l încurce pe al său, curat şi inconfundabil. lonas se lumină la chip, cu cît strigătele din zona barajului erau mai puternice şi vînzoleala mai mare cu atît el era mai fericit. Fericirea i se citea pe faţă, intrase în posesia unui mic adevăr, dar unul edificator... Seara aceea... Omul care ieşise în şosea... Punga de plastic în care îşi ţinea nişte caiete de şcoală.

Cotoban se uita înapoi spre fereastra unde stătea nemişcat, uitînd de Ida şi de ceilalţi. Proaspătul preot i se insinuase în conştiinţă cu puţinele explicaţii despre un destin cu atîtea necunoscute în el... Acum Cotoban i se spovedise, simpla privire fusese suficientă pentru a înţelege ceea ce nu înţelesese pînă atunci. Da, şi Cotoban era amestecat.

„Căci dacă atunci cînd eram vrăjmaşi am fost împăcaţi cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum cînd sîntem împăcaţi, murind vom fi mîntuiţi prin viata lui.”

Cuvintele citite cu voce înceată de Cotoban îi erau adresate direct. Ucenicul în ale preoţiei se uitase la el, cu un zîm- bet şmecheresc pe buze... Poate dinadins se ducea spre baraj, să asiste cu propriii lui ochi la dezastrul ce avea să vină... Numai că acest dezastru nu se va întîmpla, îşi zise lonas cuprins de o bucurie neascunsă.

îşi schimbă cămaşa murdară la mîneci, şifonată la guler şi nu stătu pe gînduri să ia din dulapul lui Bulat una călcată. Trecuse atîta timp şi Bulat nu se întorsese

din delegaţia unde îl trimisese Vugnar... Gulerul cămăşii albe era prea strîns, cu toate astea încheie ultimul nasture. Voia să fie cu grijă îmbrăcat şi mai ales curat.

— Unde te duci, lonas ? întrebă Aida uitîndu-se pătrunzător.

— Unde trebuie, răspunse el şi nu se sfii să se apropie de ea şi s-o sărute pe frunte.

Aida se miră. Nu-şi dădea seama ce anume înţelesese fostul ei iubit prin acel „unde trebuie”.

Ionas era grăbit. Nu mai voia să piardă timpul. Culese o cîrpă de lingă uşă şi îşi şterse bocancii cu feţele încreţite după atîţia ani.

— Te-am întrebat unde te duci, Ionas, îşi şopti întrebarea Aida cu toate că înţelese că zbaterea ei era fără sens, gîndea una şi întreba cu totul altceva.

— Aida, Bulat n-are să se mai întoarcă... Iar pe Stamate l-am cunoscut nu foarte bine, dar l-am cunoscut... Dacă n-ar fi fost Cameniţă cu jocul lui, l-aş fi recunoscut din prima clipă. Aş fi ştiut de unde să-l iau, unde să-l pun în destinul vieţii mele şi al altora... Cîţi ani au trebuit să treacă, zise el, fără urmă de tristeţe pentru acel timp ce-l ţinuse cu mintea întunecată...

Se duse la peretele unde fusese înainte masa şi privi caietele. Se răzgîndi. Caietele nu erau ale lui, trebuiau să ră- mînă; titlul înnegrit dezlegat de înţelesurile ascunse redat de asemenea vieţii.

Se opri la uşă. Crezuse că Aida are să-l urmeze. Nu-l urma. Tăcută, strîngea fărîmiturile şi, după ligheanul în care pusese vasele, înţelese că avea de gînd să se ducă la bucătărie să le spele.

31.

Cotoban tremura, genunchii ososi se loveau de podeaua de lemn a bisericii, cartea cu coperţile negre nu-şi găsea nici ea locul în mîinile neliniştite. Venise în goană de la baraj, fusese martor la ce se petrecuse acolo. înfricoşat de cele în- tîmplate fugise înapoi cerşind îndurare. Ar fi dorit ca preotul să-i împrospăteze cu cazne mai grele vechile păcate, nu se socotea mai curat decît Ionas, cu toate astea Ionas plătise cu propriul trup, în timp ce el era viu şi...

„Pentru că, după cum păcatul e stăpînit dînd moartea, tot aşa şi Harul să stăpînească dînd neprihănirea...”

Cotoban nu putea citi mai departe, vorbele îi ieşeau din gură bîlbîite şi atunci, temător pentru singurătatea

lui~ în schitul rece şi neprimitor, se ridică să plece cu gînd să-l eaute pe Ghedeon. Deasupra lui clopotul se legăna deşi nu trăgea nimeni de sfoara de care era legată limba. Mişcarea îl sperie şi mai mult.

Ajunse cu greu în faţa intrării.

Ceva se întîmplase cu cerul, încetase să mai fie senin. Cu toate că era ceasul amiezii, soarele se ascunsese după colţul muntelui şi de acolo în zadar se opintea să-şi trimită razele spre imensitatea lacului, nu reuşea. Un nor cenuşiu, cu strălucîri de fulger, oprea soarele să-şi arate partea rotundă, îi chinuia lumina oprind-o din strălucirea de pînă atunci şi Cotoban pierit îşi făcu o cruce largă, înfricoşat. Tabloul cu Judecata de Apoi, pe care singur îl întorsese cu faţa la perete, îşi mutase ochiul : acum privirile verzi, rele, pofticioase îl urmăreau ca pe unul ce trebuia prigonit.

Cotoban, înfuriat de atîta teamă, lovi cu cartea în ochiul pervertit, ieşit de pe faţa betonului, pe dos, şi cartea, atingînd un capăt de armătură ascuţit, rămase acolo, prinsă sub Ochi. Negrul adînc al coperţilor părea ca o lacrimă, întunecată de supărare, incapabilă să se scurgă.

Apăru din chilie Ghedeon, în hainele kaki, murdare, cu o desagă din care se vedea ceva ascuţit învelit în cîrpe.

— Părinte, uite Ochiul, spuse Cotoban şi Ghedeon privi într-o doară la locul arătat cu mîna.

— Du-te şi loveşte de patru sute de ori cu ciocanul de zece kile în piatra de lîngă coteţul găinilor ; o să-ţi treacă, zise Ghedeon şi Cotoban, fericit că putea să-şi înmoaie oasele şi odată cu ele să-şi domolească temerile, apucă ciocanul rămas lîngă tablou şi, aşezîndu-l pe umăr, se îndreptă spre spatele schitului. În curînd se auziră loviturile dese, apoi mai rare, mai gîfîite.

Ghedeon se opri înaintea intrării. Privi norul ca tăciunele şi încercă să-şi aducă aminte de cînd nu mai văzuse pe cer o asemenea vălătucire ce aducea a ploaie, dacă nu chiar a furtună... Se bucură, însemna că cerul începea să devină iar cer şi pămîntul udat, nu numai de apele lui Gavra, îşi va căpăta faţa de totdeauna, fără să mai miroasă a putred de baltă...

Intră în biserică. Locul de spovedanie era curat, banca de piatră din faţa cuştii de lemn, unde avea să intre, odihnea pe ea pernele cusute cu arnici negru şi roşu. Deschise uşa, nu înainte de a privi clopotul şi clătinarea lui bolnavă şi avu impresia că la marginea ferestrei dreptunghiulare o arătare albă trecuse cu iuţeală dintr-o parte în alta.

Işi făcu cruce. Ar fi fost timpul ca Vugnar să-l viziteze, era sigur că avea să-i audă paşii însoţiţi de cei ai lui Calafat; pentru asta nici nu voise să plece, cu toate că desaga era pregătită de drum.

Nu mai avea ce căuta în acel loc ; destinul se împlinise pentru viaţa petrecută, acum se cuvenea să-şi urmeze cealaltă cale, dacă voia ca noua credinţă să prindă puteri.

Vugnar nu-i spusese că are să-l viziteze, dar moartea lui Ionas avea să-l aducă neîndoios la el, n-avea altă ieşire, nici scăpare. Trebuia să se spovedească şi să-şi primească greul canon ce i se cuvenea pentru toate cele făptuite.

Prin peretele gros al bisericii văzu strălucind o luminiţă, apoi ochiul verde, din tablou, trecut cine ştie prin ce minune prin grosimea betonului armat, îl făcu să-şi macine pleoapele una în alta, ca un orb ce vrea să vadă şi nu poate. Nu se sperie, credinţa lui era nouă acum, n-avea de ce să se teamă de pătrunderea veche a lucrurilor. Nici nu se clinti cînd sute de lilieci începură să zboare prin încăperea largă, lovindu-se în goana lor spăimoasă de limba clopotului şi limba, la rîndu-i, atingînd ca o pasăre marginea bronzului sunător. De sus, de sub cupola înaltă, dangătul semăna a bocet şi Ghedeon supărat că vieţuitoarele negre, cu trup de şoarece, îl încurcau la acel ceas, cînd voia să fie singur şi liniştit, aruncă în ele cu căciula. Căciula căzu înapoi, fără să ajungă nici la jumătatea drumului, dintre el şi clopot, dar vîjîitul ei avu efect; liliecii se ascunseră în pod prin cele două ferestruici, alţii agăţîndu-se ciorchine de limba grea de fier.

Se întoarse din nou la uşă. Loviturile lui Cotoban din rare se făcuseră şi mai rare. Ghedeon se întrebă dacă nu exagerase dîndu-i un canon de călău. Ştiuse de

la început că tî- nărul ucenic n-are să poată, dar răutatea îl îndemnase să fie aspru cu el. Cotoban nu avea credinţă. Frica îl făcuse să fie credincios, voise să se sustragă lumii în care păcătuise şi el îi dăduse iertare. Pentru asta era supărat, că-i dăduse iertarea pe un canon de nimic. Ar fi trebuit să-l oblige sufleteşte la şase sute şaizeci şi şase de lovituri.

Se îndreptă spre dosul schitului. Cocoşul negru îşi schimba penele ; toate se schimbau, îşi zise Ghedeon nemulţumit. Ar fi dorit ca schimbarea să fie numai în el. Sub fereastra de

aerisire. a altarului, penele negre şi strălucitoare se făcuseră', morman ; afurisit cocoşul, putea să se lepede de ele’ în altă parte, ar fi trebuit să aibă în măruntul lui creier măcar atîta bunăcuviinţă. Cocoşul, la vederea stăpînului, voi să-şi scoată sufletul aruncînd un cucurigu baritonal ; în locul vocii obişnuite, din gîtlej îi ieşi un cîntat siropos, înfricoşat; Ghedeon, pentru o asemenea necuviinţă i-ar fi tăiat gîtul. Se lăsă găi- năţat de pasărea aflată într-o altă stare, poate asemănătoare cu a lui ; şi el îşi lepădase veşmintele curate, nimeni nu-i tăiase pentru asta grumazul. Luă o creangă de brad şi şterse,, atît cît putu, ghiocul lăsat de cocoş pe spate şi, grăbit, ca să nu-şi piardă încrîncenarea pe drum, ajunse lîngă Cotoban. Ucenicul era lac de sudoare. îşi aruncase de pe el nu numai leveleandra şi cămaşa, rămăsese aşa cum îl făcuse prea buna lui maică. Sudoarea curgea în rîuri din trupul tînăr şi musculos.

— O sută de ciocane mai mult, fariseule, zise el, tu i-ai spus lui Stamate unde sînt caietele, tu deci... Loveşte, nu te opri, loveşte, altfel am să pun clopotul să bată singur să-mi ierte mie slăbiciunea de-a te fi iertat atît de uşor.

Vinele gîtului erau umflate, gata să se spargă, dar numele- de Iuda rostit de Ghedeon avu un efect stimulator. Cotoban îşi înăspri efortul, lovi piatra nemiloasă, dură ca fierul, cu puteri sporite şi tînărul ucenic se ferici pentru mustrarea aspră. Fără ea trupul ar fi urmat curbura făcută de ciocan în aer şi s-ar fi aşezat cuminte lîngă el, răpus de oboseală. O nouă energie pulsa în braţele lui. Piatra scînteia, era o piatră scoasă de Gavra din marile adîncuri, poate era chiar piatra adusă la lumină din vechiul mormînt... Dar în afară de scîn- tei nu voia să se desprindă din ea o fărîmă. Dacă s-ar fi spart ar fi avut motiv să-şi înceteze truda. Rotundul negriu, cu pete albe, un bazalt la prima vedere, dar incomparabil mai dens,, nu se lăsa terorizat de ciocanul greu. Rezista. Nici o bucăţică din oul lucitor nu se destrăma şi atunci Ghedeon înţelese că-l supunea pe învăţăcel la un chin ce nu-i era pe măsură. Nu renunţă însă la canon. Religia îşi avea legile ei. Cît suferise el din pricina credinţei ?

Cotoban lovi piatra din nou, mai puţin sigur de el.

Muşchii picioarelor erau ca o vioară cu strunele dezacordate, se dilatau, zbîrnîiau prelung, n-apucau însă să ajungă la calm, un nou efort cerea de la ei acelaşi supliciu.

Ghedeon nu mai pierdu vremea cu ucenicul ale cărui vene, umflate la tîmple şi frunte, nu-l impresionau. Ar fi vrut să le vadă sparte, nu încolăcite ca nişte şerpi neputincioşi, zbătîndu-se între ţesuturile moi. Peste cîteva ore trebuia să se întîlnească cu Toma Spîrcu, amîndoi voiau să îndrepte lumea spre o altă chemare. Dar pînă la întîlnirea cu el, se cuvenea să nu piardă pariul cu el însuşi, privind cealaltă întîlnire, cu Vugnar.

Nu dormise noaptea, muncit de gîndul că Ionas nu mai era printre cei vii şi de neputinţa negăsirii unui canon pe măsura faptelor lui Vugnar. Ş-ar fi cuvenit să meargă pînă la baraj, să vadă cu propriii lui ochi deschizătura unde intrase Ionas şi nu mai ieşise. Ţinuse la el, în felul său, i se părea cel mai cucernic dintre toţi, cu toate pornirile uneori descreierate.

S-ar fi cuvenit să ţină o scurtă predică, să lege între cuvintele ei cîteva rugăciuni pentru iertarea păcatelor. Lui Ionas nu-i mai puteau fi de folos, iar el, Ghedeon, nu mai credea în ele. îi povestise Cotoban cum se petrecuse lucrurile, cum intrase Ionas în spărtura făcută în baraj, cum după primul pas s-a pornit un urlet ce nu mai contenea. Numai după cîteva minute se auzise, undeva în fundul pămîntului, o bufnitură seacă ; în clipa aceea apa începu să curgă murdară, cu culoare de cerneală, apoi bolborosi de cîteva ori şi se opri. După spusele lui Cotoban ochiul din baraj înainte de a se închide semăna cu un ochi de femeie, pervertit din- tr-unul de bărbat, cu licăriri urîte în el.

Ar fi vrut să ştie cine-l îndemnase pe Ionas la acel pas hotărîtor. Păcat că înainte Aron nu trecuse pe la el să se descarce... Nu trecuse deoarece înlăuntrul său lucrase o altă îndeletnicire a lucrurilor, mai puternică decît a sa şi părintele se gîndi dacă nu femeia în alb era începutul şi sfîrşitul tuturor îndemnurilor. De cîte ori nu venise Ionas rugîndu-l să-l ajute să-şi aducă aminte de viaţa trecută, de cîte ori nu-şi zdrelise genunchii de prea multele mătănii făcute pe beton, în faţa lui, să-l înduplece şi să-l

scape de marea suferinţă a uitării ?... Ionas nu fusese născut pentru a face rău. II făcuse şi Ghedeon ar fi vrut să ştie cît din el pornise din propriul suflet, şi cît din al altora. încetul cu încetul înnădise frînturi de viaţă, apoi viaţa începu să se lege cu viaţa altora şi, pînă la sfîrşit, înţelese că oamenii din fosta clădire a administraţiei se străduiau să scape de amintiri, dar păcatul din ei îi adunase din nou la un loc, şi adevărul îşi cerea răzbunarea prin plata lui grea.

Ochiul din tipsia de beton era întors acum spre el, o rază de soare scăpată de sub norul neguros străluci în verdele aprins al pupilei şi Ghedeon avu convingerea că ochiul şi-a schimbat direcţia privirii voit, să-l facă atent la ce avea să se întâmple.

Pe poteca din pădure se auzea vocea lui Calafat, îi turuia gura în încercarea de a-şi ruga şeful să fie atent. N-avea ce căuta la răspopit, nu se cădea să se spovedească dacă nu avea siguranţa că celălalt va păstra pentru sine sfintele secrete primite de la cel mărturisit.

Calafat alerga pe lîngă Vugnar, cînd rămînînd în urmă, cînd depăşindu-l, ca acesta să-l poată privi, crezînd că ochii îl pot convinge mai mult decît cuvintele rămase fără putere.

Calafat îşi simţi obrajii umezi ; şeful lui greşea, dar puternica lui dragoste ierarhică era prea mică şi neputincioasă în faţa hotărîrii de nezdruncinat a celuilalt. Calafat rămase în urmă, cu geantă cu tot, gata să amuţească. Un nou gînd îl făcu să-şi depăşească superiorul. Cu lacrimi în ochi se opri în potecă barîndu-i lui Vugnar drumul.

— Şefule, nu te duce, şefule, te rog, nu mă lăsa singur pe lumea asta, ai milă de mine şi singurătăţile mele, eu ce-am să mă fac fără căldura şi dragostea dumitale...

Se opri şi Vugnar. Cuvintele lui Calafat avură darul să-l surprindă. Era însă prea tîrziu.

— Te-aşteptam, domnule Vugnar, de patru ore încheiate te aştept, ştiam că ai să vii... Un om ca dumneata nu poate să nu-şi dezvăluie sufletul, fie pentru că acest suflet e păcătos, fie pentru că în judecata celui de Sus vrea să-şi justifice ne- păcatul...

— Să trăieşti, spuse Vugnar şi ridicînd din umeri îl depăşi pe Calafat, rămas prostit locului.

Ghedeon nu voia să piardă timpul. Mersul grăbit era un îndemn pentru celălalt să-l urmeze şi Vugnar îl urmă. Calafat, în faţa intrării, avu o ezitare, dar o depăşi ; şeful se aşezase pe perna cu arnici negru, se cuvenea să nu-l lase singur. Grăbit se aşează pe perna roşie, de lîngă Vugnar, prinzîndu-l de mînă.

— Domnule Vugnar, despovărarea se face de unul singur... zise Ghedeon, scoţîndu-şi cu unghia lungă a degetului mic de la o mină fîşia de slănină oprită între cei doi dinţi din faţă.

— N-am secrete faţă de el, părinte, şopti Vugnar şi în timp ce preotul îi aşează patrafirul peste cap, Calafat îl strînse .şi mai tare, înfricoşat de destăinuirea la care profesia şi credinţele nu i-ar fi dat dreptul pentru nimic în lume.

Patrafirul mirosea a şoarece şi Vugnar nu suportă mult timp mirosul. Dădu stofa aurită la o parte şi, eliberat de aco- perămînt, îl luă cu mîna şi-l mirosi din nou.

— De cînd mi-a murit pisica au dat iama nelegiuiţii, răspunse din dosul gărduleţului Ghedeon, ştiind ce anume nu-i convenise lui Vugnar. Cînd coboară femeile de la munte îl mai stropesc cu parfum, s-au dat dracului muierile, uită că ^şoarecii sînt tot suflete alcătuite de Cel de Sus.

— Aşa o fi, numai că nu tot ce vine de Sus, cei de jos trebuie să înghită nemestecat.

Calafat se bucură pentru patrafirul înlăturat şi pentru răspunsul nesupus, rostit cu siguranţă şi autoritate...

— Domnule Vugnar, putem să discutăm şi fără însemnele preoţeşti, aşa cum cere ritualul... Nu uita că nu eu te-am chemat, eu doar te-am aşteptat măcinîndu-mi timpul meu.

— Domnule Ghedeon, începu Vugnar, şi nemulţumit că era ţinut ca un copil, îşi smulse degetele din palma asudată a lui Calafat... Regret că în urmă cu cîţiva ani, atunci cînd am venit şi mi-am dat seama cu ce te ocupi, n-am luat măsurile impuse de o stare ce a generat decăderea la care s-a ajuns. Acest tînăr mi-a spus că dumneata cu asta te îndeletniceşti, ■furi din sufletul

fiecăruia adevăruri, alcătuind din ele vieţi şi hotărînd canoane, prea lumeşti ca omul să nu simtă că eşti potrivnic scurgerii vieţii obişnuite, mai mult, că doreşti să te şi ridici împotriva ei... Niciodată nu mi-a fost dragă biserica, ţin să ţi-o mărturisesc, dar aşa merită cei care nu sugrumă la timp şi eficient... Aveam ordinul de demolare a aşezămîntului ăsta la mine, n-am demolat-o, aveam putinţa să te înlătur şi n-am făcut-o. De ce ?

— Simplu, domnule Vugnar, îl întrerupse Ghedeon, simplu de tot, îţi convenea să ai, pînă la urmă, unde să te duci şi să te descarci şi mai ales să afli. Dacă nu eram eu, nici schitul, la cine te-ai fi dus ? Pe cine ai fi vrut să descoşi ? Eu sînt gata să mă îndepărtez din acest loc, să-mi văd de treburile mele. Sînt pregătit să-l chem pe Cotoban să-ţi asculte poveştile adevărate sau cele inventate şi Ghedeon făcu un gest că ar vrea să se ridice. Ca să fie şi mai convingător deschise uşiţa fă- cînd-o să scîrţîie...

— Nu, nu pleca, n-am ce-i spune lui Cotoban... Nu el m-a adus aici. Ţin să-ţi mărturisesc că nu voinţa mea adevărată m-a mînat încoace, nici cele întîmplate cu Ionas şi cu ceilalţi ; o altă voinţă m-a împins de la spate să mă spovedesc şi, în acelaşi timp, să te desfid, cu instituţia credinţei cu tot... Am venit să-mi mărturisesc greşeala de a nu te fi izgonit...

— Domnule Vugnar, n-am vreme de pierdut... De ce-ai venit la mine, asta să-mi spui ? Simţi nevoia să fii iertat sau vrei să huleşti acest lăcaş şi pe slujitorul său ?

Vugnar se uită la Calafat. Acesta înţelegînd ce vrea şeful deschise geanta şi scoase din ea sticla plată cu lichidul arămiu abia început.

— Părinte, e recoltă proaspătă, de o calitate pe care o poţi socoti şi singur şi Vugnar bău mai întîi el, o înghiţitură, ca preotul să nu aibă nici un fel de temere. Ghedeon stătu o clipă pe gînduri. Nu i se mai întîmplase ca cineva, aflat în acel loc, să-i ofere de băut. La urma urmei avea şi el să se despartă în curînd de altar, băutura nu putea să strice dialogul început, dimpotrivă, îl putea ridica la o altă înţelegere şi adîncime. Sufletul omului, ajutat de căinţa proprie, şi deschis de gradele băuturii, rămînea tot suflet, doar mai larg şi Ghedeon, liniştit

asupra gestului ce urma să-l facă, bău din licoarea gălbuie cu miros amestecat. Dădu din cap. Căldura îi intrase direct în trup, ca un ceai fierbinte. în curînd, creierul deveni mai blînd în alegerea cuvintelor, mai puţin înclinat spre apostrofări...

— Bună, nu-i de la noi, zise Ghedeon şi dădu perdeaua la o parte ; îi era totuna că cel aflat sub jurămînt îi putea vedea chipul... Poate că era chiar mai bine aşa. Privindu-l în ochi, Vugnar nu s-ar fi încumetat să-l mintă.

— Părinte, spuse Vugnar după ce Calafat vîrî sticla în spaţiul rezervat şi o legă cu o cureluşă, să nu se verse şi să umble brambura prin servietă, prietenul meu Calafat, cu perspicacitatea adolescentină, m-a avertizat de pericolul pe care îl reprezinţi pentru – hai să-i zicem – căzînd de comun acord că desprinderea de realitate nu-i totdeauna cel mai rău păcat – pentru aceste locuri de vis şi har, sădite ca o metaforă în mintea fiecărui nou doritor de liman... Să nu-mi spui că n-ai făcut parte din această lume în care, fără vrerea noastră, treptat ai început să porţi pe umeri mantia răzvrătitului principal... Da, repet, Calafat, nu o dată mi-a atras atenţia că reprezinţi un pericol, că eşti un fariseu, avînd marea capacitate de a se minţi şi de a minţi.

— Pentru adevăr, domnule Vugnar.

— Ce adevăr şi mai ales cine avea nevoie de el, rosti pe şoptite Vugnar şi ochii îi străluciră de neputinţă, de furie reţinută.

— Eu, domnule Vugnar, eu aveam nevoie de el şi cei care astăzi nu mai sînt... Dar poate cel mai mult mie îmi era de trebuinţă să pot rupe cu un trecut pe care nu mă simţeam stăpîn. Acuma sînt... în noaptea aceea dumneata l-ai coborît pe macaragiul de serviciu la benă, nu-i aşa, domnule Vugnar ?

— Nu-i adevărat, spuse sec Vugnar.

— Şi tot dumneata ai supravegheat ca betoniera să fie descărcată pînă la ultimul centimetru de material.

— Cine ţi-a spus asta, se interesă Vugnar şi îşi apropie capul de cel al lui Iova, pentru asta fiind nevoit să şi-l vîre printre gratiile pe unde fusese scos patrafirul.

— Bulat, domnule Vugnar, Bulat pe care l-ai trimis în

delegaţie, şi Ghedeon rîse uitînd că era faţă aleasă şi că se afla într-un loc ce-i impunea... Domnule Vugnar, am ştiut că ai să vii aici, dar sînt dator să-ţi mărturisesc, pînă acum n-am ştiut cu ce intenţii vii... Dumneata n-ai venit să te despovărezi... Cît de mult ai dori ca în clipa aceasta să nu exist, cît de liniştit ai dormi ferit de adevărurile din mine, pentru că ce ştiu, ca pastor, sînt dator să păstrez în taină ; ca mirean obişnuit sînt dezlegat. Pot să bat din gură... Nu-i aşa că atunci cînd ai intrat într-un joc, nu-i bine să pălăvrăgeşti prea mult ?... Crezi că nu ştiu că asta ţi-a fost teama ? Lasă, domnule Calafat, buzunarul în pace, promit să tac, să nu spun nimic, sînt şi eu un om slab, ce vrei... Dacă ştiam acum o oră ce mestec acum n-ar mai fi avut cine să te aştepte... Orgoliul a fost gata să mă piardă şi de data asta ; am vrut să ştiu totul fără să înţeleg că totul pentru dumneata înseamnă... Am dreptate, domnule Vugnar ?

— Ai amice, spuse Vugnar şi ceru ucenicului sticla legată în cureluţe.

Vugnar bău o înghiţitură, dar nu-i mai oferi şi lui Ghedeon. Buzele subţiri, tăiate cu briciul parcă, cu pielea şi părul dimprejur intrate în deschizătura liniară, dădeau chipului un aer de învingător...

— înainte de a ne despărţi doresc să-ţi pun doar o simplă întrebare... domnule Vugnar. Ştiai că cel pe care l-ai băgat în betonieră, cu caietele lui cu tot, era tatăl lui Ionas ?

— Ştiam...

— Iar Ionas a aflat abia ieri.

Calafat îşi duse din nou mîna la buzunarul pantalonilor. Chipul neted, aproape copilăresc, cu cîteva fire de păr sub nasul fin, femeiesc, purta pe el o candoare de icoană. înţelesese jocul şefului şi se bucura că mintea lui fusese cu mult înaintea minţii sale. Ochiul preotului, ochiul stîng, îl enerva cu osebire, avea şi pleoapa lăsată pe jumătate, într-un fel ce nu-i convenea. îşi dezlipi buzele desenate fără cusur, umede, de un roz de nufăr. Dar chiar în clipa cînd prinse în mînă jucăria neagră cu ţeavă cît un buric de deget un vîjîit de uragan îl făcu pe Calafat să ridice privirile. Glonţele lovi surd în peretele gros al clopotului năpustit de sub cupolă şi bronzul abia îi

marcă bufnitura.

Ghedeon stătea cu ochii închişi. Nu înţelese ce se petrecuse cu el. Ştia că trebuie să moară. Văzuse moartea în ochii de copil pervertit ai lui Calafat.

îşi deschise mai întîi ochiul cu pleoapa lăsată, apoi bucuros pe celălalt. Tonele de metal se afundau încet prin podeaua de scîndură în pămîntul moale de dedesubt şi Ghedeon, consternat, fu incapabil să se mişte. Latura rotundă ferise locul unde se afla înghiţind însă în întregime, cu bancă cu tot, ce se găsea în faţa ei. Se petrecuse o minune. Nu voi să-şi creadă privirilor. Mîngîie cu mîna partea de sus a clopotului, tot mai îngustă faţă de rest şi abia atunci observă că bara care legase traversa de grinda de oţel era desfăcută din şuruburi. Clopotul aluneca lin spre adînc. Marginile se acopereau de un nămol cald din care ieşeau aburi.

Ghedeon ieşi din adăpostul de lemn. Mai avu doar timp să se ferească să nu fie stropit de mîlul fierbinte. Clopotul dispăru cu desăvîrşire ; în locul lui, în cîteva secunde, noroiul cleios se uniformiză, lăsînd să se vadă doar o gaură rotundă, acoperită neted de pasta neagră.

„Căci voi sînteţi nişte făuritori de minciuni, sînteţi cu toţii nişte doftori de minciuni...”

Cuvintele sunaseră din partea cealaltă a altarului şi Ghe- deon se supără că ucenicul, în loc să-şi ducă pedeapsa pînă la capăt, se dovedea a fi un înrăit de vreme ce punea sub semnul întrebării pedeapsa primită şi dorea să stea singur de vorbă cu Dumnezeu, dezvinovăţindu-se... Ghedeon privi spre bolta înaltă şi din nou o fulguire albă trecu prin faţa ferestrei de sus. Fără clopot cupola i se părea mai înaltă şi fără sens. Privi încă o dată la altarul şi icoanele turnate şi pictate de el. Sfinţii îşi aveau feţele ascunse sub mîini, alţii le ţineau aplecate la piept, să nu fie zărite. Ghedeon îşi luă crucea de la gît şi aruncă cu ea spre altar. Crucea se opri undeva la mijloc fără să ajungă la destinaţie.

Ieşi trîntind uşa. În spate se auzi un vaier stins.

Desaga era la locul unde o lăsase înainte de apariţia lui Vugnar. Cîteva vrăbii, cu penele căzute la gît, se înfruptau din firimiturile de pîine. îşi trecu cele două baiere pe sub mîini şi, cu desaga-raniţă pe spate, voi să

treacă pe la Cotoban cu gînd să-i ridice canonul.

Cotoban era la locul unde îl lăsase, numai că spinarea încovoiată, aşa cum o văzuse, era acum destinsă, iar mîinile fugiseră de pe ciocanul greu, părînd smulse din trup. Ochii ieşiţi din orbite, cu vinişoarele sparte, îl priveau de sub capul răsucit. Cotoban semăna cu sfinţii lui.

Ghedeon se uită la gura tînărului ucenic.

Nu mai pierdu vremea. Prinse curelele de la raniţa mare, făcută dintr-un sac, şi porni la drum. După soarele aflat în întregime după coama muntelui era ora de întîlnire cu Toma Spîrcu.

32.

Adelaida, în genunchi, privea locul fostei fisuri. Bică Stupariu o lăsase, neînsoţită, să coboare în galerie, să se convingă de felul, neînţeles, în care zidul îşi acoperise rana adîncă. • Bică pierdu minute preţioase, inutile, ca să-i dovedească femeii că lonas coborîse singur în locul unde pierise, că nimeni după aceea nu umpluse spărtura cu beton proaspăt. Aida îl ascultase fără să-l audă. Venise pentru altceva. O mira nu lo- ■cui astupat, păstrînd doar contururile vagi ale fostei adînci- turi, ci zidul întipărit cu desenul unei fiinţe omeneşti. îşi strînse pleoapele ; în spatele lor văzu particulele minuscule ale materiei condensîndu-se, căutîndu-şi fiecare un loc, mai odihnitor, în întregul formei. Răstignitul din zid se zbuciuma în continuare, deşi trupul se afla în puţul forat cîndva de Gavra, la cîteva sute de metri mai jos de galerie.

Ar fi putut să împiedice sau să întîrzie acel moment al despărţirii definitive unul de altul. N-o făcuse ; nici nu-i părea rău. Destinul fiecăruia era scris în faptele sale şi faptele fuseseră acelea care-i despărţiseră. Dar dincolo de întîmplare înţelese că nu-l iubise decît pe el, cu o dăruire adîncă, indiferent că răceala ei fusese nu o dată mai puternică decît dragostea. Nu voi să-şi deschidă ochii. Avea senzaţia că lonas iese din zid, vine spre ea,

încercînd să-şi apropie obrazul de buzele ei... Nu era decît o părere cu toate că o adiere trecuse pe lîngă ea aşteptînd îmbrăţişarea.

— Te-am iubit, lonas, şopti uscat, fără participare, golită de sentimente.

Betonul se retrăgea cuminte îngustîndu-şi adîncitura şi -odată cu el şi în el se contopi şi forma lui lonas, cuminte, supusă. „Face parte din zid, pentru totdeauna", zise Aida, fără -să-şi ridice pleoapele grele, de beton parcă, şi ele.

— Te-am iubit, lonas, murmură din nou. Cuvintele uşoare zburară spre capătul galeriei şi fără să se piardă se întoarseră înapoi, mai şoptite. Se apropie de perete ; îşi întinse mîinile peste ale lui, îşi lăsă capul cu părul bogat în dreptul chipului ; el îi refuză căldura. Palmele reci, pe care voise să le prindă cu degetele vii, se retraseră adînc sub liniile grosolane din piatră şi Adelaida nu simţi altceva decît fuga lui. îi auzi paşii, aşa cum îi auzise nu o dată cînd o căuta pe malul lacului sau cînd se plimba prin camera strimtă, ca o celulă. Erau aceiaşi bocanci cu blachiuri ce se îndepărtau undeva în adînc. Sau •era numai o părere ? Se desprinse de perete.

în dreapta se auzi un uruit.

Era Bică Stupariu îngrijorat de îndelungata ei absenţă, închise uşile liftului şi apăsă pe buton. Se înălţă încet. Privi cu atenţie fiecare bec de control; cablurile bine unse, rotundul puţului prin care liftul era tras de servomotor în sus.

La ieşire o întîmpină Saie Cameniţă, cu nelipsitu-i sac pescăresc atîrnat de un umăr.

— Aş fi vrut să cobor, nu ştiam de ce stai atît... Nu vrei o pilulă ? Te rog, domnişoară Adelaida Jigău... Am început să iau şi eu, doză dublă... Am rămas aşa de puţini.

— Nu vreau, unchiule, spuse ea şi-l prinse pe Saie de braţ.

— Niciodată nu m-ai prins de braţ pînă acum, zise el şi faţa îi radie de bucurie... De cînd am aşteptat clipa asta, nici nu ştii, cît mi-am dorit acest moment unic. Te rog, înghite o pilulă, viaţa o să ţi se pară mai frumoasă... în curînd ai să-l uiţi pe lonas... Sigur, era tînăr, frumos,

înţeleg... Dar am rămas numai noi doi... Am primit o veste de la unul Stamate, scriitor după cum zice... îmi scrie că-l urmăreşte o umbră, pare-se un fost confrate de suferinţă... Vrea să urce la noi... Am putea colabora... Acolo jos ciclurile se repetă la termene aproximativ egale... Ne vom aduna rîndurile, te asigur. Mi-ai putea fi de un mare ajutor... Te rog, înghite o pilulă... Ai să-l uiţi mai repede, crede-mă...

Adelaida Jigău refuză dintr-o mişcare a capului.

— Nu vreau, unchiule, spuse surîzînd şi nici nu intenţionez să colaborez... Omul nu se poate juca decît o singură dată cu viaţa... A te juca de mai multe ori e ca şi cum ai avea mai multe vieţi... N-am decît una şi se pare că încă nu mi-am trăit-o pînă la capăt... Să iau alta de la început, nu mai pot... Mi se pare plictisitor...

— Parcă mie mi-e uşor ? Să nu crezi, spuse Cameniţă şi îi trase mina Adelaidei mai aproape de mîna lui cu perniţe pline de grăsime. Degetele transpirate şi groase începură să-i mîngîie degetele ei, subţiri, prelungi, cu unghiile roase pînă la carne. încetase să şi le mai îngrijească. Dinţii şi buzele erau mai eficace decît orice foarfecă.

— Ce frumos te-ai îmbrăcat, constată Saie şi pentru a o putea cerceta mai bine se depărtă puţin... Toţi ne-am schimbat, în afară de tine... Eşti aşa cum te-am cunoscut la venirea mea pe şantier... Timpul n-a avut putere asupra ta... Nu te-a putut doborî nici nu ţi-a adăugat nimic în plus.

— A adăugat mult şi a luat mult, unchiule... Ştiam că nu trebuia să mă îndrăgostesc, cu toate astea m-am îndrăgostit, ştiam că nu trebuie să urăsc şi am urît, ca niciodată în viaţa mea... Eu nu mă pot juca, unchiule, n-am mijloace suficiente pentru a mă schimba. Nu-i în firea mea.

Se opriră. Adelaida îl ţinea mai departe de mînă pe Saie.

— Auzi, domnule Saie ?

— Ce să aud ?

— Bătăile ritmice, egale, venite din adine. Mi-au vorbit nu o dată Ionas şi Stavropol de ele.

Saie rîse.

— Draga mea, existenţa loviturilor era o invenţie, un surplus de imaginaţie născut pe drum ca un amănunt necesar... Cred că auzul îţi joacă o festă, eu nu aud nimic şi te asigur că am un auz foarte fin...

— Auz fin avea numai Ionas, spuse Adelaida şi îşi retrase mîna de sub braţul lui Cameniţă, nemulţumită de felul cum doctorul vorbea de...

Cameniţă tăcu. Se şterse la frunte cu o batistă mare, de culoare incertă şi îşi descheie gulerul cămăşii. Se uită la Adelaida, apoi privi imensitatea lacului... începea să aibă şi el îndoieli în privinţa mărimii lui... Luciul apei i se părea imens, iar împărţirea în cele două culori, atît de diferite...

Saie se auzi chemat. De pe coronament, Bică Stupariu, cu mîinile puse pîlnie la gură, strigă ceva greu de înţeles.

— Un om, îl lămuri Adelaida a coborît dintr-un camion.

— Ce om, întrebă el nedumerit...

— Cred că Stamate, unchiule...

Cîtva timp Saie nu ştiu ce să facă, s-o conducă mai departe pe fată sau să se întoarcă la gura puţului unde îl solicitase Bică Stupariu.

Adelaida îi întoarse spatele şi cu acelaşi mers legănat porni spre clădirea fostei administraţii. Rămăsese de la cutremur ruptă în două, partea dărîmată arătîndu-şi şi acum de sub moloz coşurile inutile, grinzile sub care vrăbiile şi alte zburătoare îşi făcuseră între timp cuibare. Auzi un ciripit melodios, apoi încă unul. într-un cuib se vedeau trei pui de vrabie pe jumătate dezgoliţi, cu ţăbelele galbene alungite spre marginea ciocurilor lipsite de putere. Gîturile golaşe se ridicau, aşteptînd să fie umplute cu mîncare, dar din înalt nu se vedea nici o pasăre să coboare. Nici n-avea cum. Lîngă cuibul de sub streaşină căzută, un şarpe negru pe spinare, verzui pe burtă îşi arăta trupul încolăcit, limba înspicată, agitată şi ameninţătoare. La o palmă de cap un ghemotoc aluneca încet spre partea largă a stomacului unde vînatul avea să fie macerat încet şi leneş. Nu putea lăsa puii la voia întîmplării. Căută sub streaşină un alt cuib. în curînd îl găsi. în el erau numai doi pui, la fel de golaşi. Adelaida

luă puii orfani şi-i aşează în cuibul vecin. De pe grindă vrabia gureşă o certa supărată, apoi nu se mulţumi să stea ca o fricoasă. Zbură în cercuri tot mai mici voind s-o atingă cu ciocul, fără să reuşească însă. Adelaida se dădu un pas înapoi. Vrabia coborî la cuib şi începu să-şi hrănească puii. La fel şi pe ceilalţi străini.

Urcă scările spre primul etaj. Camera era deschisă, cum o lăsase Ionas cînd părăsise încăperea. Hîrtiile de pe masă lipseau. Numai caietul pietrificat se găsea la locul său. Era tot ce rămăsese în urma lui Ionas. Aida îşi duse o mînă la pîn- tec. Simţi o lovitură dureroasă. Voi să se bucure, dar nu putu. Privi prin încăpere dorind să-şi lege amintirea de ceva. Era o cameră străină, camera lui Bulat.

îşi lăsă geanta pe pat. Nu mai avea nevoie de ea. Luă acvariul în braţe, modestul computer şi de la uşă mai privi o dată încăperea atît de nefamiliară. Coborî scările. Uşa la bucătărie era deschisă. Soba mare din mijloc era rece. Cineva încercase să aprindă focul, dar nu reuşise. Prin fereastra bucătăriei zări coţofana agitîndu-se pe craca murdară de găinaţ. Nu s-ar fi oprit dacă n-ar fi auzit o voce ce i se păruse cunoscută.

— Exact, domnule doctor, obsesia s-a accentuat în clipa cînd mi-am dat seama că cel care mi-a pus întrebarea semăna cu omul cu care îmi petrecusem nu puţini ani în sanatoriu.

— Deci în afară de prezenţa acestui individ, mereu aflat în urma dumneavoastră, altceva nu vă mai supără, adică vreau să fiu bine înţeles, domnule Stamate, omul de care aţi amintit, atît de asemănător fiului său, nu numai că vă chinuie cu existenţa invizibilă, ci vrea să şi...

— Exact, domnule doctor, vrea să se răzbune, acesta este cuvîntul... Niciodată nu mi-a fost frică de moarte ca acum, am trecut de cîteva ori pe lîngă ea, mi-a făcut şi i-am făcut cu ochiul, aveam speranţa însă, de fiecare dată, că nu e momentul să-i devin indispensabil. Acum mă paşte de aproape, îi simt coasa la gît, pentru că omul mă urăşte, vrea să se...

— înţeleg că aţi pus pe cineva să-i cotrobăiască prin lucruri, prin gînduri, îl întrerupse răutăcios, dar amical, Ca- meniţă, voind să scurteze o pledoarie, asemănătoare

cu altele, tipice pentru un anumit gen de boli, în final fiecare ducînd în acelaşi loc, încercarea de scuză pentru un procedeu ce nu putea fi scuzat...

— De unde ştiţi ?

— Face parte din meserie, domnule Stamate.

— N-aveam de unde să bănui ce se va întîmpla ulterior... Ca să fiu cinstit pînă la capăt, nici acum nu-mi dau seama prea bine ce s-a petrecut cu el... Am aflat cu întîrziere că fostul meu coleg a plecat, plecase într-o seară, nu şi-a luat de la nimeni rămas bun, a plecat anonim aşa cum venise, pe acelaşi drum, între timp asfaltat...

Aida nu mai ascultă. La lumina palidă a soarelui, cei doi peştişori făceau eforturi să se ridice de la fund cerşind hrana ce le fusese refuzată atîta timp. Işi scoase încălţămintea fără să lase acvariul din mîini. Şi-o scoase, ajutîndu-se cu vîr- ful unui pantof, apoi cu degetul mare de la piciorul gol. Mersul, aşa, îi făcea o nespusă plăcere. De cînd se afla în acel loc umblase mai mult desculţă, fără să-i pese că în felul acesta ceva din siluetă şi curbura pulpelor, îşi pierdeau din farmec. Farmecul, atît cît rămăsese, acum, era numai al ei, în întregime. Ii aparţinea. Nu mai avea ce face cu el.

— Am să vin la tine, lonas, am să vin la tine... Era o vreme cînd, copilăreşte, mi-a trecut prin cap să mă folosesc de numele tău şi să plec undeva în lume, uitînd că n-am decît o singură lume, cum n-am decît o singură viaţă... Ce bine că m-ai oprit la timp, şi că dragostea, să nu spui că pe-atunci nu mă iubeai, n-a cedat stăruinţelor mele. Unde să mă duc ? Şi mai ales de ce ? Vezi, lonas, dacă aş fi plecat traiul meu ar fi fost lipsit de rost. V-am ajutat pe toţi să vă treziţi, prin voi m-am ajutat pe mine să nu trăiesc oricum. I-am dat, vere, conştiinţei mele o altă...

Adelaida aşează acvariul pe pămînt. Mai avea puţin pînă la prima pilă din barajul deversor. Ştia că sub ea, la adîncime de o sută de metri, se afla ceea ce mai rămăsese din trupul lui.

— Da, lonas, am să vin, merită, nu atît pentru dragostea rămasă fără punct de sprijin, nici pentru dragostea ta dăruită altora. Ştiu cît ai fost de chinuit. Ştiu

că altfel n-ai putut... Dar tot atît de bine ştiu că n-ai făcut nici o încercare să ieşi din tine... Ai fost slab şi laş, dragul meu Ionas şi laşitatea şi slăbiciunea se plătesc, deseori, numai omeneşte.

Adelaida luă acvariul şi—1 aşează la umbră, apoi scoţînd apa verzuie şi murdară aduse în căuş alta, curată şi caldă. Hrăni peştii cu praf luat de pe coronament, apoi cuplă stimulatorii

computerului la o sîrmă aflată spre una din ferestrele acva- riului.

— Voi aveţi destinul vostru... Eu v-am crescut, îmi ajunge.

Se apropie de scara ce ducea spre lac şi cînd îşi simţi picioarele umede se opri. Işi scoase lentilele de contact şi le aruncă în apă una cîte una. Cîtva timp copăile minuscule, una verde, alta albastră, plutiră nevoind să se scufunde dar pînă la urmă, legănîndu-se uşor, pieriră în adînc. Oarbă aproape, Aida, în rochia ei albă, înaintă încet în apa primitoare. Nu-i era teamă. Auzea în vîrful degetelor de la picioare bătăile din afund... Ea avea să fie îndemnul omenesc al Sturionului. Iar el urma s-o păzească, s-o apere. Parcă auzindu-i vorbele, Sturionul se opri. Acum, în gaura largă, făcută în zid, trupul lui intra nestingherit. Se întoarse pe-o parte şi ochiul mare, în- cercănat, cu forma schimbată din pricina atîtor împotriviri zări venind spre el o arătare. La început se sperie. Văzuse în lunga lui viaţă fel şi fel de vedenii; cele mai spăimoase i se părură a fi milioanele de peştişori ce voiau să ajungă pînă la carnea lui dulce. Nu ajunseseră. De la o anumită adîncime porneau şi se urcau grăbiţi înapoi spre lumină, cu burţile sfîr- tecate de prea marea lor lăcomie. Scăpase de vieţuitoarele carnivore. Trupul femeii nu era pornit spre răutate şi Sturionul, văzînd cum înaintează, încet, îşi ridică trupul spre apele calde. Adelaida nu-i văzu decît ochiul imens de care îi vorbise Ionas nu o dată după coşmarurile lungi, ochiul o atrăgea atît de puternic încît cu ultimele resurse de viaţă nu dori altceva decît să ajungă sub pavăza sa. Era aproape de Sturion ; putea să-şi oglindească trupul fuseiform în pupila peştelui, pupilă crăpată la mijloc, ca o peşteră bine apărată. Adelaida nu mai stătu pe gînduri. Se lăsă spre Ochiul vieţuitoarei şi se dizolvă în el. Peştele, ca s-o apere, o împinse cu pleoapa spre adînc. Din acel adînc Aida privi cum Sturionul se întoarce în apa nemişcată şi cu avînt sporit porneşte înfuriat să lovească în zidul ce-i oprea libertatea spre mare.

ISBN 973-23-0005-1

Lei 20